1.1.2 Linn 1766-1770
RBR B00549

Dit deeltje bevat:

De Nautilus soorten.

De Eenkleppige schelpdieren.

Den Paalworm.

De Kokerwormen.

W. C. van Heurn. 1906.

NATUURKUNDIGE BESCHRYVING

DER

INSECTEN,

WORMEN EN SLAKKEN, SCHULPDIEREN, HOORENS, ZEEGEWASSEN EN PLANTDIEREN,

VOLGENS HET ZAMENSTEL

VAN

C. LINNAEUS.

Door M. Houttuyn.

NIEUWE UITGAVE MET 73 PLATEN.

VIIIe DEEL.

Omstreeks 1760 - 1770.

TE AMSTERDAM BIJ

LODEWYK VAN ES,

in de Kalverstraat, N°. 96.

INHOUD VAN DIT STUK.

ZESDE AFDEELING.

XLVI. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* PAPIEREN NAUTILUSSEN *of* Doekenhuiven, *waar in de* Smalkielde *zo wel als de* Breedkielde, *en de* Rystenbry-Nautilussen, *zogenaamd, begreepen zyn.* Bladz. 1

XLVII. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* NAUTILUSSEN, *die men ook* Coquiljes *noemt; tot welken de kleine* Ammons-Hoorentjes, *in 't Zee-Zand ontdekt, betrokken zyn.* —— 16

XLVIII. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* TOOTEN, *oudtyds* Wellen *genaamd, waar onder de* Rollen *begreepen zyn.* —— 42

XLIX. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* PORSELEINHOORENS, *ook* Kliphoorens *en somtyds* Klipkoussen *genoemd wordende, waar onder die men* Kauris *tytelt of* Guineesche Munt. —— 81

L. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* BLAASHOORENS, *dus wegens de Gestalte en de dunte van de Schaal getyteld.* —— 119

LI. Hoofdst. *Beschryving van 't Geslagt der* Voluuten, *'t welk, behalve de* Dadels *en dergelyken, ook eenigen, die men anders* Rotshoorens *noemt, en de* Tepelbakken *bevat.* Bladz. 136

LII. Hoofdst. *Beschryving van 't Geslagt der* Kinkhoorens, *waar onder de* Belhoorens, Kasketten, Bezoars, Harpen, Pennen *betrokken zyn; zo wel als de Hollandsche* Wulken *en dergelyken.* — 187

LIII. Hoofdst. *Beschryving van 't Geslagt der* Vleugelhoorens, *waar onder de* Krabben *en dergelyken, en de eigentlyke* Vlerkhoorens, *als ook de* Gevleugelde Pennen, *gelyk de* Basterd-Zeetonnen, *enz. begreepen zyn.* — 248

LIV. Hoofdst. *Beschryving van 't Geslagt der* Stekelhoorens; *waar onder, behalve de* Spin- *en* Snippekoppen, *de* Krulhoorens, Padden, Oliekoeken, Voethoorens, Beddetyken, Agaate *en andere* Peerhoorens, *de* Spillen, Snuitpennen *en dergelyken, zyn t'huis gebragt.* — 274

LV. Hoofdst. *Beschryving van 't Geslagt der* Tollen, *tot welken de* Zonnehoorens, Zee-Tonnen *en de eigentlyke* Pennen *of* Penhoorens, *zyn betrokken.* — 339

LVI.

LVI. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* MAANHOORENS, *die men ook* Rondmonden *zou kunnen noemen, en waar onder dus de* Wenteltrappen *en de* Trommelschroeven *begreepen zyn.* Bladz. 358

LVII. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* SLAKHOORENS, *gemeenlyk zogenaamd en dergelyken, die byna altemaal op 't drooge, of in de Zoete Wateren, huisvesten.* —— 408

LVIII. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* NERIETEN, *of* Halvemaan Hoorens, *waar onder de* Eijerdoijers *begreepen zyn.* —— 477

LIX. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* ZEE-OOREN. —— 500

LX. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* PATELLEN, Schilden, Kapjes *en dergelyken.* —— 511

LXI. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* TANDHOORENS, *dat de* Olyphants-Tanden *en* Wolfstanden *bevat.* —— 549

LXII. HOOFDST. *Beschryving van 't* Geslagt *der* WORMBUIZEN, *waar onder ook de* Neptunus-Schaft *is t'huis gebragt.* —— 558

LXIII. Hoofdst. *Beschryving van 't* Geslagt *der* Zee-Houtwormen, *ook wel* Paalwormen *en* Kokerwormen *of* Boorwormen *genaamd, om dat zy de Paalen of ander Hout, en de Huid der Schepen, in* Zout Water, *doorknaagen.* Bladz. 580

LXIV. Hoofdst. *Beschryving van 't* Geslagt *der* Zandkokers, *wier Dieren een Soort van* Zee-Duizendbeenen *zyn.* —— 607

AANWYZING DER PLAATEN,

en der Bladzyden,

alwaar de Figuuren aangehaald of beschreeven worden.

Plaat CXX. Afbeelding der Tooten, Porseleinhoorens, enz. — *tegen over* Bladz. 49

Fig. 1. Speldewerks-Toot *met het* Dier *daar in.* *bl.* 49

— 2. Porseleinhooren *met haar Mantel bewonden* A, *en het* Dier *uit dezelve*, B. *bl.* 85
De Oostindische Zee-Luis *of* Luisje *in Natuurlyke grootte* D, *en vergroot zynde met het* Dier, C. *bl.* 115

— 3. *De zogenaamde* Ziczak-Dadel *met haar Dier.* *bl.* 144

Fig.

Fig. 4. *Een zeer aartig gemarmerd* Voluutje, *het* Juffertje *genaamd.* *bl.* 149
— 5. *De regte* Musiekhooren, *met het Dier.* *bl.* 166

Plaat CXXI. Afbeelding van de Tepelbak, zogenaamd. *tegen over* Bladz. 179

Fig. 1. *Een* Gekroonde Moesjes-Tepelbak, *met het Dier daar in.* *bl.* 180
— 2. *Het* Dier *uit een grooter Tepelbak.* *ibid.*

Plaat CXXII. Afbeelding van Belhooren, Wulken, enz. ——— 193

Fig. 1. *Een* Geknobbelde Belhooren *met het* Dier *daar in.* *bl.* 194
— 2. Kinkhooren-Eijeren *van Suriname.* *bl.* 221
— 3, 4. *Een* Zeeuwsche Wulkhooren, *met het* Dier, *van de eene en andere zyde.* *bl.* 229

Plaat CXXIII. Afbeelding van Kroonhoorens, enz. ——— 261

Fig. 1. *Een* Kroonhooren *met de zogenaamde* Purperslak. *bl.* 262
— 2. *Een fraay gebandeerde bruinbonte* Krulhooren. *bl.* 286
— 3. *Een effen ronde* Spil *met het* Dier. *bl.* 311
— 4. *Een zeer fraay gebandeerde* Snuitpen. *bl.* 334

Plaat CXXIV.

PLAAT CXXIV. Afbeelding van TOL-LEN, SLAKHOORENS, enz. *tegen over* Bladz. 341

Fig. 1. *Een geknobbelde* Tol *of* Pieramied *met haar* Dier *bl.* 342
—— 2. *Een* Nerietagtige Maanhooren, *dito.* *bl.* 361
—— 3. *Een* Europische Wenteltrap *met haar* Slakje. *bl.* 391
—— 4. *De* Jongwerpende Rivier-Slakhooren *met haar Dier. bl.* 439
—— 5, 6. *Een* Fransch Zee-Oor *met het Dier, van de Rugzyde en van de Onderzyde beschouwd.* *bl,* 502
—— 7, 8. *Een* Europische Patelle *met het Dier, van boven en van ter zyde.* *bl.* 513

PLAAT CXXV. Afbeelding van WORM-BUISJES, enz. ———— 551

Fig. 1. *De* Olyphants-Tand *met het Dier daar in.* *bl.* 551
—— 2. *Een zogenaamd* Hoornslangetje, dito. *bl.* 571
—— 3. *Een zeer fraaije* Neptunus-Schaft. *bl.* 578
—— 4. *Een* Zee-Hout-Worm *of* Scheeps-Boorworm. *bl.* 595
—— 5. *Het Dier van sommige* Zandkokers *of* Wormbuisjes. *bl.* 609
—— 6. *Een* Koker-Worm, *de* Goudtand *genaamd, van de Kaap, in zyn Koker.* *bl.* 623
—— 7. *De zelfde buiten zyn Koker. bl.* 624

BE-

BESCHRYVING
DER
DIEREN.

ZESDE AFDEELING.

XLVI. HOOFDSTUK.

Beſchryving van 't Geſlagt *der* PAPIEREN NAUTILUSSEN *of* Doekenhuiven, *waar in de* Smalkielde *zo wel als de* Breedkielde, *en de* Rystenbry-Nautilusſen, *zogenaamd, begreepen zyn.*

De Doubletten of Tweekleppige Schulpdieren in 't naastvoorgaande Stuk beſchreeven hebbende, komen wy thans tot de beſchouwing der *Eenkleppige*, wier ledige Huisjes men gewoonlyk HOORENS noemt. Het Tooneel wordt onder dezelven geopend door deeze Stukken, wegens hunne brooschheid kostbaarer dan zeldzaam, welke om die reden den naam voeren van PAPIEREN NAUTILUSSEN. Wat de oirſprong der benaaming van Nautilusſen zy, zullen wy in 't volgende Hoofdſtuk zien.

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK.

Kenmerken.

Eene omwonden of gedraaide, Vliezig dunne Schaal, die niet alleen uit één Stuk bestaat, maar ook flegts een enkele holligheid heeft, zonder verdeelingen, maakt de Kenmerken uit van dit Geflagt. Men kan 'er byvoegen, dat het Schulpdier een Polypus is.

Soorten.

Twee Soorten zyn in hetzelve, door LINNÆUS, opgetekend, als volgt.

CCLXXI. *Argonauta Argo.*

(271) Papieren Nautilus, *die de Kiel eenigermaate getand heeft.*

Doekenhuif.

Veele Eeuwen, reeds, is deeze Soort bekend geweest. ARISTOTELES, immers, die lang voor 's Heilands Geboorte leefde, fpreekt 'er breedvoerig van, en geen wonder, alzo men ze aan de Oevers van de Middellandfche Zee, zo wel als in de Indiën, en mooglyk overal in de Oceaan van de warme Lugtftreeken, aantreft. Dit is de eerfte der twee Soor-

(271) *Argonauta* Carinâ fubdentata. *Syft. Nat.* XII. Gen. 317. M. L. U. 548. N. 148. Nautilus. BELL. Aq. T. 380. Nautilus five Nauplius. BONANN. *Recr.* I. f. 15. LIST. *Conch.* 4 Naut. T. 3, 4. Nautilus tenuis. RUMPH. *Mus.* T. 18. f. A. B. N. 1, 4, Cymbium. GUALTH. *Teft.* T. 11, 12. f. A, B, C. Nautilus Papyraceus. ARGENV. *Conch.* T. 8, (5). f. A, B, C. Nautilus. OLEAR. *Mus.* 66. T. 32. f. 4. GINANN. *Adriat.* II. T. 3. f. 29. SEB. *Mus.* III. T. 84. f 4, 12. Nautilus fulcatus. KLEIN *Oftrac.* T. I. f. 3. Cymbium. TESSIN. *Epift.* I. N. 28. KNORR. *Verzam.* I. D. Pl. 2. IV. D. Pl. 11.

Soorten van Nautilussen by ARISTOTELES; die getuigt; dat de Schaal, van sommigen, het *Ey der Polypus* genoemd werdt. Men zal dit zodanig begrypen moeten; dat dezelve; als een Dop, het Schulpdier, 't welk een Polypus is, omvat en in zelfstandigheid veel gelykt naar de Eijerschaalen. Gedagte Schaal vergelykt de Vader der Wysgeeren by eene Mantelschulp, uitgenomen dat zy hol is en dat het Dier 'er niet zo aan kleeft. Digt aan Land, voegt hy 'er by, aast zy gemeenlyk; en wordt dan dikwils van de Baaren op den Oever gesmeeten, zo dat de Visch uit de Schaal geslingert wordt en men dezelve ledig op den Oever vinde. „Het Dier is, niet „de gewoone Polypus, zegt ATHENÆUS, „maar een Dier dat naar de Polypussen „zweemt, wat de Krullen aangaat, hebbende „een Korst om zyne Rug; met welker Hol„ligheid nederwaards gekeerd het uit de diep„te der Zee opstygt, en dan zig omkeerende „zeilt. Het steekt, naamelyk, twee Krullen „boven uit, waar tusschen zeker dun Vlies „gezien wordt, naar dat gene gelykende, „'t welk de Vingeren der Pooten van de „Zwemvogelen samenbindt: twee anderen laat „het in 't Water neder, om zig te bestuu„ren; maar, wanneer het iets tot zig ziet „komen, dan trekt het ylings de Pooten in, „en, de Schulp met Water gevuld zynde, „daalt het naar de diepte".

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK.

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK.

Zodanig is de beſchryving der Ouden van dit Schulpdier, welke in de voornaamſte omſtandigheden bevestigd wordt door RUMPHIUS, die echter met eenig onderſcheid daar van ſpreekt, zeggende: „ men bevindt, dat deeze Viſch, zeilende, het meeſte van zyn „ Lighaam in 't agterſte van de Schulp bergt, „ houdende alleenlyk twee van zyne Baarden, „ als Roers, daar buiten om te ſtuuren: maar, „ als 'er geen Wind is, zo brengt hy alle „ zyne Baarden buiten, laatende de Voorſte- „ ven weder zakken, en dan roeit hy. Als hy „ eenig gevaar of onraad beſpeurt, dan trekt „ hy al zyn Vleeſch binnen boord, keerende „ het Agterſteven om hoog, zo dat het Bootje „ Water ſchept en te gronde gaat." Dit moet Natuurlyk volgen uit de verzwaaring van het breedſte gedeelte der Schaal, door het gewigt van den Polypus; terwyl in tegendeel, door de Armen voorwaards uit te ſteeken, het Agterſteven, Natuurlyker wyze, opgeheven moet worden; zo dat de breede dunne Rand een ſoort van Zeil maakt: zonder dat men om 't behulp van 't gedagte Vliesje behoeft te denken, 't welk RUMPHIUS in de Oostindiſchen niet vernomen hadt. Hy getuigt, echter, dat dezelven ſomtyds ſneller zeilen dan een Schip; 't welk aan haare ligtheid is toe te ſchryven.

Naamsreden.

Wy zien dan hier uit, om welke reden deeze Hoorens of Schulpdieren van ſommigen

Zei-

Zeilers geheten worden, en in 't Hoogduitsch *Fahrkuttel* of *Schiffkuttel*; doch men gebruikt in 't algemeen den naam van *Nautilus*, of, volgens den Franschen tongval, *Nautile*. De Grieken noemden haar ook *Nauplios* en *Pompilos* volgens PLINIUS. In 't Italiaans geeft men 'er ook wel den naam aan van *Polpo Moscardino* of *Moscarolo* volgens BONANNI, die 'er de woonplaats van stelt in de Adriatische Zee, „ daar hem de Visschers, zegt hy, on„ der de Zeekatten, by de Klippen aan den „ Oever vinden, waar hy dikwils gaat aazen. „ Zyne Schaal is byna zo dun als Papier, „ doorschynende, broosch en Sneeuw-wit; „ een Scheepje of Schuitje afschetzende, dat „ uit drie deelen bestaat, twee Zyden, naame„ lyk, en een Kiel, waar de Buisagtige Stree„ pen, overal getrokken, in uitloopen, en dezel„ ve l'andswyz' oneffen maaken, zynde die door „ eene geele of bruine Kleur onderscheiden".

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFD-STUK.

Men vangt dit Schepzel niet alleen in de Adriatische Zee of Golf van Venetie, maar bovendien aan de Eilanden Sicilie, Sardinie, Corsica, Minorca, en anderen in de Middelandsche Zee, zegt d'ARGENVILLE, en hier door agt hy de echtheid der Afbeelding bevestigd te zyn, welke daar van door Doktor RUISCH gegeven is. Het uitgespannen Zeil, daar in, echter, komt ten opzigt van de grootte verdagt voor, en ik weet niet wie de menigvuldige Ooggetuigen zyn, die de Papieren Nau-

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK.

Nautilus hebben zien Zeil maaken, zo LINNÆUS zegt (*). Evenwel is 't niet te denken, dat het Dier slegts, gelyk de Kluizenaar, in een vreemde Schulp of Hoorn huisveste; hoe zeer hetzelve ook van de andere Schulpdieren verschille. Wy geeven 'er, volgens gedagten RUISCH, deeze beschryving van, die wy met het onze, dat wy in Vogt hebben, vergelyken, zegt d'ARGENVILLE.

Het Dier.

,, De Kop is taamelyk groot, met twee heldere Oogen voorzien. Het heeft agt Pooten ,, of Beenen van een week Vleesch, welke men ,, Baarden noemt. Zy zyn dikker aan het end, dat ,, by het Lighaam komt, en hebben een dun ,, Vlies, dat ze aan malkanderen verbindt, gelyk ,, men ziet aan de Pooten der Eenden. Deeze ,, Baarden, van Zilveragtige Kleur, met Wratten op de zyden, zyn plat als Riemen, en ,, dienen het Dier om te zwemmen. Het ,, schynt, dat hetzelve roeit met zyne Lappen en Baarden, en dat het zyne Schulp bestuurt als een Boot of Sloep. De zes Baarden van vooren zyn kort, wit, en vol met ,, Wratten, even als die der andere Zeekatten.

,, Het

(*) Nisi tot testes nobis obstringerent, qui propriis oculis viderunt Argonautam velificantem. *Syst. Nat.* p. 1161. JONSTONUS perquam confuse describit species Nautilorum, recoquens fabulam de Nautilo Velificante, quam explosit RUMPHIUS. KLEIN *Ostrac.* p. 4. RUMPHIUS heeft wel het Zeil maaken, doch niet het vaaren of zeilen van de Nautilus ontkend.

„ Het ſpreidt dezelven als eene Roos uit, „ onder 't zwemmen: de twee andere Baar- „ den, van agteren, die langer zyn, hangen „ in de Zee, om tot Roer te dienen voor zy- „ ne Schulp; welke hy met zyne Hefboo- „ men van vooren opligt, om 'er den Wind „ in te ontvangen. Wanneer het dood ſtil „ is, gaat hy aan 't roeijen, laat zyne Hef- „ boomen neder, en doet alle zyne Baarden „ uitkomen. Eenig gevaar vreezende, trekt „ het Dier zyn Vleeſch en alle de Baarden in, „ op dat zyn Schuitje Water ſcheppen moge „ en dus te gronde gaan. Dikwils pompt het „ en werpt Water uit zyne Schulp, dikwils „ verlaat het dezelve, die dan op de Zee „ dryft, tot dat zy tegen de Rotſen verbryzeld „ worde (*)". VI. AFDEEL. XLVI. HOOFD-STUK.

Hier worden, al wederom, geene Oog-getuigenisſen bygebragt, en de beſchryving ſchynt van RUMPHIUS ontleend en wat opgeſmukt te zyn. Het Dier, dat ik onder deezen naam gekogt heb, is langer van Lyf, en de Oogen zyn daar in, op ver naa, zo blykbaar niet, als in de gedagte Afbeelding. Het is, over 't geheel, bruiner dan de andere Polypusſen, en de Armen zyn in hetzelve, zo wel als in die, volkomen van elkander afgezonderd, zonder eenig tusſchenkomend en ſamenvoegend Vlies.

Twee

(*) *Conchyliogie.* II. Partie. p. 30.

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK.

Twee Armen zyn inderdaad langer dan de overigen, doch dit zyn de agterste of de meest ruggelings geplaatste niet, maar de genen die daar aan volgen. Welke de Hefboomen zyn, daar d'ARGENVILLE van spreekt, en wat het Steunpunt tot derzelver werking, om de Schulp zodanig op te ligten, dat de Wind in het breedste end, als in een Zeil, kan gevangen worden, verstaa ik niet, en geloof veeleer, dat zulks door de verandering van het middelpunt der zwaarte, wegens de overhelling van het Lighaam des Diers, of van deszelfs Armen, als gezegd is, veroorzaakt worde.

Het Dier in de Hooren.

Wat de Afbeelding van de Hooren, met het Dier daarin, aangaat, dezelve schynt reeds van oude afkomst te zyn. In 't Werk van ALDROVANDUS, naamelyk, komt dezelfde Figuur voor, welke d'ARGENVILLE in 't midden van zyne Plaat geeft, en daar van spreekt die Autheur aldus. „ De Schaal van „ de Nautilus heeft BELLONIUS met die „ van RONDELETIUS overeenkomstig afge- „ beeld, en den daar in begreepen Polypus „ met alle de Baarden uitsteekende, die veel „ langer zyn, wel driemaal en daar boven, „ dan RONDELETIUS dezelven vertoont; „ zodanig dat drie derzelven wederzyds ge- „ kruld neergelaten, twee schuins opgeregt „ worden, zonder eenig tusschenkomend Vlies. „ Dat Vlies, naamelyk, heeft hy als een Zeil, „ aan het vlakke end der Schaal, of het Voor-

ste-

„ ſteven, overend geplaatst. OPPIANUS „ zegt, dat twee Pooten worden opgeregt, „ en tusſchen dezelven een dun Vlies, als een „ Zeil: twee nedergelaten, aan ieder zyde, „ die naar Stuurriemen gelyken: maar de Af- „ beelding van BELLONIUS, en die welken „ de Dierbeſchryver (*) uit Engeland ontvan- „ gen heeft, zo wel als de myne, laat 'er we- „ derzyds drie neder. Zy ſchynen echter „ meer te gelyken naar roey-dan ſtuur-Rie- „ men. PLINIUS alleen ſchryft, dat deeze „ Viſch zyne Staart in 't midden als een Roer „ gebruikt; of hy dat regt heeft weet ik „ niet: want in de Polypus is geen Deel be- „ kend, dat den naam van Staart voeren of „ dus buiten de Schaal uitgelaten zou kunnen „ worden" (†).

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFD-STUK.

Verſchil der Hoorens.

Een zelfde ſlag van Dier, als by RUMPHIUS in de Ryſtenbry-Nautilus afgebeeld is, komt by anderen voor, in de Smalkielde Papieren Nautilus. Schoon, naamelyk, LINNÆUS alle de Dunſchaalige, Eenhuizige Nautilusſen tot ééne enkele Soort heeft t'huis gebragt, kennen wy nogtans daar van drie weezentlyk verſchillende, die altemaal wel den naam voeren mogen van Papieren Nautilusſen of Doekenhuiven, doch byzondere Kenmerken hebben,

(*) *Zoögraphus* zegt hy. Men meent, dat hier door de Oude GESNERUS verſtaan worde.

(†) De Teſtaceis. Libr. III. Cap. 3.

VI. AFDEEL XLVI. HOOFD-STUK.

ben; waaraan menze, 't zy klein of groot zynde, duidelyk onderscheidt. Daar zyn naamelyk Smalgekielde, Breedgekielde en Rystenbry-Nautilussen. Ik zal van elk in 't byzonder spreeken.

Smalgekielde.

De *Smal gekielde* of *Smalkielde* schynt de gene te zyn, welke de Ouden gekend hebben. Dus, naamelyk, luidt de beschryving van BELLONIUS, welke ALDROVANDUS naauwkeurig noemt. „ De Schaal schynt uit „ drie Stukken te bestaan, te weeten de Zy-„ den en Kiel, daar zy doch maar enkeld en „ eenvoudig is, zynde de twee Zyden door „ de Kiel vereenigd. Zy heeft doorgaans niet „ meer grootte, dan dat menze met de beide „ Handen omvatten kan, en de breedte laat „ zig bespannen met den Duim en middelsten „ Vinger. Haar dikte van Wand gaat die van „ Parkement niet te boven, en zy hebben „ Streepen overlangs, die haar aan den Rand „ gekarteld maaken, als waren zy met Tand-„ jes ingesneeden. De Opening, door welke „ de Nautilus gevoed wordt en uit de Schaal „ komt, is groot. De Schaal is broosch, Melk-„ wit, glanzig en in alle opzigten naar een rond „ Scheepje gelykende". Die is het ook welke BONANNI afbeeldt. KLEIN merkt aan, dat deeze nog door scherpe of stompe Ooren te hebben, verschillen, en hy onderscheidt dus die van BONANNI van die gene, welke RUMPHIUS afgebeeld heeft, met scherpe Oo-

Ooren. Want LISTER hadt de zodanigen ge-Oord geheeten, die by het middelpunt der Windingen een dikkere Eeltagtige Zoom hebben, eenigermaate gelykende naar eens Menschen Oor. Dit hebben de Smalkielde by uitneemendheid gelyk de Afbeeldingen aantoonen, inzonderheid die, waar menze van de grootste Soort vindt afgetekend (*). Zy komen niet alleen van vyf tot zeven Duimen of een Span lang voor, gelyk RUMPHIUS zegt, maar ook somtyds van een Voet en daar boven. Die, welke GUALTHIERI heeft doen afbeelden, ter langte van tien en ter breedte van zes Duimen, is een ongemeen Stuk, zullende waarschynlyk dat Exemplaar zyn, daar in de Aantekeningen op RUMPHIUS van gesproken wordt, als zig bevindende in het Kabinet van den Groot Hertog van Florenee. Men vindt ook kleinen van maar twee of drie Duimen lang. De Kleur is wit of eenigermaate uit den groenen geelagtig in frissche Nautilussen van deezen aart, die in het midden, aan de gedagte Ooren of Maantjes, dikwils Purperrood zyn: maar de Tanden of Punten aan den omtrek hebben zy, in 't algemeen, donker bruin of zwartagtig. Hoe grooter en frisscher, hoe kostbaarder deeze Hoorens

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK.

(*) Zie GUALTH. *Testar.* T. 11. f. A. SEB. *Kab.* III. Pl. 84. f. 5. RUMPH. *Rar.* Pl. 18. f. A. ARGENV. *Conch.* Pl. 5. f. A. KNORR. *Verzam.* I. D. Pl. 2. f. 1.

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFD-STUK.

rens zyn, en dit is niet te verwonderen, alzo men in Oostindie voor zulken, daar agt Mutsjes of een Zeeuwſche Kan Water in gaat, zo RUMPHIUS aanmerkt, wel negen Ryksdaalders betaald heeft.

Breed gerugde.

Dat ſlag van Nautilusſen, welke men, om dat zy veel breeder gekield zyn, *breed gerugde* of *breed gekielde*, anders ook wel *Breedruggen* tytelt, verſchilt bovendien van de voorgaande daar in, dat zy de Opening wyder heeft, en dat de Sleuven en Buisagtige Verheffingen, die van het midden naar den omtrek loopen, breeder en verder van elkander geplaatst zyn, zo wel als de Tanden aan den Omtrek, welken deeze Soort veel ſtomper heeft, gelyk de Afbeeldingen aantoonen (*). Zy valt, op ver naa, zo groot niet; weshalven RUMPHIUS deeze ook de Kleine noemt van de Papieren Nautilusſen. Die by hem afgebeeld voorkomt is evenwel nog taamelyk groot, als hebbende meer dan drie Duimen langte. Doorgaans vallen deeze Breedruggen nog kleiner en ſomtyds niet langer dan een Duim. „ De „ Kleur is doffer en geelagtiger, of vuil „ Hoornkleurig en als berookt: de Tandjes, „ aan den omtrek van de Schaal, zyn mede „ zwart: doch zy is naar evenredigheid veel dik-

(*) Zie GUALTH. *Teſtar.* T. 12. f. C. SEB. Kab. III. Pl. 84. f. 9—12. RUMPH. *Rar.* Pl. 18. f. B. ARGENV. *Conch.* Pl. 5. f. B, KNORR. *Verzam.* I. D. Pl. 2. f. 2. IV. D. Pl. 11. f. 1.

„ dikker dan de voorgaande. Evenwel ont- „ houdt zig daarin, zo RUMPHIUS schryft, „ een zelfde Soort van Visch of Dier, dat zy- „ ne Baarden ook op de zelfde manier gebruikt, „ doch meer roeijende dan zeilende gevonden „ wordt, inzonderheid onder Bladen en Dryf- „ hout zig verbergende. Anders onthoudt hy „ zig meest op den Grond en komt somtyds „ ook in de Vischfuiken; weshalve men dee- „ ze Soort meer ziet dan de voorgaande". VI. AFDEEL. XLVI. HOOFD-STUK.

Ten opzigt van het Dier brengt die Autheur, als Ooggetuige, nog deeze Waarneemingen te berde. Hy hadt zodanigen, versch uit Zee gebragt zynde, gehad, die aanstonds stierven, al deed men ze in Water: des het bedenkelyk voorkomt, of dit Schulpdier, schoon aan zyne Schaal geen blykbaare aanhechting hebbende, ook wel buiten dezelve kan leeven. Ten uiterste ongeloofbaar is het zeggen van PLINIUS, dat dit Dier zyne Hooren by wylen verlaaten zou, om op 't Land te loopen. Hy hadt Eijeren in deszelfs Buik gevonden, zynde ronde witte Korrels, als een Klomp samenhangende, waarvan ieder boven op een zwart Stipje hadt, als een Oog. Dit gelykt wel wat naar de Eijertros der Zee-Katten *. De Dieren, zo wel van de Smal gekielde als van de Breedruggen, hebben ook dergelyke zwarte Sneb, naar een Pappegaay's Bek gelykende, als de andere Polypussen †, die diep onder 't Vleesch verborgen legt. „ Op den bodem van

De Eijer-Stok.

* Zie het XIV STUK bladz. 377.

† 't Zelfde bl. 358.

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK.

„ van de Schulp vindt men een Klontje Eijers of Kuit, van gedaante of Kleur als andere Visch-Kuit, omgeven met een dun Vliesje. Al is de geheele Schaal niet grooter dan een Vinger, zo hebben zy doch een Eijerstok, als een Kussen op de Kiel leggende".

Rystenbry Nautilussen.

De *Rystenbry-Nautilus* schynt aan RUMPHIUS niet bekend geweest te zyn, hoewel men de Afbeeldingen daar van, in zyn Werk, door den Uitgeever en Aantekenaar, gelyk veele anderen, ingevoegd vindt (*). Die echter, welke men daar heeft, zyn niet van de de grootsten: zo min als die van GUALTHIERI, welke nog geen vyf Duimen in langte haalt. De Afbeelding, in 't Werk van SEBA, heeft de langte van negen Duimen. Stukken van die grootte zyn ongemeen zeldzaam en zeer kostbaar, want dit slag van Nautilussen wordt thans by de Liefhebbers het allerhoogste gewaardeerd. Zy verschillen minder van de Breedruggen, dan van de Smalgekielde, doordien zy de Kiel taamelyk breed hebben, en de Kleur is, zelfs in groote Stukken, Melkwit, met bruine Punten aan den Omtrek. De Buisagtige verheffingen tusschen de Sleuven, die van 't middelpunt naar den Omtrek loopen, even als in de andere Papieren

(*) RUMPH. *Amb. Rar.* Pl. 18. N. 1, 2, 3, 4. Zie ook GUALTHIERI T. 12. f. B. SEBA. *Kab.* Pl. 84. f. 4.

ren Nautilusſen, zyn hier als van binnen met een Stift uitgedrukt, 't welk de Oppervlakte van buiten bezet maakt met Knobbeltjes, die naar Koorntjes gelyken, en zulks, met de Kleur gepaard, geeft 'er die zonderlinge, doch niet ongepaste, benaaming aan. Deeze Knobbeltjes zyn, regelmaatig, als op Cirkels geplaatst, die langs de Winding uitloopen. De Opening gaapt, in myn Exemplaar, dat vier en een half Duim lang is, wel twee Duimen, en in een Smal gekielde van vyf Duimen merkelyk minder: waar uit men het verſchil van dikte kan opmaaken. Ook zyn de Rystenbry-Nautilusſen ronder van Omtrek, en hebben de gedagte Ooren of Maantjes zo zigtbaar niet. VI. AFDEEL. XLVI. HOOFD. STUK.

(272) Papieren Nautilus, *die de Kiel rimpelig en zonder Puntjes heeft.* CCLXXII. *Argonauta Cymbium.* Kleintje.

Een zeer klein Hoorntje, dat naauwlyks de grootte van een Zandje heeft, in de Middellandſche Zee voorkomende, is door LINNÆUS tot de Tweede Soort van dit Geſlagt geſchikt. GUALTHIERI noemt het, gelyk de anderen, *Cymbium*, waar van de bynaam afkomſtig is. Ik weet niet, waarom hy niet liever dat ongemeen raare Stuk, 't welk de Heer LYONNET alleen meende te bezitten, by d'ARGENVIL-

(272) *Argonauta* Carinâ rugoſâ muticâ. *Syſt. Nat.* XII. GUALTH. *Teſt.* T. 12. f. D.

VI. AFDEEL. XLVI. HOOFDSTUK. VILLE op de eerfte Supplement-Plaat, Letter B, vertoond, tot eene nieuwe Soort gemaakt heeft. Hetzelve immers, behoort, volgens dien Autheur, volftrekt tot de Papieren Nautilusfen, en wordt, wegens zyne ontzaglyke dunte en doorfchynendheid, *Nautile vitrè*, dat is Glazen Nautilus, geheten. De Geftalte, echter, zweemt meer naar die der Kapjes of Patellen, en het heeft een omgekrulden Top, gelyk fommigen onder dezelven, doch het is als plat gekneepen, geheel vol Ringswyze plooijen, met den Mond evenwydig, en heeft een geknobbelde Kiel. Dat Stuk, 't welk op de Plaat van RUMPHIUS, in N. 5, is afgebeeld, zou ook als een byfoort mogen aangemerkt worden van de Papieren Nautilusfen.

XLVII. HOOFDSTUK.

Befchryving van 't Geflagt *der* NAUTILUSSEN, *die men ook* Coquiljes *noemt; tot welken de kleine* Ammons-Hoorentjes, *in 't Zee-Zand ontdekt, betrokken zyn.*

Naam. DAt de benaaming *Nautilus*, zo wel als *Nautikos*, gelyk de oude Grieken deeze Hoorens tytelden, als ook 't woord *Nauplios*, dat fommigen gebruiken, van de Geftalte, die eenigermaate naar een Vaartuig, *Naus*, gelykt, afkomftig zy, is zeer natuurlyk te begry-

grypen. Eenigen, echter, schynen te denken, dat het eerstgemelde woord zynen oirsprong van 't Grieksch woord Ναυτὴς, in 't Latyn *Nauta*, zou hebben, alzo zy 'er den naam van *Schippers* aan geeven, en ze dus van die van 't voorgaande Geslagt, welke zy *Zeilers* noemen, tragten te onderscheiden: daar, doch, deeze niet minder Zeilers zyn dan die, en de naam van Schippertje past op geen van beiden. De Ouden schynen ze ook *Pompilos* geheeten te hebben, dat een naam is, die aan zekere Visschen, welke de Schepen, op hunne Reistogten in de Oceaan, dikwils vergezellen, gegeven wordt †. De gewoonlykste naam, echter, is NAUTILUS, dien men in de meeste Taalen van Europa overgenomen heeft.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

† Zie het VII. STUK, bl. 278.

Kenmerken.

De Kenmerken bestaan in eene Schaal die Eenkleppig is, en veele Hokjes heeft, welke met doorboorde Middelschotten van elkander afgezonderd zyn. Voor het overige komt de Hooren, in uitwendige Gestalte, veel met die van het voorgaande Geslagt overeen.

Soorten.

Het tegenwoordige bevat, volgens den Ridder LINNÆUS, zeventien Soorten, doordien hy 'er alle de Verscheidenheden van die kleine Hoorntjes, naar de Versteende Ammons-Hoorens gelykende, welke men, sedert eenige Jaaren, in het Zand der Oeveren van de Middellandsche Zee ontdekt hadt, en zelfs zodanigen, die byna regt zyn, in begreepen heeft.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

I. *Spiraale*, die rondagtig zyn.

CCLXXIII. *Nautilus Pompilius.* Paarlemoer-Nautilus.

(273) Nautilus, *met de Schaal spiraal, de Opening Hartvormig, de Windingen aan elkander gevoegd, stomp en effen.*

Deeze Kenmerken behooren tot de gewoone Nautilusfen, die men dikwils, in onderscheiding van de voorgaande, *Nautilus crassus* of dikke Nautilus noemt; dewyl deeze de Wanden veel dikker heeft. Men geeft 'er ook wel den naam van *Coquilje* aan: een woord dat van de Franschen ontleend is, en Schulp betekent: zullende by uitneemendheid op deeze Hooren toegepast zyn. Men plagtze, in 't Neerduitsch, ook *Paarlemoer-Hooren* te noemen; alzo zy van binnen schoon Paarlemoer is, en van buiten fraay gepaarlemoerd kan worden: doch, nu men zulks aan verscheiderley Hoorens,

(273) *Nautilus* Testâ spirali, aperturâ Cordatâ, Anfractibus contiguis obtusis lævibus. *Syst. Nat.* XII. Gen. 318. M. L. U. 549. N. 149. Cochlea Margaritifera. ROND. *Aq.* 2. p. 97. Nautilus alter. BELLON. *Aq.* T. 382. JONST. *Aq.* T 10. f. 1, 2, 7. Nautilus major crassus RUMPH. *Rarit.* T. 17. f. A, B, C. BONANN. *Recr.* I. T. 1, 2. GUALTH. *Test.* T. 17, 18. ARGENV. *Conch.* T. 8. f. E. F. PET. *Amb.* T. 3. f. 7. *Gaz.* T. 99. f. D. BREYN *Polyth* 14. KLEIN. *Ostrac.* T. 1. f. 1, 2. SEB. *Kab.* III. T. 84. f. 1-3. KNORR. *Verzam.* I. D. Pl. 1. Pl. 2. f. 3. IV. D. Pl. 22.

rens, ook die niet minder groot zyn, gelyk de Knobbelhoorens, weet te doen, behoort men, tot onderscheiding, veeleer den naam te gebruiken van *Paarlemoer-Nautilus*, of enkel dien van *Nautilus*. In plaats van Schippers of Schippertjes, zou ik ze liever *Stuurlieden* heeten. Waar van de bynaam *Pompilius* ontleend zy, is uit het voorgaande blykbaar.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFD-STUK.

Eigenschappen.

De Ouden hebben van deeze, als van de tweede Soort van Nautilussen, gewag gemaakt. De zelfde Eigenschappen, van te vaaren, ja van te zeilen, worden 'er, even als aan de Papieren Nautilussen, aan toegeschreeven. Dewyl zy byna alleen in de Indiën voorkomen, zo is RUMPHIUS hier de eenigste Getuige, die ons verhaalt, dat men deeze Nautilussen, na een Storm, als het Stil Weer wordt, omstreeks de Molukse Eilanden, en zelfs by Java, by troppen op het Water ziet dryven, zynde waarschynlyk door 't geweld der Golven van den Grond opgeligt; waar uit hy besluit, dat deeze Schulpdieren aldaar ook troepswyze leeven. Ik vind echter, daar omtrent, die bedenking, of de Grond der Zee wel zo gelyk en vlak is, dat niet deeze Dieren zig aldaar, by een Storm, tusschen Rotsen, Steenen, Klippen en Zeegewas, zouden verbergen kunnen. Mooglyk zullen zy alsdan eenige verfrissching zoeken, tegen de troebelheid van het Water, of enkel naar boven gaan om eens

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

Adem te fcheppen, volgens de manier van fpreeken. „ Dit dryven, [immers, zegt hy], „ duurt niet lang: want alle de Baarden in- „ trekkende keert hy zyn Bootje om, en gaat „ weer te Gronde. De ledige Schaalen, in „ tegendeel, vindt men dikwils dryven of op „ het Strand leggen: want dit weerlooze „ Dier, geen Dekzel hebbende, is een prooy „ voor Krabben, Haaijen en Kaaimans: wes- „ halve men de Schaal aan de kanten meest „ geknaagd vindt, en, dewyl het Dier niet „ vast hangt aan de Schaal, kunnen zy het- „ zelve ligt daar uit trekken, en laaten de „ ledige Schaal dryven. De Jonge Schepzels „ van deeze Nautilus, nog niet grooter dan „ een Schelling zynde, zyn fchoon Paarle- „ moerverwig van buiten en van binnen; zo „ dat de ruige Schaal eerst door den tyd daar „ over heen groeit, beginnende van het voor- „ fte end, of van het Bootje af.”

Het Dier.

Van het gedagte Dier kan ik geen klaarder denkbeeld geeven, dan het gene ons door RUMPHIUS is medegedeeld. Hy merkt aan, dat hetzelve ook tot de Polypusfen of Veelvoeten behoort, doch eene Geftalte heeft, die eenigermaate gefatzoeneerd is naar de Schaal, welke het bewoont. Het moet zekerlyk meer gelyken naar de overige Schulpdieren, alzo het insgelyks een Staartje heeft, waar mede het aan of omtrent de Spil der Windingen vastgehecht is, gaande als een Pees door

door alle de Kamertjes heen. Dat gedeelte van het Dier, 't welk uitwendig zig vertoont, en den Voet uitmaakt, daar hetzelve mede voortkruipt, gelyk de Slakken, is meest vlak, Kraakbeenagtig en gerimpeld, ziende uit den rosſen of licht bruinen, met eenige zwartagtige Plekken: „ het onderſte deel, 't welk tegen „ de Kiel aan legt, en in 't gaan het bovenſte „ wordt, is mede Kraakbeenig, doch weeker „ dan het voorige en met veele Wratten be- „ zet. Tusſchen beiden, aan 't voorſte deel, „ ziet men een Klomp, van ontelbaare Voe- „ tjes, met verſcheide Lappen boven elkan- „ der, en ter wederzyde den Mond bedekken- „ de, zynde ieder Lap gefatzoeneerd als de „ Hand van een Kind. Van deeze Lappen, „ nu, verdeelt de grootſte en buitenſte zig in „ twintig Vingeren of Voetjes, die ieder een „ halven Vinger lang en een Stroohalm dik, „ rond, glad en zonder die Napjes zyn, wel- „ ke men aan de Armen van de Polypusſen „ ziet: ook loopen zy aan 't end breed uit, „ gelyk het blad van een Riem. Hier onder „ legt het tweede en derde Lapje of Handje, „ dat in zestien Vingeren verdeeld is, en daar „ onder ſteeds kleinere en met kortere Vingers, „ tot op den Mond. Alle deeze Vingers kan „ het Dier intrekken en uitſteeken naar belie- „ ven: zy dienen hetzelve niet alleen voor „ Voeten in het kruipen, maar ook voor Han- „ den,

VI. Afdeel. XLVII. Hoofdstuk.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

„ den, om zyn Aas aan te vatten en naar den „ Mond te brengen. De Mond of Bek gelykt „ naar die der andere Zeekatten, zynde haakig „ krom, Beenig hard, blaauwagtig zwart; en „ van agteren met een Kring van wit, taay „ Vleesch omgeven: doch deeze Bek is door „ eenige andere Velletjes en door de gezegde „ Lappen geheel bedekt, zo dat men niets „ daar van zien kan, eer men die van elkander „ trekt. De Oogen, die zeer groot zyn, en „ als Navels zig vertoonen, staan op zyde, „ doch hebben in plaats van Appel een Gat, „ en zyn van binnen gevuld met zwart bruin „ Bloed. Van het agterste des Lyfs gaat door „ alle de Gaatjes der Beschotten, tot aan het „ middelpunt, een dunne Pees, die ligt af- „ breekt. Onder de Snuit heeft het Dier een „ halfronde Pyp, gelyk de andere Zeekatten", enz.

Deeze beschryving van dit Schulpdier komt my niet zo duister of verward voor, als dezelve door sommigen aangemerkt wordt (*), en D'ARGENVILLE doet den gezegden Autheur groot onregt, wanneer hy te kennen geeft, dat hy het een Polypus met agt Armen genoemd zou hebben, even als dat der Papieren Nautilussen: als ook, dat hy een andere Afbeelding beloofd heeft, die nimmer aan 't licht gegeven is

(*) Partis Animalis mollis descriptio et delineatio in Museo Amboinico confusæ sunt et vix intelligibiles. BREYN *de Polythalamiis*, p. 16.

is (*). Dat de Figuur 't zoek geraakt zy, welke door Letters opgehelderd werdt; (gelyk de Uitgeever meldt;) heeft RUMPHIUS niet kunnen helpen, wiens befchryving zeer wel verftaanbaar is, en niet ftrydende met de Afbeelding in zyn Werk van den Vifch uit deeze Hoorens gegeven.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

De Schaal belangende is minder zwaarigheid. BREYN wil de Afbeelding van dezelve, in de Amboinfche Rariteitkamer, nog wel laaten gelden, doch merkt aan, dat in de doorgezaagde, die aldaar voorkomt, het Pypje of Spuitje ontbreekt, 't welk door alle de Kamertjes gaat; welk gebrek in de Afbeelding van HOOKE, anderszins genoegzaam naauwkeurig, ook op te merken viel, en dat hadt hy verbeterd, door eene met de uiterfte vlyt uitgewerkte Figuur. In dezelve, 't is waar, komt zulk een doorloopend Pypje voor; dat oogfchynelyk zeer fraay uit de Herfenen daar in gebragt fchynt te zyn: want ik geloof niet dat men ooit zodanig iets in een doorgezaagde Nautilus gezien heeft; ten ware het een overblyfzel mogte zyn van de gedagte Pees, na dat het Dier kort te vooren was afgerukt uit

De Schaal.

(*) l'Animal qui l'habite est une Polype a huit Pieds, ce qui convient au fecond Nautile Papyracé, mais nullement a la Masfe informe, qu'il donne a ce premier Nautile. RUMPHIUS promet une autre figure, qu'il n'a jamais donnée. *Conch.* 2 Part. p. 27, 28.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

uit de Schaal. Dat 'er zodanig een Pypje zyn zoude ſtrydt volſtrekt tegen het gebruik, dat men toeſchryft aan de gemelde Kamertjes.

Kamertjes.

In een doorgezaagde Paarlemoer-Nautilus, naamelyk, openbaart zig de inwendige Structuur, en hoe zeer dezelve van die van byna alle andere Hoorens, en inzonderheid van de Papieren Nautilusſen, verſchille. De groote Holligheid, die men het Bootje noemt, in welke het Lighaam des Diers huisvest, is aan haar bodem met een Gat doorboord, 't welk doorloopt in een Kamertje, dat wederom, door een dergelyk Gat, gemeenſchap heeft met een volgend Kamertje, dit met een volgende, en zo voort, met al kleiner en kleiner Kamertjes, tot aan het Middelpunt of den Spil van de Hooren. Deeze Kamertjes zyn van elkander geſcheiden door dwarſe Middelſchotten, die zeer krom zyn en uitwaards ſcheppende ſtaan, aan alle kanten, uitgenomen het gedagte Gat, volmaakt geſlooten. Sommigen hebben veertig, vyftig en meer Kamertjes daar in geteld, doch RUMPHIUS noemtze, te regt, ontelbaar: want de binnenſte, aan den Spil, naauwlyks te onderſcheiden zyn, zo wegens de kleinte, als de brooſchheid der Wanden. De Uitgeever van zyn Werk ſchynt vast te ſtellen, dat deeze Hokjes nu en dan gevuld worden door het Vleezige van het Dier, niettegenſtaande het korte Pypje, dat in de Middelſchotten binnenwaards uitpuilt, doch op ver

naa

naa niet aan het andere raakt, voor aan pas de dikte van een Naald en agter pas de wydte hadt, dat 'er een fyn Haairtje door kon. D'ARGENVILLE wist 'er de Punt van de allerdunste Els naauwlyks door heen te brengen, en daarom kwam dat denkbeeld hem byna ongeloofbaar voor (*). VI. AFDEEL. XLVII. HOOFD-STUK.

Het Spuitje. In zulke echter, van myne Nautilussen, die van aanmerkelyke grootte zyn, vind ik dit Pypje geenszins zo naauw en dun. Het heeft, in de genen, die een half Voet groot zyn, by 't inkomen ten minste de wydte van een gewoone Pennefchaft, en inwaards loopt het in een Pypje uit, dat een taamelyk wyde Opening heeft: des het niet ongeloofbaar voorkomt, dat de Pees van het Dier, daar door heen loopende, zig eenigermaate kan uitzetten, en dus, op de een of andere manier, gelegenheid geeven, dat de voornoemde Hokjes dienen tot deszelfs beweeging, om op te stygen en neder te daalen in het Water, gelyk de Zwemblaas aan de Visschen. 't Zy gedagte Hokjes ledig zyn of met Lugt gevuld; onderstellende dat gedagte Pees zig in dezelven Blaasagtig kan uitzetten door eene Waterige opzwelling, zo was de reden gevonden van het daalen deezer Schulpdieren naar de Diepte. Die Konstige Toestel, immers, schynt een dergelyk gebruik waarschynlyk te maaken. De-

(*) *Conchyl.* I. Part. p. 199.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFD-STUK.

Dezelve, evenwel, moet daar toe niet volftrekt noodig zyn, als t'eenemaal ontbreekende in de Papieren Nautilusfen.

De Schaal gelykt eenigermaate naar die der Slakhoorens, doch de Windingen verheffen zig niet in een Top: zy loopen inwaards en verbergen zig binnen de Mond-opening, die een aanzienlyke wydte heeft: zo dat men, in groote Nautilusfen, 'er gemakkelyk den Vuist in fteeken kan. Op haar plat zyn zy van beide zyden eveneens gefatzoeneerd; zodanig dat men geen verfchil vindt tusfchen de twee helften van een regt in 't midden, dwars door de Kamertjes, doorgezaagde Nautilus. Van buiten heeft de Schaal eene Kalkagtige Korst, die geelagtig wit is en zig polyften laat. Men ontdekt 'er, overal, de tekenen van aangroeijing aan. Daar de holte van het zogenaamde Bootje eindigt, en verder naar het opperfte van de Krul, is zy overdwars fierlyk getekend met breede roodagtige of rosfe Streepen, die Golfagtig loopen De andere helft der Krul, naar binnen ziende, is zwart.

Gepaarlemoerde Nautilus.

Van binnen is de geheele Hooren Paarlemoer, en wordt zodanig ook van buiten door het afhaalen van de Korst, als wanneer men 'er den naam aan geeft van *Gepaarlemoerde Nautilus*. Het Paarlemoer echter van de Hokjes overtreft dat van de Mond-opening of van het Bootje, en wordt wederom van dat der uitwendige Schaal, behoorlyk fchoon

en

en glad gemaakt zynde, overtroffen. Daar is 't een enkele Zilverglans: hier fpeelen de Kleuren van den Regenboog met oneindige verfcheidenheden, boven alle verbeelding. De Konst, daar by komende, maakt door graveeren, af- en uitfnyden, van deeze Hoorens onverbeeldelyk fraaije Stukken, die aan onkundigen meer behaagen, dan het loutere voortbrengzel der Natuur. Verfcheide zodanigen vindt men by SEBA afgebeeld.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

Genavelde.

Deeze Hoorens, die men dan te regt Paarlemoer-Nautilusfen noemt, zyn niet eenerley. De gewoonen zyn, gelyk RUMPHIUS zegt, van vooren naar agteren omtrent zes en zeven Duimen lang, hebbende het voorfte deel, dat het Bootje maakt, vier of vyf dwarfe Vingeren breed. Zy vallen thans nog grooter. Van dit flag, die aan de Navel of in 't middelpunt geflooten zyn, zonder eenige zigtbaare draaijen, komen 'er ook kleinere voor, van dergelyke Kleur en met dergelyke dwars-ftreepen, die veel meer van de Oppervlakte beflaan: maar behalve deeze vindt men 'er, die in 't middelpunt een rond, doorloopend, Gaatje hebben, dat in de gewoonen volftrekt ontbreekt. De zodanigen zyn 'er van één en anderhalf tot twee en drie Duimen breed. De kleine gepaarlemoerde van een Duim en minder grootte, die RUMPHIUS zegt de Jongen te zyn, welke de buiten-Korst nog niet gekreegen hebben, zyn ook dikwils

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK. wils met zulk een Gaatje voorzien. Aan de zodanigen geeft D'ARGENVILLE den naam van *Umbiliqués*, dat is Genavelde Nautilusſen. Of het de Jongen ook van de volgende zyn, zou men mogen twyfelen.

Perſpectief Nautilus. De Autheuren, naamelyk, in 't algemeen, ſchynen tot nog toe die Soort of Verſcheidenheid van de grove Nautilusſen niet gekend te hebben, welke wy onderſcheiden door den naam van *Perſpectief-Nautilus.* Dezelve komt met de gewoone overeen, ten opzigt van de uitwendige Geſtalte, de Korst en Kleur, de eigenſchap van zig te laaten Paarlemoeren, en valt mede zeer groot: doch in 't middelpunt heeft dezelve eene ronde neerdrukking, alwaar de binnenſte draaijen, als in Perſpectief, zig vertoonen, hebbende in 't midden een doorloopend rond Gaatje, dat echter in ſommigen ontbreekt. Van zodanig eene, die gepaarlemoerd was, doch aan 't Mondſtuk merkelyk afgeſneeden, vinden wy in 't Vierde Deel der Verzameling van gekleurde Hoorens en Schulpen door KNORR, op de Twee-en-twintigſte Plaat, een zeer ſchoone Afbeelding (*).

Gebruik. Thans moet ik nog kortelyk van derzelver gebruik ſpreeken. Sommigen geeven aan dit Geſlagt van Nautilusſen den naam van *Porſeleinhoorens*, als een voornaam gedeelte uitmaakende

(*) Dit ſlag van Nautilusſen bevestigt het denkbeeld, dat 'er van de Ammons-Hoorens, die men in zo verbaazende grootte Verſteend aantreft, ook Natuurlyke zyn.

kende van de Stoffe, waar van de Chineezen het Porſelein bakken. 't Is zeker, dat zy zulks van zekere Aarde doen, die in de Grond gevonden wordt, en beſtaan zoude uit vergaane Schaalen van Schulpdieren. De Nautilusſen kunnen, wegens haar Paarlemoer, aan deeze Aarde misſchien die Glasagtige eigenſchap byzetten, welke het Chineeſche Porſelein het onze doet overtreffen. Haar Paarlemoer is ook de oirzaak, dat menze *Paarldraagende* Schulpen genoemd heeft, ſchoon 'er geen Paarlen in groeijen. In de Indiën wordt de Schaal gebruikt, om ſchoone Drinkvaten daar van te vormen, en ten dien einde met Goud of Zilver beſlagen en op een Voetje gezet: doch men kiest daar toe de ſchoonſten uit, en die geene Gaatjes hebben, welke 'er door Zee-Pokken in gemaakt worden, zo RUMPHIUS aanmerkt. De buitenſte Korst wordt 'er met eenig zuur Vogt, of ſlap ſterk Water, afgehaald, en verder weet men 'er veelerley fraaije figuuren in en op te ſnyden, als gemeld is. Dit geſchiedt ook hier te Lande, maar de Indiaanen, de moeite van ſchoon maaken niet willende doen, ſnyden den onderſten Bodem zodanig uit, dat 'er een groote Lepel of Schuitje van wordt, daar zy dan gebruik van maaken om een ſoort van Bry uit te eeten, Papeda genaamd, en naar dezelve noemen zy de Nautilus gemeenlyk *Bia Papeda*, dat is *Papeda-Schulp*. Voorts worden,

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

den, door deeze Hoorens aan ſtukken te ſnyden, allerley ſnuiſteryën daar van gemaakt. Het Vleeſch van het Dier kan men tot Spyze gebruiken, even als dat van andere Zeekatten.

CCLXXIV. *Nautilus Calcar.* Spoor.

(274) Nautilus, *die de Schaal ſpiraal heeft, de Opening naauw en regt, de Gieren tegen elkander aan gevoegd, met verheven Leedjes.*

Deeze en de twee volgende Soorten zyn van die kleine Hoorentjes, welke de Heer PLANCUS in 't Zee-Zand aan den Oever van het Napelſche, by Rimini, ontdekt heeft, en welke men ſedert als een bewys der beſtaanlykheid van de Natuurlyke Ammons-Hoorens aanmerkt. Zy verſchillen, naamelyk, van de Paarlemoer-Nautiluſſen daar in, dat haare verdeelingen of hokjes van buiten zigtbaar zyn; even als dit plaats heeft in de Verſteende Ammons Hoorens. Doch verſchillen zy ook zelf aanmerkelyk in Geſtalte.

Deeze voert den bynaam van *Calcar*, dat is Spoor, om dat 'er aan den omtrek van ſommigen een ſoort van Punten zyn. Eenigen onder dezelven kwamen hem ruim zo groot voor als Linzen-Zaad. In zes Oncen van het Zee-

(274) *Nautilus* Testâ ſpirali, Aperturâ lineari, Anfractibus contiguis, Geniculis elevatis. *Syst. Nat.* XII. PLANC. *Conch.* p. 12. T. I. f. 3, 4. GUALTH. *Test.* T. 19. f. C, B. LEDERM. *Microscop.* T. 8, f. c, d.

Zee-Zand werden door hem meer dan vyfhonderd van die Hoorentjes gevonden. Hy oordeelde dat zy meer tot de Ammons-Hoorens t'huis te brengen waren, dan tot de Nautilussen. Men kan de Afbeeldingen derzelven zeer vergroot by GUALTHIERI, en gekleurd by LEDERMULLER beschouwen. VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

(275) Nautilus, *die de Schaal spiraal heeft, de Opening half-Hartvormig, de Gieren tegen elkander aan gevoegd, met gekartelde Leedjes.* CCLXXV. *Nautilus crispus.* Korrelige.

GUALTHIERI, die zodanig een Hoorentje, dat een weinig afgezaagd is, in Plaat gebragt heeft, om te toonen, dat het weezentlyk Hokjes en een Spuitje of Pypje, door dezelven gaande, bezit, merkt aan, dat zy zo klein zyn, dat drie-en-dertig naauwlyks een Grein weegen. PLANCUS houdtze voor de allerfraaisten, die door hem in 't Zee Zand gevonden waren, en men hadtze 'er, op ver naa, zo menigvuldig niet in als de voorgaande Soort, hoewel hy 'er doch over de honderddertig uit zes Oncen kreeg. Volgens de Afbeelding van LEDERMULLER zou men even-

(275) *Nautilus* Testâ spirali, Aperturâ semi-Cordatâ, Anfractibus contiguis, Geniculis crenatis. *Syst. Nat.* XII. PLANC. *Conch.* p. 10. T. I. f. 2 GUALTH. *Test.* T. 19. f. A, D. GINANN. *Adr.* T. 14. f. 112. LEDERM. *Microscop.* T. 8. f. *b.*

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFD-STUK.

evenwel niet zeggen, dat deeze Soort de fraaiste is van de gedagte Hoorentjes. Ook komt zy gemeenlyk met een afgebroken Mondstuk voor. De Kleur is geel. Het is zeer fraay, zegt hy, wegens de volmaakt ronde Figuur die het heeft, en de zeer fyne insnydingen, welke een weinig gestreept zyn, en Straalswyze van het Middelpunt, dat een uitpuilende Navel is, voortkomen: doch dat het gekruld zou zyn of krullende, vind ik in de beschryving niet.

CCLXXVI. *Nautilus Beccarii.* Ammons-Hooren.

(276) Nautilus, *die de Schaal spiraal heeft, de Opening dwars ovaal, de Gieren tegen elkander aan gevoegd en Knoopig, met de Leedjes ingesneeden.*

Dit slag van Ammons-Hoorentjes is, volgens PLANCUS, het allergemeenste in 't Zee-Zand van Rimini, en zo menigvuldig, dat hy 'er, in zes Oncen van hetzelve, zesduizend en zevenhonderd geteld heeft. Het gelykt ook allermeest naar de Versteende Ammons-Hoorens, zo dat BECCARIUS van hetzelve, uit het Werk van MARSIGLI, onder den naam

(276) *Nautilus* Testâ spirali, Aperturâ obovatâ, Anfractibus Contiguis torulosis, Geniculis insculptis. *Syst. Nat.* XI. PLANC. *Conch.* p. 8. T. I. f. 1. GUALTH. *Test.* T. 19. f. H, H, I. GINANN. *Adriat.* 2. T. 14. f. 111. LEDERM. *Microscop.* 16. T. 8. f. *a* & T. 4. f. *b.*

naam van de *echte Ammons-Hooren van Rimini*, in de Verhandelingen der Maatschappye van Bononie; heeft gewag gemaakt. PLANCUS heeft zodanige Hoorentjes evenwel ook aan de Oevers van andere gedeelten van het Napelsche, en zelfs van het Venetiaansche Gebied, doch zo menigvuldig niet, in het Zee-Zand aangetroffen. Zy hebben een heldere Paarlemoer-Kleur, de grootsten zyn als een Geerstkorreltje, en de ligtheid is zo groot, dat men 'er honderddertig noodig heeft, om één Tarwe-Graantje op te wegen. Dat zy inwendig in Kamertjes verdeeld zyn, blykt uit de Afbeelding van GUALTHIERI. In de Gebergten omstreeks Rimini komt dit zelfde slag van Ammons-Hoorentjes zo menigvuldig Versteend voor; dat PLANCUS in ieder Once van het Zand meer dan duizend stuks vondt; 't welk eens zo veel was, dan men 'er in het geele Zand van alle Bergen, rondom Bononie, aantreft.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

(277) Nautilus, *die de Schaal spiraal heeft, de Opening naauw en regt, de Gieren tegen elkander aan gevoegd, samengedrukt, met een dikken Rand.*

CCLXXVII. *Nautilus rugosus.* Rimpelige.

In de Zuidelyke Oceaan heeft D. BRUNNI-

(277) *Nautilus* Testâ spirali, Aperturâ lineari, Anfractibus contiguis, compressis, incrassato-marginatis. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK. NICHE deeze waargenomen, die ook zeer klein is van stuk en wit van Kleur, met dwarse Rimpels door de Middelschotten veroirzaakt; 't welk 'er den bynaam aan geeft.

CCLXXVIII. *Nautilus Umbilicatus.* Genavelde.

(278) Nautilus, *die de Schaal spiraal heeft, de Opening samengedrukt naauw en regt, de Gieren tegen elkander aangevoegd en samengedrukt, met eenen ingedrukten Navel.*

Van dergelyke kleinte als de voorgemelden is dit Hoorentje, 't welk PLANCUS in 't Zand aan den Zee-Oever by Livorno hadt gevonden, zynde door hem, op de laatste Plaat in 't Werk van F. COLUMNA over de Planten, afgebeeld en Sneeuwwit van Kleur.

CCLXXIX. *Nautilus Spirula.* Posthoorentje.

(279) Nautilus, *die de Schaal spiraal heeft, de Opening rond, de Gieren van elkander afgescheiden en Rolrond.*

In

(278) *Nautilus* Testâ spirali, Aperturâ compresso lineari, Anfractibus contiguis compressis, Umbilico concavo. *Syst. Nat.* XII. COLUMN. *Phytob.* II. T. 38. f. E.

(279) *Nautilus* Testâ spirali, Aperturâ orbiculari, Anfractibus disjunctis Cylindricis. M. L. U. 549. N. 150. SWAMMERD. *Bibl. Nat.* T. 7. f. 7, 8. BONANN. *Mus. Kircher.* I. f. 39. LIST. *Conch.* 4. Naut. T. 1. f interior. ARGENV. *Conchyl.* Pl. 5. f. G. GUALTH. *Test* T. 19. f. E. RUMPH. *Rar.* T. 20. f. 1. BREYN *Polythal.* 21. f. 2. KLEIN *Ostrac.* T. 1. f. 6. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 2. f. 6.

In Oostindie vindt men deeze Soort, die eigentlyk den naam voert van *Posthoorentje*. Hetzelve is klein ten opzigt van de Nautilussen, doch zeer groot in vergelyking met de voorgaande. Het bestaat uit eenige losse Gieren die 'er de gedaante van een Ramshooren aan geeven, en het geheele Hoorentje heeft op 't hoogst omtrent de breedte van een Duim. De Gieren zyn van een gescheiden tot het binnenste tipje toe, daar men een klein Knopje aan ziet als een Paareltje of als een Neet van een Luis, zegt RUMPHIUS. De buitenste heeft de dikte van een dunne Penneschaft, doch het Mondstuk is doorgaans afgebroken; om dat deeze Hoorentjes, met hetzelve aan de Klippen vast gezoogen, daar van afgerukt worden door het geweld der Zee: zo dat men dezelven niet dan na een Storm in de ruigte op den Oever vindt. In het voorste Kamertje huisvesten zy een Slymerig Dier, dat aan de Klippen hangt met een dunnen en smallen Doorn, die door het Beest en de eerste Gaatjes gaat, volgens dien zelfden Autheur. Zy komen aan de Oevers van sommige Westindische Eilanden, volgens 't getuigenis van WOODWARD, ook overvloedig voor. Of het een Slak-gelykend Diertje zy, dat dezelven bewoont, of van het Geslagt der Zeekatten, wordt niet gemeld.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

De Hokjes of Kamertjes, waar in deeze

C 2 Hoo-

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK. Hoorentjes verdeeld zyn, wier Scheidwanden zig uitwendig zeer duidelyk vertoonen, hebben ook een zogenaamd Spuitje door dezelven heen gaande. Dit is ontwyfelbaar, dewyl men een taamelyk groot Gaatje gewaar wordt in de schoon Paarlemoere holte van den buitensten Scheidwand, hoe dikwils ook deeze Hoorentjes afgebroken worden. GUALTHIERI vertoont dit geheele Buisje; doch, wanneer hy zegt, dat hetzelve niet afgebroken is, gelyk in de Nautilussen, gaande Schaalagtig geheel door (*), dan bestrydt hy de Waarneemingen van SWAMMERDAM, die zeer duidelyk afbeeldt, hoe ieder Vakje zyn byzonder Pypje heeft, 't welk in het Mondje van het volgende ingenomen wordt, en dus een Schakel uitmaakt van Pypjes (†). Niet minder heeft D'ARGENVILLE misgetast, als hy aanmerkt, dat men deeze Posthoorentjes, wegens het gedagte Pypje of Spuitje, niet tot de Ammons-Hoorens behoorde te betrekken, maar tot de Nautilussen (‡): want het is zeker, dat het gedagte Pypje, zo wel als de Kamertjes, tot de Ammons-Hoorens behoort (§).

(280)

(*) Notandum, quod Tubulus hic totus est Testaceus, teres, sine ullâ admissâ interruptione &c. *Loc. citato.*

(†) *Bybel der Natuure.* Tab. VII. f. 10.

(‡) Ce ne sont donc pas des Cornes d'Ammon, qui n'ont jamais ce Syphon. *Conch.* I. Part. p. 202.

(§) Ziet, onder anderen, BERTRAND *Dictionn. Oryctologique* p. 154.

(280) Nautilus, *die de Schaal regt heeft, met de Tip omgedraaid Spiraal, de Gieren tegen elkander aan gevoegd.* VI. AFDEEL. XLVII. HOOFD-STUK.

Dit verschilt van het Hoorentje by Livorno gevonden, dat den bynaam van Genaveld voert, door een regt-uit loopend Mondstuk. Het behoort mede onder die kleine Hoorentjes van het Zee-Zand. CCLXXX. *Nautilus Semilituus.* Halfbazuin.

II. *Langwerpige*, die nagenoeg regt zyn.

(281) Nautilus, *die de Schaal een weinig krom geboogen, omtrent regt heeft, met de Leedjes scheef gestreept.* CCLXXXI. *Nautilus obliquus.* Kromme.

In de Middellandsche Zee, onder de Hoorentjes van het Zee-Zand, komt deeze Soort voor, die ongevaar de grootte van een Slaa-Zaadje heeft, zynde wit van Kleur. Die van LEDERMULLER, op zyne Vierde Plaat, Letter *o*, *p*, naar deeze gelykende, waren zwart.

(282) Nautilus, *die de Schaal regt en byna Rol-* CCLXXXII. *Nautilus Raphanistrum.* Wilde Mostert.

(280) *Nautilus* Testâ rectâ, Apice incurvato-spirali, Anfractibus contiguis †. *Syst. Nat.* XII. Semi-Lituus. COLUMN. *Phytobas.* II. T. 38. f. D.

(281) *Nautilus* Testâ recto-sub-arcuatâ, Articulis oblique striatis. GUALTH. *Test.* T. 19 f. N.

(282) *Nautilus* Testâ rectâ subcylindricâ, Articulis torosis, Striis elevatis duodenis, Siphone centrali regulari. *Syst. Nat.* XII. LEDERM. *Micr.* T. 4. f *x*, posterior

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFD-STUK.

Rolrond heeft, de Leedjes gezwollen, met twaalf verheven Streepen en een regelmaatig Spuitje in 't middelpunt.

In de Middellandſche Zee komt deeze voor, volgens den vermaarden Heer ALLION. Zy heeft de Schaal een Nagel lang en derhalve is zy onder de kleine Hoorentjes een van de grootſten. Van de volgende verſchilt zy door 't getal van Streepen, door de grootte, de regelmaatigheid van het Spuitje, en dat zy weinig dunner is aan het end, zegt LINNÆUS.

CCLXXXIII. *Nautilus Raphanus.* Rammenas-Zaadje.

(283) Nautilus, *die de Schaal regt en verdunnende heeft, de Leedjes gezwollen, met zestien verheven Streepen, en een zydelings ſcheef Spuitje.*

Van deeze getuigt PLANCUS, dat zy volkomen gelykt naar de Zaadpeul van het *Raphaniſtrum* of *Rapiſtrum* der Kruidkundigen, 't welk anderen wilde Mostert heetén. De Natuurlyke grootte is als die der naast voorgaande. Men vindt 'er, zo hy aanmerkt, Verſcheidenheden van, die ſtomper aan 't end zyn, en ſommigen met zodanige Knoopswyze Leedjes, als het Riet heeft.

(284)

(283) *Nautilus* Testâ rectâ attenuatâ, Articulis toroſis, Striis elevatis ſedenis, Siphone ſublaterali obliquo. *Syst. Nat.* XII. PLANC. *Conch.* T. 1. f. 6. GUALTH. *Test.* T. 19. f. L, M. LEDERM. *Microsc.* T. 8. f. *f* et T. 4. f. *x*, priore.

(284) Nautilus, *die de Schaal regt en langwerpig Eyrond heeft, de Leedjes gezwollen, met agt afgebroken verhevene Streepen en het Spuitje scheef geplaatst.* VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK. CCLXXXIV. *Nautilus Granum.* Koorntje.

In de Middellandsche Zee heeft de Heer Doctor KAEHLER dit slag van Hoorentjes waargenomen, die zeer klein zyn, gelyk de voorgaande en mooglyk eerder als eene Verscheidenheid aan te merken, dan als eene byzondere Soort.

(285) Nautilus, *die de Schaal regt en langwerpig Eyrond heeft, met de Leedjes gezwollen, glad.* CCLXXXV. *Nautilus Radicula.* Radys-Zaadje.

Veel zeldzaamer is dit slag van Hoorentjes aan gedagten Heer PLANCUS in het Zee-Zand voorgekomen. Hy vondt 'er naauwlyks drie of vier in de zes Oncen, terwyl daar in wel negenhonderd waren van de voorgaande Soort. Door 't Mikroskoop gezien drukt deeze volstrekt de gedaante der Peultjes van Radys-Zaad uit. LEDERMULLER vondtze geel of Roozerood van Kleur.

(286)

(284) *Nautilus* Testâ rectâ ovato-oblongâ, Articulis torosis, Striis elevatis octonis interruptis, Siphone obliquo. *Syst. Nat.* XII.

(285) *Nautilus* Testâ rectâ oblongo-ovatâ, Articulis torosis glabris. †. PLANC. *Conch.* 14. T. 1. f. 5. LEDERM. *Micr.* T. 8. f. *e* & T. 4. f. *r*, *s*.

VI. AFDEEL XLVII. HOOFD-STUK.

CCLXXXVI. *Nautilus Fascia.* Geringde.

CCLXXXVII. *Sipunculus.* Spuitje.

(286) Nautilus, *die de Schaal regt heeft, de Leedjes gestreept, met effene Ringetjes aan de Geledingen.*

(287) Nautilus, *die de Schaal regt en effen heeft, de Leedjes Rolrond, ver van elkander en samengevoegd door dunnere Cylindrische Stukken.*

Deeze worden van GUALTHIERI, zo wel als de voorgaande uit zyn Werk aangehaalde Hoorentjes, L, M, N; *Orthoceras minimum* getyteld. Zy waren hem door den Heer PLANCUS medegedeeld, die dezelven in 't aangespoelde Zee-Zand, by Rimini, gevonden hadt. Deeze laatste hadt hy gekreegen van den Heer TARGIONI, Hoogleeraar in de Genees- en Kruidkunde, zynde dit Hoorntje door denzelven ontdekt in een Rotsje van Zee-Gewassen, uit de Zee omstreeks Sicilie opgehaald. De Spuit van hetzelve, zegt hy, is geheel Schulpagtig en onafgebroken, zonder eenige oogschynelyke gemeenschap te hebben met de Kamertjes. Voor 't overige moet men het Voorwerp, by hem afgebeeld, beschouwen.

(288)

(286) *Nautilus* Testâ rectâ, Articulis striatis, Geniculis lævibus elevatis. GUALTH. *Test.* T. 19. f. O.

(287) *Nautilus* Testâ rectâ lævi, Articulis cylindricis remotis, Geniculis attenuatis cylindricis †. GUALTH. *Test.* T. 19. f. R, S.

(288) Nautilus, *die de Schaal regt en plat met Geledingen, aan de éene zyde gerand heeft, met het Spuitje zydelings geplaatst.* VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

CCLXXXVIII. *Nautilus Legumen.* Erwten-Peultje.

Dit niet minder kleine en zonderlinge Voorwerp wordt, uit overeenkomst van de inwendige Gestalte met de anderen, door PLANCUS tot de Ammons-Hoorens betrokken, schoon het meer de gedaante heeft van een Scheede of Erwten-Peul. Men vindt de zodanigen, zegt hy, in het aanspoelzel der Zee, aan de Kusten van Italie, zeer menigvuldig.

(289) Nautilus, *die de Schaal regt heeft, met de Windingen Kielswyze gestreept.*

CCLXXXIX. *Nautilus Orthoceras.*

Tot deeze laatste Soort in het Geslagt der Nautilussen betrekt LINNÆUS het Origineel van die Versteende Zaaken, in de Bergen van Sweeden zo menigvuldig voorkomende, welke men *Orthokeratieten* noemt. Tot heden toe is het eigentlyk Origineel derzelven te vergeefsch ge-

(288) *Nautilus* Testâ rectâ compressâ articulatâ, hinc marginatâ, Siphone laterali. PLANC. *Conch.* 8. T. 1. f. 7. GUALTH. *Test.* T. 19. f. P. LEDERM. *Micr.* T. 8. f. g.

(289) *Nautilus* Testâ rectâ, Anfractibus carinato striatis. *It. Oel.* 140. Nautilus rectus *Mus. Tessin.* 86. Alveolus. SCHEUCHZ. *Helv.* 7. f. 8. *Diluv.* 938. GMEL. *Act. Petrop.* Vol. 3. p. 246. GRONOV. *Lap.* 71.

VI. AFDEEL. XLVII. HOOFDSTUK.

gezogt. Men heeft het zelfs in de Zee, aan de Kusten van dat Ryk, niet kunnen opſpooren, groot noch klein. Ondertusſchen vindt men ze aldaar van die grootte, dat de Ridder dezelven aanmerkt als de langſten onder de hem bekende Delfſtoffen. Het ſtaat derhalve daar in gelyk met de Verſteende Ammons-Hoorens, waar van men wel dergelyke, doch de juiſte Origineelen nog niet aangetroffen heeft, die vermoedelyk in het diepſte van den Oceaan zig verborgen houden. Ik zal daar van, in 't vervolg, nader moeten ſpreeken.

XLVIII. HOOFDSTUK.

Beſchryving van 't Geſlagt *der* TOOTEN, *oudtyds* Wellen *genaamd, waar onder de* Rollen *begreepen zyn.*

Naam.

Onder den naam van *Conus* worden in dit Geſlagt die Hoorens voorgeſteld, welke wy TOOTEN of *Wellen* noemen. De oirſprong der laatſte benaaming, die tegenwoordig weinig in gebruik is, vind ik klaarder dan die van de eerſte. Door eene Welle wordt niet alleen eene Bron, maar ook een Draaykolk betekend, en dit komt overeen met de figuur van zulk ſlag van Hoorens. Zy plagten onder de Tuithoo-

hoorens begreepen te worden (*), en, om dat zy in haar geheel als een Tuit van een Kan of Pot uitmaaken, zal menze waarschynlyk TOOTEN genoemd hebben. De Kegelagtige Gestalte deedt 'er oudtyds den naam aan geeven van *Trochus* en van *Voluta*, waar door men tegenwoordig andere Geslagten verstaat. De Franschen noemenze, om dat zy naar een Peperhuis gelyken, in 't algemeen *Cornets*, en de Duitschers *Tuten*. GUALTHIERI geeft 'er den tytel van *Cochleæ Conoideæ* of Kegelagtige Hoorens aan, die zeer eigen is, en aan de Rollen, die ook in dit Geslagt begreepen zyn, dien van *Cochleæ Cylindroideæ*, of Cylinderagtige Hoorens. Op beiden heeft BONANNI den naam van *Cylindrus* toegepast, welke zo min eigen is, als die van *Rhombus*, dien 'er sommigen in gemeenschap met de Bakken aan hebben gegeven. ADANSON begrypt de Tooten en Rollen, altemaal, onder den naam van *Rouleau*, in 't Latyn *Strombus*.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

Door Tooten, dan, verstaan wy zekere Hoorens, die door haare omwinding eene Kegelagtige figuur formeeren, en dus op gelyke manier, byna, als men een stuk Papier tot een Peperhuis draait, gefatzoeneerd zyn. Zy zyn derhalve aan 't eene end breed en rond; aan 't andere loopen zy smal en Tuitsgewyze uit. Het breedste end vertoont zig in veelen nagenoeg

Kenmerken.

(*) L. VINCENT, *Kabinet*, bladz. 44.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

noeg als de Ornamenten van de Kapiteelen der Pylaaren in de Bouwkonst, die men *Voluuten* noemt. De Opening is naauw en regt, zonder eenige Tandjes of oneffenheden, zig over de geheele langte van de Hooren uitſtrekkende, wier Oppervlakte, tusſchen het breedſte en dunſte end, zig ſierlyk laat polyſten, en met een ongemeene verſcheidenheid van Tekening niet alleen, maar ook van Koleuren praalt.

Soorten. LINNÆUS heeft dit Geſlagt in vier Afdeelingen onderſcheiden. De eerſte bevat de eigentlyke Tooten, die aan 't breedſte end, 't welk eigentlyk de Grondſteun is, als geknot of ſtomp afgeſneeden zyn, en hier van heeft hy *zeven:* de tweede behelst de genen die aan den Grondſteun rondagtiger zyn, en hier van telt hy *zestien:* de derde die dunner en langer zyn, gemeenlyk onder de Rolagtige of Rollen begreepen; waar van *agt:* de vierde die Buikiger zyn, waar van *vier*, en dus begrypt dit Geſlagt, in 't geheel, *vyfendertig* Soorten.

TOOTEN.

I. Die geknot zyn of ſtomp aan 't breedſte end.

CCXC. *Conus Marmoreus.* Harte-Toot.

(290) Toot, *die de Schaal Kegelvormig en bruin*

(290) *Conus* Testâ Conicâ fuscâ, maculis ovatis albis, Spiræ Anfractibus canaliculatis. *Syst. Nat.* XII. Gen. 319 M. L. U. 550. N. 151. OLEAR, *Mus.* T. 31. f. 2. BONANN. *Recr.*

bruin heeft met witte ovaale Vlakken, de Gieren van de Kroon Geutswyze uitgehold. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

Deeze plagten weleer den naam van *Marmerhoorens* te voeren, om dat zy zo fraay gemarmerd zyn. De gedaante der witte Vlakken geeft 'er den naam van *Harte-Tooten* aan. Men vindt 'er van deeze Kleur, die bruin gebandeerd zyn, en, wanneer de zodanigen tevens hooger getopt zyn en dus de Gestalte der Admiraalen hebben, dan noemt menze *Schouts by Nagt*. Men vindt van deeze Harte-Tooten ook, die geelagtig zyn van Grond, en de zodanigen zyn in de meeste agting. Van de bruine kunnen echter ook dergelyken, door Konst, gemaakt worden. Derhalve onderscheidt menze in geele en bruine Harte-Tooten. Ook komen 'er voor, die met Korreltjes bezet en dus gegranuleerd zyn; hoedanig eene VALENTYN heeft afgebeeld, die daar door ruuw was als Sagryn-Leder. Men vindt het Stompe end dikwils met Knobbeltjes, als 't ware gekroond.

In Oostindie geeft men aan deeze Tooten den naam

Recr. III. f. 123. RUMPH. *Rarit.* T. 32. f. N. & N. 1. GUALTH. *Test.* T. 22. f. D. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. O PET. *Gaz.* T. 47. f. 11. SEB. *Kab.* III. T. 47. f. 1-4 & T. 46. f. 1-4. REGENF *Conch.* 20. T. 5. f. 53. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 7. f. 4. Pl. 15. f. 2. IV. D. Pl. 17. f. 1.

VI. Afdeel XLVIII. Hoofdstuk.

naam van *Ringhoorens*, om dat men die overdwars doorzaagt tot Ringen, welke dan van de Europeaanen, zo wel als van de Inboorlingen, aan de Vingeren gedragen worden, tot sieraad, en dikwils met Goud beslagen. Deeze Tooten worden beter daar toe geagt dan anderen.

Het Dier.

Het Dier aangaande, deszelfs Vleesch legt bloot in de Mond, behalve aan den bovensten hoek, alwaar het een kleine Nagel heeft, die gekleurd is met geele en zwarte Streepen. By de Snuit steeken zy een smalle Tong uit, met geel of licht rood gezoomd. Zy zyn omgeven met een dun Vliesje, 't welk daar aan vast houdt, en ten eersten moet afgeschraapt worden. Haar *Melicera* is een rondagtig Klontje van dikke Draaden, als verward Zeilgaren, wit, rood en Kraakbeenagtig, zynde, zo wel als het geheele Dier, goed om te eeten. De meesten en mooisten vindt men in de Uliassers, en eenige weinigen op Hitoe en klein Ceram.

RUMPHIUS getuigt verder, dat deeze, zo wel als de andere Tooten, wanneer menze uit Zee haalt, met een Wolagtige Slymerige Huid bekleed zyn; doch welke ligtelyk daar afgeschraapt kan worden. Ook hebben deeze Hoorens geen Dekzel tot sluiting, maar het Dier trekt zig zo ver binnenwaards, dat men 'er niets van kan zien, en is, voor 't overige, door de naauwte der Mond-opening genoegzaam beschut tegen uiterlyk geweld. Het is een Slak. (291)

(291) Toot, *die de Schaal witagtig heeft, met blaauwagtige Banden in de langte en Streepswyze Ringen overdwars, die door wit en bruin zyn afgebroken.*

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

CCXCI. *Conus Imperialis.* Kroon-Toot.

Schoon deeze in 't Werk van RUMPHIUS ook voorkomt, kan men daar doch niet uit vastſtellen, dat het een Oostindiſche zy; alzo de Uitgeever 'er deeze Hoorens ingevoegd heeft, onder den naam van *Kroonhoorens*; doch dewyl 'er andere Kroonhoorens zyn, is 't beter, deeze te noemen *Kroon-Tooten*, dat is Gekroonde Tooten, om dat zy gemeenlyk met Knobbeltjes, op de Gieren, aan 't dikſte end gekroond zyn en ſomtyds als gepaarld of met Paarlen verſierd. Zy zyn thans, niet ongemeen groot zynde, van weinig waarde.

(292) Toot, *die de Schaal Kegelvormig en wit heeft, met bruine Stippen.*

CCXCII. *Conus Litteratus.* Tyger-Toot.

Die

(291) *Conus* Testâ albidâ, Fasciis longitudinalibus lividis, Cingulisque linearibus albo fuscoque articulatis. M. L. U. 550. N. 152. Kroonhoorn. RUMPH. *Rar.* T. 34. f. H, I. GUALTH. *Test.* T. 22. f. A. Corona Imperialis. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. F. REGENF. *Conch.* 12. T. 3. f. 35. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 11. f. 2.

(292) *Conus* Testâ Conicâ albâ, punctis fuscis. M. L. U. 551. N. 153. BONANN. *Recr.* III. T. 363, 132. Voluta Muſicalis. RUMPH. *Rar.* T. 31. f. D, GUALTH. *Test.* T. 22. f. F. T. 21. f. O, G. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12). f. I. REGENF. *Conch.* 12. T. 3. f. 29 & T. 4. f. 46. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 16. f. 3. Pl. 17. f. 4, III. D. Pl. 3 f. 2, enz.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK. Die Hoorens, welke RUMPHIUS *Voluta Musicalis*, dat is Muzyknooten- of Letter-Tooten tytelt, worden hier verward met de *Tyger-Tooten.* Zulke van de laatsten, welke men Witte noemt, hebben dikwils Letteragtige Karakters onder de Stippen verspreid; die in eenigen rond of ovaal, in anderen byna vierkant zyn, als Musicknooten. Een oneindige verscheidenheid heerscht in deeze Vlakken, gelyk LINNÆUS dit zelf aantekent, zeggende, dat sommigen bruine Stippen hebben, die byna gelyk van figuur zyn, zonder geele Banden; anderen met twee; anderen met drie geele Banden; sommigen zyn bovendien ook bruin gevlakt; een vyfde slag heeft de geele Banden en Vierkante Stippen; een zesde is wit met roode Vlakken, die veelal samenvloeijen; een zevende is wit met paarschagtige Vlakken en Stippen. Hier schynen derhalve de Italiaansche Vloeren, Moesjes-Tooten en verscheide anderen, die den Top platagtig hebben, ook gemeend te zyn. Zy komen uit Oostindie.

CCXCIII. *Conus Generalis.* Speldewerks-Toot. (293) Toot, *die de Schaal Kegelvormig en glin-*

(293) *Conus* Testâ Conicâ nitidâ, Spirâ planâ muricatâ; Anfractibus canaliculatis. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 276. f. 35. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. Y. GUALTH. *Test.* T. 20. f. G. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. T. REGENF. *Conch.* T. 6. f. 65. PET. *Gaz.* T. 27. f. 11. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 7. f. 3. III. D. Pl. 17. f. 4, 5; Pl. 18. f. 3, 4.

PLAAT CXX.

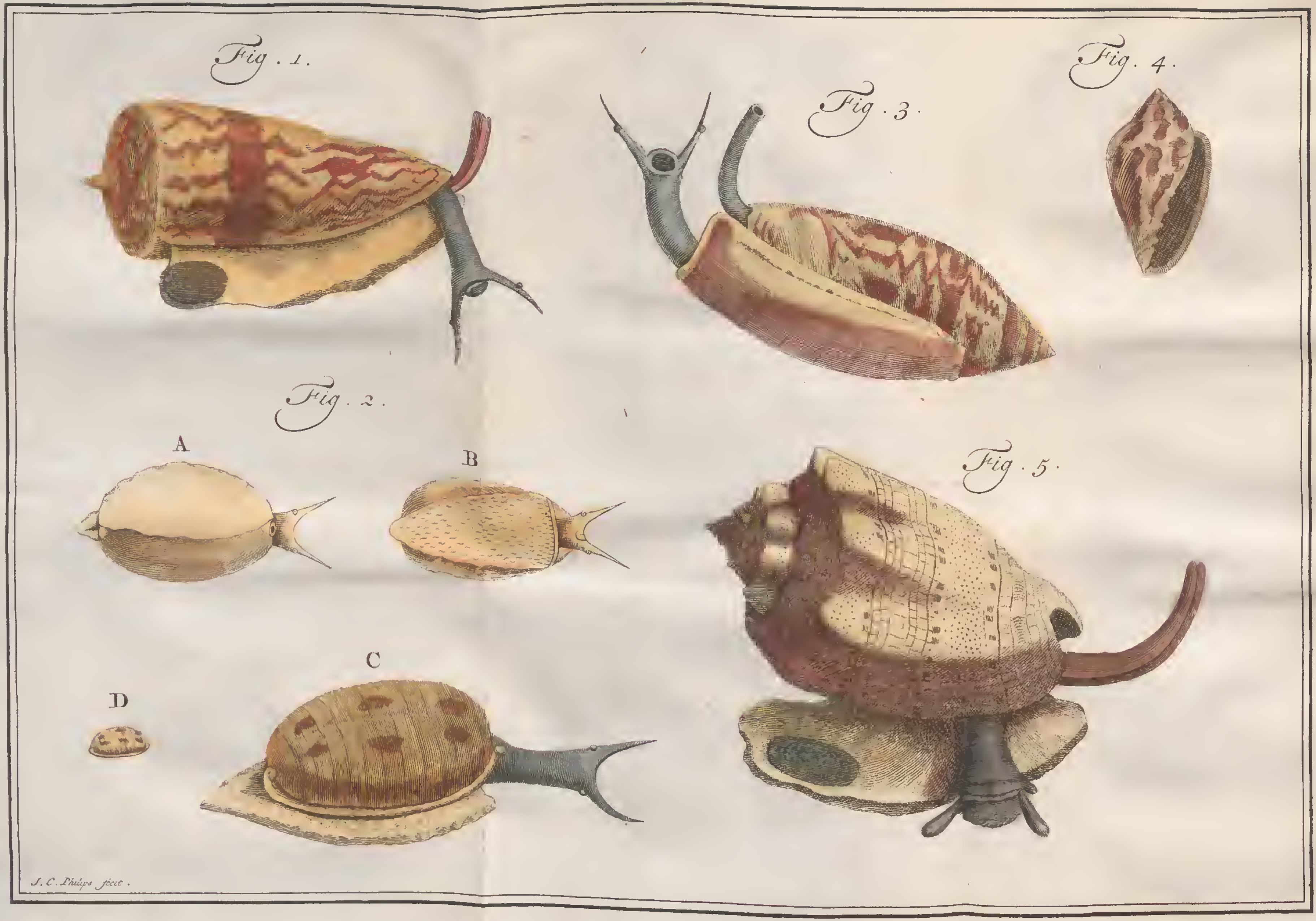

glanzig heeft, het breedste end plat en gespitst, met de Gieren Geutswyze uitgehold. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK.

Wegens de Golfswyze Tekening op de witte Banden noemt men deeze Speldewerks-Kussen of *Speldewerks-Toot*, in 't Fransch *Flamboyante* of Vlammende; alzo zig op dezelve als Vlammetjes, uit de Donkere Banden voortkomende, vertoonen. De Grondkleur wordt van D'ARGENVILLE Purper of paarsch genoemd; GUALTHIERI zegt Saffraankleurig; RUMPHIUS bruin, en anderen noemenze de *gebande Olyve Toot*, als ware zy Olyfkleurig. Roestkleurig of geel, met een schoonen Glans; zegt LINNÆUS. Volgens de genen, die ik 'er van heb, verandert de Kleur van roodagtig bruin tot bruinagtig geel, en de Vlammetjes op de witte Banden zyn met de Grondkleur overeenkomstig. Het spitse Topje, in 't midden van 't breedste end, onderscheidt deeze Tooten van de anderen. Zy komen uit Oostindie. In het Kabinet der Koningin van Sweeden ontbrak, dat zeldzaam is, deeze Soort.

Wy geeven 'er de Afbeelding van, met het Dier daar in, volgens D'ARGENVILLE. Aan de Punt van de Toot komt een ronde Hals uit, met een gehoornden Kop, die veel naar een Slakken-Kop gelykt; doch de Oogen staan hier, als twee uitpuilende zwarte Stippen, elk Het Dier. Pl. CXX. Fig. 1.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

aan een zyde van een Hoorntje, en de Bek is een rond Gaatje midden op 't breede van den Kop (*). Uit de langwerpige Opening van de Toot komt een breede Lap te voorschyn, die voor Voet verstrekt, en een klein ovaal Plaatje, dat Hoornagtig is, aan het ééne End heeft. Dit kan maar een klein gedeelte van de Opening sluiten. Boven den Hals vertoont zig een Geutswys' deel, dat naar de andere zyde helt, en bestaat uit een samenvouwing van het Vleesagtig deel, 't welk in sommige andere Hoorens tot omwinding strekt, derhalve de Mantel genaamd.

CCXCIV. *Conus Virgo.* Menniste Toot.

(294) Toot, *die de Schaal Kegelvormig heeft en zonder Tekening, aan de Tip blaauwagtig.*

RUMPHIUS noemt deeze, wegens de geelagtige Kleur, *Kaarsjes*, doch de fraaisten zyn geheel effen en schoon wit, 't welk 'er de zonderlinge benaaming aan geeft van *Menniste Toot.* Die van deeze Gezindheid, naamelyk, zyn,

(*) Volgens ADANSON puilen de Oogen niet uit, en staan digter aan 't end van de Hoorentjes, die ook zo spits niet zyn. De Bek is een gefronselde Opening, een weinig beneden 't end van den Kop. Daar kan wel eenig verschil zyn in het Dier van byzondere Tooten.

(294) *Conus* Testâ Conicâ nitidâ, Basi cœrulescente. M. L. U. 551. N. 154. Cercola. RUMPH. *Rar.* T. 31. f. E. REGENF. *Conch.* T. 8. f. 19. GUALTH. *Test.* T. 20. f. B. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 22. f. 1.

zyn, van ouds, wegens hunne zuiverheid van Gewaad, met weinig of geen overtollige Sieraaden, berugt. Gemeenlyk, echter, blinkt 'er eenig geel in door; doch met geele Banden of Ringen, of met roode Vlakken, ziet men ze zelden. Haar algemeene Kenmerk is, dat zy het Mond-end Violetkleur of Purperagtig blaauw hebben. De Top loopt Kegelagtig, zonder Sleuven of Knobbeltjes. Zy vallen zeer groot. Ik heb 'er een, van zes Duim lang en vier Duim breed. Dat men ze in de Afrikaansche Oceaan vindt is niet onmooglyk, doch die van RUMPHIUS zyn in Oostindie waargenomen.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(295) Toot, *die de Schaal Kegelvormig en glad heeft, aan de Tip bruin, het breedste end eenigermaate verheven.*

CCXCV. *Conus Capitaneus.* Kaas-Toot.

Van deeze komen veele Verscheidenheden ten opzigt van de Grondkleur voor. Men heeft 'er die Grasgroen zyn, en de zodanigen, die

(295) *Conus* Testâ Conicâ glabrâ, Basi fuscâ, Spirâ convexâ. α. M. L. U. 552. N. 155. β. GUALTH. *Test.* T. 20. f. I γ. Voluta fasciata secunda. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. X. GUALTH. *Test.* T. 22. f. M. BONANN. *Recr.* III. T. 139. ARGENV. *Conch.* T. 15 (12) f. K. OLEAR. *Mus.* T. 31. f. 5. SEB. *Kab.* III. T. 42. f. 23—25. REGENF. *Conch.* T. 7, δ. BONANN. *Recr.* III. T. 361. SEB. *Kab.* III. T. 42. f. 29, 30, 32, 28, 35. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 7. f. 6: Pl. 15. f. 3. V. D. Pl. 16. f. 2.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

die men *Groene-Kaas Tooten* noemt, hebben eigentlyk den naam aan deeze Soort gegeven. Anderen wyken van 't Groen af en worden allengs bleeker of geelagtig Groen, tot bleekgeel toe. Eindelyk komen 'er ook voor, die bruinagtig geel, en dus aan de Kleur niet van de Speldewerks-Tooten te onderscheiden zyn. De Gestalte maakt een genoegzaam verschil. De Speldewerks-Tooten zyn ten minste eens zo lang als breed: deeze Kaas-Tooten maar anderhalfmaal. Zy hebben drie witte Banden, en deeze maar twee, die met bruine Vlakjes geboord zyn. De Tip van de Kaas-Tooten is bruin, en het breede end loopt allengs verheven op, zonder zulk een spits Puntje, dat uit een Vlakte opryst, als de Speldewerks-Tooten hebben. In het groen zyn deeze Kaas-Tooten ook geringd met bruine Stippen, en de Grondkleur, 't zy groen of geel, loopt naar het midden van den Top opwaards. Men krygtze uit Oostindie.

CCXCVI. *Conus Miles.* Arkans-Garen.

(296) Toot, *die de Schaal Kegelvormig en ruuw heeft, aan het Mond-end bruin, met den Top verheven.*

Dit is de *Voluta filosa* van RUMPHIUS, wel-

(296) *Conus* Testâ Conicâ rudi, Basi fuscâ, Spirâ convexâ. *Syst. Nat.* XII. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. W. Pseudo-Archithalassius. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. L. SEB. *Mus.* III. T. 42. f. 23, 24, 25. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 15. f. 4. III. D. Pl. 1. f. 2.

welke die Autheur een plompe Wel noemt, met een rondagtig Hoofd en ſtompe kanten, zynde het Lyf getekend met fyne rosſe Adertjes, als of het bruin *Arakans Garen* was, en bovendien met eenige breede Banden van gemengelde Kleur. De Franſchen noemenze *Nayets*, volgens D'ARGENVILLE. Het is een onedele Hooren zegt LINNÆUS; en daarom heeft hy 'er mooglyk den bynaam van *Miles* aan gegeven; doch men achtze ten minſte zo veel als de Kaas-Tooten, die hy *Capitaneus* tytelt. Zy komt uit Oostindie. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

II. Die Peeragtig en aan' den Top gerond zyn, anderhalfmaal zo lang als breed.

(297) Toot, *die de Schaal geel heeft, met bruin-Purperagtige Streepen, welke Takkig zyn, overlangs.* CCXCVII. *Conus Princeps.* Morilje.

Hier zouden, volgens de aangehaalde Afbeelding van BONANNI, die Tootjes ſchynen bedoeld te worden, welke men *Moriljes* noemt; doch, dewyl LINNÆUS zegt, dat zy zeer zeldzaam en kostbaar zyn, moet ik daar grootelyks aan twyfelen.

(298)

(297) *Conus* Testâ flavâ, lineis fusco-purpureis longitudinalibus ramoſis. M. L. U. 552. N. 156. BONANN. *Recr.* T. 138? KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 4. f. 2.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(298) Toot, *die den Grondſteun ruuw geſtippeld heeft.*

CCXCVIII. *Conus Ammiralis,* Admiraal.

Dit geeft de Ridder op als een Kenmerk der *Admiraalen*, waar van hy in 't Kabinet der Koningin van Sweeden verſcheidene voorzig hadt. In deszelfs beſchryvinge verklaart zyn Ed. zulks nader, zeggende; „ de Schaal „ is Kegelagtig verhevenrond en Peervormig, „ glanzig, 'geel met een witten Rand; heb„ bende den Grondſteun ruuw door dwarſe „ Streepjes, die uit verheven Stippen beſtaan. „ Zy loopt aan den Top Kegelagtig uit". Hy telt de volgende Verſcheidenheden daar van op: α. De Schaal Vleeſchkleurig met witte Banden; de middelſte breeder en wit, met een Arm, die Tegelrood is, zwart en wit gevlakt. β. De Schaal Tegelrood, met ſcherpagtige witte Vlakken: drie Banden met naauwlyks zigtbaare Lyntjes Netswyze doorweven; de middelſte met een gewrichten Gordel. γ. De Schaal bruin Tegelrood, met witte Vlakken van verſchillende grootte, en met vier Netswys' doorwevene geele Banden omgord, waar van de eer-

(298) *Conus* Testâ Baſi punctato-ſcabrâ. M. L. U. 553. N. 157. *Summus.* β. RUMPH. *Mus.* T. 34. f. B. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. N. PET. *Gaz.* T. 28 f. 4. male. SEB. *Mus.* III. T 48. f. 4, 5, 6. *Ordinarius.* γ. RUMPH *Mus.* T. 34. f. C. KNORR *Verzam.* IV Pl. 3. f. 1. *Occidentalis,* δ RUMPH. *Mus.* T. 34. f. D. *Cedo nulli.* ε. SEB. *Mus.* III. T. 48. f. 8. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 1.

eerste by den Rand van 't Top-end, de tweede laager geplaatst, de derde in 't midden en breeder is, wordende door een Tegelroode streep, met wit afgebroken, in tweeën verdeeld; de vierde aan het dunste end van de Toot. De eerste zou de Opper-Admiraal; de tweede de gewoone en de derde de Westindische Admiraal zyn. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK.

In de laatste Uitgaave van het Samenstel der Natuur maakt LINNÆUS de volgende onderscheiding. De *Opper-Admiraal*, zegt hy, heeft de Schaal Roestkleurig met daar op verspreide witte Vlakken, en vier geele zeer fyn Netswyze gestreepte Banden, den derden met een witten gevlakten Riem: de gewoone *Admiraal*, de Schaal Tegelrood, met scherpe witte Vlakken, en drie witte eenigermaate Netswyze Banden, den middelsten met een gewrichten Riem: de *Westindische*, de Schaal Tegelrood en wit gevlakt, met vier geele Netswyze Banden, hebbende een gewrichten Riem: De *Cedo nulli* Toot, de Schaal Tegelrood met witte Vlakken en drie Gordels, den bovensten samengesteld, altemaal gestippeld.

Opper-Admiraal.

Die Riem, den middelsten geelagtigen Band in tweeën verdeelende, en dus denzelven tot twee Banden maakende, waar van de Toot 'er dan vier heeft, wordt voor het onderscheidend Kenmerk der *Opper-Admiraalen* gehouden, welke thans nog het meeste in achting on-

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

onder de Admiraalen zyn. De Grondkleur is geelagtig bruin, met wat bruiner gevlamde Streepen, en doorzaaid met helder witte Plekjes; die der Banden is geelagtig, met een zeer fyn Netswys' geweefzel van Streepjes, dat men naauwlyks zonder Vergrootglas kan zien. Dit ſlag, zo wel als het volgende, komt uit Oostindie en ſchynt alleenlyk, wegens de zeldzaamheid, aan RUMPHIUS onbekend te zyn geweest. VALENTYN telt 'er verſcheidene op, die door de Liefhebbers, in Holland, ten zynen tyde bezeten werden. Men vindtze, als hier onder, afgebeeld (*).

Admiraal. Die Tooten, welke van dergelyke Kleur en Geſtalte zyn, doch den gedagten Riem misſen, en dus maar drie of twee Banden hebben, noemt men *Admiraalen.* Deeze vallen zo groot als de voorgaanden, en nagenoeg van de zelfde Kleur, wordende ook weinig minder gewaardeerd. Voor de gene, die by RUMPHIUS afgetekend ſtaat, werdt eertyds vrugteloos vyfhonderd Guldens gebooden, zo de Aantekenaar meldt. Tegenwoordig zyn zy wel nog in veel agting, doch op ver naa zodanig niet; dat de Admiraalen, gelyk LINNÆUS zegt, thans de kostbaarſten zouden zyn onder de Hoorens en Schulpen (†).

Be-

(*) RUMPH. *Rar.* T. 34. f. B. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. N. SEB. *Kab.* III. T. 48. f. 4, 5, 6. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 8. f. 2.

(†) Individuis horum dives est Muſeum, qui pretio antecellunt omnia Conchylia. *Mus. Louiſæ Ulricæ*, p. 553.

Behalve deeze Oostindische, hebben wy ook *Westindische Admiraalen*, die in veel minder agting zyn. Hier van spreekt LINNÆUS in de derde plaats, en zegt, dat zy de Schaal Tegelrood met witte Vlakken hebben, en vier geele Banden, Netswyze doorweven, benevens een gewrichten Riem. Zy zouden dan byna niets van de Opper-Admiraalen verschillen. Ik merk aan, dat deeze dikwils het Topend gekroond hebben met kleine Knobbeltjes (*), het welk ik in de anderen niet waarneem. Voorts verschillen zy ongemeen van die in waarde en op zig zelf in Kleur.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

Westindische Admiraal.

Daar is een Toot, die alle de voorgaande in zeldzaamheid overtreft. Men noemtze, wegens haar uitneemende Schoonheid, *Cedo Nulli*, dat is *Ik wyk voor geene.* Een Exemplaar, uit de Zuidzee afkomstig, is in 't Kabinet geweest van wylen den Auditeur DE LA FAILLE, wien 'er duizend Guldens voor geboden waren, zo men verhaalt. Naderhand, deszelfs Liefhebberyën verkogt zynde, is het in handen gekomen van den kundigen Heer LYONNET. Anderen, evenwel, getuigen, dat deeze Toot, uit het Kabinet van den Heer DE LA FAILLE, in 't jaar 1732 in 's Hage geveild, door een Koopman zoude gekogt zyn ten pryze van 1020 Fransche Livres, voor den Koning van Portugal, in wiens Kabinet zy

Cedo Nulli Toot.

(*) Zie KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 24, 25. f. 3 & VI. D. Pl. 1. f. 2, enz.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK. zy zig zou bevinden (*). Hoe 't zy, naar dit Stuk zouden de Afbeeldingen, by SEBA en D'ARGENVILLE, gemaakt zyn (†). Zie hier deszelfs beschryving, volgens den laatstgenoemden Autheur.

„ Het is een groote Toot, die haaren geelagtigen Rok van één gescheiden heeft door vier Banden, waar van de laagste en middelste door verscheide onregelmaatige witte Marmeringen afgeperkt zyn; de twee anderen gevuld met vier Koordjes van witte Stippen, en de laagste heeft 'er maar drie, die geheel vereenigd zyn. De Top begint met een Band, van dergelyke onregelmaatige witte Tekeningen, even als de Band van 't midden. Daar boven zyn agt ronde Snoeren, gespikkeld met witte Vlakken, die eindigen aan een Knopje van die zelfde Kleur."

De beschryving in 't Werk van SEBA is duister. Volgens dezelve „ is de Kouleur Grondwit, met een breden Bandt, die hoog Citroengeel is, daar vier Snoertjes, als grote en kleine Pareltjes, over heen geregen zyn, deels Parelachtig, rood, lichtblaauw en Oranjeverwig, zo van boven over 't Lyf als naar beneden. Over het Lyf is dit Schepzel zo vreemd gebeeld, en met hoog Oranje-„ geel,

(*) *Catal. raisonné de Coquilles.* p. 18. Zie KLEIN *Ostrac.* p. 70.

(†) SEB. *Kab.* III. Pl. 48. f. 8. ARGENV. *Suppl.* T. I. Lett. H.

„ geel, lichtblaauw en rood, uitgemonſtert, „ dat het niet wel te beſchryven is. Het Top- „ einde is mede uitermaten ſchoon gemar- „ mert." De Latynſche Vertaaler heeft dit zo begreepen, dat de gezegde breede Band Spiraal of Slangswyze om de Toot zou loopen, en dat in die Band zulk een Toeſtel zoude zyn van verſcheiderley Kleuren (*).

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK.

De Gekleurde Aftekening, van dit raare Stuk, door een voornaam Konſtenaar gemaakt, die ik thans in handen heb, is veel meer met de beſchryving van D'ARGENVILLE overeenkomſtig. De Grondkleur, over de geheele Toot, is Oranjekleurig geel, met wit uitgemonſterd. Men kan 'er, behalve de Gieren van den Top, vier Banden in waarneemen, van welken de bovenſte, of digtſte aan den Rand, vier Snoeren heeft, die wit gepaarld zyn: hier aan volgt een andere Band, die breeder is, uit onregelmaatige Tekeningen ſamengeſteld, de derde Band heeft twee Snoeren als Paarlen, en de vierde aan de Punt beſtaat wederom uit Tekeningen, die wat verward zyn. Men zal de Kopy van gedagte Tekening vinden in 't Werk van KNORR, over de Hoorens en Schulpen (†).

(299)

(*) Ex albo perfundata lato cingitur vinculo, ſaturate citrino, quatuor funiculis, colligatarum veluti Margaritarum, majorum et minorum, apparatu conſtantibus ex rubro, Arantio & dilute cæruleo, Margaritarumque colore pictis, diſtincto, a Capite ſpiratim verſus inferiora circumflexo.

(†) KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 1. f. 1.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(299) Toot, *die de Schaal Tegelrood heeft met witte Vlakken en vier ongevlakte geele Banden, den tweeden hoekig verdeeld.*

CCXCIX. *Conus Vicarius.* Vice-Admiraal.

Wat eigentlyk de *Vice-Admiraal* zy, is men het onder de Liefhebbers niet eens. Die by RUMPHIUS, Letter F, wordt afgebeeld, zegt men daar de regte te zyn van dien naam; beschryvende dezelve als een zeer ongemeene Hooren, hoog bruin van Kleur en wit gevlakt, hebbende een witten Band, met fyner bruine Aderen, die 'er in 't midden door heen loopen, en zeer hoog getopt zynde. Dezelve komt in 't geheel niet overeen met die van D'ARGENVILLE, hier aangehaald, welke men gemeenlyk een *Admiraal* noemt, hebbende de Perken, tusschen de Banden, gemarmerd met witte Vlakken op een geelen Grond, en de Banden zonder Riempje in 't midden: maar, voegt hy 'er by, ,, die de Hollanders *Vice-Admiraal* ,, noemen, is verschillende. Zy heeft een ,, witten Grond, met lange als van één ge- ,, scheurde Vlakken, die donkerrood zyn, en een ,, gestipte Streep omtrent het midden, gely- ,, kerwys in de Admiraal." Het verschil in de Tekening tusschen deeze, daar meer op gelet

(299) *Conus* Testâ Testaceâ albo maculatâ, Fasciis quatuor flavis immaculatis, secundâ angulo divisâ. *Syst. Nat.* XII. Archithalassus secundus. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. H. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 24. f. 4.

let wordt dan in andere Tooten, en de waardy, welke iedereen de zynen hoogst doet schatten, zal dit Geschil wel eeuwig maaken. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(300) Toot, *die de Schaal Kegelvormig effen en glad heeft, met de Gieren aan den Top stomp en beschreeven.* CCC. *Conus Senator.* Basterd-Admiraal.

Deeze is geel en wit gevlakt met dwarse Streepen, die zeer talryk zyn, uit wit en bruin samengewricht, zegt LINNÆUS. Hy wist de plaats der afkomst niet. Die, welke men *Steen-Admiraalen* noemt, zouden, met eenige verandering, hier geplaatst kunnen worden.

(301) Toot, *die de Schaal Rolagtig effen en glad heeft.* CCCI. *Conus Nobilis.* Geele Harte-Toot.

De Franschen noemen alle Harte-Tooten de Luipaard of Tyger, onder welken de Geele of bruin-geele zeer geagt zyn, en hooger getopt dan de gewoone Harte-Tooten. De Schaal van deeze is zeer glanzig, geel, met Streepen van donkere Stippen en witte Vlakken daar op verspreid, zegt LINNÆUS.

(302)

(300) *Conus* Testâ Conicâ lævi glabra, Spiræ Anfractibus obtusis scriptis. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 1. f. 5.

(301) *Conus* Testâ subcylindricâ lævi glabrâ. M. L. U. 554. N. 158. Tigris lutea. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. M. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 17. f. 1.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK.

(302) Toot, *die de Schaal omgord heeft met ſmalle Streepen, welke uit wit en bruin ſamengewricht zyn.*

CCCII. *Conus Genuanus.* Guineeſche Toot.

Dat men, volgens den gewoonen Spreektrant, in 't Werk van RUMPHIUS deeze Hoorn een *Geneeſche Toot* genoemd heeft, zal onzen Ridder aan de woonplaats hebben doen twyfelen. Men heeft daar mede gemeend een *Guineeſche*; als zynde dezelve van de Kust van Guinée afkomſtig. In 't Franſch geeft men den naam van *Aile de Papillon* aan de fraaiſten, wier Banden als de Wieken van ſommige Kapellen ge-oogd zyn. Tusſchen de breedere Streepen, die dezelve omvangen, zyn ſmallere geplaatst en de Grond is geelagtig Roozekleurig bont. In ſchoonheid volgen deeze Tooten aan de Admiraalen, geldende wel eens tot vyftig, zestig Guldens. Zy komen ook uit Oostindie.

CCCIII. *Conus Glaucus.* Cyperſe Kat.

(303) Toot, *die de Schaal aan de Tip uitgerand en geſtreept, de Gieren van het ſtompe Top-end tegen elkander aangevoegd heeft.*

De

(302) *Conus* Testâ cingulis linearibus, albo fuscoque articulatis. M. L. U. 554. N. 159. Geneeſche Toot. RUMPH. *Rar.* T. 34. f. G. BONANN. *Recr.* III. T. 337. SEB. *Mus.* III. T. 44. f. 1-5 & T. 48 f. 1, 2, 3. Ala Papilionis. ARGENV. *Conch.* T. 15. f V. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 1. f. 1.

(303) *Conus* Testâ Baſi emarginatâ ſtriatâ, Spiræ inermis Anfractibus contiguis. M. L. U. 555. N. 160. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. GG. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 27. f. 2, 5.

De reden der benaaming is blykbaar uit de Aſchgraauw blaauwagtige Kleur, met Streepen, de Toot omvangende, die uit Stippen beſtaan, waar van 'er twintig of dertig in de langte zyn, volgens het Exemplaar, dat zig in 't Kabinet bevondt van de Koningin van Sweeden. De Schaal is Eyvormig, weinig langer dan dik en heeft de grootte omtrent van een Pruim. RUMPHIUS geeft 'er den naam van Boterwegje van Boero aan, wegens de plaats der afkomst in Oostindie.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(304) Toot, *die de Schaal bultig, bruinblaauwagtig gewolkt en ſpits, aan de Tip geſtreept heeft.*

CCCIV. *Conus Monachus.* Schildpad-Toot.

Volgens de Kenmerken wordt hier de *Schildpad-Toot* bedoeld, hoedanig eene ook die van BONANNI is, dus genaamd zynde wegens de Wolkagtige Tekening en Vlakken. Die, welke RUMPHIUS Graauwe Munniken of Oude Wyven noemt, zyn hier van verſchillende.

(305) Toot, *die de Schaal Aſchgraauwagtig en met langwerpige Stippen omgord heeft.*

CCCV. *Conus Minimus.* Graauwe Monnik.

Van

(304) *Conus* Testâ gibbâ fusco-cærulescente-nebulatâ, acutâ, Baſi ſtriatâ. M. L. U. 555. N. 161. BONANN. *Recr.* III. T. 126. Capucinus five Anicula. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. CC. REGENF. *Conch.* T. 12. f. 68. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 16. f. 2. V. D. Pl. 18. f. 4.

(305) *Conus* Testâ cinerascente, punctis oblongis cinctâ.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK.

Van deeze Soort zyn 'er verscheidene, die van sommigen ook Eikenhouts-Tooten genoemd worden.

CCCVI. *Conus Rusticus.* Asche-poester of Agaate Toot.

(306) Toot, *die de Schaal Eyvormig heeft; aan de Tip rimpelig en Doornagtig ruuw, van boven Kegelvormig verhevenrond.*

De aangehaalde Afbeeldingen verschillen grootelyks. Die, welke RUMPHIUS *Asschepoester* noemt, zyn over 't geheele Lyf donker Aschgraauw, glad en blinkende, doch hier en daar met een zwart Plekje getekend. Zy gelyken van Kleur wel wat naar de Geplekte Katjes, waar van wy in 't vervolg zullen spreeken, maar zyn veel ronder aan den Top. Die van D'ARGENVILLE is Tootagtiger en heeft twee witte Banden. Die van GUALTHIERI is zeer fraay donker, zwart, ros, blaauwagtig en wit gewolkt. Hoe zal men dit te samen brengen, en begrypen, dat deeze Toot uit Afrika komt, volgens LINNÆUS?

(307)

M. L. U. 556. N, 162. Minimus. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. A. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 16. f. 3.

(306) *Conus* Testâ ovatâ, Basi rugoso muricatoque scabrâ, Spirâ conico-convexâ. M. L. U. 556. N. 163. Voluta cinerea. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. R. GUALTH. *Test.* T. 25. f. R. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. D. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 12. f. 4.

(307) Toot, *die de Schaal Eyvormig en wit heeft, met Netswyze geele Banden.*

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK.

Dit is een zeer raar Tootje, dat nimmer groot en zelden een Duim lang valt, zynde taamelyk dik naar de langte en rondagtig van boven. Het heeft de Schaal van grootte als een Beuke-Noot, wit met twee Banden, die breed, geel en Netswyze gevlogten zyn, de eene in 't midden, de andere by den Top, zegt LINNÆUS. Dat Hoorentje, 't welk ADANSON onder den naam van *Tilin* beschryft, hier aangehaald, is in Gestalte zeer verschillende. Dat gene, 't welk BONANNI *Cylindroides* noemt, van eene lichte Goudgeele Kleur, met roode Schubben versierd, kan immers ook hier geen plaats vinden. De Afbeelding van D'ARGENVILLE drukt de weezentlyke Gestalte uit, van dit Net-Tootje, 't welk men ook by KNORR zeer fraay vertoond vindt, doch met vier Banden.

CCCVII. *Conus Mercator.* Net-Tootje.

(308) Toot, *die de Schaal aan de Tip eeniger-*

CCCVIII. *Conus Betulinus.* Boter-Toot.

(307) *Conus* Testâ ovatâ albâ Fasciis reticulatis flavis. M. L. U. 557. N. 164. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. P. BONANN *Recr.* III f. 136. LIST. *Conch.* T. 758. f. 3. & T. 788. f. 41. ADANS. *Seneg.* T. 6. f. 3. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 1. f. 4.

(308) *Conus* Testâ Basi subemarginatâ rugosâ, Spirâ planiusculâ mucronatâ. M. L. U. 557. N. 169. GUALTH. *Test.* T.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

germaate uitgerand en rimpelig heeft, den Top platagtig en gespitst.

Zodanig zyn de Kenmerken der *Boter-Tooten*, of *Boterweggen* van RUMPHIUS, dus wegens de geelagtige Kleur genaamd, die van ADANSON met de Tygertooten, Guineesche en *Basterd-Guineesche*, *Lettertooten* en anderen, 't zy wit, roodagtig of bleekgeel van Grond, altemaal als Verscheidenheden tot één Geslagt betrokken worden; indien zy maar, op deeze of gene manier, gestipt, geplekt of getygerd zyn. De Toot moet, bovendien, slegts den Top platagtig, met een klein Puntje in 't midden hebben, en dergelyken vondt hy aan de Kust van Senegal tot zes en zeven Duimen lang. De Basterd-Amadis-Tooten zouden dan hier toe ook kunnen worden t'huis gebragt: doch de Oostindische Boter-Tooten zyn blykbaarlyk van de Basterd-Guineesche en Letter-Tooten verschillende. Over 't geheele Lyf zyn zy geel als Boter, met zwarte of bruine Stipjes, die op ryen staan, en Ringswyze de Toot omgorden: maar aan den Top hebben zy breede Aders of Streepen. Zelden komen deeze Tooten, die zeer groot vallen, volgens RUMPHIUS geheel gaaf voor,

T. 21. f. E. OLEAR. *Mus.* T. 32. f. 3. RUMPH. *Rar.* f. C. SEB. *Kab.* III. T. 45. f. 1-7, 10, 11. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 11. f. 3. III. D. Pl. 8. f. 2: Pl. 6. f. 3, 4. IV. D. Pl. 26. f. 1. V. D. Pl. 22. f. 3. Pl. 24. f. 5.

voor, hebbende doorgaans Streepen of leelyke Naaden. Men vindt nog een kleiner Soort, daar de Karakters, zegt hy, ordentlyk op ſtaan, gelyk in de Muſiekhooren.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(309) Toot, *die de Schaal aan de Tip uitgerand en rimpelig heeft, aan den Top geſpitst en de Gieren platagtig.*

CCCIX. *Conus Figulinus.* Eikenhouts-Toot.

Deeze, die RUMPHIUS afbeeldt, is de regte *Eikenhouts-Toot.* Hy zegt, dat dezelve kort is en breed van hoofd, bruin, en met zwartagtige Draaden, als Zeilgaren, bewonden. De langte, naamelyk, overtreft de breedte zo veel niet als in de voorgaande Tooten. Zy zyn niet gemeen, en die witte Banden hebben worden hoog gewaardeerd; doch veelen doopen ook de *Geele Tappen*, welke deeze rondgaande Draaden niet hebben, met den zelfden naam. De afkomst is uit Oostindie.

(310) Toot, *die de Schaal Eyvormig en wit heeft,*

CCCX. *Conus Hebræus.* Boeren-Muſiek.

(309) *Conus* Testâ baſi emarginatâ, rugoſâ, Spirâ acuminatâ, Anfractibus planiusculis M. L. U. 588. N. 166. Voluta Filis cinctâ. RUMPH. *Rar.* T. 31. f. V. REGENF *Conch.* T. 10. f. 47. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 1. f. 3: Pl. 11. f. 2. V. D. Pl. 25. f. 2.

(310) *Conus* Testâ ovatâ albâ, Fasciis nigris ex maculis transverſis. M. L. U. 558. N. 167. LIST. *Conch.* T. 779. f. 25, 26. BONANN. *Recr.* III. f. 122. Muſica Rusticorum. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. BB. GUALTH. *Test.* T. 25. f.

E 2 T.

VI. AFDEEL XLVIII. HOOFDSTUK.

heeft, met dwarse Banden van zwarte Vlakken.

ADANSON maakt hier van een byzondere Soort, die echter ook de Moriljes, voorgemeld, schynt te bevatten. Dus komen zy dan voor aan de Kust van Afrika; doch waren omstreeks Senegal niet gemeen. Hy noemtze *Coupet*, en merkt aan, dat dezelve somtyds wit, somtyds Vleeschkleurig zyn, doorsneeden van breede Banden, die naar het zwarte of naar het roode trekken. Deeze Banden, zegt hy, zyn gemeenlyk zodanig verdeeld, dat zy vierkante Plekjes formeeren, die naar grove Musieknooten gelyken, en hier van komt de gewoone naam van *Boeren-Musiek*; doch in 't Fransch noemt menze *l'Hebraique*, als of deeze Vlakjes Hebreeusche Letteren afschetsten. Dit is echter zeer ver gezogt. Die wy hebben zyn uit Oostindie, en door de gemeenheid in weinig agting.

CCCXI. *Conus Stercus Muscarum.* Vliegen-Scheet.

(311) Toot, *die de Schaal aan de Tip uitgerand*

T. Q. Hebraica. ARGENV. *Conch* T. 15. (12) f. G. PET. *Gaz.* 99. f. 12. SEB. *Mus.* III. T. 47. f. 28, 29. ADANS. *Seneg* I. T. 6. f. 5. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 6. f. 2.

(311) *Conus* Testâ basi emarginatâ striatâ, Spiræ Anfractibus canaliculatis. M L. U. 559. N. 168. Voluta Arenata. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. Z, AA. GUALTH. *Test.* T. 25. f. N, O, P. Bombyx. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. S. PET. *Gaz.* T. 75. f. 1. REGENF. *Conch.* T. 7. f. 2. SEB. *Mus.* III. T. 55. f. 1. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 7. f. 5. V. D. Pl. 9. f. 6. VI. D. Pl. 16. f. 4.

rand en gestreept heeft, de Gieren aan den Top met Sleuven. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

De Liefhebbers maaken onderscheid tusschen *Muggen-*, *Vliegen-*, en *Vlooije-Scheeten*, van welken RUMPHIUS de twee eersten begrypt onder den naam van *Voluta Arenata*, dat is zo veel als met Zand besprengde Toot, wegens de fyne Stipjes, waar mede zy bezaaid zyn, welke de laatstgemelden wat grooter en als Vlakjes hebben. D'ARGENVILLE noemt de eersten *la Moire*, dat is Moor, een Stof dus genaamd. De gedaante der Vlakjes, dan, maakt het onderscheid. Men vindt echter van dezelven niet alleen met zwarte maar ook met roode Stipjes, en Vlakken uit de samenloopende Stipjes bestaande.

(312) Toot, *die de Schaal langwerpig en gedoornd, aan den Top gekroond en spits heeft.* CCCXII. *Conus Varius.* Leeuwe-Toot.

Tot deeze Soort, die de laatste is der eigentlyke Tooten, zal ik al de genen t'huis brengen, welke men *Leeuwebekken* of *Klimmende Leeuwen*, ja ook sommigen die men, wegens de wonderlyke figuuren daar op voorko-

(312) *Conus* Testâ elongatâ muricatâ, Spira coronatâ acutâ. M. L. U. 559. N. 169. ARGENV. *Conch.* T. 15. (12) f. R. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 1. f. 5, 6, 7. VI. D. Pl. 1,

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD STUK.

komende, *Spookjes* tytelt; en begrypen deeze altemaal, 't zy meer of minder aan de gedagte Kenmerken voldoende, onder den naam van *Leeuwe-Tooten.* Men vindt, naamelyk, op de meesten iets, dat naar de Gestalte zweemt, die in de Wapenkunde aan een Leeuw gegeven wordt. Sommigen zyn met Knobbeltjes gekroond, anderen glad, eenigen zeer spits van Top, eenigen gebandeerd, en veelen gegranuleerd; en dus voldoen zy aan den Latynschen bynaam van *varius*, dat is verschillende. De Grondkleur is, in 't algemeen, wit, de Vlakken zyn meer of minder hoog of bruinagtig rood, ja somtyds uit den geelen bruin. Men dient de Afbeeldingen na te zien om van de Tekening deezer Tooten, die in allen byna verschillende is, te oordeelen.

3. Die langwerpig zyn, aan den Top gerond, ten minste tweemaal zo lang als breed.

ROLLEN.

CCCXIII. *Conus Clavus.* Net-Rol.

(313) Toot, *die de Schaal met verhevene gladde Streepen, aan de Tip blauwagtig heeft.*

Van deeze, wier woonplaats niet gemeld wordt,

(313) *Conus* Testâ Striis convexis lævibus, basi cærulescente. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 11. f. 5.

wordt, is de Schaal geel, met witte Vlakken Netswys' doorweven. Zy heeft twee ſterker gekleurde Banden, met grootere witte Vlakken. De Streepen zyn flaauw, zegt LINNÆUS. In 't Vyfde Deel van KNORR vertoont zig een geſtreepte Oranje Net-Rol, die hier mede eenige overeenkomst heeft. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(314) Toot, *die de Schaal Rolrondagtig rood en ongewapend, door geknobbelde Streepen ruuw heeft.* CCCXIV. *Conus Nusſatella.* Gegranuleerde Kuipers-Boor.

De Nederduitſche naam is van RUMPHIUS afkomſtig, die getuigt, dat men deeze Soort meest vindt aan de Oevers van 't Eilandje *Nusſatello*, tot de Molukkes behoorende, in Oostindie. Hier van de Latynſche bynaam. Zy zyn gevoord, geribd, en hebben ſomtyds zwarte Stippen met geele Vlakken, ſomtyds geele Stippen, ſomtyds zyn zy bruinagtig geel, ſomtyds hoog geel of Oranjekleurig.

(315) Toot, *die de Schaal ruuw en ongewapend heeft, met gladde gevoorde Streepen.* CCCXV. *Conus Granulatus.* Gegranuleerde Katje.

Dee-

(314) *Conus* Testâ ſubcylindrica rubrâ inermi, Striis tuberculatis ſcabrâ. *Syst. Nat.* XII. Terebellum granulatum. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. E, E. LIST. *Conch.* 4. f. 10. C. 6. T. 3. f. 2. GUALTH. *Test.* T. 25. f. L. ARGENV. *Conch.* T. 16. (13) f. P. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 4. f. 7: III. D. Pl. 19. f. 4.

(315) *Conus* Testâ ſcabrâ inermi, Striis ſulcatis lævibus. M. L.

E 4

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

Deeze onderscheidt zig van de voorgaande, doordien zy minder langwerpig is, hebbende een byzondere figuur, daar men, volgens RUMPHIUS, den naam van *Katje* aan geeft in de Liefhebbery van Hoorens en Schulpen. Dat deeze over 't Lyf bezet zyn met Stekelige Korreltjes, zo wel als de voorgaande, doet dezelven *Gegranuleerd* noemen. Zy hebben dikwils een of twee witte Banden, en zyn geheel hoog geel, rood of Oranjekleur. De genen, die men *Landkaarten-Tootjes* noemt, schynen hier t'huis te behooren. LINNÆUS stelt de woonplaats in de Afrikaansche Oceaan.

CCCXVI. *Conus Arausiacus.* Oranje-Admiraal.

(316) Toot, *die de Schaal Roozekleurig wit gebandeerd heeft, met de Gieren aan den Top Geutswyze.*

Deeze spant de kroon onder de Tooten in 't algemeen en eigent zig den hoogsten rang onder de Admiraalen, de *Cedo Nulli* alleenlyk uitgezonderd. Voor eenige Jaaren was zy zo ongemeen, dat de Aantekenaar op RUMPHIUS meldt,

L. U. 560. N. 170 Voluta granulata. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. T. GUALTH. *Test.* T. 25. f. H. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 8. f. 4. Pl. 24. f. 5 V. D. Pl. 17. f. 5.

(316) *Conus* Testâ incarnatâ lævi Fasciis albidis, Anfractuum summis canaliculatis. *Syst. Nat.* XII. Oranje-Admiraal. RUMPH. *Rar.* T. 34. f. A. PET. *Amb.* T. 7. f. 7. SEB. *Kab.* III. T. 48. f. 7. VALENT. *Amb.* N. 102. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 8. f. 3. V. D. Pl. 24. f. 1.

meldt, hoe die van den Heer Burgemeester D'ACQUET te Delft de eenigste ware, hem diestyds bekend. Dezelve is op de Verkooping der Nalaatenschap van dien Heer verkogt voor tagtig Guldens, zo VALENTYN verhaalt; door wien echter reeds twintig opgeteld worden, die ten zynen tyde in handen van de Liefhebbers hier te Lande waren, buiten en behalve verscheidene van deeze schoone Hoorens, welken de Heer Gouverneur VAN DER STEL, op Amboina, nagelaten hadt. Zelf bezat hy 'er drie, waar van hy de Afbeeldingen geeft. Niettemin is en blyft het nog een kostbaar Stuk, geldende, die hoog van Kleur zyn, tegenwoordig nog wel honderd Guldens. Somtyds is zy met Oranjekleurige Banden versierd, en dit heeft 'er den naam aan gegeven, schoon zy in Gestalte merkelyk verschilt van de andere Admiraalen (*).

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

Westindische.

Thans kennen wy een dergelyk slag van Tootjes of Rolletjes, daar men, om dat zy uit de Westindiën komen, den naam aan geeft van *Westindische Oranje-Admiraalen.* Zy zyn overdwars sterk gevoord of geribd en vallen doorgaans bleek Roozekleur, doch sommigen zyn

(*) Op de Plaat van SEBA, daar de Oranje-Admiraal voorkomt, zyn, gelyk ook op veele anderen, de Tooten niet alleen 't onderste boven, 't welk een verkiezing is, maar met de Opening verkeerd, dat is links in plaats van regts, afgebeeld.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

zyn 'er, die, in hoogheid van rood of Oranjegeel, de fraaiste Oostindische tarten, hoedanig eene in 't Werk van KNORR, benevens den Oranje-Admiraal, is afgebeeld (*).

CCCXVII. *Conus Magus.* Geplekte Katje.

(317) Toot, *die de Schaal byna Rolrond met overlangse Banden heeft, welke wit gestippeld zyn.*

Deeze gelyken naar langwerpige Tooten, zynde Kegelvormig met een spits Puntje, over 't Lyf, en zelfs aan den Top, zwart of Loodkleurig gespikkeld, met breede Plekken, die geel of bruinagtig zyn, in de langte gestrekt. De aangehaalde van SEBA en GUALTHIERI hebben geen overeenkomst met die van RUMPHIUS. In de beschryving van het Kabinet der Koningin van Sweeden zyn op deeze Soort de Afbeeldingen van den Oranje-Admiraal, dien men aldaar niet hadt, aangehaald.

CCCXVIII. *Conus Striatus.* Wolkhooren.

(318) Toot, *die de Schaal langwerpig Eyvor-*

(*) KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 24. f. 2. Zie ook III. D. Pl. 6. f. 5.

(317) *Conus* Testâ subcylindricâ, Fasciis longitudinalibus albo punctatis. M. L. U. 560. N. 171. Voluta maculosa. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. Q. GUALTH. *Test.* T. 20. f. F? SEB. *Kab.* III. T. 44. f. 27. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 16. f. 5.

(318) *Conus* Testâ ovato-oblongâ gibbâ nebulosâ, Striis tenuissimis parallelis fuscis. M. L. U. 561. N. 172. Voluta Ti-

vormig, gebult en gewolkt heeft, met zeer fyne bruine Streepjes, aan elkander evenwydig.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

Schoon RUMPHIUS deeze *Voluta Tigerina* of Tygers noemt, geeven wy 'er echter den naam van *Wolkhooren* aan. Zy verschilt, naamelyk, in Gestalte zeer van de Tooten, en haare Wolkagtige Tekening maakt die benaaming eigen. Door haaren Vleeschkleurigen Grond neemt deeze Hooren den naam aan van *l'Ecorchée*, zegt D'ARGENVILLE, dat is van Gevilde. Op deezen Grond heeft zy groote bruine Vlakken, daar men wonderlyke Figuuren van kan maaken, en is, over 't geheel, flaauwtjes gestreept. Zy valt in Oostindie en aan de Kust van Afrika.

CCCXIX. *Conus Textile.* Spelde werks Hooren.

(319) Toot, *die de Schaal met geele Streepen*

Tigerina. RUMPH. *Rar.* T. 31. f. F. LIST. *Conch.* T. 755. f. 7. & T. 760. f. 6. GUALTH. *Test.* T. 26. f. D. ARGENV. *Conch.* T. 16. (13) f. C. PET. *Gaz.* T. 98. f. 9. REGENF. *Conch.* 8. f. 16. SEB. *Kab.* III. T. 42. f. 5 10. ADANS. *Sen.* I. T. 6. f. 2. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 18. f. 1. III. D. Pl. 12. f. 5: Pl. 21. f. 1: Pl. 22. f. 4.

(319) *Conus* Testâ Venis reticulatis luteis, Maculis luteis fuscisque. M. L. U. 561. N. 173. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. O, P. GUALTH. *Test.* T. 25. f. X, AA. BONANN. *Recr.* III. T. 135. Pannus Aureus. ARGENV. *Conch.* T. 16. (13) f. D, I. REGENF. *Conch.* 26. T. 6. f. 62. SEB. *Kab.* III. T. 47. f. 10, 11, 16, 17. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 18. f. 6. II. D. Pl. 1. f. 1, 2. III. D. Pl. 19. f. 1.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

pen Netswyze geaderd heeft, en bezet met geele en bruine Vlakken.

De zodanigen, als hier aangehaald zyn, noemt men, in 't algemeen, wegens het fyne Geweefzel dat de Schaal bedekt, *Speldewerks-Hoorens*, en, wanneer zy geel of Oranjekleurig zyn, *Goudlakenſe* of *Korhoenders*, volgens RUMPHIUS, die 'er den naam van *Voluta Pennata* aan geeft: want zy zyn over 't geheele Lyf, zegt hy, geſchilderd met geele Veeren, die zwarte Randjes hebben, ſchier gelyk de Veeren van een Korhoen. Dan ſpreekt hy van *Zilverlakenſe*, die wat kleinder en ſmalder zyn, en van een derde Soort, die geheel bruin zyn, en doodſch van Kleur. Beiden hebben zy een ſmallen Mond, en kunnen een Tongetje uitſteeken, waar mede zy iemand kwetzen kunnen, die haar onvoorzigtig aangrypt. Dit Tongetje is wit en rood gezoomd, met een klein Doorentje. Hoewel zy dagelyks gevangen worden en gegeten, houdt menze doch niet onverdagt van Venyn, zo die Autheur getuigt. Zy vallen mede aan de Molukkiſche Eilanden. Van de Franſchen worden zy *Drap d'Or* en *Drap d'Argent*, of ook, naar de verſchillende Kleur, *Drap Orangé* genaamd.

CCCXX. *Conus Aulicus.* Bruinet.

(320) Toot, *die de Schaal Netswyze geaderd heeft*

(320) *Conus* Testâ Venis reticulatis, Fasciisque longitudina-

heeft en overlangs bezet met afgebrokene bruine Banden. VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

Hier worden de gedagte bruine bedoeld onder de Speldewerks-Tooten, die men deswegen *Bruinetten* tytelt, in 't Fransch *Brunettes*. Dat zy slegts eene Verscheidenheid van de voorgaande Soort zyn, gelyk LINNÆUS vermoedt, is klaar. De zogenaamde Zilverlakense kunnen hier toe betrokken worden, om dat zy in 't geheel geen Geel hebben. Men vindt ook overdwars gebandeerde Bruinetten. Sommigen zyn met bruine Vlakken als gemarmerd. Eenigen zelfs worden *Duizendschoonen* getyteld. De afkomst is insgelyks uit Oostindie; doch men agtze niet veel, wegens haare menigvuldigheid, uitgenomen de zogenaamde *Gloria Maris*, die veel langwerpiger is dan de gedagte Rollen.

4. Die *Bak-agtig* zyn, dat is Buikig en wyder van Mond, klinkende als men ze op een Tafel werpt.

(321) Toot, *die de Schaal blaauwagtig, geel ge-* CCCXXI. *Conus Spectrum.* Spookje.

nalibus fuscis interruptis. M. L. U. 562. N. 174. BONANN. *Recr.* III. T. 133. GUALTH. *Test.* T. 25. f. Z. V. ARGENV. *Conch.* T. 16 (13) f. G. REGENF. *Conch.* T. 8. f. 25. SEB. *Kab.* III. T. 43. f. 1, 2, 4, 5. & T. 47. f 13, 14, 15. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 5. f. 3. III. D. Pl. 1. f. 3: Pl. 18. f. 1.

(321) *Conus* Testâ cærulescente flavo-nebulosâ, Punctis Striis-

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

gewolkt heeft, met geelagtig witte Stippen en Streepen.

Van de *Spookjes* zegt RUMPHIUS, dat zy van Geſtalte naar de Katjes of ook naar de Bruinetten gelyken, doch ronder zyn aan de kanten van 't Hoofd, hebbende niettemin een ſcherp Spitsje daar boven op, van Kleur als de Botertooten, met eenige ſchraale en hakkelige Karakters, die naar misſelyke Gedrogten gelyken. Daar is een aanmerkelyk verſchil in de Hoorens van deezen naam, gelyk ik reeds opgemerkt heb. Volgens de onderdeeling van dit Geſlagt moeten zy Bak-agtiger zyn, dan de Rollen.

CCCXXII. *Conus bullatus.* Wolkbakje.

(322) Toot, *die de Schaal geel, met wit gewolkt heeft.*

Deeze zyn nog wyder van Mond en Blaasagtiger dan de voorgaande. Men noemtze *Wolkbakjes*, om dat zy over 't geheel ſterk gewolkt zyn. Men heeft 'er, die *Agaate Wolkbakjes* getyteld worden, zynde uit den geelen

Striisque albo-luteis. M. L. U. 562. N. 175. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. S. GUALTH. *Test.* T. 25. f. S. REGENF. *Conch.* T. 2. f. 20. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 8. f. 4: III. D. Pl. 18. f. 5. VI. D. Pl. 17. f. 2.

(322) *Conus* Testâ flavâ albo-nebuloſâ. M. L. U. 563. N. 176. GUALTH. *Test.* T. 26. f. C. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 8. f. 2, 3: Pl. 11. f. 4: Pl. 25. f. 5.

len groen- en blaauwagtig, met een paarſchen Mond, en anderen, die men *Oranje Wolkbakjes* noemt, zynde zeer ſchoon geel en Oranjekleurig met witte Vlakken. Die, welke men *Admiraalen van de Wolkjes* noemt, zyn blaauwagtig van Grond, en ſchynen hier toe te behooren.

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFDSTUK.

(323) Toot, *die de Schaal langwerpig, gebult en glad heeft, met eene wyde Mond-opening.*

CCCXXIII. *Conus Tulipa.* Tulp.

Die uit RUMPHIUS worden aangehaald, noemt men Agaat-Tooten, doch dit zyn degenen niet die van de Franſchen *la Tulipe*, dat is de *Tulp*, genoemd worden. Het een en andere ziet op de fraaije mengeling van Kleuren op deeze Hoorens, welke 'er een byzondere ſchoonheid aan geeft. De Mond-opening is veel wyder en de Geſtalte verſchilt van die der gewoone Tooten.

(324) Toot, *die de Schaal langwerpig, bultig*

CCCXXIV. *Conus Geographus.* Agaate Kroonbak.

(323) *Conus* Testâ oblongâ gibbâ lævi, aperturâ dehiscente. *Syst. Nat.* XII. RUMPH. *Rar.* T. 34. f. K, L. ARGENV. *Conch.* T. 16. (13) f. B. REGENF. *Conch.* 8. T. 2. f. 20. SEB. *Kab.* III. T. 42. f. 16. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 8. f. 3. III. D. Pl. 11. f. 4: V. D. Pl. 20. f. 1, 2.

(324) *Conus* Testâ oblongâ gibbâ coronatâ, aperturâ dehiscente. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 319. Nubecula. RUMPH. *Rar.* T. 31. f. G. GUALTH. *Test.* T. 26. f. E. Brocart de Soie. ARGENV. *Conch.* T. 16. (13) f. A. Nu-

VI. AFDEEL. XLVIII. HOOFD-STUK.

tig en gekroond, met een wyde Mond-opening heeft.

Deeze, zeer veel gelykende naar de laatstgemelde, hebben tot haar Kenmerk, dat de Gieren aan den Top met kleine Knobbeltjes gezoomd zyn, en daarom worden zy *Agaate Kroonbakken* genoemd. Haare Tekening is van een zo fyn geweefzel en zo fierlyk, dat menze, in 't Fransch, den naam geeft van *Brocard de Soie*, om dat zy naar een Zyden Stoffe, die men Brokaard heet, zweemen. KLEIN schynt deeze te verwarren met de voorgaande Soort: zo ook ADANSON, wiens Afbeelding zeer van de Gestalte der Kroonbakken verschilt. Ik zou daarom naast denken, dat de Tulp der Franschen aan de Kust van Afrika of ook in de West-indiën voorkome, en deeze Agaate Kroonbak in Oostindie. Men vindtze van aanmerkelyke grootte. Ik heb 'er van tusschen de vier en vyf Duimen lang. Doorgaans vallen zy roodagtig bruin, doch somtyds ook, gelyk ik 'er één heb, wit met geele Plekken.

XLIX. HOOFD-

Nubecula: Tulipa Gallorum, KLEIN *Ostrac.* p. 76. T. 5. f. 90. LIST. *Conch.* 4. S. 10. c. 7. T. 3. f. 2. PET. *Gaz.* T. 98. f. 8. ADANS. *Seneg.* I. T. 6. f. 8. SEB. *Kab.* III. T. 42. f. 1, 2, 3, 4. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 21. f. 2, VI. D. Pl. 17. f. 3.

VI AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

XLIX. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* PORSELEINHOORENS, *ook* Kliphoorens *en somtyds* Klipkousen *genoemd wordende, waar onder die men* Kauris *tytelt of* Guineesche Munt.

Naam. Onder den algemeenen naam van PORSELEINHOORENS, in 't Fransch *Porcelaines*, begrypen wy de genen, die het Geslagt van *Cypræa*, volgens onzen Ridder, uitmaaken. De gedagte benaaming is wel toepasselyk op het Porselein, dat in China gebakken en ons toegebragt wordt met de Oostindische Schepen: (dewyl deeze Hoorens den Glans en Tekening van hetzelve trotseeren, en toonen dat de Natuur nog de grootste Werkmeester is:) maar zy is van een geheel anderen oirsprong. Men noemtze, in 't Latyn, *Porcellanæ*, in navolging van de Grieken, die ze *Choirinæ* noemden, van 't woord *Choiros*, dat in 't Latyn *Porcus* een Varken of Zeug, maar ook de *Vulva* betekende, naar welke zy van onderen iets gelyken. Hierom geeft LINNÆUS 'er den naam van *Cypræa*, dat zo veel is als Venus-Hooren of *Concha Venerea*, aan, in navolging van ADANSON, die zegt, dat de Franschen haar *Pucelages*, dat is Maagdommetjes, tytelen, en ze dus van andere *Por-*

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

cellanæ onderscheidt By de Nederlanders worden zy, om de zelfde reden, ook wel *Klipkousen* geheten. Men noemtze, bovendien, *Likhoorentjes*, dewyl men met dezelven het Linnen een Glans kan geeven, zo wel als met een Leksteen. Dat zy *Porcellanæ* genoemd zouden zyn, om dat de Chinezen van Conchyliën de Aarde tot het Porselein bereiden, gelyk GESNERUS wil, is gantsch ongerymd en te ver gezogt.

Oirzaak van den Glans.

De gladheid, welke aan de Porseleinhoorens, boven veele anderen, Natuurlyk en zonder Polysting eigen is, moet een byzondere reden hebben. Zy blinken, uit Zee komende, reeds als een Spiegel, zegt RUMPHIUS; doch verliezen, nog versch zynde, wederom ligtelyk deezen Glans; ja men heeft veel moeite, om haar denzelven niet te doen verliezen. Zo de Schaal maar effen buiten 't Zand uitsteekt, met het leevende Dier daar in, wordt zy in dat gedeelte doodsch; maar by nagt komen zy uit het Zand en hangen aan de Klippen, zegt RUMPHIUS. Ook moet het Dier daar niet in sterven; want al begraaft menze, raaken zy haaren Glans kwyt; en vooral, wanneer men ze laat leggen in de open Lugt. Zy krygen dus eene doodbleeke Kleur, die onder de buitenste gladde Schaal doorblinkt. „ Het „ is, volgens dien Autheur, de beste manier „ om de Schaal glanzig te houden, dat men „ de versch uit Zee komende Hoorens in Wa-

„ ter

„ ter doe, 't welk zo heet is, en niet hee- „ ter, dan dat het Dier moet sterven: dan „ haalt men 'er hetzelve met Haakjes uit, zo „ veel men kan, en legt de Schaal, met het „ overige, op eene Schaduwagtige plaats, „ daar geen Regen of Zonneschyn de Hoo- „ rens kan bereiken, laatende 'er dus het „ overgebleeven Vleesch door de Mieren uit- „ eeten. Men moetze in geen versch Water „ leggen, zo lang iets van het Vleesch daar „ in is: want maar ééne Nagt daar in leggen- „ de zouden ze verbleeken: zelfs moet het „ doode Bloed van de eene aan de andere niet „ raaken, waar door ze insgelyks bederven. „ Om het tweede of derde Jaar moet men ze „ te drinken geeven, dat is de Hoorens een „ halven Dag in zout Water leggen, dan met „ versch Water uitspoelen en droogenze in de „ Zonneschyn".

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD-STUK.

Dus is dan, baarblykelyk, de oirsprong van deezen Glans, dien de meeste andere Hoorens door het polysten ook verkrygen, afhanglyk van dat Lymige Vogt, 't welk uit het Dier, door de Opening van de Schaal, zweet, en tevens tot aangroeijinge strekt van dezelve *. De Heer Doktor MARTINI, te Berlyn, spreekt in zyn nieuw Conchyliën-Werk aldus. „ De oirzaak, dat de Porseleinhoorens „ haaren fynen Glans in de Zee behouden „ kunnen, zonder van de scherpe Lighaamen „ scha-

De Mantel.

* Zie 't XV. STUK, Bladz. 27, enz.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

„ ſchade te lyden, onder welken zy her- en
„ derwaards worden geſmeeten, is in de ſtruc-
„ tuur van het Dier te zoeken, 't welk, zo
„ dikwils het voortkruipt, zyn geheele Huis
„ in zynen grooten Mantel bewindt, en des-
„ zelfs gladde Oppervlakte, daar door, voor
„ alle beſchadigingen in veiligheid ſtelt" (*).
Zyn Ed. zal in 't Werk van ADANSON gelezen hebben, dat het Dier van deeze Hoorens een zo grooten Mantel heeft, dat het denzelven, daar buiten komende, gebruiken kan, en weezentlyk gebruikt, om zyn geheele Schaal te bewinden; doch ſchynt niet opgemerkt te hebben, hoe, volgens dien zelfden Heer, gedagte Mantel, als het Dier zig weder intrekt in de Schaal, zeer vaardig tevens ingetrokken wordt: des die Mantel niet dienen kan, om de Hoorens, in de Zee van de eene plaats naar de andere geſmeeten wordende, voor ſtooting of afvyling te beſchutten: aangezien dan altoos, zo dit gebeurt, het Dier binnen zyne Schaal zig verborgen houdt. Bovendien zou het vry wat meer van ſtooten aan zyn Lighaam te lyden hebben, dan aan de harde Schaal. Wilde zyn Ed. beſluiten, dat dit omwinden met den Mantel de reden zy, dat de Porſelein-Hoorens geen Vliezig bekleedzel of Korſtig aangroeizel van vreemde

(*) Neues Systematisch Conchylien-Kabinet. Neurenborg. 1759. I. Theil. S. 303.

de Lighaamen en Zee-Wormpjes hebben, gelyk veele andere Hoorens en Schulpen, zo zouden wy het gereedelyk kunnen toeſtemmen; doch voor de afflyting is die Mantel niet in ſtaat dezelven te beſchutten. Voeg hier by, dat de Oppervlakte zo hard is, dat 'er naauwlyks eenige ſcherpe Lighaamen vat op hebben of die zonder breeken kunnen beſchadigen.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD-STUK.

Hoe het Dier der Porſeleinhoorens de geheele Schaal met zynen Mantel omwindt, zodanig zelfs, dat de ééne Lap, op de Rug, over de andere heen ſlaat, is in *Fig.* 2, op onze CXXſte Plaat, by Letter A, uit ADANSON, vertoond, gelyk zyn Ed. dit zelf, nu weinige Jaaren geleeden, aan de Kust van Afrika, by Senegal in die Soort, welke men Slangekoppen noemt, heeft waargenomen. By Letter B ziet men, volgens hem, het geheele Dier, buiten de Schaal, van onderen: waar in het Eyronde de Omtrek van den Mantel is, en het Tongagtige, dat voorwaards ſtomp is en agterwaards, puntig uitloopt, de Voet, waar op het Dier voortkruipt. Aan deezen Voet wordt men een groot getal kleine Groefjes gewaar, die denzelven van onderen oneffen maaken, en dus bekwaamer om zig vast te houden aan de gladde Rotſen of Klippen, langs welken deeze Schulpdieren kruipen, als voorheen gezegd is. Verder vertoont Letter C, uit D'ARGENVIL.

Het Dier. Pl. CXX. *Fig.* 2.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

VILLE, een Kliphoorentje met het Dier daar in; zynde van de Soort der genen, die men Zee-Luizen noemt, doch Oranje-kleurig, met zes bruine Vlakken. By D ziet men 't zelve in Natuurlyke grootte. Hier uit blykt, hoe veel het door een Mikroskoop vergroot zy, om het te duidelyker onder 't Oog te brengen. Zyne beschryving daar van luidt aldus.

,, Het kruipt op een Matras volgens de ma-
,, nier der Slakken. Deeze Matras of Voet
,, loopt aan de ééne zyde uit in een Punt,
,, die, gelyk de geheele Omtrek, gerimpeld
,, of geplooid is. Het andere End vertoont
,, eenen taamelyk langen Hals, zeer afge-
,, scheiden van den Voet, met een Kop, die
,, twee zeer spitse Hoornen uitgeeft, welke
,, een Boog maaken. Op derzelver midden
,, zyn de twee Oogen geplaatst, die, als ge-
,, woonlyk, naar twee zwarte Stippen gely-
,, ken, van taamelyke grootte. De Bek, bo-
,, ven op den Kop, is niet groot, en maakt
,, een klein rond Gaatje. Zy is aan beide zy-
,, den voorzien met Tanden, waar van vyf-
,, entwintig aan de regter, en slegts een-en-
,, twintig aan de slinkerzyde staan: welke
,, Tanden tot verweering dienen aan het Dier,
,, dat geen Dekzeltje of Luikje heeft". Hier blykt het dat hy de Tanden meent, die 'er wederzyds aan de Opening van de Schaal zyn; doch, zo die tot verweering noodig waren; waar heeft dan het Dier der Tooten en Rol-

len

len zyne beſchutting. Het overige van de beſchryving is niet minder verward, en van den gedagten Mantel ſpreekt hy in 't geheel niet. Zouden die van deeze Soort denzelven niet hebben, of zou dezelve door het Dier in een Geeſtig Vogt te dooden ook ingekrompen zyn, of zou menze mooglyk als iets tegennatuurlyks daar af geſchraapt hebben, om het Hoorentje te kunnen vertoonen? Dit zyn bedenkingen. Het was voor hem te Pondichery naar 't leeven afgebeeld, alwaar de langte maar zeven Liniën was en vyftien wanneer het Dier zig geheel uitſpreidde in Zee - Water. VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

Gebruik. Onder de Inlanders, in Oostindie, wordt aangemerkt en het is by hun een Stelregel, zegt RUMPHIUS, dat van alle die Hoorentjes, welke zeer glad en blinkende zyn, het Vleeſch, de Viſch, Slak of Dier, zo men 't noemen wil, tot de Kost niet deugt, dewyl hetzelve, gegeten zynde, eene worging in de Keel aanbrengt, welke den Menſch doet ſterven, indien hy niet ſpoedig een Tegengift gebruike. Derhalve wordt dan ook dit Schulpdier, daar te Lande, niet dan van arme Luiden, die uit nooddruft hun Lyf daar aan waagen, ſomtyds gegeten. Aan de Kusten van Europa vallen weinige Porſeleinhoorens of Klipkouſen, die van aanmerkelyke grootte zyn.

Kenmerken. De Kenmerken, nu, van dit Geſlagt, beſtaan in eene Schaal die eenkleppig en omwonden of

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

famengerold, doch eenigermaate Eyvormig is en glad of effen, ftomp. De Opening, aan de beide Enden gaapende, loopt langs de geheele Hooren, aan den onderkant. Zy is naauw en fmal, regt uit geftrekt, en wederzyds met veele Tandjes gewapend. Men vindt echter, onder de Porfeleinhoorens, zo RUMPHIUS aanmerkt, ook zogenaamde *Wyfjes*, die de Lip enkeld, fcherp en niet omgekruld of getand hebben. Dit zal een gebrek van volwasfenheid zyn: want hy tekent wel uitdrukkelyk aan, dat men in deezen niet denken moet op een verfchil van Sexe, maar het flegts aanmerken als de gewoone manier van fpreeken, volgens welke de genen, die dunst en gladst zyn, voor de Wyfjes gehouden worden van deeze Hoorens.

Soorten. Dit Geflagt behelst vierenveertig Soorten, in vier Afdeelingen, waar van de eerfte de genen bevat, die Gefpitst zyn; de tweede de zodanigen, die Stomp zyn; de derde die Genaveld en de vierde de genen die Gerand zyn, of eenen breeden Rand hebben.

I. Die een Spits hebben.

CCCXXV. *Cypræa Exanthema* Witte Mazelen.

(325) Porfeleinhooren, *die de Schaal eeniger-*

(325) *Cypræa*, Testâ fubturbinatâ Ferrugineâ maculis pallidis rotundis adfperfâ, lineâ longitudinali fubramofâ. *Syst. Nat.* XII. Gen. 320. PET. *Gaz.* T. 96. f. 6. REGENF. *Conch.* T. 10. f. 38. SEB. *Mus.* III. T. 76. f. 16, 18. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 5. f. 3, 4. II. D. Pl. 24. f. 2.

germaate Spiraal getopt, Roestkleurig met bleeke ronde Vlakken besprengd, en met eene Takkige Streep overlangs heeft. VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD-STUK.

Deeze gelykt naar de volgende in Gestalte, maar is uit den zwarten of rossen Roestkleurig, met een overlangse regte Streep, die een of twee Takken heeft; voor 't overige besprengd met breede bleeke Vlakken; van onderen bleek en ongevlakt. Zy heeft een blykbaar uitpuilend gedraaid Spitje, zegt LINNÆUS. Het schynt dat hier de enkelde *Argussen* of de zogenaamde *Witte Mazelen*, t'huis behooren.

(326) Porseleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt, met Karakters beschreeven, en met een Takkige Streep overlangs heeft.* CCCXXVI. *Cypræa Mappa.* Kaaphooren.

De Tekening op deeze Hooren vertoont, als 't ware, een Land- en Zee-Kaart; weshalve men 'er, in 't Fransch, den naam aan geeft van *Carte Geographique.* Men ziet 'er als eene Meetkonstige verdeeling van Landeryën op, door welken een breede Rivier of Zee-Boezem, met

(326) *Cypræa* Testâ subturbinatâ, Characteribus inscriptâ, Lineâ longitudinali ramosâ. M. L. U. 565. N. 179. Porcellana Montosa. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. B. Carte Geographique. ARGENV. *Conch.* T. 21. f. B. PETIV. *Gaz.* T. 96. f. 6. *Amb.* T. 16. f. 2. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 26. f. 3.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD-STUK.

met verscheide Inhammen, loopt, die als door Kaapen of Voorgebergten van elkander gescheiden worden. Hierom noemen wy ze de *Kaap-hooren* of *de Kaap*. RUMPHIUS wil, dat daar op veele Hoeken en Heuvels met rosse Streepen staan, als of men van verre een Bergagtig Land zag, en noemt ze, deswegen, *Porcellana Montosa*. Ik heb 'er, die veel duidelyker een Inham van de Zee en Kaapen vertoonen, dan de gewoone Kaaphoorens. Aan den Rand zyn zy eenigszins Roozekleurig. Deeze Hooren was, in Oostindie zelfs, niet zeer gemeen.

CCCXXVII. *Cypræa Arabica.* Arabische Letters.

(327) Porseleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt, met Karakters beschreeven heeft, en met een enkelde Streep overlangs getekend.*

Men noemt deeze, volgens RUMPHIUS, *Letterhoorentjes* of *Arabische Hoorentjes* en sommigen ook wel *Musiekhoorentjes*, wegens de Tekening met bruine Streepen, die op veelerley wyzen afgebroken zyn; zo dat zy zig als Arabische of andere vreemde Letteren vertoonen en

(327) *Cypræa* Testâ subturbinatâ, Characteribus inscriptâ, Maculâ longitudinali simplici. M. L. U. 566. N. 180. Porcellana litterata sive Arabica. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. M. BARREL. *Rar.* T. 1325. f. 20. GUALTH. *Test.* T. 16. f. V. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 2. T. 1. f. 1. SEB. *Kab.* III. T. 76. f. 3. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 12. f. 2. VI. D. Pl. 20. f. 2.

en ſomtyds de Muſieknooten eenigermaate afſchetzen. Van 't eene tot het andere End loopt, over de Hooren, een bleeke of ongetekende Streep. Zy hebben de kanten gezwollen, blaauwagtig en met ronde zwartagtige Vlakken, zynde van onderen paarſchagtig blaauw. Zeer groot vallen zy niet. Men vindtze in Oost- en Westindie.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(328) Porſeleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt en Rolrondagtig, met Oogjes beſprengd heeft, van onderen met vier bruine Vlakken.*

CCCXXVIII. *Cypræa Argus.* Dubbelde Argus.

De bruine Plekjes, in 't midden wit, zig als Oogen vertoonende, waar mede de Oppervlakte van deeze Hooren bezaaid is, geeven 'er den naam van *Argus*, en wel van *dubbelde Argus* aan, in onderſcheiding van ſommigen der Zoutkorrels of witte Mazelen, die met dergelyke ronde Plekjes praalen, welke byna geheel wit zyn, en dan ook wel *Argus* geheten worden. Het gedraaide Spitsje, echter, dat tot deeze Afdeeling behoort en by GUALTHIERI eenigs-

(328) *Cypræa* Testâ ſubturbinatâ, ſubcylindricâ, adſperſâ Ocellis; ſubtus Maculis quatuor fuscis. M. L. U. 567. N. 181. BONANN. *Recr.* III. T. 263. BARR. *Rar.* T. 1325. f. 25. Argus. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. D. GUALTH. *Test.* T. 16. f. T. Argus magnus. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. D. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 6. T. 9. PET. *Gaz.* T. 97. f. 6. REGENF. *Conch.* 20. T. 5. f. 57. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 11. f. 5.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

nigszins voorkomt. vind ik in myne Argusſen niet. Zy komen zekerlyk uit Oostindie.

CCCXXIX. *Cypræa Testudinaria.* Karethooren.

(329) Porſeleinhooren, *die de Schaal ſtomp en eenigermaate Rolrond heeft, met de Enden neergedrukt.*

De zo bekende *Schildpad-* of *Karethooren* heeft ook dat Puntje altoos zo blykbaar niet, als hetzelve by RUMPHIUS is vertoond, ja het ontbreekt ſomwylen t'eenemaal. Men noemt deeze Hooren dus, wegens haare Kleur en Tekening, die haar naar Karet van Schildpadden gelyken doet, en zy plagt onder de raarſten van dit Geſlagt te behooren, zynde ten minſte van de grootſten en langwerpigſten onder de Porſelein- of Kliphoorens. Zy valt in de Perſiſche Zeeboezem, zegt LINNÆUS.

CCCXXX. *Cypræa Stercoraria.* Wyd-Oog.

(330) Porſeleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt, bultig, blaauwag-*

(329) *Cypræa* Testâ obtuſâ ſubcylindricâ, extremitatibus depresſis. M. L. U. 567. N. 182. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 5. T. 6. Testudinaria. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. C. PET. *Amb.* T. 8. f. 7 β LIST *Conch.* 4. S. 10. C. 8. T. 1. Hæc Larva est. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 27. f. 2.

(330) *Cypræa* Testâ ſubturbinatâ gibbâ, livido testaceoque maculatâ, utrinque marginatâ, ſubtus planâ. *Syſt. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 15. f. S, T. COLUMN. *Aq.* T. 69. f. 1, 2. PET. *Gaz.* T. 96. f. 7, 8. BARREL. *Icon.* T. 1321. f. 23. & T. 1322. f. 4. ADANS. *Seneg.* I. T. 5. f. 1, A. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 27. f. 5.

agtig en Tegelrood gevlakt heeft, wederzyds gerand, van onderen plat. VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

De reden van dien zonderlingen bynaam, welken LINNÆUS geeft aan dit flag van Porfeleinhoorens, is in de eerste opslag zo blykbaar niet. Het schynt dat zyn Ed. de genen bedoele, die wy *Wyd-Oogen* noemen onder de Slangekoppen, dewyl zy met groote ronde bleeke Vlakken in het bruin of zwartagtige getekend zyn. Zy hebben een breeden blaauwagtig zwarten zoom, en die Kleur heerscht ook aan de vlakke onderzyde. De Rug is zeer bultig verheven. Het schynt de aangehaalde van ADANSON niet te kunnen zyn.

(331) Porfeleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt, bleek, met Vleeschkleurige Banden, aan den Mond Violet heeft.* CCCXXXI. *Cypræa Carneola.* Roodagtige Mol.

Zekere Porfeleinhoorens voeren, wegens de Gestalte, den naam van *Mollen*, en deeze worden door de Kleur onderscheiden. Dus is die van deeze Soort een Roodagtige, die van de volgende een Graauwe, en die van de derde Soort een Geele Mol. Allen zyn zy met bree-

(331) *Cypræa* Testâ subturbinatâ pallidâ Fasciis incarnatis, Ore violaceo. M. L. U. 563. N. 183. Carneola. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. K. PET. *Gaz.* T. 80. f. 8. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 17. f. 4.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

breede Streepen, van eene verschillende Kleur, overdwars gebandeerd. Men vindt ook witte Mollen, die alleenlyk bruin gezoomd zyn. Zy komen uit Oostindie.

CCCXXXII. *Cypræa Zebra.* Graauwe.

(332) Porseleinhooren, *die de Schaal Spiraal getopt, Aschgraauw, met bruine Banden heeft.*

Van deeze getuigt LINNÆUS, dat zy eens zo groot is dan de voorgaande Soort, hebbende ook het gedraaide Topje grooter en duidelyker, dan de anderen. Van onderen is zy met flaauwe Oogjes getekend. De Tanden van de Opening zyn bruin.

CCCXXXIII. *Cypræa Talpa.* Geele Mol.

(333) Porseleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt en Rolrondagtig, Tegelrood met bleeke Banden heeft, zynde van onderen dikker en bruin.*

Deeze, die by my het Spiraale Topje blykbaa-

(332) *Cypræa* Testâ turbinatâ cinereâ Fasciis fuscis. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 266. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. G. SEB. *Kab.* III. T. 76. f. 5. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 24. f. 3.

(333) *Cypræa* Testâ subturbinatâ subcylindricâ, testaceâ Fasciis pallidis, subtus incrassatâ fuscâ. M. L. U. 568. N. 168. Talpa RUMPH. *Rar.* T. 38. f. I. GUALTH. *Test.* T. 16. f. N. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. H. PET. *Amb.* T. 16. f. 1. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 4. T. 3. f. 2. BARREL. *Rar.* T. 1325. f. 19. REGENF. *Conch.* T. 10. f. 37. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 27. f. 2, 3.

baarer heeft dan de voorgaande, noemen wy de geele Mol. Haar geele Oppervlakte is met vier breede bruinagtige Banden uitgemonsterd. Zy is zeer glanzig, en wordt van de Inlanders veel tot het gladmaaken der Pisangbladeren, daar zy Tabaksrolletjes van maaken, gebezigd, hebbende voor 't overige ook de Gestalte van een Mol.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(334) Porseleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt, aan de Zyden met een dikke Korst, op de Rug Violet heeft.*

CCCXXXIV. *Cypræa Amethystea.* Gewolkte Agaate Kliphooren.

Daar zyn eenige Porseleinhoorens, die de Rug paarschagtig blaauw of Violet hebben, dewyl het sterk Water aan derzelver Schaal zodanige Kleur geeft. Zou ook die Kleur aan dat Exemplaar, van grootte als een Duiven-Ey, 't welk LINNÆUS tot deeze bepaaling der Kenmerken aanleiding gegeven heeft, op dergelyke manier bygezet zyn? De aangehaalde immers, van RUMPHIUS voerende den naam van *Gewolkte Agaate* Kliphooren, is op de Rug niet zo gekleurd.

(335) Porseleinhooren, *die de Schaal eeniger-*

CCCXXXV. *Cypræa lurida.* Muis.

(334) *Cypræa* Testâ subturbinatâ, lateribus gibbis corticatis, Dorso Violaceo. M. L. U. 569. N. 185. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. Q. PET. *Gaz.* T. 32. f. 10. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 3. T. 4. f. 3. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 28. f. 5.

(335) *Cypræa* Testâ subturbinatâ luridâ subfasciatâ, extremita-

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

germaate Spiraal getopt heeft, Muisvaal met twee flaauwe Banden, de Enden geel met twee zwarte Vlakken.

De Kleur van deeze is, volgens GUALTHIERI, glanzig bruin, volgens D'ARGENVILLE grysagtig. Hy noemtze *la Souris*, dat is de Muis, dewyl zy ook als twee Oogen aan het end heeft, die zig helder vertoonen. ADANSON merkt aan, dat zy van onderen witagtig is, van boven Muisvaal en aan de Enden roodagtig, met twee zwarte Stippen. Men vindtze, volgens BONANNI, veel, aan de Kust van Napels en Sicilie, alwaar zy *Porceletta* getyteld wordt.

CCCXXXVI. *Cypræa Vanelli.* Kivits-Hooren.

(336) Porseleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt heeft met geelagtige Stippen, en de Enden bruin gevlakt, met eene rosse Mond-opening.*

De Vlakkigheid, naar die der Kivits-Eijeren gelykende, heeft den bynaam gegeven aan deeze Soort, die ook maar de grootte van een Duiven-Ey of daaromtrent hadt, in het Exemplaar van de Koningin van Sweeden.

(337)

mitatibus luteis nigro-bimaculatis. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 13. f. 1. BONANN. *Recr.* III. T. 251. Souris. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. C. ADANS. *Seneg.* I. T. 5. f. D.

(336) *Cypræa* Testâ subturbinatâ maculatâ punctis lutescentibus, Extremitatibus fusco-maculatis, Fauce rufâ. M. L. U. 562. N. 186. PET. *Gaz.* T. 95. f. 13. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 9. f. 6.

(337) Porfeleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Spiraal getopt heeft en wit, met Elsagtige Tandjes.* — VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK. CCCXXXVII. *Cypræa lota.* Scherpmond.

Deeze Soort, in het Sweedfche Exemplaar flegts de grootte hebbende van een Mosfchen-Eytje, behoort zekerlyk onder de kleinften van dit Geflagt. Men zal ze by 't Speculatie-Goed moeten opzoeken.

(338) Porfeleinhooren, *die de Schaal Spiraal getopt, Eyvormig, graauwagtig rood gegolfd en flaauw gebandeerd heeft.* — CCCXXXVIII. *Cypræa fragilis.* Dunfchaal.

Deeze is veel grooter, ja overtreft de grootte van een gemeen Hoender-Ey, doch tevens zeer broofch of dunner van Schaal dan de meefte overigen; weshalve men 'er den naam van *Dunfchaal* aan toege-eigend heeft. In Geftalte zweemt zy anders veel naar de gewoone Getygerde Kliphoorens, doch heeft haar afkomst uit de Middellandfche Zee.

II. Stompe, die geen blykbaare Spits hebben.

(339)

(337) *Cypræa* Testâ fubturbinatâ albâ, Denticulis fubulatis M. L. U. 570. N. 187.

(338) *Cypræa* Testâ turbinatâ ovatâ glaucâ, Testaceo-undatâ fubfasciatâ. M. L. U. 570. N. 188. RONDE. *Aq.* II. p. 102. GUALTH. *Test.* T. 16. f. Q. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 12. f. 2.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(339) Porseleinhooren, *die de Schaal van vooren stomp, driekantig met een Bult heeft, van agteren stompagtig.*

CCCXXXIX. *Cypræa Caput Serpentis.* Mooren-Buikje.

By RUMPHIUS komen deeze voor, onder den naam van *Kleine Slangekoppen.* Van onderen zyn zy witagtig of bleek, aan de randen blaauwagtig, en de Rug is ten deele bedekt met eenen zwart bruinen Zoom, op 't midden met ronde witte Plekjes in 't bruin bezaaid. Wy geeven 'er daarom den naam van *Mooren-Buikjes* aan. Die van LISTER was van het Eiland Mauritius afkomstig. Zy vallen ook aan de Kust van Afrika en op de Molukkes in Oostindie.

CCCXL. *Cypræa Mauritiana.* Slangekop.

(340) Porseleinhooren, *die de Schaal van vooren stomp, driekantig met een Bult heeft, van agteren platagtig scherp, van onderen zwart.*

Dee-

(339) *Cypræa* Testâ obtusâ triquetro-gibbâ, postice obtusiusculâ. M. L. U. 571. N. 189. BONANN. *Recr.* III. T. 258. ROND *Aq.* II. p. 103. f. 3. Caput Serpentis minus. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. F. PET. *Gaz.* T. 96. f. 9. *Amb.* T. 12. f. 7. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 6. T. 7. GUALTH. *Test.* T. 15. f. O. ADANS. *Seneg.* I. T. 5. f. 5. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 9. f. 3.

(340) *Cypræa* Testâ obtusâ triquetro-gibbâ, postice depresso-acutâ, subtus nigrâ. M. L. U. 571. N. 190. BONANN. *Recr.* III. f. 261. Caput Serpentis majus. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. E. PET. *Gaz.* T. 96. f. 8. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 6. T. 8. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 13. f. 1, 2. VI. D. Pl. 21. f. 5.

Deeze zyn veel grooter dan de voorgaande, ja van de grootsten in dit Geslagt, en boven den Zoom, die bruinagtig Muisvaal is, met witagtige, getaande en roode Vlakjes in 't zwarte gesprenkeld. Zy komen op de zelfde plaatsen, ten minste in Oostindie, voor. Men geeft, 'er, niet oneigen, den naam van *Slangekop* aan. VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(341) Porseleinhooren, *die de Schaal van vooren stomp heeft, blaauwagtig bruin, met witte Vlakken.* CCCXLI. *Cypræa Vitellus.* Zoutkorrels.

Twee Duimen lang vallen, volgens RUMPHIUS, die Kliphoorens, welke men *Zoutkorreltjes* tytelt, om dat zy als geheel besprengd zyn met witte Vlakken. Zy zyn aan de Stranden van Amboina gemeen en daarom in weinig agting. Van onderen, zegt hy, zynze roodagtig, doch besterven meest bleekgeel.

(342) Porseleinhooren, *die de Schaal ingedrukt* CCCXLII. *Cypræa Mus.* Karthaagensche Kliphooren.

(341) *Cypræa* Testâ obtusâ lividâ maculis albis. M. L. U. 572. N. 191. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 4. T. 3. f. 2. BONANN. *Recr.* III. f. 254. PET. *Gaz.* T. 80. f. 2. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. L. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 20. f. 3.

(342) *Cypræa* Testâ obtusâ retusâ gibbâ cinereâ, Fasciâ longitudinali fuscâ, Denticulis nigricantibus. M. L. U. 572. N. 192. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. S. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 1. T. 2. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. E? SEB. *Kab.* III. T. 76. f. 33, 34. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 12. f. 3.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

drukt ſtomp, bultig, Aſchgraauw heeft, met een bruinen Band overlangs, de Tanden zwartagtig.

Deeze Kliphooren voert den naam van *Karthageenſche*, om dat zy van Carthagena herwaards was gezonden. Zy is over 't geheel graauw geplekt, en heeft op 't midden, by de bruine Streep, eenige blaauwe Vlakken. Thans is zy niet zo ongemeen.

CCCXLIII. *Cypræa Tigris.* Zwart Getygerde.

(343) Porſeleinhooren, *die de Schaal ſtomp en Eyvormig, van agteren ſtomp, van vooren rond, met eene geelagtig roode Streep overlangs heeft.*

Dit zyn de genen, die men gemeenlyk *Klipkouſen* noemt, volgens RUMPHIUS; doch wy geeven 'er den naam van *Getygerde Kliphoorens* aan. „ Op eenen witten Grond, naamelyk, „ zyn zy digt geſpikkeld met zwarte Drup- „ pels, daar andere kleinere, bruine en geele „ onder loopen. Langs de Rug gaat een Goud- „ geele

(343) *Cypræa* Teſtâ obtuſâ ovatâ, postice obtuſâ, antice rotundatâ, lineâ longitudinali testaceâ. *M. L. U.* 573. N. 193. BONANN. *Recr.* III. f. 231, 232. Porcellana guttata. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. A. GUALTH. *Test.* T. 14. f. I, H, L, G. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 5. T. 1. PET. *Gaz.* T. 96. f. 17. BARR. *Rar.* T. 1325. f. 23. & T. 1326. f. 4. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 26. f. 4. IV. D. Pl. 13. f. 1. VI. D. Pl. 21. f. 4.

„ geele Streep, die echter niet in allen plaats „ heeft. Hoe eenpaarig de zwarte Druppels „ zyn, hoe raarder menze houdt. De Buik „ is niet zeer plat, doch niettemin zo vlak, „ dat de Hoorens daar op leggen kunnen, „ zeer wit en blinkende. Van het Dier ziet „ men niets dan een dunne Lap, die byna „ eveneens gespikkeld is als de Schaal, te „ weeten met zwarte, bruine en geelagtige, „ ronde Vlakjes, daar witte Korreltjes op „ zitten, en beneden steekt het een korte „ Tong uit, waar aan twee korte Hoorentjes „ met de Oogen zyn. Die men voor de „ Wyfjes van deeze Kliphoorens houdt, zyn „ dun en ligt van Schaal, krygende schier „ haar volkomen grootte, eer zy de Lip om„ kruilen, die scherp en dun is als Parkement. „ Deeze hebben de Schaal fraay getekend met „ zwart, blaauw en geel, en, hoe meer blaauw „ hier onder loopt, hoe raarder zy zyn". VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD-STUK.

Tot deeze laatsten behooren de *bruin Getygerde* Kliphoorens, aan welken de gedagte Ruggestreep meest ontbreekt. Zodanig eene is het, die D'ARGENVILLE afbeeldt, en waar van hy zegt, dat dezelve, op eenen witten Grond, met eene zeer zagte Kleur gespikkeld is: weshalve menze *Tygeryellen* noemt. Men telt ze met regt onder de grootsten van dit Geslagt, vallende wel een Vuist groot: doch zyn taamelyk gemeen. Niet alleen in Oostin- Bruin Getygerde.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK. die, maar in de Roode Zee vallen zy overvloedig, zo BONANNI aanmerkt, wordende door de Kooplieden in Egypte overgebragt, alwaar men 'er, tot het polyſten van Stoffen en Papier, gebruik van maakt. Hy ſchynt de bruin of geel getygerde te bedoelen. Men vindt 'er ook, die ronde zwarte Vlakken hebben op een geelen Grond, en groenagtige met bruine Vlakken.

CCCXLIV. *Cypræa Lynx.* Mazelen. (344) Porſeleinhooren, *die de Schaal langwerpig Eyrond, met bruine Stippen en een geelagtige Streep, van agteren ſcherpagtig en aan den Mond ros heeft.*

Door deeze Kenmerken wordt een kleiner ſlag van Getygerde Kliphoorens aangeweezen, die men, wegens de gedaante der Vlakken, niet oneigen, *Mazelen* noemt, en een andere Soort, welke de Vlakken rood heeft, *Roode Mazelen.* By RUMPHIUS komen zy, hoewel niet aangehaald zynde, Plaat 38, Letter P, O, beiden voor. Men vindtze in Oostindie, en de laatſten zyn niet gemeen.

(345)

(344) *Cypræa* Testâ oblongo-ovatâ, punctis fuscis lineâque flavescente, postice acutiusculâ, Ore rufo. M. L. U. 573. N. 194. GUALTH. *Test.* T. 14. f. 2. C, D. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 4. T. 9. f. 1. PET. *Gaz.* T. 97. f. 17. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 23. f. 6, 7.

(345) Porſeleinhooren, *die de Schaal ſtomp en Rolrondagtig heeft, aan de Enden geel.* VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD-STUK.

Deeze heeten *Iſabellen*, naar eene Kleur van dien naam, tusſchen wit, geel en bleekrood, hoedanige zy hebben, en ſomtyds met eenige fyne zwarte Streepjes overlangs getekend, ſomtyds geheel wit doch altoos aan de Enden Oranjekleur zyn. Zy komen aan de Eilanden Mauritius en Madagascar voor, zegt LINNÆUS, en vallen zeer klein. CCCXLV. *Cypræa Iſabella.* Iſabelle.

III. Die een Navel hebben of genaveld zyn.

(346) Porſeleinhooren, *die de Schaal genaveld, van onderen bruin, van boven witagtig heeft.* CCCXLVI. *Cypræa Onyx.* Blaauwagtige.

De aangehaalde van RUMPHIUS voeren den naam van *blaauwe Slangehoofdjes*, als in Geſtalte veel met de zogenaamde Slangekoppen, of liever met de Mooren Buikjes overeenkomen-

(345) *Cypræa* Testâ obtuſâ-ſubcylindricâ, extremitatibus luteis. M. L. U. 574. N. 195. Iſabella. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. G. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. P. PET. *Amb.* 16. f. 16. *Gaz.* T. 97. f. 16. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 2. T. 2. f. 2. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 9. f. 5.

(346) *Cypræa* Testâ umbilicatâ ſubtus fuscâ ſupra albidâ. M. L. U. 574. N. 196. BONANN. *Recr.* III. T. 255. Porcellana cœrulea. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. G. GUALTH. *Test.* T. 15. f. N.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

mende. By het voor-End hebben zy, zo wel als de volgende, in plaats van Spitsje eene indrukking, gelyk een Navel, welke haar dan Genaveld maakt. De Schaal heeft de grootte van een Duim; zy is van onderen zwartagtig, van boven wit of Amethystkleur met twee geelagtige Banden. Zy vallen in Oostindie.

CCCXLVII. *Cypræa clandestina.* Verborgene.

(347) Porseleinhooren, *die de Schaal genaveld heeft, met zeer fyne geelagtige dwars-Streepjes, doorgaans samenloopende.*

Dit Porseleintje, niet grooter dan de zogenaamde Ezeltjes of Pissebedden, is door J. ZOEGA waargenomen. Het heeft de Schaal glad en Loodkleurig, met een of twee bleeke Banden, van onderen wit en ongevlakt.

CCCXLVIII. *Cypræa succincta.* Beknopte.

(348) Porseleinhooren, *die de Schaal genaveld heeft, met de binnenste Lip aan ieder End gerond.*

Deeze is kleiner dan een Duiven-Ey, broosch van Schaal, langwerpig, Eyvormig, roodagtig, met twee Streepswyze witte Banden.

(349)

(347) *Cypræa* Testâ umbilicatâ, lineis transversis subtilissimis flavescentibus, passim concurrentibus. *Syst. Nat.* XII.

(348) *Cypræa* Testâ umbilicatâ, Labio interiore utrâque extremitate rotundato. M. L. U. 575. N. 197.

(349) Porſeleinhooren, *die de Schaal genaveld heeft, van onderen geel met bruine Stippen, aan de Enden twee bruine Vlakken hebbende.* VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK. CCCXLIX. *Cypræa Ziczac.* Gegolfde.

Deeze heeft maar de grootte van een Moſchen-Eytje. Zy is van onderen geel met zwarte Stippen, van boven witagtig met bleeke Golfswyze Streepjes; van agteren uitpuilende en wederzyds bruin.

(350) Porſeleinhooren, *die de Schaal genaveld, van boven blaauwagtig, aan de Enden met twee bruine Vlakken heeft.* CCCL. *Cypræa Hirundo.* Zwaluw.

Zy is niet grooter dan de voorgaande Soort. Van deeze vier Soorten wist LINNÆUS de woonplaats niet.

(351) Porſeleinhooren, *die de Schaal genaveld* CCCLI. *Cypræa Aſellus,* Ezeltje.

(349) *Cypræa* Testâ umbilicatâ, ſubtus luteâ Punctis fuscis, Extremitatibus Maculis duabus fuscis. M. L. U. 575. N. 198. BONANN. *Recr.* III. T. 242. Concha Veneris undatim depictâ. LIST *Conch.* 4. S. 9. C. 3. T. 1. f. 1. PET. *Gaz.* T. 12. f. 7. SEB. *Kab.* III. T. 15. f. 19. *n. b, c, d.* KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 17. f. 5.

(350) *Cypræa* Testâ umbilicatâ, ſupra cærulescente, extremitatibus Maculis duabus fuscis. M. L. U. 576. N. 199. PET. *Gaz.* T. 30 f. 3.

(351) *Cypræa* Testâ umbilicatâ albâ, Fasciis tribus fuscis. M. L. U. 577. N. 200. BONANN. *Recr.* III. f. 236. BARREL. *Rar.* T. 1326. f. 27. Aſellus. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. M.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

veld heeft en wit, met drie bruine Banden.

Deeze zeer bekende Porfeleintjes voeren den naam van *Ezeltjes*, om dat zy over de Rug drie breede bruine Streepen hebben, even als of 'er drie Zakken op een Ezel gelegd waren, of liever, even of 'er twee witte Zakken lagen op de Rug van een zwarten Ezel; gelyk RUMPHIUS fchynt te willen. Die overeenkomst, echter, is zeer ver gezogt, en ik geloof, dat haar naam veeleer afkomftig zy van een Kaapfen Ezel, die op dergelyke manier geftreept is, of van Pisfebedden, in 't Latyn *Afelli*, naar welken zy in grootte byna gelyken. Hoe 't zy, men kan ze by 't Pond koopen, wegens haare menigvuldigheid. Zy onthouden zig aan de Maldivifche Eilanden, zegt LINNÆUS.

CCCLII. *Cypræa Erronea.* Dwaalende.

(352) Porfelcinhooren, *die de Schaal genaveld en met een gelyke roodagtige Vlak heeft.*

Deeze is nagenoeg van grootte als de voorgaanden.

IV.

f. M. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. T. GUALTH. *Test.* T. 15. f. M. PET. *Gaz.* T. 97. f. 11. *Amb.* T. 16. f. 18. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 6. T. 3. f. 2. ADANS. *Seneg.* I. T. 5. f. H. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 25. f. 3.

(352) *Cypræa* Testâ umbilicatâ Maculâ Testaceâ æquali. M. L. U. 577. N. 202.

IV. Die een breeden Zoom hebben, of gerand zyn. VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(353) Porseleinhooren, *die de Schaal genaveld en gerand geel heeft, met ronde witte Stippen.* CCCLIII. *Cypræa Cribraria:* Harlekyn.

Een Porseleintje, dat de gedagte Kenmerken hadt, gaf aanleiding tot deeze Soort, waar toe ook de zogenaamde *Harlekyn* schynt te behooren. Het wordt van D'ARGENVILLE de *kleine Argus* getyteld.

(354) Porseleinhooren, *die de Schaal met een Knobbeligen Rand en witagtig heeft.* CCCLIV. *Cypræa Moneta.* Guineesche Munt.

Deeze, die men *Guineesche Munt* noemt, hebben haaren naam daar van, dat zy, aan de

(353) *Cypræa* Testâ umbilicatâ marginatâ luteâ, Punctis rotundis albis. M. L. U. 577. N. 201. Argus minor. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. X. PET. *Gaz* T. 80. f. K: an T. 8. f. 3? LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 6. T. 3. f. 2. REGENF. *Conch.* T. 12. f. 74. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 16. f. 1. wit geplekte Agaate Kliphooren. RUMPH. *Rar.* Pl. 39. f. R.

(354) *Cypræa* Testâ marginato-nodosâ albidâ. M. L. U. 578. N. 203. BONANN *Recr.* III. f. 235. BARREL. *Rar.* T. 1326. f. 26. Moneta Nigritarum. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 8. T. 1. f. 3, 4. Thoracium vulgare sive Cauricium. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. C. GUALTH. *Test.* T. 14. f. 4, 5. Monnoie de Guinée. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. K. PET. *Amb.* T. 16. f. 14. *Gaz.* T. 97. f. 8. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 24. f. 4.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

de Kust van Afrika menigvuldig vallende, alsdaar door Vrouwlieden worden gevischt, die ze dan afwasschen, schoon maaken en uitzoeken, waar na zy voor Geld gangbaar zyn. Het is de eenigste Muntspecie aan een gedeelte dier Kust, en wel in 't Ryk van Kongo; hebbende die Visschery meest plaats omtrent de Stad Loanda, welke de Hoofdstad is van Angola: doch zy maaken eenig verschil daar in, en het zyn anderen, die men in 't Gebied der Portugeezen aan de Kust van Afrika gebruikt, verschillende van die Hoorentjes, welke aan de eigentlyke Kust van Guinéa voor Geld worden uitgegeven, en aldaar met Schepen aangebragt. Of dit nu de genen zyn, die men onder den naam van Mannetjes van de Wyfjes afzondert, en minder agt aan de Kust van Kongo, volgens BONANNI, zou ik niet durven bepaalen: dan alleen, dat die van deeze Soort de regte zogenaamde Guineesche Munt zyn, overeenkomstig met de genen, welke jaarlyks in menigte aan de Maldivische Eilanden, in de Indische Oceaan, gevischt, en van daar, by geheele Scheepsladingen, naar Bengale en Siam gevoerd worden, om voor de Indiaanen tot eene Geldspecie te strekken. Doch het schynt dat nog andere Hoorentjes ook daar toe gebruikt worden. Met deeze Soort wordt de gemeene geelagtige Kauris, die men hier te lande, by 't Pond, voor weinig Prys kan koopen, bedoeld. De-

zelve

zelve valt ook, zo LINNÆUS aanmerkt, in de Middellandsche Zee, by den uitloop van de Nyl.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(355) Porseleinhooren, *die de Schaal gerand en de Rug met een geelen Ring omgord heeft.*

CCCLV. *Cypræa Annulus.* Blaauwe Kauris.

Zonderling is 't, dat LINNÆUS hier, waarschynlyk door verhaasting, van *Thoracium quartum* gemaakt heeft *Thoracium quadratum*, 't welk een geheel onovereenkomstig denkbeeld geeft van deeze Hoorentjes. RUMPHIUS zegt, wy noemenze *Thoracia*, dat is Borststukjes, om dat zy zeer wel gelyken naar een Borststuk van een Wapen, en deeze is van dezelven zyne vierde Soort. Het komt my voor, dat de Kaurissen in 't algemeen meest naar zekere Borstschilden van de oude Wapenrusting gelyken (*). Aan deeze Soort geeft men den naam van *Blaauwe Kauris*, om dat zy op de Rug, binnen den geelen Kring, eenigermaate blaauwagtig of Loodkleurig zyn; doch dee-

(355) *Cypræa* Testâ marginatâ, Dorso annulo flavo circumdato. *M.* L. U. 578. N. 204 ROND. *Test.* 2. p. 103. f. 4. Thoracium quadratum. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. D. GUALTH. *Test.* 14. f. 1, 2. PET. *Gaz.* T. 6. f. 8. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 9. f. 4: Pl. 16. f. 4.

(*) Porcellana Thoracica; ita vocatur, quia haud multum absimilis est munimento illo Ferreo, quo Pectus in Bello tegitur et [quod] Thorax vocatur. GUALTH. ad Tab. 14.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

deeze Kleur verbleekt door den tyd, en dan wordenze over 't geheel Asehgraauw, hoedanigen ik vind dat aan de Kust van Kongo, in Afrika, meest gewild zyn. In deeze is de Rug zo duidelyk niet van den Rand, als door den gezegden Oranjekleurigen Kring, onderscheiden. Men maakt dezelve somtyds, zo wel in de voorgaande als in deeze Soort, door Konst paarschagtig blaauw of Violetkleurig, als wanneer men 'er, te regt, den naam aan geeven kan van Blaauwe Kauris. Deeze zyn op Amboina gemeen, maar de regte Kaurissen niet, zegt RUMPHIUS, voegende daar by, dat de Chineezen 'er, tot Medicyn, gebruik van maaken.

CCCLVI. *Cypræa Caurica.* Geplekte.

(356) Porseleinhooren, *die de Schaal heeft met eenen ongelyk knobbeligen Rand, wit en bruin gestippeld, de Rug Tegelroodagtig gewolkt.*

Zodanig eene vind ik onder myne Kaurissen, doch de Mazelen van RUMPHIUS schynen, zo min als de aangehaalde van GUALTHIERI, hier toe betrekkelyk te zyn.

CCCLVII. *Cypræa erosa.* Wit-Oogje.

(357) Porseleinhooren, *die de Schaal met een afge-*

(356) *Cypræa* Testâ margine gibbo inæquali, albido fusco-punctato, Dorso nebulato-Testaceo. *Syst. Nat.* XII. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. P. GUALTH. *Test.* T. 15. f. X.

(357) *Cypræa* Testâ deroso-marginatâ flavâ albo-punctatâ, Late-

afgeknaagden Rand, op 't midden geel met witte Stippen, aan de Zyden met een bruinagtige Vlak heeft. VI. AFDEEL XLIX. HOOFD-STUK.

Deeze noemt RUMPHIUS *Wit-Oogje*, waar van de reden blykbaar is. Men vindtze aan 't Eiland Mauritius, thans *l'Isle de France*, en aan dat *de l'Ascension*, volgens LINNÆUS. De grootte was als een Duiven-Ey. De breedsten zyn de mooisten.

(358) Porseleinhooren, *die de Schaal met een afgeknaagden Rand heeft, op de Rug geelagtig is met witte Stippen, aan de Zyden met flaauwe bruine Plekjes hier en daar verspreid.* CCCLVIII. *Cypræa flaveola.* Brand-vlakje.

Deeze hadt, in 't Koninglyk Sweedsche Kabinet, slegts de grootte van een Moschen-Eytje: zynde van boven en van onderen geel, doch aan de Enden wit. Ik geef 'er den naam van *Brandvlakje* aan, die somtyds ook wel aan de voorgaande Soort gegeven wordt.

(359) Porseleinhooren, *die de Schaal een wei-* CCCLIX. *Cypræa spurca.* Geel-smetje.

Lateribus Maculâ subfuscâ. *Syst. Nat.* XII. Thoracium oculatum. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. A. GUALTH. *Test.* T. 15. f. H. LIST. *Conch.* 4. S. 9. C. 6. T. 2. f. 1. PET. *Gaz.* T. 97. f. 19. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 20. f. 4.

(358) *Cypræa* Testâ deroso-marginatâ flavescente albo punctatâ; Lateribus Punctis fuscis obsoletis subsparsis. M. L. U. 581. N. 209.

(359) *Cypræa* Testâ submarginatâ lutescente, luteo irroratâ, Lateribus fusco punctatis. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD-STUK.

weinig gerand, geelagtig, met geel bedaauwd, aan de Zyden bruin gestippeld heeft.

Deeze, uit de Middellandsche Zee, heeft de Schaal Eyvormig, glad, geelagtig, met bleekere of donkerer Vlakken digt besprengd; den Rand van boven gekarteld, bruin van Kleur: de binnenste Lip van agteren met de Tip omgeboogen. Zulks is eigen aan deeze Soort, zegt LINNÆUS, die verder aanmerkt, dat de Schaal van deeze somtyds ongevlakt en blaauwagtig doorschynende voorkomt, zonder Tanden, en niettemin in volkomen grootte: waar uit blykt, zegt zyn Ed., dat die van deeze Soort haaren ouden Rok afwerpen. Zodanigen zullen de Wyfjes zyn, daar RUMPHIUS van spreekt. Wy noemenze, derhalve, *Geelsmetje.*

CCCLX. *Cypræa solida.* Draakenhoofdje.

(360) Porseleinhooren, *die de Schaal gerand en Aschgraauw heeft, met een bruinroode vierkante Vlak.*

Volgens de Afbeelding van D'ARGENVILLE, hier aangehaald, moet deeze het *Draakenhoofdje* zyn van RUMPHIUS: want de gezegde Vlak ondergaat veelerley veranderingen,

(360) *Cypræa* Testâ marginatâ cinereâ, Testaceo Quadrato variegatâ. M. L. U. 580. N. 207. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. Y. PET. *Gaz.* T. 97. f. 19. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. E.

gen, en beeldt nu eens 't één, dan het ander, uit, en somtyds zyn 'er, in plaats van éene, verscheide roodagtige Vlakken op. Zy vallen weinig grooter dan een Mosschen-Eytje. VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(361) Porseleinhooren, *die de Schaal gerand en driekantig gebult heeft, met witte Stippen, van agteren uitgeknaagd, van onderen ongevlakt geel.* CCCLXI. *Cypræa Helvola.* Kakkerlak.

Deeze schynen naast te gelyken naar die, welken RUMPHIUS *Kakkerlakje* noemt, zynde ruim een Lid van een Vinger lang en hoog gebult, op de Rug vol rosse, zwarte en hoog geele Spikkeltjes, waar tusschen eenig blaauw loopt: doch deeze Spikkeltjes zyn een groote verandering onderhevig, en somtyds beslaat het bruin byna de geheele Rug.

(362) Porseleinhooren, *die de Schaal eenigermaate gerand en geel heeft, met zwarte Oogjes.* CCCLXII. *Cypræa Ocellata.* Starretjes.

De Schaal is kenbaar aan zwarte Oogjes met een

(361) *Cypræa* Testâ marginatâ, triquetro gibbâ albo punctatâ, postice erosâ, subtus flavâ immaculatâ. M. L. U. 569. N. 206. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 14. f. 6, 7.

(362) *Cypræa* Testâ submarginatâ luteâ, Ocellis nigris. M. L. U. 580. N. 208. LIST. *Conch.* IV. S. 9. T. 696. f. 43. BONANN. *Recr.* III. T. 247. PET. *Gaz.* T. 9. f. 7. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 24. f. 5.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK. een bleeken Kring omgeven, op een geele Schyf, zegt LINNÆUS, in de beschryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden. Hy geeft 'er de grootte van een Mosschen-Eytje aan. Myn Exemplaar heeft wel eenige zwarte wit geringde, doch meest witte Oogjes, op de geele Rug. Die van BONANNI, welke hier aangehaald wordt, zoude een der allerfraaisten zyn onder de Kaurissen, gaande voor Geld op een der Philippynsche Eylanden. „ Het binnenste deel, zegt hy, daar zy „ samengedrukt en vlak is, vertoont zig ros „ of uit den rossen Kastanje-bruin: doch „ opwaards naar de Rug toe is zy ten deele „ Violet, ten deele blaauwagtig bruin gekleurd, en daar tusschen versierd met Melk- „ witte en Goudkleurige *Sterretjes*." Zal men dan, (schoon hier veeleer de voorgaande schynt bedoeld te worden,) dien naam, by RUMPHIUS gebruikt, wel ten onregte op deeze Soort toepassen?

CCCLXIII. *Cypræa Poraria.* Gaatjes. (363) Porseleinhoorn, *die de Schaal gerand en eenigermaate Violetkleurig heeft, met witte Stippen.*

Deeze was van dergelyke kleinte, en haare woonplaats kende onze Ridder zo min, als die van de drie naastvoorgaande Soorten.

(364)

(363) *Cypræa* Testâ marginatâ subviolaceâ albo-punctatâ. M. L. U. 581. N. 210.

(364) Porfeleinhooren, *die de Schaal gerand heeft en met Sleufjes overdwars.*

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFD STUK. CCCLXIV. *Cypræa Pediculus.* 't Luisje.

Dit is 't allerkleinfte Hoorentje, zegt RUMPHIUS, fchier van alle Geflagten, in 't gemeen niet veel grooter dan een dikke vette Luis, fommigen als Weegluizen: waar van het den naam heeft van *'t Luisje.* Sommigen, evenwel, bereiken de grootte, zo hy aanmerkt, van een Hazelnoot; zy zyn zo wit niet als de kleine, doch op de zelfde manier met Voortjes overdwars en op de Rug een overlangfe Sleuf. ADANSON vondt ze, aan de Kust van Senegal, niet meer dan een derde Duims lang en een vierde Duims breed, Eyrond en dus ook ongevaar zo dik als breed, maar geheel Sneeuw-wit, zonder eenige Vlakken, die in de Oostindifchen zo zigtbaar zyn, als uit die van Pondichery, door D'ARGENVILLE opgegeven, en anderen blykt. Zie de Natuurlyke en vergroote Afbeelding, van hem overgenomen, in *Fig.* 2, op onze Honderdtwintigfte Plaat. In Oostindie komen evenwel ook wit-

(364) *Cypræa* Testâ marginatâ, transverfim fulcatâ. M. L. U. 582. N. 211. LIST. *Conch.* IV. S. 9. C. 7. T. 1. *Angl.* 168. T. 3. f. 17. Pediculus. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. P. GUALTH. *Test.* T. 14. f. P. & T. 15. f. P, R. Poux de Mer. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. L. PET. *Amb.* T. 16. f. 22. BARR. *Rar.* T. 1326. f. 28. ADANS. *Seneg.* I. T. 5. f. 5. GINANN. *Adriat.* II. T. 13. f. 109. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 17. f. 6.

VI. AFDEEL XLIX. HOOFDSTUK.

witte voor, gelyk RUMPHIUS meldt; zo wel als aan de Kust van Engeland, volgens LISTER, die de grootte vergelykt by een Paardeboontje, doch sommigen waren eenigszins roodagtig of met rosse Vlakken. Men vindtze, zegt hy, overvloedig by Hartlepool, en zy worden aldaar *Nuns*, dat is Nonnetjes, geheten. Men vindtze ook in de Westindiën, op Jamaika en Barbados, met een overlangse Sleuf op de Rug; doch de Europischen, zegt LINNÆUS, in 't algemeen, hebben deeze Sleuf niet. Zy komen, zo 't schynt, niet aan de Kust van Sweeden of Noorwegen voor. De dwarse Groefjes zyn een byzonder Kenmerk van deeze Soort. Ik heb zulke Luisjes, van twee derden Duims lang en een half Duim breed.

CCCLXV. *Cypraea Nucleus.* Rystkorrels.

(365) Porseleinhooren, *die de Schaal wederzyds gerand, met een klein Snuitje en gerimpeld heeft, van boven met Knobbeltjes gestippeld.*

Deeze noemt men *Rystkorrels*, om dat zy over-

(365) *Cypraea* Testâ utrinque marginatâ subrostratâ rugosâ, supra punctatâ Tuberculis. M. L. U. 582. N. 212. Nux Avellana granulata. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. I. GUALTH. *Test.* T. 14. f. S. la petite Verole. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. V. PET. *Amb.* T. 16. f. 11 & *Gaz.* T. 97. f. 12. LIST. *Conch.* IV. S. 9. C. 8. T. 2. f. 3. SEB. *Kab.* III. T. 55. f. 22. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 17. f. 7.

overal met uitsteekende Korreltjes bezet zyn, inzonderheid op de Rug, en aan de Zyden gestreept. Haar Kleur is wit of een weinig roodagtig, welke de fraaysten zyn; de langte byna een Duimbreed: doch men vindt 'er ook als een Vingerlid, zo RUMPHIUS getuigt, die blaauwagtig zyn. Zy vallen veel op de Eilandjes, Nusfatello genaamd of de drie Gebroeders, leggende voor den Westhoek van groot Amboina, op een fynen witten Zandstrand. Deeze worden, derhalve, *Nusfatellana granulata* van hem getyteld. D'ARGENVILLE geeft 'er den naam van *Kinderpokjes* aan. VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

(366) Porseleinhooren, *die de Schaal eenigermaate Snuitig, met verheven Stippen zonder Streepen en aan de Enden geel heeft.* CCCLXVI. *Cypræa Staphylæa.* Pissebed.

Deeze zyn kleiner dan de voorgaande en een weinig Snuitiger, bruin van Kleur met Zandagtige Stipjes, wordende van D'ARGENVILLE *Cloporte*, dat is Pissebed, geheten.

(367) Porseleinhooren, *die de Schaal wederzyds* CCCLXVII. *Cypræa Cicercula.* 't Korrelige Knopje.

(366) *Cypræa* Testâ subrostratâ, Punctis elevatis sine Striis, extremitatibus luteis. M. L. U. 583. N. 213. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. S. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 16. f. 2.

(367) *Cypræa* Testâ utrinque rostratâ, adspersâ Punctis elevatis. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. K. GUALTH. *Test.* T. 14. f. T.

VI. AFDEEL. XLIX. HOOFDSTUK.

zyds Snuitig, met verhevene Stippen besprengd heeft.

Van grootte als een Erwt of Paardeboontje zyn deeze, die RUMPHIUS onder den naam van 't *Korrelige Knopje* voor ſtelt, om dat zy, even als de Rystkorrels, met een menigte van Stipjes bezet zyn. Dat van GUALTHIERI was een weinig Purperagtig, aan de beide Enden met Saffraankleur getekend. Van deeze Soort ſtelt LINNÆUS de afkomst uit de Middellandſche Zee, doch ik kanze naauwlyks van de voorgaande onderſcheiden.

CCCLXVIII. *Cypræa Globulus.* 't Gladde Knopje.

(368) Porſeleinhooren, *die de Schaal wederzyds Snuitig en glad heeft.*

Dit is het *Gladde Knopje* van RUMPHIUS, dat ſomtyds geelagtig voorkomt en ſomtyds wit, gelykende, als de Enden afgeſleeten zyn, naar kleine Knoopjes. Men vindtze in Oostindie.

L. HOOFD-

(368) *Cypræa* Testâ utrinque Roſtratâ lævi. M. L. U. 583. N. 214. Globulus. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. L. GUALTH. *Test.* T. 14. f. M. PET. *Amb.* T. 16. f. O. & *Gaz.* T. 97. f. 14. BARREL. *Rar.* T. 1326. f. 31. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 21. f. 7.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

L. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* BLAASHOORENS, *dus wegens de Gestalte en de dunte van de Schaal getyteld.*

'T WOORD *Bulla*, dat LINNÆUS hier tot een Geslagtnaam gebruikt, wordt gemeenlyk voor eene Waterbel, dat is voor een Bobbel of Blaasje, dat de Lugt, in 't Water dringende, door omkleeding van zekere taaije Stoffen veroirzaakt, genomen: doch ook op andere Blaasagtig gezwollen dingen toegepast. Het komt derhalve vry wel overeen met de benaaming van BLAASHOORENS, die men anders aan de Belhoorens en dergelyken geeft, welke hier tot het Geslagt der Kinkhoorens t'huis gebragt zyn. Naam.

De Kenmerken der Blaashoorens, dan, bestaan in eene eenkleppige, Spiraal gedraaide Schaal, die uitwendig geene Stekels noch Punten heeft: met de Opening vernaauwende, langwerpig, overlangs gestrekt, van onderen niet ingesneeden; de Spil scheef staande en ongetand. Het Dier is een Slak, gelyk in de voorigen. Kenmerken.

Drie-en twintig Soorten behelst dit Geslagt, waar onder verscheidene, die men anders ook gewoon is tot de Blaashoorens te betrekken. Soorten.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

(369) Blaashooren, *die de Schaal Eyvormig ſtomp met twee Snuiten, en de Lip getand heeft.*

CCCLXIX. *Bulla Ovum.* Witte Porſeleinhooren.

Deeze verſchillen van de andere Porſeleinhoorens, daar in, dat zy de Opening krom en alleen maar de buitenſte Lip getand hebben, die aan beide Enden uitſteekt. Voor 't overige doet haare Geſtalte en Kleur, ja ook de grootte, dezelven veel naar Eend-Eijeren gelyken, en daarom noemt menze, in 't Franſch, *l'Oeuf*, in navolging van RUMPHIUS, die haar *Ovum* geheten hadt, dat is een Ey. Wy geeven 'er den naam van *Witte Porſeleinhooren* aan. Zy zyn, over 't geheel, zuiver Sneeuwwit en glanzig, behalve dat de dikke Lip, aan ſommigen, geelagtig of vuilwit is, en van binnen is de Schaal Violet, doch het Dier, zo veel zig daar van uitwendig vertoont, Pekzwart, gelyk hetzelve ook in een zwarten Inkt verſmelt, zegt RUMPHIUS. Hy getuigt, verder, dat deeze Eijeren in groote agting zyn by het wilde Bergvolk, op Ceram, wordende als een Eerteken gedragen van derzelver ſtrydbaarſte Mannen of Voorvegters.

Aan

(369) *Bulla* Testâ ovatâ obtuſe ſubbiroſtri, Labro dentato. *Syst. Nat.* XII. Gen. 321. M. L. U. 584. N 215. BONANN. *Recr.* III. T. 252. Ovum. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. Q. LIST. *Conch.* IV. S. 9. C. 9. T. 1. f. 4. GUALTH. *Test.* T. 15. f. A. l'Oeuf. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. A. PET. *Gaz.* T. 97. f. 7. *Amb.* T. 8. f. 6. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 33. f. 1.

Aan de Stranden van dat Eiland vallen zy ook meest, en van de genen, die komen te breeken, worden de Stukjes tot ingelegd Werk op de Schilden gebezigd. Van deeze, zo wel als van andere Porſelcinhoorens, gelyk gemeld is, vindt men 'er die Wyfjes genoemd worden, zynde dunner van Schaal, met de Lip enkeld, ſcherp en niet omgekruld. LINNÆUS merkt deeze Soort als een middelſlag tusſchen de Porſelein- en Blaashoorens aan, kunnende, om dat de Spil of binnenſte Lip ongetand is, niet tot het voorgaande Geſlagt betrokken worden.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

(370) Blaashooren, *die de Schaal twee-Snuitig, met de Snuiten lang, geſtreept, en ſpits heeft.*

CCCLXX. *Bulla Volva.* Weevers-Spoel.

't Latynſche Woord *Volva* betekent een *Weevers-Spoel*, en deezen naam geeft men, in 't Nederduitſch, aan de zeldzaame en kostbaare Conchyliën, die deeze Soort uitmaaken. Van dezelven hebben ſommigen een dikke anderen een dunne Lip, en deeze laatſten ſchynt LINNÆUS alhier te bedoelen, hoewel hy ze meest daar door van de volgende onderſcheidt, dat

(370) *Bulla* Testâ biroſtri, Rostris elongatis ſtriatis acutis. M. L. U. 584. N. 216. LIST. *Conch.* IV. S. 9. C. 9 T. 1. f. 1. SEB. *Mus.* III. T. 55. f. 13—16. Navette de Tisſerand. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. I. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 32. f. 1.

VI. AFDEEL. L. HOOFD-STUK. dat zy de Snuiten geſtreept heeft, en zoude deeze uit de Westindiën afkomſtig zyn. De Geſtalte is als een Kievits-Ey, met lange Punten.

CCCLXXI. *Bulla biroſtris.* Oostindiſche. (371) Blaashooren, *die de Schaal twee-Snuitig heeft, met den Rand uitwaards verdikt, de Snuiten lang en effen.*

Deeze Oostindiſche gelykt naar de voorgaande, doch is kleiner, van grootte als een Boereboon, ſmaller, effen en Vleeſchkleurig wit. De Snuiten zyn egaal, effen, byna zo lang als de Buik is van de Schaal, ſchuins geknot, de eene een weinig opgewipt. De Rand is uitwaards in de langte verdikt. De Spleet verbreedt zig een weinig, naar de Snuit opklimmende. Hier ſchynt die ſchoone Weevers-Spoel bedoeld te worden, welke in 't Vyfde Deel van KNORR, op de Eerſte Plaat, uit het Kabinet van den Heer WILLEM VAN DER MEULEN, in Plaat gebragt is, en met leevendige Kleuren afgetekend.

CCCLXXII. *Bulla Spelta.* Jokje. (372) Blaashooren, *die de Schaal langwerpig en*

(371) *Bulla* Testâ biroſtri, Margine extus incraſſato, Roſtris elongatis lævibus. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 1. f. 2, 3.

(372) *Bulla* Testâ oblongâ, utrinque obtuſiuscula æquali, Labro arcûato, Margine intus incraſſato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 15. f. 4. PET. *Gaz.* T. 66. f. 1, 3. GINANN. *Adriat.* II. T. 13. f. 95. BARREL. *Icon.* 31, 32, 35. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 20. f. 5.

en wederzyds gelyk heeft, ſtompagtig met een Boogswyze Lip, welke inwaards verdikt is. VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

Blykbaar is 't, dat hier die kleine Hoorentjes bedoeld worden, wier Geſtalte meer naar die van een Weevers Schietſpoel gelykt, dan die der grooten zo even gemeld. Zy worden daarom te regt *Weeversſpoeltjes* geheten, hoewel menze ook by dat Koorn, 't welk *Spelt* genoemd wordt, kan vergelyken. Sommigen geeven 'er ook wel, niet oneigen, den naam van *Jokje* of *Jukje* aan. Zy vallen zelden langer dan een Duim, en hebben aan de Tip van de Spil een klein Tandje, zegt LINNÆUS, dat ik echter in de mynen niet waarneem. Uit de Middellandſche Zee zouden deeze afkomſtig zyn.

(373) Blaashooren, *die de Schaal overdwars gehoekt heeft met een uitpuilende Beenige Stip aan ieder End.* CCCLXXIII. *Bulla Verrucoſa.* Witte Jamboes.

Die, welke RUMPHIUS *Witte Jamboezen* noemt, hier aangehaald, noemen de Franſchen *Bosſues*, om dat zy tevens gebult zyn. Zy zyn

(373) *Bulla* Testâ transverſe angulatâ, auctâ utrinque Puncto Osſeo. M. L. U. 585. N. 217. Jambos alba. RUMPH. *Rar.* T. 38. f. H. LIST *Conch.* IV. S. 9. C. 9. T. 2. f. 3. GUALTH. *Test.* T. 16. f. F. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. M. PET. *Gaz.* T. 99. f. 2. *Amb.* T. 16. f. 25. SEB. *Kab.* III. T. 55. f. 17. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 26. f. 7.

VI. AFDEEL. I. HOOFDSTUK. zyn geheel wit, gelyk zeker ſlag van witte wilde Water-Jamboezen, zegt die Autheur, en by de Enden ziet men een bleekwit Koreltje, in een Kringetje ſtaande, als een ingevatte Paarl, en daarby een ligtrood Plekje, 't welk door den tyd verbleekt. Zy komen uit Oostindie en zyn niet gemeen.

CCCLXXIV. *Bulla gibboſa.* Hoogruggetje.

(374) Blaashooren, *die de Schaal gehoekt heeft, met een verheven Gordel.*

Van deeze, die men *Hoogruggetjes* tytelt, zyn 'er geheel witte en geelagtige, welke laatſten, volgens BONANNI, gemeen voorkomen aan de Stranden van Brazil. Zy zyn aan de ronde uitpuiling, die haar een Ringswyze Bult op de Rug maakt, kenbaar.

CCCLXXV. *Bulla Naucum.* Blaasje.

(375) Blaashooren, *die de Schaal rond, doorſchynende, overdwars eenigermaate geſtreept,*

(374) *Bulla* Testâ angulatâ, Cingulo elevato. M. L. U. 585. N. 218. COLUMN. *Purp.* 29. T. 30. f. 5. LIST. *Conch.* IV. S. 9. C. 9. T. 1. f. 2, 3. BONANN. *Recr.* III. T. 249, 339. GUALTH. *Test.* T. 15. f. 3. ARGENV. *Conch.* T. 21. (18) f. Q. PET. *Gaz.* T. 15. f. 5. SEB. *Kab.* III. T. 55. f. 18. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 14. f. 3, 4.

(375) *Bulla* Testâ rotundatâ pellucidâ transverſim ſubſtriatâ, utrinque umbilicatâ. M. L. U. 586. N. 219. BONANN. *Recr.* III. T. 4. Bulla. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. H. LIST. *Conch.* IV. S. 9. C. 10. T. 1. f. ult. GUALTH. *Test.* T. 13. f. GG. ARGENV *Conch.* T. 20. (17) f. Q. SEB. *Mus.* III. T. 38. f. 45. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 38. f. 2, 3.

streept, en aan beide Enden genaveld heeft. VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

Zo eenigen, zyn deeze met regt onder de Blaashoorens betrokken, dewyl zy de Schaal by uitstek dun en doorschynende als een *Blaasje* en geheel wit hebben, met den Mond zeer wyd gaapende, en zo ligt zyn, dat men ze gemakkelyk van de Hand kan wegblaazen. Zy vallen in Oostindie. Men noemtze, gemeenlyk, *Witte* Kievits-Eijeren.

(376) Blaashooren, *die de Schaal rondagtig, doorschynende, overdwars eenigermaate gestreept en geheel gaapende heeft.* CCCLXXVI. *Bulla aperta.* Kaneel-Wafel.

Deeze, aan de Kaap der Goede Hope waargenomen, zegt LINNÆUS, gelykt zeer naar de voorgaande, en is van vooren ook genaveld, maar gaapt dermaate, dat de geheele inwendige Oppervlakte byna zigtbaar is, uitgenomen een kleine omkrulling van de binnenste Lip, aan 't voor-End. Zou het, vraagt hy, een loutere Verscheidenheid zyn? Die men *Kaneelwafelen* noemt, schynen hier toe te behooren.

(377) Blaashooren, *die de Schaal gerond, door-* CCCLXXVII. *Bulla Hydatis.* Belletje.

(376) *Bulla* Testâ subrotundâ pellucidâ, transversim substriatâ, tota hians. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 13. f. E, E.

(377) *Bulla* Testâ rotundatâ pellucidâ, longitudinaliter substriatâ, Vertice umbilicato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 13. f. D D.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

doorschynende, overlangs eenigermaate gestreept heeft, aan den Top genaveld.

Deeze, uit de Middellandsche Zee, komt dikwils voor, ter grootte van een kleine Erwt, zegt LINNÆUS. De Schaal is ongemeen dun en teder in de mynen, en gelykt wel naar een *Water-Belletje.*

CCCLXXVIII. *Bulla Ampulla.* Kievits-Ey.

(378) Blaashooren, *die de Schaal gerond heeft en ondoorschynende, aan den Top genaveld.*

Deeze Soort begrypt, in 't algemeen, de zogenaamde *Kievits-Eijeren*, die ongemeen verschillende zyn van Kleur. Men heeft 'er graauwagtig, geel, blaauw; sommigen schoon paarsch, anderen Roozekleur of witagtig met bruine Stippen; ja eenigen vallen in 't groene. Dus kan men zeggen, dat deeze Hoorentjes byna allerley Kleur hebben. De grootte overtreft zelden die van een Kievits-Ey, doch is wel minder, tot die van een Erwt toe. Zy ko-

(378) *Bulla* Testâ rotundatâ opacâ, Vertice umbilicato. M. L. U. 586. N. 220. BONANN. *Recr.* III. T. 3. LIST. *Conch.* IV. S. 9. C. 10. T. 1. f. penult. Blaasje. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. G. GREW. *Mus.* T. 9. f. 7, 8. PET. *Gaz.* T. 50. f. 18. & T. 99. f. 14. COLUMN. *Aq.* T. 69. f. 3. BARR. *Icon.* T. 1326. f. 37. ADANS. *Seneg.* T. 1. f. 2. SEB. *Kab.* III. T. 38. f. 34-44. REGENF. *Conch.* 20. T. 5. f. 58. & T. 8. f. 21. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 8. f. 1: V. D. Pl. 17. f. 6: VI. D. Pl. 21. f. 2.

komen in Westindie zo wel als in Oostindie, en ook, volgens ADANSON, aan de Kust van Afrika, voor. De Schaal is van binnen wel witagtig, doch niet geheel ondoorschynende. Van sommigen worden zy *Nuces marinæ*, dat is Zeenooten, van de Franschen *Gondoles* of Bootjes getyteld.

VI. AFDEEL. L. HOOFD-STUK.

(379) Blaashooren, *die de Schaal scheef Eyrondagtig, langwerpig, overdwars gestreept, aan den Top eenigermaate genaveld heeft.*

CCCLXXIX. *Bulla Lignaria.* Houtkleurig.

In het Kabinet van den Heer TESSIN bevondt zig deeze, die omtrent de Gestalte hadt van een Kievits-Ey, doch naar de Tip versmallende, en minder genaveld was, van Kleur byna als Hout, van binnen wit en met een bogtige Spil; zo dat men 'er, byna tot aan den Top toe, kon inkyken. De Kleur van Hout is zeer onbepaald.

(380) Blaashooren, *die de Schaal gerond, zeer glad, doorschynende heeft, met gekrulde Streepen en den Top stomp.*

CCCLXXX. *Bulla Physis.* Stomp Kievits-Ey.

De

(379) *Bulla* Testâ obovatâ oblongiusculâ transverse striatâ, Vertice sub-umbilicato. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 714. f. 71. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 23, 27. f. 1?

(380) *Bulla* Testâ rotundatâ glaberrimâ pellucidâ lineis crispatâ, Spirâ retusâ. M. L. U. 587. N. 221. GUALTH. *Test.* T. 13. f. FF. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. 1. SEB. *Kab.* III. T. 38. f. 146-150.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

De Franſchen noemen deeze *la petite Gondole raijée.* Zy is by uitſtek dun en ligt, met eenige bruine Bandjes op onregelmaatige afſtanden daar om heen loopende, op een geelen Grond, zegt D'ARGENVILLE. De aangehaalde van GUALTHIERI heeft roodagtige en zwarte Streepen overdwars, wordende in de beſchryving van 't Kabinet der Koninginne van Sweeden tot de volgende Soort betrokken.

CCCLXXXI. *Bulla Amplustre.* Roodbandje.

(381) Blaashooren, *die de Schaal rondagtig heeft, met een verheven ſtompen Top en Vleeſchkleurige Banden.*

Uit de beſchryving van 't gedagte Kabinet blykt, dat dit Exemplaar wit van Kleur was met donkerer Spiraale Banden, tusſchen welken beurtlings een witte en Vleeſchkleur plaats hadt. De grootte wordt niet gemeld. Het was uit Oostindie afkomſtig.

CCCLXXXII. *Bulla Ficus.* Spaanſche Vyg.

(382) Blaashooren, *die de Schaal Knodsagtig*

(381) *Bulla* Testâ ſubrotundâ, Spirâ elevatâ obtuſâ, Fasciis incarnatis. M. L. U. 587. N. 222.

(382) *Bulla* Testâ obovato-clavatâ reticulato-ſtriatâ, Caudâ exſertâ, Spirâ obliteratâ. *Syst. Nat.* XII. Murex Ficus. M. L. U. 637. N. 314. LIST. *Conch.* IV. S. 10. C. 8. T. 2. f. 3. BONANN *Recr.* III. T. 15. Ficus. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. K. PET. *Amb.* T. 6. f. 9. GUALTH. *Test.* T. 26. f. I, M. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. O. KLEIN *Oſtrac.* T. 5. f. 93. SEB. *Kab.* III. T. 68. f. 1-6. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 19. f. 4. III. D. Pl. 23. f. 1.

tig scheef Eyrond heeft en Netswyze gestreept, met een uitgestrekte Staart, de Gieren aan den Top niet verheven. VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

Zodanige Hoorens noemt men de *Spaansche Vyg* of enkel *Vyg*, ook wel een Luit, zegt RUMPHIUS, en sommigen geeven 'er den naam van *Peerhooren* aan. Men ziet ligt, dat alle die benaamingen eenige overeenkomst met de Gestalte hebben, hoewel men den naam van Peer thans aan andere Hoorens geeft, die duidelyker getopt zyn. RUMPHIUS schynt geen andere gekend te hebben, dan die donkergraauw of Aardverwig van Kleur waren, byna rimpelig of ruig, zonder Glans, en, hoewel dit laatste waar is, zo hebben wy ze thans doch niet alleen schoon en zuiver wit, maar ook op een geelagtigen Grond fraay roodagtig gestippeld en geplekt; des men deeze onder de fraaije Hoorens rekent. BONANNI geeft 'er eene Wynagtige of Vleeschkleur aan, met bruinagtige Vlakken. Zy zyn zeer dun van Schaal en van binnen donkerpaarschkleurig. Daar zyn ook Getakte, linkse en regtse Vygen, doch die behooren tot een ander Geslagt.

(383) Blaashooren, *die de Schaal Bolrondagtig* CCCLXXXIII. *Bulla Rapa.* Knol.

(383) *Bulla* Testâ rotundato-turbinato-substriatâ, Caudâ curvâ, Spirâ exquisitâ. *Syst. Nat.* XII. Murex Rapa. M. L. U. 638. N. 315. Rapa. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. F. PET. *Amb.*

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

tig en eenigermaate gestreept heeft; met de Staart krom, en een gedraaiden Top.

Sommigen hebben deeze wel de *Raap* getyteld, doch het is eigentlyk, gelyk RUMPHIUS zegt, een *Knol*, Knolhooren of Knolletje: (wy hebben andere Raapen;) of, gelyk D'ARGENVILLE zegt, *le Radis*, dat is de Radys, waar van dit Hoorentje zeer wel de Gestalte uitdrukt. Het valt niet zeer groot. Sommigen noemen het, wegens de dunte van de Schaal, de *Papieren Knol*. Ik heb 'er twee, dieschoon geel zyn. Men vindt ook lang Gestaarte en Getakte Knolletjes, tot een ander Geslagt behoorende. De Knollen vallen in Oostindie, doch zeldzaam. LINNÆUS hadt deeze, zo wel als de Vygen, voorheen tot de Rotshoorens betrokken. Ik heb zyne aanhaalingen uit SEBA, hier, te regt gebragt.

CCCLXXXIV. *Bulla Canaliculata.* Rolronde.

(384) Blaashooren, *die de Schaal Rolrond heeft en de Gieren aan den Top uitgehold.*

De Schaal van deeze is Tegelrood, met bleeke Kleur gewolkt. Ik geef 'er, wegens de byzon-

Amb. T. 9. f. 8. GUALTH. *Test.* T. 26. f. H. Radis. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. K. KLEIN *Ostrac.* T. 4. f. 80. SEB. *Kab.* III. T. 38. f. 13-24 & T. 68. f. 7, 8. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 19. f. 5.

(384) *Bulla* Testâ Cylindricâ, Spiræ Anfractibus canaliculatis. *M. L. U.* 588. N. 224.

zondere Gestalte, den naam van *Rolronde* Blaashooren aan, die eigener is dan Gesleufde.

VI. AFDEEL. L. HOOFD-STUK.

(385) Blaashooren, *die de Schaal langwerpig Tolrond en effen heeft, aan de Tip eenigermaate gestreept, de Naaden gekarteld.*

CCCLXXXV. *Bulla Conoidea.* Kegelagtige.

De Schaal van deeze, die de grootte van een Eikel heeft, is witagtig geel, van maakzel als een Toot, naauwlyks gestreept, dan aan de Tip, met eenige gestippelde Streepen: den Top heeft zy Kegelagtig, half zo lang als het Lighaam: de Gieren dun, over elkander leggende, aan den Rand als met Stippen gekarteld. De Tip is uitgerand. De Spil heeft vyf of zes Plooijen. De Lip is stomp: de woonplaats onbekend.

(386) Blaashooren, *die de Schaal Eyvormig, doorschynende, links heeft met een flaauwen Top, de Opening langwerpig ovaal.*

CCCLXXXVI. *Bulla Fontinalis.* Paarltje.

In Sweeden is deeze gevonden op het Kruid, dat in de Meiren onder Water groeit. Zy is zo groot niet als een Gerstkoorntje, en zo broosch,

(385) *Bulla* Testâ oblongo-turbinatâ lævi, Basi substriatâ Suturis crenulatis. *Syst. Nat.* XII.

(386) *Bulla* Testâ ovatâ pellucidâ contrariâ, Spirâ obsoletâ, Aperturâ ovato oblongâ. *Faun. Suec.* 2160. *It. Westgoth.* 49.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

broofch, dat men ze naauwlyks kan behandelen, ongemeen ftomp van Punt, van Kleur geelagtig. In Westgothland werdt zy, op het Ruiterskruid, in groote menigte aangetroffen, zynde in Geftalte, Grootte en Helderheid de Paarlen gelyk: des kan men ze het *Paarltje* noemen.

CCCLXXXVII. *Bulla Hypnorum.* Mos Belletje.

(387) Blaashooren, *die de Schaal Eyvormig, doorfchynende, links heeft met een uitpuilende Top; de Opening Lancetswyze Ovaal.*

Deeze, van grootte als een Haverkoorntje, doch dikker, en van dergelyke Kleur, kwam op vogtig Mos voor. Zy zo wel als de voorgaande zyn de eerften onder de Hoorentjes, die LINNÆUS als Sweedfch Ingelanden opgegeven heeft.

CCCLXXXVIII. *Bulla Terebellum.* Kuipers-Boor.

(388) Blaashooren, *die de Schaal Rolrond heeft, aan den Top Elsvormig gedraaid, aan de Tip als dwars afgefneeden.*

Dit is de eigentlyke *Kuipers-Boor*, volgens RUM-

(387) *Bulla* Testâ ovatâ pellucidâ contrariâ, Spirâ prominente, Aperturâ ovato-lanceolatâ. *Faun. Suec.* 2159.

(388) *Bulla* Testâ Cylindricâ, Spirâ fubulatâ Bafi truncata. M. L. U. 564. N. 178 BONANN. *Recr.* III. T. 57. LIST. *Conch.* IV. S. 10 C. 6. T. 1. Terebellum. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. S. PET. *Amb.* T. 13. f. 24. ARGENV. *Conch.* T. 14. (II) f. G. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 4. f. 4, 5.

RUMPHIUS, door wien dezelve onder de Pennen geteld wordt, naar welken zy, inderdaad, meer gelykt, dan naar de Blaashoorens; doch onze Ridder heeft haar, wegens de dunte van de Schaal, zo 't schynt, hier t'huis gebragt. Zy zyn zeer lang en smal, loopende aan 't onder-End breed uit. en gelyken dus naar een Kuipers-Boor. Men zou dit Indisch Hoorentje *Zee-Haver* kunnen noemen, (zegt BONANNI,) wegens de Gestalte, welke Water-Riet of een opgerold Boomblad uitdrukt. De meeste zyn vaal of ligtbruin met zwarte Streepen en Adertjes, sommigen met zwarte Stipjes; men vindt 'er ook spierwitte, zegt RUMPHIUS, en voegt 'er by, dat zy dun zyn en ligt van Schaal, kunnende uit het Water springen, als of zy uit een Boog geschooten werden. De afkomst is uit Oostindie.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

(389) Blaashooren, *die de Schaal Eyvormig heeft, de Gieren aan den Top flaauw, met een spits Puntje, de Opening van agteren breeder, de Spil geslingerd.*

CCCLXXXIX. *Bulla Cypræa.* Kliphoornige.

Deeze is 't, waar van LINNÆUS vermoedt, dat zy een onvolgroeid Masker kon zyn van die

(389) *Bulla* Testâ ovatâ, Spirâ obliteratâ Apice prominulo, Aperturâ postice dilatatiore, Columellâ tortâ. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. I. HOOFD-STUK. die Kliphooren, waar aan ik den naam van Geelſmetje gegeven heb. De afkomst is uit de Middellandſche Zee; de grootte als die van een Eikel en daar boven.

CCCXC. *Bulla Virginea*, Prinſe-Vlag. (390) Blaashooren, *die de Schaal eenigermaate getoorend, met de Spil geknot en Bloedkleurig heeft.*

Zekere Hoorens, van middelmaatige grootte, voorheen tot de Kinkhoorens t'huis gebragt, betrekt LINNÆUS thans tot deeze Soort. Zy behooren tot de Tophoorens, om dat zy hoog en taamelyk ſpits getopt zyn: men noemtze ook wel Belſlakken in 't algemeen, doch aan de genen, die fraay van Tekening zyn, wordt de naam van *Prinſe Vlag* gegeven. Het Rood, Wit en Blaauw, naamelyk, op dezelven, by Banden van een geſcheiden, vertoont eenigermaate de Kleuren van een Prinſe Vlag. Anderen, die een grooter verſcheidenheid van Kleuren, en dus niet alleen blaauwe, roode en witte, maar ook gee-

(390) *Bulla* Testâ ſubturritâ erectâ, Columellâ truncatâ Sanguineâ. *Syst. Nat.* XII. Buccinum Virgineum. M. L. U. 612. N. 267. BONANN. *Recr.* III. T. 66. LIST. *Conch.* T. 12. PET. *Gaz.* T. 22. f. 7. GUALTH. *Test.* T. 6. f. A. ARGENV. *Conch* T. 14. (11) f. N. KLEIN *Oſtr.* T. 7. f. 116. SEB. *Kab.* III. T. 40 f. 38, 39. REGENF. *Conch.* T. 10 f. 46. β. GUALTH. *Test.* T. 6. f. C. ARGENV. *Conch.* T. 14 (11) f. M. SEB. *Kab.* III. T. 39 f. 62-74. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 30. f. 7. V. D. Pl. 25. f. 4.

geele en groene Banden hebben, zynde zeer ſierlyk getekend; noemen wy *Staaten-Vlaggetjes*. Beiden hebben zy het onderſte van de Spil, in de Mond-opening, eenigermaate Bloedkleurig of Roozekleurig rood, en worden derhalve ſlegts aangemerkt als Verſcheidenheden van deeze Soort, die deswegen den bynaam van *Virginea* voert. Zy vallen in de Rivieren van Afrika, zo LINNÆUS aanmerkt.

CCCXCI. *Bulla Achatina*, Franſche Belhooren.

(391) Blaashooren, *die de Schaal Eyvormig heeft, met de ſcheef ovaale Opening en den Top Bloedkleurig, de Spil geknot.*

Men geeft hier den naam van *Franſche Belhooren*, of *St. Maloſche Hooren*, (gelyk KLEIN zegt,) niet om die reden aan, dat zy aan de Franſche Kust vallen zouden; maar, om dat menze uit Vrankryk eerst in Holland gebragt heeft. De afkomst deezer Hoorens is eigentlyk van de Westindiſche Eilanden. Zy worden Belhoorens getyteld, wegens de Belvormige Geſtalte en de dunte der Schaal. Sommigen

(391) *Bulla* Testâ ovatâ, Aperturâ obovatâ Apiceque ſanguineis, Columellâ truncatâ. M. L. U. 589. N. 225. Buccinum exoticum. COLUMN. *Aquat.* T. 16. LIST. *Conch.* T. 579. BONANN. *Recr.* III. T. 192. GUALTH. *Test.* T. 45. f. B. ARGENV. *Conch.* T. 13. f. E. KLEIN *Oſtrac.* T. 3. f. 60. PET. *Gaz.* T. 44. f. 7. SEB. *Kab.* III. T. 71. f. 1-5, 7 9. ADANS. *Seneg.* I. T. 1. f. 1. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 24 f. 1.

VI. AFDEEL. L. HOOFDSTUK.

migen brengen ze tot de Kinkhoorens t'huis, daar zy, in de eerſte opſlag, zeer naar gelyken, doch haare Spil loopt nederwaards niet uit en vertoont zig als geknot zynde. Zy is Roozekleurig, gelykerwys de Top in de bovenſte Gieren. Voorts is de overige Oppervlakte van de Hooren, op eenen Melkwitten Grond, met Golfswyze Streepen overlangs gemarmerd, die in ſommigen bruinpaarſch met ros gemengd, in anderen Pompadoerkleurig zyn, in ſommigen blaauw. LINNÆUS tekent eene Verſcheidenheid van deeze Hoorens aan, die Loodkleurig is, met bruine gegolfde Streepen overlangs, en van binnen witagtig. Zou hy hier mede ook de *Kaapſe Ezels* bedoelen? Zy vallen groot.

LI. HOOFDSTUK.

Beſchryving van 't Geſlagt *der* VOLUUTEN, *'t welk, behalve de* Dadels *en dergelyken, ook eenigen, die men anders* Rotshoorens *noemt, en de* Tepelbakken *bevat.*

Naam.

De Latynſche Geſlagtnaam, *Voluta*, in 't Franſch *Volute*, wordt gemeenlyk aan de Tooten gegeven, om dat derzelver Gieren, aan den Top, naar de Voluuten van ſommige Kapiteelen, in de Bouwkonst, gelyken. Hier, nogthans, is die benaaming, met meer reden, ge-

gebruikt tot onderscheiding van zodanige Hoorens, die de Spil geplooid hebben. De zogenaamde Dadels maaken derhalve een voornaame figuur in dit Geslagt. VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

De Kenmerken der VOLUUTEN bestaan in eene Eenkleppige spiraale Schaal, wier Opening zonder Staart en taamelyk wyd uitloopende is. Zy hebben de Spil geplooid, als wy gezegd hebben, doch zyn niet Gevleugeld noch Genaveld. Kenmerken.

LINNÆUS maakt in dit Geslagt vyf Afdeelingen. De eerste is van de genen die de Opening geheel, dat is niet ingesneeden, hebben: de tweede bevat de genen, die Rolrondagtig zyn met de Opening uitgerand: de derde, die Eyrondagtig zyn met dergelyke Opening, wyd uitloopende: de vierde die Spilrondagtig; de vyfde die Buikig zyn, gelyk de Tepelbakken. Dus behelst dit Geslagt in 't geheel zes-en-veertig Soorten van Hoorens. Soorten.

I. Met de Opening niet ingesneeden.

(392) Voluut, *die de Schaal vernaauwd, ovaal lang.* CCCXCII. *Voluta Auris Midæ.* Midas Oor.

(392) *Voluta* Testâ coarctatâ ovali-oblongâ, Spirâ rugosâ, Columellâ bidentatâ. *Syst. Nat.* XII. Gen 322. M. L. U. 589. N. 226. BONANN. *Kirch.* III. T. 412. LIST. *Conch.* T. 32. f. 30. Auris Midæ. RUMPH. *Rar.* T. 33. f. HH. GUALTH. *Test.* T. 55. f. G. Oreille de Midas. ARGENV. *Conch.* T. 13. (19) f. G. KLEIN *Ostr.* T. 7. f. 122. SEB. *Kab.* III. T. 71. f. 6, 22, 21. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 25. f. 1.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

langwerpig, den Top gerimpeld, de Spil tweetandig heeft.

Deeze worden, wegens de Gestalte, die vry wat naar een Ezels-Oor gelykt, *Midas-Ooren* geheten. Men weet dat Koning Midas, wegens zyn grooten Rykdom en klein Verstand berugt, door Apollo, volgens de Fabel-Historie, de Ooren dermaate vervormd werden, dat hy den naam kreeg van *Ezels-Oor;* om dat hy aan Pan, in een Wedspel van 't Musiek, zottelyk den Prys hadt toegeweezen. Derhalve noemt men deeze Hooren, leenspreukig, Midas in plaats van Ezels-Oor. Zy valt taamelyk groot, en komt niet in Zee voor, maar in brakke Moerassige Sagoe-Bosschen, of in dergelyke Slykerige Rivieren op 't Eiland Ceram, in Oostindie, volgens RUMPHIUS, die getuigt, dat het Schulpdier, uit dezelven, goed is om te eeten en tot Spyze veel gezogt wordt van de Indiaanen. Hy noemtze, derhalve, *Slykrol*, en brengtze onder de Tooten t'huis. Hy geeft 'er de langte van vier Duimen, de breedte van ruim twee Vingeren aan. Zo groot ziet men ze zelden. De Kleur, zegt hy, is Aardverwig, in de Mond Oranje, met een dikke Lip. Haare Kleur is geheel bruin, wanneer zy uit Zee komt, zegt D'ARGENVILLE, doch schoon gemaakt zynde trekt dezelve naar Agaat. GUALTHIERI zegt, dat zy uit den witten Rooskleurig is, maar aan de Enden iets blaauwag-

agtigs heeft. Volgens den aart der Rivierhoorens komen onder de Midas-Ooren zo wel linkse als regtse voor (*)

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

CCCXCIII. *Voluta Auris Judæ.* Toverhoorentje.

(393) Voluut, *die de Schaal vernaauwd langwerpig, aan den Top glad, de Spil drietandig heeft.*

In de beschryving van 't Koninglyk Sweedsche Kabinet, merkt LINNÆUS aan, dat deeze de gedaante heeft van 't Midas-Oor, maar naauwer, teerder is en geheel glad. Het blykt, aan de Tanden, dat zyn Ed. onze *Toverhoorentjes* bedoele, die doch merkelyk breeder zyn dan

(*) Als men een Hooren voor zig houdt, met den Top opwaards en de Opening van zig af, dan loopen de Gieren van onderen naar de regterhand, en de Lip is aan de slinkerhand. Zodanige Hoorens, gelyk meest alle Zeehoorens zyn, noemt men *regtse*; de genen, daar het tegendeel plaats heeft *slinkse*. Houdt men de Opening naar zig toe, dan is dezelve in de eerstgemelden aan de regterhand, in de laatstgemelden aan de slinkerhand geplaatst, gelyk in de Afbeelding van het Midas-Oor by RUMPHIUS, dat derhalve een linkse Hooren is. Ongelukkig wordt hier zelden op gelet door sommige Plaatsnyders, die, in de Liefhebbery onkundig, denken, dat dit een en 't zelfde is, en, om de Tekening niet te bederven, dezelve, volgens gewoonte, op de gewaschte Plaat doortrekken, en dus namaaken, 't welk dan omgekeerde Afdrukken veroirzaakt. Om die reden zyn de meeste Spiraale Hoorens, by RUMPHIUS en SEBA, verkeerd, dat is links in plaats van regts verbeeld.

(393) *Voluta* Testâ coarctatâ oblongâ, Spirâ lævi, Columellâ tridentatâ. M. L. U. 590, N. 226. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 19. f. 2, 3.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK. dan de Midas-Ooren, bruinplekkig op een geelagtigen Grond, en veel kleiner vallen; zynde zekerlyk een byzondere Soort. Waarſchynlyk komen zy uit Westindie.

CCCXCIV. *Voluta tornatilis.* Gedraaide. (394) Voluut, *die de Schaal vernaauwd Eyrond en eenigermaate geſtreept, met een ſpitsagtigen verheven Top, de Spil met ééne Plooy heeft.*

De Schaal van deeze is roodagtig met witte Banden, zegt LINNÆUS.

CCCXCV. *Voluta ſolidiuscula.* Dikſchaalige. (395) Voluut, *die de Schaal vernaauwd, langwerpig Eyrond, ondoorſchynende, geſtreept, met een ſpitsagtigen verheven Top, de Spil eenigermaate geplooid heeft.*

Van deeze is de Schaal met wit en graauw overlangs geſtreept. De aangehaalde van BONANNI was een witte zeldzaame *Turbo*, de figuur uitdrukkende van die Hoorens, welken veelen van de Spaanſche Natie *Garagoi* heeten. Volgens de beſchryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden, heeft deeze Soort twee Plooijen onder aan de Spil.

(396)

(394) *Voluta* Testâ coarctatâ ovatâ ſubſtriatâ, Spirâ elevatâ acutiusculâ, Columellâ uniplicatâ. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* VI D. Pl. 19. f. 4.

(395) *Voluta* Testâ coarctatâ oblongo-ovatâ opacâ ſtriatâ, Spirâ elevatâ acutiusculâ, Columellâ ſubplicatâ. M. L. U. 590. N. 228. BONANN. *Recr.* III. *f.* 143.

(396) Voluut, *die de Schaal vernaauwd Eyrond-Cylindrisch heeft, met een stompagtigen verheven Top, de Spil met vyf Plooijen.* VI. AFDEEL. II. HOOFDSTUK. CCCXCVI. *Voluta livida.* Gestreepte.

Deeze is Loodkleurig, met flaauwe, bleeke Banden overdwars; komende uit Afrika, zegt LINNÆUS. De aangehaalde van GUALTHIERI is wit. Zou hy ook de volgende bedoelen, die Loodkleurig was met rosse Streepjes?

(397) Voluut, *die de Schaal vernaauwd en glad heeft, met een stompagtigen Top, de Opening wederzyds getand.* CCCXCVII. *Voluta Coffea.* Koffyboontje.

Deeze moet dan naar de Porseleinhoorentjes gelyken. Zy heeft de Gestalte van een Toot, zegt LINNÆUS, maar de Opening is van agteren vernaauwd. Of de Kleur, dan de Grootte, dan de Figuur, haar den bynaam geeve, is my duister.

II. Rolrondagtige, met de Opening uitgerand.

(398) Voluut, *die de Schaal uitgerand, Cylin-* CCCXCVIII. *Voluta Porphyria.* Porto-Bello.

(396) *Voluta* Testâ coarctatâ ovato-cylindricâ, Spirâ subelevatâ obtusiusculâ, Columellâ quinque-plicatâ. M. L. U. 591. N. 229. GUALTH. *Test.* T. 25. f. B.

(397) *Voluta* Testâ coarctatâ lævi, Spirâ obtusâ, Aperturâ utrinque dentatâ. *Syst. Nat.* XII.

(398) *Voluta* Testâ emarginatâ Cylindroide lævi, Spiræ basi obli-

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

linderagtig en glad, met weinig of geen Grondsteun aan den Top, de Lip in 't midden stomp, de Spil schuins gestreept heeft.

In deeze Afdeeling zyn de *Dadels*, die men in 't Fransch *Olives* noemt, begreepen. Zy voeren dien naam wegens de Figuur, welke veel gelykt naar een Dadel of Olyf. Men onderscheidtze, wederom, ten deele naar de Gestalte, ten deele naar de Kleur en ook naar de plaats der afkomst. Dus worden die van deeze Soort *Porto Bello Dadels* of enkel *Porto Bello's* genoemd, om dat zy eerst van daar in Europa gebragt zyn. Zy komen echter insgelyks uit andere deelen van de Westindiën en daarom noemtze thans ook wel *Porto Rico* Dadels, in 't Fransch *Rouleau de Panama*. De Oostindische *Porsier-Dadels* worden 'er somtyds mede verward, gelyk LINNÆUS hier gedaan heeft, en dit gaf aanleiding tot den Latynschen bynaam. Zyn Ed geeft 'er, waarschynlyk uit BONANNI, de woonplaats in Brasil aan; doch ik geloof niet, dat die Autheur zulks in 't byzonder gemeend hebbe ten op-

obliteratâ, Labro medio retuso, Columellâ oblique striatâ. M. L. U. 592. N. 230. LIST. *Conch.* T. 727. BONANN. *Recr.* III. *f.* 142. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. 1. GUALTH. *Test.* T. 24. f. O, P. Porphyre. ARGENV. *Conch.* T. 16. (13) f. K. REGENF. *Conch.* 8. T. 2. f. 15. KNORR *Vernam.* I. D. Pl. 15. f. 1.

opzigt van deeze Soort. De Schaal, zegt onze Ridder, valt viermaal zo groot als in de volgende. Waarschynlyk zal hy op de Ligchaamelyke dikte het Oog hebben. Zy is Vleeschkleurig, voegt hy 'er by, met Tegelroode Streepen, die hoekswyze aan elkander geschakeld zyn, in de gedaante van eene Legerplaats of Kampement. De gemelde Dadels komen, volgens zyn Ed. zo naa aan de anderen, dat hy ze liever als eene Verscheidenheid aanmerken zou, dan als byzondere Soorten. 't Is wonder, dat hy van de Violet-blaauwe Kleur aan de Opening en aan den Top, die onder aan den Mond zo blykbaar is, geen melding maakt.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

(399) Voluut, *die de Schaal uitgerand Cylinderagtig en glad heeft, met een omgeboogen Rand aan den Top, de Spil schuins gestreept.*

CCCXCIX. *Voluta Oliva.* Dadel.

Hier komen de *Dadels* in 't algemeen in aanmerking, welken men in 't Fransch *Olives*, dat

(399) *Voluta* Testâ emarginatâ Cylindroide lævi, Spiræ basi reflexâ, Columellâ oblique striatâ. M. L. U. 593. N. 231. LIST. *Conch.* 718. f. 2. Cylinder. RUMPH. *Rar.* T. 39. f. 2, 3, 4, 5. BONANN. *Recr.* III. T. 141. GUALTH. *Test.* T. 23. f. A-N. ARGENV. *Conch.* T. 16. (13) f. N, Q, R. REGENV. *Conch.* 2. T. 1. f. 2. SEB. *Kab.* III. T. 53. f. A-N. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 10. f. 6, 7: Pl. 12. f. 1, 2, 4, 5. III. D. Pl. 2. f. 3, 4: Pl. 17. f. 2. V. D. Pl. 4. f. 4: Pl. 18. f. 1, 2: Pl. 19. f. 1: Pl. 26. f. 3, 4: Pl. 27. f. 4, 5: Pl. 28, f. 6. VI. D. Pl. 23. f. 5.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

dat is Olyven, als gemeld is, en ook wel *Rouleaux* of *Cylindres*, dat is Rollen, noemt, wegens derzelver Cylindrische Gestalte. Sommigen vallen zeer smal en dun, en spits van Top, gelyk de *Sluikdadels*, anderen kort en dik, die men in 't Fransch *Olives de Vase*, dat is *Vaas-Dadels*, tytelt: de meesten zyn eenigermaate Eyvormig. Dit zyn de voornaamste verschillen van Gestalte, doch in de Kleur heerscht een oneindige verscheidenheid. Men vindt 'er niet alleen die geheel wit, zwart; geel, groen en bruin zyn, maar met veelerley Tekeningen en gemengelde Kleuren, als ook gestreepte, gevlakte, gestippelde en gebandeerde. Hier uit spruiten de benaamingen van *Agaate*, *Satyne*, *Eikenhouts*, *Spinneweefs*, *Siczak* en *Letter-Dadels*, zo gebandeerd, als ongebandeerd. Zelfs is de Tekening op sommigen zo aartig, dat men die *Prince Begraafenis* tytelt. Zy allen zyn onder deeze Soort begreepen. De laatstgemelden hebben den voorrang in waarde. Zy komen altemaal uit Oostindie.

Het Dier. Pl. CXX. Fig. 3.

Van het Dier, dat in de Dadels huisvest, geef ik in *Fig.* 3, op Plaat CXX., de Afbeelding volgens D'ARGENVILLE, die echter weinig daar van zegt. Hy merkt aan, dat hetzelve veel overeenkomst heeft met het Dier der Tooten, doch het Dekzeltje of Schulpluikje is nog kleinder en dus in geen van beiden bekwaam om de Opening te sluiten,

ge-

gelyk dit plaats heeft in de Tollen, Maanhoorens en dergelyken. De Voet, daar het op loopt, zegt hy, is bykans zo lang als de Hooren; wanneer het loopen wil komt dezelve aan de Zyde uit, en bedekt op andere tyden een gedeelte van de Hooren. Die Lap Vleesch, in onze Figuur dus vertoond, is het gene de Heer ADANSON de Mantel noemt, welke in dezelven niet gelyk in de Kliphoorens de geheele Schaal, maar alleenlyk een gedeelte daar van omkleedt. Het Pypje, daar nevens zig vertoonende, moet dat gene zyn, 't welk door de Plooijen van den Mantel geformeerd wordt, niet dat gene, 't welk somtyds uit den Bek voortkomt en tot Snuit of Zuiger dient, hier niet zigtbaar. Van den Kop, Hoornen en Oogen, is reeds gesproken. RUMPHIUS merkt aan, dat het Vleesch der Dadelen, die hy *Cylinders* tytelt, zo min als dat der Porseleinhoorens, eetbaar of bekwaam tot Spyze zy.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

(400) Voluut, *die de Schaal uitgerand Cylinderagtig en glad, aan den Top spits uit*-

CCCC. *Voluta Ispidula*, Spits getopte.

(400) *Voluta* Testâ emarginatâ Cylindroide lævi, Spirâ prominente margine unico, Columellâ oblique striatâ. M. L. U. 594. N. 232. RUMPH. *Rar.* T. 39, f. 6, 7. PET. *Gaz.* T. 59. f. 8. BONANN. *Recr.* III. T. 369 BARR. *Icon.* 1322. f. 17. ADANS. *Seneg.* I. T. 4. f. 7. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 19. f. 3. VI. D. Pl. 23. f. 4.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

uitpuilende met éénen Rand, de Spil schuins gestreept heeft.

Hier onder zyn, volgens de aanhaaling van RUMPHIUS, die Dadeltjes begreepen, welke men *Blaauwe Druppen* en die men *Glimmertjes* noemt. Zodanig eene hadt BONANNI 'er van den Brasilschen Oever gekreegen, die Aschgraauw wit was met twee vaale Banden. Die van ADANSON, *Girol* genaamd, aan de Kust van Senegal vallende, hadt somtyds twee geele Banden. Men vindtze ook die geel zyn met zwarte Banden of geheel zwart en geel met blaauwe of zwarte Stippen, om van meer andere Verscheidenheden niet te spreeken. Ik oordeel dat deeze Dadeltjes minder van de gewoonen verschillen, dan deeze van de Porto Bello Dadels. LINNÆUS merktze alle drie naauwlyks voor byzondere Soorten aan.

III. Eyvormige of scheef Eyronde, met de Opening wyd uitloopende en uitgerand.

In deeze Afdeeling begrypt LINNÆUS zeker slag van Hoorentjes, die ADANSON *Porselaines* noemt. Zy gelyken, inderdaad, vry veel naar Porselein, en ik oordeel dat de afleiding des naams van dat Chineesche Aardewerk eigener is, dan daar van, dat zy even als de Pissebedden of Muurvarkens samengerold

zold voorkomen, gelyk COLUMNA wil (*). Inderdaad zulks is te algemeen en heeft te weinig overeenkomst. Deeze Hoorentjes kan men als een middelflag tusfchen de Kliphoorens of Kauris van 't voorgaande Hoofdftuk, de Tooten en de Dadels, aanmerken. Zy verfchillen van de eerften doordien zy niet zodanig getand zyn, van de tweeden doordien zy een geplooïde Spil hebben, en komen dus het naafte aan de Dadels, waar van men ze alleenlyk door de Eyvormige Geftalte en door de breede Lip onderfcheidt. Hierom zyn zy, met reden, nevens dezelven in dit Geflagt geplaatst.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

(401) Voluut, *die de Schaal fcheef Eyrond en glad heeft, kruislings geftreept en ftomp, de Spil met zes Plooijen.* CCCCI. *Voluta Dactylus.* Varkentje.

Deeze Soort, in Indie huisvestende, heeft de Schaal wit en Vleefchkleurig bont, de Lip naauwlyks gekarteld; de Plooijen van de Spil grootelyks famengedrukt. De aangehaalde van GUALTHIERI heeft de Schaal witagtig, met paarfche of rosagtig geele Streepen en Stippen getekend en geftraald.

(402)

(*) Has Porcellanas appellant, quia in fe Porcellii modo conglobantur. *Aquat.* p. 67.

(401) *Voluta* Testâ obovatâ lævi decusfatim ftriatâ obtufâ, Columellâ fexplicatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 28. f. P.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

CCCCII. *Voluta Miliaria.* Geerstkoorntje.

(402) Voluut, *die de Schaal eenigermaate uitgerand, scheef Eyrond en wit heeft; met de draaijen aan den Top zigtbaar door een geel Streepje, de Spil schuins gestreept.*

Deeze, in de Middellandsche Zee gemeen, gelykt naar de volgende, doch is kleiner, zeer glad, en heeft aan den Top een geel Streepje.

CCCCIII. *Voluta Monilis.* Ringetje.

(403) Voluut, *die de Schaal niet ingesneeden, scheef Eyrond en wit, met de draaijen aan den Top zeer flaauw en de Spil schuins gestreept heeft.*

Van deeze, die in China valt, worden Armringen en andere Kleinodiën gefabriceerd, zegt LINNÆUS.

CCCIV. *Voluta Persicula.* Persiaantje.

(404) Voluut, *die de Schaal uitgerand Eyvor-*

(402) *Voluta* Testâ subemarginatâ, obovatâ albâ, Spirâ obliteratâ flaveolâ, Columellâ oblique striatâ. *Syst. Nat.* X. BARR. *Icon.* 30.

(403) *Voluta* Testâ integrâ obovatâ albâ, Spirâ obliteratâ albâ, Columellâ oblique striatâ *Syst. Nat.* XII.

(404) *Voluta* Testâ emarginatâ ovatâ lævi, Spirâ retusoumbilicatâ, Columellâ septemplicatâ, Labro marginato crenato, *Syst. Nat.* XII. PET. *Gaz.* T. 8. f. 2. BARREL. *Icon.* 1326. N. 33. GUALTH. *Test.* T. 28. f. C, D, E. β. PET. *Gaz.* T. 8. f. 10. BONANN. *Recr.* III. T. 238, male. GUALTH. *Test.* T. 28. f. B. ADANS. *Seneg.* I. T. 4. f. 4. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 21. f. 6.

vormig heeft en glad, aan den Top stomp genaveld, de Spil met zeven Plooijen, de Lip gezoomd en gekarteld. VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

Deeze zyn bekender dan de drie voorgaande Soorten. Ik heb 'er zo wel die gestippeld met roode Vlakjes, als die gestreept zyn met smalle roode Bandjes. Zy zyn met de Afbeeldingen van GUALTHIERI overeenkomstig. ADANSON vondt dergelyken aan de Kust van Kaap Verde en in de Klippen by 't Eiland Goeree, aan de Kust van Afrika. Hy noemtze *Bobi*, en zegt dat de Streepen somtyds geel, somtyds rood zyn. De grootsten haalen een Duim in langte, en de helft in breedte. Zy zyn zeer Eyvormig. Haaren bynaam *Persicula* hebben zy van PETIVER gekreegen, en dezelve is buiten twyfel van *Buccinum Persicum*, gelyk LISTER ze noemt, afkomstig. Ik geef 'er daarom den naam van *Persiaantje* aan.

(405) Voluut, *die de Schaal niet ingesneeden heeft, langwerpig Eyrond, den Top verheven, de Spil met vier Plooijen.* CCCCV. *Voluta pallida.* Juffertje.

Deeze Soort verdient, en wegens de bleeke Grond- Pl. CXX. *Fig.* 4.

(405) *Voluta* Testâ integrâ oblongo-ovatâ, Spirâ elevatâ, Columellâ quadriplicatâ. M. L. U. 588. N. 223. LIST. *Conch.* T. 714. f. 70. a. ADANS. *Seneg.* I. T. 4. f. 8. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 23. f. 3.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK. Grondkleur, en wegens de Schilderagtige Tekening, waar mede sommigen versierd zyn, te regt den naam van *Juffertje.* Men kan over de fraaiheid uit onze Afbeelding *Fig.* 4, oordeel vellen. De aangehaalde van ADANSON waren somtyds wit of schoon Agaat, somtyds Vleeschkleurig. Hy vondtze aan 't Eiland Goeree menigvuldig.

CCCCVI. *Voluta Faba.* Boontje. (406) Voluut, *die de Schaal eenigermaate uitgerand heeft, en een weinig geplooid, den Top uitpuilende, de Spil met vier Plooijen, de Lip gerand en gekarteld.*

Volgens de aangehaalde Afbeelding van GUALTHIERI, is deeze Aschgraauwagtig van Kleur, met Stippen, die op ryën geplaatst zyn, zeer fraay getekend.

CCCCVII. *Voluta Glabella.* Gladdertje. (407) Voluut, *die de Schaal in 't minste niet ingesneeden, Eyvormig en glad heeft, den Top gepolyst, de Spil met vier Plooi-*

(406) *Voluta* Testâ subemarginatâ ovatâ lævi subplicatâ, Spirâ prominente, Columellâ quadriplicatâ, Labro marginato crenulato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 28. f. Q. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 17. f. 6.

(407) *Voluta* Testâ integerrimâ ovatâ lævi, Spirâ lævigatâ, Columellâ quadriplicatâ, Labro gibbo marginato denticulato. M. L. U. 574. N. 233. GUALTH. *Test.* T. 28. f. L. BONANN. *Recr.* III. f. 326. KLEIN *Ostr.* T. 5. f. 92. ADANS. *Seneg.* T. 4. f. 1. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 21. f. 2, 3.

Plooijen, de Lip bultig, gerand en met Tandjes voorzien.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

De aangehaalde van BONANNI, uit Brasil afkomstig, hadt eene Kastanje-Kleur: die van GUALTHIERI was Vleeschkleurig: die van KLEIN Golfswyze geplekt, en deeze laatste schynt my eer tot de Juffertjes te behooren. ADANSON, deeze by uitneemendheid *la Porselaine* noemende, zegt dat de Kleur in sommigen rosagtig is, in anderen Kastanje-bruin of helder Agaat, met witte Plekjes doorzaaid, en omgord met drie breede vaale of roodagtig bruine Banden. Men vondtze aan 't Eiland Goeree, tusschen de Klippen, menigvuldig en altoos schoon gepolyst, 't welk deeze Soort met de meeste voorgemelde Soorten, allen volgens LINNÆUS uit Afrika afkomstig, zo wel als met de Kaurissen gemeen heeft. Zyn Ed. zegt, dat deeze overal met een dikken Rand gezoomd is en zo wel voorkomt zonder als met Tandjes. ADANSON getuigt, dat de Tandjes in de Lip somtyds naauwlyks te onderscheiden zyn. Ik heb 'er van, die Vleeschkleurig zyn met witte Vlakjes en roodagtige Banden, in welken de gedagte Zoom niet geheel rond loopt, zo min als dit in de Afbeeldingen van ADANSON te bespeuren is, maar alleen plaats heeft aan de uitsteekende Lip. Ik heb witte en geelagtige, daar die Zoom in rond loopt.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

CCCCVIII. *Voluta Reticulata.* Rooſter.

(408) Voluut, *die de Schaal Eyrond, kruislings eenigermaate geſleufd, de Lip van binnen geſtreept en de Spil aan 't end als met een Gaatje heeft.*

Deeze heeft ongevaar de grootte van een Pruim, is geel of geel bont van buiten, met de Opening wit, de Lip van binnen met Sleuven en de Spil met eenige dubbelde Plooijen, hebbende de Staart kort en omtrent doorboord.

CCCCIX. *Voluta Mercatoria.* Koopwaar.

(409) Voluut, *die de Schaal uitgerand, Eyvormig, geſtreept; met een ſtompe Spits, de Spil getand en grof, de Lip bultig en gekarteld heeft.*

CCCCX. *Voluta Rustica.* Boertje.

(410) Voluut, *die de Schaal uitgerand, Eyvormig, gladagtig de Spits uitpuilende, de Spil getand en grof heeft, met een bultige Lip die gekarteld is.*

(411)

(408) *Voluta* Teſtâ ovatâ, decusſatim ſubſulcatâ, Labro interne ſtriato, Columellâ ſubperforatâ. *Syst. Nat.* XII. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. M. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 18. f. 7.

(409) *Voluta* Teſtâ emarginatâ ovatâ ſtriatâ, Spirâ obtuſatâ, Columellâ retuſâ dentatâ, Labro gibbo denticulato. *Syst. Nat.* XII. PET. *Gaz.* T. 9. f. 4. GUALTH. *Test.* T. 43. f. L. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 12. f. 5; VI. D. Pl. 16. f. 6, 7. Pl. 18. f. 8.

(410) *Voluta* Teſtâ emarginatâ ovatâ læviusculâ, Spirâ prominulâ, Columellâ retuſâ denticulatâ; Labro gibbo denticulato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 43. f. G, H. ADANS. *Seneg.* I. T. 9. f. 28. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 18. f. 4.

(411) Voluut, *die de Schaal niet uitgerand, Eyvormig, gladagtig heeft, aan de Tip gestreept, met een uitpuilende Spits en stompe Lip, de Spil met vier plooijen.*

VI. AFDEEL. I.I. HOOFDSTUK.

CCCCXI. *Voluta Faupercula.* Aap Wyfje.

Niettegenstaande deeze allen, volgens LINNÆUS, in de Middellandsche Zee huisvesten, schynen my doch door de aangehaalde, en volgens de opgegeven Kenmerken, zekere Oostindische Hoorentjes bedoeld te worden, die men onder 't Speculatie-Goed plaatst. Zy hebben ongevaar de grootte van een Erwt, en, hoewel plomp en dik van Schaal, overtreffen zy doch in fraaiheid veele anderen, door haare schoone Tekening en Kleuren. De Grond ziet veelal uit den rossen of geelagtig bruinen: sommigen zyn overdwars gestreept; anderen gevlakt of gestippeld, ja men vindt 'er onder, die byna zwart zyn, met witte Streepen overlangs, gelyk LINNÆUS aangaande deeze laatste Soort, welke doch de Gestalte der twee voorgaande hadt, aantekent. De aangehaalden, ondertusschen, van BONANNI en GUALTHIERI, verschillen grootelyks, van elkander niet alleen, maar ook van de twee anderen.

(412)

(411) *Voluta* Testâ integrâ ovatâ læviusculâ Basi striatâ, Spirâ prominulâ, Columellâ quadriplicatâ, Labro obtusato. BONANN. *Recr.* III. T. 50. GUALTH. *Test.* T. 54. f. L. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 26. f. 5.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

CCCCXII. *Voluta Mendicatoria.* Bedelaartje.

(412) Voluut, *die de Schaal eenigermaate uitgerand, Eyvormig en een weinig gestreept heeft: aan den Top iets gekarteld, met de Spil glad, de Lip bultig en getand.*

De grootte van deeze is als een Turkse Boon, zegt LINNÆUS. Ik geloof dat hy die kleine meent, welke wy Princesse-Boontjes noemen: want anders komt het met de Afbeeldingen niet overeen. De Kleur, zegt hy, is zwart met drie geele Banden. Zy vallen ook bruin met witte Banden. Dit Hoorentje heeft noch de Spil, noch de Lip getand. Ik vind het niet minder fraay dan de drie voorgaande, en kan derhalve die zonderlinge Bynaamen niet billyken.

CCCCXIII. *Voluta Cancellata.* Getraliede.

(413) Voluut, *die de Schaal niet ingesneeden, Eyvormig, geplooid en kruislings gesleufd heeft; de Spil met drie Plooijen, eeni-*

(412) *Voluta* Testâ subemarginatâ ovatâ substriatâ, Spirâ subgranulatâ, Columellâ lævi, Labro gibbo denticulato. BONANN. *Recr.* III. T. 50. PET. *Gaz.* T. 11. f. 5. GUALTH. *Test.* T. 52. f. E. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 16. f. 3.

(413) *Voluta* Testâ integrâ ovatâ plicatâ, decussatim reticulatâ, Columellâ triplicatâ, subumbilicatâ, productiusculâ. *Syst. Nat.* XII. Murex scabriusculus. *Syst. Nat.* X. p. 751. N. 473. GUALTH. *Test.* T. 48. f. B, C, D, E. ADANS. *Seneg.* I. T. 8. f. 16. SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 45, 46, 48. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 5. f. 5.

eenigermaate genaveld en wat uitſteekende. VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

Deeze heeft de grootte van een Hazelnoot, en valt ook wel wat grooter. De Kleur is wit, met twee rosagtige Banden, en de Top vry ſpits. Het ſchynt als eene middelſoort tusſchen de Voluuten en Rotshoorens uit te maaken. Het valt aan de Kust van Afrika, of in de Afrikaanſche Oceaan, volgens LINNÆUS.

IV. Die Spilrondagtig zyn.

De Hoorens van deeze Afdeeling verſchillen van die der naastvoorgaande daar in, dat zy naar onderen, zo wel als naar boven, aanmerkelyk verdunnen, gelyk men dit duidelyk ziet in de Bandpennen, de Pauſekroonen, Muſiekhoorens, Vaazen en anderen, die altemaal, wegens de geplooide Spil, tot dit Geſlagt betrokken zyn. Deeze Geſtalte, nu, maakt de Hoorens van deeze Afdeeling meer of min Spilrondagtig.

(414) Voluut, *die de Schaal naauwlyks ingeſneeden, langwerpig, effen; den Top uit-* CCCCXIV. *Voluta Tringæ.* Snepje.

(414) *Voluta* Testâ integriusculâ oblongâ lævi, Spirâ prominente, detritâ, Columellâ triplicata, Labro introrſum ſubdentato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 43. f. B. ADANS. *Seneg.* I. T. 9. f. 27.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

uitpuilende en afgesleeten, de Spil met drie Plooijen heeft, en de Lip inwaards een weinig getand.

Deeze, uit de Middellandsche Zee, heeft de Schaal glanzig, geel en wit gewolkt; zegt LINNÆUS: de Top was in allen, die hy gezien hadt, afgesleeten: de buitenste Lip geenszins gerand, en in 't midden wel inwaards uitpuilende, doch zo veel niet als in de voorgaande Soorten.

CCCCXV. *Voluta Cornicula.* Kraaitje.

(415) Voluut, *die de Schaal een weinig uitgerand, langwerpig, glad en Hoornkleurig heeft; den Top spits, de Spil met vier Plooijen, de Lip gelyk en ongetand.*

Deeze, uit de Middellandsche Zee, naar de voorgaande veel gelykende, was effen bleek graauw en somtyds ook geheel zwart, waar van de bynaam. Zy vallen beiden van grootte als een Erwt.

CCCCXVI. *Voluta Virgo.* Maagd.

(416) Voluut, *die de Schaal niet ingesneeden, getoorend, geplooid, overdwars gestreept,*

(415) *Voluta* Testâ subemarginatâ oblongâ lævi Corneâ, Spirâ longiusculâ, Columellâ quadriplicata, Labro æquali mutico. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 43. f. N.

(416) *Voluta* Testâ integrâ Turritâ plicatâ, transversèque striatâ, Columellâ triplicatâ perforatâ. *Syst. Nat.* XII.

streept, de Spil met drie Plooijen en met een Gaatje heeft. VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

Deeze, door SPRENGLER waargenomen, heeft de langte van een Duim, en tien Gieren, ieder met twee Banden, den ondersten wit, den bovensten geel, zynde de Gieren van elkander gescheiden door eene Bloedkleurige Streep. Zy heeft een lange Staart, byna gelyk sommige Pennen, die doorboord is.

(417) Voluut, *die de Schaal uitgerand, Spilrondagtig, gestreept, overdwars gerimpeld, de Spil met vier Plooijen en doorboord heeft, met een gekartelde Lip.* CCCCXVII. *Voluta Scabricula.* Ruuwe Penhooren.

Deeze, zo wel als de volgende, komt uit Oostindie. Men geeft 'er den naam aan van *ruuwe Penhooren.*

(418) Voluut, *die de Schaal naauwlyks uitgerand, Spilrondagtig en overdwars gerimpeld heeft, de Spil met vier Plooijen en de Lip gekarteld.* CCCCXVIII. *Voluta ruffina.* Geribde.

Dee-

(417) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi striatâ transversim rugosâ, Columellâ quadriplicatâ perforatâ, Labro crenulato. *Syst. Nat.* XII. Buccinum scabriusculum. *Syst. Nat.* X. p. 740. N. 412. GUALTH. *Test.* T. 53. f. D. vel T. 48. f. O. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 27. f. 3.

(418) *Voluta* Testâ integriusculâ, Fusiformi, transversim rugosâ, Columellâ quadriplicatâ, Labro crenulato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 54. f. G. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 11. f. 3.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK. Deeze is aan de voorgaande gelyk; maar smaller, langer en doorgaans met Rood gevlakt. Zy heeft de Staart zonder Gaatje: de Lip omgekromd en gekarteld met ronde Knobbeltjes, zegt LINNÆUS.

CCCCXIX. *Voluta Sanguisuga.* Staaten-Vlag Pen.

(419) Voluut, *die de Schaal uitgerand, Spilagtig overlangs gevoord en overdwars gestreept heeft, de Spil met vier Plooijen en de Lip effen.*

De aangehaalde Penhooren van GUALTHIERI, met zeer fyne Streepjes geruit, was uit den rossen, wit en blaauwagtige, Streepswyze gebandeerd, en somtyds met Saffraankleurige Stippen getekend. Veeltyds vindt men ze ook met roode Stippen Bandswyze gepointilleerd en deswegen geeft men 'er dan den naam van *Staaten-Vlag Pen* aan. RUMPHIUS getuigt, dat de éene Soort van zyne *Turricula granulata* lichtgraauw is; de andere, zegt hy, heeft eenige Banden, van roode, zwarte en blaauwe Korrels, als of het *Paternosters* waren, gelyk menze ook wel noemt.

(420)

(419) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi longitudinaliter sulcatâ transverse striatâ, Columellâ quadriplicata, Labro lævi. *Syst. Nat.* XII. PET. *Gaz.* T. 4. f. 5. Turricula granulata. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. V. GUALTH. *Test.* T. 53. f. F. REGENF. *Conch.* 12. T. 1. f. 5. SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 11, 12. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 11. f. 4.

(420) Voluut, *die de Schaal uitgerand Spilagtig rond en glad, de Gieren aan den Top Plooiswys' gestreept, en de Spil met vier Plooijen heeft.*

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

CCCCXX. *Voluta Caffra.* Ronde bruine.

Thans komen wy tot de zogenaamde *Bandpennen*, waar van deeze Soort, door rond en glad te zyn, van de gewoone Bandpennen aanmerkelyk verschilt. Ik heb 'er geen andere, dan die donker Kastanje bruin zyn, met witagtige Banden, gelyk het Exemplaar, dat zig bevondt in het Kabinet van de Koningin van Sweeden. Aan den Top zyn zy eenigermaate gekarteld en geplooid.

(421) Voluut, *die de Schaal eenigermaate uitgerand. Spilagtig rond en glad heeft, de Spil met drie Plooijen.*

CCCCXXI. *Voluta Morio.* Ronde zwarte.

De onderste Plooy is, in de mynen, zo duister, dat men naauwlyks onderscheiden kan, of deeze ronde Bandpennen drie of vier Plooijen hebben. De Kleur schynt ook aan veranderingen onderhevig te zyn, die dezelve meer naar

(420) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi tereti lævi, Spira Anfractibus plicato-striatis, Columellâ subquadriplicatâ. M. L. U. 595. N. 234. GUALTH. *Test.* T. 53. f. E. SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 21, 22. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 19. f. 4.

(421) *Voluta* Testâ subemarginatâ Fusiformi tereti lævi, Columellâ triplicatâ *Syst. Nat.* XII. SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 21, 22. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 19. f. 5.

VI. AFDEEL LI. HOOFDSTUK.

naar 't bruine of naar 't zwarte doen hellen. Myne zwarten evenwel zyn geel gebandeerd, en schynen dus van de voorgaande Soort te verschillen.

CCCCXXII. *Voluta Vulpecula*, Hoekige.

(422) Voluut, *die de Schaal uitgerand Spilrondagtig eenigermaate gehoekt doch ongewapend, de Spil met vier Plooijen heeft, zynde aan de Lip van binnen, en aan het Lyf overdwars, gestreept.*

Onder den naam van *Turriculæ* of Toorentjes spreekt RUMPHIUS van een byzonder slag van *Buccina*, langwerpig, onder en boven toegespitst, met een dikke Schaal, gevoord, geplooid of gekarteld, en van veelerley Kleuren. Hier door verstaat hy de gewoone Bandpennen, die in verscheidenheid van Kleur byna alle Hoorens overtreffen. Men vindtze wit van Grond met groene, geele en zwarte Banden: men vindtze Oranjekleurig of geel met bruine of ook met witte en zwarte Banden, en zulks met oneindige veranderingen in de sterkte en flaauwheid van de Kleuren. De Bandpennen komen altemaal uit Oostindie.

(423)

(422) *Voluta* Testâ emarginatâ, Fusiformi subangulatâ inermi transversim striatâ, Columellâ quadriplicatâ, Fauce striatâ, M. L. U. 595. N. 235. Turricula. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. R. GUALTH. *Test.* T. 54. f. B, C. PET. *Gaz.* T. 56. f. 1. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. V. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 15. f. 2. V. D. Pl. 16. f. 3: Pl. 19. f. 4, 5.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

CCCCXXIII. *Voluta Plicaria.* Geknobbelde Bandpen.

(423) Voluut, *die de Schaal uitgerand Spil-rondagtig en gehoekt, de voorste hoeken eenigermaate gedoornd, de Spil met vier Plooijen en de Lip van binnen glad heeft.*

Dat alle de genen, die sterker geplooid en geknobbeld zyn onder de Bandpennen, ook de Lip, in tegenstelling van de anderen, aan de binnenzyde glad zouden hebben, kan ik in de mynen, die ik 'er meer dan twintig heb, niet ontdekken. In eenigen is de uitwendige Lip van binnen glad, in anderen eenigszins gerimpeld of geribd. RUMPHIUS zegt van zyn *Geplooide Toorentjes*, dat dezelven dikker van Lyf en Schaal, meest graauw zyn, met uitsteekende Plooijen als Ruggen en overdwars gevoord, zo dat zy zig rimpelig en ruuw vertoonen. Onder myne Bandpennen heb ik 'er, van die Gestalte en fraay gekleurd, gelykende zeer naar de gene, welke by D'ARGENVILLE *le Minarets* heet, naar haaren Top, die als de Toorentjes van de Moskeën der Turken, dus genaamd, met fraaije Verdiepingen praalt.

(424)

(423) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi angulatâ, Angulis anticis subspinosis, Columellâ quadriplicatâ, Labro lævi. M. L. U. 596. N. 236. BONANN. *Recr.* III. T. 65. Turricula plicata. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. S. GUALTH. *Test.* T. 54. f. F. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. Q. SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 23, 24. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 15. f. 5; 6. III. D. Pl. 27. f. 4. VI. D. Pl. 12. f. 5.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

(424) Voluut, *die de Schaal uitgerand Spilrondagtig, gestreept met ingedrukte Stippen, de Lip getand heeft en de Spil met vyf Plooijen.*

CCCCXXIV. *Voluta Pertusa.* Monniks-Kap.

Tot deeze Soort behooren, in de eerste plaats, die Hoorens, welke men, wegens de bruinheid, *Monniken* of liever *Monnikskappen* noemt, en ander slag van *Basterd-Bisschops-Myters*; gelyk die met kleine bruine Vlakjes op een witten Grond, en zelfs de gene, die by RUMPHIUS, Letter T, onder de Bandpennen afgebeeld is, met den naam van *Turricula Filis cincta*, zynde, als 't ware, met Yzerdraadjes omslingerd en geel gebandeerd, op een witten Grond. In deeze allen, die in gestalte naar de volgende gelyken, heeft de Spil vyf Plooijen en de Lip is getand. Men vindtze by KNORR afgebeeld. Buiten twyfel behooren hier toe die kleinere en gevoorde Bisschops-Myters, welke RUMPHIUS zegt, dat men *brandige Pausekroonen* tytelt, om dat zy Brandverwig zyn.

(425)

(424) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi, striatâ Punctis pertusis, Labro denticulato, Columellâ quintuplicatâ. M. L. U. 596. N. 237. GUALTH. *Test.* T. 54. f. H. SEB. *Kab.* III. T. 50. f. 28, 47, 48. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 3. f. 5: Pl. 4. f. 6. IV. D. Pl. 11. f. 2, 3: Pl. 28. f. 3. V. D. Pl. 15. f. 8. Pl. 18. f. 6.

(425) Voluut, *die de Schaal uitgerand en Spilrondagtig glad heeft, de Lip getand en de Spil met vier Plooijen.*

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK. CCCCXXV. *Voluta Mitra Episcopalis.* Bisschops-Myter.

Deeze zyn algemeen bekend onder den naam van *Bisschops-Myters*, en, niettegenstaande haare schoone Kleur, wegens de Oranje Vlakken, die haar versieren, door de menigvuldigheid in weinig agting. Men noemtze ook wel *Oranje-Pennen*; doch dit is oneigen, dewyl 'er eigentlyke roode of Oranjekleurige Pennen zyn. Zeldzaam komen zy Citroenkleurig voor; maar dikwils zyn de Vlakken rood. BONANNI zegt, dat ze Vuurkleurig zyn op een witten Grond, en getuigt, dat de Franschen 'er den naam van *la Plume* aan geeven, wegens eenige overeenkomst met de Pluim van eenen Struisvogel. Dit is zonderling, zo wel als dat dezelve, gelyk hy zegt, meer dan de volgende geagt zou zyn. LINNÆUS wil ze flegts als eene Verscheidenheid daar van aanmerken. Zy vallen wel vyf Duimen lang en anderhalf Duim dik.

(426)

(425) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi lævi, Labro denticulato, Columellâ quadriplicatâ. M. L. U. 597. N. 238. *Episcopalis.* BONANN. *Recr.* III. f. 120. Bisschops Myter. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. K. GUALTH. *Test.* T. 53. f. G. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. C. REGENF. *Conch.* 12. T. 5. f. 33. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 6. f. 2.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

(426) Voluut, *die de Schaal uitgerand, de Gieren met Tandjes gekroond, en de Spil met vyf Plooijen heeft.*

CCCCXXVI. *Voluta Mitra Papalis* Pausekroon.

Dus zyn, blykbaarlyk, de Kenmerken der groote Pausekroonen, die ik bezit, van by de vier Duimen lang en vyf vierden Duims dik, in welken zig de vyfde Plooy zeer duidelyk openbaart. In de kleintjes is dezelve ook eenigermaate zigtbaar. Allen, die men *Pausekroonen* noemt, zyn aan de Gieren met Tandjes bezet, en dit geeft 'er eenigermaate de Gestalte aan van de driedubbeld gekroonde Myter of Muts, welke den Paus, by plegtige gelegenheden, op 't Hoofd gezet wordt. Hier van noemen de Franschen deeze Hooren *la Thiare*. Zy is, op eene geheel andere manier, met bruinroode Stippen bezaaid: de kleintjes zyn dikwils rood gevlakt op een witten en somtyds op een geelen Grond, zodanig, dat het Geel als Rivierswyze loopt. Ik heb ook een Pausekroontje, van anderhalf Duim lang, dat Citroengeel gebandeerd is, gevoord met ingedrukte Stippen, en versierd met bruine Koord-

(426) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi lævi, Anfractibus denticulatis, Columellâ quintuplicatâ. *Papalis.* LIST. *Conch.* T. 839. f. 67. Turbo Thiara. BONANN. *Recr.* III. T. 119. Pausekroon. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. I. GUALTH. *Test.* T. 53. f. I, L. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. E. REGENF. *Conch.* T. I. f. I. SEB. *Kab.* III. T. 51. f. 1—5, 37. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 6. f. I. IV. D. Pl. 28. f. 2.

Koordjes. Om kort te gaan, de gezegde Tandjes aan den Top maaken een duidelyk en onderſcheidend Kenmerk uit van deeze Soort.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

Het Dier.

Aangaande het Dier zo wel van de Pauſe-kroonen, als van de Biſſchops-Myters, die beiden uit Oostindie afkomſtig zyn, getuigt RUMPHIUS, dat hetzelve hard, taay, wit en Slymerig is van Vleeſch, verbergende in zyn Snuit, die ſomtyds als een Tongetje uithangt, een klein Beentje als een Doorn, waar mede het een Venynige ſteek kan geeven, wanneer men de Hooren met het leevende Dier in de Hand houdt. Gekookt zynde gegeten, brengt het een doodelyke worging aan, des het tot de Kost weinig gebruikt wordt, dan van Arme Lieden, die ze met minder nadeel op Kolen gebraden zynde eeten, en dan verduuwen kunnen.

(427) Voluut, *die de Schaal uitgerand en Spilrondagtig, de Gieren met ſtompe Doornen bezet heeft, de Spil met agt Plooijen, de Lip glad en taamelyk dik.*

CCCCXXVII. *Voluta Muſica.* Muſiek-hooren.

Die

(427) *Voluta* Testâ emarginatâ Fuſiformi, Anfractibus Spinis obtuſis, Columellâ octoplicatâ, Labro lævi crasſiusculo. M. L. U. 597. N. 239. BONANN. *Recr.* III T. 296, 297. OLEAR. *Mus.* T. 30. f. 4, 7. SEB. *Kab.* III. T. 5. f. 7-19. GUALTH. *Test.* T. 28. f. X, Z. la Muſique. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. F. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 23. f. 1. II. D. Pl. 15. f. 4, 5. III. D. Pl. 12. f. 1. VI. D. Pl. 23. f. 1.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

Die Hoorens, welke wy *Musiekhoorens* noemen, zyn kenbaar aan eene Tekening, naar Musickpapier met Nooten gelykende. Men vindt 'er in welken 't een en andere zeer regelmaatig plaats heeft. De evenwydige Lyntjes, die twee Banden maaken om de Hooren, met vierkante Blokjes, als Nooten, daar boven en onder, en tusschen beiden een reeks van Stippen, die eenigermaate naar de Woorden van 't Musiek gelyken; dit alles strookt taamelyk met de benaaming. De zodanigen zyn vry dik; doch daar komen ook Hoorens voor, die men Musiekhoorens noemen kan, hoewel zy langer en hooger getopt zyn, en enkelde vindt men met een breeden bruinen Band. Dat deeze altoos de Spil met agt Plooijen hebben, durf ik niet verzekeren, hoewel zy 'er doch naby komen en de Lip is altoos dik. De knobbelagtige Punten aan de Gieren zyn doorgaans stomp, en die langwerpige zyn zeer weinig geknobbeld.

Het Dier. Pl. CXX. *Fig.* 5.

Van de regte Musiekhooren, die uit de Westindiën komt, geeven wy op Plaat CXX, in *Fig.* 5, de Afbeelding met het Dier daar in, volgens D'ARGENVILLE. Deeze Heer heeft, wel is waar, een ander slag van Hooren, naar eene Vaas gelykende, tot een voorbeeld gesteld, doch bedoelt niettemin ook deeze. „ Het schynt (zegt hy,) dat het Dier „ van de Rotshoorens een zelfde zy als dat „ der Dadelen en Tooten. Die (welke hy

„ dan

„ dan afbeeldt,) genaveld en bezet zynde met „ dikke Knobbels, is bedekt met een taamelyk dikke witte Korst, welke de verschei„ de Schemeringen verbergt van de verschil„ lende Kleuren, die haaren Rok versieren. „ Zodanig eene is, by voorbeeld, de schoone „ Musiekhooren. De Grondsteun, op welke „ hy kruipt, is Vleezig, en zyn Mantel, zig „ omkrommende by het komen uit de Schaal, „ formeert een Buis die ver uitspringt. 't Ge„ ne dit Schulpdier byzonders heeft, is zyn „ Kop en Hals, welke by uitstek dik zyn; „ de Oogen naar zulks geproportioneerd, en „ zodanig verheven, dat zy meer dan een „ Lyn uitpuilen. De Hoorentjes zyn aange„ hecht op de Ribben van een Koord, die „ een soort van verheven en gezwollen Zoom „ maakt, in zyne geheele uitgestrektheid. Aan „ andere Schulpdieren zyn deeze Ribben * „ doorgaans Puntig: hier zyn zy rond, plat„ neuzig, en veel dikker aan haar Enden dan „ by den oirsprong van haar aanhechting. „ Niets gelykt beter naar den Stamper van „ een Vyzel. De Snuit van dit Schulpdier „ maakt een halven Cirkel, die getand is, en „ het bovenste wordt ingenomen door een „ zeer wyden Mond, in zyn omtrek ruuw „ zynde als Sagryn. Aan het onderste van de „ Laag ziet men een langwerpig Dekzeltje, „ dat eveneens geplaatst is als in de Rollen „ en

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

* *Hoorntjes* zal hy zeggen willen.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

„ en Tooten. Het Vleesch van dit Schulp-„ dier is Vuil Wit, naar het Aschgraauwe „ trekkende."

CCCCXXVIII. *Voluta Vespertilio.* Vleermuis.

(428) Voluut, *die de Schaal uitgerand en Spilrondagtig, de Gieren met scherpe Doornen, de Spil met vier Plooijen heeft en een gladde Lip.*

De scherpheid der Doornen niet alleen en het getal der Plooijen, die in deeze Soort veel schuinser loopen, maar de geheele houding en Gestalte onderscheidt die Hoorens, welke men *Vleermuizen*, *Vespertiljes* of *Varkens-Snuiten* noemt, genoegzaam van de Muziekhoorens voorgemeld. Zy hebben, bovendien, een zonderlinge Tekening, eenigermaate gelykende naar de Wieken der Vleermuizen, welke 'er den eerstgemelden naam aan geeft, en haar genoegzaam afzondert van de voorgaande en volgende Soort. Varkens-Snuiten kunnen zy zo eigen niet genoemd worden, om dat die gedaante van haaren Top, waar van zulks afgeleid is, ook plaats heeft in de gewoone en wil-

(428) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi, Anfractibus Spinis acutis, Columellâ quadriplicatâ, Labio lævi. M. L. U. 598. N. 240. BONANN. *Recr.* III. T. T. 294. Vespertilio. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. H. GUALTH. *Test.* T. 28. f. G. Murex Caracoides. ROND. *Test.* 78 SEB. *Kab.* III. T. 57. f. 5. & T. 67. f 13-25. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 22. f. 3. II. D. Pl. 6. f. 4.

wilde Musiekhoorens. De Lighaamsgestalte is, in 't algemeen, langwerpiger dan in dezelven; zodanig dat een Vespertilje ongevaar tweemaal, en een Musiekhooren maar anderhalfmaal, de langte van de dikte heeft. VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

BONANNI vergelykt de Punten, die deeze Hooren op de Gieren aan den Top heeft, by Raavenbekken, en 't is zeker, dat zy 'er in eenigen naar gelyken, doch in anderen zyn zy niet krom noch spits. Dit maakt een aanmerkelyke verscheidenheid in deeze Hoorens, waar van men de voorbeelden ziet in de Afbeeldingen F, G, I, M, S, V, by GUALTHIERI, die altemaal tot deeze Soort, en niet tot de volgende behooren, alwaar zy verkeerdelyk door LINNÆUS aangehaald zyn. RUMPHIUS geeft 'er een bleekwitte, somtyks lichtroode Kleur aan, met zwarte Plekken en Wateren getekend. Ik hebze wit met eene geele, Vleeschkleurig met eene rosse, Olyfkleurig met eene donkerbruine Tekening; om van andere verscheidenheden niet op te haalen. Zy zyn, getuigt hy, in Oostindie op alle Stranden gemeen, en worden zeer opgezogt tot Spyze van de Amboineezen, die smaak hebben in het Kraakbeenagtige Vleesch. De Boetonders leggenze de Kinderen in 't slaapen onder 't Hoofd, op dat zy voor nagtschrikken en droomen bevryd mogen zyn, en heetenze, derhalve, in hunne Taal, *Droom-*

L 5 *hoo-*

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

hoorentjes. „ Men vindt, zegt die Autheur „ verder, dikwils aan de Klippen, daar deeze „ Hoorens zig onthouden, een Trosje van „ witte, hoekige Eijeren, doorſchynende als „ Ys, die met ſmalle Halzen aan elkander „ hangen en dus naar de Eijeren van de Zee- „ kat eenigermaate zweemen. Men houdt die „ voor de Eijeren van deeze Hoorens en zy „ doen niet tot de Voortteeling, gelyk alle „ *Melicera* van Hoorntjes niets anders zyn, „ dan een overvloed van Neering."

De Eijerſtok, *Melicera.*

De duiſterheid van dit laatſte wordt door RUMPHIUS vervolgens opgehelderd, wanneer hy, bladz. 107, zegt. „ *Melicera* of „ *Favago* is als een Eijerſtok of Spinzel (*Sa-* „ *livatio*) van ſommige Hoorentjes, 't welk „ zy als een overtollig Voedzel op zekeren „ tyd des Jaars, en gemeenlyk by de veran- „ dering der Mousſonnen, uitwerpen. 't Is „ niet van eenerley gedaante. Het eerſte is „ 't uitwerpzel of de Eijerſtok van de zoge- „ naamde Vleermuizen. Dit is fraay van aan- „ zien, hebbende de gedaante van een kleine „ tros Druiven, uit witte Beſiën, ter grootte „ van Kruisbeſiën, of kleinder, beſtaande, „ die als Kryſtal doorſchynende zyn, en rond- „ agtig met twee of drie Ruggen, alle met „ ſmalle Halzen aan malkander hangende. Als „ menze opent of in ſtukken ſnydt, komt 'er „ een Weyagtig Vogt uit, doch, in de Zon „ gelegd zynde, droogen zy uit, en worden

„ de

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

„ de Erwten-schillen gelyk. Men vindtze „ aan 't voornoemde Hoorentjes Vleesch han- „ gen en somtyds op kleine Steenen aangeplakt, „ een Tros Druiven verbeeldende. De andere „ Soort is een Spinzel of Klompje als van wit- „ te en dunne Draadjes of Touwtjes, dat uit- „ geworpen wordt van de Harte-Tooten en „ dergelyken; doch dit doet, zegt hy, tot de „ Voortteeling niets, zynde maar een overtol- „ lig uitwerpzel; ten minste zo veel tot nog „ toe bekend is. Deeze laatste Soort is som- „ tyds wit, somtyds lichtrood, Kraakbeenag- „ tig en, gekookt zynde, goed om te eeten. „ PLINIUS noemt zodanige Hoorentjes, die „ dit Spinzel uitwerpen, *Melicembales*, daar men „ voor leezen moet *Meliceribales*, en schryft „ zulks de *Buccina* en *Purpuræ* toe; doch haar „ *Melicerum* vergelykt hy by Schillen van Ci- „ ceren, 't welk overeenkomt met de eerste „ Soort."

Zoude niet dit laatste een soort van Hom, en 't andere de Kuit kunnen zyn van de Dieren, daar deeze Hoorens toe behooren. Ten minste blykt de verschillendheid van die uitwerpzels, waar van men in 't Werk van KNORR, als ook op onze Plaat CXV, in 't voorgaande Stuk geplaatst, de Afbeeldingen kan beschouwen. Ongemeen is de eerste Soort van *Meli-cerum*

(*) Zie *Verzameling van gekleurde Hoorens en Schulpen*, IV. Deel, Pl. 19.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

cerum met het Eijernest van onze Wulken, aldaar beschreeven, overeenkomstig (*).

CCCCXXIX. *Voluta Hebræa.* Wilde of Boeren Musiek.

(429) Voluut, *die de Schaal uitgerand Spilrondagtig, de Gieren met scherpagtige Doornen, de Spil met vyf dikke en drie flaauwe Plooijen heeft.*

Veel meer is deeze, die men de *Wilde of Boeren-Musiek* noemt, in agting, dan de regte Musiekhooren. Zy overtreft dezelve ook aanmerkelyk in grootte, komende tot een half Voet lang en over de drie Duimen breed voor, hoedanige Stukken dan zeer kostbaar zyn. Ik heb 'er een van omtrent vier Duimen lang en over de twee Duimen breed. Ten opzigt van de Gestalte komt deeze meer overeen met de Musiekhoorens, en ten opzigt van de Punten met de Vespertiljes, naar welken ook de Tekening, somwylen, meer gelykt. Doorgaans, echter, heeft zy iets dat naar Musiekpapier en Zangnooten zweemt, doch zeer wild staande; waar van

(*) Zie over deeze Eijernesten in 't algemeen, het XV. STUK. bladz. 12-17.

(429) *Voluta* Testâ emarginatâ Fusiformi, Anfractibus Spinis subacutis, Columellâ Plicis quinque validioribus tribusque obsoletis. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 293. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. I. GUALTH. *Test.* T. 28. f. I, M, V, G, F. Bois Veiné. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. D. SEB. *Kab.* III. T. 57. f. 1-6. & 64. f. 5, 6. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 24. f. 1, 2. VI. D. Pl. 15. f. 1.

van de Nederduitsche naam. De Franschen geeven 'er dien aan, van *Bois Veinée*, dat is Ge-aderd Hout. BONANNI, van deeze Hooren spreekende, zegt. „ De *Murex*, die *Cochlea Hebræa* van sommigen getytelt wordt, „ is uitmuntende door Bloedkleurige of Aardagtige Vlakken, die als Karakters, naar „ believen over een witten Goudkleurigen „ Grond verspreid zynde, dikwils Hebreeuwsche Letteren afschetsen." Dit's dan de reden van den Latynschen bynaam. RUMPHIUS heeft ze als een Soort van Vespertiljes of Vleermuizen aangemerkt, en waarschynlyk zullen zy ook onder die raare Varkens-Snuiten van VALENTYN, by deeze en gene Liefhebbers gevonden, betrokken zyn. De afkomst is uit Oostindie.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

(430) Voluut, *die de Schaal weinig uitgerand en Tolagtig heeft met Kegelagtige byna regtopstaande Doornen, de bovensten grootst: de Spil met vier Plooijen.*

CCCCXXX. *Voluta Turbinellus.* Morgenstar.

De naam van *Morgenstar* behoort aan zekere Hoo-

(430) *Voluta* Testâ integriusculâ turbinatâ, Spinis Conicis erectiusculis, superioribus majoribus: Columellâ quadriplicatâ. *Syst. Nat.* XII. Murex turbinellus. M. L. U. 634. N. 307. BONANN. *Recr.* III. f. 375. verrucosa secunda. RUMPH. *Rar.* T. 24. f. B. GUALTH. *Test.* T. 26. f. L. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. P. SEB. *Kab.* T. 49. f. 76, 77. & T. 60. f. 8. REGENF. *Conch.* 8. T. 2. f. 18. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 2. f. 2: Pl. 13. f. 2, 3.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK. Hoorens, die gelyken naar zeker oud Krygsgereedschap van deezen naam, dat in een rondagtige Bol of Knods met scherpe Punten bestaat. Die Hoorens van deezen aart, welke stomp gepunt zyn, noemt men derhalve liever *Getakte Vaazen* of *Switzers-Broeken*. RUMPHIUS betrektze onder de *Pimpeltjes*, als naar zekere geknobbelde Glaasjes, van deezen naam, daar men wel Brandewyn uit plagt te drinken, gelykende, en in 't Latyn noemt hy ze *Cassides Verrucosæ* of Wrattige Kasketjes. Men kan uit dit alles de Gestalte opmaaken, als men aanmerkt, dat de Westindische veel scherper en sommigen zelfs kromme Punten hebben, in welken ik ook maar drie Plooijen aan de Spil waarneem. Voor het overige kan men de Afbeeldingen nazien.

CCCCXXXI. *Voluta Capitellum.* Vaas.

(431) Voluut, *die de Schaal Kegelvormig rimpelig, geknobbeld, en de Spil met vier Plooijen heeft.*

Hier worden zekerlyk de zogenaamde *Vaazen* bedoeld, die zeer eigen dus genaamd zyn, dewyl zy volmaakt naar een Vaas gelyken. Men vindtze by BONANNI beter, dan by D'ARGENVILLE, afgebeeld. De eerstgemelde zegt,

(431) *Voluta* Testâ Conicâ rugosâ nodosâ, Columellâ quadriplicatâ, Murex Capitellum. M. L. U. 633. N. 306. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. K. BONANN. *Recr.* III. f. 284. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 35. f. 1.

zegt, dat zy wit zyn met roode Vlakken, doch de mynen zyn geheel wit, en van boven taamelyk plat, met een klein Spitsje. Zy hebben drie dikke en twee flaauwe Plooijen aan de Spil. VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

(432) Voluut, *die de Schaal Eyvormig spits, met van elkander wykende Doornen, de Spil byna met vyf Plooijen heeft.* CCCCXXXII. *Voluta Ceramica.* Switzers-Broek.

Dit laatste komt zeer wel overeen met de gezegde Vaazen, doch deeze hebben geen Doornen. Ik verstaa 'er, derhalve, de *Getakte Vaazen* door, die eenigen *Switzers-Broeken* noemen of Morgenstarren: want deeze benaamingen, als gezegd is, loopen door malkander. Ik heb 'er van deezen aart, die wit of Vleeschkleurig wit zyn, met niet meer dan drie Plooijen aan de Spil, gelykerwys de Westindische Morgenstarren, voorgemeld. Zy kunnen evenwel geenszins tot de volgende Soort betrokken worden. De Morgenstarren moeten scherpe Punten hebben; de Switzersche Broeken moeten overlangs geplooid zyn; de overigen van dit slag zyn Vaazen of Getakte Vaazen. De aange-

(432) *Voluta* Testâ ovatâ acutâ Spinis divergentibus, Columellâ subquinque-plicatâ. Murex Ceramicus. M. L. U. 634. N. 308. BONANN. *Recr.* III. f. 368. Verrucosa Ceramica. RUMPH. *Rar.* T. 24. f. A & T. 49. f. L. GUALTH. *Test.* T. 55. f. D. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. E. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 2. f. 3. VI. D. Pl. 35. f. 2.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK. gehaalde van RUMPHIUS komen voor op de Zuidkust van 't Eiland Ceram, en daar van heeft deeze Soort den Latynschen bynaam. Hy merktze als de grootste Soort van Pimpeltjes aan, hebbende een uitsteekende Top en op de Gieren zeven uitsteekende Knobbels als stompe Doornen, die tot aan den Top vervolgen: dan staan 'er nog andere mindere op de Rug, en daar tusschen zyn Plooijen: des men deeze, te regt *Getakte Switzers-Broeken* noemen mag. De Schaal is van buiten doodsch, Aardverwig en aan de Knóbbels zwart: voorts zeer dik en hard, als of het een knobbelige Steen ware. Aan den Mond zynze vuilwit, en het Dier sluit denzelven met een langwerpig Luikje of Nageltje, dat men in de Reukwerken gebruiken kan. Dit hebben zy met de twee voorgaande Soorten, en met het Geslagt der zogenaamde Purperhoorens, welke RUMPHIUS *Murices* tytelt, gemeen.

CCCCXXXIII. *Voluta Pyrum.* Peer. (433) Voluut, *die de Schaal Eyrond en eenigermaate gestaart, met de Gieren aan den Top gestreept, de Spits langwerpig en zeer glad, de Spil met drie Plooijen heeft.*

Men

(433) *Voluta* Testâ obovatâ subcaudatâ, Spiræ Anfractibus striatis, Apice producto glaberrimo, Columellâ triplicatâ. RUMPH. *Rar.* T. 36. f. 7. GUALTH. *Test.* T. 46. f. C. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 37. f. 1.

Men vindt, onder de Conchyliën, Agaate Peeren, Gebraade en Gedroogde, als ook Gelakte Peeren, gelyk wy vervolgens zien zullen. Dus worden Hoorens genoemd van eene Peeragtige gedaante, met dergelyke veranderingen. SPRENGLER vondt in Tranquebar een Hooren, die de Schaal Peeragtig hadt en Golfswyze gestreept, met bleeke Stippen gebandeerd zynde: den Top Cylindrisch aan den Grondsteun hoekig hebbende, zeer glad en stomp: de Staart uitgestrekt, wyd open en niet uitgesneeden. Deeze omstandigheden en de drie Plooijen aan de Spil, doen hier zekere Hoorens t'huis brengen, die men *geknobbelde Peeren* kan noemen, omze van de anderen te onderscheiden, of enkel *Peeren*, om dat de aangehaalde Afbeeldingen, van RUMPHIUS en GUALTHIERI, anders niet strooken zouden. Ik heb een kleine, die geheel wit is, en, uitgenomen de Knobbels, die hy heeft, zeer met dat Laphoorentje van den eerstgemelden overeenkomstig: ik heb een groote, van een half Voet lang en by de drie Duimen dik, die bleek geelagtig is van Kleur Deeze schynen hier t'huis gebragt te moeten worden.

VI. AFDEEL. LI HOOFD-STUK.

(434) Voluut, *die de Schaal Eyrondagtig en effen*

CCCCXXXIV. *Voluta Lapponica.* Lapsche Laphoorens.

(434) *Voluta* Testâ obovatâ lævi, Spirâ acuminatâ, Ventre dilatato. RUMPH. *Rar.* T. 37. N. 3. SEB. *Kab.* III, T. 57. f. 25, 26. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 11, f. 2.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

effen, den Top gespitst en het Lyf verbreed heeft.

Deeze wordt, gemeenlyk, *Laplandsche Lap-hooren* geheten, of liever *Lapsche geplekte Lap-hooren.* De Aantekenaar op RUMPHIUS zegt, dat het Exemplaar, door hem daar ingevoegd, zynde het eenigste toen bekend, aan den Heer DE JONG uit Lapland was toegezonden. In dat Geval zou de eerstgemelde naam niet oneigen zyn; doch SEBA hadt 'er een uit Oostindie gekreegen en LINNÆUS stelt de woonplaats in de Westindiën: des het beter is, den laatstgemelden naam te gebruiken. By RUMPHIUS vindt men ook een Westindische afgebeeld, met weinig Kleur. De andere was geelagtig wit met zwarte Stippels en Vlakken. De myne is met bruine Stippen en Oranjekleurige Vlakken getekend op een Vleeschkleurigen Grond. Die van SEBA hadt den Mond van binnen geel en vol Tanden. Meent men hier de drie of vier Plooijen mede, die aan de Spil zitten, dan is het een zeer zonderlinge uitdrukking, in 't minste niet toepasselyk op deeze Hooren, die een breede gladde Lip en de Spil voor 't overige glad heeft. Zy bevondt zig niet in het Kabinet van de Koningin van Sweeden.

V. Die Buikig zyn of Bakagtig.

(435)

PLAAT CXXI.

Fig. 1.

Fig. 2.

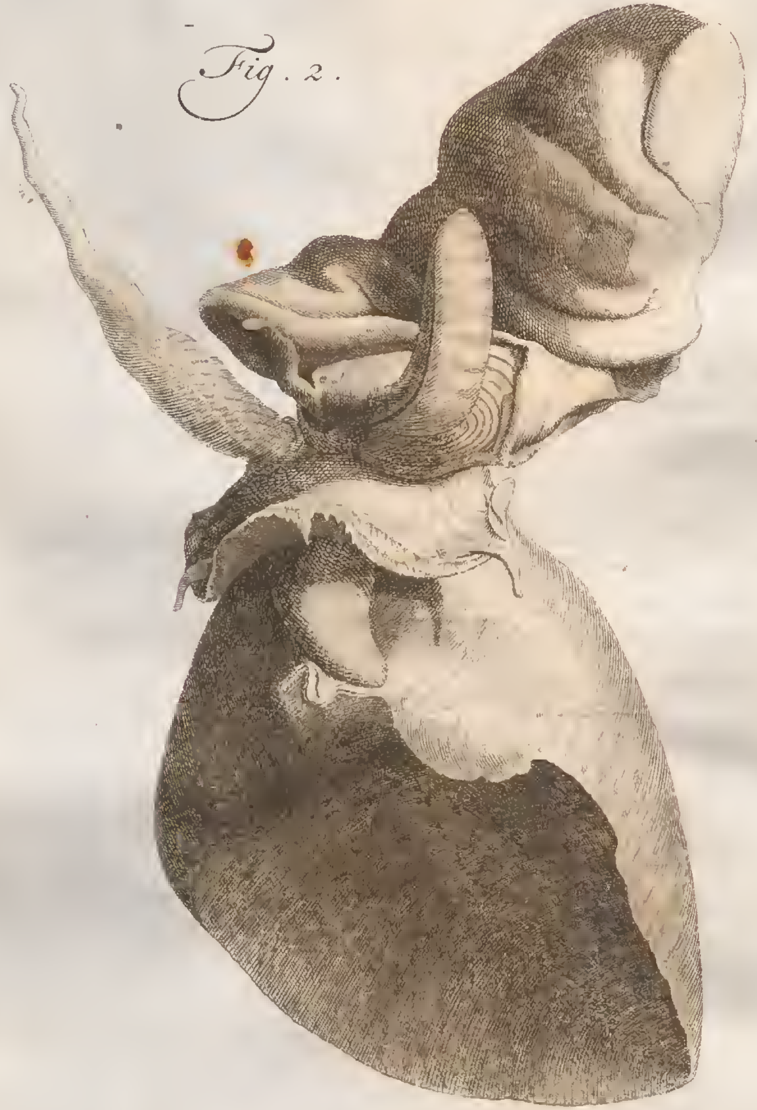

(435) Voluut, *die de Schaal uitgerand en Buikig, den Top gekroond heeft met gewelfde Doornen, een Tepelswyze Punt daar tusschen en de Spil met vier Plooijen.*

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

CCCCXXXV. *Voluta Æthiopica.* Kroon-Tepelbak.

Dat de genen, die men *Kroon-Tepelbakken* noemt, hier bedoeld worden, is uit de aangehaalde Afbeeldingen blykbaar. D'ARGENVILLE noemt deeze *la Couronne d'Ethiopie*, of de Ethiopische Kroon; waarschynlyk, om dat dezelve ook voorkomt aan de Kusten van Ethiopie. RUMPHIUS verhaalt, dat deeze Hoorens niet op Amboina, maar aan de Eilanden ten Zuidoosten, inzonderheid op Key, vallen. Hy maakt daar mede een aanvang van zyne Voluuten, waar door hy de Tooten en dergelyken verstaat. BONANNI spreekt van zodanig eene, die Marmeragtig wit van Kleur was, met twee Banden van Kastanje-bruine of Violetkleurige Vlakken, en zyne Afbeelding toont, dat hy de *Moesjes-Tepelbakken* meent, die somtyds ook gekroond zyn, gelyk men

(435) *Voluta* Testâ emarginatâ ventricosâ, Spirâ coronatâ Spinis fornicatis, apice Papillari, Columellâ quadriplicatâ. M. L. U. 598. N. 241. Latina. BONANN. *Recr.* III. f. 1. RUMPH. *Rar.* T. 31. f. A, B. GUALTH. *Test.* T. 29. f. H, I. SEB. *Kab.* III. T. 65. f. 2, 4, 10-12. & T. 66. f. 8, 9, 10, 6, 7, 3, 15. Couronne d'Ethiopie. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. F. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 4. f. 1. V. D. Pl. 8. f. 1.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

men dit in 't Werk van SEBA kan beschouwen. De mynen, zo wel Gekroonde bruinroode met bleeker Banden; als de Moesjes-Tepelbakken, die geelagtig zyn met bruine Vlakken, hebben aan de Spil niet meer dan drie Plooijen.

Het Dier. Pl. CXXI. *Fig.* 1, 2.

Om dat deeze Hoorens van aanmerkelyke grootte vallen, zo is het Dier derzelven ook zwaarlyvig. De Heer W. VAN DER MEULEN, wiens Kabinet met heerlyke Stukken, in veele opzigten, praalt, zodanige Dieren bezittende, zo wel in als buiten de Hooren, heeft my dezelven tot de Afbeelding geleend. Op Plaat CXXI, derhalve, ziet men in *Fig.* 1, een gekroonde Moesjes-Tepelbak, met het Dier daar in. Dus openbaart zig alleen deszelfs Voet; en 't blykt; dat deeze Dieren geen Dekzeltje of Schulpluikje, of zogenaamde Venus-Navel, hebben. In *Fig.* 2, vertoonen wy het Dier uit een grooter Tepelbak, waar door zig behalve gedagten Voet, en daar boven, de Kop laat zien van de Slak, met zyne korte Hoorntjes en Oogen, van boven gestreept, van onderen een dikke Snuit of Zuiger uitgeevende. Agter den Kop is een puntig Deel, en ter zyden vertoont zig een bont gestreept Vingertje, dat eene Sleufswyze holte heeft, en afkomt van den Mantel, die hier ingetrokken is, en, volgens ADANSON, ook slegts den binnen-Wand van de Schaal bekleedt, zonder daar buiten uit te komen: doch de Voet van

dit

dit Schulpdier, zegt hy, is zo groot, dat, als dezelve uitgebreid is, de Hooren naauwlyks een vierdedeel daar van bedekt. Hy is dan eens zo breed en de helft langer dan de Hooren: maar in nieuwgeboorenen blyft de Voet binnen de Schaal. Het Vleesch van dit Dier, voegt hy 'er by, is bruin, naar 't zwarte trekkende; doch in deeze Voorwerpen graauwagtig: de Oogjes zeer klein en zwart en naar evenredigheid zo-groot noch blykbaar niet, als in andere Schulpdieren.

VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

(436) Voluut, *die de Schaal uitgerand en Buikig, den Top met Gieren heeft, die Geutswyze uitgehold zyn en gerand, met eene [niet] Tepelswyze Punt, de Spil met twee Plooijen.*

CCCCXXXVI. *Voluta Cymbium.* Jacoba-Kruik.

Schoon de aangehaalde Afbeeldingen het tegendeel schynen aan te duiden, blykt niettemin uit de beschryving van dat Exemplaar, 't welk zig in 't Kabinet van haare Koninglyk Sweedsche Majesteit bevondt, dat hier de On-

(436) *Voluta* Testâ emarginatâ Ventricosâ, Spirâ Anfractibus canaliculato-marginatis, Apice [non] Papillari, Columellâ biplicatâ. M. L. U. 599. N. 242. Cochlea altera magna: COLUMN. *Purp.* 29. T. 30. f. 3. BONANN. *Recr.* III. f. 6. GUALTH. *Test.* T. 29. f. B. SEB. *Kab.* T. 65. f. 5, 6. & T. 66. f. 5, 13. ADANS. *Sen.* I. T. 3. f. 2. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 30. f. 1: V. D. Pl. 28. f. 2.

VI. AFDEEL LI. HOOFDSTUK.

Ongetepelde Tepelbakken, waar onder ook die men *Jakoba-Kruikjes* noemt, bedoeld worden. Derhalve is dan ook die Aantekening van LINNÆUS, *de Navel zonder Tepel*, verkeerdelyk by de voorgaande Soort geplaatst. De Jakoba-Kruikjes, weet men, zyn lang en smal, deeze hebben aan de Spil somtyds drie; en die andere Bakken, hoedanigen ik 'er heb van zeven Duim lang en vyf Duim breed, hebben drie of vier Plooijen. Daar tegen komen wederom getepelde voor, met de Gieren Sleufagtig, die maar twee Plooijen hebben. Het getal der Plooijen schynt my, derhalve, veranderlyk te zyn, en niet genoegzaam tot onderscheiding der Soorten van Tepelbakken. Ondertusschen zullen tot deeze Soort mooglyk die groote behooren, van één of anderhalven Voet lang, waar van de Indiaanen, zo hy aanmerkt, gebruik maaken tot Hoosvaten, om hunne Schuiten van Water te ontledigen, of ook daar Kommen en Bakken van maaken, om uit te eeten en te drinken. De Chineezen, zegt hy, noemen deeze Hooren *Ongle*, dat is Konings-Hooren, en weeten van derzelver binnenste deel aartige Lepels te formeeren, zeer bekwaam zynde, voor iemand die links is, om 'er mede te eeten. Ik heb 'er zodanigen, gemaakt van Moesjes-Tepelbakken, die zeer groot moeten zyn geweest. Sommige bonte, die men Agaate Tepelbakken noemt, behooren tot deeze Soort.

(437)

(437) Voluut, *die de Schaal uitgerand en Buikig, aan den Top gladagtig, met een Tepelswyze Punt, de Spil met vier Plooijen heeft.*

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

CCCCXXXVII. *Voluta Olla.* Tepelbak.

Die, welke ALDROVANDUS afbeeldt, onder den naam van de *Persiaansche Schulp*, en die van D'ARGENVILLE, schynen beiden eer te behooren tot de voorgaande Soort. Ook is deeze of dergelyke by de Ouden wel *Concha Persica* genoemd geweest, maar de Franschen geeven dien naam thans aan de Rudolphussen of Metaalhoorens, en noemen de Tepelbak *Tonne a mamelon.* Die van GUALTHIERI heeft, volgens de Afbeelding, wel is waar, vier Plooijen, doch ik heb 'er zodanigen met twee Plooijen aan de Spil. Die van BONANNI, zeer gemeen in Oostindie, kwam, aan de Philippynsche Eilanden, wel driehonderd Ponden zwaar voor, en werdt derhalve aldaar insgelyks tot allerley Kook-Gereedschap en Vaatwerk gebruikt. Wat zal men zeggen van zulk een verbaazende zwaarte? De aangehaalde van KLEIN voert

(437) *Voluta* Testâ emarginatâ Ventricosâ, Spirâ lævigatâ, apice Papillari, Columellâ quadriplicatâ. M. L. U. 599. N. 243. Concha Persica. ALDROV. *Exsang.* 560. COLUMN. *Aq.* T. 69. f. 4, 6. LIST. *Conch.* T. 794. f. 1. BONANN. *Recr.* III f. 2. GUALTH. *Test.* T. 29. f. A. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. G. KLEIN *Ostrac.* T. 5. f. 97. ADANS. *Seneg.* I. T. 8. f. 1. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 28. f. 7. VI. D. Pl. 22. f. 2.

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK. voert den naam van *Cymbium Ibericum*, en dit hadt LINNÆUS toegepast op de voorgaande Soort, zeggende, *Habitat in Mari Iberico.* Van waar zulk een verwarring?

Jaarlyks, in de Maand April, worden zo veel Tepelbakken, door ongestuime Zee, aan de Kust van Afrika, by Kaap Verde op Strand gesmeeten, dat de Oever 'er somtyds als geheel mede bedekt is. De Negers noemen dezelven *Yet* Men vindt 'er twee Soorten van, de eene ronder of Buikiger, de andere byna Cylindrisch Beiden vallen zy tot omtrent een Voet lang en de laatste wel daar boven, zynde tweemaal zo lang als dik. De eerstgemelde, die tot deeze Soort behooren zoude, is in volwassenheid, zegt ADANSON, van negen tot tien Duimen lang, op zeven of agt Duimen breedte. Van buiten is de Kleur vaal, somtyds met witte Vlakken gemarmerd: van binnen is de Schaal wit, en ongemeen glinsterende De Tepelswyze Top zit in eene holligheid, van de eerste Gier gemaakt, zynde zeer scherp van Rand Zy hebben een zeer wyde ovaale Opening, wier buitenste of regter Lip scherp gerand is, en de andere binnenste of slinker Lip vier Tanden heeft, dat eigentlyk de Plooijen zyn van de Spil, meermaalen gemeld.

„ De Verscheidenheden (zegt hy), die men
„ in verschillende Exemplaaren van deeze
„ Hoorens waarneemt, hangen af van derzel-

„ ver

„ ver Ouderdom. De Jongen zyn doorgaans „ een weinig langer: haare breedte is de helft „ minder dan de langte de Top is platagtig: „ die der middelbaaren is gerond; maar de tus- „ ſchenruimte, die tot afſcheiding ſtrekt van „ de eerſte Gier, is ſchuins uitgehold. In de „ Ouden, in tegendeel, is de Top platagtig of „ trekt een weinig naar binnen, en de tusſchen- „ ruimte der Gieren aan den Top is platagtig „ of Horizontaal. Men ziet doorgaans niet „ meer dan drie of vier Tanden aan de flinker „ Lip van de Opening, doch ik heb een mid- „ delbaare van grootte, die uitzondering hier „ in en maakt, als hebbende vyf zeer duidely- „ ke Tanden." VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

„ Schoon ik deeze Schulpdieren nooit ge- „ paard heb kunnen betrappen, is 't doch te „ vermoeden dat zy Hermaphrodieten zyn, „ aangezien ik leevende Jongen gevonden heb „ in 't Lighaam van de meeſten, inzonderheid „ geduurende de Maanden April en Mey. „ De overeenkomst, die 'er is tusſchen dit „ Schulpdier en eenige anderen, welken Her- „ maphrodieten van dit ſlag zyn, zou verder „ myn denkbeeld bevestigen kunnen (*). Voortteeling.

„ Maar,

(*) Te vooren hadt hy verzekerd, dat men Mannetjes en Wyfjes, afzonderlyk, vondt onder de Tepelbakken. *Dans les uns le Sexe est distingué; on voit des individus Mâles et des individus Femelles; comme dans le Tet, la Pourpre, la Toupie, &c. Dans les autres le Sexe est reuni & ceux-ci sont appelles* *Her-*

VI. AFDEEL. LI. HOOFD-STUK.

„ Maar, 't geen ik met grooter zekerheid kan „ vastſtellen, is, dat het Jongwerpende zy, en „ dat deszelfs Jongen, ter wereld komende, „ Schaalen draagen die reeds de langte van een „ Duim hebben. Ik heb 'er maar vier of vyf „ gevonden in ieder Dier, dat misſchien dezel- „ ven, geduurende de eerſte Maanden, zoogt. „ 't Geen my reden geeft om dit te denken, is, „ dat ik 'er verſcheidene gezien heb, die haare „ vyf Jongen droegen in de Plooijen van haa- „ ren Voet, ſchoon dezelven reeds eene Schaal „ hadden van anderhalf Duim lang.

Gebruik.

„ Zie daar Jongen van eene verbaazende „ grootte voor een Schulpdier, en men kan „ begrypen, dat de Ouden, die dezelven „ voortgebragt hebben, ook van eene aan- „ merkelyke grootte moeten zyn. Dus ziet „ men 'er, die tot zeven en agt Ponden wee- „ gen. Haar Vleeſch, vooral dat van den „ Voet, is Lederagtig en zeer hard, doch „ ſtrekt niettemin tot een groote onderſteu- „ ning voor de bewooners van de Kust, die „ dezelven, als zy overvloedig zyn, rooken „ of in de Zon droogen, om 'er, in tyden „ van gebrek, gebruik van te maaken tot „ hunne Spyze. Zy verkoopenze ook wel, „ met en benevens hunnen gedroogden Viſch, „ aan

Hermaphrodites, p. 57. Een wonderbaare onſtandvastigheid in die Autheur. Zie 't voorgaande Stuk van deeze *Natuurlyke Historie*, bladz. 6, enz.

„ aan 't Volk dat Landwaards in woont, die „ ze als Stokvisch weeken en kooken in Water met Ryst of Geerst, en daar van met „ Smaak eeten." Van de andere Soort, wier Schaal Cylindrisch of Rolrond en Vleeschkleurig is, het Dier witagtig, zegt ADANSON, wordt geen gebruik tot Spyze gemaakt; maar de Negers bedienen zig van de Schaal tot het putten of scheppen van Water. VI. AFDEEL. LI. HOOFDSTUK.

LII. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* KINKHOORENS, *waar onder de* Belhoorens, Kasketten, Bezoars, Harpen, Pennen *betrokken zyn; zo wel als de Hollandsche* Wulken *en dergelyken.*

Die Hoorens, welke in 't Latyn *Buccina* genoemd worden, in 't Fransch *Buccins*, noemt men in 't Nederduitsch KINKHOORENS. De Latynsche naam betekent een Trompet of Oorlogs-Bazuin; doch de Hoorens, welke daar allermeest naar gelyken, zyn door LINNÆUS tot het Geslagt der *Murices* betrokken, of liever, hy heeft dezelven verdeeld in de volgende Geslagten. Ook hebben de meeste Autheuren haar met dezelven verward: PLI- Naam.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. NIUS begrypt de Rotshoorens, Kinkhoorens en Purperhoorens, altemaal onder den Griekschen naam van *Cerix*. Den Nederduitschen naam van Kinkhooren kunnen de meesten met regt voeren, om dat zy eenen Krulswyze gedraaiden Top hebben.

Kenmerken. De Kenmerken van dit Geslagt bestaan in eene Eenkleppige Spiraale Schaal, die bultig is, en eene Ovaale Opening heeft, uitloopende in een Sleufje of stompe holligheid aan de regter zyde van den Mond. Zy hebben een botte Staart en de binnenste Lip of Spil ongeplooid. Het is een Slak.

Soorten. In dit Geslagt komen een-en-vyftig Soorten voor, die in agt Afdeelingen onderscheiden zyn. De eerste bevat de genen, die het Lyf rond en dun geschaald hebben, waar onder de Belhoorens en dergelyken: de tweede, die naar Kasketten gelyken: de derde, die men Bezoars noemt, en anderen: de vierde zodanigen, die de Spil bezet hebben met een Eeltagtigen Zoom: de vyfde, daar de Spil als afgeschraapt en plat is, gelyk in de Harpen: de zesde die de Schaal zeer glad en als Vettig: de zevende die dezelve Hoekig of gerimpeld hebben, en de agtste de genen, die men gemeenlyk Pennen, Marlpriemen, enz. noemt.

I. Die Fleschagtig opgeblazen rond zyn, met eene dunne, halfdoorschynende, broosche Schaal.

(438)

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

(438) Kinkhooren, *die de Schaal rondagtig heeft, omgord met ſtompe Sleuven, die door een verheven Streepje onderſcheiden zyn, en de Opening ongetand.* CCCCXXXVIII *Buccinum Olearium.* Ajuinſchil.

Deeze wordt by de Inlanders *Ajuinſchil* genoemd wegens haare figuur en de dunte der Schaal, volgens RUMPHIUS, die als Parkement is en bruinagtig geel. Hoe wyd ook de Mond zy, legt het Dier doch in deeze en de volgende, zo hy getuigt, even als in de Tepelbakken, geheel bloot en zonder dekzel: waar uit dan blykt, dat die Dekzelen, Venus-Navels of Schulpluikjes, niet aan alle Schulpdieren noodig zyn, tot derzelver beſchutting. Deeze Soort valt in Oostindie.

(439) Kinkhooren, *die de Schaal ſcheef Eyrond, opgeblazen, omgord heeft met Sleuven, die van vooren dubbeld zyn, en de Opening ongetand.* CCCCXXXIX. *Buccinum Galea.* Belhooren.

Tot deeze Soort behooren de gewoone *Belhoo-*

(438) *Buccinum* Testâ ſubrotunda, cinctâ Sulcis obtuſis, Lineolâ elevatâ interſtinctis, Aperturâ edentulâ. *Syst. Nat.* XII. Gen. 323. PET. *Gaz.* T. 99. f. 11. RUMPH. *Rar.* T. 27. f D? GUALTH. *Test.* T. 44. f. T. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 12. f. 1.

(439) *Buccinum* Testâ obovatâ inflatâ, cinctâ Sulcis anticè geminatis; Aperturâ edentulâ. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 183. GUALTH. *Test.* T. 42. f. A.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

hoorens, die van Kleur roodagtig bruin zyn, en haar afkomst hebben uit de Middellandsche Zee. Zy vallen wel zo groot, hoedanigen ik 'er heb, als een Kinderen Hoofd. Die, welke *Gebande Ajuinschil* heet by RUMPHIUS, schynt hier toe te behooren.

CCCCXL. *Buccinum Perdix*, Patrys.

(440) Kinkhooren, *die de Schaal Eyrond opgeblazen, eenigermaate gesleufd en met Wit gegolfd, de Opening Tandeloos heeft.*

De Tekening van de Schaal, die als met Penneveertjes is versierd, en dus wit en bruin gespikkeld, geeft 'er niet oneigen den naam aan van *Patryshooren* of *Patrys*, als veel gelykende naar de Pluimagie van dien bekenden Vogel. De breede platte Ribben, tusschen de Sleuven, zyn dus zeer aartig in sommigen gemarmerd. De Patryzen zyn hedendaags, gelyk de Belhoorens, vry gemeen en niet kostbaar. Veelen hebben den Top paarschagtig. Sierlyk blinkt de gedagte Marmering, door de dun-

(440) *Buccinum* Testâ ovatâ inflatâ subsulcatâ alboque undulatâ, Aperturâ edentulâ. M. L. U. 600. N. 244. Cassida Neritoides minor variegata. COLUMN. *Aq.* T. 69. f. 5. BONANN. *Recr.* III. f. 191. LIST. *Conch.* T. 899. f. 19. Cochlea Pennata. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. C. GUALTH. *Test.* T. 51. f. F. Perdrix. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. A. ADANS. *Seneg.* I. T. 7. f. 5. SEB. *Kab.* III. T. 68. f. 16. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 8. f. 1.

dunne Schaal heen, wanneer men ze van binnen tegen 't Licht beſchouwt. ADANSON, die deeze Hooren *Teſan* genoemd heeft, vondtze aan de Kust van Afrika wel tot zes Duimen lang. Dat zy in Oostindie vallen blykt uit RUMPHIUS. LINNÆUS ſtelt de woonplaats aan de Kusten van Amerika. VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

(441) Kinkhooren, *die de Schaal Eyrond met ſtompe Sleuven omgord en de Opening getand heeft.* CCCCXLI. *Buccinum Pomum.* Diklip.

Deeze noemt men, zegt RUMPHIUS de *Diklippige Oliehooren.* Dat zy dik van Lip zy is uit de Afbeeldingen blykbaar; doch de Getande Mond onderſcheidt haar ten voornaamſte. Bovendien is zy ook ſterk geribd en geplekt met geelagtige Vlakken op eenen bleeken Grond. De afkomst is uit Oostindie, alwaar men de Belhoorens veel gebruikt om de Olie, wanneer die van de Kokos-Nooten gekookt wordt, af te ſcheppen, en daarom aan deeze Hoorens den naam van *Oliehoorens* geeft: doch dezelve behoort eigentlyk tot de volgende Soort, die grooter valt en eene dunne Lip heeft.

(442)

(441) *Buccinum* Testâ ovatâ cinctâ Sulcis obtuſis, Aperturâ dentatâ. M. L. U. 600. N. 245. BARREL. *Icon.* 1325. f. 12. Cochlea ſtriata altera. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. E. GUALTH. *Test.* T. 51. f. C. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. L. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 23. f. 2.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

(442) Kinkhooren, *die de Schaal Eyrond, omgord met ſtompe Sleuven, die ver van elkander af zyn, en de Staart uitſteekende heeft.*

CCCCXLII. *Buccinum Dolium.* Geribde Belhooren.

Dat onze Ridder hier van Stompe Sleuven ſpreekt is zeer oneigen: want hy verſtaat daar, zekerlyk, de ronde Ribben door, die deeze Belhoorens zo kenbaar omgorden, dat men 'er den naam aan geeft van *Geribde Belhooren.* Deeze Ribben zyn zeer regelmaatig met geelagtig bruine Plekken getekend: des menze ook wel *Geplekte Belhooren* tytelt. Hoewel zy groot vallen, verdiende doch de tweede Soort van dit Geſlagt beter den Latynſchen bynaam van *Dolium*, dat is een Vat of Ton. Gemeenlyk zyn zy maar een Vuist groot, zegt RUMPHIUS, die aanmerkt, dat de Amboineezen 'er het gedagte gebruik van maaken om de Klappus-Olie af te ſcheppen. 't Is hierom ook verder zonderling, dat LINNÆUS de woonplaats ſtelt in de Siciliaanſche en Afrikaanſche Wateren. BONANNI, 't is waar, geeft een dergelyke op,

(442) *Buccinum* Testâ ovatâ cinctâ Sulcis obtuſis remotis, Caudâ prominulâ. M. L. U. 601. N. 246. Cochlea rugoſa. ROND. *Test.* 106. Cochlea ſtriata ſive Olearia. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. A. CALCEOL. *Mus* 30. T. 41. BONANN. *Recr.* III. f. 17, 25. GUALTH. *Test.* T. 89. f. E. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. C. LIST. *Conch.* T. 899. f. 19. SEB. *Kab.* III. T. 70. f. 1-4. & T. 68. f. 9. ADANS. *Seneg.* I. T. 7. f. 6. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 8. f. 4.

PLAAT CXXII.

op, uit de Zee van Sicilie, doch van de andere meldt hy uitdrukkelyk, dat hy dezelve uit Oostindie gekreegen hadt. Waarom dan dat Gewest, van waar de regte Belhoorens van deezen aart afkomstig zyn, verzweegen? Kan dit, zo wel als het zo even gemelde ten opzigt van de Patryzen, een misslag zyn, of moet men 't als een opzettelyke verschikking aanmerken? VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

Nog grooter tegenstrydigheid komt ons, ten opzigt van deeze Hoorens, voor. RUMPHIUS zegt: „ het Dier daar in heeft geen Dekzel, „ maar legt bloot gelyk andere Slakken." Dit heb ik reeds, uit hem, ook ten opzigt van de Ajuinschillen gemeld. ADANSON, in tegendeel, die dergelyke Belhoorens ook aan de Kust van Senegal waarnam, en ze *Minjac* noemt naar den Malabaarschen naam, van den gezegden Autheur opgegeven; telt dezelven onder de Gedekzelde *. Hy zegt dit wel van deeze in 't byzonder niet, maar hy betrektze tot de Purperhoorens, waar van het Dier, (zegt hy) een dun Kraakbeenig, halfmaanswys' Dekzeltje heeft, dat de Opening taamelyk fluit, wanneer hetzelve zig in de Schaal verbergt, en op de Lyst worden de *Minjac* en *Tesan*, dat is deeze Bel- en de Patryshoorens, beiden, onder de genen die Dekzeltjes hebben geplaatst: ja hy geeft 'er, 't geen zonderling is, een Elliptisch of Ovaal Dekzeltje, dat

* *Operculés*

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

dat Hoornagtig is, aan. Ik ben niet in ſtaat, om deeze tegenſtrydigheden op te helderen, alzo ik het Dier niet heb van deeze Hoorens.

CCCCXLIII. *Buccinum Echinophorum.* Geknobbelde Belhooren. Pl. CXXII. *Fig.* 1.

(443) Kinkhooren, *die de Schaal met vier ryën van Knobbels omgord en de Staart uitſteekende heeft.*

Deeze is in 't Werk van RUMPHIUS bygevoegd, en heeft haar afkomst uit de Middellandſche Zee, zo LINNÆUS aanmerkt. Dit is ook blykbaar uit BONANNI, die zegt, dat zy aldaar dikwils tot Spyze wordt verzameld, hebbende dan eene Tufagtige of Muisvaale Kleur, doch die, welke RONDELETIUS *Echinophora* tytelt, zegt hy, was wit van Kleur en zeldzaam. D'ARGENVILLE merkt aan, dat de algemeene Kleur vaal is van deeze *Geknobbelde Belhoorens*, uitgenomen, dat zy den Mond wit hebben. De Afbeelding van deeze Hooren met het Dier, op Pl. CXXII. *Fig.* 1, is van hem ontleend, doch de duiſterheid der beſchryving belet my, die te gebruiken. Men vindt 'er die geel van Kleur zyn. Dat zy de Staart niet opgewipt hebben, onderſcheidt ze van de

KAS-

(443) *Buccinum* Testâ Cingulis quatuor tuberculosis, Caudâ prominente. *M. L. U.* 601. N. 247. BONANN. *Recr.* III. f. 19, 18. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. 1. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. F. GINANN. *Adr.* II. T. 5. f. 43. SEB. *Kab.* III. T. 68. f. 18. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 17. f. 1.

KASKETTEN, VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

II. Die Helmagtig zyn met een kort omgeboogen Staartje en den Mond getand.

(444) Kinkhooren, *die de Schaal van vooren eenigermaate geplooid en kruislings gestreept heeft, met de Opening getand en de Staart omgekromd.* CCCCXLIV. *Buccinum Plicatum.* Geplooide Kasket.

Deeze behoort onder de Kasketten, en wordt dus van BONANNI beschreeven. Zy vertoont zig aan de éene Zyde als overlangs gestreept zynde, en met Saffraankleurige Vlakken, die in de gedaante van een Kruis geplaatst zyn, getekend, even als een Zyden Kleed, met Goude Bloemen doorweven: aan de andere Zyde ziet men een naauwen Mond, hebbende de beide Lippen wit en getand, 't welk by de bruine Kleur, daar het inwendige mede besmet is, sterk afsteekt. Bovendien is zy, van den Top tot aan de Tip, omgord met een wit Zoompje, dat door rosse Streepjes overdwars verdeeld is. Over 't geheel schynt zy als met een wit Kleed, dat met Gouddraad door-

(444) *Buccinum* Testâ antice subplicatâ, decussatim substriata, Aperturâ dentatâ, Caudâ recurvâ. BONANN. *Recr.* III. f. 156. GUALTH. *Test.* T. 40. f. C. Casque. ARGENV. *Conch.* T 18. (15) f. D? SEB. *Kab.* III. T. 73. f. 10. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 4, f. 1.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

doorweven is, overtoogen te zyn, en wordt derhalve, van de Franschen, *Zilver-Laken* getyteld.

CCCCXLV. *Buccinum Cornutum.* Gehoornde Kasket.

(445) Kinkhooren, *die de Schaal Tolrond, met Kuiltjes gestippeld en gekroond, de Opening getand en de Staart omgekromd heeft.*

Tot deeze Soort behooren de *Gebreide Kasketten*, dus genaamd, om dat de Oppervlakte zig als Breiwerk vertoont, doordien zy geheel met Kuiltjes bezet is. Van dit slag komen 'er voor die zeer fraay zyn, van wegen haare witagtige Kleur, met Geel gewolkt en met Saffraankleurige Vlakken, zodanig dat zy byna die van de voorgaande Soort evenaaren. In de kleinen heeft dit byzonder plaats, die ook eenigermaate gehoornd zyn, doch grooter wordende, gelyk ik 'er heb van negen Duimen lang en zes Duimen breed aan den Mond, dan hebben zy zo groote Hoornen, dat menze, deswegen, niet onaartig, *Osfekoppen* noemt. Men geeft 'er ook wel den naam van *Stormhoed* aan, die eigentlyk het woord Kasket verduitscht.

(445) *Buccinum* Testâ turbinatâ, Scrobiculis punctatâ coronatâ, Aperturâ dentatâ, Caudâ recurvâ. M. L. U. 602. N. 249. Murex Triangularis. ROND. *Test.* 2. 77. BONANN. *Recr.* III. f. 155. RUMPH. *Rar.* T. 23. A, N. 1. GUALTH. *Test.* T. 40. f. D. SEB. *Kab.* III. T. 73. f. 7, 8, 17, 13. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 2. f. 1.

duitſcht. BONANNI zegt, dat de Schaal van deeze *Turbo* alle anderen in grootte overtreft. Die hy afbeeldde was wit, met drie Saffraankleurig en Goudgeel gegolfde Bandjes. Men vindtze, voegt hy 'er by, ſomtyds wit, Wynagtig, ros en Amethystkleurig gemengeld, hebbende bovendien, op de uitſteekende en omgeſlagene Lip, vyf Merken, die haar ten hoogſte verſieren.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

Dit is de eerſte Soort der Stormhoeden by RUMPHIUS, die aanmerkt, dat deeze Hoorens in de jongheid veel meer ſtompe Hoorentjes hebben, dan oud wordende. Dat in dezelven de aangroeijing tevens door aanzettinge geſchiedt, t'elkens van een halven Gier, zegt hy, is blykbaar, wanneer men dezelven aan ſtukken ſlaat. Dan ziet men aan de binnenſte Gieren kleine overblyfzels van de oude Lippen, welke aan den Top altoos duidelyk waar te neemen zyn. In de kleinſte gebreide Kasketjes evenwel, die geen twee Duimen lang zyn, vind ik de drie zogenaamde tekens van aangroeijing aan den Top zo wel als in de Osſekoppen, en in deeze zyn de Zoompjes naar evenredigheid dikker dan in de kleine. Kan men dit daar mede overeenbrengen, dat het overblyfjes der oude Lippen zouden zyn? Groeit dan een onnut Deel nog verder aan?

Men vindtze, zegt die Autheur, dikwils met Zeegruis begroeid en dood in dat gedeelte, 't

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

welk boven het Zand heeft uitgestoken. Zy komen voor op vlakke Zandige Stranden, in de Liassersche Eilanden, inzonderheid op Oma voor Haroeko. De Inlanders leggenze zo geheel op Kolen, braaden ze en slaan de Schaal aan stukken, om het Vleesch daar uit te haalen, 't welk van hun gegeten wordt. Hy geeft 'er de Maleitsche en Ambonsche naamen van op. Hoe kan LINNÆUS dan de woonplaats stellen in Amerika?

CCCCXLVI. *Buccinum rufum.* Roode Kasket.

(446) Kinkhooren, *die de Schaal kruislings gestreept heeft; met Knobbelige Gordels, die door eene dubbelde Streep van een gescheiden zyn; de Opening getand en de Staart omgekromd.*

De *roode Stormhoed* wordt deeze by RUMPHIUS getyteld. Zy is tevens geknobbeld, en dit maakt dat sommigen haar ook wel de *Geknobbelde Kasket* heeten. Dit is een raar slag, zegt hy, dat weinig gevonden wordt, vallende kleiner dan de voorgaande en naauwlyks twee Vuisten groot. De Schaal is, behalve

(446) *Buccinum* Testâ decussatim striatâ, Cingulis nodosis interstinctis Lineâ geminâ, Aperturâ dentatâ, Caudâ recurvâ. M. L. U. 603 N. 250. Cassida rubra. RUMPH. *Rar.* T. 23. f. B. BARREL. *Rar.* 1325. f. 29. GUALTH. *Test.* T. 40. f. F. REGENF. *Conch.* T. 12. f. 69. SEB. *Kab.* III. T. 73. f. 2-6, 9. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 9. f. 2; IV. D. Pl. 1.

halve de ronde Knobbeltjes, met korte Groeven en Ribben verfierd, die als de Veders van een Hoen geschilderd zyn. Men vindt van deeze die bruinrood van boven, als ook die Roozerood zyn; doch de Mond is, altoos, gelyk raauw en bloedig Vleesch of geelagtig vlammende, en het Vleesch van 't Dier trekt ook naar het roode. Men vindtze, zegt hy, weinig, en zy worden van de Maleijers veel gezogt om 'er Armringen van te maaken. Dus blykt dat de woonplaats van deeze Soort ook is in Oostindie.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

(447) Kinkhooren, *die de Schaal met twee ryën van Knobbels omgord en de Staart omgekromd heeft.*

CCCCXLVII. *Buccinum tuberosum.* Geknobbelde Kasket.

Hier worden die *Westindische Kasketten* bedoeld, welke men *Bonte* zou kunnen noemen, in vergelyking met de voorgaande Soort. Op eenen witten Grond zyn zy zeer fraay met bruin, geel en paarschagtig blaauw, in veelerley verheffingen en verflaauwingen, met allerley Golfswyze bogten, geschakeerd. Dergelyken zyn het, daar Pater Labat van spreekt onder den naam van *Lambis* of *Casque*, en waar van de Slak, zo hy aanmerkt, een niet onaangenaa-

(447) *Buccinum* Testâ cingulis duobus tuberculosis, Caudâ recurvâ. M. L. U. 602. N. 248. LABAT. *Itin.* 5. p. 262. GUALTH. *Test.* T. 41. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 10. f. 1, 2.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK. genaame Spyze is, wanneer zy wel toegemaakt wordt, op de Westindische Eilanden. Haar Vleesch, zegt hy, is blank en hard, en harder naar maate de Hooren grooter is, moetende lang gekookt worden, eer zy bekwaam tot de Verteering is. Zy zyn echter vet en goed van Smaak. Het eerste Water, daar zy in gekookt zyn, wordt gemeenlyk weggeworpen; dan kookt menze in ander Water gaar, en, na dat zy daar uit genomen en uitgedroopen zyn, snydt menze open, om den Darm uit te haalen. Vervolgens wordt dit Schulpdier in Schyven gesneeden, dan met Boter en Speceryën gestoofd en met een zuure Eijer-Saus gegeten. Van de Hoorens, die men aan stukken geslagen heeft, of daar het Dier met een Haakje uitgehaald is, kan een zeer goede Kalk gebrand worden; doch dezelve vereischt een geweldig Vuur. Men vindt in alle Hoorens byna een half Glas vol Water. Zy vallen van tien tot vyftien Duimen lang, en van tien tot twaalf Ponden zwaar.

CCCCXLVIII. *Buccinum Flammeum.* Gevlamde Kasket.

(448) Kinkhooren, *die de Schaal een weinig geplooid en gekroond heeft; de Opening getand en de Staart omgekromd.*

Deeze moet, volgens de beschryving van 't

(448) *Buccinum* Testâ subplicatâ subcoronatâ, Aperturâ dentatâ, Caudâ recurvâ. M. L. U. 603. N. 251. BONANN. *Recr.* III. f. 161. RUMPH. *Rar.* T. 23. N. 2.

't Koninglyk Sweedsche Kabinet, van de Roo- VI.
de daar door onderscheiden worden, dat zy AFDEEL.
geen Knobbels heeft dan aan den Hals alleen. LII.
Die uit het Werk van RUMPHIUS, hier aan- HOOFD-
gehaald, hadt de Oppervlakte fraay bruin ge- STUK.
vlamd en weinig geknobbeld, zynde zeer ongemeen. BONANNI zegt, dat de zyne van de Franschen een Beurs genoemd wordt, 't welk mooglyk op de rimpelagtige Plooijen zal zien, die onder aan den Top zig bevinden, en op de Buikige rondheid van de Schaal. Zy was Vleeschkleurig, zegt hy, met Goudkleur Wormswyze doorweven: doch de Merken aan de Lip waren zwartagtig.

BEZOARS.

(449) Kinkhooren, *die de Schaal Eyvormig kruislings gestreept en glad, met verhevene Streepen overlangs, de Opening getand heeft en de Staart omgekromd.* CCCCXLIX. *Buccinum Testiculus.* Geplekte Bezoar.

De juiste afscheiding der Kasketten en Bezoars nog niet bepaald zynde, wordt deeze van som-

(449) *Buccinum* Testâ obovatâ decussatim striatâ lævigatâ, Striis elevatis longitudinalibus, Aperturâ dentatâ, Caudâ recurvâ. M. L. U. 604. N. 252. BONANN. *Recr.* III. f. 162. RUMPH. *Rar.* T. 23. f. 3. GUALTH. *Test.* T. 39. f. C. SEB. *Kab.* III. T. 72. f. 17-20. & T. 73. f. 19, 20. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 8. f. 2. & IV. D. Pl. 6. f. 1.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

ſommigen een Kasket, van anderen een Bezoar getyteld. Men kanze, wegens de rondheid, dus eigenst noemen, en hierom geeft LINNÆUS 'er den bynaam van Testikel aan. BONANNI zegt, dat zy de figuur van een Ey uitdrukt, en als met Goud Laken bekleed is, dat met Purper ſchynt doorweven te zyn. Zekere bruine Plekken, hier en daar over deeze Hooren verſpreid, geeven 'er den naam aan van *Geplekte Bezoar.*

CCCCL. *Buccinum decusſatum.* Geſchubde Bezoar.

(450) Kinkhooren, *die de Schaal kruislings geſtreept heeft met vierkante Schubbetjes, de Opening getand, de Staart omgekromd.*

Deeze behoord onder de Gezoomde Bezoars, en men noemtze wel *Dubbeld Zoompje*, om dat zy aan ieder zyde een Zoom heeft. De Spil heeft eenige uitſteekende Stippen, en de buitenſte Lip is van binnen getand. Wy noemenze de *Geſchubde*, dewyl de Oppervlakte als bezet is met Schubbetjes, dat geen plaats in de anderen heeft. Men vindtze wit en bruinagtig, ook Loodkleurig, hoedanigen BONANNI van het Strand van Portugal gekreegen hadt. Zy

(450) *Buccinum* Testâ decusſatim ſtriatâ lævigatâ, Squamulis quadratis, Aperturâ dentatâ, Caudâ recurvâ. M. L. U. 604. N. 253. Buccinum parvum. RONDEL. *Test.* 83. f. 1. BONANN. *Recr.* III. f. 157. GUALTH. *Test.* T. 40. f. B. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 10. f. 3, 4.

Zy vallen zeer klein. LINNÆUS ftelt de woonplaats in de Afrikaanfche Oceaan.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

(451) Kinkhooren, *die de Schaal een weinig geftreept, met vier ryën van vierkante Vlakken omringd, de Opening getand heeft en de Staart omgekromd.*

CCCCLI. *Buccinum Areola.* Geruite Bezoar.

RUMPHIUS noemt deeze *Beddekens*, om dat de Plekken op dezelve als de Bedjes en Paden in een Tuin gefchikt zyn. De regelmaatigheid van derzelver Tekening, inderdaad, is verwonderlyk. Veelen noemenze echter maar *Geplekte* Bezoar, dat eene te algemeene benaaming is: de Franfchen *truité* of gefpikkeld als een Forel, dat ook niet ftrookt. Ik geef 'er den naam aan van *Geruite Bezoar*, om dat die Plekken zig als donkere Ruiten vertoonen. De Schaal is, in de meeften, overlangs flaauw geftreept. Sommigen hebben de Plekken bruin op een blaauwagtigen; anderen Goudgeel op eenen witten Grond. De Top is zeer fcherp gedraaid: de Spil met kleine Plooitjes bezet: de Lip van binnen getand, van buiten gezoomd,

(451) *Buccinum* Testâ fubftriatâ, Maculis quadratis quadrifariam cinctâ, Aperturâ dentatâ, Caudâ recurvâ. M. L. U. 605. N. 254. BONANN. *Recr.* III. f. 154. Areola. RUMPH. *Rar.* T. 25. f. 1. B. GUALTH. *Test.* T. 39. f. H, G. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. I. KLEIN *Oftrac.* T. 6. f. 102. SEB. *Kab.* III. T. 70. f. 7-9. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 8. f. 5.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

zoomd, en aan de Spil hebben zy nog een dergelyken Zoom. Zy komen uit Oostindie, en uit de Middellandsche Zee.

III. Helmagtige met een kort opgewipt Staartje, die de Lip van binnen ongetand, van agteren uitwaards gedoornd hebben.

CCCCLII. *Buccinum Erinaceus.* Gedoornde.

(452) Kinkhooren, *die de Schaal eenigermaate geplooid heeft en met Tepels gekroond, de Lip van agteren gedoornd.*

De Doornen zyn vry groot en zigtbaar aan het agter- of onder-end van deeze Hooren, die men derhalve te regt de *Gedoornde Bezoar* kan noemen. Ik heb 'er die fraay geel overlangs gestreept en gebandeerd zyn, met eenen breeden Zoom, welke fierlyk bruin geplekt is, aan haare Lip. Het Top-end is aartig met Tepeltjes gekroond. Doch, dewyl LINNÆUS Afbeeldingen hier toe betrekt, die de Lip niet gedoornd hebben, zo zou menze ook de Getepelde kunnen noemen. Zy valt in de Westindiën en in de Middellandsche Zee.

(453)

(452) *Buccinum* Testâ subplicatâ, Papillis coronatâ, Labro postice muricato. M. L. U. 605. N. 255. RUMPH. *Rar.* T. 25. N. 7. GUALTH. *Test.* T. 39. f. I, D. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. G. SEB. *Kab.* III. T. 53. f. 11-16. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 11. f. 3.

(453) Kinkhooren, *die de Schaal glad en met Tepels gekroond, de Lip van agteren gedoornd heeft.* VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

CCCCLIII. *Buccinum glaucum.* Graauwe Bezoar.

De rondheid van de Schaal, waar door deeze aanmerkelyk van de voorgaande, die langwerpig is, verschilt, kon hier tot een duidelyker Kenmerk van onderscheiding bygevoegd zyn. Het zyn de gewoone gladde Bezoars, welken men ook wel *Graauwe* of *Aschgraauwe* noemt, somtyds naar den blaauwen, somtyds naar den vaalen trekkende, zo RUMPHIUS aanmerkt. Zy vallen wel een Vuist groot, gelyk ik ze heb, doch deeze zyn zeldzaam. Men vindtze ook met een dubbelen Zoom, waar uit de aangroeijing by toezettinge, of aanvoeginge van een nieuwe Lip aan den ouden Mond, volgens dien Autheur, blykbaar is. Zonderling is 't, dat men in deeze Bezoars maar ééne Zoom aan den Top, niet drie, gelyk in de Kasketten, waarneemt. Van haare Eijerstokken en Voortteeling is reeds gesproken *. Men noemtze in 't Maleitsch *Bia bewang*, om dat het gekookte Vleesch een weinig naar Look ruikt, en die 'er veel van eeten

* XIV. STUK. bl. 15.

(453) *Buccinum* Testâ lævi Papillisque coronatâ, Labro postice muricato. M. L. U. 606. N. 256. Cassis cinerea lævis, RUMPH. *Rar.* T. 25. f. A. GUALTH. *Test.* T. 40. f. A. SEB. *Kab.* III. T. 71. f. 11, 12, 13, 16. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 28. f. 1.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. eeten krygen 'er een ſtinkend Zweet van. In de Ambonſche Inham worden zy veel gevonden.

CCCCLIV. *Buccinum Vibex.* Gladde Bezoar. (454) Kinkhooren, *die de Schaal zonder oneffenheden en de Lip van agteren gedoornd heeft.*

Onder de genen, die aangehaald zyn, is het zogenaamde *dubbelde Zoompje.* De Latynſche benaaming ſchynt meer te zien op de Striemswyze Streepen, welken ſommigen van deeze Hoorens overlangs hebben. Sommigen evenwel hebben die niet, en de aangehaalde Afbeelding van BONANNI was getepeld of geplooid. Ook zou deeze Bezoar, om naar de voorgaande volmaakt te gelyken, (uitgenomen dat zy kleiner was en aan den Top niet Stekelig), ook Klootrond van Geſtalte moeten zyn (*), 't welk zelden plaats heeft in de Zoompjes. LINNÆUS zelf zegt van Eyrond. Ik vind derhalve de meening duiſter.

(455)

(454) *Buccinum* Testâ lævi totâ, Labro postice muricato. M. L. U. 606. N. 257. BONANN. *Recr.* III. T. 152. Fimbriata lævis. RUMPH. *Rar.* T. 25. f. E, N. 8, 9. GUALTH. *Test.* T. 39. f. L, F. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. H. SEB. *Kab.* III. T. 53. f. 3-7. REGENF. *Conch.* T. 10. f. 40. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 8. f. 3.

(*) Testæ facies & omnia Buccini glauci, ſed minor, nec muricata; ovata, undique lævis, rarius cincta antice nodis obliteratis. *Mus. L. Ulricæ*, p. 606.

(455) Kinkhooren, *die de Schaal overal met Knobbeltjes bezet, en de Lip van agteren gedoornd heeft:* VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. CCCCLV. *Buccinum Papillosum.* Ryftenbry-Hoorentje.

Van de Bezoars hier afftappende gaan wy over tot andere Hoorentjes, die in Kenmerken aan dezelven naderen. Deeze worden *Ryftenbry-Hoorentjes* genoemd, om dat zy met een menigte van fyne Knobbeltjes, die naar Rystkorreltjes gelyken, bezet zyn. Zekere Tandjes wordt men aan de Lip van den Mond gewaar, zegt D'ARGENVILLE, en de Punt is een weinig Roozekleurig. Dit laatfte neem ik wel in de mynen waar, doch niet het eerfte. De Kleur is witagtig geel met vaale Vlakken, de langte anderhalf Duim. Zy komen uit Oostindie.

(456) Kinkhooren, *die de Schaal effen, de Lip van agteren gedoornd heeft en de Spil met twee Tandjes.* CCCCLVI. *Buccinum Glans.* Moedervlakje.

Deeze, wegens de groote Vuurkleurige Vlak-

(455) *Buccinum* Testâ undique tuberculatâ, Labro postice muricato. M. L. U. 607. N. 258. Buccinum granulatum rotundum. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. M. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. I. SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 57, 58, 59. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 27. f. 2.

(456) *Buccinum* Testâ lævi, Labro postice muricato, Labioque interiore bidentato M. L. U. 607. N. 259 RUMPH. *Rar.* T. 29. f. P. SEB. *Kab.* III. T. 39. f. 56, 57, 60. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 5. f. 5.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

Vlakken, daar op voorkomende, het *Moeder-vlakje* genaamd, is als met zeer fyne roodagtige Draadjes omwonden, en wordt daarom, van RUMPHIUS, *Buccinum lineatum* geheten. In haar Vleesch heeft zy mede, zegt hy, dat Venynig-Doorntje, gelyk de Pausekroonen; waar voor men zig wagten moet, om zig daar aan niet te kwetzen. De afkomst is uit Oostindie, en zy valt grooter dan de voorgaande.

IV. Die aan de Spil als een omgeslagen Lip, van dikke Eelt, hebben.

CCCCLVII. *Buccinum Arcularia.* Kofferhoorentje.

(457) Kinkhooren, *die de Schaal geplooid heeft en met Tepels gekroond, de binnenste Lip platagtig uitgebreid en bultig.*

RUMPHIUS zegt, dat men deeze Hoorentjes in 't Maleitsch *Koffer-Hoorentjes* noemt, om dat de Maleijers dezelven weeten te gebruiken tot versiering van zekere Strooijen Koffertjes. Hierom geeft hy 'er den Latynschen naam *Arcularia* aan. Het is, zegt hy, een klein Slakhoorentje, zo groot als de Nagel van een Duim, met een spits Hoofd als een

(457) *Buccinum* Testâ plicatâ Papillisque coronatâ, Labio interiore explanato gibbo. M. L. U. 608. N. 260. Arcularia major. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. M. GUALTH. *Test.* T. 44. f. R, O. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. C. SEB. *Kab.* III. T. 53. f. 32, 33. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 22 f. 3.

een *Turbo*, op de Rug geplooid, en aan de kanten van den omloop gekarteld, dik van Schaal en vuil wit of geelagtig van Kleur. De Mond is smal, met een dikke Lip, waar aan scherpe Tandjes staan en gesloten met een dun geel Dekzeltje. VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

(458) Kinkhooren, *die de Schaal bultig en schuins gestreept, de binnenste Lip plat-agtig uitgebreid en bultig heeft.* CCCCLVIII. *Buccinum pullum.* Bruintje.

Sommigen noemen die van deeze Soort Bruine, en de voorgaande Witte *Basterd Rivier Pausekroonen.* Ik noem ze derhalve, volgens den Latynschen bynaam, *Bruintje.* Zy zyn de helft kleinder, zegt LINNÆUS, dan die van de voorgaande Soort, Roestkleurig, met schuine Streepen in de langte en overdwars een witten Band. Ik heb 'er doch van de witte Oostindische die weinig grooter dan deeze zyn, wier afkomst is uit de Middellandsche Zee.

(459) Kinkhooren, *die de Schaal bultig en effen* CCCCLIX. *Buccinum gibbosulum.* Bocheltje.

(458) *Buccinum* Testâ gibbâ oblique striatâ, Labio interiore explanato gibbo. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 970. f. 25, 26. GUALTH. *Test.* T. 44. f. M; N. ADANS. *Seneg.* I. T. 8. f. 11. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 22. f. 4, 5.

(459) *Buccinum* Testâ gibbâ lævi, Labio interiore explanato gibbo. GUALTH. *Test.* T. 44. f. L. SEB. *Kab.* III. T. 53. f. 46. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 22. f. 6.

O

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

effen heeft, met de binnenste Lip platagtig uitgebreid en bultig.

GUALTHIERI zegt, dat deeze Hoorentjes de Kleur uit den bruinen witagtig, de beide Lippen uitgebreid, gezoomd en Saffraankleurig hebben: de Opening wit. Ik neem dit alles in de mynen, die van grootte als een Paardeboon zyn, waar, doch de Bult of Bochel, op de Rug, is blaauwagtig.

CCCCLX. *Buccinum mutabile.* Veranderlyke.

(460) Kinkhooren, *die de Schaal effen, ouder wordende gerimpeld heeft, met een uitsteekende Top; de binnenste Lip eenigermaate plat uitgebreid.*

Deeze, zo wel als de voorgaande en volgende Soort, uit de Middellandsche Zee afkomstig, heeft de Schaal dun, effen, bleek; de Gieren aan den bovensten Rand flaauw wit en ros: den Top, met de Gieren zeer onderscheidelyk, van langte als het Lyf. Ouder wordende krygt zy Rimpels in de langte, wordt Aschgraauw en ondoorschynende De binnenste Lip strekt zig voorwaards dikagtig uit.

CCCCLXI. *Buccinum Neriteum.* Nerietagtige.

(461) Kinkhooren, *die de Schaal verheven-rond*

(460) *Buccinum* Testâ lævi, adultiore rugosâ, Spirâ exsertâ, Labio interiore sub-explanato. GUALTH. *Test.* T. 44. f. B.

(461) *Buccinum* Testâ convexâ obtusâ lævi, Labio interiore explanato gibbo obsoleto. GUALTH. *Test.* T. 65. f. C, I.

rond stomp en effen, met de binnenste Lip platagtig uitgebreid en flaauw gebult heeft. VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

De Schaal van deeze heeft de grootte van een Erwt, de gedaante van een Neriet, verschillende alleen, doordien de Opening van agteren uitgerand is. Zy is byna Kogelrond, stomp, effen, bleek van Kleur, maar de bovenste Naad, langs de Gieren, onderscheidt zig door eene Wormswyze paarschagtige Streep. Van onderen is zy platagtig, wit en bultig.

V. Die de Spil platagtig, als afgeschraapt, hebben.

(462) Kinkhooren, *die de Schaal met gelyke Ribben overlangs, die ver van elkander gescheiden en gespitst zyn, de Spil glad heeft.* CCCCLXII. *Buccinum Harpa.* Davids-Harp.

Men noemt deeze, wegens de Ribben, die 'er over heen loopen, en wegens de geheele Ge-

(462) *Buccinum* Testâ Varicibus æqualibus longitudinalibus distinctis mucronatis, Columellâ lævigatâ. M L. U. 609. N. 261. BONANN. *Recr.* III. f. 185. LIST. *Conch.* T. 992. f. 55. PET. *Gaz.* T. 48. f. 13. Harpa. RUMPH. *Rar.* T. 32. f. K, L, M. GUALTH. *Test.* T. 29. f. C, D, E, G. Harpa nobilis. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. D. REGENF. *Conch.* T. 2. f. 14. KLEIN *Ostrac.* T. 6. f. 105. SEB. *Kab.* III. T. 70. f. 10. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 9. f. 3. II. D. Pl. 8. f. 2: Pl. 19. f. 1, 2.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

Gestalte, de *Harp* of *Davids Harp*. en sommigen ook wel *Edele* en *Maagde-Harpen.* Zy plagten voor Rariteiten gehouden te worden, en toen gaven de Liefhebbers 'er ook wel den naam van *Amouretjes* aan. De Maleijers noemdenze *Bia Sarassa*, naar de mooije gebloemde Kleedjes van deezen naam, zegt RUMPHIUS. 't Zyn, inderdaad, zeer fraaije Hoorens, maar door de gemeenheid worden zy thans weinig geteld; hoewel men ze doch niet nalaat, in haare Verscheidenheden, een plaats te vergunnen in de Kabinetten.

Men vindt Harpen die een halven Vuist groot, en die kleinder zyn, tot zeer klein toe. De Kleur van sommigen is bleekrood, van eenigen bruinrood of graauw, en de zodanigen, die dan met roode Vlakken schoon versierd zyn, noemt men *Chrysanthen.* Doorgaans zyn de Ribben Vleeschkleurig en de tusschenruimten wat bruinder, met witte of bleeke Slingeringen. Die schoon rood zyn, en kleinder, als met Blommetjes getekend, de Ribben met zwarte dwarsstreepjes en een soort van Tandjes aan de Lip, noemt men *Edele* Harpen, zegt RUMPHIUS, die ook van een kleine langwerpige Soort spreekt, welke graauw is met witte Ribben, en dit zyn de *Maagde-Harpen.* Van binnen, aan de Spil, hebben deeze laatsten dat zwartagtig bruine niet, 't welk zo uitsteekt in de anderen.

Het Dier. Gedagte Autheur zegt, dat het Dier der Harpen

pen voor schadelyk gehouden wordt. Hetzelve heeft veel Kraakbeenig Vleesch, dat aartig geschilderd is met lichtbruin en geel, en boven op met Sterretjes getekend. Voorts heeft dit Schulpdier, van vooren, een Stuk Vleesch, zo groot, dat het niet wel in de Schaal kan, 't welk zy kunnen loslaaten en wegwerpen: doch wat daar uit groeije is onbekend. Immers men vindt 'er veelen, die dit Stuk niet hebben, en, wanneer men 't zelve van de anderen afrukt, komen daar onder eenige witte Korrels te voorschyn, als of het Eijers waren. In de Maand Mey, met het begin van den Regen-Mousson, worden de meesten gevangen of gevischt in Zee, en dan vindt men ook de gezegde Klomp, van het Dier afgevallen, als een Hart gefatzoeneerd, en met Gouden Sterretjes of Blommetjes getekend, doch aan die zyde, welke tegen het Dier aan gezeten heeft, plat, witagtig, met paarsche Vlakken als Mazelen. Op deszelfs Vleesch, dat in 't eerste witagtig is, komen allengs ook dergelyke Bloemen en Streepen: maar dit Vleesch is altoos weeker of zagter dan de gezegde Klomp.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

(463) Kinkhooren, *die de Schaal met gelyke Ribben overlangs, digt aan elkander en gespitst zynde, de Spil glad heeft.*

CCCCLXIII. *Buccinum Costatum.* Geribde.

Dee-

(463) *Buccinum* Testâ Varicibus æqualibus, longitudinalibus, confertis mucronatis, Columellâ lævigatâ. *Syst. Nat.* XII.

VI. Afdeel. LII. Hoofdstuk.

Deeze wordt, door LINNÆUS, als eene mooglyke Verscheidenheid van de Harpen voorgesteld.

CCCCLXIV. *Buccinum Persicum.* Rudolphus.

(464) Kinkhooren, *die de Schaal ruuw heeft, met een gekartelde Lip en de Spil plat.*

Uit de aangehaalde Afbeeldingen blykt, dat hier bedoeld worden de *Rudolphussen* of *Metaalhoorens*, die men in 't Fransch *Conque Persique*, dat is Persiaansche Schulp, tytelt. Men maakt evenwel nog eenig onderscheid tusschen die beiden. De Metaalhoorens zyn schoon glanzig met zwarte Streepen, die met wit afgebroken zyn, langs de Gieren omgord: de Rudolphussen zyn ruuw of enkel geribd, gelyk dit in die, welke men onlangs van de Magellaansche Eilanden gekreegen heeft, byzonder blykt. Deeze laatsten noemen wy, wegens een Tand, dien zy by de Mond-opening om laag hebben, *Getande Rudolphussen.* Zy zyn bruin van Kleur en wit getopt.

CCCCLXV. *Buccinum Patulum.* Wydmond.

(465) Kinkhooren, *die de Schaal gedoornd heeft,*

(464) *Buccinum* Testâ scabrâ, Labro crenulato, Columellâ planâ. M. L. U. 609. N. 262. GREW. *Mus.* T. 9. f. 5, 6. Cochlea patula. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. E. GUALTH. *Test.* T. 51. f. L. Concha Persica. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. E. SEB. *Kab.* III. T. 72. f. 10-16. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 2. f. 5. IV. D. Pl. 30. f. 1.

(465) *Buccinum* Testâ muricatâ, Labro extus crenato, Columel-

heeft, de Lip uitwaards getand, de Spil Zeisſenagtig.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

Te regt onderſcheidt LINNÆUS deeze, die men *Wydmond* noemt, van de voorgaande: want, dat die haare Knobbels door 't afſlypen verlooren zouden hebben, gelyk D'ARGENVILLE zegt, is beuzeltaal. De Geſtalte verſchilt te veel, en, al zyn de Knobbels, gelyk ik 'er heb, in deeze Wydmonden afgeſleepen, verſchillen dezelven doch grootelyks van de Rudolphusſen. ADANSON merkt aan, dat zy in de jongheid van buiten bruin Violet, en in de Ouderdom bruin en groen gemengeld zyn, hebbende de ſlinker Lip, of de Spil, vaal, en de regter Lip van binnen Violet. Het Dier trekt naar den Violetten en deszelfs Dekzel is byna eens zo kort als de Opening van de Schaal. Deeze Soort, die hy tot de Purperhoorens betrekt, was aan de Kust van Afrika vry zeldzaam. LINNÆUS ſtelt de woonplaats in Amerika.

Die deeze Hoorens wel beſchouwt, moet bekennen, dat zy te regt Wydmonden genaamd

lumellâ falcatâ. M. L. U. 610. N. 263. GUALTH. *Test.* T. 51. f. D, E. Morum. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. H. BONANN. *Recr.* III. f. 368. LIST. *Conch.* T. 989. f. 49. ADANS. *Seneg.* I. T. 7. f. 8. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 24. f. 1.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

naamd zyn, als zynde, gelyk RUMPHIUS zegt, byna niets dan een gaapende Mond, met weinige Gieren schielyk toeloopende; de Schaal dik en Steenhard, doch by den Mond dun en kartelig. Schoon zyne Afbeelding een ongeknobbelde Hooren voorstelt, maakt hy doch gewag van eene andere Soort, die veel kleiner en bultiger, graauw en Kalkagtig was. Deeze Wydmonden hebben, volgens ADANSON, wanneer menze aan 't Strand vindt, een zo dikke Korst, dat menze veeleer zou aanzien voor Zee-Ooren.

CCCCLXVI. *Buccinum hæmastoma.* Roodmond.

(466) Kinkhooren, *die de Schaal eenigermaate gedoornd heeft, de Lip van binnen gestreept, de Spil platagtig, de Mond-opening roodagtig geel.*

Deeze, in de Europische Oceaan huisvestende, heeft de Schaal Eyrond, ruuw, langs de Gieren met een dubbelen Band van Knobbeltjes omgord. De Mond-opening is Saffraangeel, de Lip van binnen gekarteld en gestreept, zegt LINNÆUS. Zekere Hoorentjes, naar de Rudolphussen gelykende, die van buiten Oranjekleurige Banden hebben, waar in de Knobbels staan, schynen hier toe te behooren.

(467)

(466) *Buccinum* Testâ submuricata, Labro intus striato, Columella planiuscula, Fauce fulvâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 51. f. A. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 5. f. 4.

(467) Kinkhooren, *die de Schaal Eyrond spits, gestreept en effen, de Spil platagtig heeft.*

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. CCCCLXVII. *Buccinum Lapillus.* Steentje.

Dat LISTER getuigt, hoe de Schaal van dit Schulpdier alle anderen, naar de grootte gerekend, in dikte en zwaarte ver te boven gaat, billykt genoegzaam de Nederduitsche benaaming van *Steentje*, welke ik hier, in navolging van den Latynschen bynaam *Lapillus*, gebruikt heb. De grootste langte, naamelyk, van dit Hoorentje, is, volgens hem, maar anderhalf Duim, en de Omtrek, op het dikste, naauwlyks twee Duimen. Het heeft de Streepen een weinig uitpuilende, des men het niet wel *effen* kan noemen: ja het is, zo hy getuigt, zelfs een weinig oneffen of ruuw op 't gevoel, ten minste aan den Top. Dit hadt eene witagtige, doch het andere, dat wat kleiner was, eene uit den witten groenagtige Kleur. Beiden werden zy overvloedig gevonden op de Klippige Stranden aan de Kust van Engeland. Hy hadt deeze Kinkhoorens, in 't begin van Juny, wanneer de Klippen door de Ebbe droog geworden waren, des morgens, dikwils gepaard gevonden. Zy kunnen daarom,

(467) *Buccinum* Testâ ovatâ acutâ striatâ lævi, Columellâ planiusculâ. *Faun. Suec.* 2167. *Mem. Acad. Paris.* 1711. p. 199. T. 6. f. 5, 7. ADANS. *Seneg.* I. T. 7. f. 4. LIST. *Angl.* 158. T. 3. f. 5, 6.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

om, niettemin, Hermaphrodieten zyn, zo wel als de Aardslakken.

Even die zelfde Paaring hadt LISTER ook in de Alykruiken waargenomen, welke aan de Engelsche Stranden niet minder menigvuldig waren. Dat deeze, evenwel, niet veel naar deeze Hoorentjes gelyken, is uit de beschryving blykbaar aan allen, die ooit Alykruiken gezien en behandeld hebben. LINNÆUS niettemin, getuigt, dat dit Hoorentje met de Alykruiken overeenkomt in gedaante, plaats, grootte en zelfstandigheid (*). Waarom betrekt zyn Ed. die dan, mag men verder vraagen, tot een ander Geslagt; of deeze niet tot het zelfde Geslagt als de Alykruiken, en tot eene zelfde Soort? Men vindtze, zegt hy, veel in de Wester-Oceaan, eetende doode Visschen in de Netten of Fuiken, en dikwils zodanig met Kley bedekt zynde, dat men de Gieren naauwlyks kan onderscheiden.

Purperverw uit Kinkhoorens.

Dat 'er een soort van Purperverw uit deeze of dergelyke Kinkhoorens te haalen zy, heeft de Heer REAUMUR, aan de Kust van Vrankryk, waargenomen. ,, De grootste ,, Schaalen van de Soort van *Buccinum*, die ,, ge-

(*) Turbini laterali convenit facie, loco, magnitudine, consistentiâ. *Syst. Nat.* XII. p. 1203. Ik heb gezogt naar *Turbo lateralis*, eer ik begreep, dat het *Turbo littoreus* moest zyn, die (bl. 1232) vergeleeken wordt met de *Turbo littoralis* van den Heer BASTER, dat wederom een Drukfeil is; moetende zyn, *Turbo Littoreus* of *Littoralis*. Gelukkig dat de Drukpers hier niet van gemaakt heeft *Turbo Literatus*.

„ gemeen is op onze Stranden, zegt hy, VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.
„ hebben de langte van twaalf of dertien Ly-
„ nen, [dat iets meer is dan een Duim.] en
„ de dikte van zeven of agt Lynen, daar zy
„ dikst zyn. Zy zyn even als de Slakhoo-
„ rens der Tuinen gedraaid, doch wat lang-
„ werpiger van Schaal. De grootte komt
„ overeen met het gene PLINIUS getuigt
„ van zyn *Buccinum*, dat hy een kleinere
„ *Concha* noemt; aanmerkende, dat zy aan
„ den rand der Opening gekarteld zyn, 't
„ welk ook in de onzen plaats heeft. Haare
„ uitwendige Oppervlakte is doorgaans uit-
„ gegroefd; dan eenigen hebben, behalve de
„ overlangse, nog Voortjes overdwars. De
„ Kleur is zeer verschillende. Men vindt 'er
„ die wit en die bruin zyn: in anderen zyn
„ Streepen van Goudkleur, die langs de Gie-
„ ren loopen op bruine of witte Gronden."

PLINIUS hadt reeds opgemerkt, dat 'er, behalve de Purperhoorens, die van de Purperverw haaren naam hadden, ook Kinkhoorens waren, die zulk eene Kleur uitleverden. Van de manier spreekende, op welke men die Verw bekwam, verhaalt hy, dat men de Hooren kneusde, en dan, eenige brokjes van de Schaal wegneemende, een Ader in 't gezigt kreeg, die een geelagtig Vogt, als Etter, bevatte. Dit was het Vogt dat tot Purperverwen diende; doch men nam gewoonlyk de moeite niet, om zulk

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

zulk een Ader op te zoeken: men ſtampte ſlegts de Hoorens met het Dier, en lietze dan in Water, met eenig Zout, verſcheide Dagen, in een Tinnen Bekken op 't Vuur ſtaan. Dit diende voornaamelyk om deeze Verwſtof te zuiveren: en de Heer REAUMUR heeft bevonden, dat het Vogt der Kinkhoorens veel ſchielyker de Purperkleur aanneemt, ja dat het zelfs kan dienen om Stoffen paarſch te verwen, voor dat het die Kleur aangenomen heeft.

Purper-Eijeren.

By geval maakte hy daaromtrent een nadere Ontdekking. Deeze Kinkhoorens zag hy doorgaans verzameld rondom Steenen, of onder zekere Boogen van Zand, welken de Zee geformeerd hadt door het onderſte Zand weg te ſleepen, en het bovenſte alleen over te laaten, dat door oude Wormbuisjes ſamengehecht was: ja, zy waren 'er ſomwylen zo menigvuldig, dat menze by Handen vol kon opraapen: hy wierdt tevens gewaar, dat deeze Steenen bedekt waren met zekere langwerpig ronde Korreltjes, weinig meer dan een twaalfde Duims lang, die een geelagtig wit Vogt inhielden. Zulks deedt hem denken, of dit ook niet wel een Purperverwend Vogt mogt zyn, en hy drukte eenigen van deeze Korreltjes of Blaasjes op zyne Lobben uit, die 'er ſlegts een weinig door bemorst ſcheenen te worden; maar, na verloop van een half Kwartier Uurs, hadden zy, op die plaatſen, een ſchoone Purperkleur aangenomen. Vervolgens koos hy andere Blaasjes

uit,

uit, en herhaalde de Proefneeming, die niet minder slaagde. In twee of drie Minuuten nam zyn Lywaat een schoone Purperkleur aan, die zelfs stand hieldt, tegen 't wasschen met Zeewater. Op een groote menigte van deeze Korreltjes, welken hy met zig genomen hadt, gelukte het in zyne Kamer niet: de open Lugt was noodig tot die verandering van Kleur. VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

Zyn grootste nieuwsgierigheid was, nu, om te weeten, welke Blaasjes dit mogten zyn. De Visschers zeiden wel, dat het Zaad was van Wier of Zee-Ruy: maar hy hieldtze, in tegendeel, voor Eijertjes, en giste, doch zonder eenig blyk, dat het Eijertjes waren van die Soort van Kinkhoorens, welke zig zo menigvuldig daaromstreeks verzamelden, of dat het Eijertjes waren van eenig ander Zeeschepzel, op welken de Kinkhoorens aasden. In die onzekerheid gaf hy 'er den naam van *Purper-Eijeren* aan. Op een anderen Reistogt, in de Zomer, naar de Kust van Poitou, vondt hy 'er geenen van, om dat zy niet dan in de Na-Herfst verschynen: doch by 't aankomen van den Winter zyn ze 'er zo menigvuldig, dat één Man, in weinig Uuren, meer dan een Schepel van dezelven zou kunnen verzamelen.

Hier ter plaatse zal ik eenig gewag maaken van zekere Eyvormige Lighaamen, die, zo men my gezegd heeft, in Suriname gevonden en aldaar *Kinkhooren-Eijeren* genoemd worden. Kinkhooren-Eijeren. Pl. CXXII. *Fig.* 2.

 Zy

VI. AFDEEL. I.II. HOOFDSTUK.

Zy bevinden zig in de Verzameling van den Heer BRANDT, Koopman in Droogeryën, en daar uit is my de Afbeelding medegedeeld; zie Pl. CXXII, *Fig.* 2. Die nog gesslooten zyn hebben eene Eyronde of liever Ovaale Gestalte, als aan beide Enden even stomp zynde, en schynen eenig Vogt te bevatten. Een derzelven is geopend, en daar uit blykt de ongemeene dunte van de Schaal, die een gestreept Hoorentje bevat, welks Schaal niet minder dun en teder zig vertoont. 't Valt moeielyk te bepaalen, tot welke Soort van dit Geslagt hetzelve behoore.

CCCCLXVIII. *Buccinum Smaragdulus.* Smaragd.

(468) Kinkhooren, *die de Schaal Eyrond spits en uitermaate glad heeft, de Spil eenigszins geplooid en platagtig.*

Dit Hoorentje wordt onder de Maanhoorens geteld, door D'ARGENVILLE, die zegt, dat het gegroefd is en groenagtig Paarlemoer, hebbende den Top zeer schoon verschietend groen; weshalve men 'er den naam van *Emeraude*, dat is Smaragd, aan geeft. De Mond, zegt hy, is getand; eene byzonderheid onder de Maanhoorens. In de aangehaalde Afbeeldingen van SEBA wordt wel van Streepjes langs

(468) *Buccinum* Testâ ovatâ acutâ glaberrimâ, Columellâ subplicatâ planiusculâ. M. L. U. 670. N. 264. Smaragdus minor. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. P. SEB. *Kab.* III. T. 54. f. 14, 15, 16.

langs de Gieren, maar van geen groene Kleur gesproken, zo min als in de beschryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden, alwaar dit Hoorentje de grootte van het uiterste Duimlid hadt: des men het wel *Smaragd* mag heeten. De woonplaats was LINNÆUS onbekend. VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

VI. Die glad zyn en niet tot de voorgaande behooren.

(469) Kinkhooren, *die de Schaal effen heeft, de Gieren met een plat Kanaal van elkander gescheiden, de Spil afgebroken en met een Gat doorboord.* CCCCLXIX. *Buccinum Spiratum.* Gevoord Bultje.

De knobbelagtigheid van de Rug en de diepe insnyding aan den bovenkant der platte Gieren, geeven aan deeze den naam van *Gevoorde Bultjes.* Sommigen, wel is waar, hebbenze tot de Kasketten t'huis gebragt, gelyk D'ARGENVILLE dezelven tot de Belhoorens betrekt; doch geen van beiden heeft eenige eigenschap. Men vindt een aanmerkelyk verschil

(469) *Buccinum* Testâ lævi, Anfractibus Canali plano distinctis, Columellâ abruptâ perforatâ. M. L. U 611. N. 265. COLUMN. *Purp.* 15. T. 16. f. 2. BONANN. *Recr.* III. f. 370 en 70. RUMPH. *Rar.* T. 49. f. C, D. GUALTH. *Test.* T. 51. f. B. Contabulata. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. N. REGENF. *Conch.* T. 10. f. 41. SEB. *Kab.* III. T. 73. f. 21-26. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 6. f. 5. III. D. Pl. 3. f. 4.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

fchil in de Vlakken, die in eenigen als Slangswyze loopen, in anderen vierkante Plekjes formeeren; en, zo zy die Oranjekleurig of hoogbruin hebben, dan is deeze Hooren in taamelyke agting. Zy komt uit de Middellandfche Zee, zegt LINNÆUS.

CCCCLXX. *Buccinum glabratum.* Gladde Kuipersboor.

(470) Kinkhooren, *die de Schaal uitermaate glad heeft, met de Gieren naauwlyks onderfcheiden, den Grondfteun van onderen Buisagtig verlangd.*

Sommigen noemen deeze de *Ifabelle*, anderen de *Geele*, doch de eigenfte benaaming is de *Gladde Kuipersboor*. Van onderen, naamelyk, zweemt deeze Hooren niet kwaalyk naar zulk een Werktuig en komt daar in met de andere Kuipersbooren, die wegens de gefteldheid van de Schaal tot de Blaashoorens betrokken zyn *, overeen: doch in de Geftalte verfchilt zy veel daar van, gelyk uit de Afbeelding van GUALTHIERI blykt. De andere Afbeeldingen duiden andere Hoorens aan. Men kan 'er ook wel, wanneer zy hoogkleurig is, den naam van *Oranje* Kuipersboor aan

* Zie bladz. 132.

(470) *Buccinum* Testâ glaberrimâ, Anfractibus obfoletis, infimo Bafi fubcanaliculato producto. M. L. U. 611. N. 266. BONANN. *Recr.* III. f. 149. male. LIST. *Conch.* T. 982. GUALTH. *Test.* T. 43. f. T. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. G. prior. Dipfacus. KLEIN *Oftrac.* 37. T. 2. f. 47. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 16. f. 4, 5. V. D. Pl. 12. f. 3.

aan geeven. Gemeenlyk vertoonen zy zig zo glad, of zy met Boter gesmeerd waren. De afkomst is uit Westindie. VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

(471) Kinkhooren, *die de Schaal Eyrond glad en zwart heeft, aan den Top uitgeknaagd, de Spil by uitstek glad* (*). CCCCLXXI. *Buccinum praerosum.* Zwarte Boon.

By de Waterleiding van Sevilie in Spanje is dit Schulpdier ontdekt door den Heer ALTSTROEM. Het heeft de Schaal van grootte byna als een Boon, geheel zwart en ruuw; den Top Wormsteekig uitgeknaagd en als afgebeeten.

VII. Die hoekig zyn en niet reeds beschreeven.

(472) Kinkhooren, *die de Schaal Eyrond heeft*, CCCCLXXII. *Buccinum Undosum.* Boeren Jongen.

(471) *Buccinum* Testâ ovatâ laevi atrâ, Spirâ cariosâ, Columellâ glaberrimâ. *Syst. Nat.* XII.

(*) 't Gene LINNAEUS hier en elders *Columella* noemt, heet ADANSON de *Slinker Lip* in de Hoorens, verbeeldende zig die met den Top nederwaards voor zig te hebben: des anderen hetzelve de *regter Lip* noemen. Om deeze verwarring te ontgaan, en de eenvoudigheid te betragten, noem ik het de *Spil*, en, 't gene de Franschen *Clavicule* heeten, den *Top* van de Hooren.

(472) *Buccinum* Testâ ovatâ, striis transversis elevatis glabris, Ventre obtuse quinquangulari, Labro intus striato. M. L. U. 612. N. 268. Buccinum Undosum. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. O. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. N. KLEIN *Ostrac.* T. 3. f. 61. SEB. *Kab.* III. T. 52. f. 26. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 14. f. 4, 5. III. D. Pl. 14. f. 5.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

heeft, met gladde verhevene dwarse Streepen, het Lyf stomp vyfhoekig, de Lip van binnen gestreept.

Een zonderlinge naam is die van *Boeren Jongen*, of *Batavische* Boeren Jongen, voor een Hooren. RUMPHIUS hadt dezelve genoemd *Buccinum undosum*, dat is Gegolfde Kinkhooren; zeggende, „ het is een kort bul„ tig Hoorentje, een Lid van een Vinger „ lang, dik van Schaal, met vyf Ruggen „ dwars over de Gieren, verbeeldende eenige „ Zeebaaren, en langs de Gieren scherp ge„ voorend, aan den Mond met scherpe Tand„ jes. De Ruggen zyn zwart of Brandver„ wig; het overige is vaal. Een tweede Soort „ is meest rond zonder Baaren, doch mede „ gevoorend en bezet met eene Wolagtig„ heid, die daar vast aan kleeft. Een derde „ bestaat meest uit een groote ronde Gier, „ agter met een kort rond Staartje, dun van „ Schaal, en omgeeven met veele Ribben, „ als Draaden daar om gebonden. Deeze is „ zelden te vinden, maar de twee eersten „ zyn gemeen."

CCCCLXXIII. *Buccinum Bezoar.* Noote Moskaat.

(473) Kinkhooren, *die de Schaal rondagtig ge-*

(473) *Buccinum* Testâ subrotundâ rugosâ, Anfractibus antice lamellatis, Columellâ perforatâ. *Syst. Nat.* XII. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. G. RUMPH. *Rar.* T. 23. f. D. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 7. f. 3. V. D. Pl. 4. f. 2. VI. D. Pl. 24. f. 2; Pl. 25. f. 3.

gerimpeld, de Gieren van vooren met Plaatjes, en de Spil met een doorloopend Gat heeft. VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

Hier schynt LINNÆUS in 't algemeen die Hoorens te verstaan, welke men *Noote Moskaaten* noemt; doch waarom dezelven *Bezoar*, daar zy geen de minste gelykenis naar hebben, getyteld? De eenigste, welke hy aanhaalt, is een byzonder raare Soort, veel gelykende naar de Stekelige Kasket van RUMPHIUS, die zelfs op Amboina zeldzaam was. Van deeze heb ik 'er die geelagtig wit zyn en veel hooger getopt dan de gewoone Noote Moskaaten, onder welken men 'er heeft die wit, die zwartagtig bruin, en die Kaneelkleurig zyn. Deeze drie Soorten zyn ook in myne Verzameling. Waarschynlyk komen zy uit Westindie.

(474) Kinkhooren, *die de Schaal effen en eenigermaate gestreept, langwerpig Eyrond heeft, met de onderste Gier eenigermaate gekield.* CCCCLXXIV. *Buccinum Glaciale.* Spitsbergsse.

In de Noorder Oceaan, tot aan Spitsbergen toe, onthoudt zig deeze, volgens MARTIN, en heeft daar van den naam. De Schaal is dik;

(474) *Buccinum* Testâ lævi, substriatâ, ovato-oblongâ, Anfractu infimo subcarinato. *Faun. Suec.* 2162.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

dik, van grootte als het uiterste Lid des Duims, bleek, langs de Gieren heen flaauw gestreept, gespitst, van boven Kegelvormig. De onderste of grootste Gier is eenigermaate gekield, doch deeze Kiel verdwynt in de verdere Gieren, opwaards, daar zy de Naad of Voeg van wordt. Van onderen is de Schaal bultig uitgerand, hebbende de Opening ovaal, de Lip dik; wyd gaapende met opleggende Streepen.

CCCCLXXV. *Buccinum Undatum.* Wulk.

(475) Kinkhooren, *die de Schaal langwerpig, ruuw, overdwars gestreept, de Gieren gekromd veelhoekig heeft.*

Dat de Hoorens van onze Stranden, die men *Wulken* noemt, van verschillende grootte zyn, is blykbaar. Men vindt 'er minder dan twee Duimen en over de drie Duimen lang. Dus bepaalt LISTER de grootte en ik heb 'er ook zodanigen: maar in de Noordzee vallen Wulken, die grooter zyn; gelyk hy 'er een afbeeldt van vyf Duimen op 't minste lang, in 't Engelsch *Whelke* genaamd, hoedanigen by Scarborough gevischt werden in diepe Zee. Deeze zyn echter niet met zodanige Gegolfde

(475) *Buccinum* Testâ oblongâ rudi transversim striatâ, Anfractibus curvato-multangulis. *Faun. Suec.* 2163. BONANN. *Recr.* III. T. 189, 190. LIST. *Angl.* 156. T. 3. f. 2. SEB. *Kab.* III. T. 39. f. 78, 79, 80. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 19. f. 1.

de Streepen op de Schaal voorzien als de kleinere, daar men in Zeeland, in 't midden van de Zomer, gebruik van maakt tot Spyze. Sommigen, die daar Liefhebbers van zyn, eetenze met Azyn en Peper, inzonderheid het agterste deel, dat zagt is, en in smaak veel overeenkomst heeft met de zogenaamde Drek of Hersens van gekookte Kreeften, schryft my de Heer BASTER.

VI. AFDEEL LII. HOOFD-STUK. *Wulk.*

Gaarn een Afbeelding willende geeven van dit inlandsche Schulpdier, zo heeft my zyn Ed., op myn verzoek, eenige frissche Wulken toegezonden. Inmiddels was reeds de Afbeelding, PLAAT CXXII. *Fig.* 3, 4; naar een fraay geprepareerd Voorwerp, het welk my de Heer JULIAANS, voornaam Apotheker te Utrecht, gunstig in liqueur hadt toegeschikt, vervaardigd. Hier in vertoont zig de rimpelige Gestalte van de Hooren, uit welker Opening de Voet en Kop voorkomt van het Dier, met nog een ander Deel, opwaards uitsteekende. De Voet heeft aan zig, van onderen, hangen, het ovaale Dekzeltje, en is zeer samengefronseld van boven, alwaar zig de Kop van de Slak, met zyne Hoorntjes en Oogen voordoet, hebbende agter zig een Geutswyze Punt of Vingertje, en boven zig de kromte van een plat Zeisfenvormig Lighaamsdeel, dat met een klein Klaauwtje is voorzien. De Kleur van dit geheele Voorwerp is bleek geel-

Het Dier. Pl. CXXII. *Fig.* 3, 4.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK. *Wulk.*

agtig, doch aan het Dier zyn eenige zwarte Vlakjes, volgens 't gene de Afbeeldingen aanwyzen.

De gedagte frisfche Wulken heb ik, in alle deeze opzigten, nader onderzogt. De Kleur van de Hoorens was, met eenige verandering, na dat menze van de uitwendige ruige Korst hadt fchoon gemaakt, bruinagtig, en in fommigen zelfs roodagtig geel. Het Dier vertoonde zig, wanneer het uitgehaald werdt, zuiver Melkwit, zonder Vlakjes of Stippen, doch, die eenige Uuren in de open Lugt lagen, na dat zy uit de Schaal gehaald waren, wierden, door bederf, wel haast geel, ja Oranjekleurig. Het Dekzeltje was bruinagtig graauw. De Voet was in allen eveneens; zo ook de Kop, met zyne Hoorntjes en zwarte Oogjes, gelyk in de Afbeelding: maar in de Slak van ééne der twaalf Wulken, die ik onderzogt, kwam onder den Kop een Vleefchkleurig Deel te voorfchyn, van dikte als een Schryfpen en wel een half Duim uitfteekende; waar van ik onder andere Koppen geen het minfte fpoor, en zelfs naauwlyks een Opening, tot uitlaating van zulk een Deel, kon waarneemen. De Mantel, die het Dier als een Scheede omkleedt, in de gedagte Afbeeldingen niet zigtbaar, was in alle de Wulken duidelyk, doch het platte bogtige opwaards uitfteekende Deel, dat tegen het Lighaam aan gekromd en als geklemd was binnen de Hooren,

ren, vond ik flegts in zes van de gedagte Wulken. Deszelfs gebruik en de reden van dit verschil te onderzoeken, laat ik over voor de genen, die gelegenheid hebben tot het bekomen en behandelen van levendige Dieren van deezen aart. Vermoedelyk zal het laatstgemelde Deel tot de Paaring dienen, en dan kon het van gebruik zyn om elkander vast te houden, of eenige Kitteling te veroirzaaken, schoon zy ook Hermaphrodieten waren.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. *Wulk.*

Aangaande de Voortteeling van deeze Schulpdieren zyn wy thans genoegzaam verzekerd. Onze zeer geleerde Vrind, de Heer Doctor BASTER, te Zirikzee, heeft voor verscheide Jaaren reeds bekend gemaakt, dat die zogenaamde Druiftrossen, welke men aan onze Zeestranden vindt, de Eijernesten zyn der Wulken. Zyn Ed. beschryft uitvoerig, hoe dezelven uit een menigte van Blaasjes samengesteld zyn; hoe het toegaat met de uitwerping van deeze Nesten, en met het uitkomen der Jongen; als hebbende dit naauwkeurig nagegaan (*). Een groot Eijernest van deezen aart is ook door den Heer NOZEMAN beschreeven en in Plaat gebragt (†): hebbende zyn Eerw. aangemerkt, dat 'er, volgens zyne rekening, over de vierduizend Blaasjes in wa-

Eijernest.

(*) *Natuurkundige Uitspanningen.* I. D. bladz. 42.
(†) *Uitgezogte Verhandelingen.* I. Deel. 1757. Pl. VII. p. 461.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK. *Wulk.*

waren, ieder voor 't minste dertig jonge Wulkjes bevattende: des men zou mogen denken, dat zulk een Eijernest meer dan honderd duizend Jongen inhieldt. Dit zo zynde, zou men een verbaazende Voortteeling in deeze Schepzels moeten onderstellen. Hy besluit uit de grootte van dit Eijernest, dat het buiten de Wulk, in Zee, merkelyk moet toeneemen; doch de Heer BASTER heeft zulks veel begrypelyker verklaard.

,, Het Dier, (zegt zyn Ed.) moetende zyn
,, Eijers leggen, begeeft zig op of tegen een
,, Steen, en legt eerst twintig, veertig of zes-
,, tig Blaasjes; een Dag vier of vyf nader-
,, hand, een diergelyk getal op of naast de-
,, zen een Dag of vyf daar naa al wederom
,, andere, tot het alle zyne Eijers uitgelegt
,, heeft: deze Eijers, zagt en flymig zynde,
,, kleeven op en aan elkander, gelyk de eer-
,, ste aan den Steen, en zetten zig ook nader-
,, hand wat uit en worden grooter" (*).

Groote Wulk.

Onzen Vrind verzogt hebbende om eenige opheldering ten aanzien van het gene door zyn Ed. gezegd was van de groote *Zee-Wulken*, daar hy het Eijernest, nevens dat der gewoone

(*) De Heer ELLIS heeft in zyn Werk over de Koralynen, dat in 't jaar 1755 te Londen uitgegeven is, reeds de Eigenschap verklaard van deeze Eijernesten, die hy *Zee Wasch-Ballen* noemt, om dat de Zeelieden 'er als Zeepballen gebruik van maaken, tot het waschen hunner Handen. Zie p. 84.

woone *Strand-Wulken*, ook van afgebeeld hadt, zendt my de Schaal van een groote. Deeze is volkomen met die van LISTER, welke LINNÆUS niet aangehaald heeft, over eenkomstig, uitgenomen, dat die van LISTER, op gedagte Plaat, even als ik van veele Plaaten in SEBA en RUMPHIUS aangemerkt heb, zekerlyk door toedoen van den Plaatsnyder, links zyn verbeeld. Zy strookt ook met die Afbeelding van BONANNI, welke hier mede aangehaald is, zo veel de Oppervlakte aangaat, welke geene gegolfde Rimpels heeft, gelyk de andere, en slegts als met fyne Draadjes, nevens elkander langs de Gieren loopende, is overtoogen. Deeze groote of Zee-Wulk is door LINNÆUS, gelyk wy zien zullen, in het volgende Geslagt en wel onder de Spillen, geplaatst.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. *Wulk.*

Onder de drooge Wulken komen 'er voor die geheel blaauw zyn. Men vindt zodanigen aan onze Stranden, inzonderheid aan die van 't Eiland Ameland; naar 't gene in de Hoogduitsche beschryving van 't Werk van KNORR, alwaar zulk eene op Plaat XIX, in 't Vierde Deel, vertoond is, gezegd wordt. Gedagte frissche Wulkhoorens, niet regt gezuiverd, eenige Dagen in Water hebbende laaten leggen, waren die ook ten deele blaauw geworden. Den Heer Doktor BASTER derhalve hier over raadpleegende, schryft zyn Ed. my

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

my in deeze Maand Augustus, des jaars 1771: „ Ik heb nooit kleine levendige Wulken gezien, dan graauwagtig of vuilwit van Kleur. „ Zyn zy blaauw of geel geworden, zo is „ zulks by toeval van bederf, verrotting enz. „ gebeurd."

CCCLXXVI. *Buccinum Reticulatum.* Geroosterde.

(476) Kinkhooren, *die de Schaal langwerpig Eyrond, overdwars gestreept en in de langte rimpelig heeft, met de Opening getand.*

Dit zou de Kinkhooren zyn, daar de Ouden de Purperverw uit haalden, volgens COLUMNA. ADANSON verzekert, dat de gene, die hy aan de Kust van Senegal vondt, *Covet* genaamd, volmaakt met die der Middellandsche Zee overeenkomstig waren. Deeze laatste noemt BONANNI een *Turbo*, die met Golfswyze Gieren verlangd en ruuw is door dwarse Kartelingen, zo dat dezelve met een gefronzeld Lywaat schynt bekleed te zyn: zynde meest veelkleurig, somtyds wit of Elpebeenagtig, somtyds zwartagtig of uit den groenen ziende. Volgens ADANSON valt deeze Kinkhoo-

(476) *Buccinum* Testâ ovato-oblongâ transversim striatâ, longitudinaliter rugosâ, Aperturâ dentatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 44. f. C, D, E. BONANN. *Recr.* III. f. 62. LIST. *Conch.* T. 966. f. 21. PET. *Gaz.* T. 64. f. 8. & T. 75. f. 4. *Mem. Acad. Paris.* 1710. p. 463. T. 10. f. 18. & 1711. p. 199. T. 6. f. 9. ADANS. *Seneg.* I. T. 8. f. 9. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 27. f. 3?

hooren, die men wel de *Geroosterde* mag noemen, omtrent een Duim lang en een half Duim breed. Zyne Afbeelding maakt dezelve zeer spits getopt, en verschilt ten dien opzigte aanmerkelyk met de Gestalte, zo als zy door REAUMUR is vertoond. Van de Kaap der Goede Hope komen zekere Hoorentjes, die naar de laatsten zeer gelyken, alzo zy met dik Netwerk bevlogten zyn, en veelal bleek Vleeschkleurig; doch ik weet niet of deeze een *Purper-Slakje* bevatten, en 't verschil van de eerstgemelden, met die aan de Kust van Vrankryk, waar van wy bevoorens spraken *, schynt niet groot te zyn. LINNÆUS geeft 'er slegts de grootte aan van een Hazelnoot, en zegt, dat, volgens KÆHLER, het daar in woonende Dier een Triton zy.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

* Zie bladz. 217.

(477) Kinkhooren, *die de Schaal langwerpig Eyrond en glanzig, in de langte gebandeerd met ruuwe Streepen, en de Lip van binnen eenigermaate getand heeft.*

CCCCLXXVII. *Buccinum nitidulum.* Glanzige.

Deeze, ook uit de Middellandsche Zee afkomstig, verwisselt zeer in Kleur en Banden, zynde dikwils omringd met een zwarten Gordel;

(477) *Buccinum* Testâ ovato-oblongâ, nitidâ, fasciatâ longitudinaliter striato-rugosâ, Labro intus subdentato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 52. f. C. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 10. f. 3?

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. del; en de Lip aan de Spil is in 't minfte niet omgeplooid.

CCCCLXXVIII *Buccinum Lævigatum.* Gladde.

(478) Kinkhooren, *die de Schaal langwerpig Eyrond heeft en glanzig, met bruin geftreept, effen, de Opening met ééne Lip en ongetand.*

Uit de Middellandfche Zee was insgelyks deeze, die naar de voorgaande zeer geleek, doch bleeker was en flaauw gevlakt met donkerer Streepen. Zy verfchilde daar van, door de Opening geenszins getand en de Spil zonder Lip te hebben. Ook waren de Gieren geenszins geplooid.

VIII. Die Pieramidaal zyn, glad en effen, Elsvormig, genaamd

PENNEN.

RUMPHIUS begrypt de volgende onder den naam van *Strombi*, dat is, zegt hy, Naalden of Pennen. De naam van Naalden zou eigener zyn, om dat zy altemaal, compleet zynde; een fpitfe Punt hebben; doch de naam van PENNEN is in algemeen gebruik. Om dat de meesten als een Schroef gedraaid zyn, noemen de Franfchen haar *Vis*, dat is Schroeven.

(479)

(478) *Buccinum* Testâ ovato-oblongâ nitidâ fusco-ftriatâ lævi, Aperturâ edentulâ unilabiatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 52. f. B.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

CCCCLXXIX. *Buccinum maculatum.* Marlpriem.

(479) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend en eenigermaate Spilagtig heeft, met de Gieren effen, onverdeeld en niet ingesneeden.*

Deeze merkt die Autheur aan als de grootste in het Geslagt der Pennen. Zo hy de Lighaamelyke grootte en dikte gemeend heeft; kan het waar zyn; doch men vindt ander slag van Pennen, van weinig minder of zelfs meer langte, en de Trommelschroeven vallen mooglyk wel zo groot en zwaar. Hy zegt dat de *Marlpriemen*, die hy ook Elzen noemt, op 't meeste een Hand lang zyn. Zo hy een Hand overlangs meent, dan zou het by komen; doch een dwarse Hand of Handbreed overtreffen zy zeer veel. Zy hebben, aan 't Mond-end, eene aanzienlyke dikte en zwaarte. De Grondkleur is als Yvoor, en ieder Winding heeft tweederley slag van Plekken, die in 't ronde om de Hooren loopen, grootere en kleinere, beiden op ryën geplaatst, gelyk BONANNI te regt aanmerkt, die 'er byvoegt, dat de Franschen deeze Hooren de Verrekyker noemen.

(479) *Buccinum* Testâ Turritâ subfusiformi, Anfractibus lævibus indivisis integerrimis. M. L. U. 613. N. 269. BONANN. *Recr.* III. f. 317. Strombus. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. A. GUALTH. *Test.* T. 56. f. I. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. A. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 6. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 23. f. 2, 3.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK. men. Gedagte Plekken zyn in eenige Marlpriemen zwartagtig blaauw-bruin, in anderen roodagtig; doch veeltyds legt 'er als een witagtig Vlies over heen. „ Het Dier (zegt „ RUMPHIUS) is wit, zeer hard en taay van „ Vleesch, onbekwaam tot eeten; het sluit „ zynen Mond met een dun klein Dekzeltje, „ 't gene het Dier echter kwaalyk bedekt: in „ zyn Vleesch zit een Venynig Beentje, „ welks Steek voor doodelyk gehouden wordt; „ gelyk het ook groote Pyn verwekt, als „ men zig aan den scherpen Mond der Schaal, „ of aan derzelver Punt, bezeert."

CCCCLXXX. *Buccinum Subulatum.* Tygerpen. (480) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend, Elsvormig, effen, onverdeeld en niet ingesneeden heeft.*

Deeze zou, met meer regt, den naam van Els voeren mogen; dewyl zy veel dunner is en zig dus ook veel puntiger vertoont. Wy noemenze, echter, *Tygerpen*, wegens de Vlakken waar mede zy getygerd is. Men vindt roode en zwarte Tygerpennen, en de Wit Geplekte Pen, die gemeenlyk uit den rooden ziet, of zelfs geheel rood valt, by RUMPHIUS de

(480) *Buccinum,* Testâ Turritâ Subulatâ lævi indivisâ integerrimâ. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 118. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. B, D. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. X. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 11, 16. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 23. f. 4.

de Vierde, hoort zekerlyk hier meer t'huis dan by de voorgaande Soort, alwaar zy door den Ridder was geplaatst. De Tygerpennen vallen ook wel een half Voet lang. Zy komen insgelyks uit Oostindie.

VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

(481) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend, en de Gieren in tweeën gesneeden, aan den Rand gekarteld heeft.*

CCCCLXXXI. *Buccinum Crenulatum.* Gekartelde Pen.

Deeze noemt men de *Gekartelde Pen*, om dat zy aan den rand der Gieren een soort van Stompe Tandjes heeft. Men vindtze ook by RUMPHIUS, onder den naam van Gekartelde Naalde, zynde lichtbruin van Kleur, en langs de Gieren met dunne Streepen versierd. LINNÆUS, niettemin, stelt de woonplaats in de Afrikaansche Zee.

(482) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren in tweeën verdeeld, met den bovensten Rand samengedrukt verdund.*

CCCCLXXXII. *Buccinum Hecticum.* Ingeknee-pen Pen.

Dee-

(481) *Buccinum* Testâ Turritâ, Anfractibus bifidis, Margine crenatis. *Syst. Nat.* XII. M. L. U. 613. N. 270. GUALTH. *Test.* T. 57. f. L. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. Y. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 35. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 8. f. 7.

(482) *Buccinum* Testâ Turritâ, Anfractibus bifidis, Margine superiore compresso-attenuato. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 56. f. C. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 21. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 23. f. 5.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK. Deeze verschilt van de gene, die Omwonden Pen by RUMPHIUS getyteld wordt, doordien de Rand der Gieren zig als *Ingekneepen* vertoont. LINNÆUS geeft 'er de zelfde woonplaats aan.

CCCCLXXXIII *Buccinum Vittatum.* Gesnoerde Pen. (483) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend en eenigermaate gestreept heeft, met de Naad der Gieren dubbeld en gekarteld.*

Dit is een korte dikke Pen, volgens de afbeelding van KLEIN; witagtig van Kleur, hebbende als een dubbelen Koord, tot afscheiding der Gieren.

CCCCLXXXIV *Buccinum Strigilatum.* Naalde-Pen. (484) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren in tweeën verdeeld en schuins gestreept.*

CCCCLXXXV. *Buccinum duplicatum.* (485) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren in tweeën verdeeld en gestreept.*

(486)

(483) *Buccinum* Testâ Turritâ substriatâ; Suturâ Anfractuum duplici crenulatâ. *Syst. Nat.* XII; KLEIN *Ostrac.* T. 7. f. 121.

(484) *Buccinum* Testâ Turritâ, Anfractibus bifidis oblique striatis. M. L. U. 614. N. 271. Strombus granulatus. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. H. BONANN. *Recr.* III. f. 110. GUALTH. *Test.* T. 57. f. O. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. R.

(485) *Buccinum* Testâ Turritâ, Anfractibus bipartitis striatis, M. L. U. 614. N. 272. BONANN. *Recr.* III. f. 110. GUALTH. *Test.* T. 57. f. N. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 24. f. 4.

(486) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend en effen heeft, de Gieren onverdeeld, met overlangse Tegelroode Streepen.* VI. AFDEEL. LII. HOOFD-STUK.

Deeze drie, regt het tegendeel van de voorgaande, voeren, wegens haare ongemeene dunte en kleinte, den naam van *Naaldepennen.* RUMPHIUS gaat evenwel wat ver, wanneer hy ze by Naai-Naalden vergelykt. De laatste Soort noemt hy de *Piekenier*, om dat de menigvuldige overlangse Streepjes, daar op, een menigte van Pieken verbeelden zouden. Van de Naalde-Pennen hebben wy nog andere Verscheidenheden:

CCCCLXXXVI *Buccinum lanceatum.* Piekenier.

(487) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend heeft, met de Gieren in tweeën verdeeld en effen.*

CCCCLXXXVII *Buccinum dimidiatum.* Omwonden Pen.

Hier worden alle de genen gemeend, die men *Omwonden Pennen* noemt, mids dat zy op de Gieren niet gekarteld zyn. Men heeft 'er van veelerley Kleuren; sommigen rood; anderen geel of witagtig, met bruine, rosse of

(486) *Buccinum* Testâ Turritâ lævi; Anfractibus integris lineis longitudinalibus testaceis. *Syst. Nat.* XII. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. G. ARGENV. *Conch.* T. 14. f. Z. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 24. f. 5.

(487) *Buccinum* Testâ Turritâ, Anfractibus bifidis lævibus; *Syst. Nat.* XII. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 16, 19, 23, 24, 27. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 18. f. 5, 6.

VI. AFDEEL. LII. HOOFDSTUK.

of zwarte Vlakken, naar 't gene uit de aangehaalde Afbeeldingen van SEBA blykt. De reden der benaaming is, dat zig de Hooren, tusſchen de Gieren, als met een Bandje of Lintje omwonden vertoont. De zodanigen, zegt RUMPHIUS, zyn de gemeenſten onder de Pennen, „ Sommigen witagtig met Lood„ verwige Plekken en Streepen, eenigen wit, „ met zwarte Stipjes langs den kant der Gie„ ren; eenigen ſtomp van Top, gelykende „ naar een Zwik of Deuvik, en anderen, we„ derom, met rosſe en kromme Streepen, als „ of 'er verward Garen op lag."

CCCCLXXXVIII. *Buccinum Murinum.* Gedoornde Pen.

(488) Kinkhooren, *die de Schaal getoorend heeft, met de Gieren eenigermaate Hoekig en drie gedoornde Streepen.*

Deeze, zo wel als de voorgaande Soort, volgens LINNÆUS, uit Afrika afkomſtig, heeft de Schaal zwart, bultig aan de Mond-opening, en de Gieren dikwils van onderen wit.

LIII. HOOFD-

(488) *Buccinum* Testâ Turritâ, Anfractibus ſubangulatis, Striis tribus muricatis. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 57. f. P.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

LIII. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* VLEUGELHOORENS, *waar onder de* Krabben *en dergelyken, en de eigentlyke* Vlerkhoorens, *als ook de* Gevleugelde Pennen, *gelyk de* Basterd-Zeetonnen, *enz. begreepen zyn.*

Naam.

'T Woord *Strombus*, dat van verscheide hedendaagschen op de Pennen, in 't byzonder, is toegepast, wordt hier door LINNÆUS gebruikt tot een Geslagtnaam voor de VLEUGELHOORENS. Het heeft, by de Ouden, zo het schynt, geen bepaalde betekenis gehad, dan dat het gebruikt werdt voor Hoorens, die in een gedraaiden Top uitliepen, gelyk de meesten doen. Welk een Schulpdier PLINIUS 'er door begreepen heeft, is duister. Men kon het derhalve onverschillig neemen voor eenig slag van Hoorens, doch het luidt wat vreemd voor deeze, die anders den tytel van *Alatæ* voeren.

Kenmerken.

De Kenmerken, aan dit Geslagt gegeven, zyn: dat hetzelve de Schaal eenkleppig, spiraal gedraaid, op zyde verbreed heeft, en de Opening doorgaans met eene uitgebreide Lip, uitloopende in een Kanaal aan de slinkerzyde. Dus bevindt zig in dezelven het Sleufje of

Q 2 Gaat-

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK. Gaatje aan de andere zyde van den Mond, dan in de Kinkhoorens.

Soorten. Dit Geslagt is lang zo groot niet als het voorgaande. Men vindt 'er negen-en-twintig Soorten in, die in vier Afdeelingen, waar van de laatste wederom eenige Pennen bevat, zyn onderscheiden.

I. Gevingerde, wier Lip in lange smalle Strooken uitloopt.

CCCCLXXXIX *Strombus Fusus.* Starrepen.

(489) Vleugelhooren, *die de Schaal getoorend, effen, met eene Elsvormige Staart, en de Lip getand heeft.*

Hier worden de *Starrepennen* bedoeld, wier Geslagt moeielyk te bepaalen is, zegt de Ridder: want door haare gladde of effene Schaal zyn zy volstrekt afgesneeden van de Stekelhoorens, en de regte Staart doetze van deeze ook een weinig afwyken, daar zy door de Getande Lip, echter, mede overeenkomstig zyn. Men vindt 'er tweederley, gelyk uit de aangehaalde Afbeeldingen van SEBA blykt; naamelyk die dunner zyn met eene lange, en die dikker zyn met eene kortere Staart. De laatsten, waar van

(489) *Strombus* Testâ Turritâ lævi, Caudâ subulatâ, Labro dentato. *Syst. Nat.* XII. Gen. 324. Murex Fusus. M. L. U. 638. N. 316. BONANN. *Recr.* III. f. 121. Fusum. ARGENV. *Conch.* T. 13. (10) f. D. KLEIN *Ostrac.* T. 4. f. 77. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 1, 2, 3. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 6, 7.

van ik eene in 't Werk van KNORR heb gebragt, zyn de ongemeenſten: zy vallen vry groot en zwaar, met eene dikke Schaal, bruin geel van Kleur. In 't kruipen ſteekt dit Schulpdier de zogenaamde Staart van de Hooren voor uit, en ſleept den Top agter zig, gelyk gemeen is aan alle Hoorens. De afkomst is uit Amerika.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

(490) Vleugelhooren, *die de Lip der Schaal met vier regte Vingeren gepalmd en de Mond-opening effen heeft.*

CCCCXC. *Strombus Pes Pelecani.* Vogelpootje.

Van ſommigen worden deeze, die nooit groot vallen, *Scorpioentjes*, van anderen *Duivelsklaauwtjes* geheten. Men kanze ook *Vyfvingertjes* noemen, om dat zy, met den Top, doorgaans vyf uitſteekende Punten maaken: doch, om alle verwarring te ontgaan, met de volgende Soorten, noem ik dezelven *Vogelpootjes*. BONANNI merkt aan, dat menze aan de Oevers van Europa, in de Middellandſche Zee, vindt. Hy hadt 'er, die wat dunner van Schaal waren, de Lip naar de Vlerk van een Vledermuis gelyken-

(490) *Strombus* Testæ Labro tetradactylo, palmato, Digitis angulato, Fauce lævi. *Faun. Suec.* 2164. M. L U 615. N. 273. ROND. *Test.* 92. f. 1, 2. BONANN. *Recr.* III. f. 85, 87. LIST. *Conch.* T. 866. f. min. GUALTH. *Test.* T. 53. f. B, C, A. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. M. SEB. *Kab.* III. T. 62. f. 17. GINANN. *Adr.* II. T. 7. f. 58-60. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 7. f. 4.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

kende, van de Kust van Portugal, by Lissabon, bekomen. Zy onthouden zig, volgens LINNÆUS, ook in de Zee van Noorwegen en in de Westindiën.

CCCCXCI. *Strombus Chiragra.* Bootshaak.

(491) Vleugelhooren, *die de Lip der Schaal met zes kromme Vingeren en de Staart Haakswyze omgekromd heeft.*

Dat hier de *Bootshaak* of *Duivelsklaauw* bedoeld worde, is uit de Kenmerken blykbaar, niettegenstaande men, verkeerdelyk, ook de Witte Krab van GUALTHIERI aangehaald vindt. Dezelve, immers, heeft de Vingers, en vooral de Staart, zodanig niet, dat men die krom mag noemen. Daar is ook een misslag, in de aanhaalingen van BONANNI en van SEBA, hier door my verbeterd.

Van deeze maakt RUMPHIUS de eerste Soort van zyne *Vleugelhoorens*, die hy aanmerkt naar de Kinkhooren te gelyken door haaren Top, en naar de Tooten of Voluuten door haar Lighaam, dat langwerpig is, met een langen smallen Mond. Tot een byzonder Kenmerk van dit Geslagt strekt, volgens hem, dat het Dier der

(491) *Strombus* Testæ Labro hexadactylo, Digitis curvis, Caudâ recurvatâ. M. L. U. 615. N. 274. BELLON. *Aq.* 422. BARREL. *Rar.* 1327. f. I. BONANN. *Recr.* III. f. 314, 315. Harpago. RUMPH. *Rar.* T. 35. f. A, B. SEB. *Kab.* III. T. 82. f. 1, 2. GUALTH. *Test.* T. 35. f. A, B. & T. 36. f. B. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 27. f. 1: II. D. Pl. 27. f. 4.

der Vleugelhoorens een lang Beentje draagt, van Kleur en zelfstandigheid naar de *Onyx marina*, die men dikwils *Blatta Byzantina* noemt, en welke in de Indiën tot Reukwerken gebezigd wordt, gelykende; aan de buitenzyde met scherpe Tandjes als een Zaag. Dit Beentje is van onderen spits, en van boven zit het vast aan een hard Vleesch, en gelykt dus naar een Handje, waar mede het Dier niet alleen zynen Gang vervordert, van plaats tot plaats zig voortpalmende, maar ook hetzelve als een Zwaard gebruikt, om daar mede te schermen, en al het gene hem tegen is weg te stooten.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFD-STUK.

Men kan begrypen, dat deeze werking van groot geweld moet zyn in de Bootshaaken, die ongemeen groot vallen. Hy rekentze voor de grootsten onder de Vleugelhoorens; zynde een Hand of een Span lang, wanneer men de Takken mede rekent. Ik heb 'er één, die ik op ver naa niet kan bespannen; als hebbende dezelve, van het end der kromme Staart tot aan het end der bovenste Punt, de langte van een Rynlandschen Voet. Het Lighaam is vyf Duimen lang en heeft dus een aanzienlyke Mond-Opening, zeer schoon Vleeschkleurig rood. Niettegenstaande zulks schiet dezelve, wat het Lighaam aangaat, nog te kort, wanneer men haar by sommige andere Vleugel-, Vlerk- of Liphoorens vergelykt. De Takken zyn hol, tot inneeming van de byhangzels,

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK. die 'er aan de Lap zyn van het Dier, welke men in de Mond ziet; zynde week, dun, uit den groenen en witten gefchakeerd. Op Banda, en in de Zuidoofter-Eilanden, zegt hy, wordt het Dier tot de Kost gezogt: men braadt hetzelve in de omgekeerde Hoorn op Kolen, en de Schaal wordt vervolgens, om het daar uit te krygen, in ftukken geflagen.

Wyfje. Behalve de lang Getakte, die men *Mannetjes* noemt, zyn 'er ook weinig Getakte of *Wyfjes* Bootshaaken, zogenaamd. Het zal daar mede, gelyk wy hier voor * ten opzigt van de Porfeleinhoorens gezien hebben, gelegen zyn: dat men zulks, naamelyk, flegts voor een benaaming en niet voor een weezentlyk verfchil van Sexe moet aanzien. Het Wyfje is dunner van Schaal, en inzonderheid van Lip, hebbende maar eenige korte Punten; doch, wat het Lighaam belangt, komt hetzelve met de Mannetjes overeen.

* Bl. 88.

Stomp. Men heeft ook zogenaamde *Stompen*, die in 't geheel zonder Takken en byna zonder Lip zyn; hebbende maar een dunnen, Zaagswyzen en als afgebrokenen Rand aan den Mond. Derzelver Lighaam loopt fpitfer toe, en 't Hoofd is vry breed. Zy zyn anders, op de zelfde manier, met bruine Vlakjes en Stippen verfierd, als de gewoone Getakte Bootshaaken, in welken, wanneer zy oud worden, de holligheid der Takken byna verdwynt, zo die zelfde Autheur aantekent. De fraaiften van dee-

deeze Soort, zegt hy, worden in de Bandasche Eilanden gevonden.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK. CCCCXCII. *Strombus Scorpius.* Podagra-Kreeft.

(492) Vleugelhooren, *die de Lip der Schaal met zeven Knobbelige Vingeren heeft, waar van de agterste de langste is.*

Gelyk de voorgaande in grootte, zo munt deeze Soort in kleinte uit; dermaate, dat RUMPHIUS haar voorstelt als de kleinste van het Geslagt der Vleugelhoorens. Hy noemtze *Cornuta nodosa*, in 't Nederduitsch *Podagra* of de *Scorpioen*, wegens haare lange kromme Staart. Aan de Knobbelige Takken en Rug zyn deeze kenbaar, en worden dus genaamd, offschoon zy de Staart zeer kort hebben, gelyk uit die van GUALTHIERI blykt. Haar Mond is van binnen paarschagtig bruin, met verheven witte Ribben ter wederzyden, die de Lippen zeer oneffen maaken, waar van men iets weinigs in de Bootshaaken en niets in de Krabben bespeurt. Voorts hebben zy den Rand van de Lip Oranjekleurig, en zodanig is de geheele Mond-opening gekleurd in zekere Vleugelhoorens van byna de zelfde grootte en Ge-

(492) *Strombus* Testæ Labro heptadactylo, Digitis nodosis, postico longissimo. M. L. U. 616. N. 275. Cornuta nodosa. RUMPH. *Rar.* T. 36. f. K. GUALTH. *Test.* T. 36. f. C. Scorpio. ARGENV *Conch.* T. 17. (14) f. B. BONANN. *Recr.* III. f. 113. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 3. f. 1: V. D. Pl. 4. f. 3.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFD-STUK.

Geſtalte, doch die de Vingeren geheel zonder Knobbels hebben, de Staart en voorſte Vinger zeer krom en lang; zo dat de afſtand der Punten wel vyf Duimen, en de langte van 't Lyf niet meer dan twee Duimen is. Deeze mogen tot onderſcheiding de *Scorpioen* genoemd worden, terwyl die anderen den naam behouden van *Podagra-Kreeft*. Zy zyn inderdaad wat Kreeftagtig, en hebben de Takken, wier getal zeven is, naar evenredigheid langer dan de voorgaande Soort.

CCCCXCIII. *Strombus Lambis.* Krab.

(493) Vleugelhooren, *die de Lip der Schaal met zeven byna regte Vingeren, en de Keel zonder oneffenheden heeft.*

Zeer overeenkomſtig zyn deeze Kenmerken, met die Vleugelhoorens, welke men in 't Nederduitſch *Krabben*, in 't Franſch *Araignées* of Spinnekoppen tytelt. RUMPHIUS geeft 'er, zo wel als de voorgaande en volgende Soort, den naam aan van *Cornuta*, om dat zy, als 't ware, gehoornd zyn. In getal van uitſteekende Vingeren of Takken komen zy met

(493) *Strombus* Testæ Labro heptadactylo, Digitis rectiusculis, Fauce lævi. M. L. U. 617. N. 276. Aporrhais. ROND. *Test.* 79. f. 71. BARREL. *Rar.* 1326. f. 7. Cornuta. RUMPH. *Rar.* T. 35, 36. f. E, F, G, H. GUALTH. *Test.* T. 35. f. C. T. 36. f. A. Lambis. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. E. REGENF. *Conch.* 16. T. 4. f. 45. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 28. f. 1: III. D. Pl. 7. f. 1.

met de Podagra-Kreeften en Scorpioenen overeen. Op de Rug hebben zy twee of drie smalle Knobbels, en zyn bovendien overdwars geribd. Men vindt 'er Wyfjes en Stompen of Stompjes van, even als van de Bootshaaken. Van eenigen is de Kleur witagtig, met rosse, bruine en zwartagtige Plekken; dat de kleinsten en fraaisten zyn. Men noemtze *Bonte Krabben.* In anderen is de Kleur van buiten geel en deeze vallen grooter, wordende door afhaaling gemaakt tot *Witte Krabben.* Deeze vallen wel zo groot van Lyf als de Bootshaaken, dik en plomp van Schaal, doch zyn zeer kort getakt en veel zeldzaamer.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFD-STUK.

Het Dier der Krabben verdeelt zig in Lappen, om de gedagte Pooten te vullen, maar by de Snuit steekt het een lang Vingertje uit, dat rond en styf is, met een Kloofje in 't Voorhoofd, zynde de Mond van 't Dier, en hier agter staan twee Hoorentjes met ronde harde Oogen, gelyk de Krabben hebben. Zy worden mede tot de Kost gezogt en zyn op alle Stranden, in Oostindie, gemeen.

(494) Vleugelhooren, *die de Lip der Schaal met*

CCCCXCIV. *Strombus Millepeda.* Duizendbeen.

(494) *Strombus* Testæ Labro decadactylo, Digitis inflexis, Fauce substriatâ, Dorso gibbere compresso. M. L. U. 618. N. 277. BONANN. *Recr.* III. f. 311. LIST. *Conch.* T. 868. f. 23. & 869. f. 24. Cornuta millepeda. RUMPH. *Rar.* T. 36. f. 1. Millepeda. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. B.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

met tien geboogen Vingeren, de Keel eenigermaate gestreept heeft, en de Rug met een samengedrukte Bult.

De Duizendbeen, *Cornuta millepeda*, zegt RUMPHIUS, is platter dan de Krabben, op de Rug vaal en digt gespikkeld, met rosse Streepen. De Lip verdeelt zig in tien en en somtyds in elf korte Takken, die allen naar agteren, dat is naar 't Top-end, gekromd zyn; dewyl het Top-end, wanneer het Schulpdier voortgaat, in deeze zo wel als in alle andere Hoorens, agter naa sleept. Dus was deeze kromming der Takken noodig, om het Dier in zyne voortgang niet te verhinderen, en zy kan bedenkelyk dienen, om hetzelve vast te houden tegen den Stroom of slag van 't Water. Aan de Snuit en Top zyn de langste Takken: op de Rug heeft het veele Knobbeltjes, en de Lippen zyn, van binnen, mooy geschilderd met witte en roode Streepen. Die van D'ARGENVILLE is een Wyfje, of onvolmaakte Duizendbeen.

II. Die smal gevleugeld zyn.

CCCCXCV. *Strombus Lentiginosus.* Sproetje.

(495) Vleugelhooren, *die de Lip der Schaal van*

(495) *Strombus* Testæ Labro antice trilobo incrassato, Dorso Verrucoso coronato, Caudâ obtusâ. M. L. U. 619. N. 278. Turbo Auritus. ROND. *Test.* 91. BONANN. *Recr.* III. f. 300. BARREL. *Rar.* 1326. f. 4 & 1327. f. 5. Lentiginosa. RUMPH.

van vooren dikker en met drie Kwabben, de Rug als met Wratten gekroond en de Staart stomp heeft. VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

Deeze Hooren voert haaren naam naar de geschapenheid der uitwendige Oppervlakte, welke Ringswyze als met een menigte van Sproeten schynt bezet te zyn. Anderen geeven 'er ook wel den naam van *Kikvorschen* aan, of die men dus noemt verschillen weinig van de *Sproetjes*. Men heeft 'er dun en dik gelipte onder, doch zy vallen niet groot. Sommigen hebben den Mond geel of rood, eenigen, die zeer raar zyn, zwart: men vindt 'er met geele en met bruine Plekken; doch de meesten zyn witagtig. De Schaal is, zo wel by 't Topend, als by 't Mondstuk, ingekeept, en van boven met eenige groote Knobbels gekroond.

LINNÆUS merkt aan, dat het dekzel van deeze Sproetjes de *Blatta Byzantina* zoude zyn; doch ik vind geen reden, om hem zulks toe te stemmen; aangezien RUMPHIUS, die het behoorde te weeten, dat Reukwerk toeschryft aan de Krulhoorens.

(496) Vleugelhooren, *die de Schaal heeft met* CCCCXCVI. *Strombus Gallus.* Wyzer.

RUMPH. *Rar.* T. 37. f. Q. GUALTH. *Test.* T. 32. f. A. ARGENV. *Conch.* T. 18. f. C. SEB. *Kab.* III. T. 62. f. 11. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 13. f. 2: Pl. 26. f. 2, 3.

(496) *Strombus* Testæ Labro dilatato, antice mucronato lun-

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

met eene uitgebreide Lip, welke van vooren een zeer lange Spits heeft: de Rug gekroond, de Staart regt.

Aan deeze wordt, wegens haare lang uitsteekende Punt, de naam van *Wyzer* gegeven, en 't is zeker dat RUMPHIUS de zodanigen bedoelt, wanneer hy van *Pugiles*, Schermers of Wyzers spreekt, die de Vinger bykans zo lang als 't Lyf hebben; offchoon de Afbeelding van de volgende Soort aldaar is aangehaald, die eigentlyk maar past op zyne tweede Soort. Men vindt ook Wyzers die onvolmaakt zyn, hebbende dien Vinger niet of maar kort, en de zodanigen worden ook wel Vlerk- of Liphoorens geheten.

Dat deeze Schulpdieren *Schermers* van hem genoemd worden, komt daar van daan, dat zy het Zwaardje, waar van hier voor op de Bootshaaken gesproken is, gebruiken om daar mede te schermen, en, 't zy men zulks alleenlyk als een Natuurlyk gebruik, dat zy 'er van maaken, gelyk gemeld is, aan te merken hebbe: het is van die uitwerking, dat, zo menze in een Schotel legt, die met andere Hoorentjes gevuld is, weinigen daar van by haar blyven, wordende de meesten door dit schermen weggeruimd.

(497)

longissimo, Dorso coronato, Caudâ rectâ. M. L. U. 619. N. 279. BONANN. *Recr.* III. f. 309, 310. RUMPH. *Rar.* T. 37. f. 5. GUALTH. *Test.* T. 32. f. M. SEB. *Kab.* III. T. 62. f. 1, 2. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 12. f. 1.

(497) Vleugelhooren, *die de Lip der Schaal van vooren gespitst, de Rug gedoornd heeft, en eene regtopstaande scherpe Staart.* VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

CCCCXCVII. *Strombus Auris Dianæ.* Kemphaantje.

Dit is de gedagte tweede Soort van RUMPHIUS, welke dus van hem tot de Wyzers betrokken wordt, daar zy doch aanmerkelyk van verschilt. Wy noemenze *'t Kemphaantje*, dat van haar schermen afkomstig zal zyn. Kleiner vallen zy dan de voorgaande Soort en komen nader aan de Sproeten of Kikvorschen, waar mede zy wel eens verward worden; alzo de Kleur somtyds veel naar die Dieren zweemt. Grappig is 't, dat LINNÆUS 'er den bynaam aan geeft van *Auris Dianæ*, en zulks op rekening van D'ARGENVILLE te boek stelt, die alleen gezegd hadt, dat menze noemt *Oreille d'Ane*, 't welk betekent Ezels-Oor. Heeft Diana, de Jagtgodin, dan Ezels-Ooren gehad? Ik vind zulks van dezelve nergens aangetekend, noch beschreeven.

Deeze Kemphaantjes, zo wel als de Wyzers en Sproeten, vallen in Oostindie, en zyn aldaar

(497) *Strombus* Testæ Labro antice mucronato, Dorso muricato, Caudâ erectâ acutâ. M. L. U. 620. N. 280. Pugiles, RUMPH. *Rar.* T. 37. f. R. GUALTH. *Test.* T. 32. f. H. Auris Dianæ. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. O. KLEIN *Ostrac.* T. 6. f. 106. SEB. *Kab.* III. T. 61. f. 1-4. & T. 62. f. 13. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 15. f. 1, 2.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK. daar gemeen aan alle Stranden der Ambonsche Eilanden, wordende van de Inlanders gegeten; doch zy hebben dit gemeen, dat zy alle de genen, die 'er veel van eeten, het Zweet doen stinken als een Bok.

CCCCXCVIII. *Strombus Pugilis.* Vleeschhooren.

(498) Vleugelhooren, *die de Schaal met eene voorwaards uitsteekende geronde gladde Lip heeft; den Top aan de Gieren gedoornd; de Staart stomp met drie Kwabben.*

Die van deeze Soort worden in 't algemeen *Vleeschhoorens* genoemd, om dat haar Kleur meer of min trekt naar die van Vleesch. Gemeenlyk, nogthans, zyn zy hooger rood, geel of zelfs Oranjekleur, en van agteren, by den Mond, zo bruinrood, dat menze, grappig, *Gebrande Billen*, ja sommigen zelfs *Zwart gebrande* Billen tytelt. Ik vind geen reden, om den naam van *Pugiles*, of Schermers, op deeze in 't byzonder toe te passen. De Keel is rood, de Schaal Saffraankleurig, zegt LINNÆUS. Dit heeft wel in eenigen, doch op ver naa niet in allen plaats. Zy zyn Goudkleur of

(498) *Strombus* Testæ Labro antice prominente rotundato lævi, Spirâ spinosâ, Caudâ trilobâ obtusâ. M. L. U. 620. N. 281. LIST. *Conch.* T. 906. f. 26. BONANN. *Recr.* III. f. 299. GUALTH. *Test.* T. 32. f. B. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. A. KLEIN *Ostrac.* T. 6. f. 108. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 9. f. 1; III. D. Pl. 16. f. 1.

of wit van buiten zegt BONANNI, van binnen Sneeuwwit, met Rooze- of Vuurkleur schitterende. De afkomst is uit Westindie

CCCXCIX. *Strombus marginatus* Vleukhooren.

(499) Vleugelhooren, *die de Schaal met eene uitsteekende Lip, de Rug gerand en effen, de Staart onverdeeld heeft.*

Hier kunnen gevoeglyk die, welke de Lip als een aangehecht Vlerkje hebben, deswegen *Vlerkhoorens* genaamd, t'huis gebragt worden.

D. *Strombus Luhuanus.* Lochoensche Hooren.

(500) Vleugelhooren, *die de Schaal met een uitsteekende Lip, de Rug effen heeft, de Gieren gerond en egaal.*

Sommigen noemen deeze *Lahoenhoorens*, doch dit is zo min eigen als *Loehaencesche*; want RUMPHIUS meldt uitdrukkelyk, dat menze in 't Neerduitsch *Lochoneesche* Hoorentjes noemt, in 't Latyn *Luhuanæ*, en daarom is het te denken, wanneer hy verder zegt:

„ men

(499) *Strombus* Testæ Labro prominulo, Dorso marginato lævi, Caudâ integrâ. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 11. f. 1.

(500) *Strombus* Testæ Labro prominulo, Dorso lævi, Anfractibus rotundatis æqualibus. M. L. U. 621. N. 282. Luhuana. RUMPH. *Rar.* T. 37. f. S. ARGENV *Conch.* T. 17. (14) f. N. SEB. *Kab.* III. T. 61. f. 20, 21. & T. 62. f. 31, 32. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 13. f. 4: V. D. Pl. 16. f. 5.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

„ men vindt ze veel op allerhande Stranden, „ doch nergens zo veel als op het Land van „ *Loekoe*, waar van zy den naam draagen": dat zulks een Drukfeil zal zyn, en dat het moet zyn, het Land van *Lohoe*. Ondertusschen is 't blykbaar; dat hy, door allerhande Stranden, hier slegts die van Oostindie, of van de Ambonsche Eilanden, verstaat. Zy gelyken veel naar de Tooten, haar Lip is zeer klein, en van binnen rood, 't welk ze kenbaar maakt en van anderen onderscheidt. Ook hebben zy het algemeene Kenmerk van de Vleugelhoorens, te weeten, een ronde Keep in de Lip, omtrent de Snuit. Zy vallen niet veel meer dan een halven Vinger lang en zyn in weinig agting.

DI. *Strombus Gibberulus*, Kanaritje.

(501) Vleugelhooren, *die de Schaal met een uitsteekende Lip, de Rug effen heeft, de Gieren Bultig en ongelyk.*

Deeze Hoorens voeren den naam van *Kanaritjes*, zegt RUMPHIUS, om dat zy veel naar een geschilde Kanary gelyken. Men berigt my, dat dit een Oostindische Vrugt is, als een Ockernoot, hebbende een harde Schaal. In groot-

(501) *Strombus* Testæ Labro prominulo, Dorso lævi, Anfractibus gibbosis inæqualibus. M. L. U. 621. N. 283. Canarium. RUMPH. *Rar.* T. 37. f. V. BONANN. *Recr.* III. f. 150. SEB. *Kab.* III. T. 61. f. 53. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 14. f. 3; III. D. Pl. 13. f. 5.

grootte verschillen zy weinig van de voorgaande Soort, doch zy zyn zo regelmaatig niet van Gestalte en hebben de onderste Zyde platagtig zo LINNÆUS aanmerkt, doch 't gene BONANNI veel beter beschryft; wanneer hy zegt: „ zy zyn in 't wydste deel des „ Lighaams zodanig gezwollen, dat zy als de „ Borst van een Duif, die te broeden zit, „ vertoonen". Inderdaad, dit is zeer blykbaar in veele Kanaritjes. Sommigen hebben den Mond wit, anderen zwart, en deeze noemt men *Zwartmonden*. De uitwendige Oppervlakte is in eenigen gebandeerd, in eenigen gebloemd of Golfswyze getekend: ja zy zyn, in 't algemeen, fraaijer gekleurd dan de Loehoense Hoorentjes, hoewel slegts met rosagtig of bruin geel op een witten Grond. Men vindt 'er ook, doch zelden, die geheel wit zyn. „ Zy zyn mede Schermers, en, als het „ regte Dier daar uit is, groeit 'er een Kreef- „ tje in of *Cuman* (*), doch daar in van an- „ dere *Cumans* verschillende, dat hy geen zo „ groote Schaar heeft, waar mede hy de „ Deur van zyn Huis sluiten kan, gelyk de „ *Cumans* van de Aliekruiken".

VI. AFDEEL. LIII. HOOFD-STUK.

(502)

(*) *Cuman* is de Maleitsche naam van de *Soldaatjes* of *Kluizenaars*, ook *Kreefts lakken* genaamd, die in het Dertiende STUK van deeze *Natuurlyke Historie*, bladz. 361, enz. beschreeven zyn.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

DII. *Strombus Oniscus.* Pissebed.

(502) Vleugelhooren, *die de Schaal Eyrondagtig met Knobbelige Gordels, de Spits Elsvormig en effen heeft.*

De Schaal is van grootte als een Hazelnoot, en heeft drie Knobbelige Gordels, zynde overlangs ook bezet met Knobbeltjes. De Kleur is bleek, met zwarte of bruinagtige Vlakken; doch aan de Opening wit, die lang en smal is, met eene gladde Spil: de Top stomp.

III. Die breed gevleugeld zyn.

DIII. *Strombus Lucifer.* Kameel-Hooren.

(503) Vleugelhooren, *die de Schaal van vooren met eene ronde niet ingesneeden Lip, het Lyf dubbeld gestreept, de Gieren gekield, met de bovenste Knobbeltjes klein heeft.*

De

(502) *Strombus* Testâ obovatâ Cingulis nodosis, Mucrone subulato lævi. *Syst. Nat.* XII. An GUALTH. *Test.* T. 22. f. I. SEB. *Kab.* III. T. 55. f. 23. a—g. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 12. f. 4.

(503) *Strombus* Testæ Labro antice rotundato integro, Ventre dupliciter striato, Spirâ carinatâ, Tuberculis superioribus minutis. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 303, 304. BARREL. *Rar.* T. 1327. f. 7. RUMPH. *Rar.* T. 49. f. M. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. I. KLEIN *Ostrac.* T. 4. f. 85. SEB. *Kab.* III. T. 62. f. 38, 39. GUALTH. *Test.* T. 55. f. B. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 16. f. 4: V. D. Pl. 9. f. 5: Pl. 16. f. 4.

PLAAT CXXIII.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

De Latynsche bynaam, van Morgenstar ontleend, past niet op deeze maar op een andere Soort van Hoorens, die lange scherpe Punten hebben, en welke men oudtyds de Bonte Tak-Hooren noemde *. Deeze plagt de *Fransche Hooren* geheten te worden, doch hedendaags betrekt menze tot de *Kameelhoorens*, dus wegens de Geknobbelde Gieren genaamd, die 'er somtyds als een bultige Rug aan geeven. Een der aangehaalden van BONANNI heet, volgens VALENTYN, de graauwe *Westindische Moor of Mesties*. Deeze schynt een onvolgroeide te zyn. Men vindt Fransche Hoorens of Kameelhoorens, die byna als een Kaapse Ezel gestreept, die roodagtig gemarmerd, die geel geplekt en bruin gestippeld zyn, op een witten Grond en meer andere verscheidenheden. LINNÆUS schynt tusschen deeze en de volgende weinig meer onderscheid te stellen, dan dat zy de Schaal dunner en niet met zulke grove Punten gekroond heeft.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

* Zie bladz. 173.

(504) Vleugelhooren, *die de Schaal met eene zeer*

DIV. *Strombus Gigas* Kroonhooren.

(504) *Strombus* Testæ Labro rotundato maximo, Coronata Ventre Spirâque Spinis Conicis patentibus. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 321, 307. GUALTH. *Test.* 33. f. A. Murex Marmoreus. ROND. *Pisc.* 76. COLUMN. *Aquat.* T. 60. f. 5. Conchylium. GESN. *Aquat.* 340. Murex Marmoreus. ALDR. *Exsang.* LIST. *Conch.* T. 860. f. 17, 18. & T. 882. f. 4. OLEAR *Mus.* T. 32. f. 5. β. GUALTH. *Test.* 54. f. M. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 29. f. 1: III. D. Pl. 17. f. 1.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

zeer groote ronde Lip , aan 't Lyf en aan den Top met Kegelvormige gaapende Punten gekroond heeft.

In 't Kabinet van de Koningin van Sweeden bevondt zig, dat te verwonderen is, noch deeze noch de voorgaande Soort; des ook de Kenmerken meest uit Afbeeldingen schynen opgemaakt te zyn, inzonderheid ten opzigt van deeze laatste, wanneer daar van gezegd wordt, dat zy een zeer groote ronde Lip heeft. In de aangehaalde is dit niet blykbaar, en die, welke sommigen ook *Getakte Switzers-Broeken* noemen, hebben de Lip gantsch niet groot. Zelfs schynen die, welke men *Roozekleurige Vleugelhoorens* heet, tot deeze Soort betrekkelyk te zyn, hebbende zo wel Knobbels op het Lyf als aan de Gieren, 't gene ik in de eerstgemelden niet waarneem. De Kleur van binnen is levendiger en schoonder Purperrood, naar dat 'er het Dier frisscher is uitgehaald. Ik heb zodanig een Kroonhooren van een Voet lang, met tien Verdiepingen of ryën van Knobbeltjes tot aan den Top. In deeze is de Lip niet rond en steekt maar weinig uit.

Het Dier. Pl. CXXIII. *Fig.* 1.

ADANSON merkt aan, dat de Jonge Vleugelhoorens in 't geheel geen Lip hebben en Tolrondagtig zyn; weshalve zy door de Autheuren, verkeerdelyk, tot onderscheide Geslagten zyn betrokken. Een dergelyke Hooren schynt die te zyn, waar van de Afbeelding op PLAAT CXXIII,

CXXIII, met het Dier daar in, uit myne Verzameling is gegeven. Dezelve heeft eene schoone Appelbloesem-Kleur, doch de Punten zyn meest wit, en de grootste, gelyk hier duidelyk blykt, nog onvolgroeid. Ook heeft dezelve de Lip zeer dun. Men zou ze een onvolmaakte Lap hooren kunnen noemen. Zy gelykt veel naar de *Murex Marmoreus* van RONDELETIUS, welke voor de Purperhooren der Ouden gehouden wordt. Het Dier, dat dan de *Purperslak* zou zyn, komt grootelyks overeen met de beschryving, welke ons RUMPHIUS geeft van de Slakken, die in de Vleugelhoorens zig onthouden, en in 't byzonder met het Dier der zogenaamde Krabben *. Want, schoon deeze Slak zig niet in Lappen verdeelt, om de holligheden der Takken te vullen, steekt zy doch een lang Vingertje uit, dat van boven gekloofd is, om tot Mond te verstrekken, en daar agter staan twee Hoorentjes met ronde harde Oogen aan 't end, hebbende ieder, bovendien, een soort van Klaauwtje. Van agteren is een dergelyk deel, als in de Wulken.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFD-STUK.

* Zie bladz. 247.

Wel allerduidelykst vertoont zig, in deeze Afbeelding, het Zwaardje, daar de Vleugelhoorens mede schermen, van het welke reeds verscheide maalen gesproken is. Wy hebben gezien, dat sommige Hoorens zulk een Dekzeltje of Luikje in 't geheel niet; dat anderen hetzelve zeer klein en rond; anderen, wederom, groo-

Deszelfs Zwaardje.

VI. AFDEEL. III. HOOFDSTUK. grooter en ovaal hebben. In deeze is het dun en Vliezig of Kraakbeenig; doch in anderen is het hard, dik en rond, byna zo groot als de Opening, gelyk in de Knobbelhoorens en dergelyke Rondmonden, wordende alsdan Maans-Oogen of Venus Navels geheten. Hier, in de Vleugelhoorens, is het van middelmaatige dikte, glanzig bruin van Kleur en eenigermaate naar de langwerpigheid van de Opening geschikt, zynde aan 't éene End rond, aan 't andere spits. Dit geeft 'er nagenoeg de figuur van een Zwaardje aan, en men begrypt, uit de plaatzing, gemakkelyk, dat de Slak, door de beweeging van haaren Arm, daar mede kan Schermen, gelyk RUMPHIUS het uitdrukt. Mooglyk gebruiken zy dit Zwaardje ook wel om zig voort te haalen: want dat gedeelte, de Voet genaamd, 't welk in de Tepelbakken en Wulken, op de voorgaande Plaaten afgebeeld, zo groot en blykbaar is, maakt hier zeer weinige Vertooning.

Tot meerder opheldering zal ik melden, wat ADANSON zegt van het Dekzeltje van de Purperhooren te Senegal gevonden, die hy *Kalan* noemt, en overeenkomstig agt te zyn met de gedagte *Murex* en *Conchylium* van RONDELETIUS en met de *Purpura* der Ouden. „ Het is op het agterste End van den „ Voet gehecht, en houdt 'er maar aan met „ niet meer dan een vierde deel van zyne „ lengte, en met één van zyne Randen, den

„ ver-

„ verhevenronden naamelyk. Het is Ovaal- „ agtig, rond aan 't bovenste en dikste, spits „ aan het andere End, drie of viermaal lan- „ ger dan breed, zwartagtig bruin, glad op „ de buitenste Oppervlakte, en van de slin- „ ker naar de regterhand neergaande een wei- „ nig krom. Terwyl de Voet van het Dier „ uit de Schaal komt, draait dezelve zig zo- „ danig om, dat de Punt van het Dekzeltje, „ welke zig om laag bevondt, terwyl het „ Dier daar in beslooten was, naar om hoog „ ziet, en het ronde End, in tegendeel, naar „ om laag".

VI. AFDEEL. LIII. HOOFD-STUK.

Dit Dekzeltje werdt van de Ouden *Unguis*, Nagel of Welriekende Nagel geheten, en deswegen noemen de Italiaanen nog deeze Hoorens *Ognietta*. Het verschilt van de Ovaale Dekzels der eigentlyke Purperhoorens, in de Apotheeken *Blatta Byzantina* genaamd, wel in figuur, doch komt in gebruik en eigenschappen daar mede overeen. ADANSON merkt aan, dat de Slak van zyne *Kalan* een Vogt uitgeeft, 't welk tot Verwen zou kunnen dienen, gelyk, zegt hy, de meeste Purperhoorens doen (*).

DV. *Strombus latissimus.* Laphooren.

(505) Vleugelhooren, *die de Schaal met een* groo-

(*) *Seneg.* p. 141.

(505) *Strombus* Testæ Labro rotundato maximo, Ventre inermi, Spirâ subnodosâ. M. L. U. 622. N. 284. Alata lata. RUMPH. *Rar.* T. 36. f. L. SEB. *Kab.* III. T. 63. f. 1, 2.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

groote ronde Lip heeft, het Lyf ongewapend, den Top eenigermaate geknobbeld.

De zodanigen noemt men *Laphoorens*, die ook ontzaglyk groot vallen, komende, zo wel als de twee voorgaande, uit Westindie. Dezelven zyn meer of minder sterk gekroond. Men heeft 'er die de Lip zeer dik hebben, deswegen *Diklippen* genaamd. In sommigen, wederom, is de Lip als om den Top geslagen, zo dat de Top daar als ingedooken schynt te zyn, en dit is de Oostindische, welke RUMPHIUS vertoont, zynde deeze nog in de meeste agting.

DVI. *Strombus Epidromis.* Bezaantje.

(506) Vleugelhooren, *die de Schaal met een geronde korte Lip, het Lyf effen, den Top wat Knobbelig heeft.*

Als men deeze met de Punt om laag houdt, gelykenze wel naar een *Bezaantje*, zegt RUMPHIUS, en zulks geeft 'er den naam aan. Het Dier heeft, zo wel in deeze als in de volgende, ook een Zwaardje, waar mede het schermt. De Kleur is op de Rug geelagtig, van binnen Melkwit. De Gieren zyn bezet met Knobbeltjes, die allengs verkleinen tot aan

(506) *Strombus* Testæ Labro rotundato brevi, Ventre lævi, Spirâ subnodosâ. M. L. U. 622. N. 285. BARREL. *Rar.* 1727. f. 2. Epidromis. RUMPH. *Rar.* T. 36. f. M. SEB. *Kab.* III. T. 62. f. 21. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 23. f. 2.

aan den Top. Zy vallen in Oostindie, zo wel als de twee volgende Soorten. VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

(507) Vleugelhooren, *die de Schaal Hartvormig heeft, met eene geronde, korte, stompe Lip, en den Top zonder Knobbeltjes.* DVII. *Strombus Canarium.* Duitje.

De Hoorentjes van deeze Gestalte worden *Duifjes*, en somtyds ook wel *Bultjes* genoemd. Zy zyn korter dan de voorgaande, doorgaans maar een Vingerlid lang, en zeer dik van Schaal, inzonderheid aan de Lip. Op de Rug hebben zy een aanzienlyke Bult. De Kleur is bruinder geel, versierd met Slangwyze roode Streepjes, die als van den Top naar de Punt loopen. De Lip is somtyds wat Loodkleurig. De Schaal vertoont zig glad en als met Vet besmeerd, volgens de aanmerking van LINNÆUS.

(508) Vleugelhooren, *die de Schaal gerond en kort* DVIII. *Strombus Vittatus.* Opgerold Bezaantje.

(507) *Strombus* Testâ subcordatâ, Labro rotundato brevi retuso, Spirâque lævi. M. L. U. 623. N. 287. BONANN. *Recr.* III. f. 146. PET. *Gaz.* T. 98. f. 11. RUMPH. *Rar.* T. 36. f N. GUALTH. *Test.* T. 32. f. N, L. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. Q. KLEIN *Ostrac.* T. 4. f. 73. SEB. *Kab.* III. T. 62. f. 28, 29, 24, 25. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 18. f. 5.

(508) *Strombus* Testâ Labro rotundato brevi, Ventre lævi, Spiræ elongatæ Anfractibus Suturâ elevatâ distinctis. M. L. U.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

kort heeft, het Lyf effen, de Gieren van de verlangde Spits onderscheiden door een verhevene Naad.

Deeze, veel smaller van Lip zynde en langer van Top, voert den naam van het *Opgerolde Bezaantje*. Men vindt de zodanigen zeldzaam. Zy zyn rosagtig van Kleur. Somtyds is de Schaal effen, somtyds eenigermaate geplooid; doch altoos langwerpig.

DIX. *Strombus Succinctus.* Breede Kanary.

(509) Vleugelhooren, *die de Schaal met eene ronde stompe Lip, het Lyf effen heeft, met vier bleeke Streepswyz' gestippelde Gordels.*

De Latynsche bynaam zegt *Gegordelde*. Het is, volgens RUMPHIUS, een *breede Kanary*, dus genaamd, om dat zy veel uitgebreider Lip heeft dan de gewoone Kanaritjes, reeds beschreeven. Volgens LINNÆUS is de Schaal effen, roodagtig, hebbende de Rug eenigermaate gekield en omgord met twee Paar wit ge-

U. 623. N. 287. Epidromis longior. RUMPH. *Rar.* T. 36. f. O. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. F. PET. *Gaz.* T. 98. f. 12. SEB. *Kab.* III. T. 62. f. 18, 19, 20 & T. 79 f. 1. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 20. f 2.

(509) *Strombus* Testâ Labro rotundato retuso, Ventre lævi, Cingulis quatuor pallidis lineari-punctatis. RUMPH. *Rar.* T. 37. f. X. GUALTH. *Test.* T. 33. f. B. ARGENV. *Conch.* T. 13. (10) f. C. SEB. *Kab.* T. 61. f. 15 & T. 62. f. 20.

gestippelde Streepen: de Gieren zyn gestreept met een gekarteld Randje: de buitenste Lip is van binnen met Groefjes, zo wel als de Spil by de Punt, vertoonende zig gelyk een omgeslagen Lip. VI. AFDEEL. LIII. HOOFD-STUK.

(510) Vleugelhooren, *die de Schaal met eene verdunde, onverdeelde en eenigermaate geplooide Lip heeft, gekroond met scherpe Doornen, langs den rand der Gieren.* DX. *Strombus Spinosus.* Gedoornde.

Deeze komt zelden voor, dan onder de Versteende Zaaken. De Gestalte is als die van een Vespertilje of Varkens-Snuit, maar zy heeft de Tip niet uitgerand, noch de Spil geplooid. Paarschagtige, evenwydige Streepjes, die zeer talryk zyn, omringen de witagtige Schaal, welke van vooren hoekig is en met zeer scherpe Doornen gekroond. Verwonderlyk is 't, dat de Kleuren stand houden in een Schaal, onder de Delfstoffen, zegt LINNÆUS.

(511) Vleugelhooren, *die de Schaal heeft met* DXI. *Strombus Fissurella.* Gespleetene.

(510) *Strombus* Testâ Labro attenuato integro subplicato, Coronato Spinis acutis, Spirâ aculeatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 55. f. E. ARGENV. *Conch.* T. 33. (29) f. 10. PET. *Gaz.* T. 78. f. 11. Conus Spinosus. *Syst. Nat.* X. p. 715. N. 271.

(511) *Strombus* Testâ Labro continuato in Carinam fissam longitudinalem *Syst. Nat.* XII. Mitra, ARGENV. *Conch.* T. 33. (29) Lin. 2. N. 6. PET. *Gaz.* T. 73. f. 7, 8.

VI. AFDEEL. IIII. HOOFDSTUK.

met een Lip, welke in een gespleetene Kiel overlangs uitloopt.

Deeze komen ook Versteend voor; doch in Oostindie zou de Natuurlyke Schaal gevonden zyn, welke de grootte en gestalte hadt van een gewoon Wenteltrapje, en wit was van Kleur, met de Opening langwerpig, hebbende de buitenste Lip een weinig verbreed; de binnenste aan de Spil gegroeid. De Opening loopt, van tusschen deeze Lippen, over de zyde van de Schaal, in een gespleeten Kiel uit, welke omgekromd is over den Top der Hooren. Zy heeft een korte regte Staart, door haare uitholling weinig van de Lip verschillende.

DXII. *Strombus Urceus.* Gebulte Kanary.

(512) Vleugelhooren, *die de Schaal met eene verdunde, korte, stompe, gestreepte Lip, het Lyf en den Top Knobbelig geplooid, de Opening met twee Lippen en zonder Tandjes heeft.*

De aangehaalde van RUMPHIUS voert den naam van de *Gebulte Kanary*, om dat zy naar de Kanaritjes veel gelykt, doch de Rug bezet heeft met verscheide Bultjes. Het Lyf is, inzon-

(512) *Strombus* Testâ Labro attenuato, retuso, brevi, striato, Ventre Spirâque plicato-nodosis, Aperturâ bilabiatâ inermi. M. L. U. 624. N. 288. Canarium latum. RUMPH. *Rar.* T. 37. f. T. PET. *Gaz.* T. 98. f. 19. GUALTH. *Test.* T. 32. f. G. SEB. *Kab.* III. T. 60. f. 28, 29. & T. 92. f. 43, 41, 47.

zonderheid aan de onderzyde, sterk geplooid: de Kleur bruiner dan die der gewoone Hoorens van deezen naam: de Grootte verschilt weinig. Men brengt deeze ook uit Oostindie.

VI. AFDEEL LIII. HOOFDSTUK.

(513) Vleugelhooren, *die de Schaal met eene verdunde, korte, getande Lip, het Lyf en den Top geplooid heeft.*

DXIII. *Strombus Dentatus.* Getande.

Dit zal mooglyk eene Verscheidenheid zyn van de naastvoorgaande Soort.

IV. Die getoorend zyn en zeer lang getopt.

(514) Vleugelhooren, *die de Schaal getoorend, langwerpig ovaal en geknobbeld heeft, met eene verdikte Lip.*

DXIV. *Strombus tuberculatus.* Geknobbelde Penhooren.

In de Middellandsche Zee wordt deeze gevonden. Haar Schaal is ruuw, als met Kalk bestreeken, hebbende de Gieren met ryën van uitsteekende Hoornagtige punten. De Lip is wegens de Naad als bultig: de Opening ovaal: de Staart zeer kort en omgekromd.

(515)

(513) *Strombus* Testâ Labro attenuato brevi dentato, Ventre Spirâque plicatis. *Syst. Nat.* XII.

(514) *Strombus* Testâ Turritâ ovato oblongâ tuberculatâ, Labro incrassato. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 22. f. 5.

VI. AFDEEL. LIII. HOOFDSTUK.

(515) Vleugelhooren, *die de Schaal getoorend en gladagtig, met de Lip van agteren los heeft.*

DXV. *Strombus Palustris.* Basterd Zee-Ton.

Wegens de Lip noemt men deeze *Basterd Zee-tonnen*, en onderscheidtze dus van de gewoone Zee-Tonnen, zo genaamd, die in 't vervolg onder de Tollen voorkomen. RUMPHIUS geeft 'er den naam aan van *Strombus Palustris*, om dat zy zig veel onthouden in de Moerassige Sagoe-Bosschen, wordende van de Indiaanen tot Spyze opgezogt. Men vindtze veel, zegt hy, op Ceram en Boero of Celebes; doch op Amboina zyn ze onbekend. Zy zyn zwartagtig bruin van Kleur, en hebben gemeenlyk den top een weinig afgebroken.

DXVI. *Strombus ater.* Zwarte Vleugel-Pen.

(516) Vleugelhooren, *die de Schaal getoorend en effen, met de Lip van vooren en van agteren los heeft.*

De aangehaalde van RUMPHIUS wordt *Slakke-Pen* genoemt, en heeft de gewoone Gestalte van de Pennen, doch is dik van Schaal, met een kleine Keep aan den Hoek van den Mond; van

(515) *Strombus* Testâ Turritâ læviusculâ, Labro postice soluto. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. Q. SEB. *Kab.* III. T. 50. f. 13, 14, 17, 18 KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 18. f. 1.

(516) *Strombus* Testâ Turritâ lævi, Labro antice posticeque soluto. M. L. U. 624. N. 289. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. R. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 13. f. 8.

van Kleur glad zwart of donkerbruin. Dezelve valt mede aan Moerasfige Rivieren, by de Wortels der Boomen, en is ook goed om te eeten. VI. Afdeel. LIII. Hoofdstuk.

(517) Vleugelhooren, *die de Schaal getoorend en eenigermaate Hoekig, met Knobbelen gedoornd heeft, de Lip van vooren los.* DXVII. *Strombus lividus.* Gedoornde Pen.

De Schaal is effen, doch heeft de Gieren bezet met een ry van Kegelvormige fcherpe Doorens. De Kleur is blaauwagtig met Roestkleurige Vlakken: de Opening langwerpig, van onderen niet vernaauwd: de Lip, boven aan, door een Keepje van de Gieren afgefcheiden. Men vondtze in 't Kabinet van haare Koninglyk Sweedfche Majefteit.

LIV. HOOFD-

(517) *Strombus* Testâ Turritâ fubangulatâ Nodofo-Spinofâ, Labro antice foluto. M. L. U. 625. N. 290.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

LIV. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt der STEKELHOORENS; *waar onder, behalve de* Spin- *en* Snippekoppen, *de* Krulhoorens; Padden, Oliekoeken, Voethoorens, Beddetyken, Agaate *en andere* Peerhoorens, *de* Spillen, Snuitpennen *en dergelyken, begreepen zyn.*

Naam. 't Latynsche woord *Murex*, van ouds her, een scherp gepunt Werktuig, en wel in 't byzonder een Voet-Angel of Minkyzer betekend hebbende, werdt ook, by overdragt, voor de scherpe punten van Rotsen en Steenklippen genomen; des men *Muricatus*, in 't algemeen, voor Gedoorend of met scherpe Punten bezet, gebruikt. Hier uit blykt dan, dat alle die Hoorens, welke van deezen aart zyn, te regt kunnen begreepen worden onder den Geslagtnaam van *Murex*, zeggende zo veel als STEKELHOORENS. Men heeft nogthans goedgevonden, dezelven met het woord *Rotshoorens*, dat veel onduidelyker is, doch waar van de afleiding ook uit het gezegde blykt, te bestempelen. In 't Fransch noemt men dergelyke Hoorens *Murex* of *Rochers*. RUMPHIUS merkt zyne *Murices* als getakte Doornagtige Kasketten aan, hebbende iets gemeen met de *Cassis* en *Buccinum*; dat is,

is, met de Kasket en Kinkhooren. D'ARGENVILLE brengt hier zelfs de Bezoars en anderen t'huis, die in 't geheel niet gedoornd zyn. Zyn Geslagts-Kenmerk der *Murices* of Rotshoorens is, dat zy de Mond-opening naauw en getand hebben: zo dat hy 'er ook de Krabben en andere Vleugelhoorens onder begrypt. By anderen wordt dit Geslagt als voor een Hok of Hoek gehouden, daar men inwerpt, 't gene men elders niet weet te plaatzen. ADANSON maakt, in tegendeel, de *Murices* tot een gedeelte van 't Geslagt der Purperhoorens, als hebbende veel overeenkomst ten opzigt van het Dier, dat in deeze, zo wel als in de zogenaamde *Purpuræ*, een Purperkleurend Vogt uitwerpt. De Ouden hebben zulks aan de *Murex* toegeschreeven (*), en Pater PLUMIER merkt aan, dat men dezelve, in Amerika, le *Pisseur* noemt, wegens het vaardig uitwerpen van haar Purpervogt.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

De Kenmerken van dit Geslagt, volgens LINNÆUS, zyn; dat het de Schaal eenkleppig, spiraal, en ruuw van Oppervlakte heeft door Vliezige Naaden: de Opening uitloopende in een onverdeeld Kanaal, 't welk regt is of een weinig opklimmende: het Dier, als in de voorigen, een Slak.

Kenmerken.

Zes Afdeelingen zyn, door hem, in dit Geslagt

Soorten.

(*) Tyrioque ardebat Murice Lana. VIRG. *Æneid.* Libr. 4.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

ſlagt gemaakt, waar van de Eerſte die Hoorens bevat, welke gedoornd zyn, met een uitſteekende Staart, gelyk de Spinnekoppen, enz: de Tweede de genen die met Krullen zyn verſierd, gelyk de Krul- en Purperhoorens: de Derde zodanigen, die als met Wratten bezet zyn, gelyk de Padden, Olykoeken, enz: de Vierde die geen Staart hebben en eenigermaate gedoornd zyn, gelyk de Beddetyken, enz: de Vyfde, die een Staart hebben en niet gedoornd zyn, gelyk de meeſte Spillen: de Zesde die een zeer kort Staartje hebben, gelyk de Snuitpennen enz. 't Getal der Soorten is derhalve, in dit uitgebreide Geſlagt, zeer groot, naamelyk een-en-zestig.

I. Die Gedoornd zyn, met een uitſteekende Staart.

DXVIII. *Murex Hauſtellum.* Snippekop.

(518) Stekelhooren, *die de Schaal Eyrond en geknobbeld heeft, met eene lange Elswyze regte gedoornde Staart.*

Onder zyne getakte en Doornagtige Kasketten ſtelt RUMPHIUS deeze voor, by den naam van

(518) *Murex* Testâ ovatâ Tuberculatâ, Caudâ elongatâ Subulatâ rectâ muricatâ. M. L. U. 626. N. 291. *Syst. Nat.* XII. Gen. 325. BONANN. *Recr.* III. f. 268. Hauſtellum. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. F. GUALTH. *Test.* T. 30. f. E. la Becasſe. ARGENV. *Conch.* T. 19. (16) f. B. KLEIN *Oſtrac.* T. 4. f. 81. SEB. *Kab.* T. 78. f. 5, 6. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 12. f. 2, 3.

van *Hauſtellum*, in 't Neerduitſch een Schep-pertje. Van dit Werktuig, inderdaad, drukt deeze Hooren de Geſtalte niet minder uit, dan van een *Snippekop*, gelyk men ze gemeenlyk tytelt. Anderen noemenze ook wel *Snippebekken*; doch dit kan eigentlyk maar op de Steel of Staart zien. De Franſche naam is *la Becaſſe* of *Courli*. Zy beſtaat uit een rond Lighaam, dat een ronde Mond-opening heeft, welke uitloopt in een Kanaal of Sleuf van de Staart, die in ſommigen wel drie- of viermaal zo lang als 't Lyf is, en boven een weinig gedoornd. De Hooren heeft dikke Naaden, dwars over de Gieren heen, en is, op een geelagtigen Grond, doorgaans met zwarte en Rooze-roode Vlakken en Knobbeltjes uitgemonſterd. Zy heeft ook den Mond paarſch of blaauwagtig Roozekleur. De afkomst is uit Oostindie. BONANNI, evenwel, hadt verſtaan, dat de zyne in de Roode Zee gebooren was. Van de Getakte en Gedoornde zal ik ſtraks ſpreeken.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(519) Stekelhooren, *die de Schaal Eyrond met*

DXIX. *Murex Tribulus.* Spinnekop.

(519) *Murex* Testâ ovatâ Spinis Setaceis trifariis, Caudâ elongatâ Subulatâ, rectâ, ſimiliter Spinoſâ. M. L. U. 626. N. 292. Purpura clavata. COLUMN. *Aq.* T. 60. f. 6. OLEAR. *Mus.* T. 39. f. 1. LIST. *Conch.* T. 902. f. 22. Hyſtrix marina. BONANN. *Recr.* III. f. 269. Tribulus. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. G. N. 3. GUALTH. *Test.* T. 81.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

met drie ryën van Borstelagtige Doornen; de Staart lang, Elsvormig regt en insgelyks gedoornd heeft.

Spinnekop is de algemeen bekende naam van deeze Hoorens; doch men onderscheidtze in enkelde en dubbelde Spinnekoppen. De eerstgemelden hebben de Takken, die aan 't end scherp als Doorens zyn, enkeld, kort en ongelyk; de laatstgemelden hebben die lang, evenwydig en egaal, nagenoeg als de Tanden van eene fyne Kam op drie ryën geschikt. De eersten zyn gemeen; de laatsten zeldzaam en kostbaar, inzonderheid, wanneer men die ongeschonden aantreft. De Gestalte verschilt, voor 't overige, niet zeer veel van die der Snippekoppen. De Hooren bestaat uit een rondagtig Lighaam, met een ronden Mond, en een lange byna regte Staart, die uitgehold is. Het Dier heeft, zo wel als in de voorgaande en volgende Soorten, een Ovaal dekzeltje, dat tot Reukwerk wordt gebezigd. Het *Neetekammetje* of de dubbelde Spinnekop valt te Napels, volgens BONANNI.

DXX. *Murex Cornutus.* Getakte Snippekop.

(520) Stekelhooren, *die de Schaal rondagtig heeft,*

31. f. A, B. ARGENV. *Conch.* T. 19. (16) f. A. SEB. *Kab.* III. T. 78. f. 1-4. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 11. f. 3, 4. & V. D. Pl. 27. f. 1.

(520) *Murex* Testâ subrotundâ, Spinis Subulatis obliquis cinctâ, Caudâ elongatâ, Subulatâ rectâ, Spinis sparsis. M. L. U.

heeft, omringd met ſcheeve Elswyze Doornen, de Staart lang, Elsvormig, regt, met Stekels hier en daar. VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

Deeze kan men eigentlyk de *Getakte Snippekop* noemen, om dat zy de Doornen veel langer dan de volgende heeft, zodanig, dat zy als naar Osſehoornen gelyken, en hier van de Latynſche bynaam. Op de aangehaalde Plaat van SEBA is zy wel afgebeeld, doch duidelyker op die van GUALTHIERI. Die van ADANSON, welke hy *Bolin* noemt, aan de Afrikaanſche Kust voorkomende, behoort baarblykelyk niet tot deeze maar tot de volgende Soort, niettegenſtaande BONANNI getuigt, dat de zyne, met lange Stekels, gebragt was uit de Zee van Afrika. Van binnen was deeze, in de Mond, Roozekleurig, van buiten of geheel wit, of bleek, hooger geel en Purper gemengeld. Wy hebbenze geelagtig en ook bleek blaauw.

(521) Stekelhooren, *die de Schaal Eyrondagtig* DXXI. *Murex Brandaris,* Gedoornde Snippekop.

U. 627. N. 293. Purpura cornuta. COLUMN. *Aq.* T. 60. f. 3. PET. *Gaz.* T. 68. f. 12. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. 5. GUALTH. *Test.* T. 30. f. D, D. BONANN. *Recr.* III. f. 283. KIRCH. *Mus.* T. 901. f. 21. ADANS. *Seneg.* I. T. 8. f. 20. SEB. *Kab.* III. T. 78. f. 7, 8, 9. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 17. f. 1.

(521) *Murex* Testâ ſubovatâ Spinis rectis cinctâ, Caudâ mediocri Subulatâ rectâ, Spinisque obliquè circumdatâ. *Syst. Nat.*

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

agtig heeft, met regte Doornen, de Staart middelmaatig, Elsvormig regt, met Doornen ſchuins omgeven.

Deeze kan men, tot onderſcheiding, met regt de *Gedoornde Snippekop* noemen. Zy verſchilt, volgens LINNÆUS, door twee of drie ryën van Elsvormige Doornen om het Lyf te hebben, of twee ryën van Kegelagtige Doornen. De eerst aangehaalde van BONANNI, zynde de laatstgemelde, was van het Afrikaanſe Strand en rond van Lyf; de andere uit de Middellandſche Zee; die van GINANNI uit de Adriatiſche of Golf van Venetie. Deeze was wit van Kleur: de eerstgemelde Beenagtig, wordende in de Spaanſche Zee ſomtyds bruin gevonden, en zeldzaam zwartagtig blaauw, zo BONANNI meldt.

DXXII. *Murex Trunculus.* Hoogſtaart.

(522) Stekelhooren, *die de Schaal Eyrond heeft*

Nat. XII. Murex Purpura. ROND. *Test.* 64. BONANN. *Recr.* f. 281. (γ) 282. (β) RUMPH. *Rar.* T. 26. f. 4. (γ) GUALTH. *Test.* T. 30. f. F. (β) REGENF. *Conch.* 20. T. 6. f. 67. PET. *Gaz.* T. 68. f. 12. GINANN. *Adr.* II. T. 8. f. 61, 62. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 18. f. 1, 2: Pl. 22. f. 4, 5.

(522) *Murex* Testâ ovatâ nodoſâ, anterius Spinis cinctâ, Caudâ breviore truncatâ perforatâ. M. L. U. 627. N. 294. COLUMN. *Purp.* T. 13. f. 1. BONANN. *Recr.* III. f. 274, 277, 271. GUALTH. *Test.* T. 31. f. C. ARGENV. *Conch.* T. 19. f. G.? KLEIN *Oſtrac.* T. 6. f. 104. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 9. f. 1: Pl. 13. f. 1. V. D. Pl. 13. f. 4: Pl. 19. f. 6.

heeft en knobbelig, van vooren met Doornen omringd, de Staart korter, geknot en doorboord. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Volgens de aangehaalde Afbeeldingen moeten hier de *Purper-* en *Brandhoorens*, zo wel als die men *Hoogſtaarten* noemt, en mooglyk ook anderen, inzonderheid de *Ongetakte* bruine *Krulhoorens*, die de Mond-opening geel hebben, t'huis gebragt worden; zynde dezelven uit de Middellandſche Zee, en uit de Westindiën, afkomſtig. In deeze allen is de Staart kort, dik, en meer of min opgewipt, doch de Hoogſtaarten hebben zulks by uitneemendheid, en zyn ook met dikker ſterker Doornen aan den rand van de grootſte Gier bezet. Het ſchynt my toe, dat 'er een aanmerkelyk verſchil tusſchen de één en andere zy.

II. Die de Naaden met Gebladerde Takken verſierd hebben, welken men gemeenlyk noemt

PURPERHOORENS.

Naauwlyks zal men iets vinden, dat in de oude tyd vermaarder geweest en hedendaags onbekender is, dan de *Purpura.* Doch hoe vermaard ook die Verw was en in hoe veel ag-

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

agting de Stoffen, daar mede gekleurd (*), 't is blykbaar dat de Ouden zelf zig ten opzigt van de Schulpdieren, welke dezelve uitleverden, in groote onzekerheid bevonden. Sommigen hebben de *Conchylium*, *Murex* en *Buccinum*, als altemaal dergelyke Verw uitgeevende, met de *Purpura* verward of ten minste niet behoorlyk onderscheiden. Anderen neemen doch *Murex* en *Purpura* voor een en 't zelfde, als beiden met Stekels voorzien zynde. ARISTOTELES verhaalt, dat men in de Noordelyke Wereldsdeelen zwarte, in de Zuidelyke grootendeels roode Purperhoorens heeft. ISIDORUS schreef, dat de Verw, die van de zwartagtige Purperhooren in Spanje gemaakt werdt, Roestkleurig ware. „ Ik heb „ wel roode Purperhoorens en zwarte, doch „ zeldzaam mogen zien, (zegt ALDROVAN„DUS,) maar ontelbaare zodanigen als RON„DELETIUS afbeeldt, zeggende: Onze Pur„perhooren is van grootte als een Ey (ik „ ontken niet, dat zy elders veel grooter „ voorkome:) zy heeft de Schaal rimpelig, „ ruuw, Aschgraauw en somtyds geelagtig, „ somtyds uit den groenen graauwagtig, van „ binnen geel. Zy is met Knodsagtige Door„nen,

(*) Cum Regia Circi convexum gradibus veneratur Purpura vulgus. CLAUDIANUS. Non illum Populi fasces non Purpura Regum. VIRGILIUS. Vestem Purpuream teneris Mecænatibus aptam. JUVENALIS.

„ nen, die in orde gefchikt zyn, gewapend; VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.
„ weshalve PLINIUS haar *Clavata* genoemd
„ heeft. Van deeze Doornen zyn de eerften
„ klein; de middelften veel langer, en zy
„ maaken ongevaar zeven ryën tot aan den
„ Top. De Snuit is lang, als een Pypje uit-
„ gehold, waar door men zig verbeeldt dat
„ zy de Tong uitfteeken. Daar voor is een
„ rond Gat, met geen Dekzeltje gefloten.
„ Hier uit blykt, hoe ver van de waarheid
„ de Aftekeningen van de Purperhooren by
„ anderen zyn, waar van fommigen de Snuit,
„ anderen den Top hebben weg gelaaten.
„ Het Vleefch van binnen, of het Dier, komt
„ met dat der andere Hoorens overeen".

BELLONIUS fchryft aldus. „ De Schaal De Purperflak.
„ der Purperhoorens zou volkomen naar een
„ Slakhooren gelyken; indien zy niet geknodst
„ was, en aan de zyde een Kanaal, daar het
„ Dier zyn Tong uitfteekt, hadde. Het ver-
„ heft zyne Hoorens gelyk de Slakken, en
„ kruipt op de zelfde manier, zig den Weg
„ wyzende met die Hoorens. Het heeft een
„ Tong, uit een Buisagtig Pypje aan de zy-
„ de voortloopende, welke aan dat Eeltagti-
„ ge deel kleeft; waar mede het Vleefch ge-
„ hecht wordt aan de Schaal. Dit Vleefch,
„ nu, is zekere fterke witte Spier, aan 't
„ midden van de Schaal verbonden; waar door
„ de Purperflak, als door behulp van zeker
„ aan-

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

„ aangeboren Dekzel, tegen het open Vleesch „ overgesteld, zeer lang buiten 't Water „ leeft: want het behoudt dus het geschepte „ Zeewater, waar door het verscheide Dagen „ gekoesterd en gevoed wordt. Het heeft „ den Kop Kraakbeenig en hard: den Bek in „ dat gedeelte, daar het aan de Klippen me- „ de kleeft, met een rond Gat doorboord, „ waar mede het de Steenen aflikt, en „ het opgezoogene in de Maag doorlaat.' Ik „ heb, door de Ontleeding van dit Dier, in „ het Buisje, waar door het zyne Tong uit- „ steekt, twee Gaatjes gevonden, die naar „ verschillende deelen des Lighaams gaan, „ zo dat zy tot aan de Kieuwen kwamen, (waar van hy zes in het bultige gedeelte des Lighaams, overdwars, onder een groote Pees-agtige Spier leggende vertoont: doch RONDELETIUS berispt hem daar in te regt, alzo de Schulpdieren geene Kieuwen hebben.) „ Wat laager is de Maag en een rondagtig „ Hart, benevens de Lever, taay als Lym. „ Dit Ingewand heeft ARISTOTELES *Papaver* geheten, aan welks zyde zig een Pur- „ perkleurige Slym vertoont, daar men eer- „ tyds mede verwde, doch welke uit het „ frissche Dier aanstonds gehaald moet wor- „ den, dewyl zy door 't sterven geheel ver- „ dwynt. Ook vindt men ze niet dan in Pur- „ perhoorens van middelmaatige grootte, om- „ trent als die van een Ey, en dan wordt-

„ ze

„ ze nog somtyds in 't geheel niet gevon- „ den". VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

De Afbeeldingen, welke D'ARGENVILLE geeft van het Dier der Purperhoorens, waren te onvolkomen, om die hier te gebruiken. Ook is het Dier derzelven, zegt hy, zeer gelyk aan dat van de Rots- en Kinkhoorens; 't welk dan zulks onnoodig maakte. ADANSON schynt 'er geen ander onderscheid in te stellen, dan dat in sommigen de Oogen net in 't midden van de langte der Hoornen, in anderen wat laager, in anderen, wederom, wat hooger geplaatst zyn. Hy begrypt de Belhoorens, Kinkhoorens, Rots- of Stekelhoorens en de Purperhoorens, in een zelfde Geslagt. BONANNI doet ons, met de gedagte beschryving overeenkomstig zien, dat de Krulhoorens en dergelyken behooren tot het Geslagt der Purperhoorens; waar toe dan ook gemeenlyk, hedendaags, alle die rond van Lighaam en van Mond zyn, met Knobbels, Takken of Stekels bezet, en dus zelfs de Spin- en Snippekoppen, betrokken worden.

(523) Stekelhooren, *die de Schaal met drie ryën* DXXIII. *Murex ramosus.*

(523) *Murex* Testâ trifariam frondosâ, Spirâ contiguâ, Caudâ truncatâ. M. L. U. 628. N. 295. COLUMN. *Aq.* T. 60. BONANN. *Recr.* III. f. 275, 276. Murex ramosus. RUMPH. *Rar.* T. 26. A. N. 1. GUALTH. *Test.* T. 38. f. A. & T. 37. f. G, H, I, D, L. Purpura ramosa. ARGENV.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

ryën van Krullen, den Top daar tegen aan en de Staart geknot heeft.

Krulhooren. Pl. CXXIII. Fig. 2.

By RUMPHIUS maakt deeze de eerste Soort uit, van de genen, die hy *Getakte Kasketten* noemt; doch wy geeven haar, in 't algemeen, den naam van *Krulhoorens*, wegens de menigvuldige Krulagtige Takken, waar mede zy bezet zyn. Die Autheur merkt de ryën van deeze Krullen aan, als overblyfzels van nieuwe aangroeijingen, willende dat het Dier zig t'elkens een derde van den Omloop vergroote. Dus wordt men, in de gewoone Krulhoorens, altoos drie volle ryën gewaar van Krullen, en drie Snuitjes, welke in de Staart uitloopen. Ik heb 'er doch zeer fraaije bruin gebandeerde, met vyf volle ryën van deeze Krullen, en zodanig eene heb ik, om de zeldzaamheid en tevens om te toonen, dat dit geen regt Kenmerk tot onderscheiding der Krulhoorens van de Brandarissen is, hier in Plaat doen brengen.

Onder de genen, die uit BONANNI aangehaald zyn, is de laatste, volgens VALENTYN, de groote rosse en geele Brandaris. De eerste, uit den Persischen Zeeboezem, is door zyne steile Takken van de Oostindische onderschei-

GENV. *Conch.* T. 19. (16) f. C, E. KLEIN *Ostrac.* T. 4. f. 8. REGENF. *Conch.* T. 1. f. 6. SEB. *Kab.* III. T. 77. f. 1, 2, 7. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 25. f. 1, 2: Pl. 26. f. 1, 2: Pl. 30. f. 4, 5. III. D. Pl. 9. f. 2, 3. V. D. Pl. 11. f. 1. VI. D. Pl. 40. f. 6, 7.

ſcheiden. Deeze vallen wit of geel, en ſomtyds van grootte als een Kinderen-Hoofd. Men noemtze, in 't Franſch *Chausſetrape*, *Cichorée* of *Cheval de Friſe*, naar dat de Punten meer of min gekruld zyn. Daar komen ook witte of geelagtige voor, met Vleeſchkleurige Takken, die raar zyn; genaamd *Argynſe* Krulhoorens. Voorts heeft men 'er kleinere, die graauw en bont zyn, als ook zodanigen, die men *Hartehoorens* noemt, zynde de kostbaarſten. Men vindt deeze zelden langer dan een Pink. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

De Krulhoorens zyn rond van Lyf, dat, behalve de gedagte Takken, geribd is en met kleine Knobbeltjes bezet, van boven Tolagtig getopt, van onderen een dikke kromme Staart hebbende, welke zig als geknot vertoont. De Takken hebben geen gemeenſchap met het binnenſte van de Hooren, die van binnen wit of blaauwagtig, glad en blinkende is als Porſelein, aan den Mond bleek rood of Vleeſchkleurig.

Van het Dier vind ik niets gemeld; waarſchynlyk zal het niet veel van de in onze *Fig.* 1. afgebeelde Purperſlak verſchillen. Het is inzonderheid aanmerkelyk wegens zyn Dekzeltje, dat de regte *Blatta Byzantina* der Apotheeken is. Deeze Schulpluikjes zyn ook wel ovaal, doch aan 't end zo puntig niet, als de Zwaardjes van de Vleugelhoorens. Zy moeten, *Blatta Byzantina* of Zee-Nagel.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

ten, gelyk blykbaar is, in dikte en grootte ongemeen verschillen, naar de grootte van de Hoorens. Veelen komen 'er voor, die in grootte naar een Schelling of Ryksdaalder gelyken en een Stroobreed dik zyn. In Indie wordt deeze Blatta, die men ook *Onyx Marina* en *Unguis odoratus*, dat is Zee-Nagel of ruikende Nagel noemt, onder de Reukwerken gebruikt, welken zy, schoon op zig zelf niet aangenaam zynde, een byzondere kragt byzet. LEMERY merkt de Reuk van deeze Droogery, wanneer menze verbrandt, als een goed Middel tegen de Opstyging aan. Alle de Krulhoorens hebben dergelyke Dekzeltjes, doch die van de kleinen, welke dikwils niet grooter dan eens Menschen Nagel zyn, worden voor de aangenaamsten tot Reukwerk gehouden.

DXXIV. *Murex Scorpio.* Doodje.

(524) Stekelhooren, *die de Schaal met vier ryën van Krullen, den Top geknopt, de Staart geknot heeft.*

Dit Hoorentje is van de Krulhoorens aanmerkelyk verschillende, doordien het de Gieren van zyn Top niet tegen het Lyf aan, maar

(524) *Murex* Testâ quadrifariam frondosâ, Spirâ capitatâ, Caudâ truncatâ. M. L. U. 628. N. 296. Scorpio. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. D. GUALTH. *Test.* T. 37. f. M. ARGENV. *Conch.* T. 19. (16) f. D. SEB. *Kab.* III. T. 77. f. 13-16. VAL. *Amb.* f. 36, 37. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 11. f. 4, 5.

maar als tot een ronde Knop daar van afgescheiden heeft. Ook zyn de Takken eigentlyk niet gekruld, maar loopen breed uit, des het nader overeenkomt met de Hartehoorentjes. Deeze Takken worden dus by de Pooten van een Pad vergeleeken. RUMPHIUS noemt hetzelve 't *Scorpioentje*, en daar van is de Latynsche bynaam ontleend, doch wy geeven het den naam van *Doodje.* Daar zyn witte, bruine of donkergraauwe en zwarte Doodjes; sommigen breeder, sommigen scherper getakt, en allen zeldzaam. Men heeft onlangs meer dan zestig Guldens zien geeven, voor een groot, ongemeen fraay, breed gevleugeld en dubbeld getakt bruin Doodje. Zy komen uit Oostindie.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(525) Stekelhooren, *die de Schaal met vyf ryën van gefronzelde Takken, de Gieren tegen 't Lyf aan en de Staart kort heeft.*

DXXV. *Murex Saxatilis.* Brandaris.

Dewyl LINNÆUS hier de *Brandarissen* verstaat, zo is het zonderling, dat hy dien naam gegeven heeft aan de Gedoornde Snippekoppen.

(525) *Murex* Testâ quinquefariam frondosâ, Spirâ contiguâ, Caudâ abbreviatâ. M. L. U. 629. N. 297. Murex minor. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. C. N. 2. ARGENV. *Conch.* T. 19. (16) f. F. SEB. *Kab.* III. T. 77. f. 4, 5, 6. REGENF. *Conch.* II. T. 1. f. 6. & T. 9. f. 26. KNORR *Verzam.* II. D. Pl 7. f. 4, 5 : V. D. Pl. 4. f. 1.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK. pen. De aangehaalde van D'ARGENVILLE, immers, voert den naam van *la Rôtie*; en behoort, zo wel als die van Letter H, *la Brulée* genaamd, tot de Brandarisſen. Wy hebben reeds opgemerkt, dat het getal van de ryën der Takken niet genoegzaam is, om dezelven van de Krulhoorens te onderſcheiden. Daar is zekere byzondere gedaante, meest beſtaande in het ſteil opſtaan en de puntigheid der Takken, die de Brandarisſen kenbaar maakt. Men heeft 'er ook, die *dubbelde* genoemd worden. Die van D'ARGENVILLE, Letter F, hadt zes ryën van Takken. Sommigen zyn wit van Grond en bruin getakt; anderen geheel zwart, en deeze zyn de gemeenſten. Sommigen hebben den Mond blaauw, anderen Purperagtig. Voorts zyn zy, ten opzigt van de Geſtalte, niet gemakkelyk van de Krulhoorens te onderſcheiden, tot welken de aangehaalde Afbeeldingen van SEBA behooren. Zy komen ook uit Oostindie.

DXXVI. *Murex Erinaceus.* Granaat-Appel.

(526) Stekelhooren, *die de Schaal veelvoudig Krulagtig gedoornd, de Gieren met ſtompe Puntjes gekroond heeft en de Staart kort.*

De

(526) *Murex* Testâ multifariam ſubfrondoſo-ſpinoſâ, Spiræ Anfractibus retuſo-coronatis, Caudâ abbreviatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 49. f. H. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 30. f. 2: VI. D. Pl. 23. f. 3.

De aangehaalde van GUALTHIERI heeft weinig dat naar de Krulhoorens gelykt. Hy noemt het een groote Kinkhooren, en de Afbeelding is zeer klein. Hy merkt aan, dat het de Oppervlakte Netswyze oneffen heeft, door uitpuilende Streepen, en wit is van Kleur. Ik heb een bruingeel Hoorentje van dien aart, dat ronder is en hier schynt t'huis te hooren. Doch niet ongevoeglyk kunnen wy tot deeze Soort betrekken, die voor weinige Jaaren aan de Magellaansche Eilanden opgevischte Hoorens, welke de Franschen *Buccins Feuilletées* getyteld hebben, by sommigen thans de *Granaat-Appel* genaamd. Zy zyn rond van Gestalte, met een donker paarschen Mond, van buiten groenagtig Aschgraauw, en hebben de Oppervlakte Netswyze bezet met verheven Plooijen, die meer of min Bladeragtig zyn. By geen Autheuren vindt men ze geboekt of afgebeeld.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

III. Die Wrattig zyn, met dikke ronde Naaden.

(527) Stekelhooren, *die de Schaal ruuw heeft met* DXXVII. *Murex Rana.* Pad.

(527) *Murex* Testâ Varicibus oppositis compressis scabrâ, Cingulis muricatis, Aperturâ sub-edentulâ ovatâ. M. L. U. 629. N. 298. BONANN. *Recr.* III. f. 182. PETIV. *Gaz.* T. 100. f. 12. RUMPH. *Rar.* T. 24. f. G. GUALTH. *Test.* T. 49. f. L. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. P, R. SEB. *Kab.* III. T. 60. f. 13-20. REGENF. *Conch.* T. 6. f. 64. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 13. f. 6, 7: III. D. Pl. 7. f. 5.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

met Knobbelige Naaden tegen elkander over en gedoornde Gordels; de Opening ovaal en byna Tandeloos.

Men noemt deeze *Padden*, *Paddetjes* of *Paddehoorens*, wegens de Wrattige Knobbeltjes op de Rug, en dat de Gestalte eenigermaate zweemt naar die van een Pad. Men vindt 'er die Vleeschkleurig wit, die vaal en die bruin zyn: ook sterk gedoornde en zelfs die men *Getakte Padden* noemt. Sommigen zyn, op een graauwen Grond, met ryën bezet als van witte Pareltjes, 't welk dezelven grootelyks versiert. Haare platheid onderscheidtze genoegzaam van de Kinkhoorens, tot welken zy gemeenlyk betrokken worden, zo wel als van de andere Soorten van dit Geslagt. Zy vallen aan de Stranden van Amboina.

DXXVIII. *Murex Gyrinus.* Vorschen-Pop.

(528) Stekelhooren, *die de Schaal met dikke Naaden van aan één geschakelde Knobbeltjes, met ronde Stippen gebandeerd heeft, de Opening rond en Tandeloos.*

Zekere kleine Hoorentjes, die in Gestalte veel naar de Padden gelyken, doch naauwlyks de Grootte hebben van een Hazelnoot, worden

(528) *Murex* Testâ Varicibus oppositis continuatis, Punctis tuberculosis fasciatâ, Aperturâ edentulâ orbiculari. *Syst. Nat.* XII. SEB. *Kab.* III. T. 60. f. 25-27. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 25. f. 5, 6.

den hier, niet onaartig, voorgesteld by den naam van *Gyrinus*, dat is *Vorschen-Pop*. 't Is een geheel ander slag, dan die by RUMPHIUS Kikvorsch heeten, met een hoog opgewipt Staartje. Dit hebben deeze niet. De Kleur is witagtig met zwarte, bruine of geele Banden van dubbelde Stippen, over elke Winding één. Zy onthouden zig in de Middellandsche Zee, zegt LINNÆUS.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

(529) Stekelhooren, *die de Schaal met de dikke Naaden omtrent tegen elkander over, bultig met Knobbels heeft, die wederom overlangs geknobbeld zyn, de Opening Tandeloos.*

DXXIX. *Murex Lampas.* Olickoek.

Van deeze zyn wit- en geelkleurige en ook schoon roode, die een Vuurigen glans in de Mond hebben. Van RUMPHIUS worden deeze laatsten *Ajax*, en de wit geknobbelde *Hector* getyteld; want de Indiaanen steeken ze uit bygeloof onder den Gordel, en verbeelden zig dan byna onkwetsbaar in 't Gevegt te zyn. Men kan dit vergelyken by de Hollandsche spreek-

(529) *Murex* Testâ Varicibus suboppositis, gibbosâ tuberibus longitudinaliter tuberculosis, Aperturâ edentulâ. M. L. U. 630. N. 299. ROND. *Test.* 2. p. 81. GUALTH. *Test.* T. 50. f. D. Hector. RUMPH. *Rar.* T. 28. f. C. Ajax. RUMPH. *Rar.* T. 28. f. D. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 28. f. 1.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

ſpreekwys, van iemand een Hart onder den Riem te ſteeken. Die ſterk geknobbeld zyn en groot, worden dubbelde, de anderen enkelde *Oliekoeken* genoemd. Hier van komen 'er voor, die meer dan een Vuist groot zyn. Zo zy zwarte Vlakken op de Knobbels hebben, dat doch zeldzaam gebeurt, dan heet men ze Oliekoeken *met Roſynen*, en anderen, die deeze Vlakjes kleiner hebben, *met Korenten*. Deeze benaaming heeft eenige overeenkomst met de Geſtalte. Zy vallen in Oostindie.

DXXX. *Murex Olearium.* Marshooren.

(530) Stekelhooren, *die de Schaal met een menigte van byna beurtlingſe Naaden geknobbeld, de Rug van agteren zonder Knobbels en geſtreept, de Opening Tandeloos heeft.*

De aangehaalde Afbeeldingen zyn hier zo ſchrikkelyk verſchillende, dat ik naauwlyks begrypen kan, welke Hooren LINNÆUS bedoele: doch zyn Ed. heeft ADANSON in deezen nagevolgd, die ook de twee gedagte Afbeel-

(530) *Murex* Testâ Varicibus ſubalternis numeroſo-tuberculatâ, Dorſo postice mutico ſtriato, Aperturâ edentulâ. *Syst. Nat.* XII. ROND. *Test.* 2. p. 88. COLUMN. *Aquat.* T. 53. BONANN. *Recr.* III. f. 289, 105. LIST. *Conch.* T. 932. f. 27, 31, 32. ADANS. *Seneg.* I. T. 8. f. 12. SEB. *Kab.* III. T. 51. f. 29, 31. RUMPH. *Rar.* T. 49. f. H. GUALTH. *Test.* T. 50. f. A. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 24. f. 6.

beeldingen van BONANNI aanhaalt, waar van de eene, volgens VALENTYN, een Voethooren is, de andere, en wel de eerste, een vreemde Soort van Oliekoeken, met een breede Lip en met groote dwars-Ribben, hem onbekend, schoon uit Indie afkomstig. Ik geef 'er, derhalve, den naam van *Marshooren* aan, die ook wel aan de Oliekoeken gegeven wordt. De aangehaalde, immers, uit RUMPHIUS, welke I moet zyn, niet H, is een *ongemeene Oliekoek-Hooren* getyteld. ADANSON betrekt tot zyne *Vojet*, de *Buccinum* van RONDELETIUS, welke die Autheur *le Cor de Mer* noemt, dat is de Zee-Blaashoorn; gelyk men zegt *Cor de Chasse*, dat is Jagthooren. Hy getuigt 'er van, dat zy, wat de uitwendige gedaante aanbelangt, ongemeen verschillende is, naar de grootte. Men vindt 'er, die in de volwassenheid agt Duimen, en anderen, die maar één Duim lang zyn. Het Haairige Vlies, dat haar bekleedt, raaken zy dan geheel kwyt. LINNÆUS stelt de woonplaats in de Zuidelyke deelen van Europa, in de Middellandsche en Afrikaansche Zee.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(531) Stekelhooren, *die de Schaal met dikke Naa-*

DXXXI. *Murex Femorale.* Voethooren.

(531) *Murex* Testâ Varicibus decussatis trigonâ rugosâ, antice nodulosâ, Aperturâ edentulâ, antice transversâ. M. L. U. 680. N. 300. GREW. *Mus.* T. 11. f. 7, 8. LIST. *Conch.* T.

T 4

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Naaden kruislings gerimpeld, driehoekig, van vooren Knobbelagtig heeft, met de Opening Tandeloos, van vooren dwars.

Die Hooren, welke wy thans de *Voethoorен* noemen, om dat zy als op het platte van den Voet nederlegt, heeft VALENTYN de *Varkens-Bek* getyteld: doch dit is hedendaags niet in gebruik: wy hebben andere Varkens-Snuiten. De aangehaalde van D'ARGENVILLE is geen regte Voethooren: men betrektze tot de Gebraade Peeren. Ik twyfel, of men van die van RUMPHIUS dit ook niet mag zeggen. De afgebeelde by BONANNI en GUALTHIERI zyn regte Voethoorens, meest aan haare Mond-Opening kenbaar en aan de dik geknobbelde Naaden. De Kleur is bruinagtig ros.

DXXXII. *Murex Cutaceus.* Velhooren.

(532) Stekelhooren, *die de Schaal met een enkelde dikke Naad, met Knobbels gehoekt en rimpelig, de Opening getand en de Spil met een Gaatje doorboord heeft.*

De

T. 941. BONANN. *Recr.* III. f. 290 Murex Saxatilis. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. B. GUALTH. *Test.* T. 50. f. C. ARGENV. *Conch.* T. 13. (10) f. B. REGENF. *Conch.* 6. T. 2. f. 21. SEB. *Kab.* III. T. 63. f. 7, 8. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 16. f. 1.

(532) *Murex* Testâ Varice solitariâ, Nodis angulatis subrugosâ, Aperturâ dentatâ, Columellâ perforatâ. *Syst. Nat.* XII. SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 72.

De Latynſche geeft aanleiding tot den Nederduitſchen bynaam. Mooglyk zal dezelve afkomſtig zyn van dat ruige Vlies, 't welk veelen der naastvoorgaande en volgende Hoorens omkleedt. Decze is wit en van grootte als een Ockernoot, en heeft maar ééne Naad tegen de Lip over. De Staart is taamelyk lang.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(533) Stekelhooren, *die de Schaal door gekruiſte dikke Naaden hoekig heeft, de Knoopen overlangs geknobbeld, de Staart met Bogten, de Opening getand.*

DXXXIII. *Murex Lotorium.* Gebraden Peer.

Hier toe behoort de *Gebraden Peer* van RUMPHIUS, en die van D'ARGENVILLE, by Letter B, zo wel als Letter M. Wegens de Geſtalte worden zy dus genoemd en verſchillen door den getanden Mond kenbaarst van de Voethoorens, aan welker figuur ſommigen nabykomen: des men ze dikwils met elkanderen verwart.

(534) Stekelhooren, *die de Schaal met gekruiſte*

DXXXIV. *Murex Pileare.* Gedroogde Peer.

(533) *Murex* Testâ Varicibus decusſatis angulatâ, Nodis longitudinaliter tuberculoſis, Caudâ flexuoſâ, Aperturâ dentatâ. M. L. U. 631. N. 301. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. B? ARGENV. *Conch.* T. 13. (10) f. M? KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 7. f. 2, 3: VI. D. Pl. 26. f. 2.

(534) *Murex* Testâ Varicibus decusſatis ſubnodoſo-rugoſâ, Aper-

VI. AFDEEL, LIV. HOOFDSTUK.

ſte Naaden knobbelagtig gerimpeld heeft, de Opening getand, de Staart eenigermaate opgewipt.

Hier ſchynen die t'huis gebragt te moeten worden, welken men *Gedroogde Peeren* noemt; doch het is moeielyk deeze van de voorgaande en volgende naauwkeurig te onderſcheiden. Ook zyn de aangehaalde Afbeeldingen van SEBA geenszins overeenkomſtig. Deeze Hoorens vindt men, volgens LINNÆUS, in de Middellandſche Zee.

DXXXV. *Murex Pyrum.* Leeuwenkop.

(535) Stekelhooren, *die de Schaal met dikke Naaden, Eyrond, overdwars gegroefd en knobbelig, met eene lange bogtige Elsvormige Staart heeft.*

Deeze zou eigentlyk meest naar een Peer gelyken; weshalve 'er ook, niet ongevoeglyk, de Latynſche bynaam aan gegeven is; doch het ſchynt my toe, dat de genen, die men *Leeuwenkoppen* noemt, om dat zy zo dik van Top

Apérturâ dentatâ, Caudâ ſub-adſcendente. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 49. f. G. SEB. *Kab.* III. T. 57. f. 29, 31, 23, 24. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 21. f. 1.

(535) *Murex* Testâ Varicoſâ ovatâ, transverſim ſulcatâ nodoſâ, Caudâ longiore flexuoſâ ſubulatâ. *Syst. Nat.* XII. Pyrum exſiccatum. RUMPH. *Rar.* T. 26. f. E? GUALTH. *Test.* T. 37. f. F. ARGENV. *Conch.* T. 13. (10) f. O. REGENF. *Conch.* T. 5. f. 50. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 7. f. 2, 3.

Top zyn, hier t'huis behooren. De aangehaalde Afbeeldingen, ten minste, duiden de zulken aan. Zy vallen zeer schoon Vuurkleurig rood, doch men vindt 'er ook die geel en witagtig zyn. VI. AFDEEL LIV. HOOFDSTUK.

(536) Stekelhooren, *die de Schaal met dikke kruislingse Naaden, stomp met knobbelige Rimpels, het Lyf gelyk, de Opening getand heeft.* DXXXVI. *Murex Rubecula.* Livrey-Hooren.

't Zyn deeze, die men *Livrey-Hoorens* tytelt wegens de schakeering der Kleuren, die zig als een Livrey vertoonen. Men vindtze rood met geele en geel met witte: ook bruinagtig met zwarte Banden, en de Oppervlakte is egaal bezaaid met fyne Pukkeltjes. De dikke Naaden, die kruislings geplaatst zyn, maaken deeze Hoorentjes, die niet groot vallen, kenbaar.

(537) Stekelhooren, *die de Schaal met dikke ge-* DXXXVII. *Murex Scrobilator.* Dogger-zander.

(536) *Murex* Testâ Varicibus decussatis, obtusâ rugis nodosis, Ventre æquali, Aperturâ dentatâ. M. L. U. 631. N. 302. ARGENV. *Conch.* T. 12. f. K. GUALTH. *Test.* T. 49. f. I? SEB. *Kab.* III. T. 49. f. 1-5. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 13. f. 3, 4? III. D. Pl. 5. f. 2, 3.

(537) *Murex* Testâ Varicibus scrobiculatis sub-oppositis, lævigatâ, Aperturâ dentatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 49. f. B. SEB. *Kab.* III. T. 60. f. 13, 15. LIST. *Conch.* T. 939. f. 34, 39. PET. *Gaz.* T. 100. f. 12. ADANS. *Sen.* I. T. 8. f. 13. KNORR. *Verzam.* III. D. Pl. 9 f. 5.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

gegroefde Naaden, byna tegen elkander over, gladagtig heeft, en de Opening getand.

Volgens de Kenmerken schynen hier de Hoorens, die men *Doggerzanders* noemt, te behooren, hoewel zy van de aangehaalde Afbeeldingen verschillen. LINNÆUS stelt de woonplaats in de Middellandsche Zee. Die van ADANSON, *Jabik* genaamd, aan de Kust van Afrika waargenomen, was vaal, somtyds omringd met twee bruine of Violette Banden. Hy merkt in 't byzonder aan, dat het Vlies, 't welk deeze Hooren omkleedt, geen Haairigheid hadt. Men neemt het tegendeel daar van waar in de Doggerzanders, die, als men ze uit Zee krygt, zeer Haairig zyn.

DXXXVIII. *Murex Reticularis.* Nethooren.

(538) Stekelhooren, *die de Schaal met byna tegenoverstaande Naaden, Netswyze gegroefd, met knobbelige Vlakken, de Spil byna Tandeloos heeft en de Staart opgewipt.*

In het Distelhoorentje van RUMPHIUS, dat hier aangehaald is, zyn deeze Kenmerken niet

(538) *Murex* Testâ Varicibus sub-oppositis reticulatâ, Maculis tuberculatis, Columellâ subedentulâ, Caudâ adscendente. M. L. U. 632. N. 303. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. N. BONANN. *Recr.* III. f. 193. GUALTH. *Test.* T. 49. f. M. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 24. f. 6. II. D. Pl. 27. f. 3.

niet te vinden. Het komt ook geenszins over-een met de aangehaalde Afbeelding van GUALTHIERI. Die van BONANNI, welke VALENTYN een vreemd Soort van Trompet noemt, voldoet aan den bynaam, als de Oppervlakte Netswys hebbende, en den Mond, die rond is, zo hy aanmerkt, met een dikken Zoom. LINNÆUS ſtelt de woonplaats in Karolina.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(539) Stekelhooren, *die de Naaden en de Lippen van de Schaal uitgebreid Vliezig heeft, zynde bultig en Netswyze geknobbeld, met eene hoekige Opening en hoog opgewipte Staart.*

DXXXIX. *Murex Anus.* Grimas-Hooren.

Deeze noemt men wel *Oreiljes*, met een Franſchen naam, dat zo veel zegt als *Oorhoorens*, doch de gewoonlyke is *Grimace* of *Grimas-Hooren*, afgeleid van de zonderlinge figuur, welke de Opening maakt, als ware het een ſcheef getrokken Mond. *Haairige Ooren* worden zy genoemd by RUMPHIUS, om dat zy, uit Zee komende, over 't geheele Lyf, doch

(539) *Murex* Teſtâ Varice Labiisque dilatato-membranaceis gibboſâ, reticulato-tuberculatâ, Aperturâ ſinuoſâ, Caudâ erectâ. M. L. U. 632. N. 304. BONANN. *Recr.* III. f. 279, 280. Auris hirſuta RUMPH. *Rar.* T. 24. f. F. PET. *Gaz.* T. 74. f. 9, vel T. 99. f. 10. GUALTH. *Test.* T. 37. f. B, E. la Grimace. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. H. SEB. *Kab.* III. T. 60. f. 6, 7. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 3. f. 5.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

doch voornaamelyk op de Rug, met ſtyve Haairtjes bekleed zyn, gelykerwys de Doggerzanders. De Hooren is, van binnen en van buiten, ongemeen Knobbelig. Zy hebben den Mond witagtig en glad, en de Oppervlakte, wanneer zy ſchoon gemaakt zyn, voor een gedeelte uit den geelen bruinagtig ros, 't welk haar niet onaanzienlyk maakt. De afkomst is uit Oostindie.

IV. Die Staarteloos zyn en eenigermaate gedoornd.

DXL. *Murex Ricinus.* Moerbey.

(540) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart, Eyrondagtig met Elsvormige Doornen; de Opening en Lip getand heeft.*

De aangehaalde Afbeeldingen zyn in 't geheel niet toepaſſelyk op deeze Soort, wyzende dat ſlag aan, die men Geelmonden noemen kan met RUMPHIUS, en welke grootelyks van de regte Moerbeijen, die de Mond-opening Violet hebben en wederzyds getand, verſchillen. Dat de Mond-Opening doorgaans geel en ſomtyds doch zelden Violet zou zyn, gelyk LINNÆUS in de beſchryving van 't Kabinet der Ko-

(540) *Murex* Testâ ecaudatâ obovatâ, Spinis ſubulatis, Aperturâ dentatâ, Labro dentato. M. L. U. 633. N. 305. Os luteum. RUMPH. *Rar.* T. 24. f. E. GUALTH. *Test.* T. 28. f. N. SEB. *Kab.* III. T. 60. f. 37, 39, 42. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 25. f. 5, 6.

Koningin van Sweeden zegt, kan ik ten opzigt van deeze zelfde Soort niet toeſtemmen. Hier getuigt zyn Ed. billyk, in 't algemeen, de Keel is Violet, en zegt, dat dit Hoorentje uit Oostindie afkomſtig is. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(541) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart, Eyrondagtig met Kegelvormige Doornen, de Lip getand, de Spil glad en gekleurd heeft.* DXLI. *Murex Nodus.* Braamboos.

Deeze noem ik, wegens de Roozekleurige of rondagtige Mond-opening, en wegens de uitwendige gedaante, *Braamboos.* Men vindt van die Vrugt geele en roode, gelyk bekend is. Dit Hoorentje is van huiten geelagtig, geknobbeld, met ſcherpe Doornen. Waarſchynlyk zal het uit Westindie afkomſtig zyn.

(542) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart, Eyrondagtig, met verſcheide ryën van Knobbeltjes, de Lip hoekig en de Spil byna vlak heeſt.* DXLII. *Murex Neritoideus.* Witte Moerbey.

De-

(541) *Murex* Testâ ecaudatâ obovatâ, Spinis Conicis, Labro dentato, Columellâ lævi coloratâ. M. L. U. 635. N. 309. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 24. f. 7.

(542) *Murex* Testâ ecaudatâ nodoſâ plurimis ordinibus, Labro angulato, Columellâ planiusculâ. *Syst. Nat.* XII. Nerita nodoſa. *Syst. Nat.* X. p. 777. N. 628. BONANN. *Recr.* III. f. 173, 174. LIST. *Conch.* T. 804. f. 13. GUALTH. *Test.* T. 66. f. B, B. KLEIN *Oſtrac.* 17. T. 1. f. 30. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 6. f. 5.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Dewyl 'er *witte Moerbeijen* zyn, zo is deeze benaaming niet oneigen voor die van deeze Soort, welke men gemeenlyk Moerbeijen noemt. Zy zyn geheel witagtig, met twee of drie zwarte Plekjes aan de Spil, zo GUALTHIERI aanmerkt. Onder de aangehaalde van BONANNI wyst de eerfte Afbeelding de regte Moerbey aan, hier voor befchreeven, en de andere is deeze Soort, die hy getuigt of wit of Vleefchkleurig voor te komen. De grootte is, gelyk die der voorgaande, byna als de eigentlyke Moerbeijen of Braamboozen.

DXLIII. *Murex Hyftrix.* Getakte.

(543) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart, Eyrondagtig met fcherpe Doornen, de Opening wyd en Tandeloos heeft.*

Hier fchynen, eigentlyk, die men *Getakte Moerbeijen* noemt, bedoeld te worden, waar aan men ook wel den naam kan geeven van Braamboozen. RUMPHIUS heeftze onder de *Pimpeltjes* geteld gehad. De afkomst is uit Oostindie.

DXLIV. *Murex Mancinella.* Geele Moerbey.

(544) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart,*

(543) *Murex* Testâ ecaudatâ fubovatâ, Spinis acutis, Aperturâ edentulâ repandâ. M. L. U. 635. N. 310. Herisfon blanc. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. A. SEB. *Kab.* III. T. 60. f. 38.

(544) *Murex* Testâ ecaudatâ ovatâ, Spinis obfoletis, Aperturâ edentulâ, Columellâ transverfim ftriatâ. M. L. U. 656. N.

Staart, Eyrondagtig met flaauwe Doornen, de Opening Tandeloos heeft, de Spil overdwars gestreept. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Hier behooren eigentlyk de Geelmonden van RUMPHIUS, die men ook wel *Geele Moerbeijen* noemt, om dat zy van binnen en van buiten geelagtig zyn; doch met roode Knobbeltjes aan den Top en dergelyke Streepjes in de Keel: aan de Spil ontdek ik dezelven in de mynen niet.

(545) Stekelhooren; *die de Schaal zonder Staart, Eyrondagtig, gestreept met vier ryën van Doornen, de Opening overdwars gestreept heeft.* DXLV. *Murex Hippocastanum.* Pimpeltje.

Volgens de Afbeeldingen schynt LINNÆUS hier zo wel zodanige Hoorens, die voorheen onder den naam van Getakte Noote-Moskaat opgegeven zyn, te bedoelen, als de genen, welken RUMPHIUS voorstelt onder den naam van

N. 311. RUMPH. *Rar.* T. 24. f. 5. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. H. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 29. f. 6. IV. D. Pl. 26. f. 2.

(545) *Murex* Testâ ecaudatâ ovatâ, striatâ, quadrifariam subspinosâ, Aperturâ transversim striatâ. M. L. U. 636. N. 312. Pimpeltjes van Banda. RUMPH. *Rar.* T. 24. f. 4. GUALTH. *Test.* T. 31. f. F. ARGENV. *Conch.* T. 17. (14) f. L. KLEIN *Ostrac* T. 7. f. 112. REGENF. *Conch.* 12. T. 13. f. 32. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 2. f. 3.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

van *Pimpeltjes*, afgeleid van zekere ouderwetse geknobbelde Brandewyn-Glaasjes. Hier mede komen eenigen, die men *Getakte Schildpadstaart of Beddetyk* tytelt, ook niet kwaalyk overeen. De Schaal is van buiten doodsch, zegt hy, Aardverwig en aan de Knobbels zwart: voorts zeer dik en hard, als of het een Knobbelige Steen was: aan den Mond zynze vuil wit, en het Dier sluit denzelven met een langwerpige *Unguis*, donker Honigkleur en tot Reukwerk eenigszins dienende. Zulks heeft in de meeste Hoorens van dit Geslagt plaats. Men vindtze aan Cerams Zuidkust, daar de Stranden vol kleine zwarte Steenen zyn. Die men getakte Moerbeijen noemt, zyn by hem de *Pimpeltjes van Banda*; want ieder Eiland van dezelven, zo hy aanmerkt, byna byzondere heeft.

DXLVI. *Murex Senticosus.* Distelhoorentje.

(546) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart, eenigermaate getoorend, overlangs geribd en overdwars getralied heeft, met de Opening gestreept.*

De Distelhoorentjes, die wegens de ongemeene Stekeligheid deezen naam voeren, zyn hier

(546) *Murex* Testâ ecaudatâ subturritâ, longitudinaliter costatâ, transversim cancellatâ, Aperturâ striata. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 35. GUALTH. *Test.* T. 51. f. G, I. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. O. SEB. *Kab.* T. 49. f. 45, 46, 47. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 23. f. 4, 5.

hier beschreeven. Het is verkeerdelyk, gelyk ik aangemerkt heb, hier voor aangehaald. BONANNI getuigt, dat zy in de Adriatische Zee voorkomen: doch 't is zeker, dat menze ook in Oostindie vindt. De Kleur is in sommigen bleeker, in anderen sterker bruin. Ook schynen sommigen, indien men de aangehaalde Afbeeldingen gadeslaat, veel flaauwer gedoornd te zyn, dan anderen. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(547) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart, Eyrondagtig, met de eenige Gier gedoorend, den Top een weinig verheven en de Opening effen heeft.* DXLVII. *Murex Melongena.* Beddetyk.

De gelykenis, welke deeze Hoorens hebben naar de Staart van een Schildpad, heeft 'er den naam van *Schildpad-Staart* aan doen geeven; doch hedendaags noemt men ze meest *Beddetyken*, om dat de Oppervlakte dergelyke Streepen heeft. Men vindt 'er die met drie of vier ryën van sterke Doornen op de grootste Gier gewapend zyn: men vindt 'er met minder en in 't geheel zonder Doornen. Van som-

(547) *Murex* Testâ ecaudatâ obovatâ glaucâ, Anfractu subspinoso, Spirâ prominulâ, Aperturâ lævi. M. L. U. 637. N. 313. BONANN. *Recr.* III. f. 295, 186. RUMPH. *Rar.* T. 24. f. 2, 3. GUALTH. *Test.* T. 26. f. F. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. H. REGENF. *Conch.* 20. T. 5. f. 49. & T. 10. f. 36. SEB. *Kab.* III. T. 72. f. 1-8. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 17. f. 5: II. D. Pl. 10. f. 1.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK. ſommigen wordenze met de Noote Moskaaten verward; van anderen met de Hoogſtaarten. Zy hebben de Kleur bruin, naar 't blaauwe trekkende, door 't afhaalen van het buitenſte Vlies, dat deeze Hoorens, even als de meeſten van dit Geſlagt, wanneer zy uit Zee komen, omkleedt. Men krygtze uit de Westindiën.

V. Die een lange, Elsvormige, regte Staart hebben en ongedoornd zyn, genaamd

SPILLEN.

De naam van SPILLEN is wel hedendaags voor geen Geſlagtnaam in gebruik. Men plaatstze onder de Kinkhoorens, in navolging van D'ARGENVILLE. ADANSON betrektze tot de Purperhoorens, die een Blaasagtig uitgezet Kanaal hebben. Van anderen, evenwel, ſchynen zy als een byzonder Geſlagt voorgeſteld te zyn *, en, als men aanmerkt, hoe zeer de Geſtalte van ſommigen verſchilt van die der Kinkhoorens, zou 'er mooglyk, zo wel als van de Pennen, een byzonder Geſlagt van kunnen gemaakt zyn; te meer nu men zo veele Soorten heeft van Spillen. De Latynſche naam is *Fuſus*, de Franſche *Fuſeau*. Men verſtaat 'er zodanige Hoorens door, die in 't midden dik zyn en over 't geheel Cylindriſch rond, doch naar de beide Enden afloopende of tot in eene byna ſpitſe Punt wederzyds ver-

* Zie 't XV. STUK bladz. 57.

verdunnende, of, wil men liever, die van Gestalte als een Spinrok zyn. Dus behooren 'er dan ook de Gebandeerde Mooren, Agaate Peeren en veele anderen onder, welke door LINNÆUS tot deeze Afdeeling zyn t'huis gebragt. De meesten hebben iets, dat haar naar de Stekelhoorens doet gelyken.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(548) Stekelhooren, *die de Schaal zonder Staart, eenigermaate geplooid, Eyrond, gespitst, aan den Top Wormsteekig heeft.*

DXLVIII. *Murex Cariosus.* Wormgatige.

Deeze schynt by tusschen-invoeging hier geplaatst te zyn. Zy is in eene Waterleiding, by Sevilie in Spanje, door den Heer ALTSTROEM waargenomen. De grootte was als die van een Boon; de Kleur Aschgraauw, doorschynende.

(549) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend, met scherpe gevlakte Gordels en een regte Staart heeft; de Lip gespleeten.*

DXLIX. *Murex Babylonius.* Babylonse Tooren.

De

(548) *Murex* Testâ ecaudatâ subplicatâ ovatâ, acuminatâ, Apice carioso. *Syst. Nat.* XII.

(549) *Murex* Testâ Turritâ, Cingulis acutis maculatis, recto-Caudatâ, Labro fisso. M. L. U. 639. N. 317. LIST. *Conch.* T. 917. f. 11. Turris Babylonica. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. L. GUALTH. *Test.* T. 51. f. NN. la Tour de Babel. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. M. REGENF. *Conch.* T. 1. f. 9. SEB. *Kab.* III. T. 79. fig. later. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 13. f. 2.

VI. Afdeel. LIV. Hoofdstuk.

De zonderlinge naam, van *Babylonse Tooren*, is door RUMPHIUS reeds aan deeze Spilagtige Hooren gegeven. Zy loopt met veele Gieren naar den Top spits toe, als de Pennen, en is langs dezelven diep gevoord; hebbende den Grond wit met zwarte vierkante Vlakjes, op ryën staande, welke als de Gaten in een Tooren afschetzen. Een byzonder Kenmerk is, die Keep of uitsnyding boven in den hoek van de Mond-opening, door welke de Lip zig dan gescheurd vertoont. Het Dekzel is een zwartbruin Nageltje. Men vindtze zelden langer dan een Pink; het Staartje mede gerekend, dat Sleufswyze van den Mond afloopt. De afkomst is uit Oostindie.

DL. *Murex Javanicus.* Javaansche Spil.

(550) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend heeft met ongevlakte knobbelige Gordels, de Lip door eene Keep afgescheiden.*

Zeer veel gelykt deeze naar de voorgaande, uitgenomen de Kleur, als ongevlakt wit zynde, en de Gieren eenigermaate gestreept hebbende, die met een Kiel omringd of knobbelig zyn of gehoekt. De Lip is by den Grondsteun gespleeten, maar met een breedere stompere insnyding. Sommigen hebben de Staart korter, anderen langer. Zekere NOORDGREEN nam deeze op Java waar.

(551)

(550) *Murex* Testâ Turritâ Cingulis nodosis immaculatis, Labro Sinu separato, *Syst. Nat.* XII.

(551) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend, met eene byna regte Staart, ſtreepig, knobbelig, gekield heeft, de Lip gekarteld.* VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK. DLI. *Murex Colus.* Franſche Spil.

Hier ſchynen, in de eerſte plaats, de zogenaamde *Franſche Spillen*, en vervolgens ook die genen bedoeld te worden, welke men, wegens de ongemeene langte en dunte van de Staart, ten opzigt van het Lyf, *Tabakspypen* noemt. Zy vallen wel tot een Voet lang, en zyn aan de Enden bruin of zwartagtig, gelyk RUMPHIUS aanmerkt. Zodanigen heb ik 'er van vyf en gewoone Franſche Spillen van tien Duim lang, byna drie Duim op 't dikſte, met negen Gieren tot aan den Top. Deeze zyn geheel Sneeuwwit en ſterk geknobbeld. Anderen zyn ros en geelagtig bont, anderen bruin en van binnen geelagtig, behoorende altemaal tot deeze Soort.

Van de Spillen heeft men zo wel West- als Oostindiſche, en daar komen onder dezelven voor, die rond zyn en niet geknobbeld op de Gie- Het Dier: Pl. CXXIII. *Fig.* 3.

(551) *Murex* Testâ Turritâ, ſubrecto-Caudatâ, ſtriatâ-nodoſâ carinatâ, Labro crenulato. M. L. U. 639. N. 317. BONANN. *Recr.* III. T. 360. Fuſus. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. F. GUALTH. *Test.* T. 52. f. L. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. B. KLEIN *Oſtrac.* T. 4. f. 78. REGENF. *Conch.* T. 12. f. 62. SEB. *Kab.* III. T. 79. f. Centralis. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 5. f. 1; Pl. 14. f. 1.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

Gieren, hoedanig eene door D'ARGENVILLE schynt bedoeld te worden met de Afbeelding, welke hy van het Dier der Spillen geeft, onder den naam van *Buccinum*. Deeze Afbeelding is hier overgenomen in *Fig.* 3, doch, wat de Hooren belangt, naar een der mynen verbeterd.

„ Geen Dier, zegt hy, komt menigvuldi- „ ger uit zyne Schaal. Zyn witte Mantel, „ bezaaid met zwarte Stippen, strekt zig aan- „ merkelyk verder uit dan de Punt van de „ Schaal, zo dat hy plooijen en golvingen „ maakt. In 't midden van deezen Mantel „ komt een rond Lighaam uit, 't welk zig „ gaat inplanten in een witte, gezwollene, „ en wederzyds verlangde Plaat, die den Voet „ maakt van het Dier, maar op hetzelve „ kruipt. Aan 't éene End van deezen Voet „ is de Kop, welks Oogen klein zyn, de „ Hoorntjes dun, kort en zeer fyn, de Snuit „ dik, gezwollen en taamelyk lang, aan wel- „ ker End men een gedeelte van den Bek ont- „ dekt. Het Dekzeltje, aan 't andere End, „ is langwerpig en gestraald".

„ Het Dier heeft eene byzondere Eigen- „ schap. In plaats van, gelyk de meeste „ Schulpdieren, op de gantsche uitgestrekt- „ heid van zynen Voet voort te kruipen, rust „ het doorgaans alleenlyk op de agterste helft, „ terwyl de voorste opgeligt wordt, en geen „ Grond raakt. Dus draagt de geheele zwaar-

„ te

,, te van zyne Schaal niet dan op een Punt, ,, het welke, uit aanmerking van de grootte ,, en 't gewigt van deszelfs Lighaam, niet ge- ,, noegzaam is, om het altoos in een behoor- ,, lyk Evenwigt te houden. Deeze omftan- ,, digheid maakt hetzelve het omvallen onder- ,, hevig: maar het fchynt niet dat de wry- ,, vingen, die het dus in zyn loop ondergaan ,, moet, 'er ongemak aan toebrengen: het her- ,, vat, in plaats van deswegen in zyne Schaal ,, te kruipen, zyn voorgaande postuur om ,, zynen gang te vervolgen".

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

(552) Stekelhooren, *die de Schaal-breed ge-ftaart heeft en zwart met een witten Band, de Gieren eenigermaate knobbe-lig gerand, de Spil met rimpels.*

DLII. *Murex Morio.* Gebandeerde Moor.

Om dat byna alle de Hoorens, van deeze Soort, zeer afsteekende Banden hebben, noemt men ze thans gemeenlyk *Gebandeerde*, en wegens de Kleur *Mooren*, doch die Kleur is byna nooit geheel zwart: men vindt 'er zelfs die rosagtig vaal zyn en ook een enkele

(552) *Murex* Testâ patulo-Caudatâ nigrâ Fasciâ albâ, Spiræ Anfractibus fubnodofis, Columellâ rugofâ. M. L. U. 640. N. 319. BONANN. *Recr.* III. T. 357. REGENF. *Conch.* T. 11. f. 61. ADANS. *Seneg.* T. 9. f. 31. SEB. *Kab.* III. T. 88. f. omnes & T. 52. f. 5, 6. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 20. f. 1: II. D. Pl. 6. f. 2.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

kele witte Moor. Daarom is evenwel die benaaming niet minder toepasselyk. ADANSON, die deeze Hoorens overvloedig aan de Kust van Senegal vondt, noemt dezelven *Nivar*, en betrekt daar toe, doch ten onregte, de Hooren van Letter A, op de Negende Plaat van D'ARGENVILLE. De Afbeelding van BONANNI is naauwkeurig, om de regte West-indische of Kurassausche Moor, gelyk VALENTYN dezelve tytelt, uit te drukken. Hy spreekt 'er dus van.

,, De bruine Huid van een Moor wordt ,, nage-aapt door deeze Hooren, die met twee ,, Banden omgord is, waar van de eene twee-,, maal zo breed als de andere. Beiden loo-,, pen zy langs de Gieren heen, en worden ,, langs hoe smaller, hoe meer zy den hoo-,, gen Top naderen, waar de zeven Win-,, dingen van de Schaal, opwaards, in eindi-,, gen. Zy behoort tot het Geslagt der *Tur-,, bines*, en heeft een zeer naauwen, hoewel ,, overlangs uitgerekten Mond. Van den ,, Grondsteun tot aan den Top is zy in de ,, langte gerimpeld, met zeer fyne Groefjes ,, overdwars".

Ik kan 'er byvoegen, dat, gelykerwys in Kleur, zo ook in grootte, deeze Hoorens ongemeen verschillen. Ik heb 'er van minder dan drie Duimen en van byna zes Duimen lang. Ook zyn de Banden in sommigen geelagtig, ja byna Oranjekleurig.

(553)

(553) Stekelhooren, *die de Schaal breed gestaart heeft, de Gieren van boven plat.* VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

De platheid der Gieren niet alleen, tot aan den Top, maar de langheid van de Staart, onderscheidt deeze Oostindische Hooren genoegzaam van de Mooren. Zy is zeer juist by D'ARGENVILLE, op de zo even gemelde Letter, afgebeeld, en komt volmaakt met de aangehaalde by SEBA overeen. Zy is ros of roodagtig van Kleur en niet gemeen. Wy mogen 'er den naam van *Indiaan* aan geeven. Ik heb 'er één, van meer dan vier Duimen langte.

DLIII. *Murex Cochlidium.* Indiaan.

(554) Stekelhooren, *die de Schaal gestaart heeft en de Gieren aan den Top verhevenrond met een Puntje.*

DLIV. *Murex Spirillus.* Lang gestaarte Knol.

In Tranquebar is deeze door SPRENGLER waargenomen. Zy heeft het Lyf van onderen Buikig, van boven verhevenrond, met een stomp Puntje aan den Top uitsteekende: de Gieren aan de bovenkant scherp gerand: de Staart Rolrond en naar 't Lyf toe niet ver-

(553) *Murex* Testâ patulo-Caudatâ, Spiræ Anfractibus supra planis. M. L. U. 640. N. 320. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. A. SEB. *Kab.* III. T. 57. f. 27, 28. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 26. f. 1.

(554) *Murex* Testâ Caudatâ, Spiræ mucronatæ Anfractibus supra convexis. *Syst. Nat* XII. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 24. f. 3.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

verbreedende, maar met een dwarse kreuk aan de Spil. Dit alles komt met de *Lang gestaarte Knolletjes* overeen.

DLV. *Murex Canaliculatus.* Raap.

(555) Stekelhooren, *die de Schaal breed gestaart heeft, de Gieren boven aan door een Geutje afgezonderd.*

Deeze verschillen niet alleen door het zeer kennelyke Sleufje of Geutje, dat de Gieren van de Spil afzondert, maar ook door de grootte; van de voorgaande. Men noemtze *Raapen*, waar van zy de Gestalte immer zo wel uitdrukken, als de voorgaande Soort die der Knollen of Papieren Knollen *. De eerst aangehaalde Afbeelding stelt de Gestalte van deeze Hoorens onverbeterlyk voor. Als een by-Soort brengt LINNÆUS hier, onder den naam van *Granum*, en onder de Kenmerken van *Stekelhooren, die de Schaal half-Klootrond, glad, doorschynende, met een regte Tregterswyze Staart, den Top Tepelagtig heeft*, de jonge kleine Hoorentjes ter baan, waar van ELLIS de afbeelding met het Eijernest geeft, welke door den Heer BASTER is overgenomen en door my beschreeven †: doch 't is blykbaar, uit de nevens-

* Zie bladz. 130.

† Zie 't XV. STUK, bladz. 16.

(555) *Murex* Testâ patulo-Caudatâ, Spiræ Anfractibus supra Canaliculo distinctis. M. L. U. 641. N. 321. GUALTH. *Test.* 47. f. A. SEB. *Kab.* III. T. 68. f. 22. ELLIS *Corall.* 85. T. 33. f. *a*, *b*. BASTER *Uitspann.* I. D. Pl. 6. f. 2, E. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 21. f. 2.

vensgevoegde Afbeelding van 't Hoorentje door LISTER, dat het een soort van Vygen zyn, wordende door hem genoemd Flesch- of Ampul-agtige Kinkhooren. Zo dit de oude van die Jongen in Natuurlyke grootte is, dan bereiken zy nagenoeg de langte van een Pink en komen dus nader aan de voorgaande Soort. Die, welke men *Getakte* noemt of *Gedoornde* Raapen, zyn misschien tot deeze Soort betrekkelyk.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

(556) Stekelhooren, *die de Schaal Tregters-wys' gestaart heeft, en den Top met Doornen gekroond.*

DLVI. *Murex Aruanus.* Getakte Vyg.

Zonderling is 't, dat LINNÆUS die, gelyk uit de beschryving van 't Kabinet der Koninginne van Sweeden blykt, een *Getakte Vyg* gehad heeft, dezelve kon gelyk stellen met de *Trompet van Aru* by RUMPHIUS gemeld: als waar van zy, volgens de opgegevene Gestalte, grootelyks verschillen. Niet minder onovereenkomstig is die Hooren, welke BONANNI afbeeldt, en eene Aroeesche Trompet schynt te zyn, met de Getakte Vygen. Deeze Kinkhooren, naamelyk, bestaat als uit twee met de

(556) *Murex* Testâ patulo-Caudatâ, Spirâ Spinoso-coronatâ. M. L. U. 641. N. 322. Buccinum Aruanum. RUMPH. *Rar.* T. 28. f. A. GUALTH. *Test.* T. 47. f. B. BONANN. *Recr.* III. T. 101. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 27. f. 1.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

de Grondsteunen tegen elkander aan gevoegde Tollen; zo BONANNI aanmerkt, en is wel overdwars gestreept, doch niet geknobbeld; ten minste niet gedoornd of getakt. RUMPHIUS merktze aan, als de grootste en plompste van allen, die hy kende; zynde zwaar en dik van Schaal, ruim anderhalf Voet lang en een Span hoog, met weinige Gieren en een korte Staart. Zy was over 't geheele Lighaam Schilferig of geborsten, wit en zonder Glans; doch haar *Onyx* of Dekzeltje werdt geteld onder de beste Reukwerken. De Getakte Vygen vallen ook wel groot en ruuw van Schaal, maar zyn van een geheel andere Gestalte, gelyk de Afbeeldingen van GUALTHIERI aantoonen. Ik heb 'er één van zes Duimen lang en drie Duimen breed, met eene Mond-opening van anderhalf Duim wydte, en by de vyf Duimen langte, die geheel Oranjekleurig is. Ik heb een kleine, van anderhalf Duim lang, die sierlyk in de langte blaauwagtig bruin gestreept is en overdwars een breeden witten Band heeft. Dit heeft ook meer of min in de grootere plaats. Deeze Hoorens zyn nog ongemeen, en taamelyk hoog getopt, loopende de Doornswyze Takken opwaards, langs de Gieren, naar den Top.

DLVII. *Murex perversus.* Linkse Vyg.

(557) Stekelhooren, *die de Schaal Tregterswys*

(557) *Murex* Testâ patulo repandoque Caudatâ, Spirâ contrariâ subcoronatâ. M. L. U. 642. N. 323. GUALTH. *Test.* T. 30. f. E. l'Unique. ARGENV. *Conch.* T. 18. (15) f. F.

wys' en wyd gaapende gestaart, links gedraaid en eenigermaate gekroond heeft. VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

Deeze maaken een aanmerkelyke byzonderheid uit onder de Hoorens. Men noemt ze *l'Unique*, dat is de Eenige, zegt D'ARGENVILLE, om dat haar Mond, tegengewoonlyk, van de regter naar de slinkerzyde gedraaid is, en zy heeft haaren Top zo laag en plat, als de Staart lang en puntig is. Veel platter, inderdaad, is de Top in deeze dan in de voorgaande Soort, en naauwlyks getakt of gedoornd. LISTER schreef, dat deeze Vyg de eenigste was, onder de Zee-Hoorens, hem bekend, die de Gieren van de regter naar de slinkerhand omloopende * hadden.

* Zie bladz. 139.

Offer-hooren.

Deeze kundige Heer moet dan de *Offerhooren* niet gekend hebben, van welke, zo wy weeten, ook linkse zyn, en reeds lang bekend zyn geweest, doch ongemeen zeldzaam. Omtrent de Paarlvisschery van Toetecoryn, aan de Kust van Ceylon, worden veelen van deeze Hoorens gevangen, zo VALENTYN meldt, die de Inlanders aan stukken snyden tot Armen Duim-Ringen, gebruikende de laatsten tot het schieten met de Boog; welke Ringen witter en schoonder dan het beste Yvoor zyn. Onder deeze nu, komt, mooglyk om de honderd Jaaren eens, een *Konings-Hooren* voor, die van Gestalte wel eveneens is, doch anders om gedraaid,

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

draaid, en van buiten groen, van binnen rood gekleurd. By de Jentieven plagt deeze linkse *Sjanko*, (want zo noemen zy dezelven,) in zo veel agting te zyn, dat men 'er eenige honderd Ryksdaalders voor gaf, en de Koning van Golconda werdt oudtyds, toen dit een Ryk op zig zelve was, daar uit gezalfd. De regtse of gewoone Offerhooren, die VALENTYN zelfs niet bezat, is ook niet gemeen. Zy behoort, wegens de geplooide Spil aan de Mond-opening, tot de Voluuten, en moest in de beschryving van die Soort, welke LINNÆUS *Peer* noemt *, gemeld zyn, alwaar zy uit GUALTHIERI is aangehaald, zeggende die Autheur daar van, dat het een Hooren is van volmaakte of wel geproportioneerde Gestalte. Zy vallen Sneeuwwit en ongemeen dik van Schaal; zo dat men 'er niet alleen een schoonen Glans aan geeft, door 't polysten, maar zy laaten zig ook, op den Draaybank en met den Beitel, zeer fraay bewerken en versieren.

* Zie bladz. 176.

DLVIII. *Murex antiquus.* Zee-Wulk.

(558) Stekelhooren, *die de Schaal Tregterswys' gestaart heeft en langwerpig, met agt ronde Gieren.*

De *Zee-Wulk* van onze Stroomen, daar wy reeds van gesproken hebben *, wordt hier bedoeld. Zy gelykt wel eenigermaate naar de ge-

* Zie bladz. 232.

(558) *Murex* Testâ patulo-Caudatâ oblongâ, Anfractibus octo teretibus, *Faun. Suec.* 2165. GUALTH. *Test.* T. 46. f. E.

gewoone Strand-Wulken, doch is veel hooger getopt en ronder van Lyf: des ook VALENTYN haar, met de benaaming van *Knolhooren*, schynt te bedoelen, die hy zegt te vallen op het Doggerzand: want de zogenaamde Doggerzanders hebben gantsch geene Knolronde Gestalte. Geen agt Gieren, evenwel, neem ik in de myne waar. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(559) Stekelhooren, *die de Schaal Tregterswys' eenigermaate gestaart, langwerpig; met agt Gieren heeft en tweè verheven Streepen.* DLIX. *Murex despectus.* Noordsche Wulk.

Deeze noem ik, om dat zy in de Noorder Oceaan, en by Ysland zelf, zig onthoudt, de *Noordsche Wulk.* Het zou die zelfde zyn, welke LISTER afbeeldt, met zeven Gieren. Agt heeft 'er die, waar LINNÆUS de Afbeelding van geeft in zyn Westgothische Reistogt, merkende haar als de allergrootste der aldaar vallende Conchyliën, en tevens als de zeldzaamste, aan.

(560) Stekelhooren, *die de Schaal Buikig, lang-* DLX. *Murex Tritonis.* Triton.

(559) *Murex* Testâ patulo sub-Caudatâ oblongâ, Anfractibus octo: lineis duabus elevatis. *Faun. Suec.* 2166. *It. Westgoth.* T. 5. f. 8. LIST. *Angl.* T. 3. f. 1.

(560) *Murex* Testâ Ventricosâ oblongâ lævi, Anfractibus rotundatis, Aperturâ dentatâ, Caudâ brevi. M. L. U. 642.

VI. AFDEEL. LIV HOOFD-STUK.

langwerpig, effen, met ronde Gieren; de Opening getand heeft, en eene korte Staart.

Zeer bekend, en thans ook zeer gemeen, zyn deeze, die men *Tritons* of Trompethoorens noemt, komende uit de beide Indiën. De Oostindische zyn langwerpiger en zo Buikig of dik van Lyf niet als de Westindische, doch veel fraaijer gekleurd. Het byzondere Kenmerk van de Tritons is, dat haare Gieren door knobbelige Naaden van elkander afgescheiden zyn. De Tekening gelykt naar die van bruine Penneveeren op eenen geelagtig witten Grond of liever naar die van Turksch Papier, zegt RUMPHIUS. Van binnen is de Mond of Keel schoon Oranjekleurig in de Oostindische, die den Top Vleeschkleurig paarseh hebben en de Spil aartig bruin en wit bont gestreept. Dat zy ongemeen groot vallen blykt, dewyl ik 'er heb van ver over den Voet lang, met tien Gieren, en eene Mondopening van zeven Duimen in de langte en vyf Duimen in de breedte: des men begrypt, dat de zodanigen een *Onyx* kunnen uitleveren, van grootte als een geheele platte Hand.

Het

N. 324. Buccinum. ROND. *Test.* 81. Buccinum Tritonis. RUMPH. *Rar.* T. 28. f. B. GUALTH. *Test.* T. 48. f. A, SEB. *Kab.* III. T. 81. f. omnes. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 16. f. 2, 3. V. D. Pl. 5. f. 1.

Het Dier heeft een grof ſterk Vleeſch, zegt RUMPHIUS, ter dikte van een Arm, rimpelig als de Hals van een Schildpad; bruin en ros geſpikkeld, waar aan vast is een langwerpig Schild vyf Duimen lang, drie Duimen breed, en een Mesrug dik, 't welk de *Onyx* is, zo even gemeld. Van zodanige Tritons echter, heb ik veel kleinere, ja kleintjes van naauwlyks een Vinger lang.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

In Oostindie, zelfs, plagten deeze Hoorens onder de Rariteiten geteld te worden: op Amboina vondt men ze weinig: zy kwamen meest uit de Zuidooster Eilanden, onthoudende zig diep in Zee. De Alphoreezen van Ceram gebruikenze tot hunne Trompetten, maakende in de middelſte Kring een Gat, waar door zy blaazen, om de Negers by een te roepen, en dergelyke Hoornen Trompetten worden ook by de Tartaaren, in Afrika, en in de Westindiën gebruikt, om dat derzelver Geluid zig veel verder uitſtrekt, dan dat van Boks- of Ramshoorens. De Oorlogs-Trompet of Bazuin der Ouden (*) zal waarſchynlyk uit een dergelyke Hooren beſtaan hebben.

(561) Stekelhooren, *die de Schaal Buikig, lang*- DLXI. *Murex pusio.* Gnemoe-Hooren.

(*) Buccina jam priscos cogebat ad arma Quirites.

(561) *Murex* Testâ ventricosâ oblongâ lævi, Anfractibus rotundatis Spirâ ſtriatâ, Aperturâ lævi, Caudâ brevi. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 40. GUALTH. *Test.* T. 52. f. I. KNORR. *Verzam.* II. D. Pl. 3.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK. *langwerpig, effen, met ronde Gieren; de Spil gestreept, de Opening ongetand heeft, met eene korte Staart.*

De aangehaalde van BONANNI is, volgens VALENTYN, een *Gnemoe-Hooren*. De Schaal heeft de grootte van een Hazelnoot, zegt LINNÆUS, en is uit den Zeegroenen blaauwagtig, met graauwe gegolfde Banden overlangs en enkele Naaden. Zy valt in de Middellandsche Zee.

DLXII. *Murex Tulipa.* Agaate Peer. (562) Stekelhooren, *die de Schaal Buikig, langwerpig, effen, de Gieren rond met eene dubbele Naad, de Opening met ééne Plooy, de Staart Tregterswyze en gestreept heeft.*

Schoon VALENTYN de aangehaalde van BONANNI een korte dikke, hem onbekende, Trompet noemt, is het doch niet onwaarschynlyk, dat dezelve die Hooren verbeeldt, daar wy den naam aan geeven van *Agaate Peer*. Zy heeft een zeer regelmaatige en fraaije Gestal-

(562) *Murex* Testâ Ventricosâ oblongâ lævi, Anfractibus rotundatis Suturâ geminatâ, Aperturâ uniplicatâ, Caudâ patulâ striatâ. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 187. LIST. *Conch.* T. 911. RUMPH. *Rar.* T. 49. f. H. GUALTH. *Test.* T. 46. f. A. ARGENV. *Conch.* T. 13. f. K. REGENF. *Conch.* T. 9. f. 35. SEB. *Kab.* III. T. 71. f. 23-31. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 18. f. 5. VI. D. Pl. 29. f. 1.

ſtalte, niet kwaalyk naar die van een Peer gelykende en de verſcheidenheid van Kleuren is ongemeen groot. Men vindt 'er, die, gelyk D'ARGENVILLE zegt, door eene ſchoone marmering, van bruin op een witten Grond, de Kleuren van de Tulpen naarbootzen; doch, gelyk men onder de Tulpen veelen met een enkele Kleur vindt, zo komen onder deeze Hoorens ook geele, roſſe, en bruine voor, in veelerley trappen van verhooging of verflaauwing. De Tekening der gemarmerde overtreft alles in deeze Agaate Peeren, wanneer zy gepolyst zyn. Dus kan men de Naamsreden ligtelyk bevroeden. Anderen noemenze ook wel *Gebande Agaat-Hoorens*, wegens de zwarte Streepjes, waar mede ſommigen omgord zyn: doch die benaaming is wat algemeen. Zy vallen wel een half Voet lang en komen uit Westindie.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

(563) Stekelhooren, *die de Schaal langwerpig en geſtaart heeft, met veele Vliezige plooijen overlangs.*

DLXIII. *Murex Clathratus.* Geplooide Schroef.

In Geſtalte en Grootte komt deeze naby aan de gemeene of Scheveninger Wenteltrapjes, maar heeft een klein Staartje. In de Zee,

(563) *Murex* Testâ oblongâ Caudatâ, Plicis longitudinalibus ſubmembranaceis ſulcatâ. *Syst. Nat.* XII. KLEIN *Oſtrac.* T. 3. f. 67.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Zee, aan de Kusten van Ysland, heeft men ze gevonden.

DLXIV. *Murex Dolarium.* Bordes-Trappen.

(564) Stekelhooren, *die de Schaal Eyrond met eene Tregterswyze Staart, de Gieren met eenige verhevene ſtompe Gordels heeft.*

Hier ſchynen die Hoorentjes, welken men gemeenlyk *Bordestrappen* noemt, als mede de basterd-Bordes-Trappen bedoeld te worden. De eerſten zyn witagtig, de anderen rosagtig geel van Kleur. De grootte is omtrent als die van eene Moskaat-Noot of grooter in de laatſten. Zy hebben een Gaatje in de Spil. Die van BONANNI kwam van de Kust van Portugal.

DLXV. *Murex Corneus.* Hoornkleurige.

(565) Stekelhooren, *die de Schaal langwerpig ruuw met de Randen der Gieren plat, den Top knobbelig, de Opening Tandeloos heeft en een opgewipte Staart.*

In

(564) *Murex* Testâ patulo-Caudatâ ovatâ, Anfractibus Cingulis aliquot elevatis obtuſis. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 347. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 24. f. 5: III. D. Pl. 7. f. 2: V. D. Pl. 3. f. 5.

(565) *Murex* Testâ oblongâ rudi, Anfractuum marginibus complanatis, Apice tuberculoſo, Aperturâ edentulâ, Caudâ adſcendente. *Syst. Nat.* XII. Foſſilis, *It. Westgotsh.* p. 200. T. 5. f. 6. GUALTH. *Test.* T. 46. f. F. LIST. *Angl.* 157. T. 5. f. 4. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 33. f. 3.

In de Bergen van Westgothland worden een menigte van deeze Hoorentjes, onder andere Conchyliën, uitgegraven. Deeze Schulpbergen leggen, op veele plaatsen, wel een Kwartier gaans van de Zee, op 't Vaste Laad. Onder de Aardkorst, die zelden meer dan een half Voet dik is, komt een Bedding voor van Conchyliën, twee of drie Vademen diep, en daar onder legt een zuivere Kley. Deeze Bedding beslaat dikwils een uitgestrektheid van verscheide Snaphaansehooten. De Schaalen, die men daar vindt, zyn geheel rein, wit en onveranderd, alleenlyk met eenig Zand en Gruis, gelyk zy door de Zee opgeworpen worden, vermengd. 't Zyn meest zodanige Hoorens en Schulpen, als aan de Stranden van Noorwegen en Sweeden in de Noordzee, aan de Kusten van Engeland, Holland en Vrankryk, voorkomen. Men gebruikt deze Schaalen, die eenigermaate verkalkt zyn, om de Vloeren, Muuren, en Wanden, door wryving of schuuring, te witten: ook brengt menze op de Wegen, om den Grond vast te maaken; doch wel het voornaamste is, dat zy dienen tot het branden van Kalk, die echter zo bestendig niet is in de open Lugt, als andere Kalk. De Lederbereiders maaken 'er het meeste gebruik van, om het Haair van de Huiden af te laaten byten. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Zodanig een Hoorentje, door LINNÆUS afge-

X 4

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

afgebeeld, is merkelyk verschillende van die van LISTER, by Scarborough verzameld, welke agt Gieren op 't minste hadden, en het andere maar vyf (*). Dit was zeer grof en die Engelsche fyn gestreept; ook veel gedrongener van Lyf en minder spits. Het Snebagtig Staartje, dat zy beiden hebben, vind ik naauwlyks in de Afbeelding van GUALTHIERI, waar in de platheid van den Rand der Gieren zig duidelyk openbaart. Ik heb 'er zodanigen, die geheel wit en die bruinagtig zyn. De zynen waren met bruine Stippen en Golven getekend op een witten Grond: zy hadden de Mondopening wit, doch de Keel zwartagtig of donkerbruin. De aangehaalde van LISTER, evenwel, wordt door hem ook daar mede vergeleeken.

DLXVI. *Murex Lignarius.* Houtagtige.

(566) Stekelhooren, *die de Schaal langwerpig ruuw, de Gieren stomp geknobbeld, de Opening ongetand heeft, met eene korte byna regte Staart.*

Deeze, zo wel als de voorgaande, aan de Kus-

(*) Cochlea Spiris quinque utrinque producta, Striis acutis imbricatis. *It. Westgoth.* Hoogd. p. 230.

(566) *Murex* Testâ oblongâ rudi, Anfractibus obtuse nodosis Aperturâ edentulâ, Caudâ brevi rectiusculâ. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 32. GUALTH. *Test.* T. 52. f. S? SEB *Kab.* III. T. 52. f. 4. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 27. f. 3.

Kusten der Zuidelyke deelen van Europa voorkomende, heeft naauwlyks de langte van een Vinger, met effene Gieren, en eene enkelde ry van ftompe Knobbeltjes. De Kleur, mooglyk, geeft 'er den bynaam aan.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

(567) Stekelhooren, *die de Schaal langwerpig en ftomp gehoekt, de Gieren eenigermaate geknobbeld en de Opening getand heeft, met een kortere regte Staart.*

DLXVII. *Murex Trapezium.* Stompe Spil.

Die van deeze Soort worden *Stompe Spillen* geheten, om dat zy de Staart veel korter hebben dan de Franfche Spillen. Sommigen hebben dezelve zo kort, dat zy, met Staart en Top, in doorfnyding nagenoeg de gedaante uitdrukken van zulk een Scheefzydige Ruit, als men *Trapezium* noemt. Sommigen tytelt men Stompe *Bandfpillen*, om dat zy met dubbelde fyne Streepjes, die bruine Bandjes om de Hooren formeeren, getekend zyn. Zodanig is die van BONANNI, welke VALENTYN noemt *de Groote Basterd-Purpura*, uit den Golf van Per-

(567) *Murex* Testâ oblongâ obtufe angulatâ, Anfractibus fubnodofis, Aperturâ dentatâ, Caudâ breviore rectâ. M. L. U. 643. N. 325. BONANN. *Recr.* III. f. 287. Pfeudo-Purpura. RUMPH. *Rar.* T. 29. f. E & T. 49. f. K. GUALTH. *Test.* T. 46. f. B. ARGENV. *Conch.* T. 13. (10) f. F, H. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 15. f. 3: IV. D. Pl. 20. f. 1: V. D. Pl. 10. f. 4: VI. D. Pl. 15. f. 5.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Perſie. In 't Franſch heet menze *le Tapis* of *la Robe de Perſe*, om dat zy de Kleuren van een Perſiaanſch Kleed naarbootst. Zodanig eene is ook die van GUALTHIERI, en de aangehaalde op de Negenenveertigſte Plaat, in 't Werk van RUMPHIUS; die aldaar de *Gebande Knobbelhooren* geheten wordt; doch RUMPHIUS hadt de Ooſtindiſche, die ſterk geknobbeld is, de *Basterd-Purperſlak* getyteld. Hy ſpreekt 'er dus van.

Basterd Purper-Slak.

„ Deeze noem ik zoo, om dat zy eenigs„ zins de gedaante van de Purperſlak uit de „ Middellandſche Zee, en van binnen een „ rood Bloedig Vleeſch heeft, gelyk men aan „ geen andere Slakken ziet, doch of daar uit „ een rood Sap te haalen zy, waar mede men „ zou kunnen verwen, is nog niet onderzogt. „ De langte is vyf of zes Duimen. Van voo„ ren is de Hooren uitgeſpitst met veele Gie„ ren en van agteren met eene taamelyk dun„ ne Snuit. De randen der bovenſte Gieren „ zyn met Knobbelen bezet, ſomtyds als „ ſtompe Doornen: het overige van de Schaal „ is effen donkergraauw of Aardverwig, zon„ der Glans. Als men het bovenſte Vliesje „ afſchraapt, 't welk niet gemakkelyk ge„ ſchiedt, dan is de Schaal wit, met zwart„ agtige Draaden overdwars. De Rand van „ den Mond is dun, met ſcherpe Tanden „ Zaagswyze bezet: daar tegenover is hy glad „ en purperverwig: de binnenſte Vlakte met

„ dun-

„ dunne Ribbetjes gevoord. Het Dier, daar VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.
„ in, is hard en rood als raauw Vleefch,
„ goed om te eeten. Het draagt op den Kop
„ een langwerpig Schildje, dat een Lid van
„ een Vinger lang is en krom als de Klaauw
„ van een Beest, net fluitende op den Mond,
„ van buiten vuilgraauw en effen, aan de bin-
„ nenzyde donkerbruin en wat gerimpeld."
Dit Dekzel wordt van de Inlanders voor de beste *Onyx marina* gehouden, en *Unam Casturi*, dat is *Onyx Moſchata* genoemd; doch zy hadt de minſte Geur niet van Moskeljaat, en hy zoude de *Unguis* van de Trompet van Aru boven deeze verkiezen.

Onder de Kinkhoorens, naamelyk, zyn de Spillen t'huis gebragt door RUMPHIUS, die aanmerkt, dat men deeze taamelyk veel in de Amboinſche Inbam vindt. Zy komen by Troepen voor den dag, doch ſlegts in zekere Maanden, en vertrekken dan wederom naar de Diepte. Die men voor Rariteiten bewaaren wil, zegt hy, moet het gedagte Vliesje niet worden afgehaald, dewyl de Oppervlakte zig dan altoos ruuw vertoont.

Van dergelyke ſtompe Bandſpillen heb ik 'er die Oranjekleurig zyn van Grond, ſterk geknobbeld, en met Kastanjebruine Streepjes ſierlyk gebandeerd. Deeze zyn aan 't Staartend zeer ſtomp, doch hebben een hoogen Top. Een andere Soort is langs de Gieren met brui-

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK. bruine Sleuven en witte Ribbetjes fraay getekend, zynde ongemeen ſterk en als over de geheele langte van de Hooren geknobbeld, met diepe Groeven tusſchen de Knobbels in. De plaats der afkomst is my onbekend.

DLXVIII. *Murex Syracuſanus.* Middellandſche. (568) Stekelhooren, *die de Schaal langwerpig heeft, met geplooide en geſtreepte Gieren, die Knobbelagtig gekield zyn, de Opening ongetand en een korte Staart.*

Deeze, uit de Middellandſche Zee, heeft dit byzonders, dat de bovenkant der Gieren bruinrood is, de onderkant wit. VALENTYN zegt, dat de aangehaalde van BONANNI een ſoort van lange *Gnemoe-Hoorens* waren, hem onbekend. BONANNI zelf getuigt, dat zy veel voor komen in de Zee van Syracuſa, zynde wegens haar maakzel en de verſcheidenheid van Kleuren vermaard. Ieder Gier, naamelyk, ſchynt uit twee ſtukken van een Schaal te beſtaan, waar van het eene wit is, het andere uit den rosſen Purperagtig.

DLXIX. *Murex Craticulatus.* Hoekige. (569) Stekelhooren, *die de Schaal langwerpig,*

(568) *Murex* Testâ oblongâ, Anfractibus ſtriatis plicatis, tuberculoſo-carinatis, Aperturâ edentulâ, Caudâ brevi. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 80.

(569) *Murex* Testâ oblongâ, Anfractibus rotundatis plicatis transverſim reticulatis, Aperturâ dentatâ, Caudâ brevi. *Syst. Nat.* XII. Turbo angulatus. ROND. *Test.* 89.

pig, de Gieren rond, geplooid, overdwars Netswyze gestreept heeft, met een getande Opening en eene korte Staart. VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

Hier wordt de Hoekige *Turbo* van RONDELETIUS, aangehaald, uit de Middellandsche Zee. De Schaal, met verhevene Streepen langs de Gieren, is witagtig van Kleur, hebbende de Hoeken rosagtig, de Opening van binnen gestreept.

(570) Stekelhooren, *die de Schaal byna ongestaart Spilrondagtig, effen, en bleek van Kleur heeft, met verscheiderley overlangse bruine Streepen; de Lip getand.* DLXX. *Murex Scriptus.* Gestreepte.

Deeze, ook in de Middellandsche Zee voorkomende, is weinig grooter dan een Garstekoorentje, overal effen, langwerpig, naauwlyks gestaart, bleek witagtig, bevlekt met overlangse kromme bruinagtig zwarte Streepen.

VI. Die Getoorend zyn en Elsvormig met een zeer kort Staartje.

(571)

(570) *Murex* Testâ sub-ecaudatâ Fusiformi lævi pallidâ, Striis fuscis longitudinalibus variis, Labio dentato. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

DLXXI. *Murex Vertagus.* Snuitpen. Pl. CXXIII. *Fig.* 4.

(571) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend, de Gieren aan de bovenzyde geplooid, en een opgewipte Staart heeft, de Spil van binnen met een Plooy.*

Onder de Naalden of Pennen komen 'er voor, die aan de Mond-opening een klein Snuitje of Tuitje hebben, 't welk zig als een Staartje vertoont, en zodanig opgewipt is, dat het byna dwars staat. Deeze noemt men, om die reden, *Snuitpennen.* RUMPHIUS en VALENTYN heeten dezelven *Tuitjes.* Zy vallen omtrent van langte als een Vinger en zyn taamelyk dik, sommigen op de Gieren maar weinig, anderen Knobbelagtig ingesneeden en als gekarteld. Men vindtze, gemeenlyk, wit van Kleur, of geelagtig, ja bruingeel en somtyds met geele Streepen, of met rosse en bruine Ringen, gelyk die van onze Afbeelding *Fig.* 4, zeer sierlyk gebandeerd. Deeze is echter, op den Rand der Gieren, zeer weinig ingesneeden.

DLXXII. *Murex Aluco.* Bastard-Pausekroon.

(572) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend heeft;*

(571) *Murex* Testâ turritâ, Anfractibus superne plicatis, Caudâ adscendente, Columellâ intus plicatâ. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 84. Strombus Caudatus albus. RUMPH. *Rar.* 100. T. 30. f. K. PET. *Gaz.* T. 56. f. 4. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. P GUALTH. *Test.* T. 57. f. D. KNORR *Vetzam.* III. D. Pl. 20. f. 3. V. D. Pl. 15. f. 6: VI. D. Pl. 40. f. 4, 5.

(572) *Murex* Testâ turritâ, Anfractibus tuberculatis, striâ me-

heeft, de Gieren geknobbeld, met een Doornige ſtreep op 't midden, de Spil met éene plooy en de Staart opgewipt.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

Gedoornde Tuitjes worden deeze genoemd van VALENTYN, doch wy geeven 'er den naam van *Basterd-Pauſekroonen* aan, en de Franſchen heetenze *Chenilles*, dat is Rupſen. Hoe zeer ook deeze benaamingen uit malkander loopen, hebben zy allen doch eenige betrekking. Die, welke de Franſchen *Chenilles* noemen, om dat zy als zekere Rupſen getekend zyn, heeten wy *Basterd-Pauſekroonen*, dewyl zy naar de echte Pauſekroonen veel gelyken, en die andere, welke hier ook t'huis gebragt zyn, noemen wy, tot onderſcheiding, *Westindiſche* Basterd-Pauſekroonen, of *Taxis-Doornen Spillen*: want zy, door haare Knobbelagtigheid, veel naar een Taxis Boomſtam gelyken. Deeze beiden, hoewel door LINNÆUS tot éene Soort betrokken, zyn echter grootelyks verſchillende. Ik begryp de reden van den Latynſchen bynaam niet; noch ook, hoe hy de woonplaats ſtellen kan in de Middellandſche Zee.

(573)

mediâ Spinoſâ, Columellâ uniplicatâ, Caudâ adſcendente. M. L. U. 643. N. 326. BONANN. *Recr.* III. f. 69, 83. Strombus anguloſus. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. O, N. GUALTH. *Test.* T. 57. f. G, A. Chenille. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. H. SEB. *Kab.* III. T. 51. f. 25. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 16. f. 5: I. D. Pl. 16. f. 4.

VI. AFDEEL. LIV. HOOFDSTUK.

DLXXIII. *Murex fuscatus.* Getakte Bezaanknoop.

(573) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend heeft, met de Gieren door Tandjes aan de bovenste Streep gekarteld.*

Deeze, die naar de laatstgemelden veel gelyken, noemt men *Getakte Bezaanknoopen.* Doorgaans vallen zy bruin, en somtyds zyn ze geel gebandeerd langs de Gieren. Zeer dikwils komen zy aan de Puntjes der Takken of aan den Top, door afslyting van de buitenste Korst, eenigszins witagtig voor De afkomst is uit de Middellandsche Zee, zegt LINNÆUS.

DLXXIV. *Murex Torulosa.* Gordel-Pen.

(574) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend en de Gieren van boven met een dikken Gordel gezoomd heeft, de Staart kort.*

Deeze, zig in het Kabinet van den Heer GYLLENBORG bevindende, hadt de Schaal wit en maar weinig overlangs gestreept, doch de Gieren met een dikken, stompen, Zoom gegordeld en den Top geplooid.

DLXXV. *Murex Radula.* Rasp.

(575) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend, de*

(573) *Murex* Testâ turritâ, Anfractibus crenulatis, striâ superiore denticulatâ. *Syst. Nat.* XII GUALTH. *Test.* T. 56. f. H. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. &. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 26. f. 4, 5.

(574) *Murex* Testâ turritâ, Anfractibus superne Zonâ torulosâ, Caudâ brevi. *Syst. Nat.* XII.

(575) *Murex* Testâ turritâ, Anfractibus tuberculatis, striis duplici serie punctatis. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 58. f. F.

de Gieren geknobbeld heeft en gestreept met eene dubbelde ry van Stippen. VI. AFDEEL. LIV. HOOFD-STUK.

Deeze, uit de Afrikaansche Zee, heeft de Schaal roodagtig, van onderen stomp, de Stippen der Gieren dikwils wit getopt, en de Schaal zo oneffen, dat 'er de bynaam van *Rasp* aan gegeven wordt.

(576) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren met Sleuven, overdwars gestreept en gedoornd, de Staart opgewipt.* DLXXVI. *Murex asper.* Ruuwe Pen.

Uit de Bogt van Guinée was deeze afkomstig, hebbende de Schaal Melkwit, Elsvormig, met twaalf of veertien overlangse Sleuven en korte Doorentjes aan den Mond: de Spil platagtig en met ééne Plooy.

(577) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend en kruislings bezaaid heeft met Knobbeltjes, de Staart spits en opgewipt.* DLXXVII. *Murex Granulatus.* Knobbel-Pen.

De

(576) *Murex* Testâ turritâ, Anfractibus sulcatis transversim striatis muricatis, Caudâ adscendente. *Syst. Nat.* XII.

(577) *Murex* Testâ turritâ, Tuberculis decussatim adspersâ, Caudâ acutâ adscendente *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 81. Strombus Caudatus angulosus. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. L. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. K. KLEIN *Ostrac.* T. 7. f. 119. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 26. f. 3.

VI. Afdeel. LIV. Hoofdstuk.

De aangehaalde Afbeelding van BONANNI schynt de volgende te moeten zyn, naamelyk N. 82, zynde een soort van Gedoornde Tuitjes, volgens VALENTYN: want N. 81, met N. 120 van KLEIN overeenkomstig, is een geribde Gnemoe-Hooren. De *Knobbelpen* van RUMPHIUS is aanmerkelyk van die van D'ARGENVILLE verschillende, en heeft de Knobbeltjes zodanig niet in 't kruis geplaatst. Die ik van deezen aart heb zyn witagtig Vleeschkleur en hebben op den bovenkant van ieder Gier een ry van groote, en daar tusschen drie ryën van kleine Knobbeltjes. Zy zyn naauwlyks een halven Vinger lang, en gelyken veel naar de Basterd-Pauskroonen. Nog kleineren heb ik, die zwart zyn. Beiden zyn zy uit de Westindiën afkomstig.

DLXXVIII. *Murex decollatus.* Geknotte.

(578) Stekelhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren overlangs met Plooyagtige Sleuven, aan den Top geknot.*

In het Kabinet van den Kamerheer DE GEER bevondt zig deeze, die naar een geknotte Topslak geleek, maar de Schaal aan den Grondsteun uitgerand hadt, zynde de bovenste Rand dun van de Gieren, die overlangs gestreept waren met Geutswyze Plooijen, en zwarte donkere Sleuven daar tusschen. Zy heeft den Top geknot en de Opening ovaalagtig.

LV. HOOFD-

(578) *Murex* Testâ turritâ, Anfractibus longitudinaliter plicato-sulcatis, Apice decollato. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

LV. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* TOLLEN, *waaronder de* Zonnehoorens, Zee-Tonnen *en de eigentlyke* Pennen *of* Penhoorens, *begreepen zyn.*

Zodanige Hoorens, die van eene Kegelvormige Gestalte zyn, en dus naar zeker Werktuig van 't Kinderspel, dat men een Tol noemt, gelyken; voeren, in 't algemeen, den naam van TOLLEN. Men noemtze, in 't Fransch, om die zelfde reden, *Sabots*, en in 't Latyn *Trochi*. Deeze benaamingen zyn by de meeste Autheuren in gebruik. Naam.

De Schaal is Spiraal gedraaid en loopt van eenen breeden Grondsteun allengs opwaards, met byna regte Zyden, tot aan den Top, die wel niet scherp is, doch taamelyk spits in de meesten. Zy hebben eene vierkantagtig geronde Opening, die als door neerdrukking vernaauwd is en de Spil staat scheef. Het Dier is een Slak. Kenmerken.

Dit Geslagt bevat niet zeer veele Soorten. Men heeft 'er maar zesentwintig in gebragt, welke in drie Afdeelingen onderscheiden zyn, waar van de Eerste de genen bevat, die de Spil met een Gat doorboord hebben; de Tweede de genen die digt zyn, en de derde de eigent- Soorten.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

gentlyke Pennen of Penhoorens, als met de gedagte Kenmerken overeenkomende.

I. Genavelde met een doorboorde Spil.

DLXXIX. *Trochus Niloticus.* Bagyne Drol.

(579) Tol, *die de Schaal Kegelvormig, gladagtig, en eenigermaate genaveld heeft.*

Zonderling is de benaaming, die men aan dit ſlag van Tollen geeft, en niettemin eenigermaate overeenkomſtig met de Geſtalte, inzonderheid in de genen, die de éénе Gier als op de andere leggende en de onderſte veel breeder of grooter van omtrek hebben, dan de evenredigheid vordert in eene wel gefatzoeneerde *Pieramied*, gelyk ſommigen van deeze Soort ook wel genoemd worden. De *Bagyne-Drollen* vallen wel een Handbreed hoog, en niet minder breed van Voetſtuk. Men heeft 'er ook die veel kleiner zyn. De Schaal is zwaarwigtig, niet zeer ſpits aan den Top, en aan de Zyden met gegolfde Streepen, of Baaren, in ſommigen wit en rood, in anderen wit, rood, bruin en groen, gemarmerd. Sommigen, en die aan den Top byna ongeſchonden

(579) *Trochus* Testâ conicâ læviusculâ ſubumbilicatâ. *Syst. Nat.* XII. OLEAR. *Mus.* T. 29. f. 5. BONANN. *Recr.* III. f. 102. RUMPH. *Rar.* T. 21. f. A. GUALTH. *Test.* T. 59. f. B, C. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. C. REGENF. *Conch.* T. 4. f. 42. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 12. f. 1. II. D. Pl. 5. f. 1; Pl. 6. f. 1; IV. D. Pl. 23. f. 1, 2.

PLAAT CXXIV.

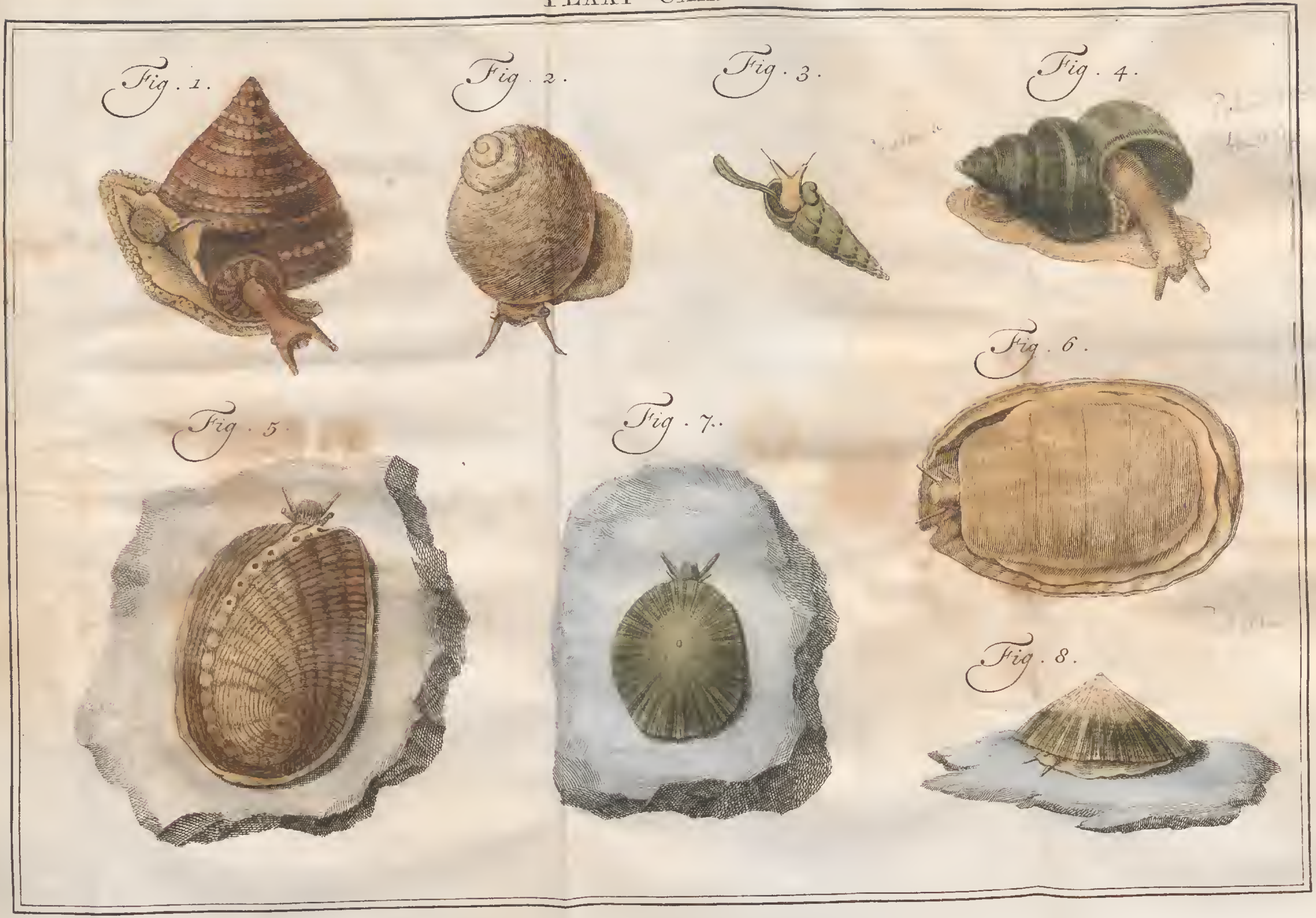

den zyn, neemen een ongemeen ſchoonen Glans door 't polyſten aan. In de meeſten zyn de Gieren, aan den Top, merkelyk geknobbeld. De Mond is heerlyk Paarlemoerkleur, en de geheele Hooren laat zig van buiten Paarlemoeren. D'ARGENVILLE zegt, dat men dezelve *Bouton de la Chine* noemt, 't welk mooglyk zien zal op de kleine Drolletjes. De afkomst is uit Oostindie.

VI. AFDEEL. LV. HOOFD-STUK.

(580) Tol, *die de Schaal Kegelvormig en geknobbeld heeft, met een ſcheeven Navel, de binnenſte Lip flaauw tweekwabbig.*

DLXXX. *Trochus maculoſus.* Getakte Pieramied.

Uit de Kenmerken is af te leiden, dat hier de *Getakte Pieramieden* bedoeld worden, welke men dus noemt, om dat zy aan alle de Gieren, en inzonderheid aan de onderſte, met Takagtige Knobbels bezet zyn. In de aangehaalde Afbeeldingen van BONANNI en GUALTHIERI is het gezegde blykbaar. Ik heb 'er zodanig eene, van drie Vingeren breed en hoog. De aangehaalde van RUMPHIUS behoo-

(580) *Trochus* Testâ Conicâ tuberculatâ, Umbilico obliquo, Labio interiore obſolete bilobo. M. L. U. 644. N. 327. BONANN. *Recr.* III. f. 96. Trochus maculoſus. RUMPH. *Rar.* T. 21. f. B, 4, 3. GUALTH. *Test.* T. 61. f. E. ARGENV. *Conch.* T. 11. f. C. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 12. f. 4: IV. Pl. 4. f. 5.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK. hooren tot de voorgaande Soort, welke LINNÆUS niet van naby schynt gekend te hebben, alzo alleenlyk deeze zig bevondt in het Kabinet van de Koningin van Sweeden. De kleintjes, die gegranuleerd zyn, hebben weezentlyk Tandjes aan de Spil, welke in de Getakte Pieramieden ontbreeken. Men vindt 'er die geel, Vleeschkleurig, groen en rood, en op veelerley wyzen gemengeld zyn.

Het Dier. Pl. CXXIV. *Fig.* 1. Tot deeze of dergelyken moet het Dier behooren van onze Afbeelding PLAAT CXXIV, *Fig.* 1, die uit het Werk van D'ARGENVILLE is ontleend. Want, schoon die Autheur meldt, dat het de Platmondige Slakhooren zyn zoude, die men in Bretagne *Sorcière* of Tovenaar noemt, blykt echter uit zyne aangehaalde Figuur S, Plaat 8, genoegzaam, dat dezelve een andere zy. Hier heeft hy een weezentlyke gegranuleerde Tol of Pieramied doen aftekenen, waar van het Dier volkomen met dat der drie volgende Geslagten overeenkomstig is, uitgenomen de Kleur en Grootte. „ Deszelfs Vleesch, zegt hy, vuilwit en naar „ 't geele trekkende, wordt ingenomen van „ een donkerbruine Zak of Beurs, met eenen bruinen Mond. Het heeft groote zwarte Oogen, in de gewoonlyke plaatzing, en „ Hoorntjes van de zelfde Kleur, die in de „ geheele breedte door een bruine Streep gesneeden zyn, 't welk dezelven dik maakt „ en zeer stomp van Punt.

„ Drie

„ Drie byzonderheden komen in dit Schulp- „ dier voor. De eerste bestaat in een klein „ Vleezig Tongetje, dat vast en gegolfd is, „ van eene witagtige Kleur. Het schynt aan- „ gehecht te zyn en af te komen van den bo- „ dem der Beurs, voegende zig langs den „ Hals. Het vertoont zig niet, dan door een „ gedeelte van de Schaal weg te breeken, „ gelyk hier is geschied. De tweede byzon- „ derheid bestaat daar in, dat de Vleezige „ Grondsteun, waar op het kruipt, in zyn „ omtrek een soort van Zoom heeft, samen- „ gesteld uit kleine Sagrynagtige Stippen, die „ bruin zyn, en dus als een Galon formee- „ ren. Zyn Dekzel maakt het derde onder- „ scheid. Dit is dunner dan in de anderen en „ zeer glanzig. Volmaakt rond zynde, schynt „ het een ovaale Opening niet volstrekt te „ kunnen sluiten; maar het buigt zig om en „ voegt zig dus gemakkelyk aan de Wanden „ van de Schaal.

VI. AFDEEL. LV. HOOFD-STUK.

„ Het voordeel, welk dit Platmondige „ Schulpdier boven de beide volgende heeft, „ is, door de Gestalte van de Schaal en de „ evenredigheid van den Voet tot de zwaar- „ te van zyn Lighaam, het omvallen niet zo- „ danig onderhevig te zyn, wanneer het op „ steile plaatsen kruipt: terwyl de anderen „ door de overtreffende zwaarte van hunne „ Schaal, weinig ge-evenredigd met de kragt en

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

„ grootte van den Voet, ligt omver tuimelen, „ zig kwetzen en kneuzen; eer zy zig, door „ het intrekken van hunnen Kop en Hoornen binnen de holligheid van de Schaal, „ daar voor hebben kunnen beveiligen. Dit „ heb ik, met myn eigen Oogen, verscheide „ maalen gezien en waargenomen".

DLXXXI. *Trochus Perspectivus.* Perspectief-Hooren.

(581) Tol, *die de Schaal verhevenrond, stomp, gerand heeft, met eenen doorboorden gekärtelden Navel.*

De zonderlinge gedaante van den Navel, wiens Opening allengs verkleinende inwaards loopt, tot aan den Top, geeft den naam van *Perspectief-Hooren* aan deeze. Om dat haare Banden als in Graaden verdeeld zyn, noemt men ze, in 't Fransch, niet alleen *l'Escalier* of Wenteltrap, maar ook *le Cadran*, dat is de Zonnewyzer. In netheid van Tekening en Trekken is deeze Hooren, hoewel thans gemeen, een Pronkstuk onder de Conchyliën. Haare breedte is vry grooter dan de hoogte. 't Is

(581) *Trochus* Testâ convexâ obtusâ marginatâ, Umbilico pervio crenulato. M. L. U. 646. N. 329. GREW. *Mus.* T. 11. f. 3, 4. LIST. *Conch.* IV. S. 8. C. 3. T. 1, 2. BONANN. *Recr.* III. f. 27, 28. Umbilicata. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. L. PET. *Amb.* T. 2. f. 14. GUALTH. *Test.* T. 65 f. O. Solarium. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. M. REGENF. *Conch.* 26. T. 6. f. 61. SEB. *Kab.* III. T. 40. f. 1, 2, 13, 14, 28, 41, 42. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 11. f. 1, 2.

't Is geene Land- maar eene Zee-Slak, hebbende haar afkomst uit Oostindie, maar tevens veel by Alexandrie gevonden wordende, zo LINNÆUS meldt.

VI. AFDEEL. LV. HOOFD-STUK.

(582) Tol, *die de Schaal genaveld verhevenrond, de Spil met twee Tanden, de Navel gekarteld heeft.*

DLXXXII. *Trochus Hybridus.* Wervelhooren.

Deeze heeft de Gestalte van de Perspectiefhooren, doch is kleiner en ongekield, en niet in 't ronde scherp gehoekt; effen, bont van Kleur, met de Opening rondagtig; de agterste Lip uitloopende in een stompen rimpeligen Hoek. Zy heeft den Navel met een stompen Hoek omringd, en is mooglyk een loutere Verscheidenheid van de voorgaande Soort, maar viermaal zo klein, geel en niet doorschynende, met den Omtrek naauwlyks gerand en de Oppervlakte effen, zegt LINNÆUS. Zy onthoudt zig, volgens hem, in de Middellandsche Zee.

(583) Tol, *die de Schaal genaveld verhevenrond, met Streepen van Eeltagtige Stippen en de Spil met één Tandje heeft.*

DLXXXIII. *Trochus Cruciatus.* Kruishooren.

Dee-

(582) *Trochus* Testâ umbilicatâ convexâ, Columellâ bidentatâ, Umbilico crenulato. *M. L. U.* 646. N. 330.

(583) *Trochus* Testâ umbilicatâ convexâ, Striis calloso-punctatis, Columellâ unidentatâ. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

Deeze hadt de Schaal kleiner dan een Hazelnoot, Roestkleurig, met vier Witagtige Banden overlangs getekend. Deeze Banden zullen waarschynlyk het Kruis maaken, naar het welke dit Hoorentje den bynaam voert. Het was ook uit de Middellandsche Zee afkomstig.

DLXXXIV. *Trochus Pharaonicus.* Prins Robberts Knoop.

(584) Tol, *die de Schaal Eyrondagtig gestreept heeft, met aan elkander geschakelde ronde Knobbeltjes, de Spil en Opening getand, de Navel gekarteld.*

De oirsprong van den Latynschen bynaam is afkomstig van BONANNI, die zegt, dat deeze Hooren, volgens den Autheur van 't *Muséum Cospianum*, in de Roode Zee gevonden, en van de Visschers, aldaar, *Pharaoos-Slakhooren* getyteld wordt. De reden hier van zal waarschynlyk toe te schryven zyn aan de ongemeene fraaiheid, waar mede de keurlykften van deeze Soort praalen: dewyl Pharao met al zyn kostbaarheden in de Roode Zee ver-

(584) *Trochus* Testâ subovatâ striatâ, Punctis concatenatis globosis, Columellâ aperturâque dentatâ, Umbilico crenato. M. L. U. 647. N. 331. BONANN. *Recr.* 141. p. 3. f. 222. Umbilicus varius. ROND. *Test.* 104. LIST. *Conch.* IV. S. 3. C. 4. T. 1. PET. *Gaz.* T. 14. f. 10. GUALTH. *Test.* T. 63. f. B. Bouton de Camisole. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. L, Q. ADANS. *Seneg.* I. T. 12. f. 2. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 30. f. 6. IV. D. Pl. 26. f. 3, 4.

verzonk. Zy zyn, op eenen Purperagtig rooden Grond, als met Paarltjes verſierd, die in zwarte Snoertjes ſtaan. Deeze Hoorentjes, naamelyk, vallen niet veel grooter dan de naastvoorgaande Soort. BONANNI hadt, evenwel, van een geloofwaardig Man verſtaan, dat zy ook kwamen van de Kust van Braſil. ADANSON vondt dergelyken aan die van Senegal, in Afrika. Men noemtze in 't Franſch *Boutons de Camiſole*, in 't Neerduitſch *Prins Robberts Knoopen.* VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

(585) Tol, *die de Schaal ſcheef genaveld verhevenrond heeft, met de Gieren van boven ſtomp geknobbeld.* DLXXXV. *Trochus Magus.* Tovenaar.

Een platagtig Tolletje, dat geknobbeld is op een witten Grond, met Vleeſchkleurige Vlakken, wordt van de Inwooners in Bretagne *Sorciére* geheten, zegt D'ARGENVILLE, en daarom voert het den bynaam van *Magus*, dat is Tovenaar. Het is in Geſtalte ook eenigermaate Knoopagtig, en onthoudt zig, volgens LINNÆUS, in de Middellandſche Zee.

(586) Tol, *die de Schaal genaveld en geſtreept heeft,* DLXXXVI. *Trochus Modulus.* Malletje.

(585) *Trochus* Testâ oblique umbilicatâ convexa, Anfractibus ſupra obtuſe noduloſis. M. L. U. 647. N. 332. GUALTH. *Test.* T. 64. f. C. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. S. REGENF. *Conch.* 12. T. 3. f. 27. SEB. *Kab.* III. T. 75. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 27. f. 4.

(586) *Trochus* Testâ umbilicatâ ſtriatâ, ſupra plicatâ, ſub-

tus

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

heeft, van boven plat en met Plooijen, van onderen ronder, de Opening ovaal, met een Tandje.

Uit het Kabinet van den Heer TESSIN was deeze ontleend. De Schaal, van grootte als die der Prins Robberts Knoopen, is witagtig, met Purperkleurige Vlakken, en byna van gestalte als een Lens: gelykende hierom veel naar de Vorm van een Knoop.

DLXXXVII. *Trochus Muricatus.* Gedoornd.

(587) Tol, *die de Schaal eenigermaate genaveld Eyrond heeft, met gedoornde Knobbeltjes.*

Dit Hoorentje, de grootte van een Hazelnoot hebbende, witagtig van Kleur en spits getopt, is overal bezet met puntige Knobbeltjes, zo dat het zig, op 't gevoel, als Gedoornd voordoet. Het heeft een klein langwerpig Naveltje.

DLXXXVIII. *Trochus Scaber.* Ruuw.

(588) Tol, *die de Schaal genaveld en eenigermaate Eyrond heeft, met beurtlingse ryën van groote en kleine Knobbeltjes.*

Dee-

tus convexiore, Aperturâ obovatâ unidentatâ. *Syst. Nat* XII. SEB. *Kab.* III. T. 75.

(587) *Trochus* Testâ sub-umbilicatâ ovatâ, tuberculis muricatis. M. L. U. 648. N. 333. GUALTH. *Test.* T. 64 f H.

(588) *Trochus* Testâ umbilicatâ sub-ovatâ, Sulcis alternis majoribus Moniliformibus. M. L. U 648. N. 334. ARGENV. *Conch.* T. II. (8) f. T. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 2. f. 4, 5.

Deeze, die zig in 't Kabinet van de Koningin van Sweeden bevondt, was van grootte als een Erwt en bruin. De aangehaalde van D'ARGENVILLE hadt veel meer grootte. VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

(589) Tol, *die de Schaal scheef genaveld verhevenrond, de Gieren eenigermaate gerand heeft.* DLXXXIX. *Trochus varius.* Bont.

Deeze uit de Middellandsche Zee, met een flaauwen Rand omringd, was bleek met Aschgraauwagtige Banden.

(590) Tol, *die de Schaal scheef genaveld Eyrond, de Gieren rondagtig heeft.* DXC. *Trochus Cinerarius.* Aschgraauw.

In de Middellandsche Zee en aan de Kust van Noorwegen komt dit Tolletje voor, dat ook geteld wordt onder de Sweedsche Dieren. Het heeft de Schaal Aschgraauw, met schuinse bleeke Banden.

(591) Tol, *die de Schaal eenigermaate genaveld Eyrond heeft, met de laagste Gier verder af, en de Navel byna toegesloten.* DXCI. *Trochus divaricatus.* Losbandig Tolletje.

De

(589) *Trochus* Testâ oblique umbilicatâ convexâ, Anfractibus submarginatis. *Syst. Nat.* XII.

(590) *Trochus* Testâ oblique umbilicatâ ovatâ, Anfractibus rotundatis. *Faun. Suec.* 2167.

(591) *Trochus* Testâ sub-umbilicatâ ovatâ, Anfractu infimo remotiore, Umbilico subconsolidato. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

De Schaal van deeze is groen, gebandeerd met Bloedkleurige Stippen. Zy onthoudt zig in de Middellandsche Zee.

DXCII. *Trochus Umbilicaris.* Navelslak.

(592) Tol, *die de Schaal Cylindrisch genaveld en Kegelvormig verhevenrond heeft, met de Gier eenigermaate getand.*

Deeze schynt veel naar de Perspectief-Hooren te gelyken, die men ook wel Navelslak genoemd heeft. De Schaal is gemeenlyk Roestkleurig gewolkt: de afkomst uit de Middellandsche Zee.

DXCIII. *Trochus Solaris.* Zonnehooren.

(593) Tol, *die de Schaal genaveld en Kegelvormig verhevenrond, de Gieren Doornagtig gestraald, de Opening half Hartvormig heeft.*

In dit Geslagt begrypt LINNÆUS niet alleen de Groote *Zonnehooren*, maar ook de kleinen, die men gemeenlyk *Spooren* noemt, in 't Fransch *Eperons*. Van deeze laatsten zyn 'er, volgens RUMPHIUS, Verhevene als de Aly-

(592) *Trochus* Testâ cylindrico umbilicatâ conico-convexâ, Anfractu submarginato. *Syst. Nat.* XII.

(593) *Trochus* Testâ umbilicatâ convexo conicâ, Anfractibus spinoso-radiatis, Aperturâ semi-cordatâ. M. L. U. 645. N 328. BONANN. *Recr.* III. f. 366, 367, mala. Zonnehooren. RUMPH. *Rar.* T. 20. f. K. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. R. GUALTH. *Test.* T. 65. f. N, P. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 29. f. 1, 2: VI. D. Pl. 26.

Alykruiken, en Platte, die volmaakt naar het Radje van een Paardefpoor gelyken. De Groote Zonnehooren, hoedanig éćne ik 'er heb van twee Duimen middellyn, is veel zeldzaamer dan de Spooren of kleine Zonnehoorentjes, die veel langer Punten hebben. Men vindt ook dergelyk flag van Hoorens, als de groote, doch zonder Punten en hooger getopt of verhevenronder. De Navel-Opening is gantfch klein, doch zigtbaar, in dezelven. Zy komen uit Oostindie, en men gebruikt aldaar het Dier tot Spyze.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

II. Die de Navel geflooten hebben en overend ftaan.

(594) Tol, *die de Schaal niet doorboord heeft en Kegelvormig verhevenrond, den Grondfteun met een Eeltagtige Bult, de Opening byna Hartvormig.*

DXCIV. *Trochus Vestiarius.* Bultflakje.

Hier worden die kleine gladde Slakhoorentjes bedoeld, die meestal groenagtig zyn, en fommigen fraay Roozekleurig, van grootte als de Prins Robberts Knoopen of Roode Meir Hoorentjes en ook veel kleinder. Zy komen uit Oostindie, doch men vindtze, volgens LIN-

(594) *Trochus* Testâ imperforatâ conico-convexa, Bafi gibbofo-callofâ, Aperturâ fubcordatâ. *Syst. Nat.* XII. PET. *Gaz.* T. 11. f. 6. GUALTH. *Test.* T. 65. f. E, F, G. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 22. f. 7.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

LINNÆUS, ook in de Middellandsche Zee. Deeze hebben van onderen, aan de Navel, dat Eeltagtige Bultje; weshalve wy ze *Bultslakjes* mogen noemen.

DXCV. *Trochus Labio.* Tulband.

(595) Tol, *die de Schaal niet doorboord, Eyvormig, en eenigermaate gestreept heeft, de Spil met een Tandje.*

Die Hoorens, welken wy *Turksche Tulbanden* heeten, zyn in Gestalte aanmerkelyk van de Pieramieden of Bagynedrollen verschillende. Zy hebben de Gieren ronder, en meer gelykende naar den Wrong van zulk een Hoofddekzel: zynde ook, op ver naa, niet zo spits getopt. Van de Soldaaten verschillen zy, zo wel als van de gemelden, doordien zy de Navel digt hebben. Men vindt 'er die laager en die hooger getopt zyn; doch gemeenlyk komt de hoogte omtrent met de middellyn der Grondvlakte overeen. Zy laaten zig zeer schoon Paarlemoeren, en de groene Rok, daar door schynende, verfraait haar niet weinig. De meesten zyn schuins over de Gieren gestreept of geribd, en eenigermaate, doch anderen, en

(595) *Trochus* Testâ imperforatâ ovatâ substriatâ, Columellâ unidentatâ. M. L. U. 649. N. 335. LIST. *Conch.* 4. S. 8. C. 4. T. 3. Labio. RUMPH. *Rar.* T. 21. f. E. GUALTH. *Test.* T. 63. f. D, E, G. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. N. REGENF. *Conch.* T. 10. f. 39. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 10. f. 6, 7: IV. D. Pl. 8. f. 2: V. D. Pl. 3. f. 1: Pl. 12. f. 3.

en wel de raarſten, zo ſcherp geknobbeld, dat men 'er den naam aan geeft van *Getakte Tulbanden.* Het Tandje, aan de Mond-opening, is altoos zo zigtbaar niet, en ontbreekt in ſommigen, zo wel als in eenigen der Prins Robberts Knoopen, die van dergelyke Geſtalte zyn, t'eenemaal. Men vindt de Tulbanden, volgens LINNÆUS, in de Afrikaanſche en Oostindiſche Zeewateren. Een menigte van Tulbandjes, die klein, ja zelfs zeer klein zyn, en veelen ſierlyk getekend, behooren tot deeze Soort. VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

(596) Tol, *die de Schaal niet doorboord en laag getopt heeft, met de Gieren, die eenigermaate gekield zyn, aan den boven- en onder-Rand Knobbelig.* DXCVI. *Trochus Tuber.* Geknobbelde Tulband.

Zodanige Tulbanden, die op deeze manier geknobbeld zyn, kunnen van de anderen gevoeglyk onderſcheiden worden, te meer die de Mond-opening, welke in de voorgemelden ovaal is, rondagtig hebben. Gepaarlemoerd zyn deeze, wegens haare Knobbeltjes, zeer fraay, en ongepaarlemoerd, door eene mengeling van groen en bruin, niet minder fraay. De

(596) *Trochus* Testâ imperforatâ depresſiusculâ, Anfractibus ſubcarinatis, Margine ſuperiore inferioreque nodulosis. *Syst. Nat.* XII. ARGENV. *Conch.* T. II. (8) f. R. REGENF. *Conch.* T. 3. f. 27. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 3. f. 2.

VI. AFDEEL. LV. HOOFD-STUK.

De afkomst ſtelt LINNÆUS uit de Middellandſche Zee.

DXCVII. *Trochus ſtriatus.* Geſtreept.

(597) Tol, *die de Schaal ondoorboord Kegelagtig, met de onderſte Gier eenigermaate hoekig, en de Opening ovaal heeft.*

Van daar was ook dit kleine Tolletje afkomſtig, dat de Schaal wit hadt met ſchuinſe zwarte Streepjes overlangs. Dat van GUALTHIERI is ongemeen klein. Mooglyk behooren ook anderen, die geſtreept of gebandeerd zyn, tot deeze Soort.

DXCVIII. *Trochus Conulus.* Geſnoerd.

(598) Tol, *die de Schaal ondoorboord Kegelagtig, effen, de Gieren met een verheven Streep van één geſcheiden heeft.*

Deeze Kenmerken dienen genoegzaam tot onderſcheiding van de voorgaande en volgende Soort. Zulke geſnoerde komen dikwils zeer fraay bont voor.

(599)

(597) *Trochus* Testâ imperforatâ Conicâ, Anfractu infimo ſubangulato, Aperturâ obovatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 61. f. N. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 14. f. 2.

(598) *Trochus* Testâ imperforatâ Conicâ lævi, Anfractibus lineâ elevatâ interſtinctis. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 91, 99. LIST. *Angl.* 166. T. 3. f. 15. GUALTH. *Test.* T. 61. f. N, M. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 25. f. 5.

(599) Tol, *die de Schaal ondoorboord Kegelagtig, blaauw en effen heeft, met gerande Gieren.*

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

DXCIX. *Trochus Zizyphinus.* Gerand Tolletje.

Deeze Tolletjes vallen fomtyds Loodkleurig, fomtyds fchoon Hemelfchblaauw, fomtyds met bruin gewolkt. GUALTHIERI noemt het eene Jujuben-Besfen-Kleur, en daar van is de Latynfche bynaam afgeleid. Hier toe evenwel worden ook andere Tolletjes, die rood en wit zyn, aan de Engelfche Kust voorkomende, t'huis gebragt. Dat by RUMPHIUS was heerlyk lichtbruin, met een dunnen witten Band, als van fyne Paareltjes, omringd. Die van KLEIN hadt, in 't midden van elke Gier, een fmal Zoompje. Dit ontbreekt wederom in het aangehaalde Tolletje van D'ARGENVILLE, 't welk Vleefchkleurig was, met eenige flaauwe Streepen. De afkomst zou derhalve zyn van de Europifche Kusten.

III. Die getoorend zyn met de Navel uitpuilende, zo dat zy niet overend kunnen ftaan.

(600)

(599) *Trochus* Testâ imperforatâ Conicâ lividâ lævi, Anfractibus marginatis. *Faun. Suec.* 2168. M. L. U. 650. N. 336. BONANN. *Recr.* III. f. 93. RUMPH. *Rar.* T. 21. f. 1. LIST. *Angl.* 166. T. 3. f. 14. GUALTH. *Test.* T. 61. f. B, C. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. N? KLEIN *Ostr.* T. 2. f. 36. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 14. f. 3: VI. D. Pl. 27. f. 5.

VI. AFDEEL. LV. HOOFD-STUK.

(600) Tol, *die de Schaal niet doorboord, getoorend, gestreept heeft; met de Spil Spiraal uitsteekende.*

DC. *Trochus Telescopium.* Zee Ton.

Aan deeze geeven wy, wegens de Gestalte, den naam van *Zee-Ton.* De Franschen noemenze, misschien om dat zy als uit in elkander geschooven Leden bestaat, doorgaans *le Telescope*, dat is de Verrekyker. BONANNI geeft 'er eene Paarlemoeragtige Kleur aan, na 't afhaalen van de buitenste Schors. Wy hebbenze bruin met geelagtige Banden, en ook die geheel bruin, die rosagtig en ten deele wit zyn. De breedte der Leden, waar zy oogschynelyk uit bestaan, is zeer verschillende. De grootsten vallen ongevaar een Vinger lang, en aan 't dikste End anderhalf of twee Duim breed. Zy zyn volmaakt Kegelvormig, loopende aan 't andere End spits toe. Zy komen uit Oostindie.

DCI. *Trochus Dolabratus.* Vlaggetje.

(601) Tol, *die de Schaal genaveld, getoorend, glad*

(600) *Trochus* Testâ imperforatâ Turritâ striatâ; Columellâ exsertâ Spirali. M. L. U. 650. N. 337. BONANN. *Recr.* III. f. 92. LIST. *Conch.* 4. f. 8. C. 1. T. 5. f. 1. RUMPH. *Rar.* T. 21. f. 12. GUALTH. *Test.* T. 60. f. D, E. le Telescope. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. B. SEB. *Kab.* III. T. 50. f. 1-12. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 22. f. 2, 3.

(601) *Trochus* Testâ umbilicatâ turritâ glabrâ, Columellâ exsertâ recurvato-contortâ, plicatâ. M. L. U. 651. N. 338. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. L. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 29. f. 2.

glad heeft, de Spil uitſteekende en krom omgedraaid met Plooijen. VI. AFDEEL. LV. HOOFD-STUK.

Deeze wordt ſomtyds geteld onder de Staaten Vlaggen, doch zy is daar van aanmerkelyk verſchillende, doordien zy alleenlyk geel, ros- en bruinagtige Banden heeft, die echter zodanig geſchikt zyn, dat men 'er den naam van *Vlaggetje* niet aan kan weigeren. De Staaten Vlaggen zyn, hier voor, tot ééne Soort met de Prinſe Vlaggen betrokken *. Het is een Land-Slakhoorentje, dat zig in Afrika onthoudt, volgens LINNÆUS.

* Zie bladz. 135.

(602) Tol, *die de Schaal ondoorboord, getoorend en glad heeft, de Gieren anders om gedraaid, met een dubbelde ry van uitgeholde Stippen.* DCII. *Trochus perverſus.* Verkeerd.

Dit Tolletje of Pennetje, uit de Middellandſche Zee, is weinig grooter dan een Garſtekoorntje en byna Hoornagtig van Kleur. Het heeft de Opening vierkant, de Spil van onderen uitſteekende en de Randen van de Gieren gekarteld.

(603) Tol, *die de Schaal ondoorboord, getoorend,* DCIII. *Trochus punctatus.* Geſtippeld

(602) *Trochus* Teſtâ imperforatâ turritâ glabrâ, Anfractibus contrariis ſerie duplici excavato punctatis. *Syſt. Nat.* XII.

(603) *Trochus* Teſtâ imperforatâ turritâ, Anfractibus ſerie triplici punctorum prominentium. *Syſt. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LV. HOOFDSTUK.

rend, de Gieren met drie ryën van uitpuilende Stippen heeft.

Dit is weinig grooter, Roestkleurig en heeft de Opening even als 't voorgaande, komende uit de Zuidelyke deelen van Europa.

DCIV. *Trochus Striatellus*, Geſtreept Pennetje.

(604) Tol, *die de Schaal getoorend en ondoorboord heeft, met evenwydige ſchuinsagtige Streepen overlangs.*

In de Middellandſche Zee onthoudt zig dit Pennetje, dat de Schaal ook zeer klein, Elsvormig wit heeft, aan den Top Violetkleurig.

LVI. HOOFDSTUK.

Beſchryving van 't Geſlagt *der* MAANHOORENS, *die men ook* Rondmonden *zou kunnen noemen. en waar onder dus de* Wenteltrappen *en de* Trommelſchroeven *begreepen zyn.*

Naam.

Die Hoorens, welke naar de gewoone Slakhoorens meer of min gelyken, zyn door de Franſchen, zeer bekwaamelyk, naar de Geſtalte der Mond Opening verdeeld geworden. Dus

(604) *Trochus* Testâ turritâ imperforatâ, Striis longitudinalibus parallelis obliquatis. *Syst. Nat.* XII.

Dus heeft D'ARGENVILLE drie Geslagten geformeerd, waar van het eerste de genen bevat, die den Mond rond; het tweede die den Mond half rond; het derde die den Mond platagtig of plat gedrukt hebben *. Deeze laatsten zyn de Tollen of Navelhoorens van ons voorgaande Geslagt: de middelsten de Nerieten, verder volgende: de eersten die van dit Geslagt, welke men dus gevoeglyk *Rondmonden* zou kunnen heeten. Om dat, nogthans, die benaaming dezelven verwarren zou met de *Helices* of eigentlyke Slakhoorens van het naaste Geslagt, en om den gewoonen trant te volgen, zo heb ik 'er den gebruikelyken naam van MAANHOORENS, die reeds lang bekend geweest is, en op de rondheid der Mond-Opening ziet, met den Latynschen naam *Lunares* overeenkomstig, aan gegeven. LINNÆUS begryptze onder den naam van *Turbo*, welke van ouds bekend is in de Conchyliënkunde, doch niet te duidelyk van *Trochus* onderscheiden; dewyl dezelve, zo wel als die een Tol betekent.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

* Zie 't XV. STUK, bl. 64.

De Kenmerken der *Turbines*, welken ik dan Maanhoorens noem, zyn volgens LINNÆUS, dat zy de Schaal eenkleppig, Spiraal en stevig hebben. Dit laatste onderscheidtze van de Slakhoorens. De Opening hebben zy niet wyd uitloopende, gelyk veelen der voorgaande Geslagten; niet plat of hoekig, gelyk de

Kenmerken.

Z 4 Tol-

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK. Tollen; maar rond en zonder eenige uitsnyding.

Soorten. Zy worden in vyf Afdeelingen onderscheiden; waar van de eerste de genen bevat die Nerietagtig zyn: de tweede die geen gaatje in 't midden van den Grondsteun hebben: de derde die hetzelve al hebben: de vierde die getralied zyn, gelyk de zogenaamde Wenteltrappen: de vyfde, eindelyk, die men Pennen noemt en wel de zodanigen, daar van, als wegens de Vleugels, Stekels, Snuitje, of anders, niet tot de voorige Geslagten betrokken zyn, genaamd Trommelschroeven.

I. Nerietagtige; die de Opening met eenen Kolomswys' platten ondoorboorden Rand hebben.

DCV. *Turbo obtusatus.* Stompagtige Maanhooren. (605) Maanhooren, *die de Schaal rondagtig en effen, van boven Buikagtiger en uitermaate stomp heeft, met eenen Kolomswys' platten Rand.*

Deeze onthoudt zig, volgens LINNÆUS, in de Noorder Oceaan.

DCVI. *Turbo Neritoides.* Nerietagtige. (606) Maanhooren, *die de Schaal Eyrond glad*

(605) *Turbo* Testâ subrotundâ lævi, superne Ventricosiore obtusissimâ, margine Columnari plano. *Syst. Nat.* XII.

(606) *Turbo* Testâ ovatâ glabrâ obtusiusculâ, margine Columnari plano. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 45. f. F.

glad en ſtompagtig heeft, met eenen Kolomswys' platten Rand. VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

Deeze, uit de Middellandſche Zee, gelykt zeer naar de Nericten, doch is ongemeen klein. Men kan 'er, ten opzigt van het Dier, de Afbeelding *Fig.* 2, op onze CXXIVste Plaat, mede vergelyken. Pl. CXXIV. *Fig.* 2.

(607) Maanhooren, *die de Schaal byna Eyrond, ſpits getopt en geſtreept heeft, met eenen Kolomswys' platten Rand.* DCVII. *Turbo Littoreus.* Aliekruik.

Naauwlyks zal men een Hoorentje vinden, dat gemeener is aan onze Kusten, en aan die der Noordelyke deelen van Europa, dan deeze, die men Aliekruiken noemt. LISTER getuigt, dat dezelven aan de Kusten van Engeland, inzonderheid op Klippige Gronden, ongemeen veel voorkomen. Zy bedekken, als 't ware, de Oevers van den Oceaan in Sweeden en Noorwegen, en, wanneer zy hooger dan gewoonlyk aan de Rotſen hangen, verbeeldt het Landvolk zig, dat 'er een Storm uit den Zuiden op handen zy. De Sweeden noemenze *Kupunge*; de Engelſche Visſchers, by

(607) *Turbo* Testâ ſubovatâ acutâ ſtriatâ, Margine Columnari plano. *Faun. Suec.* 2169. *It. Westgoth.* 169, 199. T. 5. f. 4. SWAMM. *Bibl. Nat.* 183. LIST. *Angl.* 162. T. 3. f. 9. GUALTH *Test.* T. 45. f. G. Turbo littoralis. BAST. *Subs.* III. p. 110. f. 1.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

by Scarborough, *Couvins*: in Vrankryk worden dergelyke Zee-Hoorentjes *Vignot* of *Bigourneau* geheten (*).

Aliekruik. Aan de Oevers van den Wester-Oceaan, by Marstrand, vondt LINNÆUS, op zynen Westgothischen Reistogt, alle de Steenen daar mede zo digt bedekt, dat zy overal op niets anders dan dergelyke Hoorentjes traden. ,, Zy ,, zyn niet veel grooter, zegt hy, dan een ,, Hazelnoot, byna Klootrond, met eene zeer ,, korte doch tevens scherpe Punt. De dwars- ,, streepen hebben zy zo vlak, dat men die ,, naauwlyks erkennen kan; zynde daarente- ,, gen met veele bruinagtige Banden beschil- ,, derd, die den Slangtrekkigen draay van de ,, Schaal volgen, welke van onderen niet ,, doorboord noch genaveld is. Haare Ope- ,, ning is geslooten met een klein dun bruin ,, Dekzeltje, of Zeenaveltje, dat in 't mid- ,, den een Spiraalvormig teken heeft. De ,, Rand, aan de Opening van de Schaal, is ,, niet verwyd, doch heeft, als 't ware, een ,, donker Boordzel. Van binnen is de Schaal ,, bruin."

LISTER vondt de Schaal der grootsten een half Loot zwaar, zynde dezelven iets meer dan een Engelsche Duim lang. Hy nam waar, dat de Banden, langs de Gieren heen, in de jonge en kleine Kruikjes uitpuilden; en dus dee-

(*) Volgens ADANSON *Hist. des Coquill. au Senegal.* p. 170.

deeze Hoorentjes eenigermaate ruuw maakten. Die Streepen waren zwartagtig bruin, en de tusſchenruimten witagtig. „ De Schaal „ heeft dit byzonders, dat de laagſte Randen „ van de Opening een weinig over Zyde vallen; anders dan in de meeſte overigen, „ waar zy byna regthoekig aangevoegd zyn (*)". Dit zal den Kolomswys platten Rand betekenen, waar van in de Kenmerken geſproken wordt.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK. Aliekruik.

Voortteeling.

De Heer Doctor BASTER heeft eenige keurige Aanmerkingen voorgeſteld aangaande de Zeeuwſche Aliekruiken. „ Het zyn, zegt „ hy, volmaakter Dieren dan de Oesters, „ Mosſelen en andere tweeſchaalige Schulpviſchen; want zy kunnen kruipen waar zy „ willen, en hebben twee Oogen om te kunnen zien, die by haar niet boven op de „ Hoorntjes ſtaan, gelyk in de Landſlakken, „ maar een weinig laager op een byzonder „ klein Hoorntje, dat op zyde vast is aan „ het groote". In de Afbeelding, welke zyn Ed. van de Aliekruik, met het Dier daar in, geeft (†), vind ik deeze kleine Hoorntjes niet.

(*) Illud in hâc Testâ ſingulare est, Aperturæ imas Oras paululum per Latus dimitti : aliter quam in aliis plerisque fieri ſolet, ubi eæ ad Angulos fere rectos committuntur. *Hist. Anim. Angl.* p. 162.

(†) *Natuurkundige Uitſpanningen.* I. Deel. Pl. V. Fig. 5. A, noch ook op de zelfde Plaat, ingevoegd in 't IV. Deel der *Hollandſche Maatſchappy*, bladz. 487.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK. *Aliekruik.*

niet. Dewyl haare Teeldeelen veel overeenkomst met die der Slakken hebben, zo ſtelt zyn Ed. waarſchynlyk, dat zy ook Hermaphrodieten zyn, en op gelyke manier als de Land-Slakken voortteelen: doch de Paaring hadt hy nooit kunnen waarneemen. De Heer JUSSIEU heeft aan den Heer ADANSON, gelyk wy gezien hebben *, de beide Sexen zeer duidelyk onderſcheiden getoond in de Aliekruiken. Het ſchynt my toe, dat hy daar mede zeggen wil, dat 'er Mannetjes en Wyfjes onder deeze Schulpdieren zyn. LISTER zelfs, die de Paaring van de Aliekruiken, in Juny, op het drooge, waargenomen heeft, verbeeldde zig, dat één van beiden maar een groote Schaft had (*).

* XV. STUK, bladz. 7.

Eijerlegging.

De Afbeelding van de Tong, zo als een leevende Aliekruik die uitſteekt, (welke beter zoude zyn dan de Tong der doode, uit SWAMMERDAM,) door onzen Vrind op zyne Vyftiende Plaat beloofd, vind ik nergens. Zyn Ed. heeft de Eijerlegging naauwkeurig nagegaan, en bevonden, dat zy de Eytjes niet hoops- of tropswyze, maar los nederleiden, zodanig, dat dezelven, door de ſchudding van het Glas, op den Grond vielen. Deeze vertoonden zig als fyne doorſchynende Zandkorreltjes, waar van ieder een graauwagtig Stipje in 't midden hadt. Wat moeite, echter, hy ook

(*) Coeuntium alteri tantum, ni fallor, inſignis Penis. *Ut ſupra.*

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

ook aanwendde, het was hem niet gelukt, die Eytjes te doen uitkomen, of leevende Jongen daar uit voort te krygen.

Aliekruik.

SWAMMERDAM merkt aan, dat deeze Dieren wel tien of twaalf Dagen in de open Lugt, buiten het Water, leeven kunnen. Ook schynt het, dat zy niet gaarn altoos daar mede bedekt willen zyn: want hy bevondt, te Petten zynde, dat zy, aan de Paalen, dagelyks droog wierden met het afloopende Water. Men vindtze, zegt hy, zeer overvloedig op de Mosselbanken. Hy nam ook, zo wel als LISTER, waar, dat de jonge Schaalen veel rimpeliger dan de ouden zyn, welke tevens in Kleur verschilden. Ten minste vondt hy 'er die bruinagtig zwart waren, en die eene mengeling hadden van groen, aschgraauw, paarsch, rood, blaauw, wit en andere Kleuren. Als iets byzonders merkt hy aan, hoe de Schaal van deeze Hoorentjes, aan den Top, dikwils doorknaagd wordt van zekere Wormpjes, dat Zee-Duizendbeenen zyn. Hy vondt 'er zeven in ééne Schaal. Zy zyn zigtbaar, doch zeer klein en dun. Deeze Wormziekte oordeelt hy aan die Schulpdieren gemeen te zyn; alzo men 'er weinigen vindt, wier Schaal niet aan den Top beschadigd, of met eene Kalkagtige Stoffe, waar zy in nestelen, begroeid is. Mooglyk zal dit ook de reden zyn, dat men de minste Zee-Hoorens van boven gaaf of Topschoon aantreft.

Het

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

Aliekruik. Uitwendige deelen.

Het Lighaam van dit Schulpdier agt hy, in veele opzigten, met dat van de Jongwerpende Slak * overeenkomftig te zyn. Het hadt, ten minfte, den Kop en Bek byna eveneens, als ook de Hoorntjes en Oogen. Alleen was de tekening van de Huid verfchillende, die uit zwarte Streepen en Vlakjes, welke op een witten Grond geplaatst waren, beftondt. Dit neemen wy ook waar in de leevende Aliekruiken; hoewel zy niet allen van eene zelfde Kleur zyn. Agter op den Voet is het Dekzeltje geplaatst, waar mede de Slak zeer fchielyk de Opening toefluit, wanneer zy; door iets ongewoons gewaar te worden, of fchielyk iets te zien, genoodzaakt is haar Lighaam binnen het Hoorentje in te trekken. Ook hadt hy, zeer duidelyk, het Gezigt der Aliekruiken waargenomen, 't welk hem niet gelukt was in andere Slakken; fchoon de Oogen, in allen, van éénerley maakzel zyn †.

* Zie XV. STUK, bl. 13.

† Zie XIV STUK, bl. 157.

„ Inwaards, tegen den Rand van de Hoo-
„ ren aan, is een Zoom, in de geheele om-
„ trek van het Lighaam geplaatst, die geene
„ Opening heeft voor de Lugt, gelyk ik (zegt
„ hy) in andere Soorten van Slakken heb aan-
„ getekend. Alleenlyk heeft dezelve, in de
„ regter zyde, twee andere Openingen, de
„ eene om de Uitwerpzelen door te loozen,
„ de andere om de Teelleden door uit te
„ brengen, welke, benevens de gemelden, al-
„ le de uitwendige Lighaamsdeelen in dit Dier
„ zyn".

Aan-

Aangaande de Inwendige deelen fpreekt hy als volgt. De Deelen van de Keel en het Gehemelte zyn alle Bloedrood en Purperagtig gekleurd. In 't midden van den Mond ziet men de Tong geplaatst, die in een byzondere holligheid opgeflooten is, en geheel buiten het Lighaam fchynt gebragt te kunnen worden. Deeze verfchilt, in maakzel en kleur, niet veel van die der Zeekatten *: dan daar in, dat zy byna twee Duimen lang is, en binnen de gedagte holligheid als de Veer van een Orlogie opgewonden legt, gaande, te gelyk met de Keel, onder de Herfenen heen, die, agter de deelen van den Mond en het Gehemelte geplaatst zynde, aan de Tong als tot een Katrol dienen, om daar over te pasfeeren. Het maakzel van deeze Kraakbeenige Tong was zo verwonderlyk, dat hy dezelve in geen tien Dagen, by Vergrooting, zou hebben kunnen uit tekenen; doch aan het uiterfte was dezelve van een zagter zelfftandigheid. Nevens de Tong lagen twee Kwylvaten, en onder de Keel zag men wederzyds de Zenuwen uit de Herfenen voortkomen, waar van de Gezigt-Zenuwen de aanmerkelykften waren. Voorts waren de Oogen, Maag en andere Ingewanden, meest met die der Slakken overeenkomftig.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK. *Aliekruik.* Inwendige deelen.

* Zie XIV. STUK, bl. 371.

Dat de Aliekruiken tot Spyze dienen is bekend. „ Alle tyden van het Jaar, evenwel, „ wor-

Gebruik.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK. *Aliekruik.*

„ worden zy niet gegeten; maar alleen van „ Paasch tot Pinksteren, of eenige Dagen „ daar over. Geduurende dien tyd worden „ zy, met geheele Tonnen vol, in de Steden „ gevoerd, en aldaar, na dat zy in Water en „ Zout gekookt zyn, by de maat verkogt. „ De Zeelieden, en Menschen die gewoon „ zyn hunne Dorst door een ziltig Kostje aan „ te prikkelen, eeten dezelven het meeste, „ hebbende de manier, om deeze Slakken met „ een Naald of Speld uit haare Hoorntjes te „ haalen, en dan een frisschen teug daar op „ te zetten. Wat my belangt, ik vind in „ haar Smaak geene aantrekkelykheid; maar „ wel datze ziltig en ook een weinig garstig „ in de Keel zyn. De Lever alleen is het „ smaakelykste: voor 't overige verschaffen „ zy slegts een taay en hard Voedzel, dat „ meer tot versnapering dan tot Lighaams- „ onderhoud gegeten wordt. Ook is haar In- „ gewand met Kley en Zand vervuld, dat „ tusschen de Tanden kraakt (*).

DCVIII. *Turbo muricatus.* Gedoornde.

(608) Maanhooren, *die de Schaal genaveld Eyrondagtig gespitst, met Streepen van uitpuilende Stippen omringd heeft en met eenen stompagtigen Kolomswyzen Rand.*

Som-

(*) SWAMMERDAM *Bybel der Natuur.* I. DEEL, bladz. 180.

(608) *Turbo* Testâ umbilicatâ, subovatâ, acutâ, cinctâ Striis punctis eminentibus, margine Columnari obtusiusculo. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 45. f. E.

Sommigen geeven aan deeze, die in de Zuidelyke deelen van Europa voorkomen, den naam van Ryſtenbry-Hoorentjes, doch, daar zyn andere, die deezen naam eigentlyk draagen, gelyk wy gezien hebben. Deeze zyn, ſpits getopt en van figuur byna als de Aliekruiken, Aſchgraauwagtig wit van Kleur, en van weinig meer grootte. VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

II. Die dik van Schaal zyn en geen open Navel hebben.

(609) Maanhooren, *die de Schaal Eyrond heeft, met gekruiſte Streepen van uitpuilende Stippen.* DCIX. *Turbo Cimex.* Weegluis.

Dit is een zeer klein Hoorentje, uit de Middellandſche Zee, witagtig van Kleur, doch met bruine of roode Streepjes langs de Gieren, in dat aangehaalde Hoorentje van ADANSON, *Soni* genaamd, 't welk maar de langte hadt van een zesde Duims. Mooglyk zal de Geſtalte naar die van een *Weegluis* gelyken; alzo het 'er den bynaam van draagt.

(610) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord* DCX. *Turbo Pullus.* Bokje.

(609) *Turbo* Testâ oblongo-ovatâ, Striis decusſatis, Punctis eminentibus. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 44. f. X. ADANS. *Seneg.* I. T. 10. f. 6.

(610) *Turbo* Testâ imperforatâ ovatâ lævi, Aperturâ antice didu&tâ; *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

boord Eyrond en effen, met de Opening van vooren wyder heeft.

Dit Hoorentje is niet grooter, doch op verscheide wyzen, met paarschagtige, bruine, witte, Banden, Streepen en Vlakken getekend; des wy het *Bokje* noemen. Het gelykt in 't kleine veel naar de Nassauwers. De afkomst is ook uit de Middellandsche Zee.

DCXI. *Turbo Personatus.* Zee-Slak.

(611) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord, verhevenrond en effen, met de Opening verwyd heeft.*

Volgens de aangehaalde Afbeelding uit het Werk van RUMPHIUS, worden hier de genen bedoeld, die men *Zee-Slakken* noemt, en van welken een ongemeene verscheidenheid ten opzigt van de Kleur is: doch, die zig bevondt in het Kabinet der Koningin van Sweeden, hadt slegts de grootte van een Hazelnoot, was Aschgraauw met bruine Stippen, taamelyk rond en naar een Neriet gelykende, met de Mond-opening van binnen Paarlkleurig.

DCXII. *Turbo Petholatus.* Nassauwer.

(612) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord,*

(611) *Turbo* Testâ imperforatâ convexâ lævi, Aperturâ diductâ. M. L. U. 652. N. 339. RUMPH. *Rar.* T. 19. f. 1. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 10. f. 3.

(612) *Turbo* Testâ imperforatâ ovatâ lævi nitidâ, Anfractibus

boord, Eyrond, effen en glanzig heeft; met de Gieren aan de bovenkant eenigermaate gehoekt.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

De Latynsche bynaam van deeze Hoorens, is, volgens RUMPHIUS, afkomstig van een Maleitsch Kleedje, genaamd *Pethola*, of van den grooten Slang *Oelar Pethola*, en hierom noemt menze ook wel *Petoolhoorens*. De algemeene Kleur is fierlyk bruinrood; doch dezelve trekt, in sommigen, naar hoog of Roozerood, in anderen naar Leverkleur, in anderen naar donkerbruin. Op zulk een Grond, nu, zyn zy of enkel met zwarte en witte Plekjes getekend, of gebandeerd. De Banden, die 'er om heen loopen, zyn of groen, of bruin met een Borduurwerk, van groene of andere Vlakjes en Stippen. Men vindt 'er ook, die geele of groene Banden hebben met zwarte Vlakjes: men vindt 'er die, bovendien, fraay gewolkt zyn: om kort te gaan, deeze Hoorens munten niet minder uit in verschei-

bus sursum subangulatis. M. L. U. 652. N. 340. Cochlus sive Umbilicus. BELLON. *Aq.* 340. Cochlea petholata. RUMPH. *Rar.* T. 19. f. D, N. 5, 6, 7. Cochlea variegata. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. K. KLEIN *Ostrac.* T. 2. f. 51. SEB. *Kab.* III. T. 74. f. 23-29. REGENF. *Conch.* T. 8. f. 18. & T. 9. f. 25. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 7. f. 4: II. D. Pl. 22. f. 1, 2: III. D. Pl. 3. f. 3: Pl. 23. f. 4: Pl. 28. f. 2-5.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK. ſcheidenheid dan in fraaiheid van Kleur en Tekening. Of dit de reden zy van den Nederduitſchen naam, kan ik niet verzekeren. De Mond is van binnen Paarlemoer, met eenen groenagtig geelen zoom. Het Dekzel is een van de ſchoonſte Venus-Navels, rond van omtrek, aan de eene zyde plat en aldaar, naar gewoonte, met een Navel getekend, aan de andere zeer verhevenrond, en groenglanzig als een Oog. Het Dier is wat hard van Vleeſch, taay en ſlymerig, en daarom tot Spyze niet bekwaam. Men plagtze zeldzaam te vinden, maar ſedert eenigen tyd zyn zy gemeener geworden. Die, evenwel, welke groot en ſchoon gekleurd zyn, blyven nog in veel agting. De afkomst was uit Oostindie. LINNÆUS ſtelt de woonplaats aan 't Eiland Barbados.

DCXIII. *Turbo Cochlus.* Groene Zilvermond.

(613) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord, Eyrond en geſtreept heeft, met eene dikkere Streep op de Rug.*

Hoewel veele Hoorens de Mond-opening Paarlemoer, en dus Zilverglanzig, hebben, zyn 'er doch eenigen, aan welken de benaaming van *Zilvermond*, deswegen, by uitſteekend-

(613) *Turbo* Testâ imperforatâ ovatâ ſtriatâ, Striâ unicâ Dorſali crasſiore. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 584. f. 40. RUMPH. *Rar.* T. 19. f. 4. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. 1. REGENF. *Conch.* T. 1. f. 12. SEB. *Kab.* III. T. 74. f. 20, 21, 6. KNORR *Verzam.* I D. Pl. 3. f. 3.

kendheid wordt gegeven. Onder deeze is wederom een aanmerkelyke verschil, zo ten opzigt van de Kleur, die eenigen schoon groen, anderen bont hebben, als ten opzigt van de Oppervlakte der Schaal, welke in sommigen alleenlyk geribd of geringd, in anderen door dwarse Streepen als geroosterd is. De laatsten, die een doorgeboorde of open Navel hebben, betrekt LINNÆUS tot een volgende Soort. De eersten zyn gemeenlyk dan groen, of worden ook door afhaaling van buiten gepaarlemoerd. Zy zouden het, volgens hem, zyn, waar van de Venus-Navel der Apotheeken afkomstig is; een rondagtig gebult Dekzeltje, op zyde gestreept. Hy stelt de woonplaats in Oostindie, te Alexandria en aan de Kust van Ysland. Zy vallen klein en ook wel een Vuist groot.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

(614) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord, Eyrondagtig, gerimpeld heeft, de Gieren met twee ryën van gewelfde Doorentjes omringd hebbende.*

DCXIV. *Turbo Chrysosthomus.* Goudmond.

Om

(614) *Turbo* Testâ imperforatâ subovatâ rugosâ, Anfractibus bifariam spinulis fornicatis cinctâ. M. L. U. 653. N. 341. RUMPH. *Rar.* T. 19. f. E. GUALTH. *Test.* T. 62. f. H. Bouche d'Or. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. D. KLEIN *Ostrac.* T. 7. f 126. SEB. *Kab.* III. T. 74. f. 9, 10, 11. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 14. f. 2: V. D. Pl. 13. f. 3.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

Om de zelfde reden wordt deeze de *Goudmond* en ook wel *Gloeijende Oven* getyteld. Van binnen naamelyk, heeft zy, zo RUMPHIUS aanmerkt, een geelagtig Paarlemoer, waar door zy naar een Gloeijende Oven gelykt. In volwassenen is de Keel doorgaans Goudglanzig zegt LINNÆUS. De Gloed, inderdaad, van haare Mond-opening inwaards, is ongemeen. Van buiten is de Schaal, schoon gemaakt zynde, bleek graauwagtig met bruine Plekken en ruuw wegens eenige ryën van uitsteekende Schubben, die op de Ribben staan, zo dat ze byna Stekelig zyn. Zy vallen in Oostindie.

DCXV. *Turbo Tectum Persicum.* Pagode.

(615) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord, Eyvormig, met stompe nedergedrukte Doornen, van onderen getepeld heeft.*

Waarom deeze van de volgende afgezonderd zy, verstaa ik niet: want, in de beschryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden, wordt zy ook Kegelvormig gezegt te zyn en spits van Top. D'ARGENVILLE merkt de zyne als een kleinere aan, en mooglyk kon het ook wel een jongere zyn. De Gestalte zweemt ruim zo veel naar die der *Pagoden* of Heidensche Tempelen. Het Dekzeltje is de roode Venus-Navel vol-

(615) *Turbo* Testâ imperforatâ ovatâ, Spinis obtusis depressis, subtus papillosâ. M. L. U. 653. N. 342. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. P. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 25. f. 3.

volgens LINNÆUS: doch RUMPHIUS merkt aan, dat het Schildje der Langleevende Tollen, tot welken deeze behoort, zo wel als dat der Bagyne Drollen of Pieramieden en dergelyken, als een dun Blikje is. VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

(616) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord. Kegelagtig, met ſtompe aan één geſchakelde Doornen, van onderen met Tepeltjes geſtreept heeft.* DCXVI. *Turbo Pagodus.* Langleevende Tol.

De Franſchen noemen deeze *le Toit Chinois, Pagode* of *Cul de Lampe.* De beide eerſte naamen hebben betrekking op Heidenſche Tempelen der Chineezen en Indiaanen: de laatſte ziet op het Onderſtuk of den Voet van eene Kerklamp. Wy geeven 'er den naam van *Langleevende Tol* aan, om dat haar Dier zo ongemeen taay van Leven is. Dus noemt RUMPHIUS haar *Trochus Papuanus ſive longævus.* De Papoewen, dat is de Ingezetenen der Papoes-Eilanden, zeggen, volgens hem, dat het Dier een geheel Jaar zonder Kost of Drank kan bewaard worden. Aan die Eilanden vindt men ze wel ter grootte van een Ryksdaalder, doch

(616) *Turbo* Testâ imperforatâ Conicâ, Spinis obtuſis concatenatis, ſubtus papilloſo ſtriatâ. M. L. U. 654. N. 343. Trochus Papuanus ſive longævus. RUMPH. *Rar.* T. 21. f. D. GUALTH. *Test.* T. 62. f. B, C. Pagode. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. A. KNORR *Verzam.* I. D, Pl. 25, f. 4.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

doch op Amboina komen zy niet grooter dan een kleine Schelling voor. Zy houden zig niet onder Water op, maar hangen aan de steile Klippen, daar de Zee tegen aan bruischt. Het Dier zelf is zeer hard en taay van Vleesch, tot Spyze onbekwaam.

DCXVII. *Turbo Calcar.* Spoor.

(617) Maanhooren, *die de Schaal byna ondoorboord en platagtig, de Gieren ruuw, van boven met gewelfagtig samengedrukte Doornen heeft.*

Die Hooren, welke by RUMPHIUS *Spoor* genoemd wordt, is aanmerkelyk van de Zonnehooren verschillende, en komt volmaakt overeen met die van KLEIN, welke hy zegt den naam te voeren van *Nerita parvulus* by LISTER. Hoe kan de Afbeelding H van D'ARGENVILLE, Plaat 11 (8), welke een Zonnehooren is, hier aangehaald zyn en als een goede Afbeelding te boek gesteld. Dat hier eenige verwarring plaats heeft, blykt, doordien op deezen naam, in de beschryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden, niet de gedagte Afbeelding van D'ARGENVILLE,

(617) *Turbo* Testâ sub-imperforatâ depressâ, Anfractibus scabris, supra Spinis fornicato-compressis. M. L. U. 654. N. 344. LIST. *Conch.* 4. S. 6. T. 1. f. 3, 4. Calcar. RUMPH. *Rar.* T. 20. f. 1. l'Eperon. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. H. KLEIN *Ostrac.* T. 1. f. 27. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 4. f. 3, 4: Pl. 6. f. 2.

LE, maar R, Plaat 9 (6), is aangehaald, die een weezentlyke Spoor affchetst. Mooglyk komt het van den naam, dewyl de Franfchen aan de Zonnehooren ook den naam van *Eperon* geeven, gelyk ik hier voor heb aangemerkt, en de kleine Zonnehoorentjes zeer naar de Spooren gelyken. Deeze laatften zyn op Amboina gemeen. VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

(618) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord Eyrondagtig geftreept heeft, met de Gieren van boven rimpelig.* DCXVIII. *Turbo rugofus.* Gerimpelde Tulband.

Om dat LINNÆUS 'er dien bynaam aan geeft, noem ik ze ook *Gerimpelde Tulband*; alzo zy, wegens de Geftalte, tot de Tulbanden behoort. De Schaal is van boven aartig gefronzeld, 't welk aan deeze Hoorens, wanneer zy gepaarlemoerd zyn, een groote fraaiheid byzet. Dus waren die der Afbeeldingen van GUALTHIERI; doch die van SEBA waren maar half gepaarlemoerd: in welk geval het groen, tusfchen de Ribbetjes, haar nog meer verfiert. Van binnen is de Mond ook Zilverkleurig. Zy komen uit Indie.

(619)

(618) *Turbo* Testâ imperforatâ fubovatâ ftriatâ, Anfractibus fuperne rugofis. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. T. 12. GUALTH. *Test.* T. 63. f. C, F, H. SEB. *Kab.* III. T. 74. f. 13, 14. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 20. f. 1.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

DCXIX. *Turbo marmoratus.* Slangen-Velle Hooren.

(619) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord Eyrondagtig en effen; de Gieren met drie ryën van Knobbels gerand heeft, de Staart van agteren plat uitgebreid.*

Uit den bynaam blykt, dat LINNÆUS hier de zogenaamde *Slangevelle-Hoorens* bedoeld heeft, hoewel de Kenmerken met die der Knobbelhoorens door elkander loopen. KLEIN noemt de gene, die van hem aangehaald is, het *Groote Maans-Oog*, het *Reuzen-Oor*, de *bonte Knobbelhooren.* Die van SEBA en GUALTHIERI zyn eigentlyk zodanigen, als wy Slangevelle Hoorens noemen. Men vindt van deeze, die zo groot als een Vuist zyn. De eene Afbeelding van RUMPHIUS vertoont ook een zodanige, de andere een groene Knobbelhooren. Deeze bejden worden aldaar te ſamen beſchreeven, niet alleen, maar ook met de Reuzen-Ooren vermengd, zeggende.

„ De Schaal is gemaakt van twee dikke
„ Huiden, waar van de buitenſte graauwag-
„ tig is, doodsverwig, wat ruig en vol Scheu-
„ ren, doch hier en daar geplekt als de Slan-
„ gen;

(619) *Turbo* Testâ imperforatâ ſubovatâ lævi, Anfractibus triſariam marginato noduloſâ, Caudâ postice explanatâ. M. L. U. 655. N. 345. Cochlea Lunaris major. RUMPH. *Rar.* T. 19. f. A, B. GUALTH. *Test.* T. 64. f. A. KLEIN *Oſtrac.* T. 7. f. 124. SEB. *Kab.* III. T. 74. f. 1, 2. REGENF. *Conch.* 20. T. 5. f. 52. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 26, 27. f. 1.

„ gen; met zwart, bruin, en fomtyds ook „ Spaanfch groen. Hoe kleiner de Hoorens „ zyn, hoe fraaijer dat ze geplekt en hoe ef- „ fener dat ze voorkomen. Men vindt 'er „ ook ganfch graauwe, zonder Plekken, die „ men voor flegt agt. De binnenfte Huid is „ fchoon Paarlemoer, niet blank, maar de „ Kleuren van den Regenboog vertoonen- „ de, te weeten, groen, rood en blaauw. Zy „ laat zig ook in Schilfers verdeelen, als men „ de Hooren aan ftukken flaat, welke allen „ de zelfde Kleur behouden. Deeze worden „ van de Japanders gebruikt, om 'er de Bloe- „ men, Starren en andere Sieraaden, in het „ zwarte Lakwerk van Kasfen, Kisten, Kof- „ fers en Doosjes, uit te formeeren, dewyl „ zy fchoonder Kleuren geeven dan het op- „ regte Paarlemoer."

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

(620) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord en Stomp verhevenrond heeft; de Gieren van boven Knobbelig en door een Groef van elkander gefcheiden.*

DCXX. *Turbo Sarmaticus.* Knobbelhooren.

Dit heeft plaats in fommige *Knobbelhoorens*, welke derhalve hier tot een byzondere Soort ge-

(620) *Turbo* Testâ imperforatâ convexâ obtufâ, Anfractibus fupra nodofis Canali interftinctis. *Syst. Nat.* XII. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. B. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 3. f. 1: II. D. Pl. 9. f. 1.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

gemaakt zyn. De aangehaalde van D'ARGENVILLE hadt den Top schoon Oranjekleurig.

De Latynsche bynaam is afkomstig van zekere *Cochlea Sarmatica*, dus genaamd naar de Zee, in welke die zoude gezien zyn. JONSTON heeft dezelve reeds, wegens de ongewoone figuur des Lighaams en de Pooten, die aan de overige Slakken ontbreeken, voor fabelagtig gehouden. Ondertusschen geeft hy 'er de beschryving uit anderen van op; volgens welken dezelve een Lighaam heeft van grootte als een Ton, met Hoornen als een Hert, die oogschynlyk met Paarlen getopt zyn; de Nek dik, Oogen als Vuurvlammen; de Neus rond en met Knevels gelyk aan de Katten; een wyden Bek, waar onder een afgryzelyke Vleeschklomp hangt: vier Beenen, met breede kromme Voeten. THEVETUS meldt, in zyne *Cosmographie*, dat hy dit Monsters eens in Deenemarken hadt gezien. Het is ook by BONANNI afgebeeld (*).

DCXXI. *Turbo Olearius.* Reuzen-Oor.

(621) Maanhooren, *die de Schaal ondoorboord en stomp verhevenrond, hoekig, effen heeft.*

Hier zouden eigentlyk de zogenaamde *Reuzen-*

(*) *Recreat.* III. f. 239.

(621) *Turbo* Testâ imperforatâ convexâ obtusâ angulato lævi. *Syst. Nat.* XII RONDE. *Test.* 96. BONANN. *Recr.* III. T. 9. GUALTH. *Test.* T. 68. f. A. ARGENV. *Conch.* T. 20. (17) f. B. KLEIN *Ostrac.* T. 7. f. 125.

zen-Ooren schynen bedoeld te worden, aangezien LINNÆUS van de ongemeene grootte en zwaarte der Gepaarlemoerde, welken hy alleenlyk gezien hadt, gewaagt: doch de aangehaalde van D'ARGENVILLE, *le Cordon bleu* genaamd, is een geheel ander en zeldzaam Stuk. Die van BONANNI wordt een byna ongekleurde Petoolhooren genoemd door VALENTYN, van grootte als een Soldaat: maar die van GUALTHIERI is een regt Gepaarlemoerd Reuzen-Oor. Deeze vallen, gelyk wy weeten, van grootte als een Kinderen-Hoofd. Het Dier, daar in, is naar evenredigheid groot, van vooren een hard wit Vleesch hebbende, doch de agterste Krullen zyn enkel Vet, en tusschen beiden een groote Papaver of Zandzak.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

Venus- of Zee-Navel.

De Knobbelhoorens, in 't algemeen, worden van de Maleijers *Maans-Oogen* genoemd, wegens het ronde, dikke, Steenharde Schild, dat het Dier op zynen Kop draagt, en, met zyne buitenste Zyde, als de Volle Maan verbeeldt. Indien alle die van dit Geslagt zulke Dekzels hadden, zouden zy dan te regt Maanhoorens genoemd zyn. Het komt somtyds een Handbreed in middellyn voor, zynde de grootste en zwaarste van alle Zee-Navels. Het Dier draagt dezelve op zyn Kop, doch komt zo ver niet uit de Schaal, dat de geheele Navel buiten de Opening zy; hebbende

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

de zo veel kragt, dat geen Menſch in ſtaat is, om hetzelve, aan dit Schild gevat zynde, uit de Schaal te trekken.

Deeze Schulpdieren onthouden zig op Stranden, die ſteile Klippen hebben, waar de Zee ſterk tegen aan bruiſcht, en zyn derhalve moeielyk om naar te duiken, doch als menze vindt komen zy altoos by Troepen voor, gelyk men zegt van de Sjankoos of Offerhoorens aan de Kust van Koromandel. De Indiaanen maaken 'er veel werks van tot Spyze, kookende dezelven lang in heet Water, tot dat het Schild zig opent, en dan wordt het agterſte, of Vet, voor 't beste gehouden. De Koningen van Boeton eigenen zig deeze Spyze alleen toe; weshalve hunne Onderdaanen hun deeze Hoorens als eene Schatting brengen. Het Schild wordt, tot glad maaken van Linnen, als een Likſteen gebruikt.

III. Die dik van Schaal zyn met een open Navel.

DCXXII. *Turbo Pica.* Soldaat.

(622) Maanhooren, *die de Schaal genaveld,* Ke-

(622) *Turbo* Testâ umbilicatâ Conico-rotundâ lævi, Denticulo umbilicali. M. L. U. 655. N. 346. BONANN. *Recr.* III. T. 29, 30. RUMPH. *Rar.* T. 21. f. A. GUALTH. *Test.* T. 68. f. B. la Pie. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. G. PET. *Gaz.* T. 70. f. 9. LIST. *Conch.* T. 640. f. 30. ADANS. *Seneg.* I. T. 12. f. 7. REGENF. *Conch.* T. 6. f. 66. & T. 11. f. 57. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 10. f. 1: II. D. Pl. 21. f. 3.

Kegelagtig rond en effen heeft, met een Tandje by de Navel. VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

De Kleur moet aan deeze den Franſchen naam van *Pie*, dat is Aakſter, geeven. Op een witten Grond is dezelve met zwarte Streepen en Vlakken, inzonderheid gepolyst zynde, ſierlyk uitgemonſterd. Van waar de zonderlinge Nederduitſche naam, van *Soldaat*, afkomſtig zy, is my onbekend. BONANNI zegt, dat zy van ſommigen de *Tyger* geheten wordt, en, wanneer men aanmerkt, dat de eigentlyke Tygers niet gevlakt zyn, gelyk de Luipaarden, maar geſtriemd, of breed geſtreept, zo is deeze benaaming niet oneigen. VALENTYN, evenwel, noemt dezelve een Groote gewaterde ſchoone *Doijer*, die zwart van breede dwarsbanden is, op een witten Grond. In 't Franſch noemt menze ook *Veuve*, dat is Weduw; als zynde oogſchynlyk in Rouwgewaad. ADANSON, dieze aan de Kust van Afrika, by de Eilanden van Magdaleen, overvloedig vondt, geeft 'er den naam van *Livon*, en de langte van vier Duimen, aan; doch ſtelt de Grondkleur zwart, met witte Vlakken. Dit maakt geen weezenlyk verſchil. De Navel, zegt hy, loopt tot aan den Top toe door, dat ook in de mynen plaats heeft, doch het dubbelde ſtompe Kanaal, daar LINNÆUS van ſpreekt, is niet zo blykbaar. Ook heeft

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

heeft de aanhaling der Bagyne Drol, uit RUMPHIUS, geen eigenschap. Daar zy, volgens BONANNI, voorkomt in de Inham van Malabar, is het te verwonderen, dat, by onzen Ridder, de woonplaats gesteld wordt in de Sardinische Zee.

DCXXIII. *Turbo Sanguineus.* Bloedje.

(623) Maanhooren, *die de Schaal eenigermaate genaveld, Kegelagtig verhevenrond, gestreept en effen heeft, met de Gieren wat uitgegroefd.*

In de Middellandsche Zee, aan de Oevers van Algiers, is deeze door BRANDER waargenomen Zy heeft de Schaal van grootte als een Erwt, Bloedkleurig, verhevenrond, met de Gieren stomp geslcufd, de Navel in eenigen al, in anderen geenszins doorboord.

DCXXIV. *Turbo Argyrostomus.* Geribde Zilvermond.

(624) Maanhooren, *die de Schaal genaveld, Eyrondagtig heeft, met verhevene Ribben op de Rug, die overdwars gestreept zyn.*

De

(623) *Turbo* Testâ sub-umbilicatâ Conico-convexâ, striatâ lævi, Anfractibus subsulcatis. *Syst. Nat.* XII.

(624) *Turbo* Testâ umbilicatâ subovatâ exaratâ lineis dorsalibus elatioribus transverse striatis. M. L. U. 656. N. 347. LIST. *Conch.* T. 584. f. 40. RUMPH. *Rar.* T. 19. f. 3. GUALTH. *Test.* T. 64. f. D. Bouche d'Argent. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. F. SEB. *Kab.* III. T. 74. f. 6. REGENF. *Conch.* T. 10. f. 43. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 15. f. 5.

De Navel-opening onderſcheidt deeze genoegzaam van de Groene Zilvermond, hier voor beſchreeven, en de zwaare Ribben doen 'er te regt den naam van Geribde Zilvermond aan geeven, maar of zy genoegzaam van de volgende onderſcheiden ware, om 'er twee Soorten van te maaken, is zeer twyfelagtig. Ik ontdek ten minſte in de mynen, of in de aangehaalde, gedagte dwars-Streepjes, die de Ribben oneffen zouden maaken, niet. De afkomst is uit Indie. VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

(625) Maanhooren, *die de Schaal genaveld, Eyrondagtig heeft met verhevene Ribben op de Rug, die effen zyn.* DCXXV. *Turbo Margartaceus.* Bonte Zilvermond.

Deeze kunnen wy dan de *Bonte of Geplekte Zilvermond* noemen, als witagtig groen zynde met bruine Vlakken, volgens het Exemplaar, dat zig bevondt in de Verzameling van de Koningin van Sweeden. De voorgaande was Roestkleurig met witte Streepen overlangs. De manier en trap van afhaaling der buitenſte Korst maakt veel verandering in deeze Hoorens, wier Dekzel overeenkomt met dat van de Knobbelhoorens.

(626)

(625) *Turbo* Testâ umbilicatâ ſubovatâ, lineis Dorſalibus elatioribus lævibus. M. L. U. 656. N. 348. BONANN. *Recr.* III. f. 11. RUMPH. *Rar.* T. 19. f. 3. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. A. SEB. *Kab.* III. T. 74. f. 3.

VI. Afdeel. LVI. Hoofdstuk.

(626) Maanhooren, *die de Schaal Stekelig genaveld heeft, de Gieren voorzien met Takkige Doornen.*

DCXXVI. *Turbo Delphinus.* Getakte Dolphyn.

Deeze plagten welcer *Lobbetjes* genoemd te worden, doch die benaaming geeft men thans aan anderen, en deeze voeren den naam van *Getakte Dolphynen* of *Dolfyntjes*, want zy vallen niet zeer groot. Sommigen zyn zeer lang, anderen kort, anderen digt getakt. De Kleur is paarſchagtig en de Mond ſterk Paarlemoer. Haar Dekzel is een rond Schyfje, dun, donkerbruin, van buiten hol met een Kuiltje, van binnen uitpuilende; de grootſten van grootte als een Ryksdaalder, de gemeenen als een Schelling. Op de aangehaalde Plaat van SEBA worden veele Verſcheidenheden van deeze Hoorentjes, die men aldaar ook *Baardmannetjes* noemt, vertoond.

DCXXVII. *Turbo diſtortus.* Geribde Dolphyn.

(627) Maanhooren, *die de Schaal genaveld en*

(626) *Turbo* Testâ umbilico hispido, Anfractibus Spinis ramoſis. M. L. U. 657. N. 349. GREW. *Mus.* T. 11. f. 5, 6. BONANN. *Recr.* III. f. 31. Cochlea laciniata. RUMPH. *Rar.* T. 20. f. H. PET. *Amb.* T. 2. f. 1. GUALTH. *Test.* T. 68. f. C. le Dauphin. ARGENV. *Conch.* T. 9. (6) f. H. SEB. *Kab.* III. T. 59. f. 12-27. REGENF. *Conch.* T. 3. f. 14. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 22. f. 4, 5.

(627) *Turbo* Testâ umbilicatâ ſubmucronatâ undique Spinis lævibus. M. L. U. 657. N. 350. LIST. *Conch.* 4. S. 6. C. 6. T. 1. f. 1, 2. GUALTH. *Test.* T. 68. f. D. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 7. f. 2, 3: Pl. 8. f. 1.

en eenigermaate gespitst, overal bezet heeft met effene Doornen.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

Of deeze, die byna niet getakt zyn, een enkele Verscheidenheid van de voorgaande Soort uitmaaken, zou men mogen twyfelen. Zy komen, zo wel als die, uit Oostindie, en deeze zyn het eigentlyk, daar men in 't Fransch ook wel den naam van *Lampe de Pagode* aan geeft. Dewyl de overlangse Ribben zig in dezelven sterker vertoonen, zo noemen wy ze *Geribde* of kort getakte Dolphynen. Zy hebben een paarschagtige Kleur, daar wit door speelt, en zyn van boven dikwils afgesleeten Paarlemoer. Dus komt ook de Mond-Opening met die der voorgaande Soort overeen.

IV. Die getralied zyn.

(628) Maanhooren, *die de Schaal platagtig heeft met een open Navel, de Gieren rond, met gekartelde Streepen.* DCXXVIII. *Turbo Crenellus.* Kartelhoorentje.

De Schaal van deeze, van grootte als een Erwt, is stevig, van boven platagtig verhevenrond, van onderen holrond, met een zeer wyden Navel. Zy heeft de Gieren rond, overlangs gestreept, en de Streepen gekarteld, waar van de naam.

(629)

(628) *Turbo* Testâ Umbilico patente planiusculâ, Anfractibus teretibus striis crenatis. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

(629) Maanhooren, *die de Schaal genaveld, langwerpig, ſtomp heeft, met de Gieren rond en effen.*

DCXXIX. *Turbo Thermalis.* Badhoorentje.

By de Baden van Piſa, in de zoete Wateren, is dit Hoorntje gevonden, dat weinig grooter dan een Koolzaadje was en wit, met een ronde Opening en klein Naveltje.

DCXXX. *Turbo Scalaris.* Amhonſche Wenteltrap.

(630) Maanhooren, *die de Schaal getralied heeft en Kegelvormig, met de Gieren van elkander af.*

De trapswyze omwindingen geeven aan eenige Hoorens den naam van *Wenteltrappen*, en onder dezelven ſpant de *Amboſche* ver de kroon. Men geeft 'er deezen naam wegens haare afkomst aan; hoewel die zo zeker niet ſchynt te zyn, als men wel onverhoeds zou denken: des ſommigen deeze ſlegts *de Wenteltrap*, by uitmuntendheid, tytelen. Voor vyftig Jaaren was zy nog zeer zeldzaam: men vondt 'er, gelyk de Aantekenaar op 't Werk

(629) *Turbo* Testâ Umbilicatâ oblongiusculâ obtuſâ, Anfractibus teretibus lævibus. *Syst. Nat.* XII.

(630) *Turbo* Testâ cancellatâ Conicâ, Anfractibus distantibus. M. L. U. 658. N. 351. Wenteltrap. Scalare. RUMPH. *Rar.* T. 49. f. A. PET. *Amb.* T. 2. f. 9. GUALTH. *Test.* T. 10. f. Z Z. Scalata. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. V. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 20. f. 2, 3. V. D. Pl. 23. f. 1: Pl. 24. f. 6.

Werk van RUMPHIUS meldt, maar drie, zo veel hy wist, in Europa, waar van de eene was in 't Kabinet van den GROOT HERTOG van Toskanen, de andere in dat van den Heer LA FAILLE, Hoofd-Officier der Stad Delft, en de derde ergens in Engeland, zynde gekomen uit het Kabinet van den Schilder OVENS. Men hadt toen, te vergeefs, vyfhonderd Guldens voor zulk een Hooren gebooden. Sedert zyn nog wel eenigen, uit Oostindie, overgebragt, doch, die compleet zyn, ſchoon van Kleur, en ongevaar twee Duimen lang, vallen nog zeer kostbaar, om dat zy zeldzaam voorkomen, en de meeſten een Gaatje hebben of ergens beſchadigd zyn. De witten worden zo veel niet geagt als de genen die de Gieren, tusſchen de witte Traliën of opſtaande Zoomen, bruin of roodagtig hebben. De kleinere zyn naar evenredigheid minder, doch niettemin ook kostbaar, en zeer duidelyk onderſcheiden van de Europiſche of Scheveninger Wenteltrapjes; des D'ARGENVILLE t'onregte aanmerkt, dat de kleinen van weinig waarde zyn en zeer gemeen in de Adriatiſche Zee (*). Dit zyn de Europiſche, naast met de Scheveninger overeenkom-

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

(*) Il faut que la Scalata ait plus d'un Pouce de haut pour être reputée belle: il n'y a rien de ſi commun que les petites, qui ſe trouvent dans le Golfe Adriatique. Conch. Part. I. p. 233.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

komstig, gelyk uit de Afbeelding van BONANNI blykt (*).

De Ambonsche Wenteltrap is in verscheide opzigten zo duidelyk en weezentlyk van de Europischen verschillende, dat menze 'er geenszins volmaakt naar kan zeggen te gelyken; noch ook, met reden, dezelve voor eene Verscheidenheid daar van houden. Behalve de afzondering der Gieren komt in dezelven een ronde Opening voor, daar men door heen kan zien tot aan den Top: terwyl de Scheveningers digt van Navel zyn. Deeze zyn ook byna driemaal zo lang als de breedte is aan 't dikste End, en de Ambonsche nog niet tweemaal, ja sommigen naauwlyks anderhalf maal. Wy hebben 'er hier één zien verkoopen, die twee Duim lang was en vyf Kwartier Duims dik, met agt Windingen, voor honderd Guldens, en een kleinere, die compleeter was, voor honderdtagtig Guldens (†). De myne heeft nagenoeg die zelfde grootte. Ik heb 'er nog éénc, van een Duim lang en omtrent drie Kwartier Duims breed. Die van GUALTHIERI was weinig grooter, doch zeer spits getopt.

DCXXXI. *Turbo Clathrus.* Gemeene Wenteltrap.

(631) Maanhooren, *die de Schaal getralied*, ge-

(*) *Recr.* III. f. 111.

(†) Verkooping van LFERS, in Mey, Anno 1767.

(631) *Turbo* Testâ cancellatâ turritâ exumbilicatâ, Anfractibus contiguis lævibus *Faun. Suec.* 2170. M. L. U. 658. N. 352. ROND. *Test.* 89. f. 5. LIST. *Conch.* T. 588. f. 51.

toorend en ongenaveld heeft, met de Gieren tegen elkander aangevoegd en effen.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

De Europische of Gemeene Wenteltrap is op onze Plaat CXXIV, in *Fig.* 3, met het Slakje daar in, afgebeeld, volgens de Figuur, welke PLANCUS daar van aan 't licht gebragt heeft; zeggende, dat aan de Oevers van Rimini drie Soorten daar van voorkomen: de eene groenagtig met breeder Ribbetjes; de andere witagtig groen met smaller Ribbetjes; de derde uitermaate klein van Stuk. Hy noemtze *Turbines Virgati*, en merkt aan, dat derzelver Dier driehoornig is, en een platagtig Spiraal gedraaid Dekzeltje heeft, gelykende naar een Ammons-Hoorentje, welken men aldaar veel in 't Zee-Zand vindt, met anderen van grooter Hoorenslakken. Voorts geeft hy berigt, dat dezelven zeker Vleeschkleurig Sap bevatten, 't welk de Vingers en Papier met eene schoone Purperkleur besmet. Dan spreekt hy verder aldus. Pl. CXXIV. *Fig.* 3.

„ Weshalve, alzo het hedendaags niet regt „ bekend is, uit welk slag van Conchyliën „ voornaamentlyk de Ouden die kostbaare „ Pur- Purperkleurig Vogt.

* 51. BONANN. *Recr.* III. f. 111. GUALTH. *Test.* T. 58. f. H. KLEIN *Ostrac.* T. 3 f. 66. PLANC. *Conch.* T. 5. f. 7, 8. GINANN. *Adr.* II. T. 6. f. 54. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 11. f. 5: IV. D. Pl. 20. f. 4, 5, 6.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

„ Purperverw bereidden, daar de Gewaaden „ der Koningen en Grooten mede gekleurd „ werden, en het buiten kyf is, dat in deeze Konst het Volk van Tyrie en Phenicie, „ aan de Middellandsche Zee woonagtig, byzonder uitmuntte; welke Zee met de onze „ overeenkomt, die 'er, als 't ware, een Arm „ van is: zo moeten wy gelooven, dat die „ Luiden uit verscheide Soorten van Kink- „ en Slakhoorentjes en andere Conchyliën, „ de Purperkleur bereid hebben: niettegenstaande de beschryvers der Natuurlyke Historie hedendaags een byzonder Geslagt van „ Hoorens daar door verstaan, van het welke by ons ook verscheide Soorten zyn; „ gelyk die zeer gemeene, Kromsnuit genaamd; welke doch het allerminste niet van „ dat vermaarde Sap vertoont. Onze Gissing wordt daar door niet weinig bevestigd, „ dat eertyds ook te Ancona, een Stad ons „ zeer nabuurig, Purperkleeden geverwd werden, en dat de Inwooners daar in niet minder beroemd waren dan de Oude Pheniciers, gelyk uit het Gedigt van *Silius Italicus* blykt (*). Weshalve, aangezien te „ Ancona byna de zelfde Conchyliën als by „ ons voorkomen, zo is het geloofbaar, gelyk ik gezegd heb, dat de Ouden uit ver-

„ schei-

(*) Stat fucare colus, nec Sidone vilior Ancon.
Murice nec Libyco. Libr. VIII. Vers. 437.

„ ſcheiderley ſlag van Hoorens die Purper- VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.
„ kleur vervaardigd hebben, waar van de
„ Voetſtappen nog door my, zeer gelukkig,
„ in deeze Hoorentjes ontdekt zyn. Ten laat-
„ ſten moet men in aanmerking neemen, dat
„ derzelver Sap donkerrood van Kleur is,
„ waar uit blykt, dat men het voor de ech-
„ te *Purpura* der Ouden houden moet: want
„ by hun waren de Purpere Gewaaden niet
„ van die zelfde Kleur, als hedendaags de
„ *Viri Purpurati* mede praalen. Deeze onze
„ Kleur voerde by de Ouden den naam van
„ *Puniceus* of *Spadiceus*: maar hunne *Purpura*
„ was een donkeragtig Violette met rood ver-
„ mengde Kleur; in welke zin de diepe Zee,
„ van HOMERUS, *Mare purpureum* geheten
„ wordt, en deeze Kleur drukt men tegen-
„ woordig uit, met het Engelſche woord *blew*
„ of het Franſche *bleu*, [dat is blaauw of
„ donkerblaauw] Wy ontkennen nogthans
„ niet, dat by de Ouden de *Color Coccineus*,
„ die zeer naa komt aan *Puniceus*, ſomtyds
„ voor Purperkleur genomen wordt (*)".

Of, nu, dit zelfde Purperkleurige Vogt ook gevonden worde in het Slakje, dat de Wenteltrapjes van onze Stranden bewoont, is het onderzoek van de Liefhebbers der Natuur ruim zo waardig, als het opzoeken van de ledige Gebruik.

(*) *De Conchis minus notis*, Cap. 22.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

dige Hoorentjes, die al vry overvloedig moeten zyn, aangezien menze, hedendaags, by 't Pond voor een Gulden kan koopen. Zonderling is 't, dat dezelven, onder de Gegravene Conchyliën, in ons Land, zo zeldzaam voorkomen, als de Heer Doctor BERKHEY meldt (*). Dat de *Entalia*, in de Apotheeken, eigentlyk deeze Wenteltrapjes zyn, kan ik niet toestemmen: ten minste heeft men 'er anderen voor gehouden (†): doch het is wel mooglyk, dat zy daar voor geplaatst worden in sommige Winkels en in sommige Simplicie-Kabinetten; terwyl men hedendaags niet twyfelt of de kragten, die de *Dentalia* & *Entalia* hebben, komen nagenoeg, ten minste wat het *Unguentum Citrinum* belangt, met die van andere Conchyliën overeen.

DCXXXII. *Turbo ambiguus.* Basterd-Wenteltrap.

(632) Maanhooren, *die de Schaal getralied, getoorend en genaveld, met de Gieren tegen elkander aan gevoegd en effen heeft.*

In de Middellandsche Zee, zegt LINNÆUS, ko-

(*) *Natuurl. Historie van Holland*, II. Deel, bladz. 1106.

(†) Antalium Tubulus est testaceus, in Mari prognatus, Digitum minorem longus, foris striatus, intus lævis ac concavus. Pisciculus videtur is esse, quem ATHENÆUS Solenem nominavit, &c. RENOD. *de Mat. Medica.* Libr. III. Cap. 26.

(632) *Turbo* Testâ cancellatâ turritâ Umbilicatâ, Anfractibus contiguis lævibus. *Syst. Nat.* XII.

komen Hoorentjes voor, die naar de laatstgemelde Wenteltrapjes zeer gelyken, doch door eens zo veel Vliezige Ribbetjes of Traliën verschillen, hebbende ook de Gieren niet wit maar bleek, met twee of drie Roestkleurige Strepen langs de Gieren, en aan den Grondsteun genaveld zynde. Ik ken zodanigen niet; maar, indien het verschil alleen bestond in de menigvuldigheid der Traliën en de spitsheid van den Top, die in de Scheveninger altoos stomp is; dan zou ik hier de zogenaamde Oostindische *Basterd-Wenteltrapjes* t'huis brengen; hoedanig één by RUMPHIUS is afgebeeld, dat niet tot de voorgaande Soort behoort. Ik heb 'er van de zelfde grootte en gestalte, uitgenomen de verkeerde Tekening, links in plaats van regts, welke alle Hoorens op die Plaat zeer mismaakt. Onze Scheveninger hebben, zo wel als de Ambonsche, dikwils ook maar agt en deeze Basterd-Wenteltrapjes zestien of zeventien Vliezige Ribbetjes, doch zy zyn, zo min als dezelven, genaveld.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

(633) Maanhooren, *die de Schaal eenigermaate getralied en getoorend, met de Gieren tegen elkander aan gevoegd en van boven gekarteld heeft.*

DCXXXIII. *Turbo Crenatus.* Gekartelde.

(634)

(633) *Turbo* Testâ subcancellatâ turritâ, Anfractibus contiguis supra crenatis. M. L. U. 659. N. 353.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

(634) Maanhooren, *die de Schaal getralied en getoorend heeft, met verhevene Streepen, digt aan elkander, overlangs.*

DCXXXIV. *Turbo Lacteus.* Melkwitte. Deeze, uit de Middellandsche Zee, gelykt veel naar de Wenteltrapjes, maar is kleiner dan een Gerstekoorentje, met verhevene, niet Vliezige Streepen, en Sneeuw-wit van Kleur.

DCXXXV. *Turbo Striatulus.* Gestreepte. (635) Maanhooren, *die de Schaal eenigermaate getralied, getoorend; de Gieren tegen elkander aan gevoegd, met Knobbelige Banden omgordeld heeft.*

Deeze, van weinig meer grootte, kwam insgelyks uit de Middellandsche Zee. De Opening is niet volkomen rond, maar ovaalagtig en van onderen eenigermaate gehoekt.

DCXXXVI. *Turbo Uva.* Gebakerd Kindje. (636) Maanhooren, *die de Schaal getralied, stomp Eyvormig, met de Gieren tegen elk-*

(634) *Turbo* Testâ cancellatâ turritâ, Striis longitudinalibus elevatis confertis. *Syst. Nat.* XII. GINANN. *Adriat.* II. T. 6. f. 55.

(635) *Turbo* Testâ subcancellatâ turritâ, Anfractibus contiguis Cingulisque Varicosis interceptis. *Syst. Nat.* XII.

(636) *Turbo* Testâ cancellatâ ovatâ obtusâ, Anfractibus contiguis, Striis longitudinalibus imbricatis. M. L. U. 659. N. 354. Olivaris striata fasciata. PET. *Gaz.* T. 27. f. 2. BONANN. *Recr.* III. f. 140. GUALTH. *Test.* T. 58. f. D. SEB. *Kab.* III. T. 55. f. 21. N. 2—b. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 25. f. 4.

elkander aangevoegd heeft, en Dakpans-wyze Streepen overlangs. VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

Men zou deeze Hoorntjes *Byekorfjes* kunnen noemen of *Kinderwiegjes*, dewyl sommigen derzelven naar t'een of andere gelyken; doch de algemeene naam is *Gebakerde Kindertjes*. Zy hebben, inderdaad, ook daar eenigermaate de Gestalte van, en de Opening is met één Tandje gewapend; de Kleur graauwagtig wit; de langte ongevaar een Duim breed. Men krygtze uit Westindie.

(637) Maanhooren, *die de Schaal genaveld en spisagtig gerond heeft, met de Gieren rondagtig kruislings gestreept, de Opening omgeboogen.* DCXXXVII. *Turbo Corneus.* Hoornige.

(638) Maanhooren, *die de Schaal genaveld en verhevenrond uitpuilende heeft, met de Gieren rond en eenigermaate gestreept, de Opening omgeboogen.* DCXXXVIII. *Turbo reflexus.* Omgeboogene.

Deeze onthoudt zig in de Zuidelyke deelen van Europa.

(639) Maanhooren, *die de Schaal langwerpig stomp* DCXXXIX. *Turbo Lincina.* Breed gerande Maanhooren.

(637) *Turbo* Testâ umbilicatâ rotundatâ acutiusculâ; Anfractibus teretibus decussato-striatis, Aperturâ reflexâ. M. L. U. 660. N. 355.

(638) *Turbo* Testâ umbilicatâ convexo-prominulâ, Anfractibus teretibus substriatis, Aperturâ reflexâ. *Syst Nat.* XII.

(639) *Turbo* Testâ oblongâ obtusâ rugoso-striatâ, Aperturâ

 limbo

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

stomp en rimpelig gestreept, de Opening met een breeden platten gekartelden Rand heeft.

Dit is een Aard-Slakhooren, op 't Eiland Jamaika voorkomende, daar men by SLOANE en BROWN de Afbeeldingen van vindt. LISTER en KLEIN hebbenze ook in Plaat gebragt.

V. Die getoorend zyn als Pennen, of de zogenaamde

TROMMELSCHROEVEN.

Alzo de enkele uitwendige Gestalte niet tot bepaaling der Geslagten van LINNÆUS gebruikt is, zo heeft hy ook geen byzonder Geslagt gemaakt van de PENNEN, of Penhoorens, die men in 't Fransch *Vis*, dat is Schroeven, noemt, en waar aan sommigen ook wel den naam van Toorentjes plagten te geeven: maar dezelven t'huis gebragt in de Geslagten van Stekel-, Lap-, Kinkhoorens, Tollen en Maanhoorens, naar dat zy, om de één of andere reden, tot deeze Geslagten behoorden. Dus hebben wy, onder de Kinkhoorens *, reeds van de Pennen gesproken, en agter de Vleu-

* Bladz. 236.

limbo dilatato plano crenato. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 26. f. 24. SLOAN. *Jam.* II. T. 240. f. 12, 13. KLEIN *Ostrac.* T. 3. f. 71. BROWN. *Jam.* T. 40. f. 5.

Vleugelhoorens Gevleugelde Pennen, agter de Stekelhoorens Stekelige Pennen beschreeven. Het Hoofdstuk van de Tollen is met de genen die Tolagtig zyn, en dit wordt met de overigen, of met de zogenaamde TROMMELSCHROEVEN, besloten.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

(640) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, met de Gieren nederwaards geplooid.*

DCXL. *Turbo imbricatus.* Platte bonte.

Dewyl deeze gemeenlyk bruin bont zyn, zo noemt men ze *bonte Trommelschroeven.* De Gieren zyn plat, leggende als nederwaards over elkander, en dit geeft 'er den bynaam aan. De afkomst is, gelyk die van de volgende, uit Westindie.

(641) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, met de Gieren opwaards geplooid*

DCXLI. *Turbo replicatus.* Gladde ronde.

Deeze heeft, in tegendeel, de Gieren zeer rond, en knobbelagtig, leggende als opwaards over elkander. Veelen zyn, gelyk D'ARGENVILLE zegt, wit met geele Streepen, doch men vindt 'er ook die bruin zyn en niet dan naar

(640) *Turbo* Testâ turritâ, Anfractibus deorsum imbricatis. M. L. U. 660. N. 356. GUALTH. *Test.* T. 58. f. E. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 32. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 25. f. 2.

(641) *Turbo* Testâ turritâ lævi, Anfractibus sursum imbricatis. M. L. U. 661. N. 357. ARGENV. *Conch.* T. 14. (II) f. E. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 25. f. 3.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

naar de Punt geelagtig. De Gieren zyn geheel glad en effen. Men kanze de *Gladde ronde* tytelen.

DCXLII. *Turbo acutangulus.* Scherp geribde.

(642) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft met éénen grooten ſcherpen kant aan de Gieren.*

Deeze heeft een ſcherpe kant of Rib langs de Gieren, en is witagtig geel of bruin van Kleur. Zy gelykt zeer veel naar een Schroef.

DCXLIII. *Turbo duplicatus.* Dubbelde.

(643) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren met twee ſcherpe kanten.*

Volgens BONANNI werdt deeze gevonden in de Perſiaanſche Zee-Boezem, doch het ſchynt de zelfde te zyn, als LISTER eenige reizen kogt van de Viſchers van Scarborough, en hem derhalve toeſcheen in het diepſte van de Noordzee te huisvesten. De Kleur is witagtig, volgens D'ARGENVILLE naar geel en rood trek-

(642) *Turbo* Testâ turritâ, Carinâ unicâ majore acutâ. M. L. U. 661. N. 358. BONANN. *Recr.* III. f. 117. GUALTH. *Test.* T. 58. f. B. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 19. f. 5: Pl. 39. f. 2.

(643) *Turbo* Testâ turritâ, Anfractibus Carinis duabus acutis. M. L. U. 662. N. 359. BONANN. *Recr.* III. f. 114. LIST. *Angl.* 160. T. 3. f. 7. GUALTH. *Test.* T. 58. f. C. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. C. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 7, 8. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 19. f. 5.

trekkende. Zy vallen dik van Schaal en taamelyk groot.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

(644) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren met twee ſtompe Ribben ver van elkander.*

DCXLIV. *Turbo exoletus.* Flaauw Geribde.

De Banden van deeze worden by die, daar men het Voetſtuk der Pylaaren, in de Korinthiſche Bouworde, mede verſiert, door BONANNI vergeleeken. Deeze Soort zou, volgens LINNÆUS, in de Zuidelyke deelen van Europa huisvesten.

(645) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren met zes ſcherpe Ribben.*

DCXLV. *Turbo Terebra.* Witte Trommelſchroef.

In Geſtalte gelyken deeze, door de rondheid van haare Gieren, veel naar de Tweede Soort van Trommelſchroeven; doch de veele Ribben of ſcherpe kanten, langs de Gieren heen, onderſcheidenze genoegzaam. Dewyl zy meestal wit of witagtig voorkomen, noemt men

(644) *Turbo* Testâ turritâ, Anfractibus Carinis duabus obtuſis distantibus. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 113.

(645) *Turbo* Testâ turritâ, Anfractibus Carinis ſex acutis. *Faun. Suec.* 2171. M. L. U. 662. N. 360. COLUMN. *Aq.* T. 53. f. 2. BONANN. *Recr.* III. f. 115. RUMPH. *Rar.* T. 30. f. M. GUALTH. *Test.* T. 58. f. A. ARGENV. *Conch.* T. 14. (11) f. D. ADANS. *Seneg.* I. T. 10. f. 6. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 40. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 8. f. 6.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

men haar de *Witte Trommelschroef*: alzo die *Dubbelde*, van de Vierde Soort, gemeenlyk bruiner en niet zo wit zyn. Ook geeft men aan deeze wel den naam van *Enkelde* Trommelschroef. LINNÆUS stelt de woonplaats in de Europische Oceaan, doch ADANSON vondt dergelyken aan de Kust van Senegal en RUMPHIUS in Oostindie, alwaar zy aan de Kusten van Java en Sumatra grooter dan aan die van Amboina voorkwamen. Zodanigen heb ik van vier Duim, doch de Dubbelde wel eens zo lang.

Het Dier.

Van dergelyke geeft D'ARGENVILLE de Afbeelding met het Dier, zeggende dat het een zeer lange Pen of Schroefhooren is, hebbende zeventien Windingen of Gieren, die zeer uitpuilen en van elkander afgescheiden zyn, met verscheide zeer diepe Streepen getekend. „ Deeze Pen kruipt op een Vleezi„ gen Voet, gelykerwys andere Schulpdie„ ren, die zig op een Voet voortsleepen; „ maar deeze Voet, in plaats van rond te „ zyn, is in zyn Omtrek uitgesneeden, en „ het voorste gedeelte, dat een Kraag draagt, „ is dwars afgesneeden met kleine Rimpeltjes, „ die zig niet vertoonen, dan wanneer het „ Dier van zyn geheele uitgestrektheid ge„ bruik maakt. Zyn Hals is zeer lang, en „ de Kop heeft twee Hoorntjes, die aan den „ Grondsteun taamelyk dik zyn, doch zeer „ dun aan de Enden. Onder aan deeze Hoorn-

„ tjes

„ tjes ziet men de Oogen, die vry groot zyn, „ als gewoonlyk geplaatst. De Snuit is uit- „ waards gezoomd met een kleine bruine „ Franje, welke een beurtlingse beweeging „ heeft, den Bek bedekkende en dien voor „ alle Toevallen beschuttende. Het Dekzel- „ tje is uitermaate rond, bruin van Kleur en „ gepaarlemoerd, vertoonende zig op Zyde „ aan den Voet gehecht."

VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

(646) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren platagtig, met zeven flaauwe Streepen.*

DCXLVI. *Turbo variegatus.* Bonte.

Deeze is wit, volgens BONANNI, met roode of rosse Adertjes. De aangehaalde van SEBA schynen weinig van de eerste Soort van Trommelschroeven, dan door de kleinte, te verschillen.

(647) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, de Gieren met tien flaauwe Streepen.*

DCXLVII. *Turbo Ungulinus.* Nagelagtige.

Deeze, mooglyk wegens de grootte Nagel-agtig

(646) *Turbo* Testâ turritâ, Anfractibus planiusculis, Striis septem obsoletis. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 112. SEB. *Kab.* III. T. 56. f. 26, 34, 33, 31. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 16. f. 8.

(647) *Turbo* Testâ turritâ, Anfractibus Striis decem exoletis. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

agtig genoemd, onthieldt zig in de Europische Oceaan.

DCXLVIII. *Turbo Annulatus.* Geringde.

(648) Maanhooren, *die de Schaal getoorend heeft, met een uitpuilend Randje aan de Naad der Gieren.*

Dit uitpuilend Randje, in 't ronde omloopende, maakt dat het Hoorntje zig als Geringd vertoont. Het heeft, volgens GUALTHIERI, naauwlyks de grootte van een Garstekoorentje. LINNÆUS hadt hetzelve niet gezien.

DCXLIX. *Turbo bidens.* Tweetandige.

(649) Maanhooren, *die de Schaal getoorend en doorschynende heeft, met de Gieren links om gedraaid; de Naad eenigermaate gekarteld; de Opening van agteren tweetandig.*

Een rosagtig bruin Hoorntje wordt hier bedoeld, dat de grootte nagenoeg van een Haverkoorentje heeft, en tot de Land-Slakken behoort, voorkomende in de Zuidelyke deelen van Europa.

(650)

(648) *Turbo* Testâ turritâ, Anfractuum Suturâ marginatâ prominente †. GUALTH. *Test.* T. 58. f. L.

(649) *Turbo* Testâ turritâ pellucidâ, Anfractibus contrariis, Suturâ subcrenatâ, Aperturâ postice bidentatâ. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 41. Vergroot. GUALTH. *Test.* T. 4. f. C.

(650) Maanhooren, *die de Schaal getoorend en doorschynende heeft, met de Gieren links om gedraaid; de Opening Tandeloos.* VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK. DCL. *Turbo perversus.* Verkeerde.

De bynaam past zo wel op de voorgaande als op deeze, die van LISTER, in het Landschap omstreeks Cambridge, dikwils aan de Stammen van oude Esschenboomen was gevonden. Hy hadt, tegen 't End van Maart, veelen derzelven gepaard gezien, doch altoos de één grooter dan de andere; waar uit hy besluiten wil, dat zy van verschillende Sexe zyn. Het Hoorntje was geelagtig en zeer teer, en wat kleiner doch dikker dan het voorgaande; 't welk door hem als een links Hoorntje ook was waargenomen, komende aldaar in de Scheuren en holligheden van oude Boomen, en aan de Wanden of Muuren om de Tuinen voor.

(651) Maanhooren, *die de Schaal Eyvormig, stomp, doorschynende, met zes regtse Gieren, de Opening Tandeloos heeft.* DCLI. *Turbo Muscorum.* Mos-Slakje.

Die

(650) *Turbo* Testâ turritâ pellucidâ, Anfractibus contrariis, Aperturâ edentulâ. *Faun. Suec.* 2172. LIST. *Angl.* 124. T. 2. f. 11.

(651) *Turbo* Testâ ovatâ obtusâ pellucidâ, Anfractibus Senis secundis, Aperturâ edentulâ. *Faun. Suec.* 2173. *It. Oel.* 99. LIST. *Angl.* 121. T. 2. f. 6.

VI. AFDEEL. LVI. HOOFDSTUK.

Die zelfde Autheur hadt deeze aan oude Tuin-Muuren, die met Mos begroeid waren, overvloedig in zeker Vlek of Gehugt van 't Land van Lincoln, waargenomen. Het Hoorentje was naauwlyks half zo groot als een Garſtekoorntje en groenagtig geel van Kleur. In een zeer oude Muur op Oeland vondt LINNÆUS, door 't afbreeken van eenige Steenen, dergelyke Slakhoorentjes, die in de Reeten zaten, van grootte als Tarwegraan.

DCLII. *Turbo Auriscalpium.* Oorlepeltje.

(652) Maanhooren, *die de Schaal getoorend, wit en zeer glad heeft, de Opening met een uitſteekende, platagtige, holronde, ſtompe Lip.*

Dit is een ſoort van zeer kleine Pennetjes, niet langer dan Haverkoorn en zeer dun, uit de Middellandſche Zee of ook uit Westindie. De Opening gelykt naar een Oorlepeltje.

DCLIII. *Turbo politus.* Likſteentje.

(653) Maanhooren, *die de Schaal getoorend ondoorboord en uitermaate glad heeft, met de Opening ovaal.*

In de Middellandſche Zee komt deeze voor, zeer

(652) *Turbo* Testâ turritâ albâ lævisſimâ, Aperturâ labio porrecto, planiusculo, concavo, obtuſo. *Syst. Nat.* XII. ARGENV. *Conch.* T. 32. (28) f. 19?

(653) *Turbo* Testâ turritâ imperforatâ glaberrimâ, Aperturâ ovatâ. *Syst. Nat.* XII.

zeer wit en glad, doch niet doorschynende, hebbende de Gieren met een smal uitgehold Streepje onderscheiden. De grootte is als een Gerstekoorentje. VI. AFDEEL. LVI. HOOFD-STUK.

(654) Maanhooren, *die de Schaal platagtig heeft, de Gieren geringd, met een Kammetje op de Rug.* DCLIV. *Turbo Nautileus.* Nautilus-Slakje.

Wegens de ronde Mond-Opening schynt dit zonderlinge Posthoorentje, dat men in staande Wateren op een soort van Vyverkruid, *Ceratophyllon* genaamd, ontdekt heeft, hier t'huis gebragt te zyn. De Schaal is naauwlyks een twaalfde Duims breed, en op de Rug met Punten bezet. LINNÆUS hadt het, te vooren, in 't Geslagt der Nautilussen geplaatst.

LVII. HOOFD-

(654) *Turbo* Testâ planiusculâ, Anfractibus annulatis, Dorso cristatis †. *Syst. Nat.* XII. Nautilus crista. *Syst. Nat.* X. p. 709. N. 234. *Act. Helvet.* IV. p. 212. T. 9. f. 21, 22. ROES. *Ins.* III. p. 599. T. 97. f. 7.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

LVII. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* SLAKHOORENS, *gemeenlyk zogenaamd en dergelyken, die byna altemaal op 't drooge, of in de Zoete Wateren, huisvesten.*

Naam. 't WOORD *Helix*, dat LINNÆUS hier tot een Geslagtnaam gebruikt, is door PLINIUS voor de Plant genaamd *Klimop* of Aardveil genomen, zo men in de Woordenboeken aangetekend vindt. Anders schynt het, by de Latynen, van geen gebruik te zyn geweest, doch by de Grieken hadt dit zelfde woord veelerley betekenissen. Men noemde dus den binnensten draay van het Oor: men nam het voor gekrulde Haairlokken, voor de Klaauwieren van den Wyngaard: om kort te gaan voor allerley dingen, die Schroefswyze gedraaid waren. Dus worden die Ornamenten der Kapiteelen in de Bouwkonst, welke men anders Voluuten noemt, ook wel *Helices* geteld. Met reden dan kon dit Woord gebruikt worden om het Geslagt der Slakhoorens te bestempelen, die uit een zo zigtbaaren Krultrek bestaan: want de Latynsche benaaming van *Cochlea* was, gelykerwys de Fransche *Limaçon*, wat algemeen.

Kenmerken. De Kenmerken, aan dit Geslagt gegeven, bestaan in eene Eenkleppige, Spiraale, eeniger-

germaate doorschynende Schaal; die broosch is, en eene vernaauwde Opening heeft, van binnen Maanswyze of rondagtig, met een stuk van den Cirkel afgenomen. VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

Het heeft zes Afdeelingen; waar van de eerste de Tweesnydende bevat; de tweede de Gekielde, dat is met scherpkantige Gieren; de derde de genen die de Gieren rond hebben, en genaveld zyn; de vierde zodanigen niet doorboord: de vyfde die Getoorend als de Topslakken; de zesde die Eyvormig en ondoorboord zyn. De eerste Afdeeling bevat éénc, de tweede vyftien, de derde zeventien, de vierde zeven, de vyfde vyf en de zesde vyftien: dus dit Geslagt in 't geheel zestig Soorten. Soorten.

I. Tweesnydende, met de Schaal overlangs aan beide zyden gehoekt.

(655) Slakhooren, *die de Schaal Eyrond en eenigermaate tweesnydende, met de Opening getand heeft.* DCLV. *Helix Scarabaeus*. Tovenaar.

Twee-

(655) *Helix* Testâ ovatâ sub-ancipiti, Aperturâ dentatâ. M. L. U. 663. N. 361. LIST. *Conch.* 4. S. 5. C. 5. T. 1. f. 1, 2. BONANN. *Recr.* III. f. 385. Cochlea Imbrium. RUMPH. *Rar.* p. 91. T. 27. f. 1. PET. *Gaz.* T. 4. f. 10. GUALTH. *Test.* T. 4. f. S. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. T. KLEIN *Ostrac.* T. 1. f. 23. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 19. f. 2, 3.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. Tweeſnydende worden deeze genoemd, om dat de Opening aan beide kanten wat ſcherp is, volgens RUMPHIUS, die 'er den naam van *Cochlea Imbrium*, dat is Slagregen-Slak, aan geeft, als werde zy door zwaare Regens voortgebragt. Hy merkt aan, dat menze op de Bergen, in Oostindie, aantreft; hoewel zy ook aan den Zeekant, onder verrotte Bladen, ſtukjes Hout en andere Ruigte voorkomen. Het is een platagtige Slak, zegt hy, met een ſpits Hoofd en een naauwen Mond; van binnen diep gekarteld en aan de kanten opgeworpen; doodſch van Kleur met donkerbruin beſchilderd, en aan de zyden met breede zwartagtige Streepen, als of het Voeten waren, zo dat zy naar een platte Kikvorſch gelyken; wordende, niettegenſtaande zy gantſch niet mooy zyn, van ſommigen bewaard, om dat men de gedaante van een Dier met Pooten daar uit kan beſpeuren. Mooglyk is dit ook wel de reden van den naam van *Tovenaar*, die door ſommigen aan deeze Hoorentjes, welke groot en klein vallen, en van de voor beſchreevene Toverhoorentjes weinig verſchillen, gegeven wordt.

BONANNI noemt het uit hem aangehaalde „ een Slakhoorentje, in de Indiſche Zee ge„ boren en zeer ligt, hebbende draaijen als „ een *Turbo*, doch een Schaal, die men uit „ twee ſamengevoegde helften zou zeggen te „ beſtaan, vormende als de Geſtalte van een „ Aman-

„ Amandel, Goudgeel van Kleur. Alleenlyk „ dat gedeelte, daar de Opening is, vertoont „ zig van binnen wit, met een verwonderlyk „ gestel van Tanden, die als tot haare be- „ schutting strekken." VI. Afdeel. LVII. Hoofdstuk.

II. Gekielde, met een scherpen kant aan de Gieren.

(656) Slakhooren, *die de Schaal gekield en genaveld, wederzyds verhevenrond, de Opening gerand en dwars ovaal heeft.* DCLVI. *Helix Lapicida.* Steenbikker.

Op Steenrotsen, in Westgothland, Oeland en elders, kwam deeze Slakhooren overvloedig voor. Zy hadt de Schaal bont, als een Schildpad, doch het Dier was witagtig, met twee zwarte Streepen, welke van de groote Hoornen af over de Rug liepen. Die van LISTER was drie vierden Duims breed, en bruin van Kleur, met een Gaatje in 't middelpunt der Gieren. Het is, zegt hy, een fraaije en aartige Schaal, welke hy in de Bosschen van 't Land van Lincoln, 's Winters, onder den Bast van oude Boomen, by Zomer in het Kruid, menigmaal gevonden hadt, hebbende den uitersten Rand der Gieren scherp. LINNÆUS merkt

(656) *Helix* Testâ Carinatâ Umbilicatâ, utrinque convexâ, Aperturâ marginatâ transverlali ovatâ. *Faun. Suec.* 2174. M. L. U. 362. *It. Westgoth.* 27. LIST. *Angl.* 126. T. 2. f. 14.

VI. AFDEEL. LVII HOOFDSTUK. merkt aan, dat deeze Slakhooren, gelyk de Wormen 't Hout, den Kalkſteen knaagt.

DCLVII. *Helix Oculus Capri.* Belſlak. (657) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate gekield, genaveld, verhevenrond heeft, met de Opening gerand.*

Deeze Oostindiſche voert den naam van *Belſlak* en onthoudt zig aldaar in het Geboomte.

DCLVIII. *Helix Albella.* Witagtige. (658) Slakhooren, *die de Schaal gekield platagtig, van onderen bultig heeft, met de Opening half-Hartvormig.*

Op Oeland werdt deeze van LINNÆUS, doch zeldzaam, tusſchen Steenen gevonden, aanmerkelyk door haaren ſcherpen Rand. Die van GUALTHIERI was klein doch fraay van Kleur, wegens een band van rosſe Stippen over de Gieren loopende, en dergelyke Vlakken, op eenen witagtigen Grond.

DCLIX. *Helix Striatula.* Geſtreepte. (659) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate*

(657) *Helix* Testâ ſubcarinatâ, Umbilicatâ, convexâ, Aperturâ marginatâ. M. L. U. 664. N. 363. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. O? ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. F. PET. *Gaz.* T. 76. f. 7.

(658) *Helix* Testâ Carinatâ Umbilicatâ planiusculâ, ſubtus gibbâ, Aperturâ ſemicordatâ. *Faun. Suec.* 2175. *It. Oeland.* 65. GUALTH. *Test.* T. 3. f. Q. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 16. f. 4.

(659) *Helix* Testâ ſubcarinatâ Umbilicatâ convexâ ſtriatâ, ſubtus gibboſiore, Aperturâ ſubrotundo-lunatâ. *Syst. Nat.* XII.

te gekield heeft en gestreept, genaveld, verhevenrond, doch van onderen bultigst, met de Opening rondagtig Maanswyze. VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

Deeze, te Algiers door BRANDER waargenomen, heeft de Schaal graauw en de Gieren overdwars gestreept, met eenen wyden Navel.

(660) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate hoekig genaveld, verhevenrond, met zes Gieren en de Navel doorboord heeft.* DCLX. *Helix Algira.* Algiersche.

Deeze verschilt, door het getal der Gieren, van de naastvoorgaande, die maar vier Gieren heeft. De Navel is zeer wyd, met een flaauwen hoek der Gieren, niet gaapende.

(661) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate gekield, genaveld, verhevenrond, effen heeft, van onderen bultig, met een zeer klein Naveltje: de Opening rondagtig Maanswyze.* DCLXI. *Helix Leucas.* Barbarysche.

Deeze onthoudt zig in Afrika volgens BRANDER. Zy heeft de Schaal witagtig, van boven gebandeerd, van onderen met paarschagtige

(660) *Helix* Testâ subangulatâ Umbilicatâ convexâ, Anfractibus senis, Umbilico pervio. *Syst. Nat.* XII.

(661) *Helix* Testâ subcarinatâ, Umbilicatâ convexâ lævi subtus gibbosâ, Umbilico minutissimo, Aperturâ subrotundolunatâ. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. tige Streepen. De voorgaande was door hem in Barbarie waargenomen.

DCLXII. *Helix Planorbis.* Schyfje.

(662) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate gekield, plat, genaveld, van boven holrond heeft, met de Opening schuins ovaal en wederzyds scherp.*

Tot de inlandsche of Europische Posthoorentjes zou deeze te betrekken zyn, indien zy niet zo plat en scherp van Rand ware, dat menze, deswegen, *Planorbis* of Schyfje tytelt. LISTER geeft 'er de breedte maar van iets meer dan een half Duim, de dikte van een agtste Duims aan, bestaande het Hoorentje uit vier Gieren. Het is bruin van Kleur; zo hy aanmerkt, en het Dier zelf zwartagtig met twee zeer fyne roode Hoorntjes. In Engeland is het in Rivieren en Staande Wateren overal gemeen, en, omtrent het midden van Mey hadt hy deeze Soort gepaard gezien. Men vindtze in de stille Wateren, Vyvers, Slooten, Moerassen of Meiren en Rivieren van Europa.

(663)

(662) *Helix* Testâ subcarinatâ Umbilicatâ planâ, supra concavâ, Aperturâ oblique ovatâ, utrimque acutâ. *Faun. Suec.* 2176. LIST. *Angl.* 145. T. 2. f. 27. ARGENV. *Conch.* 2. T. 138. f. 42. PET. *Gaz.* T. 10. f. 11. GUALTH. *Test.* T. 4. f. EE. KLEIN *Ostrac.* T. 1. f. 8.

(663) Slakhooren, *die de Schaal nederwaards gekield en genaveld, verhevenrond; van onderen plat heeft, met de Opening half Hartvormig.*

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. DCLXIII. *Helix complanata.* Ammons-Hoorentje.

Op de Waterplanten, in de Rivieren en Moerasfen van Sweeden, komt dit Hoorentje overvloedig voor. Het is uitermaate klein en zeer dun van Schaal, van onderen in 't midden een weinig uitgehold. Deeze en de voorgaande noemt men wel *Ammons-Hoorentjes.*

(664) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate gekield, ondoorboord, verhevenrond heeft, met de Opening omgeplooid, de Lip van agteren vierdubbeld.*

DCLXIV. *Helix ringens.* Oostindisch Lampje

Tot deeze Soort zyn, buiten twyfel, die Posthoorn-Slakken betrekkelyk, welken men *Oostindifche Lampjes* noemt, omze van de volgende te onderfcheiden. De Mond-Opening heeft aartig geplooide Lippen; die dezelven nog meer naar een Lamp doen gelyken, dan de enkele uitwendige Geftalte. De Kleur is bruinrood en wit, met eenig geel of ros ge-

(663) *Helix* Testâ deorfum Carinatâ Umbilicatâ convexâ, fubtus planâ, Aperturâ femi-cordatâ. *Faun. Suec.* 2177.

(664) *Helix* Testâ fubcarinatâ imperforatâ convexâ, Aperturâ refupinatâ, Labio postice quadruplicato. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* III. f. 330. ARGENV. *Conch.* T. 32. (28) f. 13. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 26. f. 5, 6, 7.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. gemengd, en Bandswyze volgens de Draaijen geschikt. Zy vallen wel een Duim of anderhalf breed, en hebben den Top wat verheven, doch zyn van onderen plat. LINNÆUS beschryftze uit het Kabinet van den Heer TESSIN, doch betrekt 'er ook een Europische toe, welke by D'ARGENVILLE is afgebeeld. Die van BONANNI hadt vier Tanden in de Mond.

DCLXV. *Helix Carocolla.* Basterd-Lamp.

(665) Slakhoorn, *die de Schaal gekield en ondoorboord, wederzyds verhevenrond heeft.*

De grootte onderscheidt deeze van de gene, welke Steenbikker getyteld is, genoegzaam: want dezelve is somtyds als die van het Vlakke der Hand, zegt LINNÆUS. Wy geeven aan deeze Westindische, naar de voorgaande gelykende, doch de Opening eenvoudig hebbende, den naam van *Basterd-Lampjes.* Zy vallen bruin van Kleur en laaten zig heerlyk polysten, als wanneer zy glanzig paarschkleurig zyn.

DCLXVI. *Helix Cornu Militare.* Karkal.

(666) Slakhoorn, *die de Schaal eenigermaate*

(665) *Helix* Testâ Carinatâ imperforatâ utrinque convexâ. M. L. U. 664. N. 364. Lampe antique. ARGENV. *Conch.* T. 11. (8) f. D. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 5. f. 2, 3: Pl. 13. f. 4.

(666) *Helix* Testâ subcarinatâ imperforatâ convexâ, Aperturâ patulo-marginatâ. M. L. U. 665. N. 365. GUALTH. *Test.* T. 3. f. I. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 32. f. 2.

te gekield en ondoorboord verhevenrond heeft, met de Opening wyd en gerand. VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

Deeze worden *Karkallen* genoemd. Zy zyn zeer fraay wit met de Opening vaal of bruinrood, even als of die geschilderd ware, en hebben ze Trompetswyze, waar van de bynaam:

(667) Slakhooren, *die de Schaal gekield en van boven holrond heeft, met eene platte ovaale Opening.* DCLXVII. *Helix Vortex.* Slangetje.

Dit is een klein Europisch Posthoorntje, dat van LISTER in sommige Staande Wateren of Meiren van Engeland overvloedig werdt gevonden. Het was maar een derde Duims breed en ongemeen dun; bruin van Kleur met vyf Windingen. Dergelyken komen ook voor in onze Staande Wateren.

(668) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate gekield heeft en ondoorboord, Eyvormig spits gestreept.* DCLXVIII. *Helix scabra.* Ruuwe.

De Schaal heeft bruine Banden, die verdeeld

(667) *Helix* Testâ Carinatâ, supra concavâ, Aperturâ ovali planâ. *Faun. Suec.* 2172. LIST. *Angl.* 145. T. 2. f. 28. GUALTH. *Test.* T. 4. f. G G.

(668) *Helix* Testâ subcarinatâ, imperforatâ, ovatâ, acuminatâ striatâ. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

deeld zyn, en op de onderste Gier een verheven Streep.

DCLXIX. *Gothica.* Gothische.

(669) Slakhooren, *die de Schaal gekield, wederzyds verhevenrond en Hoornagtig heeft, met Roestkleurige Banden.*

Deeze onthoudt zig in de Bosschen van Sweeden.

DCLXX. *Gualtheriana.* Gualtheriaansche.

(670) Slakhooren, *die de Schaal gekield en ondoorboord heeft, platagtig, kruislings gestreept, met de Opening aan beide kanten spits.*

Zo gemeen als de drie voorgaande, zo aartig en zeldzaam is deeze Posthoorn-Slak, die, als nergens anders voorkomende, de *Gualtheriaansche* genoemd wordt. Het is, volgens de beschryving, een Zee-Slak, wel anderhalf Duim breed, veel naar de Lampjes gelykende, doch taamelyk dik, witagtig van Kleur, en als met Netwerk overtoogen.

III. Die de Gieren rond hebben en genaveld zyn.

(671)

(669) *Helix* Testâ Carinatâ utrinque convexâ Corneâ, Fasciis subferrugineis. *Syst. Nat.* XII.

(670) *Helix* Testâ Carinatâ imperforatâ depressâ, decussatim striatâ, Aperturâ utrimque acutâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 68. f. E.

(671) Slakhooren, *die de Schaal van boven genaveld, plat en zwartagtig heeft, met vier ronde Gieren.* VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. DCLXXI. *Helix Cornea.* Europische Posthooren.

Deeze worden eigentlyk *Posthoorns* of *Posthoorntjes* genoemd, naar dat zy grooter of kleiner vallen Men heeft 'er die anderhalf Duim, en ook die naauwlyks een half Duim breed zyn. Zy woonen overvloedig in de Zoete Wateren, zo van Rivieren als Meiren en Slooten, in ons Wereldsdeel. LINNÆUS getuigt zulks aangaande zyn Vaderland, in de beschryving der Sweedsche Dieren. In Vrankryk komen zy ook, volgens D'ARGENVILLE, in menigte voor. De Modder van de Slooten, in onze Provintiën, is 'er mede opgevuld; doch vermengd met die van de voorgemelde Soort welke ik het Slangetje genoemd heb. Deeze, zelfs zeer klein zynde, zyn veel dikker, en aan den Mond ook een weinig uitgezet, en bruin van Kleur. LISTER vertoont de Gestalte zeer duidelyk en maakt van eene aanmerkelyk byzonderheid, aangaande deeze Posthoorentjes, welke ook in die Slangetjes plaats heeft, gewag.

„ Zo

(671) *Helix* Testâ supra Umbilicatâ planâ nigricante, Anfractibus quatuor teretibus. *Faun. Suec.* 2179. M. L. U. 665. N. 366. LIST. *Angl.* 143. T. 2. f. 26. *Exercit.* II. p. 59. GUALTH. *Test.* T. 4. f. DD. ARGENV. *Conch.* T. 31. (27) f. 8. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 22. f. 6.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

Hoogrood Vogt.

„ Zo men een Korreltje Zout, een weinig „ Peper of Gember, in de Opening doet van „ het Hoorentje, daar het leevende Slakje „ zig in bevindt, dan fpuwt hetzelve een „ *Hoogrood Vogt* uit. Of nu dit Vogt uit de „ geheele zelfftandigheid van het Lighaam „ voortkome; gelyk Bloed door een Aderlaa- „ ting, zou men mogen twyfelen; doch het- „ zelve fcheen my zo wel voort te komen „ uit een Hoorntje, dat nevens den Kop af- „ gefneeden was, als uit een Wonde aan het „ Lyf; hoewel dat flag van Proeven niet ge- „ makkelyk werkftellig te maaken is, zoda- „ nig, dat men zeker zy, of het uit de Won- „ de zelf uitbarfte of niet. Waarfchynelyker „ is 't, dat het of Kwyl zy, omtrent de „ Keel en Maag, of een byzonder Vogt in „ zyn eigen Vat begreepen. Getergd zynde „ geeft het Dier dit Vogt in 't geheele Jaar, „ zekerlyk in April en September, uit. Men „ kan dit Vogt gemakkelyk in groote veel- „ heid vergaderen; mids men een menigte van „ deeze Hoorentjes in een Linnen Zakje doe, „ en daar een weinig Zouts op fprenge; dan „ zal aanftonds dit Hoogroode Vogt rykelyk „ daar afdruipen. Maar, zo men daar een wei- „ nigje Poeijer van Aluin in fprengt, dan zakt „ al het Kleurige naar den Grond, en het „ Vogt wordt helder als Water. Als men, „ op de zelfde wys, met Aluin en Zout, de „ proef neemt op het blaauwagtige Vogt,

„ dat

„ dat fommige Aardflakken, door Infnyding „ gekwetst zynde, uitgeeven; zo zakt 'er „ niets door, maar alles wordt tot een blaauw- „ agtige Lym verhard. Bovendien kan het „ gekleurde deel, uit het roode Vogt der „ Posthoorentjes, door Vloeypapier worden „ afgefcheiden; doch dan gaat de fchoonheid „ van de Kleur weg, en zy wordt in vuil- „ bruin veranderd. Indien men 'er Azyn on- „ der mengt, of Brandewyn, of Loog van „ Potafch, of Pekel, zo raakt ook dat hoog- „ roode Vogt zyne fchoonheid, zo wel als „ door den Aluin, kwyt. Op zig zelf be- „ waart men die mede niet gemakkelyk. Ik „ heb het te vergeefs getragt te doen, in „ kleine Flefchjes met een naauwen Hals, „ digt geflooten; maar het veranderde van „ Kleur zelfs fchoon ik 'er Olie op gedaan, „ of om de Flefchjes Honig gegooten had."

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

Deeze uitlaating van een hoogrood Vogt in onze Posthoorentjes, is, zo wel als die van een Purperkleurig Vogt in de Wenteltrapjes, het nader onderzoek der Liefhebberen en Natuurkundigen dubbel waardig.

(672) Slakhooren, *die de Schaal wederzyds holrond, plat, witagtig, met vyf ronde Gieren heeft.*

DCLXXII. *Helix Spirorbis.* Dilzaadje.

(673)

(672) *Helix* Testâ utrinque concavâ planâ albidâ, Anfractibus quinque teretibus. *Faun. Suec.* 2180.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

(673) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate genaveld, plat, wederzyds gelyk, met eene smalle Boogswyze Opening heeft.*

DCLXXIII. *Contorta* Koolzaad-je.

Deeze beiden, zeer klein van Stuk, zyn in de Staande Wateren van Sweeden gevonden. De laatste Soort, ter groote van Koolzaad, kwam aan de Wortels der Waterplanten voor. Het Slakje heeft een zwart Lighaam, met lange dunne Hoorntjes. Wanneer het, onder Water, uit de Schaal kruipt, dan vertoont zig de Schaal, van boven beschouwd zynde, als of zy verguld ware, zegt LINNÆUS.

DCLXXIV. *Helix Cornu Arietis.* Rams-hoorn.

(674) Slakhooren, *die de Schaal genaveld platagtig, met eene ovaale Opening heeft.*

De samengedrukte Zee-Slak van LISTER wordt hier toe betrokken; daar het doch eene Rivier-Slak is, volgens KLEIN. In 't Werk van SEBA noemt menze een Navelhooren, die wit is, met ros-geele Banden, of Purperkleurig met zwarte en geele Banden omslingerd. Zy is van beide zyden genaveld. Men kanze ook een gebandeerde Posthoorn noemen.

(675)

(673) *Helix* Testâ sub-umbilicatâ planâ utrinque æquali, Aperturâ lineari arcuatâ. *Faun. Suec.* 2131.

(674) *Helix* Testâ umbilicatâ planiusculâ, Aperturâ ovali. M. L. U. 666. N. 367. Cochlea marina compressa. LIST. *Conch.* T. 136. f. 40. KLEIN *Ostrac.* T. I. f. 7. SEB. *Kab.* III. T. 39. f. 14, 15. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 2. f. 4, 5.

(675) Slakhooren, *die de Schaal genaveld, verhevenrond, Stekelig, doorschynende, met vyf Gieren heeft, de Opening rondagtig Maanswyze.* VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

DCLXXV. *Helix hispida.* Stekelige.

Op de Boomen en Planten van Sweeden komt deeze Soort voor, die zeer klein is, van Hoornagtige Kleur, met zeer korte dunne Haairtjes, welke haar, als 't ware, Stekelig maaken.

(676) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate genaveld, bolrondagtig, effen, met de Gieren van boven gezwollen, de Navel omtrent toegedekt, en de Opening langwerpig ovaal heeft.*

DCLXXVI. *Helix Ampullacea.* Osfen-Oog.

Dit zyn Zee-Aliekruiken, volgens 't Werk van SEBA, komende uit Oost en Westindie. Men noemtze *Osfen-* of *Kalfs-Oogen*, naar de byzonderheden, die 'er onder deeze Hoorens voorkomen, en sommigen naar het één, anderen naar het andere, meest doen gelyken.

De

(675) *Helix* Testâ Umbilicatâ convexâ hispidâ diaphanâ, Anfractibus quinis, Aperturâ subrotundo-lunatâ. *Faun. Suec.* 2182.

(676) *Helix* Testâ sub-umbilicatâ, subglobosâ glabrâ, Anfractibus supra Ventricosioribus, Umbilico sub-obtecto, Aperturâ ovato-oblongâ. M. L. U. 666. N. 368. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. Q. GUALTH. *Test.* T. 1. f. R. SEB. *Kab.* III. T. 38. f. 1-5. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 5. f. 2.

VI. Afdeel. LVII. Hoofdstuk.

De Kleur is groen, geel en blaauwagtig of Purperkleurig, met de Gieren overdwars gestreept en overlangs smalle bruine Bandjes hebbende.

Slyk-Slak.

Hier mede schynen naast de *Slyk-Slakken* overeen te komen, daar RUMPHIUS van spreekt, als die men op Makasser graaft uit het Slyk der Rystvelden, en op Tombocko uit de Slykerige Oevers der Rivieren, alwaar zy zo groot worden als een kleine Vuist. Men noemtze *Sisso*, en zy worden niet alleen, gekookt zynde, tot Spyze, maar ook haar Dekzel tot Reukwerk gebruikt. Dit Dekzel, van de groote *Cochlea Lutaria*, is langwerpig als een stompe Halve Maan, ter dikte van een Mes, van buiten vuilgraauw, van binnen witagtig als ongepolyst Zilver. Men kanze, zegt hy, volgens het Grieksch *Pomatiæ* noemen, dat is Dekzel-Slakken, om dat zy, onder de Landslakhoorens, alleen een dik Dekzel hebben. Men vindtze op de Oostindische Eilanden overal in de Slykerige Rystvelden, alwaar zy zig, als die uitdroogen, in de drooge Slyk verbergen, en daar blyven, tot het Regen-Saizoen wederkomt. In Waterbakken gedaan kan menze leevend houden en over Zee voeren, gelyk de Romeinen eertyds deeden met dergelyke, die voor hun uit Afrika gehaald werden. Zy worden inzonderheid als een goed Voedzel voor Koortsige Menschen, en voor de genen, die het begin van de Tee-

ring

ring hebben, aangemerkt. Ook zyn zy, voor de Indiaanen, eene lekkerny.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

(677) Slakhooren, *die de Schaal genaveld, Eyrondagtig, ſtomp en wankleurig heeft, met de Opening rondagtig Maanswyze.*

DCLXXVII. *Helix Pomatia.* Wyngaard-Slak.

Niet minder werks wordt van deeze Soort, in ſommige Landen, tot Spyze gemaakt. GESNERUS noemde ze *Pomatiæ*, om dat zy Vrugten en Druiven eeten, doch haar gewoone Voedzel zyn Moeskruiden. In Duitſchland en Vrankryk worden zy gemeenlyk *Wyngaard-Slakken* genoemd, om dat men ze veel op de Wynbergen aantreft, en op zodanigen als deeze hadt de Pastoor SCHAEFFER gedeeltelyk zyne Waarneemingen, ten opzigt van de weder-aangroeijing van den afgeſneeden Kop, in 't werk geſteld, daar ik voorheen omſtandig berigt van gegeven heb *.

* XIV. STUK bladz. 166, enz.

Deeze is ver de grootſte van alle Slakhoorens in Groot Brittannie, zo LISTER aanmerkt, vallende ſomtyds byna zo groot als een middelmaatig Hoender-Ey. De Schaal heeft

(677) *Helix* Testâ Umbilicatâ ſub ovatâ, obtuſâ decolore, Aperturâ ſubrotundo-lunatâ. *Faun. Suec.* 2183. BONANN. *Recr.* pag. 221, cum fig. Pomatia. GESN. *Aq.* 255. Cochlea terreſtris Gypſo obſerata. ALDROV. *Exſang* 389. LIST. *Angl.* III. T. 2. f. 1. SWAMMERD. *Bibl. Nat.* T. 4. f. 2. GUALTH. *Test.* T. 1. f. A. Pomatia. ARGENV. *Conch.* T. 32. (28) f. 1.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. *Wyngaard-Slak.*

heeft eene Aschgraauwe of witagtige Kleur en om de Gieren loopen breede bruinagtige Banden, die flaauw van Tekening zyn. Zy bestaat slegts uit vyf Gieren De Randen van de Opening zyn een weinig omgeslagen, en bedekken ten deele de Navel, daar men een Provetje een half Duim diep kan insteeken. Die van SCHAEFFER waren sierlyker rood en geel gekleurd, en niet langs de Gieren maar overdwars gestreept of gebandeerd.

Kalkagtig Dekzeltje.

't Geen deeze Soort van de andere Hoorn-slakken onderscheidt, en 't gene zy byzonder heeft, waar van zy ook wel den naam voert, is een Kalkagtig Dekzeltje, dat de Opening 's Winters sluit. Alle Land-Slakhoorens hebben dan wel een Dekzeltje, maar het is in dezelven dun en Vliezig, sluitende op ver naa niet zo digt en vast. Omtrent het begin van April, wat vroeger of laater naar 't Saizoen, wordt het los, en dan stoot de Slak het weg, om de Kost te zoeken; hebbende zig van het Najaar tot het Voorjaar, en dus by de zeven Maanden lang, zonder Voedzel of beweeging in die Gevangenis opgehouden.

SWAMMERDAM heeft zyne keurige Ontleeding in 't werk gesteld op deeze Wyngaard-Slakken. Ik heb van derzelver uit- en inwendige Lighaamsdeelen, meest met die der naakte of Kelder-Slakken overeenkomende, genoeg gezegd *, zo wel als van de Paaring, Eijeren, Teeldeelen, en wat meer tot de Slakken behoort.

* XIV. STUK bladz. 142, enz.

hoort. Alleenlyk zal ik hier, ten dienste der Liefhebberen, die de beweeging der Ingewanden in de Slakhoorens mogten willen beschouwen, de Handgreep melden, welke die schrandere Natuur-onderzoeker, ten dien einde, heeft gebruikt. „ Wanneer men de buitenste Schaal „ afgenomen heeft, zegt hy, dan komt het „ weeke Lighaam te voorschyn, dat de zelf„ de figuur heeft als de Hooren, doch zagt „ en buigzaam is, zonder de minste hardig„ heid. Meest alle de Ingewanden vertoo„ nen zig door het doorschynende Vlies, 't „ welke het Lighaam van de Slak bekleedt, „ en met veele Vaatjes doorweven is. Het „ wordt zeer ligt gekwetst, en dan loopt het „ bleekblaauwe Bloed van de Slak, als eene „ lymige Vogtigheid, daar uit. Dit komt „ daar van daan, dat het gantsche Lighaam, „ overal, met veele Aderen en Slagaderen ge„ borduurd is. Derhalve, indien men met „ een Schaartje een gedeelte van den Voet „ der Slak vaardig afsnydt, zal men Straalen „ Bloeds daar zien uitspringen. Om de Schaal „ af te ligten moet men een Nyptangetje met „ platte Lippen gebruiken, daar men de Hoo„ ren allengs mede breekt en afknypt, tot dat „ men op de plaats komt, waar de Spieren „ haar inplanting hebben. Derzelver Peezen „ scheidt men dan met een plat Spadeltje af, „ en breekt verder de Hooren, tot men digt

VI. Afdeel. LVII. Hoofdstuk. *Wyngaard-Slak.*

„ aan

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

„ aan den Top komt, alwaar zy nog maar „ één of twee draaijen heeft; dan volgt het „ Staartje, daar het Lighaam in uitloopt, „ zeer gemakkelyk."

Gebruik.

Deeze Slakhoorens zyn het eigentlyk, waar van het Dier, van ouds tot heden, in verscheide deelen van Europa, gegeten wordt. Ik heb reeds daar van gewag gemaakt, en aangemerkt, hoe zy by de Romeinen gemest werden *. In Silezie leezen wy, dat de Ingezetenen de Slakhoorens thans nog voeden met zekere Planten, om ze vervolgens tot Spyze te gebruiken. Ook verstaan wy, dat in zekere Tuinen van Brunswyk de Slakhoorens, in de Zomer vergaderd, gedaan worden in vierkante Greppels of Kuilen, waar van de kanten met Hout beschooten zyn en de Opening gedekt met fyn Yzerdraadwerk, om dus de Slakhoorens te bewaaren tot Voorraad tegen den Winter (*). In de Zuidelyke deelen van Vrankryk worden deeze Wyngaard-Slakken ook genuttigd, en te Parys komen zy, in de Vasten, menigvuldig op de Markt. Men kooktze in Rivier-Water, en maakt 'er dan, met Olie, Zout en Peper, lekkere Geregten van, zegt LISTER, die ons verhaalt, dat het Dier zeer Vleezig en niet onaangenaam is van Smaak, komende in de Zuidelyke deelen van

* XIV. STUK, bladz. 176.

(*) *Hist. Nat. des Animaux*, par NOBLEVILLE & SALERNE, Medecins d'Orleans, a Paris 1756. Tom. I. p. 26.

van Engeland, doch niet in de Noordelyke deelen, overvloedig voor. VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

(678) Slakhooren, *die de Schaal genaveld rondagtig en gespitst heeft, met de Lip gerand en de Opening ovaal.* DCLXXVIII *Helix glauca.* Koe Oog.

Deeze kan men, om dat zy eenigermaate naar de Osse-Oogen, voorgemeld gelykt, den naam van *Koe-Oog* geeven. De wyde Navel doetze daar grootelyks van verschillen. De Schaal is bleek Vleeschkleurig, met eenige bruine Banden, langs de Gieren heen, en de Mond-Opening Oranjekleur.

(679) Slakhooren, *die de Schaal genaveld, verhevenrond, stomp geelagtig heeft, met een bruinen Band.* DCLXXIX. *Helix Citrina.* Navelslak.

Van deeze, die men gemeenlyk doch ten onregte *Zee-Slakken* noemt, alzo het Westindische Landslakken zyn, komen aanmerkelyke Verscheidenheden voor, ten aanzien van de Kleur, welke zy, gelyk onze Slakhoorens, zeer

(678) *Helix* Testâ Umbilicatâ subrotundâ acuminatâ, Labro marginato, Aperturâ ovali. M. L. U. 668. N. 369. SEB. *Kab.* III. T. 38. f. 58, 59. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 5. f. 3.

(679) *Helix* Testâ Umbilicatâ convexâ obtusâ flavescente, Fasciâ fuscâ. M. L. U. 667. N. 370. GUALTH. *Test.* T. 2. f. D. ARGENV. *Conch.* T. 32. (28) f. 10. SEB. *Kab.* III. T. 39. f. 1-6. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 22. f. 7.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

zeer verschillende hebben. D'ARGENVILLE noemt die Agaatkleurig, met twee Streepen; de eene bruin, de andere wit, langs de Gieren. LINNÆUS zelf, schoon de Kenmerken dus bepaald hebbende, zegt, dat 'er Leverkleurige voorkomen met een witten Band, witte met een geelen, geele met een witten Band, in 't midden paarschagtig, en geelagtige met een witten Band. Men vindt nog meer Verscheidenheden van deeze *Navel-Slakken.* Zy zyn veel laager en vlakker getopt dan de voorgaande.

DCLXXX. *Helix Arbustorum.* Boom-Slak.

(680) Slakhooren, *die de Schaal genaveld verhevenrond en spits heeft, met de Opening rondagtig dubbeld gerand, van vooren uitgerekt.*

Een soort van Slakhoorens, zo fraay gebandeerd, geborduurd en gemarmerd, dat D'ARGENVILLE haar *la Livrée*, dat is Livrey-Slak, noemt, komt hier op het Tapyt. LISTER vondt deeze, in Engeland, meer op vogtige Velden, dan in lommerryk Geboomte. Hy onderscheidtze van de gewoone Slakhoorens, met reden, ook daarom, dat zy niet met dezelven paaren. D'ARGENVILLE merkt aan,

(680) *Helix* Testâ Umbilicatâ, convexâ, acuminatâ, Aperturâ sub-orbiculari bimarginatâ, antice elongatâ. *Faun. Suec.* 2184. M. L. U. 663. N. 371. LIST. *Angl.* 119. T. 2. f. 4. REGENF. *Conch.* I. N. 52. ARGENV. *Conch.* T. 32. (28) f. 8. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 27. f. 2.

aan, dat menze in Vrankryk op Heijen en op de Bergen vindt. LINNÆUS, niettemin, geeft 'er den naam van *Boomſlak* aan. Zy is door de Navel, welke zy, volgens hem, wyd heeft, wel duidelyk van de Tuin-Slakhoorens verſchillende; doch ik word zulks in de Afbeelding van LISTER niet gewaar, en vind by hem ook van den dubbelen Rand geen gewag gemaakt. 't Schynt dat men 'er een omgeſlagen Rand door moet begrypen. VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

(681) Slakhooren, *die de Schaal genaveld, en platagtig verhevenrond heeft, met eene langwerpige gerande Mond-Opening.* DCLXXXI *Helix Zonaria.* Gebandeerde Posthoorn.

Deeze behoort onder de Land-Slakken, en komt in de Zuidelyke deelen van Europa voor. Zy heeft de grootte, ongevaar, van de gewoone Tuinſlak, maar is van boven plat, met eene wyde Trompetswyze Mond-opening, en de Navel van onderen tot aan den Top toe doorboord. De geheele Oppervlakte is zeer ſchoon glanzig, de Kleur wit of geelagtig, met twee breede bruine Banden op de onderſte Gier, waar van de eene over de andere Gieren voortloopt naar den Top. Wy noemenze

(681) *Helix* Testâ Umbilicatâ convexâ depresſiusculâ, Aperturâ oblongiusculâ marginatâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 3. f. L, LL. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 21. f. 3, 4.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. menze de *Gebandeerde* Posthoorn. Van Geftalte zweemt zy veel naar de Belflak, hier voor befchreeven; doch heeft den Rand der Gieren niet fcherpagtig.

DCLXXXII. *Helix Ungulina.* Indifche Posthoorn. (682) Slakhooren, *die de Schaal genaveld en verheyenrond, de Opening rondagtig, gerand, van boven uitgerekt heeft.*

Hier wordt een Hoorentje bedoeld, dat RUMPHIUS het Slangetje getyteld heeft, doch het verdient eigentlyk den naam van *Posthoorn*, en wel van *Indifche*, tot onderfcheiding, als uit Indie afkomftig zynde. Dat Exemplaar, 't welk zig in 't Kabinet van de Koningin van Sweeden bevondt, hadt eene geelagtige Nagelkleur, waar van de bynaam.

DCLXXXIII. *Helix Itala.* Italiaanfche. (683) Slakhooren, *die de Schaal genaveld en ftomp verhevenrond heeft; met vyf ronde Gieren, een open Navel en de Opening rondagtig.*

Dit is ook een Landflak, uit de Zuidelyke dee-

(682) *Helix* Testâ Umbilicatâ convexâ, Aperturâ marginatâ fub-orbiculatâ, fupra elongatâ. M. L. U. 668. N. 372. RUMPH. *Rar.* T. 27. f. R. Planorbis Indica. PET. *Gaz.* T. 1. f. 6. KLEIN *Oftrac.* T. 1. f. 11.

(683) *Helix* Testâ Umbilicatâ convexâ obrufâ, Anfractibus quinque teretibus, Umbilico patulo, Aperturâ fuborbiculatâ, *Syst. Nat.* XII.

deelen van Europa. Zy heeft de Schaal witagtig met éénen bruinen Band: de grootte is als die van een Hazelnoot.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

(684) Slakhooren, *die de Schaal genaveld, doorboord, ſtomp verhevenrond heeft, met vyf ronde geelagtig witte Gieren, en een wyden Navel.*

DCLXXXIV. *Helix Lusitanica.* Portugeeſche.

Dit is een taamelyk groote Land-Slakhooren, uit de Zuidelyke deelen van Europa, wit, zonder Band, maar op de Rug een weinig geelagtig. De Navel-Opening is zo wyd, dat men alle de draaijen der vyf Gieren, tot aan den Top toe, daar in beſchouwen kan. LINNÆUS noemtze de *Portugeeſche.*

(685) Slakhooren, *die de Schaal genaveld Eyrond, met drie geſtreepte Gieren, en de Opening ovaal, aan den Top aangegroeid heeft.*

DCLXXXV. *Helix Mamillaris.* Getepelde.

In de Rivieren van Afrika onthieldt zig deeze, die eenigermaate naar een Neriet geleek, maar

(684) *Helix* Testâ Umbilicato-perforatâ convexâ obtuſâ, Anfractibus quinque teretibus flavescente-albidis; Umbilico patulo. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 2. f. T.

(685) *Helix* Testâ Umbilicatâ ovatâ, Anfractibus tribus ſtriatis, Aperturâ ovatâ, apici adnatâ. *Syst. Nat.* XII. ARGENV. *Conch.* T. 31. (27) f. Lin. 2. N. 7, nimis mucronata.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. maar de Opening groot hadt, zynde overdwars zeer fyn en digt, overlangs wat ruimer gestreept. De Opening was ovaal, met de binnenste Lip van vooren aan de Gieren gehecht.

DCLXXXVI. *Helix Hispana.* Spaansche. (686) Slakhooren, *die de Schaal genaveld en verhevenrond heeft, met vyf ronde Gieren, de Navel fyn doorboord, de Mond-Opening rondagtig.*

De Schaal van deeze is Hoornkleurig. Zy onthoudt zig in de Zuidelyke deelen van Europa.

DCLXXXVII. *Helix Lutaria.* Slykerige. (687) Slakhooren, *die de Schaal genaveld en langwerpig Eyrond heeft, van binnen Kleuriger, de Mond-Opening ovaalagtig.*

Van deeze is de Woonplaats, zo wel als de reden van den bynaam, onbekend.

IV. Die de Gieren rond hebben en geen open Navel.

DCLXXXVIII. *Helix perversa.* Topslak. (688) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate*

(686) *Helix* Testâ Umbilicatâ convexâ, Anfractibus quinque teretibus, Umbilico tenui perforato, Aperturâ suborbiculatâ. *Syst. Nat.* XII.

(687) *Helix* Testâ Umbilicatâ ovato oblongâ, interne coloratiore, Aperturâ subovatâ. M. L. U. 669. N. 373.

(688) *Helix* Testâ sub-umbilicatâ ovato oblongâ, contrariâ, Sulphureâ. M. L. U. 669. N. 374. GREW. *Mus.* T. 10. f. 9. BO-

te genaveld, langwerpig Eyrond, dikwils links gedraaid en Zwavelgeel heeft. VI. AFDEEL LVII. HOOFDSTUK.

Hier worden de *Topslakken* bedoeld. LINNÆUS, schoon in de Kenmerken maar van Linkse die geel zyn spreekende, heeft nogthans Verscheidenheden daar van gekend: want hy verhaalt, in de beschryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden, dat 'er ook Regtse zyn, en dat de Kleur in sommigen geel is; in anderen geel met een of twee Purperagtige Streepen; in anderen bleek met digte bruine Banden. De Roozekleurige evenwel, de groen- en bruinagtige, en van andere Kleuren, schynen hem niet bekend te zyn geweest. Veel hooger is ook dikwils de Kleur dan Zwavelgeel: Ik verwonder my, dat hy van de gerande of omgeboogene Mond-opening en van de aangezoomde Schaal niet spreekt. 't Is een Rivier-Slakhoorn, waar van de linkse en fraay gekleurde nog in veel agting zyn. De witte Rand om den Mond is eigen aan deeze Hoorens. Sommigen hebben vyf, anderen zes Windingen of Gieren. Zo fraay als de Afbeeldingen van GUALTHIERI zyn, zo slegt zyn die van D'ARGENVILLE. LINNÆUS zegt

BONANN. *Recr.* III. T. 116. PET. *Gaz.* T. 44. f. 7. GUALTH. *Test.* T. 5. f. P, O. Unique. ARGENV. *Conch.* T. 12. (9) f. G. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 16. f. 5: IV. D. Pl. 28. f. 4, 5: V. D. Pl. 23. f. 4, 5.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

zegt met reden, dat de Topslakken eenigermaate genaveld zyn; want zy hebben, by den Rand, een klein Navelgaatje. De Afbeelding van BONANNI vertoont de Topslak niet.

DCLXXXIX. *Helix Janthina.* Kwallebootje.

(689) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate ondoorboord, rondagtig, stomp, doorschynende en zeer broosch heeft, met de Opening agterwaards breeder en de Lip uitgerand.*

Dit is een Zee-Slakhoorentje, dat alom aan de Kusten van de oude Wereld, doch byzonderlyk in de Middellandsche Zee voorkomt, zegt LINNÆUS. BONANNI verhaalt, dat 'er, na een geweldigen Storm, twee aan den Oever van den Kerkelyken Staat, by Rome, gevonden waren, die hem zyn Vrind gebragt hadt, zynde de eene geel, met een donkere Streep over 't midden van de Gieren, de andere uit den bleek Roozekleurige fraay paarschagtig. Of dit nu de zelfden zyn, als die by RUMPHIUS, welken wy *Kwallebootjes* noemen,

(689) *Helix* Testâ subimperforatâ, subrotundâ, obtusâ, diaphanâ fragilissimâ, Aperturâ postice dilatatâ, Labro emarginato. M. L. U. 670. N. 375. COLUMN. *Aquat.* 23. T. 22. *Purp.* T. 13. f. 2. BONANN. *Recr.* III. T. 5. SLOAN. *Jam.* T. 1. f. 4. & T. 572. f. 23. RUMPH. *Rar.* T. 20. f. 2. GUALTH. *Test.* T. 64. f. O. Cochlea colore speciosior. *Phil. Trans.* 301. p. 2051. Cochlea purpurea tenuis Ore ampliore. BROWN. *Jam.* 399. T. 39. f. 1. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 30. f. 2, 3.

men, kan ik niet zeggen. Men wil dat zy deezen naam hebben, om dat het Dier bestaat in een Slymige Worm, naar de Kwallen gelykende, die met zyn End tot de Opening der Schaal uitsteekt, terwyl dezelve als een Bootje op het Water dryft, gelykerwys de Nautilussen. Sommigen hebben 'er, om die reden, den naam van 't blaauwe Nautilusje aan gegeven. Zelden vallen zy een Duimbreed groot. Het Slakje, levendig zynde, is met een Violetkleurige Vogtigheid bekleed, welke de Handen, van de genen, die het behandelen, besmet.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

(690) Slakhooren, *die de Schaal ondoorboord, byna Eyvormig, stomp, Hoornagtig, met bruine Banden, de Opening eenigermaate rondagtig heeft.*

DCXC. *Helix Vivipara.* Jongwerpende Slak.

Het eigentlyke Kenmerk van deeze Rivier-Slakhoorens bestaat daar in, dat zy leevende Jongen voortbrengen, en dit geeft 'er den bynaam aan. Hier in zyn zy van de meeste andere Hoorens verschillende, die altemaal Eijerstokken, uit een menigte van Eijertjes samenge-

(690) *Helix* Testâ imperforatâ sub-ovatâ, obtusâ, Corneâ, Cingulis fuscatis, Aperturâ sub-orbiculari. *Faun. Suec.* 2185. LIST. *Angl.* 133. T. 2. f. 18. *Exerc.* II. p. 17. T. 2. *Conch.* 2. T. 126. f. 26. GUALTH. *Test.* T. 5. f. 1. SWAMM. *Bibl.* T. 9. f. 5-13. SEB. *Kab.* III. T. 38. f. 12. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 17. f. 4.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

gesteld, of Eijertrosſen, of losſe Eijeren, baaren *. De Oesters en Mosſelen evenwel, en misſchien ook veele andere Doubletten, brengen insgelyks levendige Jongen voort †.

Jongwerpende Slak.

SWAMMERDAM heeft een geheel Vertoog over dit Schepzel uitgegeven, onder den naam van een *Wonderbaarlyke, leevendbaarende, Kristallyne Slak.* De andere Slakken, naamelyk, wel onderzogt hebbende, meende hy derzelver Eigenſchappen genoegzaam te kennen, om daar uit algemeene Regelen op te maaken; doch aan de Ontleeding van deeze Slak komende, ontdekte hy nieuwe Wonderen, die hem over de ondoorgrondelyke Wysheid van den Schepper deeden verbaasd ſtaan. „ Het „ is, zegt hy, een Waterſlakje, dat men in „ Holland in de Slooten, als ook in Rivieren „ en Zoet Water op Steenagtige en Zand„ gronden, menigvuldig vindt. In de Slooten „ kruipen dezelven op de Waterplanten en „ in de Modder, die zy tot haar Voedzel ge„ bruiken, als ook de Kley, daar ik ze de „ eerſte maal in gevonden heb: waar door zy „ zo vuil bekorst worden, dat alle de fraai„ heid van haare Hoorentjes verdwynt." Hierom hadt hy hetzelve naakt afgebeeld, zonder Huisje, dat men voorzigtig moet wegbreeken: want dit Slakje heeft, gelyk de Purperhoorens en anderen, een Dekzeltje, aan zyn Voet zittende, daar het, zo dra het de minſte beweeging in 't Water verneemt, de Opening

* Zie 't XV. STUK, bladz. 12.

† bl. 419.

zo

zo digt mede toesluit, dat men 'er geen Naald kan inbrengen, en overzulks niet in staat is om het Slakje uit zyn Hoorentje te krygen, zonder dat men 't zelve, van boven, aan stukken breekt, met een platten Nyptang, neemende als dan het Slakje, zagtelyk, daar uit. Dus wordt men gewaar, dat het met zeer sterke Spieren of Peezen gehecht is aan zyn Hoorentje.

VI. AFDEEL. VII. HOOFDSTUK.

Jongwerpende Slak.

LISTER, die deeze Soort in 't eerst de zeer groote, bruin- of zwartagtige, gebandeerde Slakhooren, getyteld hadt, geeft 'er vervolgens den naam van *Groenagtige* aan. Mooglyk waren die eersten, als gemeld is, met een Korst van Vuiligheid begroeid. Hy vondtze ten minste zo groot als de gewoone Tuinslakken, dikker van Schaal en langwerpiger, somtyds anderhalf Duim hoog. In verscheide Rivieren, Meiren en Moerassen, van Engeland, waren zy hem overvloedig voorgekomen, aazende op het Fonteinkruid en andere Waterplanten. Den Afgang nam by waar, ongemeen klein te zyn, van grootte en gedaante als Zaad van St. Jans Kruid, die van het Dier, even als van de Schaapen en Konynen, by veele Keutels agtereen, uitgeworpen werdt.

DeHooren.

De Slak is geelagtig, met bruine Vlakjes digt besprenkeld. Zy heeft een breeden platten Voet, waar mede zy, even als de Aardslakken, op den bodem der Rivieren en Wateren kruipt. Ook gaat zy met dien Voet som-

Het Dier. Pl. CXXIV Fig. 4.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. *Jongwerpende Slak.* fomtyds aan de Oppervlakte van het Water hangen, en zwemt daar mede. Zy heeft de Hoorntjes, op den Kop, niet met Knopjes, maar fpits, gelyk de Slakken der Zeehoorens, en de Oogen ftaan, even als in fommigen derzelven, onder aan de Hoorntjes. Tot den Bek geeft zy een Snuit uit, van taamelyke langte. Tanden zyn 'er niet in gevonden. Het Dier heeft witagtige Kieuwen, en werpt door zekere Opening, gelyk de Visfchen, het ingenomen Water uit.

De Ingewanden. Dit nam LISTER in deeze Slakken uitwendig waar, en dezelven openende, door het doorfnyden van het Ruggevlies, ontdekte hy een Saffraankleurig Tepeltje, dat de uitgang was van de Lyfmoeder, waar nevens die van den Endeldarm zig vertoonde, veel wyder dan de Keel. Dit fchryft hy daar aan toe, dat het Dier door enkele zuiging zyn Voedzel nuttigt; hebbende, in tegendeel, een groote Maag, die van de Lever t'eenemaal omwonden wordt. Als menze in de Winter ontleedt, dan is de Maag, zo wel als het Gedarmte, geheel ledig: zo dat zy, in dit Jaargety, geen Voedzel fchynen te gebruiken. Ook wierpen deeze Slakken, in Maart uit de Rivier gehaald zynde, en in witte Kommetjes gehouden, geen Excrementen in 't geheel uit. De Lever, die groenagtig geel is, beflaat de geheele Krul van de Hooren. Het Dier heeft een zeer klein Hartje, even als de andere Slakken.

De

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

Jongwerpende Slak.

De Lyfmoeder.

De Lyfmoeder heeft dit byzonders, dat zy buiten de Slak geplaatst is en leevende Jongen bevat. Zy maakt een langwerpigen Zak uit, die byna drie Gieren vult van de Hooren. Tegen 't end van Maart zodanig een Lyfmoeder van een gekookte Slak openende, vondt hy daar in vyftien Jonge Slakhoorntjes, die geheel los waren, zo van de Lyfmoeder als van elkander, en in 't klein volkomen geleeken naar de oude Slak, hebbende zelfs eene hardagtige en gebandeerde Schaal. Voorts bevonden zig daar in nog een menigte van Eytjes of onvolmaakte Jongen. In een andere, die ongekookt was, trof hy wel twintig Slakhoorentjes aan, van grootte tusschen Maanzaad en Peperkorrels. In 't begin van April bragten zodanige Slakken, in Glazen bewaard zynde, twee of drie Jonge Hoorentjes voort. Op 't laatst van July 'er eenigen ontleedende, vondt hy in de Lyfmoeder omtrent dertig Slakhoorentjes: maar in 't begin van December zulks werkstellig maakende aan een Slak, die een half Jaar van hem in Potjes was gehouden, bespeurde hy dat de Lyfmoeder geheel vol was van kleine Hoorentjes Zouden dit die Krystallyne Bolletjes niet zyn, waar mede SWAMMERDAM zeker Ingewand in deeze Slakken gevuld vondt? Hy twyfelde naderhand, o, het gene hy voor de Lyfmoeder hadt aangezien ook de Maag ware, en vondt die Bolletjes, als Zand, ook in de Lyfmoeder.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK. *Jongwerpende Slak.* De Eijerstok.

De Nederduitsche Leezer kan dit in 't Werk van dien schranderen Natuur-onderzoeker zelf nazien. Ik vergezel gedagten Engelschman, die tegen 't end van Juny, des Jaars 1694, in vyf Rivierslakken van deezen aart, welke gekookt waren, te samen vondt 33 Jongen in de Schaal, en 241 nog in 't Ey begreepen: dat is in ieder tusschen de vyftig en zestig Jongen. Hy oordeelt, dat de Winter de tyd der Vrugtmaaking in deeze Slakken zy, en de onvolmaakte Jongen houdt hy voor eene Overbevrugting. Eindelyk spreekt hy van den Eijerstok als volgt. „ In dit Dier is zeker „ gevorkt Ingewand, of uit twee Zakken be„ staande, op de wyze van de Kuit der Vis„ schen. Het is smal en van maatige uitge„ strektheid, met een uitpuiling in 't midden. „ Het legt naast onder de Maag, en deszelfs „ spitse deel is aan den bodem van 't Lyf„ moeder-Zakje gehecht: weshalve ik in 't „ vermoeden ben gekomen, dat het gemeen„ schap met de Lyfmoeder heeft, en dus de „ Eijerstok zy. Ook wordt myn vermoeden „ daar door bevestigd, dat dit Deel alleenlyk „ in de Wyfjes plaats heeft, en in de Man„ netjes t'eenemaal ontbreekt."

Verschil der Mannetjes van de Wyfjes.

Dit verschil van Sexe maakt eene andere byzonderheid in deeze Hoornslakken uit, te aanmerkelyker, om dat men van weinigen maar, dienaangaande, zekerheid heeft *. „ De „ Mannetjes (zegt LISTER) zyn in deeze

* Zie XV. STUK, bladz. 6, enz.

„ Ri-

„ Rivierslakken door de Lyfmoeder en Teel- VI. Afdeel. LVII. Hoofdstuk.
„ deelen gemakkelyk te onderscheiden. Be-
„ geert men, echter, eenig uitwendig Ken-
„ merk, zo moet men weeten, dat de Man-
„ netjes doorgaans kleiner zyn, en dat in de- *Jongwerpende Slak.*
„ zelven het regter Hoorntje eens zo breed
„ is als het slinker en in een stompe Punt uit-
„ loopt. Dus schynt dan, in dezelven, de
„ regter Hoorn, om zo te spreeken, Manne-
„ lyk, de slinker Vrouwelyk te zyn, en nog-
„ thans zyn zy geenszins Hermaphrodieten of
„ van beiderley Sexe.

„ In het Mannetje loopt, schuins over den Saffraankleurig Vogt.
„ Kop en de Schouders heen, een soort van
„ Schaft (*Penis*) of zeer Vezelagtig Kanaal,
„ dat vol is van zeker Saffraankleurig Vogt,
„ zo dik als Honig, 't welk een schoone
„ Verwstof is, wanneer men 't zelve op Pa-
„ pier strykt. Zo men deeze Slakhoorens in
„ wit Porselein houdt, dan zyn zy gewoon
„ eenige Druppeltjes neder te laaten van dit
„ geele Vogt, 't welk de Potten kleurt. Als
„ gy, anders, den geheelen Kop met de
„ Hoornen in eenig Mannetje doorgesneeden
„ hebt, zo kunt gy, door dat Kanaal zagtjes
„ te drukken, het Saffraankleurige Vogt op-
„ waards doen stygen, en dan zult gy het-
„ zelve zien uitgaan door den Top van de
„ regter, maar geenszins door dien van de
„ slinker Hoorn, noch door de Snuit; 't welk
„ tot een klaar bewys verstrekt, dat in die
„ Hoorn

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. Jongwerpende Slak. „ Hoorn de Teeldeelen vervat zyn, waar van „ 't gezegde Rugkanaal een groot gedeelte „ is. In de Mannetjes van deeze Rivier-„ Slakken, bovendien, is digt tegen de Darm-„ Lever een ander Ingewand, 't welk de „ draaijen volgt van de Lever. Dit Ingewand „ heeft een heldere Goudgeele Kleur, en ik „ gis dat hetzelve de Hom zy, die in gedag-„ te Vezelagtige Buis schynt uitgestort te „ worden. Ja, in 't midden van Juny dat deel „ in Mannetjes doorsnydende, vloeide daar „ op staande voet een dik geelagtig Vogt uit, „ even als uit de Hom der Visschen, wanneer „ die gezwollen is, voortkomt. Dus schynt „ de dikte van dat Saffraankleurige Vogt, in „ het Vezelagtige Kanaal vervat, een groote „ overeenkomst daar mede aan te wyzen."

Blaauw Levensvogt. Zo ziet men dan, dat SWAMMERDAM gelyk hadt, wanneer hy zig over de byzondere Eigenschappen van deeze Rivierslakken grootelyks verwonderde. Men kan zyn Vertoog dienaangaande nazien, en overweegen of de leevende Wormpjes, door hem in deeze Slakken gezien, ook tot het Mannelyk Zaad betrekking hebben. Leevende Jongen te baaren, terwyl de andere Hoorens Eijerleggende zyn, is het niet alleen, maar bovendien het verschil van Sexe, daar men die in de andere Slakhoorens vereenigd vindt, en het uitgeeven van een Saffraankleurig Vogt; 't welk dezelven aanmerkelyk maakt. Hier komt nog by, dat uit dee-

ze

ze Slakken, in 't midden van den Winter doorgesneeden, volgens de waarneeming van LISTER, een Levensvogt vloeide, 't welk schoon blaauw was, byna met den glans van een Elementsteen. Ongevaar een Once daar van op 't Vuur zettende, stolde het, door een zagte kooking, als Eywit, blaauwagtig van Kleur.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. *Jongwerpende Slak.*

(691) Slakhooren, *die de Schaal ondoorboord, rondagtig, effen, doorschynendt, gebandeerd, met de Opening rondagtig Maanswyze heeft.*

DCXCI. *Helix Nemoralis;* Tuinslak.

Dit laatste heeft, volgens dien zelfden Autheur, ook plaats in de *Tuin-Slakken*, die door een Sneedje, in de Huid gemaakt, een bleekblaauw Vogt uitgeeven, 't welk stolt en hard wordt in Wyngeest. Schoon menze in de Tuinen aantreft, zyn zy doch in de Bosschen niet ongemeen, ja komen overal voor, daar men Geboomte en Groente vindt. In Westgothland vondt LINNÆUS haar op de Steenrotsen. Aangaande de ongemeene verscheidenheid van Kleur, die in dezelven plaats heeft, is door LISTER opgemerkt, dat zy niet zelden

(691) *Helix* Testâ imperforatâ subrotundâ lævi, diaphanâ fasciatâ, Aperturâ subrotundo-Lunatâ. *Faun. Suec.* 2186. M. L. U. 670. N. 376. *It. Oel.* 127. *It. Westgoth.* 84. LIST. *Angl.* 116. T. 2. f. 3. ARGENV. *Conch.* T. 1. N. 53. PET. *Mus.* 5. N. 14.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK. *Tuinslak.*

den eenkleurig Citroengeel zyn of Aschgraauw; maar dikwils met één, twee, drie of vier en meest met vyf bruine Banden getekend. Zyne naauwkeurige onderscheidingen, van die Tekening, zal ik niet ophaalen; maar alleen aanmerken, dat ik in de Kleur vry veel verschil heb waargenomen, in byzondere deelen van ons Land. In vette Landsdouwen, Kleygronden en vrugtbaare Boomgaarden vond ik ze grooter, op schraale Gronden kleiner, en in 't Zand der Duinen ledige Hoorens, byna Roozekleur. De Slak zelf is ook op de eerstgemelde plaatsen lyviger en vetter, op de laatsten schraalder.

Paaring.

LISTER, ondertusschen, heeft opgemerkt, dat dit verschil van Kleur geen Soortelyk onderscheid uitmaakt, alzo hy geheel verschillende, ja ongebandeerde met de genen die gebandeerd waren, gepaard vondt. Het zyn de eersten, zegt hy, die na den Vorst te voorschyn komen en gaan kruipen. Zy paaren in Mey, doch geenen doen dit, dan die volwassen zyn of van behoorlyke grootte. Haare Paaring geschiedt, dewyl zy Hermaphrodieten zyn, op de manier der naakte of Kelderslakken *. „ Indien gy, met een Pennemes, den „ geheelen Hals, die buiten de Schaal uitge„ stoken wordt, afsnydt, dan zult gy (zegt „ LISTER) behalve het begin der Zwelgkeel „ ook de Teeldeelen en den Endeldarm heb„ ben. Dit was de reden, dat by de Romei-

* Zie 't XIV. STUK, bladz. 145.

„ nen,

„ nen de Halzen der Slakken onder de dingen, die grootelyks tot opwekking van de Minnedriften ftrekten, geteld werden. De Lyfters hebben 'er grooten Smaak in: zy pikken de Schaal van onderen met den Bek door, en haalen 'er het Dier uit."

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK. *Tuinflak.*

Gelyk onze Tuinflakken, in de uitwendige Geftalte, van de Wyngaardflakken * verfchillen, zo hebben zy ook eenig verfchil in de inwendige deelen. SWAMMERDAM geeft ons daar van, door vergelykinge van de een met de andere, een omftandig Berigt. Egter fchynt dit onderfcheid niet van veel belang te zyn; doch in de manier van Paaring vondt hy een groot verfchil; „ alzo de Roede (*Penis*) in „ de Tuinflakken veel verder omgeftroopt en „ ge-erigeert wordt; weshalve zy ook aan „ haar begin mede bezet is met dergelyke „ Kliertjes als de Huid. De Paaring duurt „ by haar ook veel langer, dan in de Wyn- „ gaard-Slak, en de geheele Roede, tot haar „ uiterfte End toe, wordt van de eene Slak „ in het Lighaam van de andere ontvangen, „ die men dan, fomtyds, zeer aartig door „ elkanderen geftrengeld ziet. Het is ver- „ wonderlyk, hoe de Roede van de eene Slak „ zig, om de Roede van de andere Slak om- „ windende, in derzelver Lyfmoeder inplant; „ terwyl haare Lyfmoeder tevens die van de „ andere inneemt. Zoo men de Slakken op „ dien tyd van elkander trekt, dan ziet men „ de

Verfchil van de Wyngaard-Slakken.

* Bladz. 425.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. *Tuinslak.*

„ de wederzydsche Roeden uit de Opening „ der Lyfmoeder van ieder Slak te voorschyn „ komen, welke zy dan, inwaards omstroopen- „ de en wonderlyk beweegende, weder bin- „ nen een korten tyd in haar Lighaam trek- „ ken. En, aangezien de beide Slakken haa- „ re Teeldeelen in de regterzyde van den „ Hals hebben, zo sluiten de Koppen, ge- „ duurende de Paaring, byna kruislings tegen „ elkander; waar door ook het Lighaam en „ de Hoorntjes van ieder Slak eene byzonde- „ re plaatzing hebben."

DCXCII. *Helix Lucorum.* Bosch-Slak.

(692) Slakhooren, *die de Schaal ondoorboord, rondagtig, effen, gebandeerd heeft, met eene langwerpige bruine Opening.*

GUALTHIERI haalt de tweede Aardslak van LISTER aan, die 's Winters huisvest in de Scheuren of holle Stammen van oude Boomen; doch 's Zomers het Moes en allerley Kruid in de Tuinen vreet, ja de Vrugten zelfs niet onbeschadigd laat. Men zou ze derhalve zo wel een Tuinslak mogen noemen, als de voorgaande Soort en beiden komen zy ook in de Bosschen voor. In de Boomgaarden is zy maar al te gemeen. Ik heb deeze, die veel groo-

(692) *Helix* Testâ imperforatâ, subrotundâ, lævi, fasciatâ; Aperturâ oblongâ fuscâ, *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 1. f. C.

grooter zyn dan de gewoone Tuinslakken, hier buiten Amsterdam gevonden; twee daar van tot de Proefneemingen van SCHÆFFER gebruikt, en die eenige Weeken met Slaa-bladen gevoed. De uitslag voldeedt my niet genoeg, om niet nog eens herhaald te worden.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

Bosch-Slak.

LISTER zegt, dat deeze naauwlyks half zo groot is als de Wyngaard-Slak; doch dan beoogt hy niet de hoogte en breedte, maar de Lighaamelyke grootte: want in zyne Afbeeldingen is de evenredigheid omtrent als drie tot vier. Ook zyn, noch deeze, noch de voorgaande, altoos net even groot, in haare Soort. De Kleur, zegt hy, is bruin of Kastanje, met eenige breede Banden en veele geelagtige of Aschgraauwe Vlakken als gemarmerd. De Randen der Opening zyn een weinig omgeboogen, wanneer de Hooren haare volkomene grootte bereikt heeft. De Schaal heeft vyf Gieren en haare Top puilt weinig uit. Het Dier komt met dat der andere Tuin- Boom- en Bosch-Slakken nagenoeg overeen. 't Verschilt van de voorgemelde Rivierslakken *, daar in, grootelyks, dat men 's Winters ook haare Darmen met Vuiligheden gevuld vindt, die hard zyn, en zekere figuur hebben. In 't end van Mey of in 't begin van Juny paaren zy, en men kanze, dus gepaard, opneemen, zonder dat zy elkander los laaten. De Pyltjes van de Roeden, die in haar Halzen ingelaten waren, bestonden uit een

* Bladz. 440.

VI. AFDEEL. LVII HOOFD-STUK. *Bosch-Slak.*

een broosche Aardagtige zelfstandigheid, van eene fraaije Gestalte. De Eijeren vondt hy, in July, in de Tuin, overvloedig onder 't Kruid; zynde taamelyk groot, een weinig famenhangende, wit, met eene Vliezige zagte Schaal. In 't begin van de Herfst waren de Jongen reeds zo groot als Hazelnooten.

Het Kwyl. Omtrent het Kwyl, welk deeze en andere Slakken zo overvloedig uitwerpen, dat het den Weg, dien zy gegaan hebben, en dus haare verblyfplaats aantoont; nam gezegde Heer dit volgende waar. „ Het schynt een „ ander Vogt, en grootelyks verschillende te „ zyn van dat gene, 't welk door een steek „ in 't Lighaam van de Slak, of door eene „ insnyding in de Huid gemaakt, uitgelaten „ wordt: want dit laatste is blaauwagtig en „ veel dunner. Dit Vogt, dat zy van zelf „ uitspuuwen, is dikker, taaijer, en een wei-„ nig meer gekleurd, naar 't geele trekkende; „ misschien van de afgeknaauwde Kruiden in „ de Maag, uit welke het voortkomt, dus „ geverwd zynde." Van beide die Vogten deedt hy in een Fleschje, en schuddende die wakker ondereen, stolden zy tot een Klomp, als van geele Lil. Het blaauwagtige Vogt, in tegendeel, op zig zelf alleen even zo geschommeld, stolde nimmer. Eenige Slakhoorens in een Doek gedaan hebbende, bestrooide hy die, nu en dan, met een weinig Zouts: dus gaven zy wel veel, doch geen ander dan

taay

taay geelagtig Speekzel, en wederom van dit blaauwagtige Vogt tot een gemaakte Wonde uit. „ Hier uit blykt (zegt hy) dat het hoog- „ roode Vogt van eenige Rivierslakken [gelyk „ van de Posthoorentjes, hier voor beschree- „ ven *,] van zelf uitgekwyld, de natuur van „ Speekzel heeft, niet van Bloed: daar de Ou- „ den geheel anders oordeelden van de Pur- „ perverw."

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. *Bosch-Slak.*

* Bladz. 420.

„ Laat het blaauwagtige Vogt, [voor heen „ in de Jongwerpende Slak, het blaauwe Le- „ vensvogt genoemd †,] door de Insnyding „ van de Huid uitgelaten, in een Lepel, zag- „ telyk, een weinig op een gloeijende Kool „ uitdampen; zo verandert hetzelve, byna „ oogenblikkelyk, in een witte Lil, gelyk de „ Wey van Bloed; waar mede het, zo ik „ oordeel, een groote overeenkomst heeft. „ Men kan, in het ontleeden van deeze Die- „ ren, ontelbaare Melkaderen, die rondom „ de Darmen loopen, niet anders dan in de „ Bloedvoerende Dieren, waarneemen. Uit „ deeze Chyl, nu, door het Lighaam ver- „ spreid, zal, door de werking der Ingewan- „ den, waarschynlyk, dit blaauwe Vogt ein- „ delyk bereid worden: te meer, dewyl het „ loopt door een ander slag van Vaten."

Het Bloed.

† Bladz. 444.

Dan spreekt hy van eenige niet zeer bekende Gebruiken, waar toe dit Vogt, en de Slakken zelf, door de Konstenaars gebezigd worden, aldus. „ Het eerste is, dat wy, in 't

Gebruik.

Ff 2 „ wit

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. *Besch. Slak.*

„ wit maaken van Wafch, te Montpellier „ met eigen Oogen gezien hebben. De Hou„ ten Vormen beftryken zy met Gekneusde „ Slakhoorens, en fteeken die dan in de ge„ fmolten Wafch: dus belet de Etter der „ Slakken de al te fterke áankleeving van de „ Wafch, op dat zy, door een zagte Klop„ ping op de Vormen, een dun Vliesje van „ Wafch bekomen mogen: terwyl het overi„ ge van die Konst door lang leggen in de „ Zonnefchyn en geduurige befproeijing wordt „ volbragt. Het andere Gebruik is in de Beeld„ houwery. Neem ongeblufchte Kalk zo veel „ gy wilt: meng dat met even veel wit van „ Ey en Vogt van Slakken, dat door een fteek „ is uitgelaten, en laat het wryven op een „ Marmerfteen. Dit wordt gehouden voor „ een uitmuntend Middel, om gebroken Stee„ nen weder famen te lymen, alzo het als in „ een oogenblik vast en hard wordt."

De Tanden.

Van de overige Gebruiken der Slakken en Slakhoorens, zo in 't algemeen als in 't byzonder, als mede van de Slakken Steentjes en Zoutbeentjes, die ook in fommige Hoornflakken voorkomen (*), reeds gefproken hebbende *; zal ik hier nog maar verhaalen wat HOOK zegt van de Tanden deezer Slakken. „ Uit het bovenfte gedeelte van den Bek heb „ ik een hard, krom, Beentje genomen, dat „ my

* Zie XIV. STUK, bladz. 149, 175.

(*) SWAMMERDAM *Bybel der Natuur*, bladz. 156.

„ my toefcheen gefatzoeneeed te zyn als een „ ry van Tanden, die op orde in de Kaak „ ftaan, en verdeeld te zyn in verfcheide, klei„ne en groote, zwarte Tanden. Het was „ egter één onverdeeld Beentje, waar mede „ ik deeze Slak zelf Roozebladen zag eeten, „ en daar kleine halfmaanswyze Deeltjes uit„fnyden, die van Geftalte waren als een „ Kapitaale Letter C. Het bovenfte gedeel„te, nu, van dit Beentje, is veel witter dan „ het onderfte, 't welk zwarter is, en meer „ uitgefneeden. Het heeft een fcherpen Rand, „ en negen uitpuilende deelen, als Tanden, „ die in het Beentje famengevoegd zyn." Dit alles wordt, door een zeer fraaije Afbeelding, van gezegden Autheur opgehelderd (*).

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

(693) Slakhooren, *die de Schaal ondoorboord, ovaalagtig, ftomp en graauw heeft, met twee bleeke Banden, de Opening langwerpig.*

DCXCIII. *Helix grifea.* Graauwe Slakhooren.

Dit is een Aardflakhoorn, voorkomende in de Zuidelyke deelen van Europa, zegt LINNÆUS, en getuigt, dat die van Sweeden driemaal zo klein is als dezelve. Ondertusfchen vind ik, dat zonderling is, door hem zyne befchry-

(*) LISTER *Anim. Angliæ*, p. 113—116.

(693) *Helix* Testâ imperforatâ fub-ovatâ obtufâ grifeâ, Fasciis duabus pallidis, Aperturâ oblongiusculâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. I. f. B.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. ſchryving der Sweedſche Dieren op deeze Soort niet aangehaald. GUALTHIERI geeft 'er den tytel van gewoone rosagtige, gebandeerde, Aardſlakhooren aan.

DCXCIV. *Helix Hæmastoma*, Roodmond. (694) Slakhooren, *die de Schaal ondoorboord, rondagtig, bruin, met eenen witten Band overlangs, en de Opening Purperkleurig heeft.*

Van deeze was de plaats der afkomst onbekend. Zy bevondt zig in 't Kabinet der Koningin van Sweeden.

V. Die van figuur als Pennen of getoorend zyn.

DCXCV. *Helix decollata*, Geknotte. (695) Slakhooren, *die de Schaal getoorend, niet doorboord heeft, den Draay als afgebroken geknot, de Opening ſcheef ovaal.*

GUALTHIERI geeft zeer fraaije Afbeeldingen van deeze Hoorentjes, waar van ik 'er één,

(694) *Helix* Testâ imperforatâ ſubrotundâ fuscâ, Fasciâ longitudinali albâ, Aperturâ purpureâ. M. L. U. 671. N. 377. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 21. f. 3.

(695) *Helix* Testâ imperforatâ turritâ, Spirâ mutilato-truncatâ, Aperturâ obovatâ. M. L. U. 671. N. 378. BONANN. *Recr.* III. T. 56. PET. *Gaz.* T. 66. f. 1. GUALTH. *Test.* T. 4. f. O, P, Q. ARGENV. *Conch.* T. 31. (27) f. 5. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 32. f. 3.

één, volmaakt met het eerste der zynen overeenkomstig, gekreegen heb, dat aan de Kusten van de Adriatische Zee gevonden was. BONANNI zegt van 't zyne, 't welk ook vry wel gelykt; dat zy van Elpebeen-Kleur zyn, en in de Sponsen huisvesten. D'ARGENVILLE getuigt van 't zyne, in de Seine gevonden, dat het wit en geheel effen is (*). De eerstgemelde geeft ze op voor Aard- of Land-Hoorentjes. 't Is zonderling, dat zy, dus geknot, haare volkomene Gestalte hebben. Zy zyn ongevaar een Duim lang.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

(696) Slakhooren, *die de Schaal getoorend, niet doorboord, Rolrondagtig, stomp, met vier Gieren en de Opening ovaal heeft.*

DCXCVI. *Helix subcylindrica.* Rolrondagtige.

In de Zoete Wateren der Noordelyke deelen van Europa treft men dit Hoorentje aan, 't welk de grootte maar heeft van een Rogge-Graantje, Hoornagtig bleek zynde van Kleur. De Top is rondagtig, zeer stomp: de Opening heeft een omgeslagen Rand.

(697) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate*

DCXCVII. *Helix Stagnalis.* Dryfhoorentje.

(*) *Toute unie & toute fruste.* Dit laatste verstaa ik niet.

(696) *Helix* Testâ imperforatâ turritâ subcylindricâ obtusâ, Anfractibus quatuor, Aperturâ ovali. *Syst. Nat.* XII.

(697) *Helix* Testâ subperforatâ, subturritâ, Anfractibus quinque, Aperturâ ovatâ. *Syst. Nat.* XII. Turbo Stagnalis. BASTER *Uitspann.* II. p. 81. T. 7. f. 4.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

te getoorend en eenigszins genaveld heeft, met vyf Gieren, de Opening ovaal.

Hier wordt dat Hoorentje bedoeld, 't welk de geleerde Heer Doktor BASTER in Zeeland gevonden, en op zig zelf beschreeven heeft onder den naam van het *Dryvertje* of *Dryfhoorentje.* Dien naam geeft zyn Ed. daar met reden aan, dewyl het, zelfs in een Glas met Water, by het minste goed Weer, altoos met den Voet om hoog, gaat dryven en zig dus als in de Zonneschyn blakeren. Dit zelfde echter heeft ook, volgens LISTER (*), in de Jongwerpende Rivier-Slakhoorens plaats *. Zyn Ed. schryft 'er zes dikke Ringen of Draaijingen aan toe; doch de Heer LINNÆUS maar vyf: waarschynlyk om dat 'er in de Afbeelding niet meer telbaar zyn. Het is slegts één of anderhalve Lyn lang, en derhalve nog kleiner dan 't voorgaande. Men vindt het in brakke Wateren, omtrent de Stad Zirikzee, menigvuldig, zynde de Schaal gemeenlyk met vuil begroeid, doch anders wit van Kleur. Het Slakje heeft de Snuit, naar evenredigheid der grootte, wat langer dan het Dier der Alickruiken, en de Oogen staan niet op zyde van de Hoorntjes, die het heeft, maar onder tegen dezelven aan, gelyk

* Zie bladz. 139, 140.

(*) Imo vero, expansi Pedis virtute, summis Aquis sese æque bene suspendere solent, ac per medias Aquas natare perque Fundum repere. *Exercit. Anatom.* II. p. 19.

lyk in de Aliekruiken-Slakjes. Dit Dryfhoorentje is niet Rolrondagtig, maar veeleer Tolagtig of Pieramidaal.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

DCXCVIII. *Helix octona.* Agtdraay.

(698) Slakhooren, *die de Schaal eenigermaate doorboord en getoorend heeft, met agt Gieren, de Opening rondagtig.*

Volgens de Afbeelding is deeze nog kleiner dan de naastvoorgaande, en niet grooter dan een Kanarie-Zaadje. Men vindtze in de Moerasagtige plaatsen van Sweeden, ter grootte van een Rogge-Graantje, Hoornagtig van Kleur. Dat van GUALTHIERI was een Rivierhoorentje.

DCXCIX. *Helix pulla.* Bruintje.

(699) Slakhooren, *die de Schaal ondoorboord, Eyvormig, gespitst heeft, overdwars gestreept en bruin, met geele Banden.*

De bynaam moet zekerlyk *pulla*, niet *pella*, zyn. Op Ysland is dit Hoorentje waargenomen, dat nog kleiner is, hebbende de grootte van Steenzaad *, en bruin van Kleur zynde uit den rossen, met de Gieren overdwars gestreept. De Opening is half ovaal.

* *Sem. Lithospermi*

VI.

(698) *Helix* Testâ subperforatâ Turritâ, Anfractibus octo, Aperturâ subrotundâ. *Syst. Nat.* XII. GUALTH. *Test.* T. 6. f. BB.

(699) *Helix* Testâ imperforatâ acuminatâ ovatâ, transverse striatâ, fuscâ Fasciis flavis. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

VI. Die Eyrondagtig zyn en ongenaveld.

DCC. *Helix Pupa.* Poppetje.

(700) Slakhooren, *die de Schaal naauwlyks doorboord, langwerpig ovaal en ruuw heeft, met zes Gieren, de Opening smal Halfmaanswyze.*

DCCI. *Helix Barbara.* Barbarysche.

(701) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, langwerpig, ruuw heeft, met agt Gieren, de Opening rondagtig Halfmaanswyze.*

Deeze beiden zyn, in Barbarye, door den Heer BRANDER waargenomen. De Schaal der laatste is aan die der andere gelykvormig, maar de helft kleiner, dat is, maar weinig grooter dan een Gerste-Koorntje, hebbende de Mond-opening, aan den onderkant, dikwils omgeven met een graauwen Band.

DCCII. *Helix Amarula.* Rivier-Pausekroon.

(702) Slakhooren, *die de Schaal langwerpig, niet doorboord, de Gieren met Tandswyze Stekels bezet heeft.*

Wy

(700) *Helix* Testâ subimperforatâ ovato-oblongâ rudi, Anfractibus senis, Aperturâ Lunato oblongâ. *Syst. Nat.* XII.

(701) *Helix* Testâ imperforatâ oblongâ rudi, Anfractibus octonis, Aperturâ subrotundo-Lunatâ. *Syst. Nat.* XII.

(702) *Helix* Testâ imperforatâ oblongâ, Anfractibus spinoso-dentatis. M. L. U. 672. N. 379. Voluta Fluviatilis. RUMPH. *Rar.* T. 33 f. FF. ARGENV. *Conch.* T. 31. (27) f. 6. N. 6.

Wy hebben, hier voor *, van de zogenaamde Pausekroonen gesproken. De gelykenis van Gestalte en de plaats der afkomst, geeft aan deeze den naam van *Rivier-Pausekroontjes:* want zy vallen klein. De Kleur is zwartagtig bruin, en de Smaak van het Dier bitter; waar van de Latynsche bynaam. In Oostindie onthouden zy zig in de Mond van diepe Rivieren, volgens RUMPHIUS, die aanmerkt, dat de Doorntjes somtyds slap zyn, somtyds styf en stomp. Men vindt witte van dit slag, die zeer raar zyn. Dat van D'ARGENVILLE, vuilwit van Kleur, schynt een ander te betekenen.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

* Bl. 164.

(703) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, Eyvormig met een spitsen Top, eenigermaate gehoekt heeft, met de Opening ovaal.*

DCCIII. *Helix Stagnalis.* Spitse Water-Slakhooren.

De bynaam geeft te kennen, dat deeze Soort zig in Moerassen, Meiren, Vyvers, en andere Staande Wateren onthoude. Ik heb ze hier, by de Stad, in Slooten rykelyk aangetroffen, van anderhalf Duim lang, hebbende, gedroogd zynde, eene ongemeen broosche, dun-

(703) *Helix* Testâ imperforatâ, ovato-Subulatâ, subangulatâ, Aperturâ ovatâ. *Faun. Suec.* 2188. PET. *Mus.* 82. N. 805. LIST. *Angl.* 137. T. 2. f. 21. *Conch.* II. T. 123. f. 21. GUALTH. *Test.* T. 5. f. I. FRISCH *Inf.* VIII. T. 7. *Act. Helvet.* V. p. 283. N. 4. T. 3. f. 25, 26.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. dunne, Schaal, die aan de frissche levendige geelagtig en doorschynende was. Dit zelfde merkt GUALTHIERI, in de aangehaalde, aan, die echter veel te stomp van Top is, om deeze *Water-Slakhooren*, welke ik de *Spitse* noem, te betekenen. Die van FRISCH, genaamd Rivier-Slak, *met het spits toegedraaide Huisje*, komt nader met de onze overeen. LISTER vondtze overvloedig in de Zuidelyke deelen van Engeland, en sommigen zeer groot. Door Ontleeding van het Dier ontdekte hy, dat hetzelve de Maag uit zeer sterke Spieren samengesteld hadt, van grootte als een Peperkorreltje, en oordeelde zulks eigen te zyn aan die Slakken, welke Kruiden vreeten, 't welk uit de groenagtige Kleur der Excrementen blykt, die als Wormpjes zyn gefatzoeneerd.

Spitse Water-Slakhooren.

Paaring.

„ In 't midden van September, (zegt hy) „ vond ik deeze gepaard, en bewaarde 'er „ eenigen in een wyd Glas; welke toen, „ door 't Water zwemmende, haare witte „ Teeldeelen uitsteken uit de regterzyde van „ den Hals. Om dat zy de Schaft gelyk in „ de Landslakken hebben, zo blykt het, dat „ zy ook Hermaphrodieten zyn (*). Zy paa- „ ren insgelyks in 't Voorjaar, dat wy dikwils „ gezien hebben. In 't voorst van Mey heb- „ ben

(*) Penis Claviculatus est, ut in Cochleis Terrestribus dictum; ita has quoque Cochleas Fluviatiles Androgynas esse satis constat. *Exercit. Anat.* II. p. 52.

„ ben wy in zekere Vyvers, daar deeze Slak- VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK. *Spitse Water-Slakhoorens.*
„ hoorens overvloedig geweest waren, en
„ weinig anderen gevonden zyn; derzelver
„ Zaad in groote veelheid waargenomen. Het
„ kleefde aan alle Waterplanten, en hadt de
„ volgende gedaante. De langte der Klomp-
„ jes was één of somtyds twee Duimen, de
„ dikte als die van een grootagtige Ganze-
„ Schaft: zynde zeer rond, doch aan beide
„ Enden wat dunner en stomp; als Krystal
„ doorschynende; vry vast op 't gevoel. Wan-
„ neer gy dit Zaad tusschen 't Licht en de
„ Oogen stelt, zullen zig daar in, aan Uw
„ Gezigt, ontelbaare kleine Lidtekentjes, van
„ ovaale figuur, openbaaren, die in orde ge-
„ schikt zyn, en allen, nevens den Rand van
„ het Lidtekentje, haare geelagtige Stipjes
„ hebben. Deeze Slakhoorens geeven, wan-
„ neer zy met een Naald gestoken of met een
„ Pennemes gesneeden zyn, geen Vogt uit
„ dat het Water kleurt."

FRISCH heeft ook zyn gedagten laaten gaan over het Schot van deeze Water-Slakken. Hy geeft 'er de Afbeelding van, en zegt dat het naar een Worstje gelykt, waar in, naar de grootte deezer Slakken, van twintig tot over de honderd Kogelronde Eytjes vervat zyn.
„ De buitenste Stoffe, om deeze Eijeren,
„ zegt hy, is dik en taay, gelyk Kikvorschen-
„ Schot: de binnenste en naaste aan dezelven
„ is helderer en dunner; zo dat ieder Eytje

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

Spitse Water-Slakhoorens.

„ zig, als de Appel van het Oog in zyn Wit,
„ van buiten vertoont."

„ In 't Voorjaar verzamelde ik van deeze
„ Slakhoorens eenige Paaren, die ik aan el-
„ kander hangende, en dus Mannetje en Wyf-
„ je, aantrof. Ik voedde dezelven in een wit
„ Suikerglas, in 't zelfde Rivierwater, waar
„ in ik ze gevonden had, met een weinig
„ Meel. Na verloop van weinige Dagen lei-
„ den de Wyfjes haar Schot tegen 't Glas
„ aan. In Juny kroopen de Slakjes uit het
„ zwarte Oog in het dunne Vogt, dat om de-
„ zelven was, en bewoogen zig eenigen tyd
„ in dat Vogt, maar gingen 's anderen daags den
„ naasten weg, door de beide Vogten heen,
„ in 't Water. Het schynt als of voor haar,
„ in het Eijerleggen, een opening gelaten zy,
„ om dus te kunnen doorkruipen. Nadat zy 'er
„ alle uit waren, bleef doch het Worstje
„ nog een geheele Maand, in zyn geheel,
„ aan 't Glas hangen, eer het afviel, en al-
„ lengs in 't Water versmolt. Ik kon de
„ Slakhoorentjes in 't Glas niet meer zien,
„ doch strooide somtyds een weinigje Meel
„ op het Water, en deed 'er geduurig eenig
„ frisch Water by: waar door zy in weinige
„ Dagen zodanig toenamen, dat menze over-
„ al zien kon: zy zwommen aan de Opper-
„ vlakte van 't Water en vraten het daar op
„ leggende Meel. Naar maate de Slak in haar
„ Huisje groeide, maakte zy een nieuw aan-

„ voeg-

„ voegzel aan de Opening van hetzelve, als „ een Zoom. Dit doen zy door middel van „ de taaije Slym, welke zy om en aan zig „ hebben, en daar van formeeren ook de „ Aardflakken, tegen den Winter, een harde „ Deur voor haare Huisjes. Het onderste „ deel, of de Punt, blyft, gelyk dezelve by „ het komen uit het Ey geweest is: zo dat „ men daar aan zien kan, hoe groot dit Slak- „ hoorntje in 't eerst ware. Men kan alle „ Aanvoegzels, gelyk in de andere Hoorens „ en Schulpen, van 't Ey af tot aan den ui- „ tersten Wasdom, tellen; doordien zy tel- „ kens met een wat dikkere Streep eindigen, „ die zig op de Oppervlakte als een Naad „ vertoont. Het overige Werk is gantsch „ fyn en doorschynende; zo dat men het „ blaauwagtige Slakje duidelyk in zyn Hoo- „ rentje kan zien leggen en zig beweegen. „ Ook maaken die witte Naaden het geelag- „ tige Hoorentje, zo lang het vogtig blyft, „ niet onaartig."

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

Spitse Water-Slakhoorens.

„ Om deeze Slakhoorens in 't leven te hou- „ den, moet men ze dagelyks, ten minste „ driemaal, frisch Rivierwater geeven; want „ door het Meel wordt het Water wel haast „ troebel. Ander Voedzel, dat bekwaamer „ voor dezelven ware, heb ik nog niet ge- „ vonden. Men giet het met voorzigtigheid „ af, om de kleine jonge Slakhoorentjes niet „ te verliezen. Wanneer aan den Mond van 't

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK. *Spitse Water-Slakhoorens.*

„ 't Huisje wat afbreekt, zo blyft de Breuk
„ na verscheide aanvoegingen nog zigtbaar.
„ De Slakken laaten, aan de éene zyde van
„ haar Lyf, als zy tot aan de Oppervlakte
„ des Waters opwaards kruipen, om Lugt te
„ scheppen, eene ronde Opening, waar door
„ men ver in 't Huisje inwaards kan zien.
„ Dit openen geschiedt dikwils met een hel-
„ der Gesnap, gelyk wanneer men de Lippen
„ met geweld van elkander doet. Zo dra zy
„ het Water aan dit Gat bespeuren, wordt
„ hetzelve toe, en bygevolg de Lugt inge-
„ slooten, door middel van welke Lugt zy
„ vervolgens weder opwaards stygen, om het
„ gene op de Oppervlakte des Waters dryft,
„ en haar tot Voedzel dient, in te neemen.
„ Haare Hoorntjes op den Kop zyn plat en
„ maaken een spitsen Driehoek: het Lyf is
„ graauw met kleine zwarte Vlakken. In Au-
„ gustus zyn zy my altemaal, jong en oud,
„ afgestorven: waar tegen ik geen hulpmiddel
„ heb kunnen uitvinden."

Onder de grootsten van onze Waterslakhoorens kan deeze geteld worden, zegt LINNÆUS. Zy heeft geen de minste Tekening; maar is zeer veranderlyk in Kleur. Eenigen hebben de Schaal geheel zwart, anderen Aschgraauw, anderen witagtig, anderen graauwagtig; doch in allen zyn de Gieren met kleine dwarsstreepjes voorzien, naauwlyks zigtbaar voor het bloote Oog: met eene witagtige Vlak hier en

daar

daar, als werde dus de Jaarlykſe groey aangeweezen.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

(704) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, Eyvormig met een ſpitſen Top, Spilrond, doorſchynende heeft, de Opening langwerpig ovaal.* DCCIV. *Helix fragilis.* Brooſche.

Veel minder weet ik by te brengen aangaande deeze Soort, die in de Moerasſen van Sweeden voorkomt, zynde ongemeen dun en brooſch van Schaal. In Geſtalte zweemt zy veel naar de Tuinſlakken, doch is driemaal zo klein.

(705) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord Eyvormig ſtomp en geel heeft, met een ovaale Opening.* DCCV. *Helix putris.* Rottige.

In de Rivieren en Meiren van Sweeden kwam deeze voor, die geeler is van Schaal dan eenige andere, aldaar gevonden. De Schaal was doorſchynende en byna zo dun als een Vliesje, hebbende een ſtompe Punt, en beſtaan-

(704) *Helix* Testâ imperforatâ ovato-ſubulatâ, tereti, pellucidâ, Aperturâ ovato-oblongâ. *Faun. Suec.* 2187.

(705) *Helix* Testâ imperforatâ ovatâ, obtuſâ flavâ, Aperturâ ovatâ. *Faun. Suec.* 2189. BONANN. *Recr.* III. T. 54? TULP. *Obs. Med.* p. 201. LIST. *Angl.* 140. T. 2. f. 24. *Conch.* T. 123. f. 23. KLEIN *Oſtrac.* T. 3. f. 70. GUALTH. *Test.* T. 5. f. F.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

ftaande uit drie Gieren, met zeer fyne fchuinfe Streepjes. LISTER maakt van een dergelyk geelagtig Hoorentje gewag, ruim een half Duim lang zynde, met een zeer wyde Opening. Dit kwam in Rivieren van zeer helder Water menigvuldig, en ook in ftilftaande Wateren, in Engeland, niet zeldzaam voor. Het is, getuigt hy, een Dier, dat ook buiten 't Water leeven kan: alzo het by Zomer de Rivieren gaarn verlaat, aazende op 't Kruid, ja de hoogfte enden van de Takken der Wilgeboomen beklimmende.

„ Deeze Slakhooren is, zegt LISTER, zo „ van de Rug- als van de onderzyde, keurlyk „ afgebeeld door den zeer geleerden TULPIUS, die daar van iets wonderlyks verhaalt. Een Oude Vrouw, naamelyk, in „ haar negen-en-tagtigfte Jaar gaande, welke „ drie Jaaren lang met ongemeen geduld een „ Steen, die drie Oncen en twee Drachmen „ woog, in haare Waterblaas gedragen hadt, „ raakte denzelven eindelyk zeer gelukkig „ door de Waterloozing kwyt, met twee „ Hoorentjes, die ook van buiten met een „ Steenige Korst begroeid waren. Voorwaar, „ zo veel ik uit de Aftekening kan oordeelen, „ zyn deeze volftrekt van onze Hoorentjes „ geweeft." De Tekening, evenwel, verfchilt, myns oordeels, grootelyks van de zyne, en niet minder de grootte: daar niettemin die van KLEIN een namaakzel fchynt te zyn

van

van de aangehaalde van LISTER, welke door onzen Ridder niet goed geoordeeld werdt. Die van BONANNI en GUALTHIERI zyn met deeze laatste ook zeer overeenkomstig. Ik begryp de reden van den bynaam niet; ten ware daar mede op 't Geval van TULPIUS ge-oogd mogt zyn. VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

(706) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, eenigermaate langwerpig, doorschynend; spits heeft, en de Opening ovaal.* DCCVI. *Helix Limosa.* Moerassige.

De aangehaalde van GUALTHIERI is klein en zeer wyd van Mond, hebbende maar drie Gieren: deeze in Sweeden gevonden, heeft vyf Gieren. De Schaal is zeer dun en teder. Zy komt in de Moerassen van Europa voor.

(707) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, Eyrond, stomp, onzuiver, de Opening omtrent ovaal heeft.* DCCVII. *Helix Tentaculata.* Gespriette.

De

(706) *Helix* Testâ imperforatâ oblongiusculâ, pellucidâ, acutâ, Aperturâ ovatâ. *Faun. Suec.* 2190. GUALTH. *Test.* T. 5. f. H.

(707) *Helix* Testâ imperforatâ ovato obtusâ impurâ, Aperturâ subovatâ. *Faun. Suec.* 2191. BONANN. *Recr.* III. f. 201. LIST. *Angl.* 135. T. 2. f. 19. *Conch.* 642. f. 33, 34, 35. KLEIN *Ostrac.* T. 2. f. 53, 54. ADANS. *Seneg.* I. T. 12. f. 1. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 4. f. 8.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

De aangehaalde Afbeeldingen zyn hier dermaate verschillende, dat ik uit dezelven niets weet op te maaken: te minder, dewyl in de beschryving der Sweedsche Dieren gezegd wordt, dat deeze Soort viermaal kleiner is dan de voorgaande. Die van KLEIN en BONANNI, ondertusschen, vertoonen zig zo groot als de gewoone Tuin-Slakhoorens, naar welken zy ook wel wat gelyken. Die van LISTER hadt maar de grootte van een Paardeboon en was geelagtig van Kleur, hebbende vyf Gieren. Men vondtze overvloedig in veele Rivieren en Staande Wateren. 't Schynt dat de dunne Hoorntjes op den Kop, grootelyks van die der andere Waterslakken verschillende, en naar de Sprieten der Insekten gelykende, 'er den bynaam aan geeven. In de Afbeelding van ADANSON zyn deeze zeer blykbaar, doch de zyne behoort tot de Tollen of Maanhoorens, waar toe ook die van GUALTHIERI, door hem aangehaald, betrekkelyk zyn, en deeze waren wel fraay getekend (*).

DCCVIII. *Helix Auricularia.* Muizen-Oortje.

(708) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord*,

(*) Cochlea Trochiformis lævis albida, maculis interruptis, per seriem dispositis, pullis, aliquando rufis, signata, & seu vermiculato quodam opere depicta, intus Argentea. *Test.* T. 63. f. D, E, G.

(708) *Helix* Testâ imperforatâ ovatâ obtusâ, Spirâ acutâ brevissimâ, Aperturâ ampliatâ. *Faun. Suec.* 2192. GUALTH. *Test.*

boord, Eyvormig, ſtomp, met eene zeer korte ſcherpe Spits, en de Opening wyd heeft. VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

De aangehaalde Afbeeldingen verſchillen hier wederom grootelyks. Die van D'ARGENVILLE, welke goed zou zyn, duidt een Hoorentje aan, uit de Marne, dat vaal was van Kleur, en wyd van Mond; weshalve het *Muizen-Oortje* geheten wordt. Onder de Meir- en Rivier-Slakhoorens, in Sweeden, is deeze Soort, volgens LINNÆUS, de grootſte, en zou derhalve grooter moeten zyn dan de Spitſe Water-Slakhooren, hier voor beſchreeven *. Dit komt met de gezegde Afbeeldingen in 't allerminſte niet overeen. De onderſte en buikigſte Gier was overdwars zeer fyn geſtreept. Men hadt 'er tweederley in Sweeden, beiden van binnen Sneeuw-wit, doch de eene ſtomper de andere ſpitſer getopt; gelyk dit ook in de Franſche, by D'ARGENVILLE, blykbaar is. Volgens de aanmerking van den Heer Doktor BERKHEY, zyn deeze Muizen-Oortjes van de algemeenſten, onder de Water-Slakhoorentjes, in ons Land (*).

* Bladz. 459, enz.

LIS-

Test. T. 5. f. F. LIST. *Angl.* 139. T. 2. f. 23. *Exerc.* II. p. 54. Cq. [illegible] II. T. 123. f. 32. ARGENV. *Conch.* T. 31. f. 7, bona. KLEIN *Oſtrac.* 54. T. 3. f. 69. *Act. Helvet.* V. p. 283. N. 5. T. 3. f. 27, 28.

(*) *Natuurl. Hist. van Holland.* II. Deel, bladz. 1101.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK. *Muizen-Oortje.*

LISTER betrekt de zyne onder de Kinkhoorens en geeft inzonderheid agt op de Mond-Opening, die, daar de geheele Hooren naauwlyks vyf Kwartier Duims lang is, de langte ongevaar van een Duim en de breedte van iets meer dan een half Duim heeft. Het Dier zelf is geelagtig, gelyk de Schaal, en heeft twee breede, platte, gespitste Hoorentjes, welke hier den dienst van Vinnen schynen te verrigten. Aan derzelver Wortels staan wederzyds de Oogjes, als zwarte Stippen met een Pen gemaakt. Het Vogt, door een Kwetzuur uitgelaten, geeft geen Kleur.

Het Schot. Deeze Slakhoorens menigvuldig, in de Rivieren en Staande Wateren, door geheel Engeland voorkomende, hadt LISTER, in de Maand April, een groote veelheid van derzelver Schot, aan allerley Waterplanten zittende, gevonden, dat met kleine bruinagtige Oogjes bezet was, gelykerwys het Schot der Kikvorschen. Hy kreeg daar, even als FRISCH uit dat der Spitse Water-Slakhoorens, voorgemeld, jonge Slakjes uit. Naderhand, dit Schot nader onderzoekende, spreekt hy 'er aldus van.

De Jongen. ,, Het is ongevaar van dikte als een Een-
,, den-Schaft; en byna een half Duim lang,
,, Spilrond, aan de beide Enden wat spits;
,, somtyds regt, somtyds krom geboogen. In
,, de Mey-Maand is 't veel dikker, en dan
,, komen 'er, zeer duidelyk, kleine Hooren-
,, tjes,

„ tjes, als Papaver-Zaad, in voor, die 'er in VI. Afdeel. LVII. Hoofdstuk.
„ beflooten zyn, ja wier Schaal, en derzelver
„ Geftalte, ligt te onderfcheiden is met het
„ bloote Oog. Na de uitwerping, derhalve,
„ worden zy in 't Water allengs grooter: *Muizen-Oortje.*
„ want, zo men het verfch gefchooten Zaad,
„ van deeze Slakhoorens, met een Mikros-
„ koop befchouwt, dan zal het uit zo veele
„ Slakhoorentjes, die aan elkander hangen,
„ fchynen te beftaan: als zig, voor 't bloote
„ Oog, Wolkjes of Stippen daar in vertoon-
„ den. In 't end van April, wanneer zy reeds
„ al haar Zaad gefchooten hebben, is deeze
„ Lyfmoeder geheel verdroogd, en daar blyft
„ niets over, dan een aanzienlyke Hom, van
„ Nieragtige figuur en Vleefchkleurig: ter-
„ wyl, niettemin, het beftaan van de Lyf-
„ moeder, door haare zwelling in 't Water,
„ waar in menze weekt, genoegzaam blykt.
„ Uit deeze Slakken, naamelyk, doorgefnee-
„ den en in Koud Water geweekt zynde,
„ ontftaat zo veel Slym, dat men 'er Draa-
„ den uit kan trekken tot de langte van een
„ Voet, en dit Vogt moet men voor Lyf-
„ moederlyk houden. De Slak is Hermaphro-
„ diet, gelyk die der Spitfe Water-Slakhoo-
„ rens, en derhalve kan men de Teeldeelen
„ daar mede overeenkomftig agten."

„ Hier zou de Vraag in aanmerking kunnen Reden der Dekzeltjes.
„ komen; waarom deeze Hooren, en die haar
„ gelyken, een zo groote Opening hebben: als

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

* Zie XV. STUK, bladz. 46, & XVI. ST. bl. 180, 263.

„ ook, waarom in de meeste Waterslakken „ geen Dekzeltje plaats heeft, dat aan naauwlyks eene Zee-Slak, zo veel ik weet, ontbreekt *? Ik antwoord, dat de Dekzeltjes „ inzonderheid tot beveiliging, om niet gedurig van schadelyke Water-Diertjes geplaagd te worden, aan deeze Dieren „ moeten gegeven zyn. Hier uit kan men „ gissen, dat de Hoorens in Zee veel meer „ last ten dien opzigte lyden, dan in Rivieren, wegens de menigte en verderflykheid „ haarer Vyanden. Dat ook dezelven in de „ Jongwerpende dienen kunnen, om het Kroost „ by zig te houden: als ook in sommige anderen, die van byzondere Sexe zyn, om te „ maaken, dat het Wyfje niet ontydig bekroopen worde van het Mannetje.

„ Wat de wyde Opening aangaat: men ziet „ dat in de genen, die zulk een wyde Opening hebben, de Spil kort, dun is en van „ weinig Gieren. In de Patellen heeft, om „ die zelfde reden, in 't geheel geen Spil „ plaats. In die, welke een zeer naauwe „ Opening hebben, daarentegen; gelyk in de „ samengedrukte Purperhooren van onze Rivieren, [welke men Posthooren noemt,] „ is de Draay zeer lang."

DCCIX. *Helix lævigata.* Erwt.

(709) Slakhooren, *die de Schaal* [niet] *doorboord,*

(709) *Helix* Testâ imperforatâ, obovatâ, obtusissimâ, pellucidâ, lævissimâ. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 23. f. 8, 9.

boord, ſcheef Eyrond, uitermaate ſtomp, doorſchynende en zeer effen heeft. VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

Deeze heeft de grootte van een Erwt, is doorſchynende zeer glad en glanzig, naauwlyks genaveld, met een groote Maanswyze Opening; Hoornkleurig met flaauwe Streepen overlangs en de Lip van binnen wit. Die, welke men *Geele Westindiſche Erwten* noemt, ook aan onze Kusten voorkomende, ſchynen byna hier t'huis gebragt te kunnen worden.

(710) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, Eyvormig, geſpitst heeft, met verheven Rimpels, de Opening ovaal en wyd.* DCCX. *Helix Balthica.* Oostzeeſche.

Op de Oevers van Gothland, aan de Oostzee, is deeze waargenomen door LINNÆUS. De Schaal is klein en buikig, met drie of vier Gieren, en heeft op 't midden der bult een Naad. Het Slakje, daar in huisvestende, was zwart.

(711) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord,* DCCXI. *Helix Neritoidea.* Nerietagtige.

(710) *Helix* Testâ imperforatâ ovatâ acuminatâ, Rugis elevatis, Aperturâ ovatâ ampliatâ. *Faun. Suec.* 2193. *It. Gothland.* 266.

(711) *Helix* Testâ imperforatâ convexâ, longitudinaliter ſtriatâ, rimâ Umbilicali, Aperturâ ſubrotundâ. M. L. U. 672. N. 380. GUALTH. *Test.* T. 64. f. 1.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

boord, verhevenrond, overlangs gestreept, met een Spleetje genaveld, en de Opening rondagtig heeft.

Deeze kan men, te regt, onder de Oorhoorens betrekken; alzo de Opening zig byna gelyk de Opening van een Oor vertoont. Men zouze dan, om dat zy dik van Schaal en gestreept zyn, de *Nerietagtige Oorhooren* kunnen noemen. De Schaal is wit, doch aan den Top, en in de Mond, blaauwagtig. De Draay loopt uit in een Eeltagtige Stip. GUALTHIERI noemtze Neriet met Tepelagtige of zeer fyn gekartelde Streepen, zeer netjes getralied, platagtig, met een wyden Mond en wit van Kleur.

DCCXII. *Helix perspicua.* Doorschynende.

(712) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, verhevenrond Eyvormig heeft, zonder Lip, de Opening aan den Top toe gaapende.*

De Schaal is Melkwit, zeer broosch, doorschynende, en gelykt veel naar die der Zee-Ooren, doch is niet doorboord. Tusschen de Slak- en Blaashoorens kan menze in 't midden plaatzen. De afkomst is uit de Middellandsche Zee.

(713)

(712) *Helix* Testâ imperforatâ, convexo-ovatâ, Labro nullo, Aperturâ ad apicem usque hiante. M. L. U. 673. N. 381.

(713) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord, nedergedrukt platagtig heeft, met gegolfde Streepen, de Opening ovaal, wydmondig tot aan den Top.*

VI. AFDEEL. LVII. HOOFDSTUK.

DCCXIII. *Helix Haliotoidea.* Oorstelp.

Bekender is deeze, die men gemeenlyk *Oorstelp* noemt of 't *Melk-napje*, wanneer zy wit zyn. Zodanig was die van RUMPHIUS en GUALTHIERI; doch D'ARGENVILLE merkt aan, dat de Kleur van boven, in 't algemeen, vuil graauw en vaal is. Wy hebbenze bleeker en byna wit. ADANSON, die deeze onder den naam van *Sigaret* opgeeft, spreekt 'er dus van.

„ Haar Schulp is niet gepaarlemoerd noch
„ doorboord, gelyk die der Zee-Ooren; maar
„ derzelver Opening is byna even zo wyd,
„ doch minder lang. De slinker Lip heeft
„ een veel breeder en minder dikken Rand,
„ en aan derzelver begin wordt men somwy-
„ len een klein Naveltje gewaar. Zy is ge-
„ formeerd door vier zeer duidelyke Gieren,
„ die omgeven zyn met een groot getal
„ zeer fyne digt geplaatste Groefjes, welke
„ van

(713) *Helix* Testâ imperforatâ, depresso-planiusculâ, Striis undatis, Aperturâ ovali dilatatâ usque in Apicem. M. L. U. 673. [illegible] 682. PET. *Gaz.* T. 12. f. 4. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. R. GUALTH. *Test.* T. 69. f. F. ARGENV. *Conch.* T. 7. f. C. LIST. *Conch.* T. 570. f. 21. BONANN. *Recr.* 475. N. 404. KLEIN *Ostrac.* T. 7. f. 114. ADANS. *Seneg.* T. 2. f. 2. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 17. f. 5.

VI. AFDEEL. LVII. HOOFD-STUK.

„ van andere byna onzigtbaare Groefjes over-
„ dwars gesneeden worden. De Kleur is somtyds wit, en somtyds, zo van binnen als van buiten, vaal. Vaal zynde wordt zy gekruist door vyf of zes minder donkere Banden. Ik heb deeze Soort, vry overvloedig, in het Zand aan den Mond van de Niger-Stroom gevonden."

DCCXIV. *Helix ambigua.* Wit Halfmaantje.

(714) Slakhooren, *die de Schaal niet doorboord verhevenrond heeft, met samengedrukte Ribben ver van elkander; de Opening halfrond.*

De Schaal van deeze is zeer klein en Nerietagtig, wit, verhevenrond. De zydelingse Draay, die stomp is, wordt geheel omringd door zes tot agt scherpe, verhevene Ribben. De Opening is halfrond en dus ook als in de Nerieten, maar met de binnenste Lip omgeslagen. In Jongere heeft een open Navel, doch in volwassene geen Navel in 't geheel plaats, zegt LINNÆUS. Het aangehaalde Hoorentje van ADANSON, *Fossar* genaamd, was niet meer dan een zesde of een vyfde Duims breed, en Melkwit zo wel als het Dier. Niettegenstaande gedagte Rimpels of Ribben, schynen my doch onze' *Witte Halfmaantjes* tot deeze Soort te behooren.

LVIII. HOOFD-

(714) *Helix* Testâ sub-imperforatâ convexâ, Sulcis remotis compressis, Aperturâ semi orbiculari. *Syst. Nat.* XII. ADANS. *Seneg.* I. T. 13. f. 1. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 6. f. 6, 7.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

LVIII. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* NERIETEN; *of* Halvemaan Hoorens, *waar onder de* Eijerdoijers *begreepen zyn.*

'T Geeft weinig bedenken, den Latynschen naam *Nerita* door het basterd-woord *Neriet*, dat met het Fransche woord *Nerité* overeenstemt, uit te drukken. Hoewel, naamelyk, sommigen hier, uit hoofde der Halfmaanswyze Mond-opening, de benaaming van *Halve Maan Hoorens* gebruiken, schynt doch die van Nerieten meer gewettigd te zyn, en de Gestalte genoegzaam aan te duiden. Men plagtze weleer, altemaal, onder den naam van *Doijers* te begrypen. Ik ontken ook niet, dat 'er in dit Geslagt voorkomen, die men naauwlyks Nerieten noemen kan; maar zulks heeft hetzelve gemeen met andere Geslagten. Ook wil ik zo ver niet gaan, van met de Duitschers 'er den naam van *Schwim-Schnecken*, dat is Dryf-Slakhoorens, aan te geeven; uit hoofde, dat de Nereïden Water-Nymphen waren; of ook, om dat zy met de Opening om hoog op 't Water dryven zouden, gelykerwys de Nautilussen (*). Nog min- Naam.

(*) Navigant ex his Neritæ, præbentesque concavam sui partem, et alteram Auræ opponentes, per summa æquorum ve-

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK. minder behaagt my de benaaming van *Visch-Muil*, of die van *Lip-Hoorens*, door de Duitschers uitgedagt, ziende op de gedaante van den Mond. Ook zullen wy op de overtreffende grootte of schoonheid der Conchyliën, die men Nerieten noemt, waar van sommigen dit woord insgelyks afleiden (*), niet staan blyven (†).

Kenmerken. De Kenmerken van dit Geslagt zyn, eene Spiraale, Bolrondagtige, van onderen eenigszins platte Schaal, die eene halfronde Opening heeft, en de Lip, aan de Spil, dwars afgesneeden en platagtig. In de Mond der Nerieten, naamelyk, vertoont zig, aan de binnenzyde, een platte, regte, in sommigen als met Tandjes gewapende Lip, die een Kenmerk van onderscheiding uitlevert. Zy hebben

velificant. PLIN. *Hist. Nat.* Libr. 9. Cap. 33. Neritas apud Aristotelem Gaza *Natices* convertit. Natice Piscis a natándo dictus videtur. ALDROV.

(*) Ergo, siquis Neriten Cochleam a magnitudine vel pulchritudine, qua alias ejusdem Generis excellat, nominatam velit, bene Judicat Zoographus. *Idem.* De Testaceis. *Libr.* III. Cap. 26.

(†) BONANNI, van de ongemeene fraaiheid der Nerieten spreekende, hadt niet dezelven in 't algemeen op 't Oog, gelyk D'ARGENVILLE zulks verstaan heeft, maar alleenlyk een byzondere Soort, die veel voorkomt aan de Oevers van Brasil, by de Indiaanen *Caramugio*, by de Italiaanen *Fraga* genaamd, die als met zwarte en roode Bandjes en Snoertjes van witte Paarlen, gelykerwys de Prins Robberts-Knoopen, is omgeven. *Recr.* p. 56.

ben tot haar Dekzel een Halfmaanswys Schildje, dat aan de gekookten zig niet intrekt, maar ter zyden afwykt. Hierom worden zy, van de Amboineezen, *Matta Cahettul*, dat is van zelf open gaande, geheten, zegt RUMPHIUS, die ze, wegens dit Klepje, *Valvatæ* noemt; om dat hetzelve, als een Valdeur, de Opening volkomen fluit; terwyl de andere Hoorens haare Dekzeltjes, die veel kleiner dan de Opening zyn, ver moeten intrekken, willen zy zig daar mede beschutten voor uiterlyk geweld. Men noemtze in 't Maleitsch *Bia Tsjonckil*, dat is Peuter Schulp, om dat men 'er, wanneer zy gekookt zyn, het Dier, dat een Slak is, met een Speld moet uithaalen, gelyk hier te Lande geschiedt met de Aliekruiken. VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

Drie Afdeelingen zyn in dit Geslagt gemaakt. De eerste derzelven bevat de genen die *Genaveld* zyn, dat is een Opening, als een Navel, van onderen hebben: de tweede die dezelve niet hebben en eene *Ongetande*: de derde aan wien de Navel ook ontbreekt, met eene *Getande* Lip. In de eerste Afdeeling zyn vyf, in de tweede zes, en in de derde veertien Soorten: zo dat dit Geslagt in 't geheel begrypt vyfentwintig Soorten. Soorten.

I. Die genaveld zyn, dat is een Gat by de Opening van onderen hebben.

(715)

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

DCCXV. *Nerita Canrena.* Eijerdojer met het Klootje.

(715) Neriet, *die de Schaal genaveld effen; den Top eenigermaate gespitst, de Navel Knobbelig en in tweeën verdeeld heeft.*

De bynaam is afkomstig van RUMPHIUS, die deeze Soort *Canrena* noemt. Hy betrektze onder de *Valvatæ*, en wy geeven 'er, wegens de Knobbelagtigheid van de Navel, den naam van *Eijerdojer met het Klootje* aan. Sommigen betrekkenze tot de Slakhoorens, gelyk BONANNI, wiens eene Soort, hier aangehaald, ros was van Kleur, met Waschagtige Stippen en witagtige Vlakken; de andere, van den Oever by *Syracusa*, Goudgeel met vaale Stippen, en als met een blaauwagtig Vlies overtoogen. Die van ADANSON aan de Kust van Senegal waargenomen, en *Fanel* genaamd, was wit van Grond, met bruinagtige Stippen digt besprengd. Het dubbelde Klootje, weshalve zy, in 't Fransch, ook *les Testicles* genoemd worden, maakt het voornaamste Kenmerk uit van deeze Soort. Zy valt ook in Oostindie.

(716)

(715) *Nerita* Testâ umbilicatâ lævi, Spirâ submucronatâ, Umbilico gibbo bifido. M. L. U. 674. N. 383. BONANN. *Recr.* T. 224, 228. Valvata. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. C. GUALTH. *Test.* T. 67. f. E, Q, R, S, V, X. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. C. REGENF. *Conch.* 10. T. 3. f. 34. ADANS. *Seneg.* I. T. 13. f. 3. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 15. f. 4: Pl. 20. f. 4.

(716) Neriet, *die de Schaal genaveld effen, den Top taamelyk ſtomp, de Navel half geſlooten heeft, met eene bultige Lip van twee Kleuren.*

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK. DCCXVI. *Nerita glaucina.* Geſtreepte.

Volgens de aanhaalingen worden hier Geſtreepte, Geſtippelde Eijerdoiren, of dergelyke Hoorentjes bedoeld, zelfs die aan onze Stranden en aan de overige Kusten van Europa gemeen zyn. Dit toont duidelyk de aangehaalde van LISTER, welke byna rond was, op 't grootſte naauwlyks een Duim lang, met vyf Gieren. „ Deeze, (zegt hy) is uit „ den witten rosagtig; doch heeft aan het „ laagſte gedeelte, voornaamelyk van de eer- „ ſte en tweede Draay, als eene rosſen Band, „ die uit eenige ſcheeve rosſe Vlakken be- „ ſtaat, en zodanigen zouden 'er veelen kun- „ nen zyn, over 't geheele bovenſte gedeel- „ te: maar van de Kleur, in 't leevende Dier, „ kan ik niets zeggen, als hebbende alleenlyk „ oude Schaalen, die door de beweeging der „ Zee ſterk afgeſleeten waren, daar van ge- „ zien,

(716) *Nerita* Testâ Umbilicatâ lævi, Spirâ obtuſiusculâ, Umbilico ſemiclauſo, Labio gibbo dicolore. *Faun. Suec.* 2197. M. L. U. 674. N. 384. Valvata lævis. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. A. GUALTH. *Test.* T. 67. f. M, P, T. LIST. *Angl.* 163. T. 3. f. 10. ADANS. *Seneg.* I. T. 13. f. 4. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 10. f. 3, 4, 5: VI. D. Pl. 16. f. 7.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

„ zien, en eenigen daar van, doch zeldzaam, „ aan 't Strand gevonden." Die van ADANSON was zeer fraay, en met rosse Streepjes Golfswyze getekend. Het Slakje was wit en hadt een wit Steenagtig Dekzeltje. De drie van GUALTHIERI, hier aangehaald, verschillen zeer van elkander, en die van RUMPHIUS gelykt naar de één noch de andere.

DCCXVII. *Nerita Vitellus.* Eijerdoijer.

(717) Neriet, *die de Schaal genaveld en Bolrondagtig heeft, het Gat van de Navel zonder oneffenheden.*

Dit zyn de gewoone *Eijerdojers*, die men doorgaans uit den rossen Goudgeelagtig, met bruiner Band en witte Stippen getekend aantreft. Zy vallen veel grooter dan de grootste Land-Slakhoorens. Men vindt 'er ook die Leverkleurig zyn, met witte Banden, of anders op verscheide manieren getygerd en gestreept. De afkomst is uit Oostindie.

DCCXVIII. *Nerita Albumen.* Platte.

(718) Neriet, *die de Schaal genaveld verheven-*

(717) *Nerita* Testâ Umbilicatâ subglobosâ, Umbilico perforato æquali. *Syst. Nat.* XII. Valvata quinta. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. D. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 7. f. 2: II. D. Pl. 8. f. 5: Pl. 10. f. 5: Pl. 11. f. 1.

(718) *Nerita* Testâ Umbilicatâ convexâ, Umbilico subcordato, Lobo explanato. M. L. U. 675. N. 385. LIST. *Conch.* 4. S. 5. C. 3. f. 1, 2. Vitellus compressus. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. B. GUALTH. *Test.* T. 67. f. A, B. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. T. REGENF. *Conch.* 20. T. 5. f. 54. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 7. f. 4, 5.

venrond heeft, de Navel Hartvormig met een vlak uitgebreide Kwab.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK.

De platheid, om welke RUMPHIUS haar *Vitellus compressus* noemt, onderscheidt deeze ten duidelykste van de andere Eijerdoiren. In de andere aangehaalde Afbeeldingen, evenwel, is dezelve niet zeer blykbaar. „ Deeze „ gelykt best naar een leggende Doijer (zegt „ RUMPHIUS,) want hy is platter dan de „ voorgaande, plat, Leververwig, zonder „ Spikkels, de Mond langagtig smal, met een „ dun donker bruin Schildje." Wy hebbenze, die zeer plat zyn, en van aanzienlyke grootte, bleeker of bruiner Leverkleurig. De afkomst is uit Oostindie.

(719) Neriet, *die de Schaal genaveld, Eyvormig, glad heeft, met een gedekte Navel, de Opening ovaal.* DCCXIX. *Nerita Mammilla.* Getepelde.

Te regt kan deeze *Getepelde Eijerdoijer* geheten worden, alzo haar sterk uitpuilende Top een

(719) *Nerita* Testâ Umbilicatâ ovatâ glabrâ, Umbilico obtecto, Aperturâ ovatâ. M. L. U. 675. N. 386. Cochlea nivea. COLUMN. *Aq.* T. 52. f. ult. LIST. *Conch.* 4. S. 5. C. 3. T. 1. f. 3, 4. Valvata septima, albula. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. F. GUALTH. *Test.* T. 67. f. C, D. Mammelon blanc. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. X. SEB. *Kab.* III. T. 38. f. 9, 10. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 6. f. 3, 4: Pl. 8. f. 4: VI. D. Pl. 40. f. 2, 3.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK.

een Tepelagtige gedaante heeft. RUMPHIUS, die ze als zyne zevende *Valvata*, Klephooren, of *Albula*, dat is Witagtige, beschryft, merkt aan, dat dezelve weinig Gieren heeft, de Punt wat verheven, met een wyden Mond, daar een donker bruin of Honigverwig dekzel op zit, dun als een Hoorne blik. De meesten, zegt hy, zyn spierwit; eenigen hebben alleenlyk aan den Mond een zwarte Plek; doch anderen zyn ronder, en over 't geheele Lyf Oranjegeel, met dergelyke Dekzels. Wy hebben 'er die geheel wit zyn, om die reden wel *Eijerschaal* getyteld, en die geheel rosagtig geel of Vuurkleurig zyn, als ook bruiner en Leverkleurige, altemaal aan de Tepelagtige uitpuiling van den Top, en aan de langwerpigheid van het Lyf te onderscheiden. Zy voeren een byzonderen naam by de Amboineezen, als meer Vleesch hebbende dan zy bergen kunnen; dewyl de Slak uit de Hooren te voorschyn komt met veel grooter Lighaam, dan de vatbaarheid schynt te zyn van de Hooren: doch zy kruipt niettemin t'elkens daar weder in, en sluit de Schaal met het gezegde bruine Dekzeltje. Sommigen hebben de Navel doorboord: by anderen is dezelve digt of toegedekt. Voor de woonplaats vind ik Barbados en Alexandria aangetekend: doch de voornaamste afkomst is uit Oostindie.

II.

II. Die geen Navel-Opening hebben en niet getand zyn. VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK.

(720) Neriet, *die de Gieren van de Schaal met Doornen gekroond heeft en de Lippen Tandeloos.* DCCXX. *Nerita Corona.* Rivier-Doorntje.

Hier wordt een zeer aartig Hoorentje bedoeld, dat men *Rivier-Doorntje* noemt, volgens RUMPHIUS. Hetzelve is in alle Rivieren van Amboina gemeen, en plaagt de genen zeer, die met bloote Voeten daar in gaan baaden. Wat de grootte aan belangt, dezelve is als een Erwt: de Kleur bruinagtig of bleek groen. De Gieren zyn gekroond met kleine Doorntjes. Het wordt door de Amboineezen *Helhul* geheten.

(721) Neriet, *die de Schaal geribd heeft met gelyke Knobbels, de Lippen Tandeloos.* DCCXXI. *Nerita Radula.* Ruuwe.

De Schaal van deeze is verhevenrond, ongevlakt wit en zeer ruuw, doordien zy zesentwintig Ribben heeft, van uitpuilende Knobbeltjes, die van gelyke grootte zyn. Dit doet-

(720) *Nerita* Testâ Anfractibus coronatis Spinis, Labiis edentulis, M. L. U. 676. N. 387. Valvara spinosa. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. O. PET. *Amb.* Tab. 3. f. 4. ARGENV. *Conch.* T 10. (7) f. N. 2.

(721) *Nerita* Testâ sulcatâ tuberculis æqualibus, Labiis edentulis. M. L. U. 676. N. 388.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

doetze naar een Rasp gelyken, waar van de bynaam.

DCCXXII. *Nerita Cornea.* Dunne Neriet.

(722) Neriet, *die de Schaal met flaauwe Streepjes heeft en de Lippen Tandeloos.*

Deeze komt van verschillende Kleuren voor: geheel wit of paarschagtig met witte of roodagtige Banden, of ook zeer fraay gestippeld en gevlakt; ja somtyds geheel bruin. Zy heeft de Schaal zo dun als Hoorn. De aangehaalde van D'ARGENVILLE, die geel van Grond was met drie zwart gestipte Banden, schynt veeleer een Eijerdoijer of Maanhooren te zyn. Zy komen uit Westindie.

DCCXXIII. *Nerita Fluviatilis.* Rivier-Neriet.

(723) Neriet, *die de Schaal rimpelig heeft en de Lippen Tandeloos.*

Tot deeze Soort wordt die van LISTER betrokken, welke hy noemt, *Rivier-Neriet*, die uit den blaauwen groenagtig met Vlakken is, hebbende een rosagtig, Maanswys en stekelig Dekzeltje: als ook een andere, met het Dekzeltje Saffraankleurig, en die van PETIVER, genaamd Klein Netswys bont Nerietje uit de Theems. Een dergelyke komt voor in

(722) *Nerita* Testâ obsoletè striatâ, Labiis edentulis. M. L. U. 677. N. 389. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. M. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 17. f. 8.

(723) *Nerita* Testâ rugosâ, labiis edentulis. *Faun. Suec.* 2194. LIST. *Angl.* 136. T. 2. f. 20. *Conch.* II. p. 1. f. 38. PET. *Mus.* 67. N. 718.

in de Rivieren van Sweeden, doch de Oppervlakte met putjes, en van eene blaauwagtige Hoornkleur; de Opening byna zo groot als de Schaal, de binnenste Lip plat, het Dekzeltje half-ovaal hebbende.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

Volgens LISTER is deeze Neriet iets langer dan een Kwartier Duims, doch niet zo breed, hebbende de Schaal, hoe klein ook, veel dikker en sterker dan alle andere Rivier-Hoorens, zeer laag getopt, en maar uit twee of drie Draaijen bestaande. De Opening is halfrond: het Dier witagtig, met twee Draadwys dunne Hoorntjes. Men vindtze, in Engeland, op Steenige Ondiepten in de Rivieren.

(724) Neriet, *die de Schaal effen heeft, den Top ingevreeten, de Lippen Tandeloos.*

DCCXXIV. *Nerita Littoralis.* Strand-Neriet.

Deeze *Strand-Nerieten*, dus genaamd, om dat zy aan de Oevers van ons Wereldsdeel menigvuldig voorkomen, zouden, volgens de aangehaalde Afbeeldingen van GUALTHIERI maar zeer klein zyn, doch LISTER merkt aan, dat zy ongevaar de grootte hebben van een Hazelnoot, zynde de Schaal zeer dik en zwaar, ongevaar een half Duim lang. Somtyds,

(724) *Nerita* Testâ lævi, Vertice carioso, Labiis edentulis. *Faun. Suec.* 2195. *It. Oel.* 261. LIST. *Angl.* 164. T. 3. f. 11. *Conch.* T. 4. S. 3. f. 39. PET. *Mus.* 67. N. 717. GUALTH. *Test.* T. 4. f. L L.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

tyds, zegt deeze Autheur, zyn zy geheel geel; somtyds sterk naar 't rosse trekkende, en somtyds uit den bruinen groenagtig. Op alle Steenige Stranden van Engeland, zegt hy, komen zy menigvuldig voor. Hy hadtze, in 't begin van Juny, nu eens twee geelen, dan een geele en bruine, op 't drooge, na 't afloopen van de Zee, gepaard gezien.

Niets meldt deeze Autheur van den ingevreten Top, waar van ook GUALTHIERI geen gewag gemaakt, en de uit hem aangehaalde waren Rivier-Nerieten, van allerley Kleur, 't welk LINNÆUS ook aangaande deeze Soort getuigt, zeggende dat men een kleinere vindt, in de Zoete Meiren, van de zelfde Soort. Die genen, welken hy aan 't Strand van Gothland vondt, waren gedekzeld, en het Dier, dat zwart was, gaf twee Borstels, als Pooten, aan ieder zyde uit.

DCCXXV. *Nerita Lacustris.* Meir-Neriet.

(725) Neriet, *die de Schaal gladagtig Hoornig heeft, met eenen volmaakten Top, de Lippen Tandeloos.*

Deeze, wier Schaal naar de voorgaande wel gelykt, doch zeer blykbaar getopt zynde, is broosch, zwart met witte Stippen, volgens GUALTHIERI, door wien dezelve, naauwlyks

(725) *Nerita* Testâ læviusculâ Corneâ, apice exquisito, Labiis edentulis. *Faun. Suec.* 2196. GUALTH. *Test.* T. 4. f. MM.

lyks een Peperkorrel groot, in zekere Badwateren was waargenomen. LINNÆUS ſchynt dergelyke gevonden te hebben in Sweedſche Meiren. VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

III. Die ongenaveld zyn met een getande Lip.

(726) Neriet, *die de Schaal effen heeft doch niet glad, met een uitgeholde Draay ge-oogd, de binnenſte Lip effen en gekarteld.* DCCXXVI. *Nerita Pulligera.* Jongdraagende.

Deeze heeft haaren bynaam van een zonderlinge eigenſchap, welke in geen andere Hoorens, die gedraaid zyn, maar wel in de Patellen plaats heeft. Op haare Rug is zy dikwils bezet met zo veele vuilwitte Wratten, als Korrels, dat men de Schaal naauwlyks bekennen kan; 't welk haare Jongen zyn, die daar op blyven zitten, en daar aan vast beſterven. Wanneer men deeze Wratten aan ſtukken drukt, vindt men reeds een Slymerig Diertje daar in. Hierom, dan, wordt zy de *Jongdraagende Neriet* getyteld. De Jongen, wat grooter geworden, verlaaten de Schaal van de Moer, en kruipen aan de Klippen. Men vindt 'er

(726) *Nerita* Testâ lævi rudi, Spirulâ excavato-oculatâ, Labio interiore lævi crenulato. *Syst. Nat.* XII. Valvata decima, fluviatilis, ſive rubella. RUMPH. *Rar.* p. 76. T. 22. f. H. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 13. f. 3.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK. 'er ook, aan welken deeze Wratten afgewreeven zyn, nalaatende veele geele Kringetjes, die haar dan versieren. Anderszins is de Schaal ruuw en doodsch, zwartagtig van Kleur, dun met eenen wyden Mond, die aan de kanten ros is, en daar van worden zy, in 't Maleitsch, *Bia mattacou*, dat is Rood-Oog, getyteld. Het Schildje is halfmaanswyze, glad en blinkende, met een uitsteekend hoekje als een Tand. Aan den Mond van groote Rivieren komen zy in redelyke overvloed voor; doch de regte Roodmondjes groeijen aan harde rosse Klippen of ook in Kuilen van roodagtige Aarde. Die men in Moerassige Rivieren vindt hebben weinig of geen rood aan den Mond, ofschoon zy mede aan harde Steenen zitten, waar zy aan kleeven, gelyk de Patellen, doch men kanze 'er gemakkelyker af krygen. 't Geheel Strand op Hitoe, by Amboina, wordt, wegens zulke roodagtige Steenen en deeze Hoorentjes, *Mattacou* genoemd. Zy zyn zeer bekwaam tot Spyze en zoet van Smaak, wordende deswegen ook op de Markt te koop gebragt, en die van Moerassige Rivieren houdt men voor de lekkersten. Dit meldt ons RUMPHIUS aangaande deeze zonderlinge Jongdraagende Nerieten, welke hy onder den naam van Alickruiken tot de ongestreepte *Klephoorentjes* t'huis brengt. De aangehaalde van GUALTHIERI is een Rivier-Neriet, geel van Mond met een zwarte Vlak, en wit van Schaal.

(727)

(727) Neriet, *die de Schaal effen, rondagtig, Melkwit heeft, de Gieren met evenwydige zwarte dwars Streepen.* VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

Een middelslag is deeze tusschen de zevenhonderd-vierentwintig en dertigste Soort, zegt LINNÆUS. Zy is van grootte als de Strand-Neriet, met de Lip geheel plat en effentjes getand. Zodanige kleintjes heb ik, onder het Speculatie-Goed, doch dezelven zyn geel van Mond. DCCXXVII. *Nerita Pupa.* Poppetje.

(728) Neriet, *die de Schaal effen, groen, de binnenste Lip tweetandig heeft.* DCCXXVIII. *Nerita bidens.* Tweetandige.

In het Kabinet van de Koningin van Sweeden kwam deeze, de grootte van een Erwt hebbende, en, dat zonderling is, eenkleurig, of zwart of geel voor. 't Woord *groen* zal derhalve hier, by misvatting, onder de Kenmerken ingevoegd zyn.

(729) Neriet, *die de Schaal effen, groen; de binnenste Lip in 't midden gekarteld heeft.* DCCXXIX. *Nerita viridis.* Groene.

Die

(727) *Nerita* Testâ lævi subrotundâ Lacteâ, Anfractuum Striis transversis nigris parallelis. *Syst. Nat.* XII.

(728) *Nerita* Testâ lævi viridi, Labio interiore bidentato. M. L. U. 677. N. 390.

(729) *Nerita* Testâ lævi viridi, Labio interiore medio crenulato. *Syst. Nat.* XII. Nerita minima viridis. BROWN. *Jam.* 399.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

Die kleine, groene, gladde Nerietjes, welke men ook onder het Speculatie-Goed plaatst, worden hier bedoeld. Zy hebben naauwlyks de grootte van een Peperkorrel en zyn ongemeen dun van Schaal.

DCCXXX. *Nerita Virginea.* Bloedige Tanden.

(730) Neriet, *die de Schaal effen, Eyvormig, de binnenste Lip bultig en met Tandjes heeft.*

Zo LINNÆUS hier die gene bedoelen mogt, welke wy Bloedige Tanden noemen, dan vond ik eenige reden voor den Latynschen bynaam. Die ik van deezen aart heb, voldoen nagenoeg aan de opgegevene Kenmerken. Zy zyn ook met veele Streepen, Zigzagswyze, op eenen witagtigen Grond getekend, byna gelyk D'ARGENVILLE meldt, ten opzigt van de aangehaalde, Letter P. Die, daar ik van spreek, is echter by hem, op Letter H, afgebeeld, onder den naam van *Quenotte*, met een Mond vol Tanden. De mynen hebben maar twee Tanden aan de binnenste Lip, die als in bloedig Tandvleesch staan. Hoe 't zy, de Afbeelding van BONANNI verschilt grootelyks, en LINNÆUS telt verscheidenheden op van Kleur en Tekening, in deeze Soort; als,

(730) *Nerita* Testâ lævi ovatâ, Labio interiore gibbo denticulato. M. L. U. 673. N. 391. BONANN. *Recr.* III. T. 204 PET. *Gaz.* T. 11. f. 3. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. P. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 3. f. 2.

als, 1. een bruine met witte Banden overdwars: 2. een bruine met witte bogtige dwars-Streepjes: 3. een bruine met geele gegolfde dwars-Streepjes: 4. een andere met zwarte Banden en bleeke Streepjes. De afkomst was uit de Middellandsche Zee. VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

(731) Neriet, *die de Schaal effen, byna zonder Top; de beide Lippen getand heeft.* DCCXXXI. *Nerita polita.* Gladde Neriet.

De aangehaalde van RUMPHIUS is rond, en dik van Schaal, met een wyden Mond; zonder verheven Top, en zeer fraay als met Bergjes getekend. Deswegen noemt hy dezelve *Alpina*. De Schaal, naamelyk, is naauwlyks gestreept, maar met zwartaartig geschilderd, als of het verwarde Takkebosschen, zegt hy, of een wild Gebergte ware. De Mond heeft een dikke Lip, die aan de kanten lichtgeel is. Het Schildje is lichtgraauw, blinkend, Steenhard en gegranuleerd, aan de kant met een Tandje. Drie verscheidenheden, daar van, geeft hy op, die altemaal zwartagtig waren: des het verwonderlyk voorkomt, dat LINNÆUS hier Nerieten van zo veelerley

(731) *Nerita* Testâ lævi, Vertice obliterato, Labiis utrisque dentatis. M. L. U. 678. N. 392. BONANN. *Recr.* III. T. 221. Valvata Alpina. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. I. N. 2. GUALTH. *Test.* T. 66. f. G. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. K. REGENF. *Conch.* 16. T. 4. f. 43. SEB. *Kab.* III. T. 59. f. 1-3.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK. ley Kleuren, Aschgraauwe, witte, rosse, met donkere, witte of roode Banden, t'huis brengt: die veeleer zouden schynen tot de volgende Soort te behooren.

DCCXXXII. *Nerita Poloronta.* Poeloronntje. (732) Neriet, *die de Schaal gestreept en de Lippen getand heeft, de binnenste plat-agtig, gerimpeld.*

De aangehaalde noemt RUMPHIUS *Poelorontjes*, om dat zy weinig anders dan op Poeloron en andere Bandasche Eilanden voorkomen. Zy zyn op de zelfde manier, zegt hy, als de voorigen geschilderd, doch met één, twee of drie, roode Banden. De fraaisten, die wy hebben, zyn op een witten Grond groenagtig gemarmerd, met Roozekleurige Banden. De Mond-opening vind ik in de mynen, wat de buitenste Lip aangaat, niet, en de binnenste maar weinig getand.

DCCXXXIII. *Nerita Albicilla.* Zwart bonte. (733) Neriet, *die de Schaal gestreept heeft en de Lippen eenigermaate getand, de binnenste Lip met Knobbeltjes.*

Dee-

(732) *Nerita* Testâ striatâ, Labiis dentatis interiore planiusculo rugoso. M. L. U. 679. N. 393. Valvata secunda, fasciata. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. K. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 1. f. 4.

(733) *Nerita* Testâ striatâ, Labiis subdentatis, interiore tuberculato. M. L. U. 679. N. 394. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. N. 8. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 13. f. 4.

Deeze, die men eigentlyk *Zwart bonte* kan noemen, hebben den Grond, zo wel als de Opening, geheel Melkwit, met git zwarte Vlakken, 't welk dezelven, hoe gemeen ook zynde, niet onaartig maakt. De Tandjes van de Mond-opening zyn niet zeer blykbaar. Zy komen ook uit Indie; maar LINNÆUS schynt zig door schielykheid vergist te hebben, met dezelven voor de Agtste Soort van RUMPHIUS aan te zien, en op Hitoe te plaatzen.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK.

(734) Neriet, *die de Schaal gegroefd heeft en overdwars gestreept, met de binnenste Lip getand.*

DCCXXXIV. *Nerita Histrio.* Veelkleurige.

Dertig overlangse Groeven heeft de Schaal van deeze, met zeer fyne dwars-Streepjes. De Kleur was, of bleek Aschgraauw met drie bruine Banden in de langte, of roodagtig met kromme, of geelagtig met bogtige witte Banden overdwars. Dit zal aanleiding gegeven hebben tot den bynaam.

(735) Neriet, *die de Schaal gegroefd heeft en*

DCCXXXV. *Nerita plicata.* Geplooide.

(734) *Nerita* Testâ sulcatâ transversèque striatâ, Labio interiore dentato. M. L. U. 680. N. 395. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. N. 6.

(735) *Nerita* Testâ sulcatâ, Labiis dentatis, interiore rotundato, exteriore utrinque Dentibus acutis conicis. M. L. U. 680. N. 396.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFDSTUK.

de Lippen getand, de binnenste rondagtig, de buitenste wederzyds met Kegelvormig spitse Tanden.

Deeze Soort, zig in 't Kabinet der Koninginne van Sweeden bevindende, was ongevlakt wit, en hadt omtrent twintig diepe Groeven. De buitenste Lip hadt in 't midden vier platagtige, op ieder zyde een Kegelvormigen grooteren Tand; de binnenste was verhevenrond, overlangs gerimpeld met yle uitsteekende Knobbeltjes: de Rand inwaards gerond, met drie of vier diep ingesneeden Tanden. Ook vondt men 'er Verscheidenheden van, met kleine bruine en eenige roodagtige Vlakjes, over de Ribbetjes der Groeven verspreid.

DCCXXXVI. *Nerita grossa.* Gespikkelde.

(736) Neriet, *die de Schaal gegroefd heeft, en de Lippen getand, de binnenste rimpelig verhevenrond.*

De aangehaalde van RUMPHIUS is diep gevoord of ingegroefd, met uitsteekende ronde Ribben, zwart van Schaal en Mosagtig, maar, als men ze zuivert, komen 'er witte Streepjes op de Ribben voor den dag, waar door ze *Gespikkeld* worden, doch altyd blyft het zwarte mees-

(736) *Nerita* Testâ sulcatâ, Labiis dentatis, interiore convexo rugoso. M. L. U. 681, N. 397. RUMPH. *Rar.* T. 22, f. N. GUALTH. *Test.* T. 66. f. V. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 1. f. 5.

meester. Deeze Groefjes maaken dat de Rand der buitenste Lip ook gekarteld is: de Top steekt niet uit. Het Schild is zwartagtig, aan de buitenzyde met een Tandje. De Amboineezen noemenze *Kima Ahoessen*, om dat de Slak, te veel gegeten, eenige Jeukt of prikkeling in de Keel veroirzaakt, en dus lastig is voor de genen, die met Hoest bezet zyn. VI. AFDEEL. LVIII. HOORD-STUK.

(737) Neriet, *die de Schaal gegroefd heeft met twintig Ribben, de Lippen getand, de binnenste rimpelig geknobbeld.* DCCXXXVII. *Nerita Chamæleon.* Kamelotje.

De naam van *Kamelotje*, welken RUMPHIUS aan zyne derde der Geribde Nerieten geeft, is daar van afkomstig, dat zy overdwars geschilderd zyn met zwarte Golven; doch sommigen, zegt hy, zyn geelagtig gegolfd, in plaats van zwart. Mooglyk zal hier de bynaam, *Chamæleon*, van ontleend zyn. LINNÆUS geeft 'er twintig Ribben of Groeven aan, en zo veel tel ik 'er omtrent in een Roozekleurige, met zwarte Golven en wit, doch geel getopt, nagenoeg met de aangehaalde van D'ARGENVILLE overeenkomende,

(737) *Nerita* Testâ sulcatâ Sulcis viginti, Labiis dentatis, interiore rugoso tuberculato. M. L. U. 681. N. 398. Valvata tertia undulata. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. L. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. Q. REGENF. *Conch.* 12. T. 3. f. 26. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 15. f. 4.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK.

de, en dus ook zeer fraay. Deeze, en de drie of vier voorgaande, vallen zo groot niet als de volgende. De twee laatſten komen zekerlyk uit Oostindie. In deeze Roozekleurige is het Mondje, wegens zyne Tandjes, aartig te beſchouwen.

DCCXXXVIII *Nerita Undata.* Gegolfde.

(738) Neriet, *die de Schaal gegroefd heeft met dertig Ribben, de Lippen getand, de binnenſte rimpelig geknobbeld.*

Deeze verſchilt van de voorgaande, ook, doordien haar Top meer uitſteekt, en doordien zy de Banden breeder heeft, zegt onze Ridder, die deswegen haar dan de *Gegolfde* zal genoemd hebben, welke benaaming zo wel op de voorgaande past als op deeze. Ook is de Kleur in de myne, die dertig Ribbetjes heeft, byna geheel zwart, met Golfswyze geele Streepen, en zou men ze, derhalve, wel tot de Kamelotjes betrekken mogen. De aangehaalde van GUALTHIERI ſchynt veel minder geribd te zyn.

DCCXXXIX. *Nerita Exuvia.* Wrattige.

(739) Neriet, *die de Schaal gegroefd heeft, met*

(738) *Nerita* Testâ ſulcatâ Sulcis triginta, Labiis dentatis, interiore rugoſo tuberculato. M. L. U. 682. N. 399. RUMPH. *Rar.* T. 22. f. 4. GUALTH. *Test.* T. 66. f. X. KNORR *Verzam* VI. D. Pl. 13 f. 2.

(739 *Nerita* Testâ ſulcatâ, Labiis dentatis, interiore tuberculato. M L. U. 682. N. 400. BONANN. *Recr.* III. f. 220. LIST. *Conch.* IV. S. 1. C. 1. T. 2. f. 5. RUMPH. *Rar.* T.

met getande Lippen, de binnenste geknobbeld.

VI. AFDEEL. LVIII. HOOFD-STUK.

De *Valvata granulata* van RUMPHIUS, hier aangehaald, is wit van Schaal, maar doorgaans met ruige Wratten of Korreltjes bezet, welke op ryën staan, en tusschen beiden, langs de Gieren, Vooren maaken. Die ruuwheid, zeer aanmerkelyk in deeze Soort, doet 'er ons den naam van *Wrattige Neriet* aan geeven. Haare Mond-Opening komt volmaakt met die van GUALTHIERI overeen, de Rugzyde met die van BONANNI, doch de aangehaalde van D'ARGENVILLE schynt tot de voorgaande Soort te behooren. Volgens RUMPHIUS zyn 'er nog twee verscheidenheden van, aan de Stranden van Amboina gemeen; maar de eerste, zegt hy, wordt zelden gevonden. Tusschen de Korreltjes of Wratten ziet men aan de versche eenige korte Borsteltjes of Haairtjes; dat 'er mooglyk den bynaam van *Exuvia* aan heeft doen geeven.

LIX. HOOFD.

T. 22. f. M. PET. *Gaz.* T. 100. f. 6. GUALTH. *Test.* T. 66. f. CC. ARGENV. *Conch.* T. 10. (7) f. I. SEB. *Kab.* III. T. 59. f. 4—9.

VI. AFDEEL. LIX. HOOFDSTUK.

LIX. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* ZEE-OOREN.

Naam.

Thans komen wy tot de ZEE-OOREN, in 't Fransch *Oreilles de Mer* genaamd, dat van gelyke betekenis is, en waar voor LINNÆUS 't Grieksche woord *Haliotis* tot een Geslagtnaam gebruikt. Deeze benaaming is thans algemeen: des ook de Duitschers *Meer-Ohren* zeggen, niet *Meer-Chreen*, gelyk ADANSON, uit LANGIUS, zeer grappig aanhaalt. Dit zal een Drukfeil zyn; doch van waar D'ARGENVILLE het heeft, dat wy Hollanders dezelven *Stockfiche*, of, gelyk het elders overgenomen is (*), *Stockfische* noemen zouden, kan ik niet begrypen. Geloofbaarer is 't, dat menze, op sommige plaatsen van Vrankryk *Ormeau*, *Ormier* of *Bourdin* noemt. Zo de Engelschen den naam van *Mother of Pearl*, in 't afgetrokkene, daar aan geeven, slaan zy zekerlyk den bal mis: want deeze Conchyliën zyn noch Paarlemoer, noch de regte Paarlemoer Schulpen, en, hoewel 'er dikwils Paarlen, Paarlgewassen of Zaad van Paarlen, in voorkomen, zyn het doch de Paarl-Oesters of Mosselen niet, die men eigentlyk noemen kan, *Moeders van de Paarlen*. Zodanigen, die van

(*) *Dictionn. des Animaux*, Tom. III. p. 280.

van binnen zeer glanzig Paarlemoer zyn, worden echter in onze Taal nog wel *Paarlemoer-Schulpen* getyteld. Het Paarlemoer is in dezelven flegts een dun Vliesje, dat de Schaal van binnen bekleedt, en ten opzigt van den weerschyn, dien het heeft, naast overeenkomt met het Paarlemoer van de Knobbelhoorens en Reuzen Ooren *. Oudtyds plagt menze, in navolging van ARISTOTELES, die den naam van Λεπὰς ἀγρία gebruikte, Wilde Patellen of Groote Patellen te heeten, en zy schynen ook, van hem, met het woord *Aporrhais* bedoeld te zyn (*).

VI. AFDEEL. LIX. HOOFDSTUK.

* Zie bladz. 379.

Kenmerken.

De Kenmerken van de Zee-Ooren zyn zeer blykbaar. De Schaal heeft eenigermaate de figuur van de Schulp van eens Menschen Oor, en heeft op zyde een verborgen Krulletje, dat de Draaijen der Hoorens eenigermaate uitdrukt. Bovendien is het vlakke der Schaal, overlangs, met een reeks van Gaatjes, waar van altoos vyf of zes open zyn, doorboord. D'ARGENVILLE merkt aan, dat het Dier, de Schaal wegens zyne vergrooting uitbreidende, t'elkens een nieuw Gaatje aanvoegt en een ander fluit.

Het Dier.

Die zelfde Autheur geeft ons de Afbeelding van het Dier der Zee-Ooren, zo als hetzelve in

(*) Natices Saxis adhærescunt more Patellarum & Aporrhaidum. *De Hist.* Libr. IV.

VI. AFDEEL. LIX. HOOFD-STUK.

Pl. CXXIV. Fig. 5, 6.

in de Schaal zit en langs Steenen of Rotſen kruipt, en in een omgekeerd postuur; gelyk wy dit in *Fig* 5, 6, op Plaat CXXIV vertoonen. De Zee Oor, door hem afgebeeld, is een Europiſche of Franſche, van de Kusten van Bretagne. „ Men heeft ze anders, „ zegt hy, in Vrankryk niet. Doorgaans zyn „ zy aan de Rotſen gehecht, ſtrykens met de „ Oppervlakte der Zee, en houden 'er zig zo „ vast aan, dat men nog meer moeite heeft „ om ze 'er af te krygen, dan tot de Patel- „ len. Op ſtaande voet, na dat menze daar „ af gewrikt heeft, ſterft de Viſch of Slak, „ maakende ſlegts, door het uitſteeken van „ den Kop en van de Hoorntjes, eenige be- „ weeging. Het Vleeſch is geelagtig en ſtrekt „ tot Spyze voor de Menſchen. Men wordt „ daar aan een ronden Kop gewaar, benevens „ een Bek die met vier Hoorntjes is voor- „ zien, welker twee grootſten weinig afſtan- „ dig zyn van de twee anderen. De twee „ Oogen, of twee zwarte Stippen, ſtaan op „ den Top der twee kleinſte Hoorntjes. Het „ Dier ontlast zyne Vuiligheid door de Gaten, „ die in de Oppervlakte van de Schaal zyn, en „ zyne voornaamſte Ingewanden zyn gehuis- „ vest op den rand der Schaal, die inwaards „ uitſpringt. Wanneer de Zee-Oor kruipt, „ ſteekt haare Voet ver buiten de Oppervlakte „ van de Schaal uit, welke bekleed is met „ flaauw uitgeholde Groefjes, die langs heen

„ loo-

„ loopende in den Spiraalen top verdwynen. VI. Afdeel.
„ Dit openbaart zig duidelyk in *Fig* 5, wel- LIX.
„ ke de Zee-Oor aan een ſtuk Rots kleevende Hoofd-
„ voorſtelt. In *Fig.* 6 ziet men dezelve daar stuk.
„ af genomen en omgekeerd, als wanneer zig
„ de Voet ingekrompen en het Lighaam gely-
„ kerwys een Zak vertoont. Ook zyn aldus
„ de vier Hoorentjes, benevens de ingetrok-
„ ken Kop, nog zigtbaar."

De Zee-Ooren, merkt LINNÆUS aan, zyn elkander zo gelyk, dat men ze naauwlyks door bynaamen onderſcheiden kan. Veele nogthans, ja wel de meeſten van zyne zeven opgegevene Soorten, hebben haare blykbaare Kenmerken, gelyk wy thans zien zullen. Soorten.

(740) Zee-Oor, *die de Schaal rondagtig en wederzyds glanzig heeft.* DCCXL. *Haliotis Midæ.* Groot hol Zee-Oor.

Hier moeten wy die *Groote holle Zee Ooren* plaatzen, welke van de anderen zo blykbaar verſchillende zyn. GUALTHIERI geeft 'er een zeer goede, fraaije, Afbeelding van, en meldt, dat de Schaal, zo wel van binnen als van buiten, blaauw Zilverkleurig is; zo dat de zyne dan, van buiten, is gepaarlemoerd geweest. Daar op doelt zekerlyk onze Ridder in zyne Kenmerken: doch dit ſlag van Zee-Ooren heeft Natuurlyk de

(740) *Haliotis* Testâ ſubrotundâ, utrinque nitidâ. M. L. U. 683. N. 401. *Syst. Nat.* XII. Gen. 336. GUALTH. *Test.* T. 69. f. B.

VI. AFDEEL. LIX. HOOFD-STUK.

de Schaal zodanig niet. Door Wormgatigheid valt dezelve doorgaans zo ruuw en leelyk, dat menze moet afschraapen, en dan komt het Paarlemoer Wolkagtig en Schilferig, doch met fraaije verandering van Kleuren, te voorschyn. Ik heb verscheide zodanigen, van vyf of zes Duim lang én over de vier Duimen breed, wier holte of diepte meer dan anderhalf Duim bedraagt. De Wormgatigheid geeft oorzaak tot de groeijing van Paarlen, Zaad ván Paarlen of Paarlgewassen, die zeer menigvuldig en groot voorkomen in deeze Zee-Ooren. Ik heb 'er zodanig één met een Paarlgewas, dat de grootte van eens Mans Duim te boven gaat. De Schaal van deeze, deerlyk ingevreeten; waar door myn denkbeeld, ten opzigt van de groeijing der Paarlen, nog meer bevestigd wordt *, is vyf Duim lang, vier Duim wyd en byna twee Duimen diep.

* Zie 't XV. STUK, bladz. 389.

DCCXLI. *Haliotis tuberculata.* Knobbelige.

(741) Zee-Oor, *die de Schaal langwerpig rond, met de Rug overdwars gerimpeld en geknobbeld heeft.*

Van

(741) *Haliotis* Testâ subovatâ, Dorso transversim rugoso, tuberculato. *Faun. Suec.* 2198. Haliotis striata rugosa. *Faun. Suec.* 1326. Auris marina. ROND. *Pisc.* 5. BELL. *Aq.* 395. Patella major sive fera. GESN. *Aq.* 808 & 807. ALDR. *Exsang.* 551. f. 1, 2. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. G, H. BONANN. *Recr.* I. T. 10, 11. LIST. *Angl.* 167. T. 3. f. 16. *Conch.* T. 611. f. 2-6. GINANN. *Adr.* II. T. 3. f. 27. ADANS. *Seneg.* I. T. 2. f. 1. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 87. f. 2, 3.

Van de voorgaande Soort zyn de gewoone *Europische Zee-Ooren*, hoedanigen aan de Fransche Kust en elders voorkomen, door de figuur en gedaante aanmerkelyk verschillende. Derzelver langte, naamelyk, staat tot de breedte, als drie tot twee. De uitwendige Ribben, die Spiraalswyze naar den Top loopen, vertoonen zig ook van binnen, en maaken aldaar het Paarlemoere bekleedzel geribd. Uitwendig worden zy van dwarse Rimpeltjes gesneeden, waar door de Schaal wat *Knobbelig* is. In dezelven groeijen ook Paarlen en Paarlgewassen of Zaad van Paarlen. De Rok van buiten, schoon gemaakt zynde, is groenagtig bont met bruinroode en bruine Vlakken, doch deeze afgehaald zynde worden zy van buiten ook gepaarlemoerd.

VI. AFDEEL. LIX. HOOFD-STUK.

Zie hier wat ADANSON aangaande de verblyfplaats van dergelyke Zee-Ooren zegt. ,, Alle Rotsen, aan de Kust van Senegal, ,, voeden eene verbaazende menigte van deeze Schulpdieren. Ik hebze vergeleeken met ,, de genen, die op de Kusten van Vrankryk ,, voortkomen en geen verschil, noch in de ,, Schaal, noch in het Dier, dat dezelve bevat, gevonden. De Smaak is ook de zelfde, en de Negers, die aan 't Strand woonen, gebruiken 't zo wel tot Spyze, als ,, de Franschen van onze Kusten. Zie daar ,, één slag van Schulpdieren, dat wel verschillende Klimaaten bewoont. Ik hebze ,, aan

VI. AFDEEL. LIX. HOOFD. STUK.

„ aan de Kanarische en Vlaamsche Eilanden
„ waargenomen: men heeftze in Sweeden ge-
„ zien: zy bevinden zig dan aan alle Kusten,
„ van de Linie tot den negen en zestigsten
„ Graad Pools hoogte, en misschien nog ver-
„ der. Moet dit niet doen vermoeden, dat
„ 'er eene byna gelyke trap van Warmte plaats
„ heeft in de Zee, onder zeer verschillende
„ Lugtstreeken? Deeze gemaatigdheid zou
„ misschien te vinden zyn op zekere Diepte,
„ welke het niet onbillyk was dat de genen,
„ die aan de Kust woonen, zig de moeite ga-
„ ven te onderzoeken."

Dat deeze gemaatigdheid op zekere Diepte in de Zee te vinden zy, is niet ongeloofbaar; doch dat zy in de Oppervlakte plaats zou hebben, aan de Rotsen, waar de Zee-Ooren zig onthouden, valt niet ligt te begrypen. Ook meldt LINNÆUS maar, dat hy ze met de Schaalen uit den Wester-Oceaan, aan den Oever van Sweeden opgeworpen, hadt gekreegen (*). Zy moeten aan de Engelsche Kust vallen, alzo PETIVER 'er onder den naam van Engelsche, en SIBBALD, onder dien van Schotsche Zee-Oor, van gewagen. LISTER, nogthans, schyntze aldaar niet gevonden te hebben: want hy zegt alleenlyk, dat menze op de Eilandjes, by Guernsey, dat is aan de Kust van Vrankryk, overvloedig vindt, en dat

(*) Habitat in Mari Occidentali, cum Testis ad littora repertis habuimus. *Faun. Suec.* Ed. II. p. 534.

dat hy 'er ook op den Italiaanſchen Oever, by Pozzoli, hadt verzameld. Mooglyk zullen zy aan de Wester-Kusten en Eilanden van Groot Brittannie, die Klipagtiger zyn, meer voorkomen, dan aan die van de Noord-Zee.

VI. AFDEEL. LIX. HOOFD-STUK.

LISTER zegt, dat de langte vier, de breedte byna drie Duimen is, en dat zy dertig Gaten hebben, waar van in ſommigen zes, in anderen, en wel in de grootſten, zeven altoos open zyn. ADANSON getuigt dat de grootſten van de Zee-Ooren, die hy gezien hadt, over de vier Duimen lang waren, twee en een Kwartier Duims breed, en ongevaar een Duim diep. Hy moet dan die Groote holle, van de voorgaande Soort, niet gezien hebben, als welke veel grooter en dieper valt: ofſchoon de gedagte Afbeelding van GUALTHIERI door hem is aangehaald. En, wat de gelykheid van de Senegalſche met de Franſche of Europiſche aangaat, die kan ik niet beſpeuren: want de zyne hadt drie groote Ribben, van buiten, in den Top uitloopende, en van binnen ook aan diepe Groeven zigtbaar; 't welk geenszins in de Europiſche plaats heeft. Voorts was de Kleur van zyne Senegalſche Zee-Oor, uitwendig, Vleeſchkleurig rood, ſomtyds met eenig wit gemarmerd. Het een en andere is blykbaar in die Zee-Ooren, welken wy krygen van Guinee of van de Afrikaanſche Kust.

(742)

VI. AFDEEL. LIX. HOOFDSTUK.

DCCXLII. *Haliotis Striata.* Rimpelige.

DCCXLIII. *Varia* Bonte.

DCCXLIV. *Marmorata.* Gemarmerde.

(742) Zee-Oor, *die de Schaal ovaal, Roestkleurig, overdwars gerimpeld en overlangs gestreept heeft.*

(743) Zee-Oor, *die de Schaal ovaal heeft, met Streepen overlangs, de grootsten geknobbeld.*

(744) Zee-Oor, *die de Schaal ovaal heeft, met Streepen overlangs en zeer flaauwe dwars-Streepen.*

Deeze drie schynen als Verscheidenheden aangemerkt te kunnen worden van Indische Zee-Ooren. Of 'er die Soort, welke D'ARGENVILLE by Letter D afbeeldt, hebbende zeer verheven Rimpels volgens den Draay, ook onder begreepen zy, zou men mogen twyfelen. Deeze is buitendien kenbaar, door de vlakheid van de Zyde tegens den Top over, welke een ongelyken Rand maakt; door de Knobbeligheid van het Paarlemoere bekleedzel inwendig; de platheid van den anderen Rand en de Kleur van buiten, zynde roodagtig

(742) *Haliotis* Testâ ovatâ Ferrugineâ, transversim rugosâ, longitudinaliter striatâ. M. L. U. 684. N. 403.

(743) *Haliotis* Testâ ovatâ, Striis longitudinalibus, majoribus tuberculatis. M. L. U. 684. N. 404. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 20. f. 3.

(744) *Haliotis* Testâ ovali, Striis longitudinalibus, transversis obsoletis. M. L. U. 685. N. 405. ARGENV. *Conch.* T. 7. (3) f. B. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 17. f. 4, 5.

agtig of uit den groenen gemarmerd. Tot de middelste Soort zou deeze naast te betrekken zyn, wegens den ongelyken Rand: maar van deeze en de laatste meldt LINNÆUS, dat zy beiden klein vallen; daar ik doch van deeze heb, meer dan een Handpalm groot. Nog vind ik 'er aanmerkelyk in, dat zy zeven of agt Gaten open hebben. Aangaande de Gemarmerde tekent onze Ridder aan, dat dezelve dertig open Gaten heeft, doch dit schynt een Drukfeil te moeten zyn, ten ware men die Gaten opgeboord had. Deeze laatste zou aan de Kust van Afrika, de eerste van de drie in Oostindie zig onthouden, 't welk D'ARGENVILLE toeschryft aan de gene, die uit hem aangehaald is op de laatste Soort.

VI. AFDEEL. LIX. HOOFDSTUK.

(745) Zee-Oor, *die de Schaal gladagtig, langwerpig, aan den Rand eenigermaate ZeisfensWyze, en de Rug met verheven Streepen heeft.*

DCCXLV. *Haliotis Asinina.* Lange Zee-Oor.

De langte, die in deeze meer dan tweemaal de breedte overtreft, doet 'er met regt den naam aan geeven van *lange* Zee Ooren. Sommigen

(745) *Haliotis* Testâ læviusculâ oblongâ, Margine subfalcato, Dorso nervis elevatis. M. L. U. 685. N. 406. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. E, F. GUALTH. *Test.* T. 69. f. D. ARGENV. *Conch.* T. 7. (3) f. E. REGENF. *Conch.* T. 9. f. 20. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 15. f. 1.

VI. AFDEEL LIX. HOOFDSTUK.

migen noemenze, wel is waar, lange Paarlemoer-Schulpen, doch die benaaming is te algemeen en heeft weinig eigenschap RUMPHIUS rekent deeze voor de mooiste en grootste Soort. Zy zyn tevens zeer dun en fyn van Schaal, en haar Paarlemoer is ongemeen helder Zilverkleurig, niet met een zodanigen groenen en purperen weerschyn, als in de andere Soorten. Van buiten zyn zy byna effen en als een Slangevel bruin gemarmerd. Deeze vallen in Oostindie.

DCCXLVI. *Haliotis parva.* Rood Zee-Oortje.

(746) Zee-Oor, *die de Schaal ovaal, van buiten rood heeft, den Buik met een verheven hoek.*

Door den verheven hoek, hier gemeld, verstaat onze Ridder dien uitwaards verheven Band, welke nevens de Gaten heen loopt, en Spiraal in den Top eindigt. Zodanig een Band, echter, hebben deeze Zee-Ooren aan beide zyden van de verheven Rib, waar in de Gaten staan, en draagen dus de eigen Kenmerken van die Senegalsche of Guineesche, waar ADANSON van spreekt *, welke van binnen, in het Paarlemoer, aan diepe Sleuven ook zeer kenbaar zyn. Dit onderscheidtze, zo wel als de Kleur van buiten, die in sommigen Menie-

* Zie bladz. 507.

(746) *Haliotis* Testâ ovatâ rubrâ, Ventre angulo elevato. M. L. U. 686. N. 407. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 20. f. 5.

Menie-rood is, van alle anderen. Om dat wy 'er maar kleinen van hebben, kunnen wy 'er den naam van *Rood Zee Oortje*, billykerwys, aan toe-eigenen. Ik vind in de mynen zeven open Gaatjes VI. AFDEEL. LIX. HOOFD-STUK.

Dus hebben wy gezien, dat 'er vyf wel onderſcheidene Soorten van Zee-Ooren zyn; te weeten de Groote Holle, de Europiſche of Franſche, de breede geribde en de lange ſmalle effene Oost-Indiſche, benevens de roode Guineeſche of van de Afrikaanſche Kust.

LX. HOOFDSTUK.

Beſchryving van 't Geſlagt *der* PATELLEN, Schilden, Kapjes *en dergelyken.*

De benaming van *Patellen*, die het Latynſche woord *Patella* uitdrukt, in 't Franſch *Patelles*, is in algemeen gebruik, en veel duidelyker dan die van *Schottels* of *Schotteltjes*, gelyk ſommigen dit woord verduitſchen. Zodanig Huisraad, immers, is door zyne platheid kenbaar, welke geenszins in alle, ja mooglyk wel in de minſte Patellen plaats heeft (*). Naam. Men

(*) Patella, reduit en François, ſignifie un petit Plat; or il y a peu de Lepas, dont la Coquille ait cette figure; la plupart même s'en eloignent asſez, les unes etant percées, les autres ecailleuſes, ou faites en bateau, &c. ADANS, *Seneg.* I. p. 26.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

Men zoude ze dan veeleer *Kommetjes* mogen noemen; alzo zy allen meer of min hol zyn, en sommigen zeer diep: of *Schilden*, of *Kapjes*, naar welken de meesten meer gelyken dan naar Schottels. Ook betekende eigentlyk *Patella*, by de Romeinen, meer een Drink- of Offerschaaltje met eene aanmerkelyke holte *, dan een Schotteltje of Tafelbord. De Griekfche naam *Lepas*, welken 'er de Franschen aan geeven, die daar van afkomstig zou zyn, dat zy als Schubben aan de Rotsen kleever, is tot een ander Geslagt gebruikt †. Men noemtze in 't Fransch, volgens TOURNEFORT, ook wel *Oeil de Bouc*, dat is Bokken-Oog (*); doch, in de beschryving van zyne Reize naar de Levant, voeren zy den naam van Osse-Oogen. In Provence noemt menze *Arapede*, in Normandie *Berdin* of *Berlin*; *Jamble* in Poitou en in het Land van Aunis; op andere plaatsen *Bernicle*, zegt D'ARGENVILLE. Zouden, echter, hier ook de regte Lepaden, die men Ganzen-Mosselen tytelt, en anderen, te verstaan zyn. De Venetiaanen noemen ze *Pantalena*, de Engelschen *Limpetfish* (†), de Duitschers *Schussel-Muschlen*. Andere benaamingen, welke zeer dubbelzinnig zyn,

* Zie X. STUK, bladz. 457.

† Zie XV. STUK. bladz. 97.

(*) *Mem. de L'Acad. Royale des Sc. de Paris*, 1700. p. 87. Octavo.

(†) Dat Schepzel echter, 't welk onder den naam van *Patella* of *Limpetfish*, *Phil. Trans. Vol.* L. p. 859, is voorgesteld, schynt niet tot onze Patellen te behooren.

zyn; gelyk die van *Klipkleevers*, hoe eigen ook, gaa ik voorby; om dat zy of te algemeen zyn, of ten opzigt van andere Conchyliën in gebruik. VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

Kenmerken. De Patellen zyn, om dat zy geen Spiraale Draay hebben, van sommigen tot de Schulpen t'huis gebragt geweest. ALDROVANDUS rekende, dat de Oppervlakte van de Rots, waar zy zodanig aan vast kleeven door middel van het Dier; dat menze niet dan met een Mes of iets dergelyks daar af kan krygen, haar tot een wederhelft verstrekte, omze Doublet te maaken. Hoewel dit ver gezogt is, zou men daar door echter myn voorgestelde denkbeeld, dat zy gevoeglyk tusschen de Hoorens en Doubletten geplaatst konden worden*, mogen billyken. Het gemis der Draay, naamelyk, onderscheidtze van de Hoorens genoegzaam, en de Eenschaaligheid van de Doubletten. Haar Schaal is, in 't algemeen gesproken, meer of min Kegelvormig: voor 't overige ten opzigt van de Oppervlakte, den Rand en den Top, zeer verschillende. Men heeft 'er wel enkelde onder, ik beken 't, die aan den Top wat krom of Spiraal gedraaid zyn; maar zulks maakt weinig ten opzigt van 't algemeen.

* XV. STUK, bladz. 76.

Het Dier. PL. CXXIV. Fig. 7, 8. Het Dier, dat in de Patellen huisvest, en zig zo vast aan de Rotsen, Klippen en Steenen zuigt, is, zo wel als dat der Zee-Ooren, een Slak. Dit blykt uit de naauwkeurige Af-

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

beelding van hetzelve in de gedagte Reize van TOURNEFORT naar de Levant, in 't voorste deezer Eeuw, en uit de omstandige beschryving (*); waar men tevens uit ziet, dat het op de Grieksche Eilanden gegeten wordt. Behalve de Slak der gewoone Europische Patellen; vertoont hy ook die van een andere Soort, welke den Top doorboord heeft. Onze Afbeelding *Fig.* 7, 8, Plaat CXXIV, naar de Fransche Patellen verbeterd, is voor 't overige van D'ARGENVILLE ontleend; doch men kan 'er maar weinig van het Dier in beschouwen; dat hy in een andere Afbeelding, van onderen, vertoont. Zie hier hoe hy daar van spreekt.

,, Men vindt het overal aan de Rotsen zit-
,, ten, die van de Zee bespoeld worden, en
,, veel Strandvolk gebruikt het tot zyn ge-
,, woone Spyze. Het Dier beslaat de hollig-
,, heid van de Schulp, en, wanneer men die
,, omkeert, dan legt hetzelve van onderen
,, bloot, zonder Dekzel. De Kop heeft eene
,, Peeragtige figuur, met een Bek, die van
,, Lippen, Kaaken en Tanden voorzien is,
,, aan het Puntigste gedeelte. De twee Hoor-
,, nen met twee zwarte Stippen, welke zyne
,, Oogen zyn, aan derzelver binnenkant ge-
,, plaatst, dienen het om den Grond te be-
,, voelen, waar het op gaat. Door dit Ka-
,, naal

(*) In 't I. Deel, bladz. 99, van 't vertaalde Werk.

„ naal zuigt en drukt het zyn gewoone Voed- VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.
„ zel in, dat niet is dan Slyk; kleine Wormp-
„ jes benevens een groenagtig Zee-Kruid, dat
„ men Wier noemt. De Vuiligheden werpt
„ het boven den Kop uit door het Aarsgat,
„ dat aan de zyde van de deelen der Voort-
„ teeling en op een kleinen afſtand van dee-
„ ze twee Hoornen geplaatst is. Een groot
„ Vleezig deel, in 't midden, de Voet ge-
„ naamd, dient tot zynen voortgang langs
„ de Rotſen en Klippen. Het heeft eene
„ langzaame beweeging, gelyk de Slakken,
„ die hetzelve noodig is tot de Ademhaaling
„ en tot het opzoeken van zyn Aas. Men
„ ziet het, inderdaad, zig losmaaken, lig-
„ tende zyne Schulp twee of drie Lynen op,
„ en kruipen op een Soort van Tepel of Vlee-
„ zigen Voet, donkerer van Kleur dan het
„ overige des Diers. Zyn Mantel is voorzien
„ met drie ryën van platte Vleezige Draa-
„ den, welke 'er een ſoort van Franje aan
„ geeven, in de geheele Omtrek van de Schaal,
„ waar het Lighaam met verſcheide Banden
„ aan gehecht is. De Schaal ſluit zo digt
„ aan de Klippen, dat men den tyd dient
„ waar te neemen, wanneer het gaapt, dat
„ is de Schaal opligt, als gezegd is, om 'er
„ een Mes of ander ſcherp Werktuig tus-
„ ſchen te kunnen ſteeken, en het dus daar
„ af te wrikken. De Voet, daar het op kruipt,
„ vertoont zig Sagrynagtig ruuw, doch heeft

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK. „ zyne Oppervlakte slegts bezet met een menigte van Slymkliertjes en Waterblaasjes, „ welke beurtlings tot aankleeving dienen, „ en tot losmaaking door verdunning van die „ Lym." In *Fig.* 7. wordt de Schaal van boven gezien, met den uitgestoken Kop en Hoornen, en dus in een loopend postuur: in *Fig.* 8, ziet men ze van ter zyde, zo als het Dier de Schaal opligt, en daar zyn Kop benevens een gedeelte van zyn Lighaam uitbrengt, om voort te kruipen; beiden op een Steen verbeeld.

De Schaal. „ Deeze Schulp overtreft, op haar allergrootste, de maat van twee of drie Duimen niet. Zy is ovaal van Omtrek en „ heeft ondiepe Streepen, met eenige dwarse „ Banden, welke een Kegel formeeren, waar„ van het middelpunt niet regt in 't midden „ is, maar wat nader aan het Kop-end, om„ trent op een derde van de langte. Van „ binnen is zy glad, met een Aschgraauw „ Paarlemoer." Men heeft Patellen die hoog, men heeft 'er die laag getopt en byna vlak zyn. In sommigen is de Omtrek effen rond, in anderen sterk getand of diep uitgesneeden. De Oppervlakte is in eenigen, van buiten, sterk geribd, gebladerd of als met Doornen gewapend. Sommigen en wel de meesten hebben den Top stomp, in eenigen is dezelve als afgesneeden en met een open Gat doorboord: ook zyn 'er die aan den Top een kromme,

Haaks-

Haakswyze of gekrulde Punt hebben. De Kleur aangaande, die is groenagtig, rood, bruin, geel; in fommigen met eene onverbeeldelyke mengeling van Roozekleur, by Streepen, Stippen, op alle bedenkelyke wyzen gemarmerd.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

Verfchillendheden.

Niet minder verfchil heeft, volgens de Waarneemingen van den Heer ADANSON, plaats in de Slakken van verfchillende Patellen. „ Dit Geflagt, (zegt hy,) bevat Dieren, zo „ wonderlyk en zo weinig beftendig, zo wel „ in hunne figuur als in hunne Schaal, dat „ men het nooit tot een vastftelling zou kun„ nen brengen, indien men niet agt gaf op „ het famengevoegde van derzelver betrek„ kingen, en, dat ik het naast aan de Zee„ Ooren geplaatst heb, is zo zeer niet om „ dat zy naar dezelven in zekere opzigten ge„ lyken, als om dat 'er geen Schulpdier is, „ waar mede zy nader overeenkomen. Het „ Dier der Patellen heeft fomtyds twee Oo„ gen en twee Hoorntjes, fomtyds ontbrec„ ken 'er die aan (*): fomtyds zyn deszelfs „ Oogen aan den binnenkant der Hoorntjes „ geplaatst, fomtyds bevinden zy zig aan „ derzelver agterzyde. De Schaal is dik„ wils geheel, dikwils van boven open, ge„ kamerd of Schubagtig." Hy maakt 'er dus vier

(*) Te weeten in de Zee-Pisfebedden, *Chitons*, die hy tot de Patellen betrekt.

VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

vier Afdeelingen van, welker laatste de Zee-Pissebedden, die onder de Veelschaaligen betrokken zyn *, begrypt (*).

* Zie 't XV. STUK, bladz. 88.

Soorten.

Onze Ridder stelt vyf Afdeelingen onder de Patellen. In de eerste staan, die van binnen een soort van Lip hebben, welke 'er als een Kamertje in maakt; in de tweede die den Omtrek getand; in de derde die den Top spits en omgekromd; in de vierde die denzelven stomp en gesloten; in de vyfde die hem met een Gat doorboord hebben, waar door het Dier, zo sommigen willen, Water spuit. De eerste Afdeeling heeft vyf, de tweede negen; zo ook de derde; de vierde agt, de vyfde vyf Soorten: des dit Geslagt in 't geheel bevat zesendertig Soorten.

I. Die van binnen met een Lip voorzien zyn.

DCCXLVII. *Patella Equestris.* Vischhuisje.

(747) Patelle, *die de Schaal geheel en rondagtig, van buiten doorgebladerd heeft, met de Lip loodregt aan 't Gewelf.*

Voor deeze is de gebruikelyke naam *Visch-huis-*

(*) *Coquill. de Senegal.* p. 26.

(747) *Patella* Testâ integrâ orbiculatâ extus perfoliatâ, Labio fornicali perpendiculari. *Syst. Nat.* XII. Gen. 331. M. L. U. 687. N. 408. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. P. Q. PET. *Amb.* T. 16. f. 28. GUALTH. *Test.* T. 9. f. X. Cabochon. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. K. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 35. f. 4, 5.

huifjes, om dat zy naar zeker ouderwets Hulzel of Regenkap der Vifchwyven gelyken. Men heeft daar, ten onregte, *Vifchkuifjes* van gemaakt, 't welk geene eigenfchap nog betekenis heeft. „ *Orlamjes* of Vifchhuiven, (zegt „ RUMPHIUS op de aangehaalde Afbeeldin-„ gen,) zyn vuilwitte Wratjes, met de Tuit „ wat overhangende, gelyk de Orlamfche „ mitjes der Matroozen of de Huiven der „ Vifchwyven. Binnen hebbenze een rond „ Beentje, gelyk een halve Pyp en met de „ opene zyde zittenze vast tegen de Klippen." Zo de Franfche naam, *Cabochon*, een Ruiters-Kap mogt kunnen betekenen, dan zou ik hebben kunnen begrypen, van waar de bynaam *Equestris*, die op dit kleine Goedje niet zeer toepasfelyk fchynt, afkomftig ware. Ook zie ik niet, dat RUMPHIUS 'er den naam van *Lams-Ooren* aan geeft, volgens de befchryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden, alwaar men van *Cabochon* gemaakt heeft *Chabachon*.

VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

In dat Kabinet bevonden zig vier Verfcheidenheden van deeze Soort. De eene hadt Horizontaale Plaatjes over elkander: ik denk, gelyk die van Letter S, by D'ARGENVILLE, hoedanige ik ook heb: de tweede hadt dwarfe Rimpels, gelyk die van RUMPHIUS; de derde overlangfe Streepen en was aan den Rand getand, als die van GUALTHIERI, T. 9, Letter X: de vierde overdwars effene

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK. Streepen, gelyk het Borneosch dun geoord Patelletje van PETIVER. Deze laatsten worden ook wel Sotskapjes of Mutsjes genoemd. Zy zyn altemaal klein, dun van Schaal, en hebben eenig blyk van de gezegde Lip of Buisje, in de Top.

DCCXLVIII *Patella Neritoidea,* Roodlip. (748) Patelle, *die de Schaal geheel, Eyvormig, aan den Top eenigermaate Spiraal, de Lip op zyde heeft.*

Een *Nerietagtige* Patelle, uit het Kabinet van de Koningin van Sweeden, gaf aanleiding tot deeze Soort. Dezelve heeft de Schaal ruuw, van grootte als een Kers, en wit. De Top is stomp en vertoont zig eenigszins Spiraal. Van binnen, aan de zyde, heeft, gelykerwys in de Nerieten, een roode Lip plaats, welke de helft van de Schaal, overdwars, inneemt: weshalven ik ze *Roodlip* noem.

DCCXLIX. *Patella Chinensis,* Chineesche Muts. (749) Patelle, *die de Schaal geheel, byna Kegelvormig, effen heeft, met een soort van Lipje aan de binnenzyde.*

Schoon

(748) *Patella* Testâ integrâ ovatâ, apice subspirali, Labio laterali. M. L. U. 688. N. 409.

(749) *Patella* Testâ integrâ subconicâ lævi, Labio sublaterali. M. L. U. 688. N. 410. BONANN. *Recr.* I. T. 12; LIST. *Conch.* 4. S. 1. C. 7. f. 3. Bonnet Chinois: ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. F. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 22. f. 1.

Schoon wy deeze *Chineesche Muts* noemen, om dat zy daar de Gedaante zeer wel van uitdrukt, moet men doch daarom niet denken, dat zy uit China afkomstig is. De woonplaats stelt LINNÆUS in de Middellandsche Zee; maar BONANNI verzekert, dat men dit slag van Kapjes, die naar een Tepel gelyken, van binnen en van buiten Melkwit zynde, aan de Kanarische Eilanden vindt. Nooit worden zy grooter, zegt hy, dan omtrent een Duimbreed; volgens de maat van zyne Afbeeldingen. VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

(750) Patelle, *die de Schaal geheel en ovaal heeft, met den Top omgekromd en van agteren een platte Lip.* DCCL. *Patella Porcellana.* Nootedop.

Volgens de aangehaalde Figuur noemt men deeze *Nootedop*, doch de Tekening geeft 'er den Latynschen bynaam aan. RUMPHIUS zegt, dat zy naar een holle Schulp gelyken, en op de Rug als met Hoenderveertjes zyn beschilderd. De Schaal van 't Exemplaar, dat zig bevondt in 't Kabinet van de Koningin van Sweeden, was Eyrondagtig verhevenrond, met witte Kegelvormige als over elkander leggende Vlakken, de Oppervlakte met blaau-

(750) *Patella* Testâ integrâ ovali, Apice recurvo, Labio postico plano. M. L. U. 689. N. 411. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. O.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK. blaauwe Golfswyze Streepjes overdwars getekend. De Opening heeft aan 't End een kromme ſtompe geele Punt, die voor Top verſtrekt. De holligheid is wit, en heeft aan den Grondſteun een dwarſe nagenoeg horizontaale Lip.

DCCLI. *Patella Fornicata.* Pantoffeltje.

(751) Patelle, *die de Schaal geheel en ovaal, van agteren ſcheef omgekromd heeft, met eene holronde Lip.*

Tot deeze Soort behooren zekerlyk die Kapjes, welke wy niet oneigen *Pantoffeltjes* noemen: want zy hebben nagenoeg de figuur van Vrouwen Muilen en de gedagte Lip, waar onder, als 't ware, een Opening om den Voet in te ſteeken is, maakt de gelykenis nog grooter. De aangehaalde van D'ARGENVILLE drukt 'er volmaakt de Geſtalte van uit, zo wel als die van ADANSON, *Sulin* genaamd, welke deeze Autheur overvloedig vondt aan de Klippen van 't Eiland Goeree, by Kaap Verde. „ Het ſchynt, zegt hy, dat dezelve „ 't meeſte behaagen heeft in plaatſen, daar „ de Zee met het grootſte geweld tegen aan „ bruiſcht. Ik ken geen Soort van Patellen, „ wel-

(751) *Patella* Testâ integrâ ovali, postice oblique recurvâ, Labio postico concavo. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 545. f. 34. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. N. ADANS. *Seneg.* I. T. 2. f. 8. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 11. f. 5: Pl. 21. f. 3.

„ welke men meer moeite heeft van de Stee- „ nen los te maaken: zy kleeft 'er zo vast „ aan, dat men 'er dikwils brokken afrukt „ van de Schaal, met het Dier, welks Lig- „ haam grootendeels in het Kamertje gehuis- „ vest is. Hetzelve heeft de Hoorntjes geel „ en de Oogen zwart. Zyn Voet is van on- „ deren vuil wit en met een groot getal van „ zwarte Stipjes getekend, zynde het overige „ van zyn Lighaam Afchgraauw, naar 't zwar- „ te trekkende."

VI. Afdeel. LX. Hoofd-stuk.

„ Wat de Schaal belangt, die is een Ovaal „ Bekken, van vier derden Duims lang, een „ Duim breed, en byna een half Duim diep- „ te. Zy is taamelyk dik, van binnen en van „ buiten glad, met de Randen zeer fcherp. „ Zeker middelfchot daar in, evenwydig „ aan den Grondfteun, doch wat naar binnen „ ftaande, bedekt de halve Holligheid, wor- „ dende van den Voet des Diers, terwyl het „ voortgaat, t'eenemaal gedekt. Dit middel- „ fchot, hoewel dun zynde, is zeer hard. „ De Kleur van de Schaal is zeer verander- „ lyk: nu eens bruin, nu eens ros, zo in- als „ uitwendig: fomwylen groen, met kleine „ bruine Stippen. Het grootfte getal heeft „ van buiten een witten Grond, doorzaaid „ met lange Vlakken die roodagtig bruin zyn, „ en van binnen den Grond wit of Vleefch- „ kleurig, zonder eenige mengeling."

Deeze Soort, merkt LINNÆUS aan, ver- fchilt

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

schilt van de voorgaande, door den Draay of Top op zyde te hebben en eene holronde witte Lip. Het een en andere is in de mynen zeer blykbaar, doch ik verwonder my, dat onze Ridder de woonplaats aan 't Eiland Ilva, en doorgaans in de Middellandsche Zee, stelt; spreekende aan den eenen kant niet van 't gedagte Eiland aan de Kust van Afrika, by Kaap Verde, en aan den anderen kant die van GUALTHIERI (*), daar dit zekerlyk van afgeleid is, tot de naastvolgende Soort betrekkende, en daar den naam van *Crepidula* of Muiltje aan geevende. Hoe 't zy, die van GUALTHIERI komt, volgens de Afbeelding, volmaakt met deeze Soort overeen, en de Heer ADANSON heeft niet alleen dezelve, maar ook die van RUMPHIUS, Nootedop genaamd, tot de Soort van zyne *Sulin* t'huis gebragt.

II. Die Getand zyn, of den Omtrek, aan den Rand, met Hoeken hebben.

DCCLII. *Patella Crepidula.* Schuitje.

(752) Patelle, *die de Schaal ovaal, platagtig, effen heeft, met een platte Lip van agteren.*

Ik

(*) Patella structura peculiari donata, satis depressa, lævis, fragilis, pellucida, candidissima, PETRO MICHELIO *Crepidula* dicta, ex Insula Ilvæ. *Test.* ad Tab. 9. fig. T. 69. H.

(752) *Patella* Testâ ovali planiusculâ lævi, Labio postice plano. M. L. U. 689. N. 412. Crepidula Michalii. GUALTH. *Test.* 9. T. 69. f. H. ADANS, *Seneg.* 3. T. I. f. I.

Ik kan deeze Soort, om dat ADANSON de aangehaalde in zyn Eerste Geslagt, dat den naam van *Cymbium of la Gondole* voert, geplaatst heeft, met reden *Schuitje* heeten. „ Haar „ Schaal, zegt deeze Heer, gelykt ongemeen „ naar de Nagel van een's Menschen Hand. „ Zy is ovaal, uitermaate dun, en zeer klein „ naar het Lighaam van het Dier te rekenen, „ dat van dezelve naauwlyks half bedekt „ wordt, zynde op deszelfs agterste gedeelte „ aangehecht. Van buiten is zy verheven, „ van binnen een weinig hol, byna rond van „ Omtrek en doorschynende als een Visch-„ schubbetje. Haar langte is omtrent een „ half, de breedte een vierde Duims. Men „ wordt in dit Dier niets gewaar, dat naar „ Kop, Hoorntjes, Oogen, Mantel, gelyk in „ de andere Hoorenslakken, zweemt. Zyn „ geheele Lighaam is, eigentlyk gesproken, „ niets dan een stuk Spieragtig taamelyk vast „ Vleesch, als een halve Rol, die aan de bei-„ de Enden rond afgesneeden is, van boven „ verhevenrond, van onderen plat zynde. Het „ strekt zig, in langte, byna een Duim uit, „ en heeft de breedte van de Schaal. Aan 't „ voorste End wordt men een groot rond Gat „ gewaar, dat voor Mond verstrekt: op de „ zyde is een dergelyke Opening tot Adem-„ haaling en Ontlasting. De Voet is alleen „ door twee diepe zydelingse Sleuven van het „ overige des Lighaams afgezonderd. Het „ heeft

VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

„ heeft eene vuil witte Kleur, en de Schaal „ trekt een weinig naar Hoorn. Het leeft in „ Zeewater, omtrent twee Duimen diep on„ der 't Zand."

Dit *Schuitje* verdiende, om zyne zonderlingheid, onze aanmerking; alzo LINNÆUS hetzelve, by naame, aangehaald heeft op deeze Soort: doch ik kan niet zien, in wat opzigt het tot dezelve, of tot deeze Afdeeling, betrekkelyk zy, en nog minder, hoe het geplaatst kome by de gedagte Patelle van GUALTHIERI, daar het Hemelsbreedte van verſchilt. In dat Voorwerp, 't welk zig bevondt in het Kabinet der Koninginne van Sweeden, was de Schaal wit, doorſchynende platagtig; van agteren en van onderen met eene Halfmaanswyze platte Lip, tusſchen welke en de Schaal een zeer kleine ſcheeve Holligheid plaats hadt. De woonplaats wordt door onzen Ridder geſteld in de Middellandſche Zee, en voornaamelyk aan de Barbaryſche Kust. Hier vind ik ook, van Tandjes of Hoeken aan den Omtrek van de Schaal, een diep ſtilzwygen.

DCCLIII. *Patella laciniosa.* Medusa-Hoofd.

(753) Patelle, *die de Schaal heeft met verhevene ongelyke Straalen, welke uitwaards dikker en ſtomp zyn.*

Aan

(753) *Patella* Testâ Radiis elevatis inæqualibus, extus crasſioribus obtuſis. *Syst. Nat.* XII. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. C. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. O. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 30. f. 1.

Aan deeze geeft men, wegens de zonderlinge Vertooning, den naam van *Medusa-Hoofd*. Onder de Zee-Sterren hebben wy ook die benaaming gebruikt gezien, en van derzelver afleiding omstandig gesproken *. Niet minder schynt dezelve op dit slag van Patellen toepasselyk te zyn, doordien men 'er, behalve de Schildvormige platte gedaante, en de ongelyke dikke Punten, ook aan den Top twee Oogen in waarneemt, in plaats van één, zo D'ARGENVILLE zegt, en uit zyne Afbeelding, zo wel als uit die van RUMPHIUS, blykt. Hy meldt echter niet, of die Oogen open Gaten zyn, dan niet: maar zegt, dat deeze Patelle dit byzonders heeft. Zy komt uit Oostindie en wordt, groot en fraay getekend zynde, in veel waarde gehouden. Men heeft 'er voor één, dat wit en bruin geribd was, op de Verkooping van 't Kabinet van LEERS, in 't jaar 1767, betaald dertig Gulden.

VI. AFDEEL. IX. HOOFDSTUK.

* Zie XIV. STUK, bl. 475.

(754) Patelle, *die de Schaal hoekig heeft, met zeven gekielde stompe Ribben.*

DCCLIV. *Patella Sacharina.* Bonetje.

De

(754) *Patella* Testâ angulatâ, Costis septenis carinatis obtusis. M. L. U. 690. N. 413. BONANN. *Kirch.* I. T. 32. LIST. *Conch.* IV. S. 1. C. 3. T. 1. f. 1, 2. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. B. PET. *Amb.* T. 3. f. 3. GUALTH. *Test.* 9. f. I, M, O. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. M. KLEIN *Ostr.* T. 8. f. 4. KNORR *Verzam.* III. D. Pl. 29. f. 3.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK. De Latynsche bynaam schynt daar van afgeleid te zyn, dat deeze veel naar een Klontje Suiker gelyken zoude. Het is een Kapje met zeven Ribben, die aan den Omtrek als een Ster formeeren; en daar van wordt zy ook *Astrolepas* geheten, doch wy noemenze, om dat zy, door haare hoogte, naar sommige hoekige Bonetten gelykt, het *Bonetje*. Zy valt zo groot niet als de voorgaande Soort. De Schaal is Melkwit, zegt onze Ridder, en hy geeft 'er van zeven tot elf scherpe Straalen aan, met zeven kleinere Tanden daar tusschen, die met Roestkleurige Vlakken besprengd zyn. Hy zegt, dat dezelve aan 't Westindisch Eiland Barbados zig onthoudt.

DCCLV. *Patella Barbara.* Grasje. (755) Patelle, *die de Schaal getand heeft, met negentien verhevene Gewelfswys' gedoornde Ribben.*

Dewyl deeze veel naar zekere ruige Mutsen, die men *Grasjes* noemt, gelykt, kan men 'er, in vergelyking met de voorgaande, dien naam aan geeven. De Schaal is witagtig geel, verheven, en heeft den Rand naauwlyks uitgesneeden, maar sterk getand.

(756)

(755) *Patella* Testâ dentatâ, Costis novendecim elevatis, fornicato-muricatis. M. L. U. 690. N. 414. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 13. f. 5.

(756) Patelle, *die de Schaal getand, met verhevene, hoekige; Geutswyze Streepen heeft.* VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK. DCCLVI. *Patella Granularis.* Fortres.

Men kan deeze, wegens de Gestalte en Tekening, met sommigen de *Fortres* noemen, of het *Sterre-Schild*; want zy verdient den naam van Schotel niet, als te hol daar toe zynde. In sommigen is de Rand maar weinig; in anderen zeer sterk, en op een regelmaatige wyze, getand. Een groote bruine Vlak, die den Top van binnen en van buiten kleurt, maakt bovendien een Kenmerk van deeze Kapjes uit. Zy zyn op een witten Grond, met zwarte hoekige Streepjes, inzonderheid aan den Rand, getygerd en als gevlamd of geborduurd: 't welk haar, hoe gemeen ook zynde, een fraay aanzien geeft. Men vindtze aan de Kusten der Zuidelyke deelen van Europa, volgens LINNÆUS. Zy vallen zeer groot.

(757) Patelle, *die de Schaal hoekig heeft, met menigvuldige gedoornde Streepen.* DCCLVII. *Patella Granatina.* Gedoornd Kapje.

Het

(756) *Patella* Testâ dentatâ, Striis elevatis, angulatis, imbricatis. M. L. U. 691. N. 415. LIST. *Conch.* IV. S. I. C. 3. T. 3. f. 2. GUALTH. *Test.* T. 9. f. F. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. G. REGENF. *Conch.* 8. T. 2. f. 24. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 30. f. 2.

(757) *Patella* Testâ angulatâ Striis numerosis muricatis. M. L. U. 691. N. 416. LIST. *Conch.* IV. S. I. C. 3. T. 2. f. 3, 4. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. H. REGENF. *Conch.* T.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

Het aangehaalde van D'ARGENVILLE was bruin, hebbende de Streepen met kleine witte Puntjes gewapend. Dit is de reden, dat wy 't zelve *Gedoornd Kapje* noemen. In het Kabinet van de Koningin van Sweeden was de Kleur als Hoorn, gewolkt met bruine Vlakken, den Top van binnen geelagtig ros, glinsterende. Hier noemt onze Ridder het geel met witte Puntjes op de Streepen en stelt de Woonplaats aan de Kusten der Zuidelyke deelen van Europa.

Geribd Kapje.

Tot deeze Soort schynen my naast de *Geribde* Patellen te behooren, waar D'ARGENVILLE, by Letter B, een goede Afbeelding van geeft, zeggende dat het groote Streepen of Ribben heeft, die vaal zyn en den Omtrek getand maaken: maar de Top is geheel wit en getepeld. Men noemtze, voegt hy 'er by, *Bokken-Oog*. Of deeze de genen zyn, daar TOURNEFORT van spreekt *, kan ik niet verzekeren. Ik heb 'er een, dat geheel wit is, van dergelyke figuur en grootte.

* Zie Bladz. 512.

Magellaansche.

Ook zal ik hier de fraaije Kapjes t'huis brengen, welke wy de *Magellaansche* noemen. Deeze zyn sedert weinige Jaaren bekend geworden, na dat zy door de Franschen, aan de Eilanden by de Straat van Magellaan, gevischt waren. Natuurlyk zyn zy Hoornkleurig

T. 9. f. 31. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 9. f. 1, 2: Pl. 29. f. 3: Pl. 30. f. 5. V. D. Pl. 8. f. 4, 5, 6: Pl. 15. f. 2, 3: VI. D. Pl. 33. f. 4.

rig en ſterk geribd, doch door afſlypen en polyſten worden zy doorſchynende, met een Glans van buiten; als of zy bruin gebronst waren, en van binnen Paarlemoeragtig glinſterende. De Top heeft inzonderheid die doorſchynende Bronskleur. Ik heb 'er van drie Duimen lang, twee Duimen breed en omtrent een Duim diep: men vindt ook kleinere, die fierlyk geſtreept zyn: zo dat deeze Kapjes in fraaiheid byna alle anderen overtreffen. VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

In dit opzigt moeten wy, evenwel, ook geen geringe plaats vergunnen aan die Roozekleurige Kapjes, ſedert twee Jaaren eerst hier gemeen geworden, en waarſchynlyk van de Kaap der Goede Hope afkomſtig. Dezelve kunnen niet nader betrokken worden dan tot deeze Soort, alzo zy den Rand ongelyk hebben, en geribd zyn, met een geſlooten Top. De grootſten, die ik daar van heb, zyn drie Duim lang, twee Duim breed en één Duim diep; doch ik heb 'er ook die vlakker zyn, of laager getopt, en van allerley mindere grootte, tot die van een Duim en kleinder. Tegen 't licht gezien vertoonen zy zig van binnen wit, met roode en geele Straalen; doch van buiten heerſcht by dezelven een ongemeene verſcheidenheid van Kleuren, wel meest in die van minder grootte. Het Appelbloeſem of Roozerood, met wit, geel, bruin en andere Kleuren gemengeld, verfraait de Roozékleurige.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK. Tekening derzelven onverbeeldelyk, en boven alle beschryvinge.

DCCLVIII. *Patella vulgata.* Gemeene Patelle.

(758) Patelle, *die de Schaal eenigermaate gehoekt heeft, met veertien flaauwe hoeken, den Rand verbreed en scherp.*

Met regt voeren deeze den naam van *Gemeene Patellen*, alzo zy op alle Kusten van Europa, die Rots- of Klipagtig zyn, aan den Oceaan, voorkomen. Buiten twyfel zyn het deeze, daar D'ARGENVILLE zyne Afbeeldingen van ontleend heeft, om het Dier der Patellen te vertoonen; zie *Fig.* 7 en 8 van onze Plaat CXXIV. Men noemtze in Engeland *Flither*, *Limpet* of *Papshell* volgens LISTER, wiens Afbeelding echter niet al te veel overeenkomst schynt te hebben met de Fransche Patellen. Hy geeft 'er eene gestreept Aschgraauw blaauwagtige of gevlakte en bonte Kleur aan. 't Voornaamste gebruik van den daar in zittende Visch, by de Engelsche Visschers is, volgens hem, dat zy dien voor Lokaas aan den Hoek slaan.

LINNÆUS beschryftze aldus en zegt „ De „ Schaal is Kegelvormig, met veertien ver- „ he-

(758) *Patella* Testâ subangulatâ, Angulis quatuordecim obsoletis: Margine dilatato acuto. *Faun. Suec.* 2199. LIST. *Angl.* 195. T. 5. f. 40, mala. GUALTH. *Test.* T. 8. f. L. GINANN. *Adr.* II. T. 2. f. 17. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 27. f. 8.

„ hevene en geknobbelde hoeken uitgewerkt, VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.
„ waar tusſchen in even zo veel kleinere ver-
„ vat zyn. De Top is zeer ſtomp, niet in
„ 't Middelpunt, maar nader aan het ſmalſte
„ End: de Rand van onderen zwartagtig met
„ witte Tandjes." Dit laatſte neem ik niet zodanig in de gemeene Franſche Patellen waar. Veeleer zou ik zeggen, dat die den Rand breed hebben, van onderen blaauwagtig met witte Streepjes: maar mooglyk behooren zy tot de volgende Soort.

DCCLIX. *Patella cœrulea.* Blaauwe.

(759) Patelle, *die de Schaal eenigermaate hoekig uitgeknaagd heeft, met menigvuldige ongelyke Streepen, van onderen blaauw.*

Van deeze wordt alleenlyk gezegd, dat zy zig in de Middellandſche Zee onthoudt. Mooglyk zullen die, welken TOURNEFORT op de Griekſche Eilanden waarnam, hier t'huis behooren.

DCCLX. *Patella tuberculata.* Geknobbelde Patelle.

(760) Patelle, *die de Schaal eenigermaate getand, Kegelvormig met Knobbeltjes, van agteren ſtomp heeft.*

Dee-

(759) *Patella* Testâ eroſo ſubangulatâ, Striis numeroſis inæqualibus, ſubtus cæruleâ. *Syst. Nat.* XII.

(760) *Patella* Testâ ſubdentatâ, Conico-tuberculatâ, posticè retuſâ. M. L. U. 692. N. 417.

VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

Deeze hadt de Schaal bleek, met witagtige Knobbeltjes, die op ryën geschikt waren; den Top regt overend: den Rand een weinig getand, meest van vooren en van agteren, met den agtersten Rand korter en opgewipt: volgens het Exemplaar, dat zig in 't Koninglyk Sweedsche Kabinet bevondt.

III. Die den Top spits en omgekromd hebben.

DCCLXI. *Patella Ungarica.* Zotskap-Patelle.

(761) Patelle, *die de Schaal niet getand, Kegelvormig spits, gestreept, met den Top Haakswyze omgekruld heeft.*

Van waar de bynaam *Ungarica* in deezen afkomstig is, begryp ik niet; ten ware het op een soort van Kap of Huik, in Hongarye gebruikelyk, mogte zien. Wy noemenze, wegens de zonderlinge Gestalte, *Zotskap-Patelle.* Die van binnen Appelbloesfem-rood zyn, komen zeer zeldzaam voor. De Kleur van buiten is geelagtig. Men vindt 'er in de Middellandsche Zee, die van binnen wit zyn.

DCCLXII. *Patella antiquata.* Verouderde.

(762) Patelle, *die de Schaal niet getand, lang-*

(761) *Patella* Testâ integrâ, Conico acuminatâ striatâ, Vertice hamoso revoluto. GUALTH. *Test.* T. 9. f. V, W. KLEIN *Ostrac.* T. 8. f. 10. GINANN. *Adr.* II. T. 3. f. 24. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 16. f. 3.

(762) *Patella* Testâ integrâ oblongâ imbricatâ, Vertice postico recurvato. *Syst. Nat.* XII.

langwerpig, Dakpanswyze, met den agterſten Rand omgekromd heeft. VI. AFDEEL. IX. HOOFD-STUK.

Deeze heeft de Schaal Melkwit, ondoorſchynende, de Opening ovaal, zegt LINNÆUS.

(763) Patelle, *die de Schaal niet getand, Kegelvormig, geſtreept en eenigermaate doorſchynende heeft, met den Top effen en omgeboogen.* DCCLXIII. *Patella Mammillaris.* Getepelde.

Deeze heeft den Top maar weinig omgekruld. Die van LISTER was uit Afrika afkomſtig LINNÆUS ſtelt de woonplaats in de Middellandſche Zee.

(764) Patelle, *die de Schaal eenigermaate geſtreept, van vooren met drie Kielen; den Top agterwaards omgekromd heeft.* DCCLXIV. *Patella Tricarinata.* Driekielde.

De Schaal van deeze is Eyvormig, van grootte als een Hazelnoot, wit, van buiten geſtreept, van vooren drie onderſcheiden Kielen hebbende, die in een Rand uitloopen, welke van daar hoekig is. Den Top heeft zy krom en van agteren geplaatst.

(765)

(763) *Patella* Testâ integrâ Conicâ ſtriatâ ſubdiaphanâ, Vertice reflexo lævi. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 537. f. 17. KLEIN *Oſtrac.* T. 3. f. 1.

(764) *Patella* Testâ ſubſtriatâ, antice tricarinatâ, Vertice revoluto. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

DCCLXV. *Patella pectinata.* Gekamde.

(765) Patelle, *die de Schaal niet getand, Eyvormig heeft, met eenigermaate Takkige rimpels, den Top, die een omgeboogen Spits heeft, byna in 't middelpunt.*

In de Middellandsche Zee woont deeze, die de Schaal ondoorschynende, van binnen effen en Schildpadagtig, van buiten met ontelbaare Streepjes heeft, die van ongelyke langte zyn.

DCCLXVI. *Patella lutea.* Geelagtige.

(766) Patelle, *die de Schaal niet getand, ovaal, verhevenrond, gestreept heeft, den Top met een omgeboogen Spits, by den Rand.*

Deeze hadt de grootte van Pompoenen-Zaad, en was aan den Top met een rood Streepje omringd. Hy is geheel naby den Rand geplaatst. De Kleur is geelagtig bruin. Men vindtze in Oostindie.

DCCLXVII. *Patella Unguis.* Nageltje.

(767) Patelle, *die de Schaal niet getand, lang-*

(765) *Patella* Testâ integrâ ovatâ, Striis rugosis subramosis, Vertice subcentrali reflexo mucronato. *Syst. Nat.* XII.

(766) *Patella* Testâ integrâ ovali convexâ striatâ, Vertice submarginali reflexo mucronato. M. L. U. 692. N. 418. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. 1.

(767) *Patella* Testâ integerrimâ oblongâ, margine antico retusâ, Vertice mucronato carinato. M. L. U. 693. N. 419. RUMPH. *Rar.* T. 40. f. L. PET. *Gaz.* T. 22. f. 9.

langwerpig, met den voorſten Rand ſtomp, den Top ſpits en gekield heeft. VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

Deeze heeft van haare gelykenis naar eens Menſchen Nagel den bynaam. Men vindtze op den Oever van Amboina, in het Zand.

(768). Patelle, *die de Schaal met een omgeboogen Top, de Rug gekuifd heeft en gekield.* DCCLXVIII. *Criſtata.* Gekuifde.

Deeze, in het Kabinet van den Heer LYONNET zig bevindende, heeft de Schaal doorſchynende, Kegelvormig omgewonden, ſamengedrukt en zeer dun, met talryke dwarſe Sleuven, als Ribben. De Rug is gekield met een zeer dun dubbeld Vliesje, met Tandjes uitgeſneeden. De Schaal heeft een bogtige Zoom, en de Opening aan de Rug met een ſcherpen hoek. 't Gedagte Vliesje, als een opſtaande Kuif of Kam, geeft 'er den naam aan.

(769) Patelle, *die de Schaal niet getand, ovaal heeft en Vliezig, den Top met een omgeboogen Spits.* DCCLXIX. *Lacuſtris.* Moeras-Patelle.

Dit

(768) *Patella* Testâ Vertice revoluto, Dorſo criſtato carinato. *Syst. Nat.* XII.

(769) *Patella* Testâ integerrimâ ovali Membranaceâ, Vertice mucronato reflexo. *Faun. Suec.* 2200. LIST. *Angl.* 151. T. 2. f. 32. GUALTH. *Test.* T. 4. f. AA.

VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

Dit is een klein Patelletje, dat in de zoete Wateren van Europa zig onthoudt, aan de Waterplanten kleevende. LINNÆUS heeft het, in Sweeden, voornaamelyk op het Ruiterskruid waargenomen. GUALTHIERI geeft een dergelyke Rivier-Patelle, in Italie, op. LISTER beschryft omstandig de zyne in Engeland, alwaar hy ze op Ondiepten in de Rivieren vondt. De grootsten hadden iets meer dan een derde Duims langte; de Top was als een Haak geboogen: de Kleur was in de leevende bruin; doch de ledige Schaaltjes waren doorschynende, dun en uitermaate broosch. De Voet van het Dier, dat in dezelven huisveste, was rond. Voorts spreekt hy aldus. „ In 't laatst van September heb ik daar van „ het Schot, overvloedig aan de Steenen kleevende, waargenomen. Dit was in kleine „ Bolletjes als Lil verspreid; kunnende ik „ reeds in ieder Bolletje verscheide kleine Patellen, uit de Gestalte zelve, onderscheiden „ en erkennen. In de Paaring klimt de eene „ op den Top van de andere, en blyft 'er op „ zitten. Op zodanig eene wyze heb ik dies„ tyds veelen gepaard gezien."

IV. Die gelyk van Rand en digt van boven zyn, met den Top niet gespitst.

DCCLXX. *Patella pellucida.* Doorschynende.

(770) Patelle, *die de Schaal geheel heeft en scheef*

(770) *Patella* Testâ integerrimâ, obovatâ, gibbâ, pellucidâ, Radiis quatuor cæruleis. *Syst. Nat.* XII.

ſcheef ovaal is, bultig, doorſchynende, met vier blaauwe Straalen. VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

Deeze, in de Middellandſche Zee door den Heer BRANDER, in Noorwegen door den Heer MARTIN waargenomen, komt in Geſtalte met de naastvoorgaande Zoet Water Patelle overeen, maar is grooter en niet geſpitst; Loodkleurig, zeer glad met heldere Hemelſchblaauwe Straalen, hebbende aan den agterſten Rand als een flaauw Topje.

Hier uit blykt, zo LINNÆUS aanmerkt, dat de blaauwe Kleur ook, Natuurlyk, plaats heeft in de Hoorens. Zyn Ed. hadt evenwel, een weinig voorlyker, reeds eene Soort van Patellen blaauw genoemd *; om niet te ſpreeken van de Kwallebootjes, die Purperagtig blaauw zyn †, noch van het Mondſtuk der Menniſte Tooten, dat ook blaauwagtig is. 't Is bekend, dat men veele Schaalen, door Sterk Water, blaauw kan maaken, gelyk men dus geheele Tootjes, die ſierlyk blaauw zyn, aantreft. Ondertusſchen blyft het zeker, dat de regt blaauwe Kleur, van Natuure, onder de Hoorens zeldzaamer is dan onder de Schulpen, hoewel men die onder de Mosſelen aantreft §. Ik heb een Oostindiſch Mosſeltje, omtrent een Duim lang, van buiten rood, dat de Randen van binnen het allerheerlykst Hemelſchblaauw heeft, welk men beſchouwen kan.

* Zie bladz. 533.

† Zie bladz. 436.

§ Zie XV. STUK, bl. 411.

(771)

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

DCCLXXI. *Patella Testudinaria.* Getygerd Schild.

(771) Patelle, *die de Schaal geheel heeft, en Eyvormig, effen, zeer glad.*

Deeze heeft volkomen de gedaante van een Schild, en de Kleur niet alleen, maar ook de Tekening, doen haar naar eene Schilpad-Schaal gelyken, doch men noemtze, gemeenlyk, Getygerd *Schild*, in 't Fransch *Bouclier de Tortue.* Zy vallen vry groot en zyn van de fraaiſten onder de Patellen.

DCCLXXII. *Patella compressa.* Geel Kapje.

(772) Patelle, *die de Schaal geheel heeft, langwerpig ovaal, fyn geſtreept en effen, met eene ſamengedrukte Rug.*

De geele Kleur en de diepe Schuitswyze holte, doet aan deeze den naam van *Geele Kapjes* toe-eigenen. Zy behooren onder de grootſten van alle Patellen, zegt LINNÆUS, en beſchryft 'er één, uit het Kabinet van den Heer Ryksraad TESSIN, dat vier Duimen lang, drie Duimen breed en even zo hoog was. De mynen zyn meer ſamengedrukt. Ik heb 'er een, dat omtrent vier Duim lang is, en

(771) *Patella* Testâ integerrimâ, ovatâ, lævi, glaberrimâ. M. L. U. 693. N. 420. LIST. *Conch.* IV. S. 1. C. 2. T. 2. GUALTH. *Test.* T. 8. f. B. Bouclier de Tortue. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. P. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 21. f. 1.

(772) *Patella* Testâ integerrimâ ovali oblongâ, ſtriatâ, lævi; Dorſo compreſſâ. *Syst. Nat.* XII. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 28. f. 1.

en een Kwartier minder dan twee Duimen breed, anderhalf Duim hoog. De Oppervlakte is gestreept, doch niet ruuw: de Kleur bruinagtig geel: de afkomst uit Oostindie. VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

(773) Patelle, *die de Schaal geheel heeft, Kegelvormig, met vyftig stompe Streepen.* DCCLXXIII. *Patella Rustica.* Plompe.

Volgens de beschryving van 't Kabinet der Koningin van Sweeden was de Schaal van deeze grooter dan een Kinderen-Hoofd, des men haar dan wel onder de allergrootste Patellen mag betrekken. Zy is uitgeploegd met een menigte van Sleuven, waar tusschen stompe Ribben zyn, doch heeft niettemin den Rand geheel. De aangehaalde van GUALTHIERI hadt de Streepen gekarteld, en was Aardkleurig met drie bruine Banden.

(774) Patelle, *die de Schaal geheel, Eyvormig en stomp heeft, met verheven Streepen.* DCCLXXIV. *Patella fusca.* Bruine.

De Schaal van deeze heeft den Top zeer verheven, byna Kegelvormig: de Kleur is uit den

(773) *Patella* Testâ integerrimâ Conicâ, Striis quinquaginta obtusis. M. L. U. 694. N. 421. LIST. *Conch.* IV. S. 1. C. 4. T. 1. GUALTH. *Test.* T. 8. f. P; T. 9. f. C?

(774) *Patella* Testâ integerrimâ ovatâ obtusâ, Striis elevatis. M. L. U. 694. N. 422. KNORR *Verzam.* VI. D. Pl. 28. f. 9.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK. den Afchgraauwen zwartagtig, met ongevaar negen-en-dertig, zeer fyne, Draadswyze, Afchgraauwe Straalen. Men vindt doorgaans den Top als met een Band omringd.

DCCLXXV. *Patella notata.* Getekende.

(775) Patelle, *die de Schaal geheel, en gestreept heeft, den Top eenigermaate gefpitst en overend ftaande, van binnen wit, met een zwarte Hartvormige Vlak, die in 't midden witagtig is.*

In de Middellandfche Zee komt deeze voor, die de Schaal heeft met verhevene effene bruine Streepen, van binnen wit, met een bruinen gevlakten Rand.

DCCLXXVI *Patella Cruciata.* Gekruiste.

(776) Patelle, *die de Schaal geheel, ovaal, eenigermaate verhevenrond heeft en bruin, met een wit Kruis getekend.*

De Schaal van deeze Soort, niet grooter dan een Erwt, is bruin, doch aan den Top bleek, en met een Kruis, dat uit gegolfde witte Banden beftaat, gefchilderd.

DCCLXXVII *Patella Reticulata.* Netswys' Geaderde.

(777) Patelle, *die de Schaal geheel, Kegelvor-*

(775) *Patella* Testâ integrâ ftriatâ, Vertice fubmucronato erecto, intus albâ, Maculâ atrâ Cordatâ medio albidâ. *Syst. Nat.* XII.

(776) *Patella* Testâ integerrimâ ovali fubconvexâ fuscâ, Cruce albâ pictâ. M. L. U. 695. N. 423.

(777) *Patella* Testâ integrâ Conicâ compresfa, Venofo-reticulatâ. M. L. U. 695. N. 424.

vormig samengedrukt, Netswyze geaderd heeft. VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

Van deeze, uit de Middellandsche Zee, is de Oppervlakte doorweven met ronde witte Vezelen, die Netswyze, Loodregt en waterpas, door malkander loopen.

V. Die aan den Top doorboord zyn.

(778) Patelle, *die de Schaal ovaal, Netswyze gestreept heeft, met den Top omgekromd, en van vooren gespleeten.* DCCLXXVIII. *Patella Fissura.* Gespleetene.

Deeze is aanmerkelyk wegens een Streepwys Spleetje, dat van den voorsten Rand tot het midden van de zyde loopt. Het is een klein Patelletje, dat aan de Kusten van Engeland, volgens LISTER, zeldzaam, doch, volgens den Heer BRANDER, overvloediger voorkomt by Algiers.

(779) Patelle, *die de Schaal ovaal, bultig verhevenrond en Netswyze gestreept heeft, met den Top doorboord en den Rand gekarteld.* DCCLXXIX. *Patella Pustula.* Puist.

Dee-

(778) *Patella* Testâ ovali striato-reticulatâ, Vertice recurvo, antice fissâ. *Syst. Nat.* XII. LIST. *Conch.* T. 543. f. 28. PET. *Gaz.* T. 75. f. 2. Patella reticulata, exigua alba, Fessurâ notabili in margine. KLEIN *Ostr.* p. 116.

(779) *Patella* Testâ ovali gibboso-convexâ, striato-reticulatâ, Margine crenulato, Vertice perforato. *Syst. Nat.* XII. PET. *Gaz.* T. 3. f. 12. KLEIN *Ostr.* T. 8. f. 3.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

Deeze is, in Gestalte en grootte, aan de voorgaande zeer gelyk, doch heeft de Opening nader aan den agtersten Rand. Men vindtze in de Middellandsche Zee, volgens BRANDER.

DCCLXXX. *Patella Græca.* Grieksche.

(780) Patelle, *die de Schaal Eyvormig verhevenrond, met den Rand inwaards gekarteld en den Top doorboord heeft.*

Hier wordt die Soort van *Osse-Oogen* aangehaald, welken TOURNEFORT op een Grieksch Eiland at, en dezelve afbeeldde, noemende die *Lepas met den doorboorden Top.* Zy heeft de Schaal Netswyze gestreept, doch zeer gemeen van Kleur. Dit getuigt ook ADANSON van de zyne, zeggende dat men, deswegen, gemeenlyk den naam van *Treillis* geeft aan de Schaal van deeze Soort. Hy noemtze, om dat die byzonderheid aan veele andere Conchyliën gemeen is, liever *Gival*, en haalt verscheide Autheuren aan; zelfs PETIVER, die zodanig eene aan 't Eiland Barbados waargenomen hadt. Die van LISTER was aan de Kusten van Jamaika gevonden. Dus schynt het zo wel een Afrikaan-

(780) *Patella* Testâ ovatâ convexâ, margine introrsum crenulato, Vertice perforato. *Syst. Nat.* XII. BONANN. *Recr.* I. T. 6. TOURNEF. *It.* I. p. 94. LIST. *Conch.* T. 527. f. 1, 2. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. I. KLEIN *Ostrac.* T. 8. f. 3. ADANS. *Seneg.* I. T. 2. f. 7. GUALTH. *Test.* T. 9. f. N. REGENF. *Conch.* VI. T. 2. f. 23. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 30. f. 2.

kaansche en Westindische te zyn, als eene Europische Patelle: VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

De grootsten, hier van, door ADANSON aan de Kust van Senegal waargenomen, hadden anderhalf Duim langte, en de helft minder hoogte. „ De Kleur (zegt hy) lydt groote veranderingen. Men heeft 'er witagtige, graauwe, bruine: ik bezit zelfs een kleintje dat blaauwagtig is. De bruine zyn gemeenlyk met wit getygerd. De witte hebben doorgaans roode Vlakken, hier en daar zonder orde verspreid, maar het is gewoonlyker, haar zeven breede Banden te zien hebben, die bleek graauw zyn, welke zig als Straalen van den Top naar de Randen van de Schaal uitstrekken, alwaar zy breeder zyn dan by den Top. De Mantel van het Dier is niet gefalbalaad, maar alleenlyk gezoomd met een ry van dertig kleine Knobbeltjes, welke zig als zo veele witte Stippen vertoonen. De Kleur van het Dier is bleekwit. Deeze Soort is vry zeldzaam. Ik hebze; in Mey, aan 't Eiland Goeree gevonden."

(781) Patelle, *die de Schaal Eyvormig; gestreept*, DCCLXXXI. *Patella Nimbosa.* Gestraalde.

(781) *Patella* Testâ ovatâ striatâ rugosâ fuscâ, Vertice oblongo perforato. M. L. U. 696. N. 425. LIST. *Conch.* IV. S. 1. C. 1. T. 1, 2. GUALTH. *Test.* T. 9. f. P, Q, R, S, T. ARGENV. *Conch.* T. 6. (2) f. C. COLUMN. *Aq.*

VI. AFDEEL LX. HOOFDSTUK.

ſtreept, gerimpeld, bruin heeft, met den Top langwerpig doorboord.

Tot deeze Soort betrekt LINNÆUS de Zesde Soort van ADANSON, *Daſan* genaamd, op welke door dien Heer de gedagte van TOURNEFORT en van andere Autheuren worden aangehaald, welken onze Ridder tot de voorgaande Soort betrokken hadt. De Schaal was kleiner dan in de voorgaande Soort, zeer dik, met een ovaale Opening, veel naar een Sleutelgat gelykende, in de Top. Zy hadt vyftig Ribben, waar van de helft dikker, de helft dunner waren, naar den Omtrek geſtrekt. Haar Grondkleur was van binnen groenagtig wit; van buiten, nu eens wit, dan graauw, dan rood; inzonderheid in de Jonge Schaalen; want die der Ouden waren altoos witagtig, zelfs ſchoon de Kalkagtige Korst weggenomen werdt; ſomtyds aan den Top een weinig rood.

Het Dier. „ De Voet van het Dier, zegt ADANSON, „ heeft eene byzonderheid, welke ik niet „ waargenomen heb in de andere Soorten van „ dit Geſlagt. Deszelfs Randen, zo wel als „ die van de Sleuf, welke 'er in de geheele „ Omtrek plaats heeft, zyn verſierd met ee-

„ ne

Aq. II. T. 12. f. 3. BONANN. *Recr.* I. N. 3. PET. *Gaz.* T. 3. f. 11. & T. 85. f. 8. GINANN. *Adr.* II. T. 2. f. 19. ADANS. *Seneg.* I. T. 2. f. 6. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 29. f. 4.

„ ne ry van zeer kleine Vezeltjes, digt aan VI.
„ elkander. De Franje, die den Mantel AFDEEL.
„ zoomt, bestaat alleenlyk uit eene ry van LX.
„ Takkige Vezelen, welke van drie tot vyf HOOFD-
„ Punten hebben. De twee voorste Enden STUK.
„ van den Mantel passeeren over den Hals „ van het Dier, om de Opening te bezoo„ men, die in de Top van de Schaal is door„ geboord: zy formeeren, zonder daar buiten „ te gaan, een soort van Kanaal, daar men „ dikwils Water ziet uitkomen met de Vui„ ligheden."

Dus vinden wy dan het denkbeeld van sommigen, ten opzigt van dit slag van Patellen, aangaande het gebruik der Opening, bevestigd. Die van BONANNI *Cypria* getyteld werdt, om dat zy meest voorkwam in de Zee by 't Eiland Cyprus, in de Middellandsche Zee, hadt de zelfde Eigenschap, doch schynt my sterk geribd en gesleufd te zyn. Hier wordt ook de Kaapsche van PETIVER t'huis gebragt, en wy moeten 'er nog anderen toe betrekken, die voor weinige Jaaren eerst ontdekt zyn.

Magellaansche.

Die Magellaansche, heb ik op 't oog, welke de Franschen, met en benevens de voorgemelden *, nu zeven of agt Jaaren geleeden, op de Malouines Eilanden, by de Straat van Magellaan, vischten, vindende daar van die zeer groot en schoon waren. Deeze mogen te regt den naam van *Gestraalde* voeren, alzo

* Bladz. 530.

VI. AFDEEL. LX. HOOFDSTUK.

alzo zy, op eenen vuilwitten Grond, met paarſchagtige, donkerblaauwe of zwarte Banden, die als Straalen van den Top naar den Omtrek loopen, verſierd zyn. 't Getal deezer Straalen in drie zodanige Kapjes, die ik thans voor my heb, is veertien of vyftien. Zy verbreeden zig zodanig, dat veelen aan den Omtrek een Kwartier Duims breed zyn, en het witte, daar tusſchen, heeft ook omtrent die breedte. Voorts zyn deeze Kapjes zeer dik van Schaal en van binnen wit. De Opening in de Top is wel een Kwartier Duims lang en half zo breed, en heeft van binnen een byzonderen Zoom. De Geſtalte is in sommigen platter, in anderen verhevener. Ik heb 'er één, van drie Duim lang en twee Duim breed, die een Duim diep is. Deeze vindt men in 't Werk van KNORR afgebeeld. Anderen, van de zelfde langte en wat minder breedte, zyn maar een half Duim diep. Zy zyn veel zeldzaamer, dan de Geribde en Gebronſte Magellaanſche, met een geſlooten Top.

DCCLXXXII. *Patella Nubecula.* Gewolkte Patelle.

(782) Patelle, *die de Schaal Eyrondagtig gerimpeld, wit met roode Straalen, den Top met een ovaale Opening heeft.*

Met deeze Soort beſluit LINNÆUS zyn Ge-

(782) *Patella* Testâ ſubovatâ, rugoſâ, albâ rubro radiatâ, Vertice ovato-perforato. *Syst. Nat.* XII.

Geslagt van Patellen. Hy geeft 'er den naam van *Wolkje* of *Gewolkte* aan, en zegt, dat zy van de voorgaande verschilt, doordien de Schaal kleiner, hooger, wit met roode Straalen is; de Opening minder langwerpig en van binnen bruin. Zy zou menigvuldig voorkomen in de Middellandsche Zee.

VI. AFDEEL. LX. HOOFD-STUK.

LXI. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* TANDHOORENS, *dat de* Olyphants-Tanden *en* Wolfstanden *bevat.*

Naam.

Aan die Schulpdieren, wier bekleedzels sommigen onder den naam van *Pypagtige Kokers*, anderen onder dien van *Pypen* of Zee-Pypjes, *Tuyaux de Mer*, *Tubuli Marini*, begrypen, geeft LINNÆUS den naam van *Dentalium*. Die benaaming is oudtyds in de Apotheeken bekend geweest. Men verstondt 'er eene Schaal door, naar een Tand gelykende, waar in een Worm huisvestte, die 'er somtyds zyn Kop uitbragt om Aas te zoeken of Water in te neemen. Zulke Pypjes hadden haare aanhechting op Steenen in de Zee, en op de oude Schaalen van Schulpdieren. Van deeze Tandswyze Gestalte hadden zy zekerlyk den naam bekomen. Ik geef derhalve dien van TANDHOORENS aan dit Geslagt.

VI. AFDEEL. LXI. HOOFD-STUK.

Kenmerken.

De Kenmerken bestaan in eene eenkleppige, Pypagtige regte Schaal, die niet in Celletjes is verdeeld, aan beide Enden open. Het Dier is een Boorworm.

Soorten.

't Getal der Soorten in dit Geslagt is agt, waar van sommigen in de Europische, anderen in de Indische Oceaan, of in de Middellandsche Zee, gevonden zyn, als volgt.

DCCLXXXIII *Dentalium Elephantinum.* Olyphants-Tand.

(783) Tandhooren, *die de Schaal tienhoekig heeft, eenigermaate krom en gestreept.*

Dit Hoorentje wordt gehouden voor het regte *Dentalium*, in 't Fransch *Dentale*, en men noemt het *Olyphants-Tand*, om dat de Gestalte eenigermaate met de kromte en figuur daar van overeenkomt; hoewel het nogthans, door zyne Ribbetjes en Kleur, grootelyks daar van verschilt. „ De grootsten vallen ruim „ een middelsten Vinger lang, beneden schaars „ een Pink breed, boven spits, doch zoda- „ nig, dat 'er altoos een Opening blyft. Zy „ zyn een weinig gekromd als Bokshoornen „ of wat regter als Olyphants-Tanden, zegt „ RUM-

(783) *Dentalium* Testâ decem-angulatâ, sub-arcuatâ, striatâ. M. L. U. 699. N. 426. BONANN. *Recr.* I. N. 8. LIST. *Conch.* IV. S. 2. f. 3. Olyphants Tand. RUMPH. *Rar.* T. 41. f. I. PET. *Amb.* T. 16 f. 33. *Gaz.* T. 13. f. 9. GUALTH. *Test.* T. 10. f. I. Dentale. ARGENV. *Conch.* T. 7. (3) f. H. GINANN. *Adr.* II. T. 1. f. I. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 29. f. 3.

PLAAT CXXV.

„ RUMPHIUS, en hebben uitſteekende Rib- VI. AFDEEL. LXI. HOOFD-STUK.
„ ben: de Kleur is groen, aan 't dunſte End
„ witagtig. Een tweede Soort is dunner, lan-
„ ger en bleeker groen. In alle zit van bin-
„ nen een Slymerig Dier, en, als menze weg
„ legt, verſmelt al het Vleeſch, dat geen
„ Tandjes heeft, maar een rond Mondje,
„ waar van een Buisje afgaat, daar men een
„ Rysje in kan ſteeken. Door dit Mondje
„ zuigenze het Slyk en vuile Zand binnen: in
„ Water gelegd willen zy het niet uitſteeken.
„ Men vindtze op vlakke Stranden, daar een
„ harde Grond en ſtille Zee is, ſteekende het
„ dikſte End in 't Zand en het dunſte daar
„ buiten uit. Wegens haare kleinheid wor-
„ den zy van de Inlanders tot Spyze niet ge-
„ zogt."

De Franſche Heer D'ARGENVILLE ſpreekt Het Dier. Pl. CXXV. *Fig.* 1.
van het Dier wat omſtandiger, gelyk wy dan
ook de Afbeelding van hetzelve, in zyn Pypje
of Kokertje, naar één der mynen verbeterd,
van hem ontleend hebben: zie onze Plaat
CXXV, *Fig.* 1. Hy merkt, in de eerſte plaats,
aan, dat het Dier zeer los zit in deeze Koker-
tjes. „ Het grootſte deel van deszelfs Lig-
„ haam, (zegt hy,) is bedekt met eene witte
„ Kleur, waar verſcheide kleine Darmvaatjes,
„ die donkergeel zyn, doorblinken. Wanneer
„ het zig in het Kokertje verbergt, dan trekt
„ het den Kop geheel binnen; maar, als het
„ denzelven uitſteekt, dan vertoont het zig,
„ ge-

VI. AFDEEL. LXI. HOOFDSTUK.

„ gelyk in de Afbeelding. Als dan formeert
„ zig een Pieramiedaale Knop, die een soort
„ van Kap heeft, welke hem omkleedt, en
„ aan 't End een zeer klein Gaatje, waar
„ door het Dier zyn Voedzel inneemt. On-
„ der dien Kap ziet men een Zoom, die als
„ gefalbalaad is, met zwarte Stippen, doch
„ niet buiten de Opening van het Kokertje
„ uitsteekt, om 'er des noods weder in te
„ kunnen gaan. Alzo dit Schulpdier byna al-
„ toos in 't Zand begraven blyft, in een lood-
„ regt postuur, verlangt het zig van de eene
„ en andere zyde tot aan de Oppervlakte van
„ den Grond, zonder dat de Golven het kun-
„ nen verwrikken. Maar, buiten 't Zand zig
„ bevindende, doet het uit het dunste End
„ van zyne Koker een soort van Voetje uit-
„ komen, dat hy in den Grond steekt, om
„ zyne Schaal vast te zetten, en dan breidt
„ hetzelve zig uit, byna als eene Bloemkelk,
„ met vyf Punten. Dit Lighaamsdeel, dat
„ ongevaar een half Duim breed mag zyn,
„ en door het welke, zo het te denken is,
„ zyn Voedzel passeert, is zeer wit en ver-
„ toont zig van buiten in zyne geheele uit-
„ gestrektheid niet, dan in zo verre het Dier
„ geen volkomen vry gebruik kan maaken van
„ zyn Kop. Het Dier heeft geen Dekzeltje,
„ en, om zig niettemin voor beschadiging van
„ buiten te beveiligen, duikt het zo diep in
„ zyn Kokertje, dat men het onmooglyk kan
„ bereiken."

De-

Dewyl de Olyphants Tanden, zogenaamd, in de Europische Oceaan zo wel als in de Indische gevonden worden, zal dit mooglyk door dien Heer zelf waargenomen zyn. VI. AFDEEL. LXI. HOOFDSTUK.

(784) Tandhooren, *die de Schaal tienhoekig, eenigermaate krom en effen heeft.* DCCLXXXIV *Dentalium Aprinum.* Zwyns-Tand.

De Schaal van deeze, uit Oostindie afkomstig, is smaller of dunner dan die der gewoone Olyphants-Tanden, zegt LINNÆUS, en wit van Kleur, met dieper Groeven zonder Streepen.

(785) Tandhooren, *die de Schaal met twintig Streepen eenigermaate krom en afgebroken heeft.* DCCLXXXV. *Dentalis.* Roode.

In de Middellandsche Zee komt deeze voor, hebbende de Punt der Schaal zeer spits en rood.

(786) Tandhooren, *die de Schaal Spilrond, eeni-* DCCLXXXVI *Entalis.* Witte Wolfstand.

(784) *Dentalium* Testâ decem-angulatâ sub-arcuatâ lævi. *Syst. Nat.* XII.

(785) *Dentalium* Testâ viginti-striatâ, sub-arcuatâ, interruptâ. *Syst. Nat.* XII. RUMPH. *Rar.* T. 41. f. 6.

(786) *Dentalium* Testâ tereti sub-arcuatâ, continuâ, lævi. *Faun. Suec.* 2201. M. L. U. 669. N. 427. BONANN. *Recr.* I. N. 9. LIST. *Conch.* IV. S. 2 f. 3. RUMPH. *Rar* T. 41. f. 5, GINANN. *Adr.* II. T. 1. f. 2. GUALTH. *Test.* T. 10. f. F. Antale. ARGENV. *Conch.* T. 7. (3) f. C. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 29. f. 4.

VI. AFDEEL. LXI. HOOFDSTUK.

eenigermaate krom, niet afgebroken en zonder Streepen heeft.

Deeze noemen wy *Witte Wolfstanden.* Zy zouden de *Entalia* zyn, die kleiner vallen dan de *Dentalia*, voorgemeld. Zulks steunt op het Berigt der Autheuren, schoon D'ARGENVILLE het tegendeel schynt te stellen (*); doch hy overtuigt zig zelven wel dra, zo door de Afbeelding, als door de beschryving, daar hy van de Wormen, in deeze Kokertjes huisvestende, spreekt (†). Ook hebben sommigen het *Entalium*, alleenlyk door de kleinte, van het *Dentalium* onderscheiden. In Duitschland vertoonden de Apothekers daar voor zekere Pypjes, als Been, wit van Kleur en rond, gestreept, ongelyk door een of twee dwars-Streepjes, de grootsten vier Vingerbreedten lang. Zy waren niet geheel regt, maar taamelyk geboogen als een Hondstand, van eene Schulpagtige zelfstandigheid. CORDUS zegt, dat het *Entalium* een Pypagtig Schaalig Zee-Schepzel is, van een Vinger lang, uitwendig gestreept (§). Zo schynen dan de Olyphants-Tanden, voorgemeld, en wel misschien

(*) l'Antale est plus gros que le Dentale, &c. *Conch.* I. Part. p. 193.

(†) On a deja dit, qu'il etoit moins gros que le Dentalé, & c'est la seule difference, qu'on peut y trouver. *Conch.* II. Part. p. 25.

(§) ALDROVANDUS *de Test.* Libr. III. Cap. V. de Purpura: *in Æquiv, Synon.*

schien verkalkt zynde, hoedanigen ik 'er uit Piemont heb, voor de *Entalia* te zyn gehouden. Ik heb Versteende Witte Wolfstandjes, van ongevaar een Duim lang, uit den St. Pietersberg, by Maastricht. Ook komen deeze onder de Verkalkte Hoorentjes, in Vrankryk, voor. VI. AFDEEL. LXI. HOOFDSTUK.

(787) Tandhooren, *die de Schaal Spilrond en eenigermaate Boogswyze krom heeft, doch afgebroken en ondoorschynende.* DCCLXXXVII *Dentalium Corneum.* Hoornkleurige.

Deeze was de voorgaande zeer gelyk, maar donker Hoornkleurig, en door verscheide dwars-Streepjes als afgebroken. Zy kwam voor in de Afrikaansche Zee; de naastvoorgaande in de Europische en Indische; de naaste op één naa in de Middellandsche Zee. Ik geloof dat men deeze drie Soorten, zeer gevoeglyk, tot de Wolfstanden kan betrekken.

(788) Tandhooren, *die de Schaal eenigermaate Boogswyze krom heeft, onafgebroken; zeer digt bezet met Ringswyze Streepen.* DCCLXXXVIII *Politum.* Gepolyste.

De

(787) *Dentalium* Testâ tereti sub-arcuatâ interruptâ opacâ. *Syst. Nat.* XII.

(788) *Dentalium* Testâ tereti sub-arcuatâ continuâ; Striis Annularibus confertissimis. *Syst. Nat.* XII. GUALTH, *Test.* T. 10. f. F.

VI. AFDEEL. LXI. HOOFDSTUK.

De aangehaalde van GUALTHIERI was een Roozerood Buisje, van grootte en gestalte als de gewoone Wolfstanden, zogenaamd, en met eenige rondgaande Kringetjes flaauwtjes onderscheiden. LINNÆUS zegt, dat het Melkwit en glanzig is, met ontelbaare Ringswyze Streepjes, zeer digt aan elkander. Ik heb 'er van deezen aart.

DCCLXXXIX *Eburneum.* Elpebeene.

(789) Tandhooren, *die de Schaal eenigermaate Boogswyze krom heeft, onafgebroken, met de Ringetjes ver van elkander.*

Deeze, zo wel als de voorgaande, uit Indie afkomstig, is wit als Elpebeen, en heeft ontelbaare verhevenronde Ringetjes, op gelyke afstanden.

DCCXC. *Minutum.* Zeer kleine.

(790) Tandhooren, *die de Schaal Spilrond, byna regtop staande, glad en zeer klein heeft.*

De Schaal van deeze is zo klein, dat men het Geslagt daar van niet dan met een gewapend Oog kan ontdekken, zegt onze Ridder. Ik vind dit echter in de Afbeeldingen van PLAN-

(789) *Dentalium* Testâ tereti subarcuatâ continuâ, Annulis remotis *Syst. Nat.* XII.

(790) *Dentalium* Testâ tereti erectiusculâ, lævi, minutâ, *Syst. Nat.* XII. PLANC. *Conch.* T. 2. f. 2.

PLANCUS niet. Het kleinste Hoorentje, derzelven, was nog een Kwartier Duims lang, en met het bloote Oog zeer wel te onderscheiden, en de grootsten in de Adriatische Zee, inzonderheid aan de Oevers van Istrie, gevonden, hadden de langte van drie Kwartier Duims, en waren aan 't dikste End ontgevaar zo dik als een vierde van de langte. „ Versteend, zegt hy, of in de Natuurlyke „ staat bewaard, komt dit Hoorentje byna „ op alle Bergen voor, en wordt van sommi- „ ge zeer gemeene Artsen, by ons, als een „ uitmuntend Middel tot wegneeming en voor- „ behoeding van de Keelziekte aangepreezen; „ mids men het, als een Bewaarmiddel, aan „ den Hals hangende draage. Van de Au- „ theuren wordt hetzelve, gemeenlyk, *Denta-* „ *lis* of *Antalis* geheten. Altemaal zynze „ glad, en niet overlangs uitgegroefd, gelyk „ de meesten, die onder de Delfstoffen voor- „ komen. Hoedanig de structuur zy van het „ Diertje, dat binnen de Schaal zig onthoudt: „ of het Hoorntjes en een Dekzeltje heeft, „ gelyk de meeste Hoorens onder de Con- „ chyliën; kan ik niet zeggen: want leven- „ dig heb ik het nooit gezien."

VI. AFDEEL. LXI. HOOFD-STUK.

Voorts verhaalt die Autheur, dat in de Bergen by Rimini dikwils *Dentalia* voorkomen, die de grootsten zyn onder alle Conchyliën, welken men aldaar aantreft. Een derzelven bezat hy, van vier Parysche Duimen lang, met

VI. AFDEEL. LXI. HOOFDSTUK.

met eene Mond-Opening van twee derden Duims. In de Bergen omstreeks Bononie hadt hy zodanigen, toen hy aldaar op de Studie lag, ook gevonden, bestaande, zo wel als veelerley andere Hoorens, van binnen uit eèn zeer harde glanzige Agaat (*). Schoon hy niet meldt, dat dezelven uitgegroefd waren, denk ik doch dat deeze van die Hoorentjes, welke men Olyphants-Tanden noemt; zullen zyn geweest.

LXII. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* WORMBUIZEN; *waar onder ook de* Neptunus-Schaft *is t'huis gebragt.*

Naam. 't Woord *Serpula* van het kruipen (*a serpendo*), of van een Slang (*Serpens*,) afgeleid, wordt hier door LINNÆUS, niet onaartig, tot een Geslagtnaam gebruikt voor de WORMBUIZEN of Wormbuisjes, die men ook (*Tubuli Vermiculares*) Wormagtige Kookers, (*Vermiculi*) Wormen, of Zee-Wormpjes (*Vermisseaux de Mer*) tytelt.

Kenmerken. De Kenmerken van dit Geslagt zyn niet tot de Wormagtig gedraaide of gekrinkelde Pypjes,

(*) *De Conchis*, p. 25. Cap. 18, sub titulo. *Dentales seu Antales minimi glabri Littoris Arimini.*

jes, die men gemeenlyk door Wormbuisjes verſtaat, alleen bepaald. Onze Ridder zegt, dat zy de Schaal eenkleppig, Pypagtig en aankleevende hebben; zynde de holte, in veelen, hier en daar door Verſtoppingen afgebroken. Het Dier is ook een Boorworm. VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

In dit Geſlagt komen zestien Soorten voor, als volgt. Soorten.

(791) Wormbuis, *die de Schaal regelmaatig, Eyrond, glad en niet aangehecht heeft.* DCCXCI. *Serpula Seminulum.* Zaadje.

Het aangehaalde van GUALTHIERI is een onregelmaatig gedraaid Wormbuisje, witagtig van Kleur, waar in de ſamenvoegingen der Draaijen een langwerpige Opening maaken, die naar den Mond der Porſeleinhoorens gelykt. PLANCUS beſchryft een zeer klein Hoorentje van den Oever van Rimini, dat digt in één gedraaid is, zeer wit en glad, uitwendig naar de gedagte Hoorens gelykende. Dit Hoorentje hadt eene zeer kleine Opening aan 't End, en was in zyn geheel niet grooter dan een Koolzaadje. Dit verſchilt van de volgende Soorten, doordien het los en vry legt in het Zand der Zee.

(792)

(791) *Serpula* Testâ regulari, ovali, liberâ, glabrâ. *Syst. Nat.* XII. Gen. 333. PLANC. *Conch.* T. 2. f. 1? GUALTH. *Test.* T. 10. f. S.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

(792) Wormbuis, *die de Schaal regelmaatig rond, gelyk en plat heeft.*

DCCXCII. *Serpula planorbis*, Stipje.

Op de Hoorens en Schulpen, in Zee gevischt zynde of aan Strand gevonden, komen dikwils een menigte van witte *Stipjes* voor; die men door beschouwing met het Mikroskoop of met een goed Vergrootglas, ontdekt, rond gedraaide doch tevens platte Wormbuisjes te zyn. Inzonderheid openbaart zulks, wanneer men de Plekjes, daar zy afgegaan zyn, naauwkeurig bekykt, als waar op zig evenwydige Kringetjes vertoonen. Anderszins, naamelyk, belet het Kalkagtig aangroeizel dezelven te onderscheiden. Dus zyn deeze dan ook de blykbaare oirsprong van die holle Stipjes, welke men in sommige Versteende Conchyliën waarneemt.

DCCXCIII. *Serpula Spirillum*. Draaitje.

(793) Wormbuis, *die de Schaal regelmaatig Spiraal, rondagtig, doorschynende; met ronde Gieren, die allengs verkleinen; heeft.*

Deeze Soort vindt men op Koraalgewassen en andere Plantdieren in de Oceaan, zegt LIN-

(792) *Serpula* Testâ regulari, orbiculatâ, planâ, æquali. *Faun. Suec.* 2202.

(793) *Serpula* Testâ regulari Spirali orbiculatâ pellucidâ, Anfractibus teretibus sensimque minoribus. *Faun. Suec.* 2203. PLANC. *Conch.* T. 1. f. 8. GINANN. *Adr.* II. T. 1. f. 7.

LINNÆUS. De aangehaalde van PLANCUS is een Hoorentje uit het Zee-Zand van Rimini, byna van grootte als een Koolzaadje, en zeer gelykende naar de Ammons-Hoorentjes, maar niet gekamerd of in Celletjes verdeeld zynde. Van buiten is het, gelyk dezelven, ook rimpelig en gestreept. Aan Steenen en Hout kleevende wordt hetzelve, zo hy aanmerkt, byna zo groot als de Nagel van een Vinger. Hy meent, dat deeze van den zelfden aart zyn, als de genen die tot de dikte van een Duim groeijen, en dus, na dat 'er een Marmeren Kop aan gemaakt is, van sommige bedriegers voor Versteende Slangen aan 't Gemeen vertoond worden. Hier in zal hy meer geloof vinden, dan wanneer hy oordeelt dat de Wormen, die zo veel schade aan het Paalwerk van onze Dyken hebben toegebragt, niet anders zouden zyn dan de genen, die in zodanige Wormbuisjes huisvesten. Wy zullen daar van straks, in 't volgende Hoofdstuk, spreeken.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

(794) Wormbuis, *die de Schaal regelmaatig Spi-*

DCCXCIV *Serpula Spirorbis;* Rond Wormbuisje.

(794) *Serpula* Testâ regulari Spirali orbiculatâ, Anfractibus supra introrsum subcanaliculatis sensimque minoribus. *Faun. Suec.* 2204. *It. Westgoth.* p. 170. PET. *Gaz.* T. 35. f. 8. BASTER *Uitspann.* I. D. bl. 91. T. 9. f. 3. PLANC. *Conch.* p. 18. N. 3. GUALTH. *Test.* T. 10. f. O. GINANN. *Adr.* II. T. 1. f. 8. LIST. *Conch.* IV. S. 8. T. 2.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

Spiraal rondagtig heeft, met de Gieren van boven inwaards eenigermaate Buis-agtig gewonden en allengs verkleinende.

Zeer kleine platagtige Wormbuisjes, maar dunner, hadt PLANCUS menigvuldig aan het Wier of Zee-Ruy, in de Adriatische Zee, waargenomen. Deeze zouden echter naauwlyks betrokken kunnen worden tot deeze Soort, indien dezelve driemaal zo groot als de voorgaande is, gelyk LINNÆUS zegt. Aan den Zee-Oever van West-Gothland, by Marstrand, vondt zyn Ed. het Blaasdraagende Zee-Ruy, dat by hoopen op het Strand gesmeeten lag, ten deele met een Korstagtig Gewas begroeid, ten deele als met witte Korreltjes bestrooid, die men by naauwkeurig onderzoek bevondt een soort van Slakkenhuisjes te zyn. De Schaal formeerde een Ring van vier Draaijen; zy wierdt inwaards smaller, en bygevolg in 't midden der Oppervlakte wat holrond; doch de onderste zyde was geheel vlak, en aan het Blad zodanig vastgegroeid, dat men moeite moest aanwenden, om dezelven los te maaken.

Dergelyke Korstige en Pukkelige begroeizels heb ik ook genoeg aan het Zee-Ruy van onze Stranden waargenomen; doch merk die niet anders aan, dan als behoorende tot de tweede of derde Soort van dit Geslagt. Zy schynen my aanmerkelyk te verschillen van die taamelyk groote ronde Wormbuisjes, wel-

ken

ken ik aan fommige Hoorens en Schulpen aangegroeid vind, nader overeenkomende met die van den Heer Doktor BASTER afgebeeld, welke hier aangehaald zyn. Deeze worden befchreeven als Wormpjes, die in Steenen Kokertjes huisvesten, welke men, in de gedaante van Steenagtige Pypjes, op uit Zee gevifchte Steenen; Schulpen, Hoorens en andere dingen, in Zeeland, aantreft. „ By fommige Soorten, zegt zyn Ed.; zyn deeze „ Kokertjes rond, en als een Krulletje gedraaid. De Diertjes, in dezelven, zyn aan „ haar Kop fchoon rood of Oranje-Kleur, „ hebbende wederzyds twee Pluimpjes; tusfchen welken zy, één of twee Liniën ver; „ een Lid kunnen uitfteeken, dat als een Bekertje gefatzoeneerd en boven aan den Rand „ met Tandjes bezet is. De Hals, agter den „ Kop, is graauwagtig wit, doch het overige van het Lyf Oranjeagtig rood. Het „ heeft aan ieder zyde tien Pooten, op de „ wyze der Rupfen." Dit Diertje fchynt derhalve meer naar de Zee-Duizendbeenen (*Nereïdes*) te gelyken, dan naar de Boorwormen (*Terebellæ*,) hier voor als inwooners van de Wormbuizen opgegeven.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

(795) Wormbuis, *die de Schaal kruipend, bogtig en driekantig heeft.*

DCCXCV. *Serpula triquetra.* Driekantig Wormbuisje.

By

(795) *Serpula* Testâ repente flexuosâ triquetrâ. *Faun. Suec.* 2206.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

By Marſtrand, aan den Wester Oceaan, in Sweeden, vondt onze Ridder dit ſlag van Wormbuisjes op de Rug der Zee-Krabben. Zy zagen 'er uit, als of witte Wormen krom daar op lagen, en met de Schaal ſamengegroeid waren; doch, als men naauwkeurig toekeek, waren het Buisjes, van binnen hol en dunner aan 't eene End dan aan het andere. De Opening was rond, offchoon de Schaal driekantig ware, ten minſte aan de bovenzyde met een ſcherpe Rug. De Heer BASTER vondt deeze driekantige Zee Kokertjes regt of maar toevallig met een Bogt, en merkt aan, dat het Diertje een weinig van dat der anderen verſchilde. Ik vind, dat zonderling is, op ronde Mantel-Schulpen, dergelyke Wormbuisjes, van niet minder grootte, driekantig en Spiraal gedraaid, wit van Kleur; en, op een zelfde Schulp, Wormbuisjes, die dikker zyn, en volkomen rond, byna regt, of een weinig geboogen, zynde Roozekleurig. Hierom zou ik denken, dat de gezegde driekantige figuur toevallig is, zo wel als de meer of minder bogtigheid en draaijing. LINNÆUS merkt aan, dat de driekantige op Schaalen, Steenen, aan Schepen en Planten, in de Oceaan, voorkomen.

(796)

2206. M. L. U. 698. N. 428. *It. Westgoth.* p. 170. GUALTH. *Test.* T. 10. f. P. *Eph. Nat. Cur.* Ann. 1727. p. 315. T. 10. BASTER *Uitſpann.* I. D. bl. 92. T. 9. f. 2. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 28. f. 4.

(796) Wormbuis, *die de Schaal Draadvormig, ruuw, Spilrond en bogtig heeft.* VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

Deeze onthoudt zig, in de Middellandsche Zee, op de Ham-Doubletten en andere dingen, die aan 't Strand opgesmeeten worden, door de Baaren. De Schaal is als een dunne Draad op verscheide manieren geboogen, Aschgraauw, en vertoont zig zeer ruuw, wanneer menze door 't Mikroskoop beschouwt. DCCXCVI. *Serpula intricata.* Verward.

(797) Wormbuis, *met Haairagtige, aan bondeltjes vereenigde, Takkig samengerolde en Netswys gevlogtene Schaalen.* DCCXCVII. *Serpula Filograna.* Gevlogten.

PLANCUS vondt in de Adriatische Zee, menigvuldig, zekere Klompen van Haairagtig dunne Wormbuisjes, die niet gelyk de voorgaande Spiraal gedraaid waren, maar regtuit liepen, en eindigden in Bondeltjes, waar zig derzelver Mondjes vertoonden. „ Deeze verwonderlyke samenhooping van Buisjes, zegt „ hy,

(796) *Serpula* Testâ Filiformi scabrâ tereti flexuosâ. *Syst. Nat.* XII.

(797) *Serpula* Testis Capillaribus fasciculatis ramoso glomeratis cancellatisque. *Syst. Nat.* XII. Reticulatum tophaceum. RAJ. *Hist.* I. p. 65. Rete Marinum. BOCC. *Mus.* p. 228. T. 7. f. 2 & T. 2. f. 13. Tubularia filograna. PLANC. *Conch.* add. ad p. 18. SEB. *Kab.* III. T. 100. f. 8. Tubipora. *Act. Petropol.* Vol. VII. p. 374. T. 16. f. 3. Serpula Corallifica. PALL. *Zoöph.* p. 239.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

„ hy, wordt, wegens derzelver fynheid en „ verscheiderley dooreenvlegtingen, gemeen- „ lyk *Filograna* geheten. Naderhand bevondt „ hy, dat deeze Buisjes het Aas der Zee- „ Appelen waren, en nam Diertjes waar, die „ uit de Mondjes van deeze Buisjes uitstaken." *Filograna* zal het zelfde zyn, dat men *Filagramme* of *Filigrein* noemt, zynde een gevlogten Werk van Goud- of Zilverdraad. Daarom wordt deeze samenhooping van Wormbuisjes, door sommige Autheuren, ook onder den naam van *Zee-Net* beschreeven: anderen maaken 'er een Pypkoraal van, en de Heer PALLAS, die dezelve *Serpula Corallifica* noemt, is van oordeel, dat de oirsprong der Pypkoraalen hier door opgehelderd worde.

DCCXCVIII. *Serpula Granulata.* Gekorreld.

(798) Wormbuis, *die de Schaal Spilrond, Spiraal gekluwend heeft, den bovenkant met drie verheven Ribben.*

In de Noordzee, op Steenen en Schaalen, onthoudt zig deeze, wier Schaaltjes van grootte als Korianderzaad, digt aan elkander, maar onregelmaatig gedraaid zyn, zegt LINNÆUS.

DCCXCIX. *Contortuplicata.* Samengedraaid.

(799) Wormbuis, *die de Schaal halfrond, rimpelig, gekluwend en gekield heeft.*

Dee-

(798) *Serpula* Testâ tereti spirali glomeratâ, Latere superiore Sulcis tribus elevatis. *Syst. Nat.* XII.

(799) *Serpula* Testâ semitereti, rugosâ, glomeratâ carinatâ. *Faun. Suec.* 2205. *M. L. U.* 698. N. 429. ARGENV. *Conch.* T. 29. (4) f. D.

Deeze, die maar de dikte van een dikken Draad heeft, welke wonderlyk door een gedraaid en geboogen is, komt voor in de Europische Oceaan.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFD-STUK.

(800) Wormbuis, *die de Schaal rond; kruislings gerimpeld en samengekluwend heeft.*

DCCC. *Glomerata.* Gekluwend Wormbuisje.

Deeze komt, zo LINNÆUS aanmerkt, van de dikte van een Draad tot die van een gewoone Schryfpen, voor. GUALTHIERI heeft 'er een Klomp van gezien, die drie Palmen dik was en vierentwintig Ponden zwaar. Zy valt in de Europische Oceaan.

Of deeze drie Soorten van dooreengedraaide en gevlogtene, dikwils als samen gekluwende Wormbuisjes, 't zy dan de dikte van een Draad of van een Schryfpen hebbende, zo weezentlyk in Soort verschillen, als onze Ridder dezelven hier voorstelt, heeft zyn bedenken. De Heer REAUMUR schynt haare Gestalte als toevallig aan te merken. Hy zegt, „ dat zy „ niet alleen de kromte aanneemen van de Lig„ haamen, waar aan zy gehecht zyn of vast „ kleeven; maar bovendien verscheide Bogten „ maaken, die zo verschillend van elkander „ zyn, als de verscheiderley postuuren, wel„ ken

(800) *Serpula* Testâ tereti decussato-rugosâ glomeratâ *Faun. Suec.* 2207. M. L. U. 699. N. 430. GUALTH. *Test.* T. 10. f. T. ARGENV. *Conch.* T. 29. (4) f. B.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

„ ken een Aardworm, in beweeging zynde, „ maakt (*).” Ik oordeel, echter, dat 'er meer bestendigheid in de figuur van haare Buisjes zy: zo ziet men de Hoornslangetjes, voorgemeld, altoos een Kegelagtig gedraaid Puntje of Top-end hebben, het welk dezelven kenbaar maakt: doch ten opzigt van deeze drie laatste Soorten kan de Stelling van REAUMUR wel plaats hebben. Dan gaat hy voort en spreekt aldus.

Oirzaak der kleeving aan Hoorens, Schulpen, enz.

„ Om te verklaaren, hoe deeze Schaalige „ Buisjes zig zo naauwkeurig vast lymen op „ de Oppervlakte der Lighaamen, waar zy „ aangevoegd zyn, is het genoeg dat men „ weete, hoe de aangroeijing der Schaalen „ geschiedt. Dit kunnen wy aanmerken als „ een bekende zaak, na de verklaaring door „ ons daar van gegeven, welke wy door zeer „ beslissende Proefneemingen betoogd hebben „ (†). Wy merken het Schulpdier, kort na „ zyne Geboorte, of hoe klein het ook zy, „ als met eene Schaal bedekt aan. Zo dra „ het begint te groeijen, is het niet meer ge„ heel door zyne Schaal bedekt, en een klein „ gedeelte des Lighaams, niet omkleed zynde, „ komt alsdan door den Mond van de Schaal „ uit. Dit gedeelte, nu, geeft een Steenwor-

„ dend

(*) *Mem. de l'Acad. Royale des Sciences*, de l'An 1711. Octavo. p. 166.

(†) *Mem.* de 1709, p. 477. Quarto. Zie ons XV. STUK, bladz. 20, enz.

„ dend Lymig Sap uit, 't welk verdikkende „ een nieuw Stuk Schaal rondom het Dier „ aanvoegt. Zulks ondersteld zynde, dan is „ het klaar, dat, zo het gedeelte, 't welk „ de oude Schaal verlaat, en daar nieuwe „ reepen by doet, zig op eenig Lighaam aan- „ voegt; (gelyk het doet in de Wormen, „ die geduurig in een kruipende beweeging „ zyn:) 't is klaar, zeg ik, dat het zelfde „ Lym, ('t welk dit gedeelte verschaft om „ deszelfs Deeltjes, die de nieuwe strook „ Schaal samenstellen, aan elkander te ver- „ binden, en om dit nieuwe stuk aan de ou- „ de Schaal te hechten;) de nieuwe Schaal „ vast hechten zal aan het Lighaam, dat het „ ontbloote deel des Diers aanraakte. Zoda- „ nig, dat, indien dit gedeelte in 't groeijen „ altoos de Oppervlakte van dit Lighaam „ volgt, en daar kromme Lynen op beschryft, „ de Schaal in 't groeijen de zelfde Opper- „ vlakte insgelyks volgen zal en daar aange- „ hecht zyn, in haar geheele uitgestrektheid. „ Op die manier is het, zonder twyfel, dat „ de Schaalen der Wormbuisjes zig vast ly- „ men aan de verscheiderley Lighaamen, waar „ op deeze Wormen zig, kort na hunne Ge- „ boorte, bevonden hebben."

VI. Afdeel. LXII. Hoofdstuk.

Dit gestelde van den grooten REAUMUR gaat niet in alle Wormhuizen door. Die geheel kleine, welke ik Stipjes genoemd heb, schynen als het Spat te zyn of Zaad der groo-

Nn 5 te-

VI. Afdeel. LXII. Hoofd-stuk.

tere, even als met de Oesters plaats heeft, en dus wordt tot de verlanging van de Buis ook eene verdikking vereischt, welke insgelyks plaats heeft in alle Conchyliën. Zo zullen dan, in 't Leven, de Wormbuisjes ook, door de geheele Schaal, een Lymig Vogt uitzweeten, dat eigentlyk niet volkomen hard wordt, voor dat zy dood of door 't Dier verlaten zyn: ten minste, (even als, in de aankleeving van den Voet der Patellen, door REAUMUR zelf aangemerkt wordt,) voor verdunning en weekmaaking vatbaar zyn; en dus kan het Wormbuisje zig niet alléen in langte, maar ook in dikte uitzetten, als mede zig verplaatzen, om die Gestalte en Kromte, hun eigen, aan te neemen, welke men op zo veelerley wyzen aantreft. Bovendien kan het Levens-Vogt zelf, dat de Hoorens en Schulpen, zo lang zy tot het leevende Dier behooren, uit de Oppervlakte van de Schaal uitgeeven, een voornaame oirzaak van de aanhechting deezer Wormbuisjes zyn (*).

DCCCI. *Serpula Lumbricalis.* Hoornslangetje.

(801) Wormbuis, *die de Schaal Spilrond en bog-*

(*) Vergelyk ons XV. STUK, bladz. 27.

(801) *Serpula* Testâ tereti flexuosâ, Apice Spirali-acuto. M. L. U. 699. N. 431. LIST. *Conch.* IV. S. 3. f. 1. RUMPH. *Rar.* T. 41. N. 1. GUALTH. *Test.* T. 10 f. Q. ARGENV. *Conch.* T. 29. (4) f. 1. GINANN. *Adr.* II. T. 2. f. 14. KNORR *Verzam.* II. D. Pl. 13. f. 1: IV. D. Pl. 17. f. 2.

bogtig, aan het End Spiraal spits gedraaid heeft. VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

Gesproken hebbende van die Wormbuisjes, welken men zelden dan veelen by elkander en ergens aangehecht vindt, gaan wy thans over om die te beschouwen, waar van men meest enkelde Stukken los aantreft. Hier komt, in de eerste plaats, dat slag van Wormbuisjes in aanmerking, die men *Hoornslangetjes* noemt, om dat hun Lighaam als Slangswyze gedraaid is, en aan 't End zodanig, dat het als een Hoorn zig vertoont. Dit heeft, dat zonderling is, in zeker slag van Wormbuisjes en in geene anderen plaats. Zy komen uit Oostindie, en zyn doorgaans wat geelagtig, maar ook op andere wyzen, doch altoos eenigermaate Slangswyze geboogen. Dus vindt men 'er, die Gekrulde Hoornslangetjes geheten worden. Zodanig één is in *Fig.* 2, op onze CXXV. Plaat afgebeeld, om daar in een Dier der Wormbuisjes te vertoonen, volgens den Heer D'ARGENVILLE, die 'er dus van spreekt.

„ Het is van Gestalte als een gewoone „ Worm, maar van het eene End tot het „ andere in Ringen verdeeld, die van elkan„ der afgescheiden zyn. Zyn Kop verbeeldt „ de Knop van een Eikel, en heeft aan zyne „ Punt een ongewaarwordelyk klein Gaatje, „ dat den Mond formeert, die met Haairtjes „ om- Het Dier. PL. CXXV. *Fig.* 2.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFD-STUK.

„ omringd is, welke dienen om den Grond te „ betaster. Om zig in te trekken krimpt dit „ Kopje famen, de Haairtjes leggen zig tegen „ den Mond aan, het Dier ontlast zig en „ kruipt door dit middel weder in zyn Buisje."

DCCCII. *Serpula polythalamia.* Venus-Schaft.

(802) Wormbuis, *die de Schaal Spilrond, doorschynende, effen, byna regt en in Vakken verdeeld heeft.*

Onder den naam van *Zandpypen* ftelt RUMPHIUS zekere Wormbuizen voor, die in Vakken verdeeld zyn, en fommigen byna regt, anderen krom. Derzelver dikte is, zegt hy, omtrent als een Vinger, en zy zyn in Vakken verdeeld ter langte van een Vinger, door zekere Middelfchotten, die geen doorgang toelaaten. De Schaal is ruim een Stroohalm, fomtyds ook een Penne-Schaft dik, en overdwars met Kringen getekend, of met Scheuren, die niet doorgaan. Omtrent den Mond zyn zy altoos witst en zuiverst, maar by de Staart vuil, zwartagtig en begroeid. Men vindt het op weinige plaatfen aan onze Oostindifche Eilanden. Volgens de Afbeelding moet het dat gene zyn, 't welk ik onder den naam van *Venus-Schaft* bezit, zynde ongevaar drie vierde van een Voet lang, een Vinger dik, de hol-

(802) *Serpula* Testâ tereti diaphanâ lævi rectiusculâ polythalamiâ. *Syst. Nat.* XII. Solen Arenarius. RUMPH. *Rar.* T. 41. f. E.

holte aan 't eene End als een Penneschaft, aan 't andere drie agtsten Duims wyd, en in Vakken van een Vinger langte verdeeld. Van buiten is de Kleur vuilwit en geelagtig. Doch deeze Pypen zyn op verre naa niet doorschynende.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

(803) Wormbuis, *die de Schaal zonder Leedjes, eenigermaate hoekig en van onderen platagtig heeft.*

DCCCIII. *Serpula Intestinalis.* Osse-Darm.

In de Kenmerken van deeze Soort schynt eenige tegenstrydigheid plaats te hebben: des omze niet te verwarren met de voorgaande Soort, gelyk in de beschryving van 't Kabinet der Koninginne van Sweeden geschiedt, hier dezelven en de bynaam zyn veranderd. Aldaar, naamelyk, blykt ten duidelykste, dat men onze Osse-Darmen, zogenaamd, op 't Oog heeft, die ook, ik beken 't, volgens de beschryving van RUMPHIUS, slegts toevallig van de voorgaande verschillen zouden. De bogtigheid van deeze Zandpypen, merkt hy aan, wordt door den tegenstand van Steenen en Boomwortelen, dien zy in 't voortgroeijen ontmoeten, veroirzaakt. Zy komen in Oostindie tot eene aanzienlyke grootte, zo dat som-

(803) *Serpula* Testâ articulatâ integrâ distinctâ subtus planiusculâ, M. L. U. 700. N. 432. BONANN. *Recr.* I. T. 20. f. C, B. GUALTH. *Test.* T. 10. f. L, N. ARGENV. *Conch.* T. 29. (4) f. H.

VI. AFDEEL LXII. HOOFDSTUK. ſommige Indiaanen dezelven voor Trompetten gebruiken; waar uit dan ook blykt, dat deeze Osſe-Darmen niet door Middelſchotten geſlooten moeten zyn. Zy zyn, waarſchynlyk, gedeelten of Mondſtukken van deeze Zandpypen, van wier manier van groeijing hy het volgende verhaalt.

Het Dier. „ Het breedſte of dikſte deel, dat dunſt van „ Wanden is, ſtaat onder, en is geſlooten met „ een dunne Schaal, die zeer ligt breekt, waar „ uit men beſluit, datze nederwaards groeijen. „ Het ſmalſte deel ſtaat boven; alwaar het „ door een ſcheiding in tweeën is gedeeld; en „ uit ieder Opening gaat een Pyp opwaards, „ wel twee Spannen lang, deweike een weinig „ boven den Grond komen; kunnende uitgeſtoken en weder ingehaald worden, naar „ believen van het Dier. Uit ieder Pyp hangt „ een klein Stukje Vleeſch, waar door hetzelve zyn Voedzel zuigt: doch, als men 'er by „ komt, trekt het die in, en ſpuuwt het Water „ wel een Vadem hoog uit. Deeze Pypen zyn „ zeer brooſch en breeken ligt af, doch groeijen weder aan. Dezelven uit het Zand graavende, bevindt menze twee of drie Voeten „ lang, aan 't voorſte End twee of drie Vingerbreedten middellyns. Daar binnen zit een „ Slymerige Worm, die door kooken wat hard „ wordt en bekwaam om te eeten, zynde dan „ van Smaak als de beste Mosſelen. Voor in „ de Mond heeft hy twee Beentjes, als een

„ My-

„ Myter tegen elkander sluitende, niet aan de „ Schaal maar aan 't Vleesch vast, 't welk de „ Tanden zyn, waar mede hy zig den weg „ bereidt om de Schaal voort te zetten. De „ Indiaanen plagten 'er weleer, als Genees„ middelen, of als Tegengiften, een bygeloo„ vig gebruik van te maaken, inzonderheid „ tot Behoedmiddelen in hunne Oorlogen onder „ elkander." VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

(804) Wormbuis, *die de Schaal Spilrondagtig en eenigermaate Spiraal heeft, met eene overlangse Spleet, welke als uit Leedjes bestaat.* DCCCIV. *Serpula Anguina.* Hoender-Darmen.

Aangaande de Oostindische Wormbuisjes, *Solen Anguinus* genaamd, vind ik by RUMPHIUS aangemerkt, „ dat zy de dikte van „ eene Penneschaft op 't meeste hebben, zyn„ de met veele zeldzaame Krullen in één ge„ draaid als een Slang; van buiten wit, wat „ hoekig en met Korreltjes bezet, van binnen „ met een dergelyk Slymerig Dier, dat ook „ een getand Mytertje voor aan den Mond „ heeft. Zy groeijen niet in 't Hout, noch in „ de

(804) *Serpula* Testâ teretiusculâ subspirali, Fissurâ longitudinali subarticulatâ. M. L. U. 701. N. 433. Solen Anguinus. RUMPH. *Rar.* T. 41. f. H. Var. *b.* LIST. *Conch.* IV. S. 3. f. 2. RUMPH. *Rar.* T. 41. N. 2. GUALTH. *Test.* T. 10. f. Z. KNORR *Verzam.* I. D. Pl. 29. f. 5: VI. D. Pl. 28. f. 5.

VI. AFDEEL. LXII. HOOFD-STUK.

„ de Grond, maar aan zodanige Klippen, die „ vol Kuilen zyn en uitsteekende Knobbels „ hebben, daar zig deeze Slangetjes om win- „ den, met den Mond zig vast zuigende aan „ de Klippen." Die Knobbeltjes zouden dan de gedagte Leedjes vertoonen. By GUALTHIERI vind ik, ten opzigt van de aangehaalde Figuur, alleen van zwarte Stippen melding gemaakt. In 't Exemplaar van 't Sweedsche Kabinet wordt gesproken van een naauwe Spleet overlangs, doorgaans aan een geschakeld, en als met Gaatjes doorboord. De grootte is niet alleen zeer verschillende, maar de Buis ook somtyds hoekig, somtyds rond; zo LINNÆUS aanmerkt.

DCCCV. *Serpula Vermicularis.* Slangepyp.

(805) Wormbuis, *die de Schaal Spilrond, spits uitloopende, krom en gerimpeld heeft.*

De Heer ELLIS heeft, in de van hem aangehaalde Afbeelding, niet bedoeld een byzondere Soort van Wormbuizen voor te stellen. Hy spreekt 'er dus van „ Fig. 2 vertoont één „ van die Buisagtige Schaal Wormen, welke „ men in menigte, op onze Kusten, vindt „ vast zitten aan andere Conchyliën, en dik- „ wils

(805) *Serpula* Testâ tereti Subulatâ, curvatâ, rugosâ. *Syst. Nat.* XII. Tubus Vermicularis. ELL. *Corall.* T. 38. f. 2. KNORR *Verzam.* V. D. Pl. 22. f. 1.

„ wils ook in Klompen vereenigd, die uit haar „ eigen Schaalen famengefteld zyn. Fig. S is „ het Dier, dat daar in zyn verblyf houdt en „ van het flag der Duizendbeenen fchynt te „ zyn. Het heeft twee Armen, die ieder „ voorzien zyn met verfcheide Klaauwen, aan „ de bovenkanten met Franje bezet. By de „ inplanting van den flinker Arm ziet men „ zig een Figuur verheffen, die naar een reg- „ te Trompet gelykt, welke den geheelen „ Rand met Tandjes heeft. Aan de andere „ zyde is een klein Buisagtig regt Figuurtje, „ een weinig gezwollen en naby den Top „ fpits. Het deel, dat in de Schaal beflooten „ is, gelykt naar een uitgeftrekte Bloedzui- „ ger; maar, het gene de fchoonheid van dit „ Dier vermeerdert, is, dat zyne Kleur den „ volkomen Glans heeft van het fchoonfte „ Scharlaken, dat men zig kan verbeelden."

VI. AFDEEL. LXII. HOOFD-STUK.

Zo dat dit Dier dan aanmerkelyk, niet alleen van die van D'ARGENVILLE, maar ook van die van RUMPHIUS, fchynt te verfchillen; en waarfchynlyk zou men uit het onderfcheid deezer Dieren, indien zy allen bekend waren, beter het verfchil der Wormbuizen opmaaken kunnen, dan uit derzelver Geftalte en Grootte. Hoe 't zy, tot deeze Soort fchynen my een Soort van *Zwarte Wormbuizen* betrekkelyk te zyn, welke men, wegens de Gedaante, met regt *Drollen* zou kunnen noemen of *Wormdrollen*, van buiten gerimpeld,

Oo van

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

van binnen glad en zo wyd, dat men in de Opening van de genen, die ik heb, ordentlyk den Vinger kan insteeken. De plaats, van waar deeze afkomstig zyn, is my onbekend.

DCCCVI. *Serpula Penis.* Neptunus-Schaft.

(806) Wormbuis; *die de Schaal Spilrond en regt heeft, aan het End gestraald en aldaar op de Schyf doorboord met Rolronde Gaatjes.*

Pl. CXXV. *Fig.* 3.

Deeze Kenmerken zyn niet zeer duidelyk, om de regte Gestalte te beschryven van die Stukken, daar men den naam aan geeft van *Neptunus-Schaft.* Ik zou dezelve liever met GUALTHIERI noemen, *Zee Buis, die regelmaatig gedraaid is en naar een Wortel gelykt, hebbende een soort van Aangezigt met een verhevenronden Kop, welke gekranst is en met kleine Gaatjes doorboord; zeer wit en zeldzaam.* Evenwel valt op die beschryving ook nog wel iets aan te merken. Men maakt van het Spleetje, boven in de Top, geen gewag, dat zo blykbaar is, gelyk men in onze Afbeelding, van een der heerlykste Neptunus-Schaften, in *Fig.* 3, Plaat CXXV, bespeurt. D'AR-GEN-

(806) *Serpula* Testâ tereti rectâ, extremitate radiatâ, Disco poris cylindricis. M. L. U. 702. N. 434. BONANN. *Kirch.* I. f. 38. LIST. *Conch.* IV. S. 3. f. 3. RUMPH. *Rar.* T. 41. f. 7. GUALTH. *Test.* T. 10. f. M. Pinçeau de Mer. ARGENV. *Conch.* T. 7. (3) f. G. KNORR *Verzam.* IV. D. Pl. 28. f. 1: VI. D. Pl. 40. f. 1.

CÈNVILLE heeft hier, inderdaad, de Gestalte het naaste getroffen, wanneer hy 'er aldus van spreekt. VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

„ Deeze Zee-Buis wordt het *Zee-Penseel* „ genoemd. Haar Kop, inderdaad, is voor„ zien met eene Kraag, en met een Eikel, „ die doorboord is met kleine Gaatjes, gevuld „ met oneindig veele Draadjes, welke taame„ lyk naar de Haairtjes van een Penseel gely„ ken. Zo dra de Visch buiten 't Water is, „ vallen alle zyne Draaden, en gy ziet als„ dan ćen witte, dunschaalige, holle Buis, „ die allengs smaller wordt naar het ééne „ End, formeerende hier en daar eenige Plooi„ jen. Alzo zy aan 't dikste End met onein„ dig veel Gaatjes doorboord is, kan menze, „ zeer wel, de *Gieter (l'Arrosoir)* noemen, en „ niet, gelyk sommigen gewild hebben, de „ Toorts van Cupido (*le Brandon d'Amour*), „ zynde een oneigene en aanstootelyke naam."

Dit geeft eenig Licht ten opzigt van den Worm, die huisvest in deeze Koker; of het Dier, dat LINNÆUS zegt tot nog toe geheel onbekend te zyn. Verwonderlyk is 't, dat men by RUMPHIUS een diep stilzwyzen van dit slag van Wormbuizen vindt, daar zy doch uit Oostindie afkomstig zyn. De Afbeelding is 'er, door den Uitgeever, ingevoegd. VALENTYN bezat reeds drie Neptunus of Venus-Schaften, gelyk hy ze tytelt. Niettemin zynze, zo 't schynt, in 't Kabinet

VI. AFDEEL. LXII. HOOFDSTUK.

van SEBA, dat zo oneindig veele Zeldzaamheden bevatte, niet geweest: want in deszelfs beschryving, of op de Plaaten, inzonderheid Pl. XCIII en XCIV, de Osse-Darmen en zo veele gekrinkelde Wormbuisjes bevattende, komen zy niet voor. Die gene, welke een breede Kraag hebben, gelyk die van onze Afbeelding, voorgemeld, worden nog in veel waarde gehouden.

LXIII. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* ZEE-HOUTWORMEN, *ook wel* Paalwormen *en* Kokerwormen *of* Boorwormen *genaamd, om dat zy de Paalen of ander Hout, en de Huid der Schepen, in* Zout Water, *doorknaagen.*

Verwonderlyk zal het, in de eerste opslag, veelen voorkomen, dit Ongediert, 't welk ons Land, voor omtrent veertig Jaaren, in zulk een ongerustheid bragt, dat men het als een Plaag des Hemels aanmerkte, onder de Conchyliën betrokken, of een Geslagt bekleedende te zien onder de Hoorens en Schulpen. Indien men, echter, eenvoudiglyk zig erinnert, hoe men hetzelve *Kokerwormen* plagt te noemen, om dat zy nooit dan in Kokers leevende gevonden zyn, die zy zig in 't Hout hadden gefabriceerd; zo zal men moeten erkennen,

dat

dat zy nies bekwaamer geplaatst konden worden, dan alhier; tusschen die Wormen, naamelyk, welke de Kokers of Buizen, daar zy in huisvesten, Schaalswyze hard en byna Kalk of Steenagtig, en die Wormen, welke haare Scheeden uit Zand of Gruis van Steenen, Schulpen en Aarde samengesteld hebben. De Houtige Kokers, naamelyk, hoewel niet tot haar Lighaam behoorende, schynen zy zo wel noodig te hebben tot hun bestaan en leven, als die andere Wormen hunne Pypagtige Schaalen of Scheeden. Dewyl zy, nogthans, een geheel andere Levensmanier hebben, inzonderheid wat het maaken van hunne Wooning betreft, dan de gedagte Wormbuis-Dieren, en nooit anders dan in Hout voorkomen; zo behoorden zy van de anderen, in een byzonder Geslagt, te worden afgescheiden.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

Naam.

Weinigen, die over dit Schepzel geschreeven hebben, schynen bedaardelyk hunne gedagten te hebben laaten gaan, over een behoorlyke Benaaming. Dit stuk, dat weezentlyk het moeielykste is, wordt veelal als een beuzeling over 't hoofd gezien. Sommigen noemenze eenvoudig *Zee-Wormen*, anderen *Houtwormen* of *Houtvreeters*, eenigen *Paalwormen*. Alle deeze Benaamingen, ziet een oplettende ligt, zyn veel te algemeen. Daar zyn veelerley Zee-Wormen, en deeze kunnen eigentlyk geen Zee-Wormen genoemd worden, dewyl menze niet vindt zwerven in de Zee.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

Houtwormen en Houtvreeters zyn 'er ook van een geheel anderen aart; zo wel als Kokerwormen, gelyk uit het voorgaande en volgende Hoofdstuk blykt. Men heeftze dan *Paalwormen* genoemd, en die benaaming zou zeer eigen zyn, indien zy geen ander Hout, dan Paalen, doorknaagden: doch 't is bekend, dat zy ook groot nadeel doen aan de Huid der Schepen en ander Houtwerk in Zee. In het vertaalde Woordenboek van BOMARE vind ik, op 't Artikel der Houtwormen, gewag gemaakt van *Wormen*, die zig in Zee onthouden, *knaagende en doorboorende de Schepen en Dyken*; waar van men nader, als van den regten *Boorworm*, spreeken zou. Ik hoopte ergens eenig Berigt te vinden van die zonderlinge Eigenschappen deezer Zee-Wormen; doch het is voor my, noch op den Tytel van Wormen, noch op eenigen anderen der voorgemelden, te vinden geweest. Ook vind ik het Artikel van Boorworm in dat Werk niet; 't welk de eigentlykste Vertaaling zou zyn van 't Latynsche Woord *Teredo* en van 't Fransche *Taret*, dat de Benaaming is, die men aan deeze Wormen geeft. Boorwormen, evenwel, kunnen zy ook niet met regt genoemd worden, alzo 'er veelerley andere Boorwormen zyn. De Aardwormen doorbooren de Aarde, de Maaijen het Vleesch en Kaas; de Wormen der Doodgraaver-Torren de Krengen; de Motwormen veelerley Stoffen; de Wormen der

Bok-

Bokken en Hout-Torretjes het drooge Hout, enz. Geen Benaaming, derhalve, is my bekwaamer voorgekomen, dan die van ZEE-HOUTWORMEN: waar door aan den eenen kant hunne voornaame Eigenschap beschreeven wordt, van Houtwormen of Houtboorders te zyn in Zee-Water; aan den anderen kant hunne Woonplaats bepaald wordt tot Hout; alzo menze, myns weetens, in geen andere Stoffen vindt. Waarlyk, indien die Benaaming altoos gebruikt, en wel overwoogen was, zou men niet tot de grappige Onderstelling zyn gekomen, dat deeze Zee-Wormen de Dyken doorbooren (*). VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

Oude Historie. By de Romeinen, lees ik, is het woord *Teredo* reeds gebruikt voor eenen Worm, die 't Hout van Schepen knaagde en doorboorde (†). PLINIUS zegt, dat de eigentlyke *Teredines* niet vernomen worden dan in de Zee, dat zy den Kop zeer groot hebben, en met de Tanden knaagen (§). THEOPHRASTUS was hem ten opzigte van den Worm, dien men in 't Grieksch Τερηδὼν noemde, daar in voorgegaan. Voor den aanvang deezer Eeuw, ech-

(*) Zie *Europische Mercurius* XLIII. Stuk. II. D. bladz. 307.

(†) Occultâ vitiata Teredine Navis. OVID.

(§) Teredines, Capite ad portionem gravissimo (*leg.* grandissimo) rodunt Dentibus. Hæ tantum in Mari sentiuntur, nec aliam putant Teredinem proprie dici. *Hist. Nat.* Libr. XVI. Cap. 41.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

echter, schynt men niet zeer opmerkzaam te zyn geweest op de Huishouding van dit Ongedicrt. In de Werken van VALISNIERI, die in 't jaar 1710 en 1715, te Venetie, uitgegeven zyn, vindt men een Worm, die in eenige opzigten naar onze Zee Houtwormen gelykt, doch in anderen wederom daar van verschilt, afgebeeld en beschreeven. Behalve deezen Europischen heeft de geleerde Heer SLOANE, in zyne Natuurlyke Historie van Jamaika, ook van een Westindischen gewag gemaakt. De vermaarde RUMPHIUS geeft, in zyn Werk genaamd de Amboinsche Rariteitkamer, insgelyks berigt van zekere Oostindische Wormen, die in 't Hout booren.

De Hout-Boorworm van RUMPHIUS.

Ik haal dit laatste alleenlyk aan, om dat RUMPHIUS, door den geleerden SELLIUS, bygebragt is onder de Autheuren, die van den Zee-Houtworm gehandeld hebben. Want, zo men de aangeweezen plaats van de Amboinsche Rariteitkamer (*) wel inziet, zal 'er duidelyk uit blyken, hoe hy door den *Solen Lignorum*, in 't Neerduitsch *Boorworm* genaamd, een Dier of Schepzel verstaan heeft, dat een Schaal van aanmerkelyke dikte, als dubbeld Parkement hadt, van buiten schoon wit zynde, met fyne Kringetjes en op verscheide manieren door malkanderen gekrinkeld, maakende een soort van Wormbuisjes van

(*) II. Boek. 27 Hoofdst. bladz. 125.

van dikte als een Tabakspyp, ook dikker en dunner. „ De grootsten van deeze Worm- „ buizen, zegt hy, worden een Vinger dik. „ Zy groeijen in rottig Hout, zo van Boo- „ men, die in de Zee dryven, als van Sche- „ pen, inzonderheid die van inlandsch Hout „ gemaakt zyn, welke van deezen Worm zo- „ danig doorboord worden, dat zy zinken „ moeten; indien men 'er, door dezelven vly- „ tig met Kalk en eenige Olie te besmeeren, „ geen zorg voor draagt. Onder het dryvend „ Hout vindt men geheele Boomen met Py- „ pen van deeze Wormen opgevuld, die ech- „ ter doorgaans ledig zyn, om dat het Dier „ verrot, wanneer het de Schaal niet verder „ kan voortzetten. Het is een Slymige Worm, „ die voor in den Mond twee Beentjes als „ een Myter heeft, tegen elkander sluitende"; gelyk die der Wormbuizen voorgemeld.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

De Hout-Boorworm van ADANSON.

Deeze hardheid van de Schaal onderscheidt den onzen ook van dien van VALISNIERI, welke Autheur getuigt, „ dat zy zig een ei- „ gen Buis maaken of een Kanaal van eene „ Schulpagtige zelfstandigheid en van Kegel- „ vormige gedaante, aan beide Enden open „ en zo lang als de Wormen zelf zyn." Dus schynt 'er insgelyks die van ADANSON wat van te verschillen, welke hy *Teredo*, in 't Fransch *Taret* noemt, zynde zeer gemeen in de Wortels der Mangles-Boomen, in 't Fransch *Mangliers*, in 't Engelsch *Mangroves* genaamd, aan

VI. AFDEEL LXIII. HOOFDSTUK.

aan de Oevers der Rivieren Niger en Gambia, aan de Kust van Afrika by Senegal. Deeze Boomen, zelf in 't Water ſtaande of over 't Water hangende, laaten Wortels uit haare Takken neder, die in 't Water zakken, en, aldaar grond vattende, tot nieuwe Stammen worden; zo dat men ze, te Suriname, *Duizendbeenen* noemt. Zulke Wortels worden, op en neer, ſomtyds tot twee of drie Voeten, maar gemeenlyk zes Duimen boven den Grond, en zelden daar onder, van deeze Wormen doorboord, die hy aldus beſchryft (*).

Zyne Schaal of Pyp.

„ Hunne Schaal is ſamengeſteld uit vyf „ zeer ongelyke Stukken, waar van het voor- „ naamſte en grootſte een byna Rolronde Pyp „ is, die alle de anderen omkleedt en ver- „ bergt. Deeze Pyp is aan de twee Enden „ zodanig doorboord, dat de onderſte Ope- „ ning, welke rond is, twee of driemaal meer „ grootte heeft dan de bovenſte, die ovaal „ is en in 't midden vernaauwd, door twee „ Ribben, welke inwaards uitſpringen. De „ breedte van de Pyp verſchilt van drie tot „ zes Liniën, en is doorgaans omhoog een „ weinig minder dan omlaag; zynde omgevaar „ twintigmaal zo lang. Haare Wanden heb- „ ben, inzonderheid naar beneden toe, wei- „ nig dikte; doch zyn *ongemeen hard* van zelf- „ ſtandigheid. De uitwendige Oppervlakte is „ door-

(*) *Coquillages de Senegal*, p. 264.

„ doorgaans glad, om dat zy van het Hout „ gescheiden wordt door eene Soortgelyke „ Buis, die uitermaate dun is en zeer glim- „ mende; welke het Dier te vooren aan het „ Hout gelymd hadt. Somtyds is deeze eer- „ ste Buis niet afgezonderd noch onderschei- „ den van de gene, die het Lighaam van het „ Dier onmiddelyk omkleedt; en alsdan draagt „ derzelver uitwendige Oppervlakte de in- „ drukzels van de Houtvezelen, tegen welken „ zy was aangevoegd geweest. De plaatzing „ van deeze Pyp, door my waargenomen, „ was op en neer in overendstaande, en by- „ na waterpas in leggende stukken Houts, „ maar, zy is 'er zodanig ingestoken, dat, „ schoon zy dikwils een weinig bogt heeft, „ haar bovenste End altoos een weinig buiten „ het Hout uitkomt, en met het Water ge- „ meenschap heeft, terwyl het onderste End „ verborgen blyft in het hart van 't Hout. „ Dit laatste wordt in Boorwormen, die hun- „ ne volle grootte bereikt hebben, t'eene- „ maal verstopt door eene Steenige of Schulp- „ agtige zelfstandigheid." — —

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

„ De vier andere Stukken van de Schaal, „ zyn twee aan 't eene, twee aan 't andere „ End van de Pyp geplaatst. Wanneer men „ dezelve opent of met voorzigtigheid breekt, „ wordt men, aan haar onderste End, twee „ kleine Schulpjes gewaar, die zeer dun en „ vry egaal zyn, volmaakt gelykende naar „ twee

Twee Stukken aan den Kop.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

„ twee Kleppen van de Pholade en Doubletschulpen. Deeze Kleppen hebben ieder de gedaante van een Bolstuk, van binnen hol en aan 't End puntig zynde. Zy sluiten nooit volkomen, laatende aan ieder zyde een taamelyk groote Opening. Haar uitwendige Oppervlakte is verhevenrond, en in de langte ruuw door vyfentwintig ryën van Tandjes, taamelyk naar die van een Vyl gelykende, door middel van welken het Dier zyne Holligheid uitraspt in het Hout. Van binnen zyn zy glad, hebbende alleenlyk een dun Uitstekje, dat dient, om ze aan 't Lighaam van het Dier te hechten. Aan het onderste End van ieder Klepje wordt men een kleine uitpuiling gewaar, die voor Top verstrekt. Zy is van onderen uitgesneeden, en voert van binnen twee kleine Kegelvormige Tanden, die spits en taamelyk hard zyn, leggende kruislings over elkander. Men zou ze als het Scharnier der Kleppen kunnen aanmerken, maar men wordt, daar beneden, nog twee anderen gewaar, die vry lang zyn en krom, byna als die der Pholade; in welke zy, schoon elkander nooit raakende, voor Scharnier verstrekken.

Twee Kleppen aan de Staart.

„ Aan 't bovenste End van de Pyp vindt men de twee laatste Schaalige Stukken, gelykende naar twee taamelyk dikke Paletten, welke plat zyn en somtyds van binnen een weinig hol, flaauw uitgesneeden of gerond

„ aan

„ aan haar End, en rustende op een Rolrond
„ Steeltje, dat gelyk is aan haare langte.
„ Deeze Paletten zyn aan de bovenste Spier
„ van den Mantel aangehecht, waar van ik
„ in 't vervolg zal spreeken. Zy wyken af,
„ wanneer het Dier zyne twee Lugtpypen
„ uitbrengt, maar, als het die weder intrekt
„ binnen de Schaal, dan naderen zy elkander,
„ en bedekken dezelven, voegende zig
„ naauwkeurig genoeg samen, om deeze Lugtpypen
„ alle gemeenschap met het Water,
„ dat buiten is, te beneemen.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

„ Het eenigste deel, dat het Dier buiten
„ zyne Schaal doet komen, zyn twee Lugtpypen
„ in de gedaante van Buizen, en gelykende
„ naar die der Tweekleppige Schulpen.
„ Deeze Buizen zyn Rolrond en zeer kort, by
„ hunnen oirsprong met elkander vereenigd, en
„ zy komen naauwlyks een twaalfde Duims, dat
„ haar geheele langte is, buiten de Schaal. Die
„ om laag geplaatst is, of van vooren, is een
„ weinig grooter dan de andere, en gezoomd
„ met drie ryën van Draadjes, welke in 't geheel
„ een getal van veertig uitmaaken. De
„ eerste of binnenste ry bestaat uit negen
„ Draadjes, welke eens zo lang zyn als de anderen.
„ De bovenste Buis is eenvoudig en
„ zonder boord. Zy dient om den Afgang van
„ het Dier te loozen en het Water, dat de andere
„ Buis op nagenoeg gelyke tyden inneemt.

De Lugtpypen van het Dier.

„ Wan-

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

De Mantel en Spieren.

„ Wanneer men de Schaal van deezen
„ Boorworm open breekt, dan ziet men,
„ dat de twee gedagte Pypjes zig, op eenen
„ afstand twee of drie maal zo groot als
„ haare langte, met den Mantel vereenigen.
„ Dit is een soort van Vliezige zeer dunne
„ Buis, welke, gelyk wy in het Dier der
„ Scheeden gezien hebben, de uitwendige
„ deelen van het Lighaam des Diers omkleedt.
„ Hy is niet aangehecht, dan by de twee
„ Enden van de Schaal, met twee Spieragti-
„ ge Vliezen, waar van de bovenste Cirkel-
„ rond, een weinig dikker en naauwer is dan
„ de onderste, die naar een klein rond Plaat-
„ je gelykt, en de plaats bekleedt van het
„ Ligament der Doubletten. Deeze Spieren
„ maaken, dat de Mantel zig niet op en ne-
„ der beweegen kan in de Schaal, die tot
„ zyne verblyfplaats is bestemd.

Het Lyf, de Maag en Voet.

„ In de geheele langte, tusschen deeze
„ twee Spieren, hangt de Mantel los in de
„ Schaal, en die uitgestrektheid kan men voor
„ het Lighaam des Diers neemen, waar van
„ de bovenste helft dunner, flap en grysagtig
„ of Aschgraauw op zekere plaatsen is; de
„ andere helft gezwollen, rond en witagtig;
„ zynde de Kleur van de Schaal doorgaans
„ wit. Wegens de doorschynendheid van den
„ Mantel kan men 'er de Ingewanden, te
„ weeten de Maag en Darmbuis, in zien,
„ waar van de laatste zig door de agterste
„ Lugt-

„ Lugtpyp ontlast. Door de onderste Opening van den Mantel, en tusschen de Klepjes, komt nog een klein, rond, Vleezig Deeltje uit, dat overeenkomst heeft met den Voet der andere Schulpdieren. Deeze Voet is Lymerig, zeer week, en van eene Aschgraauwe Kleur."

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

„ Het Schulpdier, daar ik van heb gesproken, is een Soort der genen, die het Hout der Schepen doorknaagen, en zo veel verwoestingen, in de Zeehavens en aan de Dyken, hebben veroirzaakt. Het boort niet in het Hout om zig te voeden, gelyk alle de Autheuren, die 'er van geschreeven hebben, zig verbeeldden, maar alleen, om zig daar in te huisvesten; 't gene door my beweezen is in een Vertoog, dat voorleeden Jaar in de Vergadering van de Koninglyke Akademie is geleezen. De manier zelfs, op welke dit Dier het Hout doorboort, schynt niet zo zeer eene uitwerking van zyn begrip te zyn, als van een Werktuigkonstig Gestel, afhangende van een Natuurlyke beweeging, welke door den ingang en uitgang van het Water, daar het zyn Voedzel uit hebben moet, wordt veroirzaakt. Men kan het Vertoog nazien, waar in ik dit Werktuiglyk Gestel verklaard heb, en de verscheiderley Gevoelens der Autheuren overwoogen, raakende de Eigenschappen, Voortteeling, Manier van leeven

„ en

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

„ en werken van den Europifchen Hout-Boor-
„ worm, met dien, welken ik te Senegal
„ waargenomen heb, vergeleeken."

Kenmerken van den Zee-Houtworm.

De Kenmerken van den Zee-Houtworm, volgens onzen Ridder, zyn, dat het Dier een Boorworm is, die twee Kalkagtige, half bolronde Kaaken heeft, welke van vooren uitgefneeden, van onderen gehoekt zyn: zittende in een Spilronde, bogtige Schaal, welke het Hout doordringt.

Soorten.

Dat LINNÆUS, door de eenigfte Soort in dit Geflagt, den Europifchen Zee-Houtworm op 't Oog heeft, dien hy echter uit de Indiën in ons Wereldsdeel agt overgebragt te zyn; is blykbaar uit zyne aanhaaling van SELLIUS, door wien dat Ongediert wel het uitvoerigfte is befchreeven. Zie hier de Benaaming, daar aan te geeven, mooglyk in een Nieuwe Druk van de befchryving der Sweedfche Dieren.

DCCCVII *Teredo Navalis.* Scheeps-Boorworm.

(807) Zee-Houworm, *die eene bogtige Schaal maakt in het Hout.*

In onze Scheeps-Boorwormen of Paalwormen, dan, heeft SELLIUS waargenomen, dat zy binnen de Holligheid, door hun in het Hout

(807) *Teredo, Syst. Nat.* XII. Gen. 334. Teredo intra Lignum Testâ flexuofâ. *Faun. Suec.* VALLISN. *Nat.* H. T. 4. SELL. de Teredine Marina, Utraj. 1733. Quarto. T. I. PLANC. *Conch.* p. 17. N. 2.

Hout geboord, die niet regt en ook niet altoos volgens den Draad van 't Hout loopt, maar nagenoeg van wydte is als de dikte van haar Lyf, in een Schaalagtige Koker zitten. Deeze Koker is dun en broosch, zo dat men dezelve niet dan by brokken uit het Hout kan krygen; uitgenomen aan het Staart-end, alwaar zy zo hard en dik van Wanden is, dat men ze naauwlyks met Duim en Vinger aan stukken kan drukken, maar verder gaat zy met dunne Schilfers voort. Zy is niet aan het Hout, noch aan het Lyf van den Worm vast, maar geheel los en vry, bevattende tusschen zig en den Worm veel Vogtigheid. In alle Houtwormen is deeze Schaalagtige Koker niet eveneens; in de grootsten dikwils zeer zwak, week en byna buigzaam; in kleinere en jongere somtyds zeer stevig; altoos eenigermaate uit Ringen bestaande, en geevende, wanneer menze onderzoekt, Kentekenen van eenen Schulpagtigen aart. Zo dat zy dan, van die der gedagte Hout-Boorwormen van RUMPHIUS en VALISNIERI, als ook van ADANSON, meest in den trap van hardheid schynt te verschillen.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

PLANCUS wil deeze Houtwormen tot eenzelfde Soort brengen als de Dieren der gewoone Wormbuisjes. „ De Boorworm (zegt „ hy) der Schepen, die tot vernieling van de„ zelven strekt, gelyk ook van alle Hout, „ dat wy tot bedwang der Zee-Baaren ge„ brui-

Overeenkomst met de Dieren der Wormbuizen.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

„ bruiken; dien VALISNIERIUS *Bruma* ty-
„ telt, waar van, in de voorgaande Jaaren,
„ in de Nederlanden zo veel gerugts gemaakt
„ werdt, wegens het doorgevreeten Paalwerk
„ der Dyken; agt ik een zelfde slag van
„ Wormpjes te zyn. Indien, naamelyk, het
„ Wormpje aan Steenen en hard Hout komt
„ te kleeven, dan wordt het wel omwonden
„ en plat, gelyk men in onze Afbeeldingen
„ ziet; maar, zo het in weeker Hout byt,
„ en daar in dringt, fabriceert het voor zig
„ een Schulpagtig Kanaal. Dit versch zynde,
„ gelyk in de Schepen, wordt het *Bruma* en
„ Zee-Boorworm geheten; maar lang blyven-
„ de, gelyk in rottig Hout, dat op den Grond
„ der Zee legt, dan wordt het een Worm,
„ met een wydere en hardere Schaal. Ik heb,
„ naamelyk, in Planken van Schepen, en in
„ ander Hout, waargenomen, dat deeze Buis-
„ jes in geen ander opzigt verschillen, dan
„ dat in de Houten, door langheid van tyd,
„ de Buisjes wyder en dikker worden, zo dat
„ menze ongebroken daar uit kan haalen, 't
„ welk niet geschieden kan met de Kokertjes
„ van de Scheeps Boorwormen."

De brooschheid der Kokers van deeze laatsten, naast met die van ons Paalwerk overeenkomende, hadt die Heer in Italie dan ook ondervonden. Voor 't overige zal, waarschynlyk, in de aart van sommige Zeewateren de voornaame oirzaak schuilen van de hard-

hardheid der Kokers of Buizen, die van deeze Wormen gemaakt worden. In heete Landen, immers, is de Zee bekwaamer tot Kalkagtige aangroeijingen; gelyk men dit ziet aan de Zeegewasfen. Ook broeit de Hitte van 't Klimaat het Ongediert kragtig uit, en zet hetzelve in zyne Wasdom voort. VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

De Gestalte van onzen Paalworm is zo omstandig voorgesteld door gedagten SELLIUS, de Heeren ROUSSET, MASSUET, en anderen, wier Werken meestal in 't Nederduitsch vertaald zyn (*), dat myn Bestek niet toelaat hun na te volgen. Men zoude noodwendig hunne Afbeeldingen moeten inzien, om my te begrypen, en dan kan men ook zeer wel de eigen Werken van deeze Heeren doorbladeren, en hunne beschryving der Lighaamsdeelen van den Worm met die van ADANSON, hier voor woordelyk ingevoegd, vergelyken. Alleenlyk zal ik uit de Verhandeling van den eerstgemelden, over dit Onderwerp, zo veel ontleenen, als tot eenige verklaaring en begrip kan dienen van onze Afbeelding van een dergelyken Worm, welke in Fig. 4, PLAAT CXXV, vertoond wordt. Gestalte van onzen Paalworm. Pl. CXXV. *Fig.* 4.

De Zee-Houtworm heeft eenen Schulpigen Kop, uit twee deelen bestaande, die van vooren, onder aan, zodanig uitgesneeden zyn, dat zy

(*) Men vindtze opgeteld in de Voorreden van SELLIUS, op de Agtste en Negende Bladzyde in Octavo.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

zy hem als met eenen Helm gewapend voorſtellen, De kanten en punten van deeze deelen zyn op het gevoel byzonder ſcherp. De Hals is Vleezig en taaijer dan het overige des Lighaams, 't welk met een doorſchynende Huid omgeven is; zodanig dat men 'er, met gemak, de Ingewanden, als hy leeft, door heen kan zien. Aan de regter zyde vertoont zig, in een voorover leggende Worm, kort agter den Hals, een zwartagtig Ingewand; in 't midden van 't Lyf een ander, dat grooter en rood- of ook ſomwylen geelagtig is, en daar nevens eene vuil witte, naar Vet gelykende Stoffe. Daar tusſchen loopen twee Pieramiedaale Vaten, waar in zig eene bruine of zwartagtige Stoffe, in de leevende Worm, vry gezwind beweegt. Deeze Vaten, naar de Staart toe allengs verdunnende, verdwynen eindelyk in dergelyk eene, naar Vet gelykende, zelfſtandigheid. De Staart, die ver de grootſte langte heeft, is wederzyds als met een Streng geſchoord, en dus dikker en vaster, dan in het midden, alwaar menze eenigermaate ingezakt en ſlapper vindt. Somtyds, echter, komt de geheele Staart ledig voor, en gelykt niets te zyn, dan eene Blaas of Zak, met Water opgevuld. Hoe meer vastigheid de Staart heeft, hoe meer zy trekt naar 't bruine, en, hoe ſlapper zy is, hoe meer naar eene witagtige Kleur. Haar uiterſte End, dat byna Kraakbeenig is, heeft eene Vleeſchkleur, en is met twee Pypjes voorzien,

zien, die aan de Enden rood zyn, zeer zelden bleek, het eene langer dan het andere, dat ook veel naauwer Opening heeft. In de leevende Worm, maar zagtelyk aangeroerd zynde, trekken zy zig zeer vlug in. Ter wederzyde van het gedagte End der Staart vertoonen zig de twee Schaalagtige Paletten, daar ADANSON van spreekt, die op Styltjes staan, en voor een gedeelte geelagtig, voor 't overige Paarlemoer-Kleur zyn. Van het kleine Doorntje of Haakje, op de Rug van onzen Worm, heb ik nergens gewag gemaakt gevonden. VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

Het geheele Lighaam der Zee-Houtwormen is Slymagtig en heeft een dergelyken Reuk als Oesters, Mosselen en andere uit Zee gehaalde Schulpdieren. De grootte verschilt zeer; doch, ten opzigt van de genen, die in Paalen gevonden zyn, bepaalt zig de dikte, in 't algemeen genomen, omtrent tot die van een Tabakspyp, en de langte tot een halven of geheelen Voet. Men heeft, evenwel, van geloofwaardige Menschen hooren verhaalen, dat 'er gevonden zyn van twee en drie Voeten lang. Indien de zodanigen naar evenredigheid dik zyn geweest, mogen zy wel de dikte gehad hebben van een Vinger. Grootte.

Niettegenstaande dat dergelyke Wormen, in het Houtwerk der Schepen, gelyk wy gezien hebben, reeds lange Jaaren bekend zyn geweest, inzonderheid in Landen van een heeter Klimaat; heeft derzelver verschrikkelyke uit- Nieuwe Historie.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

uitwerking op het Paalwerk, dat de Voormuur van onze Dyken was in de Vereenigde Nederlanden, zig niet dan nu ruim veertig Jaaren geleeden geopenbaart. Uit Zeeland kreeg men daar van de eerste berigten. Wanneer in de Maanden September en Oktober, des jaars 1730, eenige Paalen van den Westkappelschen Dyk, door een kleinen Stormwind, omver geslagen werden, en, toen men dezelven van Wormen doorknaagd vondt, werdt verder onderzoek gedaan, en waargenomen, dat de meeste Paalen en Ryswerken, rondom het Eiland Walcheren, van dit Gedierte waren aangetast. In Holland werdt dit kwaad eerst in de Nazomer van het volgende Jaar, 1731, aan het Paalwerk van den zwaaren Westfrieschen Zeedyk, omtrent Medenblik, ontdekt; zynde voorts door een Storm en hoogen Vloed, op Kerstyd van dat Jaar, een groot gedeelte der Paalen, met Krebbingen en al, weggerukt: zo dat die van de Vier Noorder Koggen, alleen, meer dan dertigduizend Guldens, zo aan Houtwerk als anders, in en na dien Storm, hadden moeten te koste leggen; om den Dyk, waar van Westfrieslands behoud afhing, voor Doorbraak te bewaaren. Men bevondt vervolgens, wel haast, dat nagenoeg al het Paal- en Houtwerk van onze Dyken, door dit schadelyk Ongediert, zyne kragt benomen ware: een Slag, te zwaarder, om dat men 'er te vooren nooit eenig bedenken op

hadt

hadt gehad! Men verbeeldde zig, in 't eerst, dat de Ouderdom der Paalen mooglyk aanleiding hier toe gegeven had; gelyk men dit in rottige Boomen ziet; maar, hoe ſtond men verbaasd te kyken, wanneer onder de uitgeſlagen Paalen zodanigen gevonden werden, die, niet langer dan omtrent zeven of agt Weken te vooren, gantſch nieuw, in den Grond geheid waren, zynde ter hoogte van het dagelykſch Ty en nederwaards geheel doorboord van deeze Wormen. De harde Vorst, van December des Jaars 1732, nam dit kwaad, gelyk veelen gehoopt hadden, in Holland en Zeeland geenszins weg. Het openbaarde zig, in de Zomer van dat Jaar, ook aan de Dyken van de Frieſche Kust. Zelfs werdt het Houtwerk der Havens van Ooſtende, en andere Zeeplaatſen in Vlaanderen, daar van aanmerkelyk beſchadigd.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

De Paalen van onze Dyken dus vernield zynde, zo zyn dezelven, niet zonder byſter zwaare Kosten, eerst op de noodigſte plaatſen, en verder alom, met een Steenen Voormuur bezorgd geworden, en dus veel beter en duurzaamer beſchut voor den ſlag der Zee, dan zy te vooren geweest waren. Ondertusſchen was dit Gewormte nog niet uit onze Wateren: want men heeft van tyd tot tyd bevonden, dat hier en daar Paalen en Houtwerk, aan Havens en Hoofden, van dezelven doorknaagd werden. In 't Jaar 1751 ſcheenen

VI. Afdeel. LXIII. Hoofdstuk.

zy zig, op nieuws, aan de Noordhollandſche Dyken, in menigte, te openbaaren. Op de Schepen vielen zy met niet minder woede aan; zo dat men dezelven, tot heden toe, op de een of andere manier daar voor moet beveiligen.

Voortteeling.

De gedagten der Natuurkundigen vielen ten deezen tyde niet alleen op het onderzoek van de uitwendige Geſtalte en inwendige Deelen van den Zee-Houtworm, maar ook op zyne Voortteeling, om de Behoedmiddelen tegen deeze Plaag te ontdekken. Geenerley Hout, hoe hard ook, mids van Zeewater doorweekt zynde, bleef van dit Ongediert onaangetast. Aan onze Dyken hebben zy de Eiken Paalen, en vervolgens ook Greenen en Elzen Hout, doorgevreeten. Men zag aan dit Hout van buiten niets dan eenige kleine Gaatjes, door welken de Staartjes uitſtaken der leevende Wormen. Zy konden derhalve van die grootte, als menze binnen de Paalen vondt, niet daar in gekroopen zyn. In Zeeland hadt men opgemerkt, dat by Zomer zekere Diertjes, als Watervlooijen, aan de Paalen kwamen, die eenige Kuiltjes daar in ſcheenen te maaken. Men dagt of deeze ook hun Zaad wierpen in zodanige of andere Gaatjes en Scheurtjes van het Hout, en dat dan deeze Wormen daar uit geboren werden. Zulk eene Voortteeling hadt niets ongerymds in gehad, wanneer 'er ſlegts eenige evenredigheid van groot-

grootte ware geweest, tusſchen die Diertjes en de gezegde Wormen, of dat 'er eenige ſchyn ware, dat dezelven weder in zodanige Diertjes konden veranderen. Maar, dit zo niet zynde, verviel deeze bedenking t'eenemaal. VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

Wylen de Heer BELKMEER, diestyds Doktor in de Geneeskunde te Enkhuizen, en dus op eene plaats, alwaar hy de ſchoonſte gelegenheid hadt, om dit haatelyk Gedierte te onderzoeken, gaf daar over ook een uitgebreide Verhandeling uit. Hy vondt in het Slym, waar de Paalen mede begroeid waren, met het Mikroskoop veele kleine witte Stipjes, die hy voor de Eijertjes hieldt van deeze Wormen, en zodanig Hout, waar aan hy dit waarnam, hadt gemeenlyk ook byna onzigtbaar kleine Wormpjes in, doch welken het hem zeer zelden gelukt was te beſchouwen. Voorts hadt hy gezien, dat van de Staartjes der Wormen, door de kleine Gaatjes, die 'er menigvuldig in de Oppervlakte van het verwormde Hout zyn, uitkomende, zig ſomtyds dat van den eenen Worm met dat van een anderen Worm ſamenvoegde; waar door die Staartjes niet alleen dikker en dunner wierden, maar ook van Kleur veranderden. Dit ſcheen een duidelyke blyk te zyn van hunne Paaring (*), en ſchoon zy al

(*) Dergelyke ſamenvoeging der Staarten heeft de Heer ROUSSET ook aan een Fregatſchip in de Haven van Medenblik, zo hy verhaalt, waargenomen.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

al Hermaphrodieten waren, gelyk sommigen onderstellen, zou doch in dezelven eene dergelyke Paaring, als in de Slakken, kunnen plaats hebben, door welke zy elkander wederzyds bevrugtten. Voorts heeft men een menigte van Eijertjes in derzelver Lighaam, gelyk in dat der Aardwormen, ontdekt, die, waarschynlyk, in 't Water uitgeworpen en door de Slymigheid der Zee her en derwaards gevoerd worden, tot dat zy aan de Oppervlakte van het Houtwerk uitgebroeid, als byna onzigtbaare Wormpjes, door deszelfs Poren ingang vinden. Maar hoe kunnen onze Wormen huisvesten in Openingen en Kanaalen, die gemaakt zyn door zulke byna onzigtbaar kleine Wormpjes? Men zou dit aan de Kegelvormigheid van deeze Loopgraaven kunnen toeschryven, indien zy geduurig voortgingen in het Hout: doch de Staart blyft, als gezegd is, in het uitwendige Gaatje: zo dat men onderstellen moet, dat de Worm, toen hy in 't Hout boorde, reeds een Kop hadt van omtrent die grootte, als de uitwendige Gaatjes zyn, en dat hy die Gaatjes van buiten in het Hout geboord heeft: want daar eens binnen zynde kan hy zig niet omkeeren of terug gaan.

Voedzel. De Heer BELKMEER was van oordeel, dat het Hout wel degelyk tot Voedzel strekt van deeze Wormen; 't gene de Heer ADANSON, als gezegd is, volstrekt ontkent. Zo lang ik de reden van dit laatste niet vernomen heb, moet

moet ik het eerste toestemmen, en met gezegden Doktor het besluit dus opmaaken. Dat de Worm het Hout, tot vergrooting van zyn Holligheid, met zynen Schulpagtigen Kop afraspt, is zeker. Dit afgeraspte Hout moet door zyn Lighaam passeeren; alzo men in de Holligheid, buiten om den Worm, niets vindt dan ziltig Water. Nu zou het de grootste onwaarschynlykheid zyn, dat eene Stoffe, tot Voeding bekwaam, door het Lighaam van den Worm passeerde, zonder dat hy 'er Voedzel van trok: te meer, om dat geen ander Aas blykbaar is, dat hem daar toe zoude kunnen strekken. En, dewyl in de Huishouding der Natuur niets dan tot zeker Einde geschiedt, en ten dienste van het Schepzel; zo is de Vraag, wat nuttigheid de Zee-Houtworm anders van die doorbooringe des Houts zou kunnen hebben. Waarlyk, indien hy zyn Voedzel uit de Zee of uit het Water trekken moest, dan was zyn Staart geheel verkeerdelyk buiten, en de Kop binnen in het Hout geplaatst.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

De Almagtige Schepper heeft zig alom van Werktuigen voorzien, om de Huishouding der Natuur in evenwigt te houden. Op dat het tam Gedierte niet, tot elkanders nadeel, te veel vermeerderen zoude, zyn 'er Roofdieren: op dat de Rupsen niet altoos tot eene Plaag zouden strekken, zyn 'er Vogeltjes en Wespen, die daar van zelfs de Poppen en Eytjes vernielen. Dus heeft Zyne aanbiddelyke Wys-

heid

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

heid steeds Natuurlyke middelen aan de Hand, om de onmaatige Voortteeling der Schepzelen in te binden. Hy kan het Menschdom straffen met allerley Plaagen, zonder dat 'er een Wonderwerk gebeurt. Hy kan ons daar van wederom op 't onvoorzienst ontlasten, zonder dat het Menschelyk Oog de reden of manier, in de eerste opslag, uitvindt.

Vyand der Zeehoutwormen.

Dit blykt daar in, dat zulk vernielend Ongediert, als deeze Zee-Houtwormen zyn, ook zyne Vyanden heeft. Gedagte BELKMEER beschryft ons en geeft de Afbeelding van een „ zwemmend en kruipend Dier, dat gevonden „ wordt in de Gaten door den voorigen Worm „ in het Hout gemaakt, of buiten aan hetzelve. Het oefent zyne Vyandschap daar te„gen op deeze twee manieren. Als het Hout „ van buiten is afgemorteld, dan kruipen zy „ in de Holligheden, door de eigentlyke Hout„wormen gemaakt, de Wormen, die daar in „ zyn, aan stukken snydende en verpletterende „ met hunne Nypers. Buiten aan het Hout „ zynde, en in deszelfs wydste Openingen in„dringende, kerven en vernielen zy de Staar„tjes of uiterste Enden der Houtboorwor„men, waar door zy de Voortteeling van dit „ Ongediert niet alleen beletten, maar zelfs „ de Wormen dooden, die dan een leelyken „ Stank van zig geeven."

Uit de Afbeelding en beschryving blykt, dat dit een Soort van Zee-Duizendbeenen is, en

wel

wel juist dergelyk Dier, als de Heer DESLANDES voor den Houtboorenden Worm heeft aangezien (*). De Historiefchryver der Akademie getuigt, immers, dat de Wormen, welken deeze Heer in de Holligheden van het doorboorde Hout der Schepen te Brest vondt, hun geheele Lighaam uit Ringen famengefteld hadden, en ter wederzyde van het Lyf ontelbaare Klaauwtjes of Pooten met Haakjes; hebbende aan den Kop twee Schulpjes, ieder met een Punt als een Boor- of Dril-Yzer gewapend. ,, Deeze Worm, (zegt hy verder) ,, gebruikt de verbaazende menigte van zyne ,, Pooten of derzelver Haakjes, om zig vast ,, te krammen aan de Vezels van het Hout, ,, op dat hy dus, een Steunpunt hebbende, ,, te fterker met zyn Kop zou kunnen werken." Dit ftrydt geheel tegen de Geftalte en Levensmanier van den waaren Zee-Houtworm, door zo veel Autheuren nagegaan.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFD-STUK.

Middelen tegen dit Ongedierte.

Geene nuttigheid van deeze Wormen kunnende aanwyzen, gaa ik over tot de Middelen, die men in 't werk gefteld heeft, om het Houtwerk voor derzelver aanranding te befchutten. Tot behoud van de in den Grond geflagen Paalen heeft men geen voldoenend Middel kunnen uitvinden, zynde alles, wat daar omtrent in 't werk gefteld werdt, of onnut, of veel te kost-

(*) *Hist. de l'Acad. Royale des Sciences*, de 1720, p. 34. Octavo.

VI. AFDEEL. LXIII. HOOFDSTUK.

kostbaar geweest, en het bestryken met Teer of Harpuis, als ook het branden van buiten, met Vuur, bewaarde die slegts eenigen tyd. Ik denk, nogthans, dat, indien dezelven in 't Voorjaar en in de Zomer eens styf afgeboend werden, zulks van geen minder dienst zou zyn, dan het schoon maaken der Schepen, 't welk men tegen de Wormen zo nuttig bevindt. BELKMEER wilde, dat dergelyk Houtwerk, in Zee staande, in de Zomermaanden om de twee of drie Weeken, en 's Winters om de twee of drie Maanden, met Yzeren Schraapers zou worden afgeschraapt en dan met styve Borstels gezuiverd. De Huid der Schepen wordt, wanneer dezelven op zyde gekrengd en dus afgeschraapt zyn, met zekere Harpuis of Teer, daar Vergiftige Stoffen in gedaan zyn, bestreeken. Bovendien heeft men ten uiterste noodig gevonden, de Schepen, om die reden, met een dubbelen Huid te voorzien; gelyk door den Historieschryver van de Akademie der Weetenschappen van Parys berigt wordt, dat men voor vyftig Jaaren reeds, daar tegen, den binnen-Huid der Schepen, wanneer die versch gekielhaald, schoon gemaakt en geteerd zyn, bezorgde met gestooten Glas in Koehaair, leggende daar dan den buiten-Huid, van Greenen Planken, die ongevaar een Duim dik zyn, om heen, welke men aanhecht met Yzeren Spykers, wier Koppen byna een Duim breed zyn.

LXIV. HOOFD-

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

LXIV. HOOFDSTUK.

Beschryving van 't Geslagt *der* ZANDKOKERS, *wier Dieren een Soort van* Zee-Duizendbeenen *zyn.*

'T WOORD *Sabella*, anders niet bekend in de Natuurlyke Historie, is door LINNÆUS hier, niet oneigen, tot een Geslagtnaam gebruikt voor Dieren, die hunne Wooningen van Zand of Steengruis sámenstellen (*). *Sabulum*, naamelyk, waar van het afgeleid is, betekent, in 't Latyn, Zavel of grof Zand. Ik geef 'er, derhalve, in vergelyking met de Wormbuizen, den naam van ZANDKOKERS aan. Naam.

De

(*) De Heer ADANSON verwerpt de Naamen die van eenige betekenis zyn, ten opzigt van de Hoorens en Schulpen, en heeft voor dezelven, met opzet, nieuwe Naamen, die nooit in gebruik waren geweest, gefabriceerd; niet twyfelende, of dezelven zouden door de gewoonte gemakkelyker worden, dan de oude Naamen. Ik denk dat het lang zal duuren, eer men zyne Verkiezing hier in navolge, en dat hy dus niet ligt het genoegen zal hebben, van zyne verwagting in deezen vervuld te zien. Hy geeft van ter zyden een steek aan den Heer LINNÆUS, die echter, myns oordeels, veel verstandiger hier in gehandeld heeft, met niet alleen de Geslagtnaamen, maar ook de Bynaamen der Soorten, van de voornaamste Hoedanigheden af te leiden, en de genen, die in gebruik zyn, zo veel mooglyk te behouden. Zie ADANS. *Preface des Coquill.* p. XIV-XVI.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

Kenmerken.

De Kenmerken zyn dus bepaald. 't Dier is een Zee-Duizendbeen, die den Bek met Nypers heeft, en twee dikkere Voelers agter den Kop. Het huisvest in eene Pypagtige Schaal, uit Zandjes famengefteld, welke digt gedrongen op het Scheede-Vlies geplaatst zyn.

Vorming der Zandkokers.

Aangaande de manier, op welke deeze Zandbuisjes geformeerd worden, geeft REAUMUR de volgende bedenkingen op. „ Zy woonen „ in het Zand, gelyk de Aardwormen in de „ Aarde. Het Vogt, dat uit hun Lighaam „ gaat ; is niet in genoegzaam groote veel- „ heid, of niet dik genoeg, om hun eene „ Schaal te vormen: maar het is Lymig ge- „ noeg, om de verfcheiderley Zandkorreltjes „ en brokjes Schaal, die hun omringen, aan „ elkander te hechten: het doet den dienst „ van een foort van Kalk of Sement, welke „ de Zandkorreltjes en brokjes van Schulpen „ als zo veele Steentjes famen verbindt. De „ kragt van dit Lymige Vogt is zeer kenbaar „ wanneer de Zee, geduurende haare Ebbe, „ zekere Zandbanken bloot laat, daar zulk „ flag van Wormen huisvesten. Alsdan ver- „ toont de Oppervlakte van deeze Banken een „ byzondere manier van Stekeligheid. De „ Openingen van de Buisjes, waar in de Wor- „ men woonen, fteekt een Lyn of halve Lyn „ buiten 't Zand uit, en deeze Buisjes zitten „ digt nevens elkander." Dat deeze Buisjes zo veel uitfteeken, fchryft hy daar aan toe,

dat

dat het Zand, daar tusschen, van de Zee is weggespoeld, en merkt aan, dat men 'er somtyds geheele Klompen van vindt, gelyk hy 'er eene afbeeldt; welke blykbaarlyk zyn samengesteld uit dergelyke Wormbuisjes, waar van men 'er ook somtyds los op 't Strand vindt leggen, die niet dikker dan een blad Papier zyn. Hier uit, en tevens uit de Afbeelding van het Dier, in deeze Wormbuisjes huisvestende, schynt hy dat op 't oog te hebben, 't welk door den Heer BAKER, onder den naam van Pypdiertje, is beschreeven, en zodanig, als men het aan de Kust van Engeland gevonden hadt, afgebeeld (*); zynde op eene volgende Soort van dit Geslagt aangehaald: doch het Dier van REAUMUR, met een dik Lyf, een dunne Staart en een platten Kop, schynt weinig te gelyken naar de Zee-Duizendbeenen (†).

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

Gestalte van het Dier. Pl. CXXV. *Fig.* 5.

Nader komt met dezelven dat Dier van sommige Wormbuisjes overeen, waar van ik de Afbeelding ontleend heb uit het Werk van den Heer D'ARGENVILLE, gelyk die op onze Plaat CXXV, in *Fig.* 5, vertoond wordt. „ Men zou hetzelve (zegt hy,) voor een „ waare Duizendbeen neemen, indien het niet „ slegts,

(*) Zie *Nuttig Gebruik van 't Mikroskoop*, Amsterd. 1756, bl. 358. Pl. 13. f. 2, 3.

(†) Zie zyn Vertoog, *Mem. de l'Acad. Royale des Sciences de l'An* 1711, p. 167.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

,, flegts, van den Kop af te rekenen, tot een
,, derde deel van zyne langte met Pooten was
,, voorzien. Aan dat gedeelte telt men vyf-
,, tien [zeventien] Ringen, die ieder op zyde
,, een paar Pooten hebben. Het Dier komt
,, door behulp van deeze Pootjes uit de Schaal,
,, daar het ander gedeelte van zyn Lyf in
,, blyft, en zyn Kop vertoont zig, onder de
,, gedaante van een langwerpig Halfmaantje,
,, voor aan den eerften Ring. Deeze Kop is
,, zeer klein, en heeft van onderen een lood-
,, regt Streepje, dat den Bek maakt, die met
,, verfcheide ryën van Haakswyze Tanden is
,, gewapend. Hy is omringd met vier Hoor-
,, nen, die van elkander wyken en elkander
,, naderen." Dit zullen de gedagte Nypers
en Voelers zyn. ,, De twee derden van het
,, Lighaam, die niet uit de Pyp komen, zyn
,, effen en glad, en de Ringen, die hetzelve
,, famenftellen, zo fyn, dat menze naauwlyks
,, kan onderfcheiden. Dit gedeelte, vol van
,, Ringen, is op zyne kanten donker wit; het
,, overige is bleekrood, wordende in de ge-
,, heele langte doorloopen van een groot Bloed-
,, vat, welks fcherpe Kleur door de Opper-
,, vlakte heen fchynt en dezelve rood maakt.
,, Het is te vermoeden, dat deeze Wormen
,, gemakkelyk uit hunne Pypjes komen, om
,, hun Aas te zoeken: men wordt in hun maak-
,, zel niets gewaar, 't welk hun zulks zou kun-
,, nen beletten" (*).

Ze-

(*) *La Conchyliologie*, II, Part, p. 26.

Zeven Soorten komen in dit Geslagt voor, waar onder twee uit de Indiën, en ééne van de Kaap der Goede Hope; drie uit de Zee rondom ons Wereldsdeel afkomstig. Voorts vindt men 'er nog ééne Soort onder, die ongemeen klein is, voorkomende in de Staande Wateren van Europa.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK. Soorten.

(808) Zandkoker, *die de Schaal op zig zelf, los en vry, enkeld, gekromd heeft, bestaande uit glinsterende Linsvormige Korreltjes.*

DCCCVIII. *Sabella Scruposa.* Grofkorrelige.

Deeze, in de Indiën huisvestende, heeft de Schaal Elsvormig, stomp, taamelyk krom, van dikte als een Zwaanen Veder Schaft en daar boven; samengesteld uit Linsvormig Zaad, dat wit en gepolyst is, en van egaale grootte.

(809) Zandkoker, *die de Schaal op zig zelf, los en vry, enkeld, gekromd heeft, bestaande uit bruine Zandagtige Korreltjes.*

DCCCIX. *Sabella Granulata.* Fynkorrelige.

In de Noorder-Oceaan, op diepe plaatsen, onthoudt zig deeze, volgens J. G. KÖNIG.

Zy

(808) *Sabella* Testâ solitariâ liberâ simplici curvatâ, Granis Lentiformibus nitidis. *Syst. Nat.* XII. Gen. 335. Sp. 1.

(809) *Sabella* Testâ solitariâ liberâ simplici curvatâ, Granis Arenaceis fuscis. *Syst. Nat.* XII.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

Zy heeft de Schaal van dikte als een Ganzen Veder Schaft, van eene donkere Kleur. Dergelyke Kokertjes, van Zand en Schulpgruis samengesteld, komen ook aan onze Stranden voor.

DCCCX. *Sabella scabra.* Ruuwe.

(810) Zandkoker, *die de Schaal op zig zelf, met haar Grondsteun vastgehecht, enkeld en gekromd heeft; uit Korrels bestaande, welke Straalagtig ruuw zyn.*

In de Verhandelingen der Keizerlyke Akademie van Petersburg, op het Jaar 1766, komt de Afbeelding van deeze Soort voor, onder den naam van *Dentalium*, dat boogswyze krom is en spongieus, hebbende de Oppervlakte ruuw wegens veele digt aan elkander geplaatste Knobbeltjes. Men vindt het in de Amerikaansche Oceaan.

DCCCXI. *Sabella ringens.* Bloemen-Polypen.

(811) Zandkoker, *die de Schaal eenigermaate Tak-*

(810) *Sabella* Testâ solitariâ Basi fixâ, simplici curvatâ, Granis radiato-scabris. *Syst. Nat.* XII. Dentalium arcuatum spongiosum, Superficie Tuberculis contiguis exasperatâ. *Act. Petropol.* 1766. p. 353. T. 9. f. 1, 2.

(811) *Sabella* Testâ subramosâ fixâ erectâ. *Syst. Nat.* XII. Serpula ringens. *Syst. Nat.* X. p. 788. N. 703. BAKER *Mikrosk.* T. 13. f. 2, 3. BASTER *Uitspann.* I. D. p. 91. T. 9. f. 4. Blumen-Polypen von sussen Wasser. SCHÆFF. *Monogr.* 1755. *Abhand. von Insecten* I. D. N. VI. Pl. 1, 2. Brachionus tubifex, PALLAS *Zoöph.* p. 46. *Lyst der Plantdieren* bladz. 112.

Takkig, vast zittende en regtopstaande heeft.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFD-STUK.

Het *Koker-Diertje* van den Heer BASTER, hier aangehaald, was, zo wel als het *Pypdiertje* van den Heer BAKER, uit Zeewater afkomstig, en zy schynen beiden aanmerkelyk te verschillen van de *Bloemen Polypen* van Zoet Water, daar de Pastoor SCHÆFFER zulk eene uitvoerige beschryving en zo fraaije Afbeeldingen van geeft, wordende van den Heer PALLAS de *Pypmaakende* Arm-Polypus getyteld.

Deeze is ongelyk kleiner dan de gemelde Koker- en Pyp-Diertjes. SCHÆFFER, die ze by geval, terwyl hy zyne Groene Arm-Polypen nazag, ontdekte, stelt de langte op ongevaar een twaalfde Duims en de dikte als die van het fynste Paardehaair. By naauwkeurige beschouwing bleek, dat zy Kegelvormig waren, dunst aan het onderste End, waar op zy stonden. De Kleur was meestendeels bruinagtig, doch eenigen trokken ook naar 't geelagtig groene, ja verscheidene waren geheel wit en half doorschynende. Wanneer hy het Glas een weinig bewoog, of op een andere manier het Water deedt schommelen, zo bewoogen zig ook deeze Steeltjes heen en weder, of op en neer, naar dat zy geplaatst waren, en konden ook door de sterk-

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK. *Bloemen-Polypen.*

ſte ſchudding niet los gemaakt worden van hunne Zitplaats.

Het Mikroskoop hielp den Pastoor wel haast uit de onzekerheid, waar in hy zig ten opzigt van deeze, nooit te vooren door hem geziene Voorwerpen, bevondt. Hy wierdt gewaar, dat zyne Steeltjes Kegelagtig ronde, holle Pypjes waren, van eene regelmaatige ſtructuur. De meeſten waren enkeld, doch eenigen hadden Zytakken, waar van ſommigen regte, anderen ſcheeve hoeken maakten met den Hoofdſtam. De Pypjes zelf waren gemeenlyk een weinig over den eenen kant geboogen. Haare Oppervlakte beſtondt uit eene byna ontelbaare menigte van kleine Lighaampjes, die zig als ronde Korreltjes vertoonden, zynde evenwel zodanig tegen elkander aangevoegd, dat 'er geene tusſchenruimte overbleef. Ook ſcheenen meest alle Pypjes aan 't boven-end of Mondſtuk nog onvoltooid te zyn, en ſommigen hadden Knobbeltjes, Ringen of Uitſtekken, waar uit derzelver aangroeijing blykbaar was.

Hoe zonderling, nu, dit maakzel van de Kokertjes aan hem voorkwam, niet minder aartig was de Vertooning van het Diertje. By de minſte beweeging van het Water kwam iets te voorſchyn, dat blyk van Leven gaf; doch met zo oneindige veranderingen, dat men 'er naauwlyks iets van wist te maaken. „ Ten minſten moet ik bekennen, (zegt

„ SCHÆF-

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK. *Bloemen-Polypen.*

„ SCHÆFFER,) dat my tot heden toe geen „ Diertje in de Natuur bekend geworden is, „ 't welk zig zo menigmaal veranderen kan „ als deeze Soort, en alle oogenblikken een „ andere Geſtalte aanneemen en onder dezelve zig vertoonen. Men mag daar van uit „ de volgende Waarneemingen zelf oordeelen".

Derzelver verſchillende Vertooningen.

Dikwils zag men alleen maar een ſoort van Draaikolk in het Water, aan de Opening van het Pypje, daar ſomwylen iets witagtigs uitpuilde; doch dit laatſte kwam byna nooit tweemaal onder een zelfde Gedaante voor. „ Somtyds wierdt men ſlegts twee kleine „ ſcherp toeloopende Punten gewaar, die bui- „ ten de Pyp uitſtaken. Dan, wederom, ver- „ toonden zig, in plaats van deeze Punten, „ een of twee Rolronde Staafjes, als Slakken- „ hoornen, doch grootelyks verſchillende in „ plaatzing. Den eenen tyd kwamen zy naar „ elkander toe, een anderen tyd ſtonden zy „ evenwydig, een anderen, wederom, wee- „ ken zy ver van één, en maakten dus byna „ de figuur van een V. Ook kwamen de ge- „ dagte Punten en de Staafjes wel eens ge- „ zamentlyk te voorſchyn, en zulks met on- „ telbaare veranderingen. In plaats van dee- „ ze Punten en Staafjes zag men ſomwylen „ een doorſchynend, Lilagtig, mismaakt Lig- „ haam, dat zig als een Vierhoek of ſcheeve „ Ruit, of rond-Bladerig en ook wel Hartvor- „ mig

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK. *Bloemen-Polypen.*

„ mig vertoonde. Dit ronde Hartvormige
„ Deel zag men dikwils geheel alleen uit de
„ Pyp voortkomen, doch het was ook dik-
„ wils met één of beide de voorgemelde Pun-
„ ten en Staafjes, en wel of maar met dee-
„ zen en genen alleen, of met beiden te ge-
„ lyk, vergezeld. Wanneer zig de Staafjes
„ of Punten alleen vertoonden, dan ſtonden
„ zy, ten aanzien van dit mismaakte Lig-
„ haam, links, regts, in 't midden, op of
„ nevens hetzelve: doch, als zy beiden te-
„ genwoordig waren, zo bevonden zig nu
„ deeze, dan gene, in 't midden of aan de
„ zyden, nevens of agter elkander, enz.

„ Om kort te gaan, zeer dikwils kwam, in
„ plaats der Punten en Staafjes, en in plaats
„ van het eerstgemelde Lilagtige Lighaam,
„ iets Vliezigs, dat doorſchynend was, te
„ voorſchyn; ziend 'er nu eens uit als een
„ reguliere Kogel, dan als een Puntig, dan
„ als een meer of min rond, uitgebreid of
„ gevouwen, en over elkander geſlagen Bloe-
„ men-Blad. En ook deeze Kogel, of dit
„ Blad, ſtonden niet alleen links of regts,
„ of in het midden; maar men zag ook, hier
„ en daar, met dezelven teffens de meermaals
„ gedagte Punten of Staafjes, ieder alleen of
„ beiden te gelyk, enkeld of dubbeld. En,
„ menigmaal kwamen 'er twee, drie of meer,
„ zodanige oogſchynlyk ſpitſe of ronde Bloe-
„ menbladen, allengs, uit de Pyp te voor-

„ ſchyn.

Bloemen-Polypen.

„ ſchyn. Nu eens liepen dezelven, altemaal,
„ boven, als in een Punt te ſamen, en had-
„ den alsdan de Geſtalte van een Knop of
„ nog toegeſlootene Bloem. Dan eens ſton-
„ den de Bladen wat van elkander, en gaven
„ 'er dus de gedaante aan van een opengaan-
„ de Bloemknop. Dan, wederom, vertoon-
„ den zig alle Bladen volkomen uitgebreid,
„ en ſtelden aldus niets Natuurlyker voor,
„ dan eene volmaakt ontlookene Bloem, van
„ drie of vier Blaadjes, waar van ieder ge-
„ duurig zyn figuur en plaatzing veranderde.
„ Dewyl, men, eindelyk, hier en daar, in
„ plaats van vier, maar drie of twee Blaadjes
„ waarnam, gaf zulks den ſchyn van een ver-
„ welkende of afvallende Bloem.

„ Het maakte, nogthans, de aller-aartigſte
„ Vertooning, wanneer boven gemeld wan-
„ ſtaltig rond, hoekig of Hartvormig Lighaam
„ in 't eerst geheel alleen uit de Pyp voort-
„ kwam. Hetzelve, naamelyk, viel doorgaans
„ ſneller, dan in een oogenblik, tot regelmaa-
„ tige Bloemblaadjes van één; juist op gely-
„ ke manier, als of eene nog geſlootene Bloem
„ eensklaps open gaan en zig uitbreiden wil-
„ de. En, wanneer het my gelukte, dat ik
„ verſcheide Pypjes tevens in het Perk van
„ myn Vergrootglas had, dan was dit Schouw-
„ ſpel te voortreffelyker, naardien zig aan ie-
„ der Buis alles onder eene verwisſelende en
„ verſchillende Gedaante vertoonde. Hier by

VI. AFDEEL LXIV. HOOFDSTUK. *Bloemen-Polypen.*

,, zal ik nog alleenlyk aanmerken, hoe deeze ,, zo wonderbaare Gestaltewisselingen, buiten ,, twyfel, den anders zo scherpziendeu LEEUWENHOEK tot het denkbeeld vervoerd kunnen hebben, dat het Diertje zyn Bladen afleid en van dezelven zyn Buis of Wooning ,, maakte."

Het maakzel der Pypjes of Kokertjes.

Dit's dan de reden, dat SCHÆFFER deeze Schepzels Bloemen-Polypen noemt Hy kon niet twyfelen, of het waren Diertjes, doch, om zig daarvan nader te verzekeren, bragt hy eenigen, zo van de enkelde als samengestelde Pypjes, in een druppeltje zuiver Bronwater, onder 't samengestelde Mikroskoop. Het eerste, dat hem toen bezig hieldt, was de nadere beschouwing van het maakzel deezer Pypjes of Kokertjes. Zy hadden door de enkelde Vergrooting uit ronde Korreltjes gescheenen te bestaan, gelyk zy ook van LEEUWENHOEK voor zodanig opgegeven waren; doch thans bevondt hy die Korreltjes altemaal gelykzydige reguliere Zeshoeken en dus zeer bekwaam te zyn, om door de samenvoeging een volmaakt geslooten Wand te formeeren. In 't midden vertoonde zig een wat donkerer Stip, even als men in veelhoekige Zout- of Zandkorreltjes, onder 't Mikroskoop, dikwils waarneemt. De Kleur was bruinroodagtig of geelagtig groen, en altemaal waren zy doorschynende, doch meest aan 't onderste End, daar het Steeltje ergens

Q q

op was aangehecht, en het kwam hem voor, als of het Diertje zelf 'er door heen zig vertoonde.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

Zo dikwils de Pastoor de Pypjes of van onderen, daar zy vast gezeten hadden, of op zyde ergens opende, bleeven 'er de Diertjes nooit lang in, maar verlieten deeze Kokertjes, en dit gaf hem de ſchoonſte gelegenheid, om zig van hunne Gedaante en Beweeging te verzekeren. Hoedanig zy zig, door ſterke Vergrooting, aan hem openbaarden, kan men best uit zyne keurige Afbeeldingen opmaaken. Ik zal alleen kortelyk melden, dat de Bloemblaadjes thans zig aan den Rand als met oneindig veele Haairtjes bezet vertoonden, die zig ongemeen ſnel bewoogen; zittende dezelven aan eene heldere geheel doorſchynende Zoom, die met den uiterſten Zoom der Kieuwen, in de Kieuwenpooten en getakte Watervlooijen door hem waargenomen, veel overeenkomst ſcheen te hebben. „Het overige „deezer oogſchynelyke Bloembladen is half-„doorſchynende, en men ziet verder niets, „dan louter digt tegen elkander aan geplaat-„ſte fyne Stipjes, die van een menigte ſmal-„le Streepen, Plooijen en Rimpels begeleid „worden, en welke alle ten deele ſcheef „overdwars, ten deele regt in de langte ne-„derwaards, naar het Middelpunt, daar de „Bladen aan elkander gevoegd zyn, toeloo-„pen."

Bloemen-Polypen. De Diertjes op zig zelf beſchouwd.

In

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFD-STUK. *Bloemen-Polypen.*

In de vry in 't Water zwemmende Diertjes, wierdt de Heer SCHÆFFER gewaar, dat de vereeniging der Bloemblaadjes een Kelk of Trechter maakte, die in een zeer lange en ongemeen dunne Staart uitliep. „ Het Diertje kan dit Deel zes- en meermaalen langer „ maaken, dan het uit zig zelve is: het kan „ dit Deel ook ongemeen klein en kort samentrekken, en, zonder zig zelf in 't minste te beweegen, de Staart zeer ver en snel „ van zig uitschieten. Daar benevens is het „ in staat, om dit zyn lange Deel, op alle „ mooglyke wyzen, te krommen en te beweegen. Nu eens wordt hetzelve in 't ronde te samen gerold; dan laat het Dier die „ Staart Slangswyze voortloopen; dan legt „ het dezelve, twee, drie en viermaal in de „ langte, op of nevens elkander, en brengt „ die verder in zo verschillende Gestalten, „ Plaatzingen en Leggingen, als 'er te bedenken zyn."

Ik zal niet treeden in de byzonderheden van de Huishouding of Levensmanier deezer Bloem-Polypen, ten opzigt van het gebruik van derzelver Lighaamsdeelen, door den Pastoor zo omstandig nagegaan; noch in zyne vergelyking van dezelven met de zogenaamde Bloemen van het Rood Koraal, die dergelyke Diertjes zyn: eensdeels om niet te breed uit te weiden, en andersdeels, om dat het in 't naastvolgende Stuk de plaats zal zyn daar van te spreeken.

(812) Zandkoker, *die de Schaal samengesteld heeft uit menigvuldige Kamertjes, door een Gat gemeenschap hebbende.*

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFD-STUK. DCCCXII. *Sabella Alveolata.* Tregter-Worm.

Onder den naam van *Engelsch Buisagtig Zandkoraal* geeft de Heer ELLIS eene fraaije Afbeelding van zekere Klompen, welke dikwils, by Stukken van aanzienlyke grootte, aan de Kust van Engeland, by Jarmouth, omtrent den Peil van Laag Water voorkomen; als ook op den Oever by Dieppe in Vrankryk, van welke laatste plaats het Stuk, waar van een gedeelte door hem vertoond wordt, in zyne volle grootte gebragt was aan den Heer DA COSTA, Lid der Koninglyke Societeit, die hetzelve aan hem gaf. Het was, in zyn geheel, ongevaar zes Duimen lang, vyf Duimen breed en drie Duimen dik, van eene donkere Zandige Kleur en broosche zelfstandigheid, eer ligt dan zwaar, aan alle zyden poreus, doch hier en daar onderscheiden door byzondere Openingen.

„ Het bovenste gedeelte der Klomp (zegt „ hy) is van een zeer aartig maakzel. Men „ kan het vergelyken by eene menigte van „ kleine en wat platagtige Tregtertjes, die „ schuins

(812) *Sabella* Testâ compositâ concamerationibus numerosis Poro communicantibus. *Syst. Nat.* XII. Tubipora Arenosa. *Syst. Nat.* X. p. 790. Tubularia Arenosa Anglica. ELLIS *Corall.* Angl. p. 90. T. 36.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK. *Tregter-Worm.*

„ schuins boven en zo digt aan elkander geplaatst zyn, dat de bovenste rand van ieder laagere Tregter verborgen wordt door den ondersten rand van de gene, die 'er onmiddelyk boven is. Zy staan zo schuins, dat het Gaatje in de bodem van ieder, 't welk men de Pyp van den Tregter kan noemen, duidelyk in 't gezigt valt. Deze Pyp loopt van den bodem des Tregters tot omtrent zyn halve diepte in den Steen, doch niet altoos in eene regte Linie voort, of tot de zelfde diepte, of van de zelfde breedte; maar een weinig scheef of krom, en zy is van meer of minder breedte of diepte; naar de grootte van het Dier dat den Tregter bewoont. Men wordt op de meesten van de Holletjes een klein Dekzeltje van Zand gewaar, dat waarschynlyk van het Dier tot zyne veiligheid en bescherming daar op gemaakt wordt, wanneer zy zig uit het wyde deel in de Pyp begeeven. Deeze Pypen komen hier in overeen, dat haare bodems digt gesloten zyn.

„ Het Dier, 't welk omtrent een half Duim lang is, heeft een Kop, die uit drie ovaale ryën van platte styve Pennetjes, welke een schoonen Paarlglans hebben, bestaat. Deeze zyn beweeglyk naar deszelfs believen, in verscheide rigtingen en tot verschillende oogmerken. In de overlangse Sleuf, welke deeze drie ryën verdeelt, is de Mond, naar

„ wel-

„ welken de binnenfte afloopt. Ieder ry is „ in twee deelen verdeeld, en wordt door „ verfchillende Spieren bewoogen. De twee „ Spieren van de buitenfte ry vertoonen zig „ onmiddelyk daar onder, en fchynen in het „ voorfte deel van den Hals ingeplant te zyn. „ De Pennetjes van deeze ry zyn aan de En- „ den haakig, en zodanig in ieder verdeeling „ geplaatst, als of zy draaiden om elkander „ voorwaards te ontmoeten. Aan het boven- „ fte deel des Lighaams zyn zes aartige Poo- „ ten, drie wederzyds, van Geftalte als Vin- „ nen, en beftaande ieder uit zes Pennetjes, „ als Riemen gefatzoeneerd. De kleine Poo- „ tjes, wederzyds tot aan de Staart toe, be- „ ftaan uit Kwastjes van kleine fpitfe glinfte- „ rende Pennetjes. Aan 't midden des Lig- „ haams is een ronde Klomp, die waarfchyn- „ lyk de Lyfmoeder of Eijerftok zal zyn van „ het Dier."

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFD-STUK. *Tregter-Worm.*

(813) Zandkoker, *die de Schaal rolrondagtig, en byna van dunte als Papier heeft.*

DCCCXIII. *Sabella Chryfodon.* Goudtand.

In de Figuuren 6 en 7, op onze Plaat CXXV, hebben wy de Afbeeldingen overgenomen van dit

Pl. CXXV. *Fig.* 6, 7.

(813) *Sabella* Testâ fubcylindraceâ, Testaceo Papyraceâ. *Syst. Nat.* XII. Teredo Chryfodon. BERG. *Act. Stockholm.* 1765. p. 228. T. 9. f. 1-3.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFD-STUK. *Goudtand.* dit fraaije Zee-Schepzeltje, 't welk aan 't Strand van de Kaap der Goede Hope, door een geweldigen Stormwind, was opgesmeeten. De eerstgemelde Figuur vertoont hetzelve in zyn Koker zittende, de andere zo als het zig, daar uit gehaald, vertoonde. Het heeft den naam *Chrysodon*, zo veel betekenende als *Goudtand*, van zestien vergulde Tanden, die het wederzyds aan den Kop draagt, bekomen. In *Fig.* 7 ziet men den Worm van boven, en in *Fig.* 6, wat den Kop betreft, zynde de Staart ingetrokken: want de Scheede is aan beide Enden open. Hier volgt de beschryving van dit Schepzel, door den Sweedschen Heer BERGIUS.

„ Zyn Lyf is een Vinger lang, platagtig „ rond, week van zelfstandigheid, glad, met „ een zeer dunne veelkleurige Huid. De Kop „ is een weinig dikker, van boven verheven- „ rond, van onderen platagtig; van vooren „ met een dikke, roode, Haairigheid gekroond; „ van boven witagtig; op zyde met Pluimag- „ tige Kwastjes, die rood zyn en van langte „ als de Kop. Onder de Haairigheid van voo- „ ren is een platagtige Lip. Aan de onderste „ zyde van den tip des Kops staan wederzyds „ zestien Tanden overend, die Streepswys', „ spits, eenigermaate krom zyn, van Hoorn- „ agtige zelfstandigheid, en van eene glanzige „ Goudkleur, op ééne ry, aan den Wortel „ met een zeer tedere Huid bedekt. De bui-

„ ten-

„ tenste zyn de grootsten, ongevaar een zesde VI.
„ Duims lang; naar binnen toe worden zy AFDEEL.
„ allengs kleiner, met den buitensten kortst, LXIV.
„ in een tegenstrydige rigting. Vier Voelers HOOFD-
„ heeft het Dier op zyde van den Kop, we- STUK.
„ derzyds twee, Elsvormig, op zig zelf staan-
„ de, week; waar van de bovensten, by de
„ Tanden, in de met Tandjes gehaairde Lip
„ ingeplant zyn; doch de ondersten een wei-
„ nig boven de Kwastjes uitsteeken. De Rug
„ is glad; maar, naast onder den Kop, en
„ naar de Staart toe, met een tedere witagti-
„ ge Huid geplooid. De Buik is ook glad,
„ alleenlyk naar de Staart toe geplooid. De
„ zyden des Lighaams, van den Kop tot aan
„ de Staart, zyn gedoornd met bondelswyze
„ vergulde Tanden, die by den Kop en
„ Staart in de Schubswys' over elkander leg-
„ gende Ringen of Leedjes, maar in 't midden
„ van het Lyf wyd van een, ingeplant zyn. De
„ Staart is ovaal, zo week niet als het Lyf,
„ dikker, en van Vleeschagtige Kleur, met wit-
„ agtige Streepjes. De Koker, die het Dier
„ besluit, doch daar het los en vry in zit,
„ is Kegelvormig, regt, Buisagtig, aan bei-
„ de Enden open, overdwars met afgebroken
„ Streepjes, eenigermaate ruuw, byna zo lang
„ als het Diertje, van eene Schaalagtige zelf-
„ standigheid als Papier en broosch."

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

(814) Zandkoker, *die de Schaal Vliezig, regtopstaande en geworteld heeft.*

DCCCXIV. *Sabella Penicillus.* Zee-Penseel.

Een bondel van Pypjes, in Wyngeest overgebragt van 't Eiland Maltha, en door den Heer COLLINSON, te Londen, aan den Heer ELLIS medegedeeld, heeft aanleiding gegeven tot de naauwkeurige beschouwing en beschryving van deeze Soort, onder den naam van *Maltheesch Buisagtig Korallyn.* Toen ELLIS deeze Pypen en Dieren uit den Wyngeest nam, wierdt hy een klein Slymig Zakje gewaar, waar in de Wortels of eerste beginzels van verscheide deezer Pypjes waren ingeplant. „ De Pypjes zelf worden (zegt hy) „ allengs dikker naar dat zy in hoogte ryzen. „ Haare buitenste Rok bestaat uit Cirkelronde „ Streepen van eene Aschkleurige Aardagtige „ Stoffe, met verschillende Schaduwen, digt „ aan een gelymd, en de binnenste Oppervlakte, vast vereenigd met de buitenste, „ is gemaakt van eene taaije, Hoornagtige „ doorschynende zelfstandigheid, met eene „ zeer gladde Oppervlakte. De holligheid van „ de Pypen is volmaakt rond, niettegenstaande het Dier, dat dezelve bewoont, en van „ 't

(814) *Sabella* Testâ membranaceâ erectâ radicatâ. *Syst. Nat.* XII. Serpula Penicillus. *Syst. Nat.* X. p. 788. N. 702. ROND. *Inf.* 2. p. 76. Corallina Tubularia Melitensis. ELLIS *Corall.* Angl. 92. T. 34. Koker-Scolopendra. BASTER *Uitspann.* I. D. bladz. 88. T. 9. f. 1.

„ 't Geslagt der Duizendbeenen is, in Gestal- „ te iets of wat naar eene uitgerekte en sa- „ mengedrukte Bloedzuiger gelykt. Het blykt „ uit de indrukzels der Pooten, aan de bin- „ nenzyde, dat het zig zelf vryelyk kan om- „ draaijen en opheffen, of ook terug wyken „ naar believen, om zyne Prooy te beter te „ kunnen aantasten en zig daar van meester „ maaken. Deeze Duizendbeen heeft twee „ fraaije en aanzienlyke Armen of Voelers, „ den linker veel grooter dan de regter. Zy „ zyn dubbeld gepluimd, gelyk door Vergroo- „ ting blykt. Het getal der Pooten, weder- „ zyds, gaat de anderhalf honderd te boven."

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFD-STUK.

Aan den Heer Doktor BASTER, te Zirik-zee, werden in February des Jaars 1759, uit de Noordzee, eenige dergelyke Pypjes toege-bragt, die bruingraauw Vliezig waren, aan 't eene End van dikte als een Schryfpen, aan 't andere als de Pink, en ongevaar een Voet lang. Hier uit, toen zyn Ed. dezelven in een Kom, met helder Zeewater, gelegd hadt, kwamen wel haast eenige Haairtjes te voor-schyn, die, door den Koker by een gehouden, zig, met denzelven, volmaakt als een Penseel vertoonden. Wanneer, eindelyk, de Kop van 't Dier daar uit kwam, zag men duidelyk dat het twee Armen waren, of twee Tregterswy-ze Kwasten, uit een menigte van Pluimpjes samengesteld, die zeer fraay, met een menge-ling van hoog of ligter rood en graauw- of blaauw-

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

blaauwagtig wit, gekolcurd waren. Zyn Ed. kon geen onderscheid in grootte tusschen de Armen van de eene of andere zyde bespeuren. De Wormen, uit de Kokers gehaald, waren groenagtig op de zyden, en op de Rug, in 't midden, geelagtig wit, zynde, over de geheele langte, in kleine Vierkantjes verdeeld. Het Dier hadt wederzyds meer dan honderd Pooten, die aan hetzelve tot kruipen of zwemmen dienden. De Kokers waren van buiten zeer oneffen, en met Vuil begroeid, doch van binnen zeer glad, zynde ten minste een derde langer dan het Dier, en van onderen, zo wel als van boven, open; doch of die Opening daar van daan kwam, dat zy van haar Grondstuk afgerukt waren, dan of dezelve hun tot loozing der Vuiligheden diende, kon zyn Ed. niet verzekeren. Het eerste, niettemin, kwam hem waarschynlykst voor; alzo het Dier zelf, aan het einde van zyne Staart, een Opening voor den Afgang scheen te hebben. Ook waren deeze Pypjes door den Visscher niet ergens vast zittende, maar los in Zee dryvende gevonden.

LINNÆUS geeft aan dit Schepzel den naam van *Penseel.* Zyn Ed. schynt, uit het zitten van de dunste Enden deezer Pypjes, volgens de Waarneeming van den Heer ELLIS, in een Slymig Zakje, en misschien ook wel meest uit de Afbeelding, opgemaakt te hebben, dat deeze Pypjes natuurlyk overend ston-

den

den en ergens op geworteld waren. Hierom schynt zyn Ed. deeze Soort als tot een overgang gebruikt te hebben, uit den Rang der Schulpdieren tot dien der Zeegewassen, welken ik in 't volgende STUK van deeze Natuurlyke Historie zal beschryven.

VI. AFDEEL. LXIV. HOOFDSTUK.

Alzo deeze Natuurlyke Historie niet alleen tot vermaak der Liefhebberen, maar ook tot onderrigting van minder kundigen geschikt is, zo heb ik dienstig geoordeeld, de gekleurde Afbeeldingen der *Verzameling van Hoorens en Schulpen*, door KNORR begonnen en door zyne Erven vervolgd, waar van nu het *Derde Deel*, in 't Nederduitsch, by de Erven van F. HOUTTUYN is uitgegeven, op haare plaatsen aan te haalen. En, dewyl 'er nog veelen aan ontbraken, heb ik, de Schikking en bezorging van het verdere Vervolg van dat Werk, met het Vyfde en Zesde Deel, my overgelaten zynde, onder het beschryven van dit en het voorgaande Stuk, dat gebrek eenigermaate getragt te verhelpen; waar door die Verzameling thans een *taamelyk compleete* Conchyliogie wordt. Dan de menigte van Voorwerpen heeft my gedwongen eenige verandering hier in te maaken; en dus ben ik genoodzaakt de volgende verschikking en vervulling van de Aanhaalingen op te geeven; naamelyk

In het Voorgaande XV. STUK moest uitgelaten zyn.

Op Bladz. 217. N. 64.	KNORR *Verzam.* VI. D.	Pl. 28.	f. 2.
268. N. 136.		Pl. 28.	f. 1.
336. N. 205.		Pl. 24.	f. 4.
338. N. 207.		Pl. 13.	f. 1.
342. N. 211.		Pl. 19.	f. 1.
379. N. 241.		Pl. 18.	f. 1.

Daar tegen behoorde te ſtaan of ingevoegd te zyn, in 't voorgaande XV. STUK.

Op Bladz. 206. N. 47.	KNORR *Verzam.* VI. D.	Pl. 38.	f. 4.
217. N. 64.		Pl. 37.	f. 3.
268. N. 136.		Pl. 37.	f. 2.
304. N. 167.		Pl. 36.	f. 1, 2.
336. N. 205.		Pl. 38.	f. 5.
337. N. 206.		Pl. 34.	f. 3.
361. N. 214.		Pl. 13.	f. 1.

In dit XVI. STUK,

Op Bladz. 2. N. 271.	KNORR *Verzam.* VI. D.	Pl. 31.	f. 1.
128. N. 382.		Pl. 27.	f. 7.
133. N. 389.		Pl. 27.	f. 6.
237. N. 479.		Pl. 19.	f. 6.
286. N. 523.		Pl. 19.	f. 1.
394. N. 632.		Pl. 39.	f. 3.

DRUKFEILEN.

XV. STUK, bl. 17. Pl. CXV. Moest by 't kleine Hoorentje de Letter A ſtaan.

bl. 346. reg. 27. *Voor* 10ndagtig, *Lees* 100dagtig.

bl. 406. N. 250. *Lees* die de Schaal hemelſchblaauw geſtreept, *enz.*

XVI. STUK, bl. 142. reg. 16. Noemtze. *Lees.* Noemt men ze.

bl. 188. reg. 13. Het is. *Lees.* Het Dier is.

bl. 371. Aant. *Lees.* KNORR *Verz.* I. D. Pl. 3. f. 4.

bl. 592. N. 807. *Lees* Zee-Houtworm.

BLADWYZER
DER
HOORENS EN SCHULPEN.

De Letter *p*, voor de getalen, betekent het *Vyftiende*, en de Letter *q* het *Zestiende* Stuk, van deeze Natuurlyke Historie.

A.

Aardbey-Doublet. p. 233
Aard-Slakhooren. (Graauwe) . . q. 453
Adama-Doublet . p. 335
Admiraalen. . q. 54
Admiraal. (Westindische) q. 57
Agaate Dadel. . q. 144
Agaate Kliphooren (Gewolkte) . q. 95
Agaate Kroonbak. q. 80
Agaate Peer. q. 324
Agaate Toot of Asschepoester. . q. 64
Ajuinschil . q. 189
Aliekruik. . q. 361
Ambonsche Wenteltrap q. 388
Ammons Hoorentje. q. 32, 415
Arabische Letters q. 90
Arabische Letter-Doublet. . p 265
ARKE NOACH DOUBLETTEN. . . p. 305
Argus. (Enkelde) q. 89
——— (Dubbelde) q. 91
——— (Kleine) q. 107
Arkans Garen Toot q. 52
Arm Wysje . q. 153
ANOMIES. . p. 363

B.

Baardknyper. . p. 185, 424
Babylonse Tooren. . q. 309
Bacassan-Doublet. . p. 206
Badhoorentje. . q. 388
Bagyne Drol. . q 340
Bandpennen. . q. 159
Bandspillen. . q. 329
Banket-Hammetje. . p. 213
Banket-Hammetjes. . p. 451
Barnsteen-Oester. . p. 367
Basterd-Admiraal. q 61
———Ark. . p. 311
———Lamp. . q. 416
——— Pausekroon. q. 334
——— Purperslak. . q. 330
———Wenteltrap. q 394
———Zeeton. . q. 272
Basterde Strik-Doublet. p. 273
Beddekens. . q. 203
Beddetyk. . q 307
Bedelaartje. q. 154
Bekkenceltje. . p. 364
Belhooren. . q. 189
Belhooren. (Geknobb.) q. 194
Belhooren. (Geribde) q 192
Belletje. . q. 125
Belslak. . q. 412
Bernakel-Schulpen. p. 122
Bezaantje. . q 266
Bezoar. (Gedoornde) q. 204
——— (Geplekte) q. 201
——— (Geruite) . q. 203
——— (Geschubde) q 202
——— (Gladde) q. 206
——— (Graauwe) q. 205
BEZOARS. . q. 201
Bisschops-Myter. q. 163

BLAASHOORENS. q. 119
Blaasje. q. 124
Blaauwe Druppen. q. 146
——— Kauris. q. 109
——— Slangehoofdjes. q. 103
Blaauwlip Doublet. p. 264
Bloedje. q. 384
Bloedige Tanden. q. 492
Bloemen-Polypen. q. 612
Bocbeltje. q. 209
Boereboon-Doublet. p. 195
Boeren Jongen. q. 225
Boeren Musiek-Tootje. q. 67
Boertje. q. 152
Bokje. q. 369
Bokken-Oog. q. 530
Bonetje. q. 527
Bonte Mantel. p. 332
Boomslak. q. 430
Boontje. q. 150
——— (Noordsch) p. 186
Boorworm. q. 582
Bootshaak. q. 246
Bordestrappen. q. 326
Bosch-Slakhooren. q. 448
Boter-Toot. q. 66
Braamboos. q. 303
Brandaris. q. 289
Brandhoorens. q. 281
Brandvlakje. q. 111
Breede Kanary. q. 268
Breed gerugde Nautilus. q. 12
Bruinet. q. 77
Bruinlip Doublet. p. 264
Bruintje. q. 209. q. 457
Bultslakje. q. 351

C.

Cedo nulli Toot. q. 57
Chineesche Muts. q. 520
Chitons. p. 88
Cyperse Kat. q. 62

D.

Dadels. q. 143
Davids-Harp. q. 211
Diklip Belhooren. q. 191
Dilzaadje. q. 421
Distelhoorentje. q. 306
Doekenkuif. q. 2
Doggerzandér. q. 306
Dolphyn. q. 386
St. Domingo-Schulp. p. 269
Doodje. q. 288
Dooijers. q. 477
DOUBLETTEN. p. 81
Draitje. q. 560
Draaken hoofdje. q. 112
DRIEHOEK-DOUBLETT. p. 246
Driezydig Venus-Hart. p. 226
Droomhoorentjes. q. 169
Dryshoorentje. q. 456
Duifje. q. 267
Duivelsklaauw. q. 246
Duizendbeen. q. 252
Duizendschoon. q. 77
Dunschaal Kliphoorn. q. 97

E.

Eendebek. p. 200
Eenden-Mossel. p. 435
Eenden-Schulp. p. 121
Eijerdoijers. q. 480, 482
Eijerstokken of Eijernesten. p. 12, q. 170
Eikel. p. 299
Eikenhouts-Dadel. q. 144
Eikenhouts-Toot. q. 67
Engelsche Zadel. p. 379
Erwt. q. 472
Erwten Peultje. q. 41
Ezels-Oor. q. 138
Ezeltje. q. 106

F.

Foelie-Doublet. p. 305
Fonteinbak. p. 289
Fortres. q. 529
Fransche Belhoorn. q. 135
——— Hoorn. q. 261
——— Patelle. q. 532
——— Spil. q. 311

G.

GAAPERS. p. 147

Gaap-

Gaap - Doubletten. p. 285
Gaatjes. q. 114
Ganzen - Schulp. p. 120
Gebaarde Noachs - Ark. p. 308
Gebakerd Kindje. q 396
Gebande Ajuinschil. q. 190
Gebandeerde Moor. q 313
Gebraden Peer. q. 297
Gebrande Lillen. q. 256
Gebreide Kasket. q. 196
Gebulte Kanary. q. 270
Gedoornde Lazarus-Klap. . . p. 282
—— Oester. p. 277, 281
—— Nagel-Doublet. p. 228
—— Paardevoet. p. 304
Gedroogde Peer. q. 298
Geel Kapje. . q. 540
Geele Aardbefie. p. 235
—— Harte - Toot. q. 61
—— Moerbey. q. 304
—— Tap. . q. 67
Geelsmetje. , q. 112
Geerstkoorntje. q. 148
Gegranuleerd Katje. q. 71
Gekartelde Pen. q. 239
Ge-oorde Langhals. q. 127
Geplekte Katje. q. 74
Geplooide Schroef. q. 325
Geribde Kapjes. q. 530
Geribde Venus Doublet. p. 223
Gerimpelde Oude Wyfs Doublet. . p. 255
Gestraalde Patelle. q. 545
Getakte Bezaanknoop. q. 336
—— Lazarus - Klap. p. 277
—— Vaazen. q. 174
—— Vyg. . q. 317
Getygerde Kliphooren. q. 100
Getygerd Schild. q. 540
Geut - Doublet. p 188
Gevlerkte Vogeltje. p. 438
Gevoord Bultje. q. 223
Gieter, . q. 579
Gladde Knopje. q. 118
Gladdertje. . q. 150
Glazen Nautilus. . q. 16
Glimmertjes. . q. 146
Gloeijende Oven. q. 374
Gloria Maris. . q. 77
Gnemoe - Hooren. q. 323
Goudlakense Hooren. q. 76
Goudmond. . q. 373
Goudtand Kokerworm. q. 623
Goude Tong Doublet. p. 211
Graauwe Monnik. q. 63
Granaat - Appel. . q. 290
Grasje. . q. 528
Grieksche A Doublet. p. 265
Grieksche Patelle. q. 544
Grimashooren. q. 301
Groene Kaas Toot. q. 52
Gryphiet. . p. 370
Guineesche Mossel. p. 426
—— Munt. q. 107
—— Toot. q. 62

H.

Haairige Ooren. q. 301
Haanekam - Doublet. p. 381
Halfbazuin. . q. 37
Halfmaantje. (Wit) q. 476
Halve Maan Hoorens. q. 477
HAM - DOUBLETTEN. p. 440
Ham - Oester. . p. 360
Harlekyn. . q. 107
Harp of Edele Harp. q. 212
Haspel - Doublet. p. 306
HART - DOUBLETTEN. p. 222
Hartehoorens- q. 287
Harte - Toot. . q. 44
—— (Geele) q. 61
Hoenderdarmen. q. 575
Holsterschulpen. p. 441
Hooggruggetje. . q. 124
Hoogstaart. . q. 280
HOORENS. . p. 83
Hoornslangetje. q. 570
Hout Mossel. . p. 140
Houtwormen. . q. 581
Hysteriet. . p. 378

I.

Indiaan. q. 315
Isabelle Kliphooren. q. 103
Italiaansche Vloer. q. 48

J.

Jagers-Mantel. p. 329
Jakoba-Kruik. q. 181
St. Jakobs Doublet. p. 323
Jamboes. (Witte) q. 123
Javaansche Spil. q. 310
Jokje of Jukje. q. 122
Jongdraagende Neriet. q. 489
Jongwerpende Slak. q. 437
Joppe Doublet. p. 325
Juffertje. q. 149
Juffertje. (Rood) p. 214

K.

Kaaphooren. q. 89
Kaapse Ezel. q. 136
Kaarsjes. q. 50
Kaas-Toot. q. 51
Kakkerlak Porseleintje. q. 113
Kalfs-Oog. q. 423
KAM DOUBLETTEN. p. 319
Kam-Oesters. p. 339
Kameelhooren. q. 260
Kamelotje. q. 497
Kanaritje. q. 258
Kaneel-Wafel. q. 125
Kapjes. q. 512
Karet-Hooren. q. 92
Karkal. q. 416
Kartelhoorentje. q. 387
Karthageensche Doublet. p. 230
——— Kliphooren. q. 99
KASKETTEN. q. 195
——— (Gehoornde) q. 196
——— (Geknobbelde. q. 199
——— (Geplooide) q. 195
——— (Gevlamde) q. 200
——— (Roode) q. 198
Katje. (Gegranuleerd) q. 71
——— (Geplekt) q. 74
Katte-Poot Doublet. p. 331
Katte-Tong. p. 336
Kauris. q. 109
Kemphaantje. q. 255
Keverschulp. p. 378
Kievits-Ey. q. 126
Kikvorsch of Sproetje. q. 253
Kinderpokjes. q. 117
KINKHOORENS. q. 187
Kinkhoorn Eijeren. q. 221
Kivits-Hooren. q. 96
Kleef-Oester. p. 366
Klephoorens. (*Valvatæ*) q. 479
Klimmende Leeuw Toot. q. 69
Kliphoorens, Klipkousen. q. 81
Klipkleevers. q. 513
Knobbelhooren. q. 379
Knobbelpen. q. 337
Knol. q. 129
Koe-Oog. q. 429
Kofferhoorntje. q. 208
Koffyhoontje. q. 141
Kokerwormen. q. 580
Kokhaan. p. 236
KOM DOUBLETTEN. p. 285
Kommetjes. q. 512
Kompas-Doublet. p. 326
Konings-Mantel. p. 329
Koolzaadje. q. 422
Koopwaar. q. 152
Koorntje. q. 39
Koraal-Doublet. p. 330
KORF-DOUBLETTEN. p. 241
Korfje. p. 313
Korhoenders. q. 76
Korrelige Kopje. q. 117
Kousjes. p. 253
KOUS-DOUBLETTEN. p. 253
Kraaitje. q. 156
Krab. q. 250
Kroonbak. (Agaate) q. 79
Kroonhoorn. q. 261
Kroon-Tepelbak. q. 179
Kroon-Toot. q. 47
Kruishooren. q. 345
Krulhoorens. q. 286
Kuipers-Boor. q. 132

Kui-

Kuipers-Boor (Gegranuleerde) . q. 71
——(Gladde of Isabelle) q. 224
Kwaaker. . p. 260
Kwallebootje. . q. 436

L.

Lampje. . q. 415
Landkaarten-Tootjes. q. 72
Lang geſtaarte Knol, q. 315
Langhalzen. . p. 127
Langhals Doubletten. p. 139
Langleevende Tol q. 375
Laphooren. . q. 266
Lapſche Laphooren. q. 178
Laurierblad. . p. 339
——— (Gekamd) p. 383
LAZARUS-KLAPPEN. p. 276
Leeuwe-Toot. . q. 69
Leeuwenkop. . q 298
LEPADEN. . p. 97
Letter-Dadel. q. 144
Letter-Doub. (Arabiſche) p. 265
——— (Xulanceſche) p. 251
Letterhoorentjes. q. 90
Letter-Tooten. , q. 48
Likhoorentjes. . q. 82
Likſteentje. . q. 406
Linkſe Vyg. . q. 318
Lip-Doublet. p. 267
Livrey-Hooren. q. 299
Loehoenſche Hooren. q. 257
Luisje. q. 115

M.

Maagd. q. 156
Maandoubletten. p. 327
MAANHOORENS . q. 358
Maans-Oog of ZeeNavel q. 381
Magellaanſche Kapjes. q. 530, 547
——— Mosſel. p. 185
Malletje. q. 347
Maltheeſche Lazarus-Klap. p. 279
Mantels . p. 321, 332.
Marlpriem. . q. 237
Marmer-Hoorens. q. 45
Marshoorn. q. 294
Mazelen (Roode) q. 102
——— (Witte) q. 88
Meduſa-Hoofd. q. 527
Meir-Neriet. q. 488
Melknapje : q. 475
Menniſte Toot q. 50
Meſſehecht. p. 189
Meſtics. . q. 261
Metaalhooren. q 214
Midas-Oor. . q. 137
Moedervlakje. . q. 207
Moerbey. . q. 302
——— (Witte) q. 303
——— (Geele) q. 304
Moeras-Patelle. q. 537
Moesjes-Tepelbak. q. 179
Moesjes-Tooten. q. 48
Mol (Roodagtige) q. 93
—— (Geele, graauwe) q. 94
Monnikskappen. q. 162
Mooren. q. 313
Mooren-Buikje. q. 98
Morgenſtar. , q. 173
Morilje. . . q. 53
Mos-Belletje. q. 132
Mos-Slakje. . q. 405
Mosſel. : p. 408
MOSSEL-DOUBLETTEN. p. 380
Mosſel-Paarlen. p. 159
Muggen-Scheet. q. 69
Muiltje. . q. 524
Muis. . q. 95
Muizen-Oortje. q. 469
Muſiekhooren. q. 165
Muſiekhoorentjes. q. 90
Myter. . p. 117

N.

Naalden of Pennen. q 236
Naaldepen. . q. 240
Nagel. (Welriekende) q. 247, 265. 287
Nageltje. . q 537
Nagel-Doublet. (Gedoorn-

doornde) . p. 228
Nagel - Doublet. (Geschubde) . p. 232
Nagelschulpen. p. 291
Nassauwer. . q. 371
NAUTILUSSEN. . q. 16
Nautilus - Slakje. q. 407
Navelslak. q. 350, q. 429
Neetekammetje. q. 278
Neptunus - Schaft. q 578
NERIETEN of Halve Maantjes. . q. 477
Nethooren. . q. 300
Net - Rol. . q. 70
Net - Tootje. . q. 65
Noachs - Ark. p. 307
Nootedop. . q. 521
Noote Moskaat. q. 227

O.

Oester. . p. 341
OESTER DOUBLETTEN. p. 338
Oester - Paarlen. p. 389
Offerhooren. . q. 319
Oliekoek. . q. 293
Olyphants - Tand. q. 550
Oorhooren. q. 301
——— ——— (Nerietagtige) . q. 474
Oorlepeltje. . q. 406
Oorstelp. . q. 475
Opgerold Bezaantje. q. 267
Opper - Admiraal. q. 55
Oranje - Admiraal. q. 73
Oranje Mantels. p. 335
Oranje - Pennen. q. 163
Orthokeratiet. . q. 41
Osse - Darm. . q 573
Ossen - Oog. . q. 423
Oude Wyfs - Doubletten. ... p. 255

P.

Paalworm. . q 581
Paardevoets - Doublet. p 293
Paarlemoer - Nautilus. q. 18
Paarlemoer - Schulp. p 384
Paarl - Mosfel. . p 154
Paarl - Oester p 387
Paarlen in Mosselen. p 159
——— in Oesters. p. 389
——— in Poolsche Zadel. . p 362
——— in Ham - Dou-bletten. . p. 445
Paarltje. . q. 131
Pad of Paddehooren. q. 292
Pagode. . q. 374
Pantoffeltje. . q. 522
Papieren Knol. q. 130
PAPIERENNAUTILUSSEN. q. 1
Papoes - Mossel. p. 426
Pappegaais - Bek. p. 375
PATELLEN. . q 511
Patryshooren. q. 190
Pausekroon. . q 164
Pectiniet. . p. 371
Peer. . q. 176
——— (Agaate) q. 324
——— (Gebraden) q 297
——— (Gedroogde) q. 298
Peerhooren. . q. 129
Penhooren. (Geknobbelde) . q. 271
——— ——— (Ruuwe) q. 157
Pennemes. . p. 119
PENNEN. q. 236, 271, 334, 356, 398
Persiaantje q. 149
Perspectief - Doublet. p. 294
Perspectief - Hoorn. q. 344
Perspectief - Nautilus. q. 28
Perspectiefje. p. 265
Petoolhoorens. q. 371
Peul Doublet. p. 192
Pholade. . p. 402
PHOLADEN. . p. 128
Piekenier. . q. 241
Pieramied. (Getakte) q 341
Pimpeltjes. . q. 174
Pimpeltje. . q. 305
Pissebed. q. 117. 260

Po-

Podagra Kreeft. q. 249
Poeloiontje. q. 494
Poffer-Doubletten. p. 315
Pokken. p 97
Poolfch Mesje. p. 197
Poolfche Hamer. p. 338
Poolfche Zadel. p. 361
Poppetje q. 458 491
Porfier-Dadel. q. 142
PORSELEIN-HOORENS. q. 81
Porfelein Hoorens. q. 28
Porto Bello Dadel. q. 141
Posthoorn.(Europifche)q. 419
——— (Geband.) q. 431
——— (Indifche) q. 432
Posthoorentje. q. 34
Prince begraafnis Dadel. q. 144
Prins Robberts Knoop. q. 346
Prinfe Vlag. q. 134
Puist. q. 543
Purper-Eijeren. q. 220
PURPERHOORENS. q. 281
Purperflak. q. 283
Pypdiertje. q. 613
R.
Raap. q. 130. 316
Radys-Zaadje. q. 39
Rammenas Zaadje. q. 38
Rams-Hooren. q. 422
Rasp q. 336
Rasp Doublet. p. 337
Remies. p 216
Reuzen-Oor. q. 380
Ringetje. q. 148
Ringhoorens. q. 46
Rivier-Doorntje. q. 485
Rivier-Mosfel p. 429
Rivier-Neriet. q. 486
Rivier-Paufekroon q. 459
Rivierflakhooren. (Jongwerpende) q. 437
Robbe-Tong. p. 217
ROLLEN. q. 70
Rondmonden. q. 359
Rood Appeltje. p. 233
Roodbandje q. 128
Roodmond. q. 216
RoodmondSlakhooren. q 454
Roude Meir Hooren. q. 346, 351
Roos-Doublet. p. 211
Roofter. q 152
Roozekleurige Patellen. q 531
Rots Doublet. p. 201
Rotshoorens. q. 274
Rudolphus. q. 214
Ryst Doublet. p 239
Ryftenbry Hoorentje. q. 207
Ryftenbry-Nautilus. q 14
Rystkorrels. q. 116
S.
Sagryn-Doublet. p 204
Satyne Dadel. q. 144
SCHEEDEN. p. 187
Scheeffchaalen. p. 203
Scheeps-Boorworm. q. 592
Scherfje. p. 260
Schermers. q. 254
Scherpmond Kliphooren. q. 97
Schilden q. 512
Schildpad-Hooren. q. 92
Schildpad-Pok. p 115
Schildpad-Staart. q. 307
Schildpad Toot q. 63
Schippers ofSchippertjes. q. 17
Schotteltjes. q. 511
Schroefhoorens, zie Pennen.
Schubbetje. p. 368
Schuitje. q. 524
SCHULPDIEREN. p. 37
Schulpluikjes. p. 46
Schulpfteentjes. p. 296
Schyfje. p. 341. q. 414
Scorpioen. q. 250
Scorpioentje. q. 245. 289
Sery-Oesters. p. 340
Siczak-Dadel. q. 144
SLAKHOORENS. q. 408
Slangekop. q 98
Slangekop Anomie. p. 375

Slangenvelle Hooren. q. 378
Slangepyp. q. 576
Slangetje. q. 417
Slet. p. 271
Sluikdadels. q. 144
Slyk Rol. q. 138
Slykschulp. p. 245
Slykslakken. q. 424
Smalkielde Nautilus. q. 10
Smaragd. q. 222
Snepje. q. 155
Snippekop. q. 276
———(Gedoornde) q. 280
———(Getakte) q. 279
Snuitpennen. q. 334
Soldaat of Tyger. q. 382
Spaansche Vyg. q. 129
Speel-Doublet. p. 262
Speldewerks-Hooren. q. 75
Speldewerks-Toot. q. 49
SPILLEN. q. 308
Spinnekop. q. 278
Spinneweefs Dadel. q. 144
SpitseWater-Slakhooren. q. 459
Spookje. q. 77
Spoor. q. 30, 376
Sprenglers-Schulp. p. 241
Sproetje. q. 253
Spuitje. q. 40
Staaten Vlag Pen. q. 158
Staaten Vlaggetjes. q. 135
Starrepen. q. 244
Starretjes. q. 113
Steenbikker. q. 411
Steen-Mossel. p. 402
Steenschulp. p. 136
Steentje. q. 217
STEKELHOORENS. q. 274
Sterre-Schild. q. 529
Stipje. q. 560
Stompen. q. 248
Stompje. p. 248
Stompe Spil. q. 329
Stormhoeden of Kasketten. q. 195
Strand-Neriet. q. 487
Strandschulpjes. p. 219, 245
Strik-Doublet. p. 274
Switzers-Broek. q. 175

T.

TANDHOORENS. q. 549
Taxis doorne Spillen. q. 335
TELLINEN. p. 203
Tepelbak q. 183
Terebratuliet. p 375
TOLLEN. q. 339
Tolletjes. q. 348, 354
Toorentjes. q. 160
TOOTEN. q. 42
Topslak. q. 435
Tovenaar. q. 347, 410
Toverhoorentje. q. 139
Transparant. p. 379
Tregter-Worm. q. 621
Triangel. p. 247
Triton. q. 321
TROMMELSCHROEVEN. q. 398
Trompethoorен. q. 322
Tuinslakhoorn. q 445
Tulband. q 352
——— (Geknobbelde) q. 353
——— (Gerimpelde) q. 377
Tulp. q. 79
Tyger-Doublet. p. 263
Tygerpen. q. 238
Tyger-Toot. q. 47
Tygers-Tong. p. 217

U.

Uijen Schil. p. 367

V.

Vaas. q. 174
Vaasdadels. q. 144
Vader Noachs Schulpen. p. 290
Varkens Ooren. p. 382
Varkens-Snuit. q. 168
Varkentje. q. 147
Velhooren. q. 296
Venus-Doublet. (Ge-

tande) p. 204
——— (Geribde) p. 223
Venus-Hart . p. 225
Venus-Labaar. p. 270
Venus-Kous. p. 254
Venus-Schaſt. q. 572
Verfſchulp. p. 153
Vice-Admiraal. q. 60
Viſchhuifje. q. 518
Vlaggetje. . q. 357
Vleermuis of Vespertilje q. 168
Vleeſchhooren. q. 256
Vlerkhooren. q. 257
VLEUGELHOORENS. q. 243
Vleugelpen (Zwarte) q. 272
Vliegen Scheet. q. 68
Vlooijen - ſcheet. q. 69
Voethooren q. 296
Vogel - Doublet. p. 437
Vogelpootje. q. 245
VOLUUTEN. q. 136
Vyg of Vyghooren. q. 129
Vyfvingertje q. 245

W.

Waaijer - Doubletten. p. 327
Wafel - Yzer. p. 267
Walviſch - Pok of Luis. p. 111
Water - Slakhooren (Spitſe) q. 459
Weegluis. . q. 369
Weevers - Spoel. q. 121
Weitaſch - Doublet. p. 528
Wellen. . q. 42
Wenteltrap. (Ambonſche) . q. 388
——— (Gemeene) q. 391
——— (Ooſtindiſche) . q. 395
Wervelhooren. q. 345
Wilde of Boeren Muſiek. q. 172
Winkelhaak - Doublet. p. 360
Wit - Oogje. . q. 111
Witte Porſeleinhooren. q. 120
Wolfstand. q. 554
Wolkbakje. q. 78
Wolkhooren. q. 75
Wormbuisje, (Rond) enz. . q. 561
WORMBUIZEN. q. 558
Wormdrollen. q. 577
Wulk. . q. 228
Wulk. (groote) q. 232
Wydmond. q. 215
Wyd - Oog. q. 93
Wyngaard Slak. q. 425
Wyzer. q. 254

X.

Xulaneeſche Letter-Doublet. p. 251

Y

Ys - Doublet. p. 336
Yslandſche Doublet. p. 262

Z.

Zaadje. . q. 559
Zaagertje. . p. 215
Zand - Gaaper. p. 150
ZANDKOKERS. q. 607
Zandpypen. q. 572
Zee Boon. . p. 299
Zee-Eikel. . p. 98
Zee-Erwt. . p. 298
ZEE-HOUTWORMEN. q. 580
Zee-Nagel (*Blatta Byzantina*) . q. 287
Zee Navel. . q. 381
Zee-Noot. . p. 297
ZEE-OOREN. q. 500
Zee-Penſeel. q. 626
Zee-Pisſebedden. p. 88
Zee Pok of Zee-Puist. p. 98
Zee Pokje. . p. 103
Zee Roos. . p. 109
Zee-Slak. q. 370. 429
Zee Ton. . q. 356
Zee-Tulp. . p. 107
Zee-Wants. . p. 90
Zee-Wulk. . q. 320
Zeilers. . q. 5

Zil-

Zilverlakense Hooren. q. 76
Zilvermond. q. 372, 385
Zonnehooren. q. 350
Zonnestraal. (Blaauwe) p. 198
——— (Ceylonsche) p. 205
——— (Roozeroode) p. 199
Zoompje. (Dubbeld) q. 202. 206
Zotskap-Doublet. p. 288
Zotskap-Patelle. q. 534
Zoutkorrels. q. 99
Zwaluw. q. 105
Zwarte Boon. q. 225
Zwynen-Tand. q. 553
Zyde van Mosselen, enz. p. 447

De PLAATEN zyn dus ingevoegd:

PLAAT CXX. tegenover Bladz. 49.
——— CXXI. ——— ——— 179.
——— CXXII. ——— ——— 193.
——— CXXIII. ——— ——— 261.
——— CXXIV. ——— ——— 341.
——— CXXV. ——— ——— 551.

BERIGT.

De Erven van F. HOUTTUYN continueeren uit te geeven, de

KEURIGE VERZAMELING

Van natuurlyk gekleurde

HOORENS EN SCHULPEN.

Door wylen den Heer KNORR *begonnen, thans nagezien, vervolgd en aanmerkelyk verbeterd,* in Quarto.

Hier van zien nu reeds drie Deelen in 't Nederduitsch het licht, en de drie volgende Deelen, waar mede dezelve beslooten wordt, zyn met alle zorgvuldigheid voorzien van de Afbeeldingen der in de voorigen ontbreekende Hoorens en Schulpen, zeer natuurlyk naar de Voorwerpen gekleurd: om dus, benevens deeze twee Stukken van de Natuurlyke Historie, gebruikt te kunnen worden, en te samen tot eene byna Compleete Conchyliogie te kunnen strekken.